

DÜNYA ƏDƏBİYYATI
ANTOLOGİYALARI

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İLHAM ƏLİYEVİN
“Dünya ədəbiyyatının görkəmli
nümayəndələrinin əsərlərinin
Azərbaycan dilində nəşr edilməsi haqqında”
2007-ci il 24 avqust tarixli
sərəncamı ilə nəşr olunur.

DÜNYA
ELMI-FANTASTİK
ƏDƏBİYYATI
ANTOLOGİYASI
I CİLD

Dünya elmi-fantastik ədəbiyyatı antologiyası, I cild
Bakı, "Şərq-Qərb" Nəşriyyat Evi, 2013, 400 səh.

ISBN 978-9952-32-122-7

Tərtib edəni və ön sözün müəllifi:

O.HEYDƏR

Tərcüməçilər:

O.HEYDƏR

NİGAR ORUCOVA

Redaktor:

HƏCƏR KƏRİMLİ

Korrektorlar:

AQŞIN MƏSİMOV

YEGANƏ MEHDİYEVƏ

Mətn: Bakı Slavyan Universitetinin
nəşriyyatı

© "Şərq-Qərb" Nəşriyyat Evi, 2013
www.eastwest.az
www.fb.com/eastwest.az

FANTASTİKA BARƏDƏ BİR NEÇƏ SÖZ

İnsanın bədii sözlə ilk tanışlığı uşaq vaxtı eşitdiyi nağıllardan başlanır. Və bu tanışlıq, əslində, nağıl dili ilə geniş aləmə fantastik səyahətin bünövrəsini qoyur. Nağıllar bizi yeraltı dünyaya, yeddi dağ arxasındakı möcüzələr dolu aləmlərə, divlər və pərilər yaşayan yerə aparır. Nağılların qəhrəmanları uçan xalçada göylərə qalxır, görünməz edən papaqdan istifadə edir, simurq quşunun belinə minib o dünyadan bu dünyaya səfər edir, əcaib varlıqlarla –divlər, pərilər, əjdahalarla rastlaşırlar... Belə nağıllar hər birimizə məlumdur. Onlara sehirlə nağıllar deyirlər. O sehirlə nağıllar ki onlarda əsas vasitə kimi möcüzəli, gerçəklikdə analoqu olmayan və ya inandırıcı görünməyən bədii vasitələr və elementlər özünə yer alır. Bu baxımdan, məsələn, “Məlikməmməd” nağılında fantastik elementlər üstünlük təşkil edir və bu nağıldakı bir sıra məqamlar bir çox müasir fantastik əsərlərlə müqayisədə daha realistik görünür. Belə xüsusiyyətlər, daha doğrusu, fantastik elementlər yazılı ədəbiyyatda da özünə yer alır.

Fantastikanı bədii ədəbiyyatın müasir dövrdə məhsuldar qollarından biri və onun ədəbi priyomu kimi nəzərdən keçirirlər. Lakin bununla belə fantastikanın nə zaman yarandığını söyləmək çətinidir. Bu sualın cavabını vermək üçün, birincə növbədə fantastikanın nə olması, onun özündə nələri ehtiva etməsi məsələsinə aydınlıq gətirmək, yəni “fantastika nədir?” sualına cavab vermək lazımdır.

Fantastika müasir ədəbiyyatşünaslıqda ən geniş mənələrdə şərh olunan məfhumlardandır. Bu məfhumla müəyyən obrazlılıq tipi, ifadə və təsvir vasitələri sistemi, bir də fantastik ehtimal və elementlərin aparıcı olduğu ədəbiyyat növü göstərilir. Aydındır ki, bu

kimi izah, əslində, heç nəyi izah etmir və deyilənlərin hər birinin ayrılıqda izaha ehtiyacı qalır.

Fantastikanın nə olduğunu birmənalı şəkildə izah etməkdə çətinlik çəksək də, bu qəbildən əsərləri oxuyandan onu birmənalı şəkildə fantastikaya aid edə bilirik. Bu da hər birimizdə hansı elementlərin, xüsusiyyətlərin fantastikaya aid olduğu haqqında müəyyən qənaətlərin olması deməkdir. Bəs fantastika dedikdə nələri nəzərdə tuturuq?

...Uzaq aləmlərə, keçmişə, gələcəyə, heç bir cihazla görünməyən ən kiçik və nəhəng aləmlərə səyahət...

Nağıllar dünyası, yaxud hazırkı dünyanın problemlərinin uydurulmuş aləmlər vasitəsilə göstərilməsi...

İnsanın dövrünü qabaqlamaq imkanları, hələ həyata keçirməyə qadir olmadığı, lakin təxəyyülü vasitəsilə gördüyü, əldə etdiyi nailiyyətlər...

Dövrün əsas inkişaf tendensiyalarından çıxışı edərək gələcəkdə bəşəriyyətin üzləşə biləcəyi təhlükələr...

Fantastikanın əsasını fantastik ehtimal və ya fantastik ideya təşkil edir. Bu isə əsərə oxucunun, ya da əsərin qəhrəmanının yaşadığı real aləmdə təsadüf edilməyən və ya təsadüf edilməsi mümkün olmayan elementlərin daxil edilməsi ilə bağlıdır. Amma yalnız bunu meyar kimi götürərək hər hansı bir əsəri fantastikaya aid etmək olmur. Antik dövrdən başlayaraq XIX əsrə qədər bir çox əsərlərdə fantastik elementlərə yer olmuşdur (Homerin “İliada” və “Odissey” əsərləri, Avropada geniş yayılmış cəngavər romanları, Dantenin “İlahi komediya”sı, Rablenin “Qarqantua və Pantaquiel”i və bir sıra başqa əsərlər bu qəbildəndir).

Deməli, əsərin fantastik əsərlər “sinfinə” aid edilməsi üçün fantastik priyomlardan, fantastika elementlərindən istifadə əsas və yeganə şərt deyil.

Realistik ədəbiyyatda da təxəyyülə, bədii ehtimala yer var. Daha doğrusu, bunsuz bədii ədəbiyyat mümkün deyil, lakin bu tip əsərlərdəki təxəyyülün məhsullarının real gerçəklikdə mümkünlüyü şəxsizdir, fantastikada isə əksinə, təsvir olunan gerçəklik və ya onun elementləri reallıqda yoxdur və hazırkı dövrdə mümkün deyil. Qalan elementlərinə gəldikdə isə (bura problematika, ideya, süjetin quruluşu, kompozisiya priyomları daxildir) fantastik ədə-

biyyat prinsip etibarilə realistik ədəbiyyatdan, demək olar ki, fərqlənir. Təsadüfi deyil ki, fantastikanın ən dəyərli nümunələrini də realistik və romantik olmaqla iki qrupa bölmək mümkündür. Bu bölgüdə təsvir vasitələri və obyektləri deyil, müəllif mövqeyi və onun üslubu əsas rol oynayır. Məsələn, əgər Ayzek Azimovun əsərlərini realistik fantastikaya aid etmək olarsa, Rey Bredberi bir-mənalı şəkildə romantik adlandırıla bilər.

Fantastik ehtimalları adətən bir neçə qrupa bölürlər. Bunlardan birincisi elmi-fantastik ehtimallardır. Bura təbiyyat-elmi (texniki ixtiralar, yeni təbiət qanunlarının açılması) və humanitar-elmi (sosiologiya, siyasət, psixologiya, etika, din sahəsində) ehtimallar aid edilir. Lakin bu qruplara aid edilən ehtimalların diapazonu o qədər genişdir ki, əslində, bunların elementlərini əksər fantastik əsərlərdə tapmaq olar. Robert Şeklinin “Polad keşikçilər” əsərini, məsələn, hansı ehtimala aid edək? İnsanlar cinayətlərin qarşısının alınması üçün xüsusi uçan polad robotlar ixtira edirlər, lakin funksiyalarını müstəqil yerinə yetirə bilməsi üçün onlara biliklərini məntiqi düşünməklə artırma bilmək imkanı verirlər. Az sonra həmin polad quşlar milçəyin öldürülməsini belə cinayət hesab edir, insanlar nə heyvan kəsə, nə əkin əkə, nə zərərvericilərdən məhsulu qoruya bilmir. Polad quşlar fantastik ehtimaldır, lakin insanlara xas funksiyaların texnikaya həvalə edilməsinin necə ağır nəticələrə gətirib çıxaracağı texniki deyil, fəlsəfi problemdir. Bu əsərdə həm də futuristik ehtimal özünə yer alır, çünki müəllifin təsvir etdiyi texniki inkişaf səviyyəsi gələcəyə aiddir.

Futuristik ehtimallar hadisələrin gələcəkdə cərəyan etməsi ilə bağlıdır. Elmi-fantastik əsərlərin çoxunda məhz bu ehtimal özünə yer alır. Burada da təsvir diapazonu müəyyən qəlibə sığmır. Əgər Ayzek Azimovun “Təməlçilər” silsilə romanlarında hadisələr kosmos əsrinin başlanğıcından, təxminən, 20–30 min il sonra baş verirsə, E.Hamiltonun “Ulduz kralları”nda hadisələr dövrümüzdən 70 min il sonra cərəyan edir və uzaq gələcəyin aliminin ixtirasına səbəb XX əsrdə yaşayan adamın şüuru, “MƏN”i uzaq gələcəyə gedir və orada bir sıra gərgin hadisələrin iştirakçısı olur... Lin Karterin Candar haqqında silsilə romanlarında hadisələr XX əsrdə cərəyan etsə də, əsərdə fantastik ehtimallar olduqca geniş yer alır. Əsərin qəhrəmanı amerikalı təyyarəçi Con Dark möcüzəli şüa

vasitəsilə Yupiterin aylarından biri olan Kallistoya gedib düşür və orada macərələr yaşayır. Məhz birinci fantastik ehtimal – dünyalar arasında keçid rolunu oynayan ecazkar şüa – qalan ehtimallara təkan verir və onları əsaslandırır.

Bir sıra əsərlərdə mifoloji canlılar əks etdirilir ki, bu da daha çox fentezi, mistika səpkili əsərlər üçün səciyyəvidir. Elə həmin Hamiltonun “Ulduzlara qayıdış” romanında humanoidlərlə yanaşı humanoid olmayan varlıqları, başqa qalaktikadan gəlib, bizim qalaktikanı əsarət altına almaq istəyən telepatları görmək olar. Klifford Saymakin “Vaxtdan sadə nə ola bilər” romanında insan şüuru ilə qeyri-insani təfəkkürün qarışması, telepatlar və telepatiya vasitəsilə heç bir cihazsız uzaq ulduzlara səyahət etməyin mümkünlüyü təsvir olunsa da, bu fantastik ehtimallar arxasında insanın öz “MƏN”-ini saxlamaq istəyi, bəşəriyyətin xoşbəxtliyi naminə istənilən çətinliyə hazır olması, dostluq, yoldaşlıq münasibətləri, ali sevgi və s. kimi əbədi dəyərlər önə çəkilir. Bundan başqa, həmin əsərdə bizim dövrümüzün ən ümdə problemlərindən biri – ümumi standartlara sığmayanların, başqalarından fərqlənənlərin cəmiyyətdə təqib edilməsi, sıxışdırılması məsələsi önə çəkilir. Bu isə göstərir ki, fantastika yalnız priyomdur, öz-özlüyündə məqsəd deyil. Məqsəd əbədi dəyərləri önə çəkmək, insanın insan kimi daha da təkmilləşməsinə xidmət etməkdir.

Deyilənlərə başqa dünya yaratmaq, mistik ehtimallar, fantasmaoqorik ehtimallar, qəhrəmanların keçmiş və ya gələcəyə səyahəti və başqa məqamlar da əlavə edilsə, fantastikanın palitrasının nə qədər rəngarəng, ifadə imkanlarının nə qədər geniş olduğunu görmək olar.

Maraqlıdır ki, dünyanın fantastika xəritəsi yaradılsa, çox qərribə bir mənzərə açılar. Fantastika heç də bütün ölkələrdə və eyni dərəcədə inkişaf etməmişdir. Fantastikanın öz dəniz və okeanları, quru sahələri, dağları və hətta insan “ayağı dəyməmiş” səhraları var. Əlbəttə, məcazi mənada. Özü də həmin “insan ayağı dəyməmiş” sahələr, yeni açılmamış, aşkarlanmamış yeni ərəzilər elə yerlərdədir ki, bu ən diqqətli oxucunu və hətta mütəxəssisi də təəcübəndirə bilər... Fantastikanın ən geniş inkişaf etdiyi ölkələr ABŞ, İngiltərə və Rusiyadır. Fantastikanın ədəbiyyatın müstəqil yolu kimi başlanğıcını Edqar Po yaradıcılığından aldığı hesab olu-

nur. XIX əsrin sonu – XX əsrin əvvəllərində fransız ədəbiyyatında Jül Vern, ingilis ədəbiyyatında isə Herbert Uells və Artur Konan Doylun dəyərli fantastik əsərləri yaranır. Dünya fantastikasına öz dəyərli töhfələrini vermiş Jül Vern fransız ədəbiyyatında öz məktəbini yarada bilmədi və hazırda bu ölkənin fantastları aparıcı mövqelərdə deyillər. Herbert Uells isə ingilisdilli ədəbiyyatlarda fantastikanın inkişafına güclü təsir göstərə bildi.

Fantastikanın “qızıl dövrü” iyirminci əsrin ortalarına təsadüf edir. Amerika ədəbiyyatında R.Haynlayn, A.Azimov, R.Bredberi, ingilis ədəbiyyatında Artur Klark və başqaları məhz bu dövrdə ədəbiyyata gəlmiş və dünya fantastikasının ən dəyərli nümunələrini yaratmışlar. Məhz bu dövrdən başlayaraq dünya fantastikasının öz atributları və bir sıra mütləq anlayışları vətəndaşlıq qazanır. Karel Çapekdən başlanğıc alan robot anlayışını artıq balaca uşaqlar da bilir, halbuki bu anlayışın heç yüz yaşı da yoxdur. Blaster geniş məlum olsa da, fantastik əsərlərdə təsvir olunan şəkildə hələ ki mövcud deyil. İlk dəfə A.Azimovun təsvir etdiyi nanatexnologiyalar (qan damarı vasitəsilə xüsusi qurğunun xəstəliyin mənbəyinə göndərilməsi və müalicənin aparılması) hazırda elmin ən perspektivli sahələrindən sayılır.

Rus ədəbiyyatında XX əsrdə fantastikanın görkəmli nümayəndəsi yaradıcılığı, əsasən, XX əsrin 20–30-cu illərinə təsadüf etmiş A.Belyayev olmuşdur. Azərbaycan oxucusuna onun “Amfibiya adam” və “Professor Douelin başı” əsərləri yaxşı tanışdır. Sovetlər dönməndə fantastikada da belə ideoloji təsir və ya ideologiyaya yönümlənərək yazma özünü göstərməyə bilməzdi. A.Tolstoyun “Aelita” əsərinin qəhrəmanları Aya gedərək orada inqilab edirlər. Yazıçının “Mühəndis Qarinin hiperboloidi”ndə isə artıq bilavasitə iki sistem – kapitalist və sosialist sistemləri arasında paralellərin aparılması, ixtirasını (Hazırda həmin ixtiranı biz lazerlə müqayisə edə bilərik. Doğrudur, əsərdə təsvir olunan gücdə lazerlər hələ də mövcud deyil.) götürüb kapitalist dünyasına çəkilərək dünya hökmranlığı ideyasına düşən kəsə qarşı mübarizədə fərqli sistem nümayəndələrinin müəyyən məqamda birləşməsi və son nəticədə onların qələbəsi təsvir olunur. Əsrin ortalarından başlayaraq rus ədəbiyyatında da fantastika və əsasən, onun elmi fantastika qolu sürətlə inkişaf edir, amma yazarlar təxəyyüllərinə və

fantastik ehtimallarına tam “sərbəstlik” verə bilmirlər, çünki, məsələn, gələcəyi təsvir edən yalnız kommunizmin qələbəsindən yaza bilərdi. Struqatski qardaşları kimi görkəmli fantastların əsərlərinin hər birinin çətinliklə çapa yol tapması da ideoloji məqamlarla bağlı idi.

Fantastikanın geniş vüsət aldığı və öz coğrafiyasını sürətlə genişləndirdiyi XX əsrdə daha çox elmi fantastika məfhumu işlədilir. Əlbəttə, fantastikanın elmiliyindən danışmaq xeyli qəribdərdir. Əgər bədii əsərdə gerçəklik deyil, müəllifin təxəyyülünün gələcəyə, bəzi hallarda uzaq keçmişə aid etdikləri, olması və ya ola biləcəyə ehtimal olunan “şeylərdən” söhbət gedirsə, hansı elmiklədən danışmaq olar. Jül Vernin “Nautilusu”nu götürək. Atom sualtı qayığı icad olunduqdan sonra müəllifin elmi uzaqgörənliyi yəqinləşdi, ona qədər isə bu əsər adi fantastika idi. Ayzek Azimovun Qalaktik imperiyasının, iyirmi min ildən artıq ömür sürmüş robotu Deniel Olivonun elmiliyini nə ilə sübut etmək mümkündür? Və ya lap həmin dövr ehtimalla mümkünsə, indiki nəsildən onu görə biləcək və əsərin elmiliyini təsdiqləyəcək kimsə tapılacaqmı? Cavab yalnız mənfəi ola bilər. Bununla belə Ayzek Azimov elmi fantastikanın, Stiven Kinq daha çox fentezinin (birinciyə nisbətən gerçəkliklə daha az bağlı olan istiqamətin) nümayəndəsidir. Özü-nəməxsus yapon fantastikası bilavasitə milli əfsanələrin ənənələrinə söykənir və onun janr xüsusiyyətlərindən çıxış edərək dünya fantastikasında yerini birmənalı müəyyənləşdirmək mümkün deyil. Şüurdan çox hissələrə, duyğulara müraciət edən Rey Bredberini romantik fantastikanın, Robert Şeklini sərt elmi fantastikanın nümayəndəsi hesab etmək olar.

Bəs utopiyanı, antiutopiyanı hara aid edək? Axı bunların hər ikisi, əslində, əvvəldən axıradək fantastik priyomlar üzərində qurulur və priyomlarına və vasitələrinə, təsvir olunan “gerçəkliyinə” görə Zamyatinin “Biz”i, məsələn, S.Kinqin “Baxışı ilə yandıran”ından xeyli fantastikdir.

Birmənalı şəkildə bir bunu demək olar: fantastika bədii ədəbiyyatın müstəqil qoludur. Onun əsasını qeyri-realistik vasitələr hesabına bədii vasitələrlə insan xarakterinin yaradılması, insanlar arasında qarşılıqlı münasibətlərin tipik əks etdirilməsi, tarixi qanunauyğunluqlar əsasında bəşəriyyətin ehtimal oluna biləcək inkişaf

yolunun göstərilməsi və ən ümdəsi, ilk yaranışdan bədii söz sənətində aparıcı olan bəşəri problemlərin qoyulması və özünəməxsus şəkildə açılması durur. Artıq bu sadalama göstərir ki, bədii ədəbiyyatla onun qollarından biri olan fantastika arasında əsas fərq yalnız istifadə olunan vasitələrdə, daha doğrusu, əks etdirilən, canlandırılan gerçəkliyin özəlliklərindədir. Bu gerçəklik real aləmdən tamamilə uzaq da ola bilər və bu uzaqlıq yalnız konkret detallarda öz əksini tapa da bilər.

Elmi fantastika məfhumunu ilk dəfə Lüksemburq mənşəli amerikalı Hyuqo Hensberq 1926-cı ildə işlətmışdi (Hazırda fantastika sahəsində verilən mükafat onun adını daşıyır). Onun işlətdiyi “scientifiction” (hərfi mənada: elmi bellitristika) məfhumu az sonra “science fiction” şəklini almış və bütün dünyada milyonlarla oxucu üçün anlaşılıq olmuşdur. Bu məfhum altında H.Hensberq “Bern, Uells və Ponun yazdığı maraqlı əsərləri başa düşürdü”. Bu əsərlərdə elmi yeniliklər və futuristik proqnozlar əhəmiyyətli yer tutmalıydı. Aydınır ki, gələcəyə ünvanlanaraq yazılan əsərlərdə futuristik proqnozların olması mümkündür. Bəs keçmişin mənzərəsini yaradan, keçmiş haqqında müəllifin görüşlərini əks etdirən əsərlər necə olsun? Axı belə əsərləri də çox vaxt fantastikaya aid edirlər. Məsələn, Artur Konan Doylun qəhrəmanları (“İtirilmiş dünya”) dinozavrların hələ də qaldığı bir aləmə gedib düşür, milyon illər bundan əvvəl həyatın necə olduğunu müşahidə edirlər. Burada gələcəyin (furstistik) proqnozu olmasa da, keçmişin müasir elm tərəfindən açıqlana bilməyən, lakin gələcəkdə elmin açabilecəyi proqnoz öz əksini tapır və artıq yüz il ötəndən sonra elm yazıçının gəldiyi qənaətlərin bir qisminin həqiqətə uyğun olduğunu təsdiqlədi. Bu isə göstərir ki, fantastika real gerçəklikdən nə qədər uzaq olsa da, onun əsasında çox vaxt elmi təxəyyül və reallığa uyğun proqnozlar dayanır. Təsadüfi deyil ki, müəyyən vaxtdan sonra alimlər hansı fantastın proqnozlarının neçəsinin özünü doğrultduğunu, həyata keçdiyini hesablayırlar.

Fantastika janr rəngarəngliyinə görə klassik bədii ədəbiyyatdan, demək olar ki, fərqlənir. Bunu oxucuların diqqətinə təqdim edilən antalogiyaya daxil edilmiş əsərlərin timsalında da görmək olar. E.Nortonun “Kosmosda Sarqas” və E.Hamiltonun “Ulduz kralları” fantastik detektivə aid edilə bilər. A.E.Van-Voqtun “Əcaib can-

lı”sı insan dühasının qüdrətindən danışır. A.Klarkın “Zamanın oxu” hekayəsi elmi ixtiraların gətirə biləcəyi gözlənilməz nəticələrdən danışır. R.Haynlaynın “Kainatın ögeyləri” və M.Demütün “İşıq ram edənlər”i uzaq gələcəkdə insanların başqa aləmlərə səfərinin iki fərqli nəticəsindən bəhs edir. H.Kattnerin “Lovğa robot”u fantastik yumora aid edilə bilər. Fentezi nümunələri kimi antologiyaya S.Kinqin qısa hekayələri daxil edilmişdir.

Əlbəttə, antologiyayı tərtib edərkən dünya fantastikasının bütün incilərini nəzərə almaq və onların ən səciyyəvillərini kitaba daxil etmək mümkün deyil. Seçim zamanı biz imkan daxilində bu məsələnin öhdəsindən gəlməyə və oxucularda dünya fantastikası haqqında mümkün qədər geniş təsəvvür yaratmağa çalışmışıq.

Heydər Orucov

EDMOND HAMILTON (ABŞ)

(1904–1977)

ULDUZ KRALLARI

ƏSRLƏRDƏN ÇAĞIRIŞ

Con Qordon birinci dəfə səsi eşidəndə elə bildi dəli olur. Gecə idi, artıq yuxuya gedirdi. Səs beynində aşkar səslənirdi.

“Məni eşidirsinizmi, Con Qordon? Məni eşidirsinizmi?”

Qordon durub yatağında oturdu. Bir az qorxmuşdu. O, həmişə hesab edirdi ki, qulağına səslər gələn adamın işi fırtındır.

O, müharibəni keçmişdi, bircə yeri də cızılmamışdı. Amma ola bilər ki, Sakit okean üzərində uçduğu illər onun psixikasında iz qoymuşdu. Əlbəttə, Nyu-York sığorta agentliyinin cavan işçisini götürüb ondan 30 tonluq bombardmançı təyyarəni öz əli kimi asanlıqla idarə edən hərbi təyyarəçi hazırlamaq mümkündür. Üç il sonra isə onu geri, idarəyə göndərmək olar. Eh...

Qərribə şeydir: həyatını Sakit okean üzərində riskə qoyduğu illər ərzində Qordon necə qayıdacağı barədə düşünürdü. Əvvəlki işinə, rahat mənzilinə...

Evinə qayıtdı, burada hər şey əvvəlki kimi idi. Amma özü dəyişmişdi. Hava döyüşlərinə, ölüm təhlükəsinə öyrəşmiş o, rəqəmləri toplamağı yadırgamışdı. Nə istədiyini bilmirdi, amma daim narahatlıq içindəydi. Beynində baş qaldıran fikirləri özündən qovurdu, amma çifayda...

İndi isə bu qərribə səs.

... İki gecə idi ki, yox idi. Üçüncü gecə o, yenidən səsləndi: “Məni eşidirsinizmi, Con Qordon? Qorxmayın! Mən başqa adınam və sizin beyninizə müraciət edirəm!”

Qordon yarıxulu uzanmışdı, səs ona hədsiz real görünürdü.

“Cavab verin, Con Qordon! Sözlə yox, fikirlə. Kanal açıqdır, cavab verin!”

Qordon, özü də istəmədən, zülmətə ürkək fikir göndərdi:

“Siz kimsiniz?”

Cavab tez və aydın idi:

“Mən Orta-Qalaktik İmperiyanın şahzadəsi Zar Arnam. Mən sizin dövrdən 200.000 il uzaq olan dövrdən danışiram”.

“Mən bunu yuxuda görürəm”, – Qordon fikirləşdi. Dərhal Zar Arndan cavab gəldi:

“Yox, bu, yuxu deyil. Mən sizin özünüz kimi realam. Adi əşyalar zaman axınına qarşı yerdəyişmə edə bilmir, amma fikir qeyri-maddidir. Hər dəfə nəyisə xatırlayanda sizin öz fikriniz bir qədər keçmişə gedir”.

“Bu, həqiqət olsa belə, məni səsəlmək nəyə gərək?” – Qordon fikirləşdi.

“Min illər ərzində çox şey dəyişib. Bəşəriyyət çoxdandır, bütün Qalaktikada məskunlaşıb. Böyük ulduz krallıqları var, onlardan ən böyüyü isə bizim İmperiyadır. Mən burada yüksək mövqedəyəm, amma ilk növbədə, aliməm. Mən şüurumu göndərib, müxtəlif adamlarla əlaqə yaradaraq keçmişə öyrənirəm. Onların çoxu ilə biz bədənimizi müvəqqəti dəyişirik. Şüur mürəkkəb sahələr sistemidir. Onları beyindən təcrid edərək başqa sahələr sistemi ilə, başqa şüurla əvəzləmək mümkündür. Mənim aparatım keçmişə indiki kimi yalnız fikirləri deyil, həm də bütövlükdə şüuru göndərir. Mən sizin dövrü tədqiq etmək istəyirəm, Con Qordon, mən hələ keçmişin bu qədər dərinliyinə yollanmamışam. Mənə kömək edəsiniz?”

Qordonun beynində təlaşlı fikir oyandı: “Yox! Bu, dəlilikdir!”

“Təhlükə yoxdur, – Zar Arn israr edirdi. – Bir neçə həftə siz mənim dövrümdə yaşayacaqsınız, mən sizin dövrdə. Sonra mənim həmkarım Vel Kven əks-mübadilə aparacaq. Fikirləşin, Con Qordon! Sizin dövrünüzdə başqa bir kimsə zaman axınına keçə bilməyəcək. Yəni imtina edəcəksiniz?”

Birdən Qordon, sanki, naməlum macərələrə səsləyən şey-pur səsi eşitdi. 200.000 ildən sonrakı kainatı, ulduzları ram etmiş sivilizasiyanı görmək... O, yenə də tərəddüd edirdi.

“Mən tanış olmayan aləmdə necə yaşaya bilərəm? – o, xəyalən soruşdu. – Mən hətta sizin dilinizi də bilmirəm!”

“Vel Kven hər şeyi öyrədəcək, – cəld cavab gəldi. – Amma sizin dövr də mənə tanış deyil. Buna görə də, əgər razılaşsanız, bir neçə şəkilli kitab, lüğətlər, müxtəlif səs yazıları hazırlayın ki, mən dili və tələffüzü öyrənə bilim. Dərhal cavab gözləmirəm, Con Qordon. Mən sizinlə sabah əlaqəyə girəcəyəm. Səhər bizim danışığımız, bəlkə də, sizə yuxu kimi görünəcək. Amma bilin: BU, YUXU DEYİL. Sabaha qədər”.

İdarə heç vaxt Qordona bu qədər cansıxıcı, iş isə darıxdırıcı və yeknəsəq görünməmişdi. Bütün bitib-tükənməyən gün ərzində hiss edirdi ki, 200.000 il gələcəkdəki ulduz dövlətlərinin nağılabənzər dəbdəbəsi, yeni, qəribə, cəlbədicə dünyalar haqqında düşünür. Günün sonunda qərar qəbul olunmuşdu. O, Zar Amin xahişinə əməl edəcək. Əlbəttə ki, bunlar yuxu deyildisə.

Evə qayıdanda yolüstü mağazaya girib şəkilli uşaq kitabları və ingilis dili dərsləri yazılmış vallar alanda özünü bir qədər axmaq vəziyyətdə hiss etdi. Yatağa tez girdi.

Zar Arn susurdu. Gecənin yarısını Qordon yataqda qurda landı. Narahat yuxuya quylananda artıq işıqlaşmağa başlayırdı. Məhz bu vaxt tanış səs eşitdi:

“Nəhayət ki, sizinlə əlaqə yarada bildim! Deyin, Con Qordon, qərarınız necədir?”

“Razıyam, – Qordon xəyalən dedi. – Amma bunu dərhal etmək lazımdır. Bir həftə də belə davam etsə, mən, həqiqətən də, dəli olacağam”.

“Yaxşı. Aparat hazırdır. Siz mənim bədənimdə ay yarım yaşayacaqsınız, sonra əks-mübadilə baş verəcək. Amma mənim dünyamda Vel Kvendən başqa bir kimsə bizim razılaşmamız haqqında bilməməlidir. Söz verirsiniz?”

“Razıyam, – Con Qordon dedi və dərhal da bir qədər çəkinərək əlavə etdi: – Bəs siz, ümid edirəm, MƏNİM bədənimlə ehtiyatla davranacaqsınız?”

“Söz verirəm, – Zar Arn tez cavab verdi. – İndi isə çalışın özünüzü boş saxlayın ki, şüurunuz onu zaman və məkandan keçirib aparacaq və müqavimət göstərməsin”.

Bunu demək asan, etmək isə çətin idi, amma Qordon tabe oldu. Özünü boş saxlamaq, daha dərin yuxuya getmək...və birdən başında qeyri-adi, dartan bir hiss duydu.

Qordonu dəhşət çulğadı və o, az qala, yuxudan oyanmışdı. Amma artıq gec idi. O, güllə kimi zülmətin dibsiz dərinliyinə düşürdü.

GƏLƏCƏK KAINAT

Huşu özünə qayıdanda Qordon günəş şüaları ilə işıqlandırılmış otaqda hündür stolun üstündə uzanmışdı. Bir neçə an şəşqin-şəşqin yuxarı baxdı. Başı üzərində nəsə bir gümüşi şlem var idi, ona çoxlu məftil birləşmişdi.

Sonra görmə dairəsində ağ saçların əhatəsində qırıq-qırıq qoca sifəti göründü. Qoca həyəcanla Qordona müraciət etdi, lakin sözlər tamamilə anlaşılmaz idi.

– Başa düşmürəm, – Qordon dedi. Səs yad idi. Qoca özünü göstərdi:

– Vel Kven.

Qordonun yadına düşdü. Zar Arınin həmkarının adı belə idi. Onun uzaq gələcəkdəki assistenti.

Gələcəkdəki! Qordon qalxıb oturmaq istədi, amma bacarmadı – hələ çox zəif idi. Yalnız gözucu bədəninə baxa bildi.

Bədən də özgənin idi. Con Qordonun enlikürək, əzələli bədəni deyildi. Uzun və incə idi, üstəlik, qeyri-adi ağ paltarda idi.

– Zar Arınin bədəni! – Qordon qeyri-iradi qışqırdı. – Orada, XX əsrdə isə o, indi MƏNİM bədənimə nəzərdən keçirir!..

Tanış ad eşidən qoca alim başını yellədi:

– Zar Arın – Con Qordon.

Deməli, mübadilə alınıb! O, 2000 əsr qət edərək başqa adamın bədəninədir. Qordon əllərini, ayaqlarını tərپətdi. Əzələlər sözlünə baxırdı. Bununla belə, bu, özgə bədəni idi!

Vel Kven, deyəsən, anladı: təqdirədir təzcdə onun çiyinə vurdu və büllur kasa verdi. Qordon köpükiü qırmızı mayedən içdi və bədəninə güc gəldiyini hiss etdi.

Qoca ona qalxmağa kömək etdi. Hər tərəfdən gür işıq axırdı: səkkizbucaqlı otağın divarlarının hamısında pəncərə var idi. Günəşin şüaları qeyri-adi cihaz və mexanizmlərin üzərində bərg vururdu.

Vel Kven Qordonu güzgüyə yaxınlaşdırdı. Güzgüdə hündürlüyü altı futdan çox olan ucaboy qarasaç adam baxırdı. Qarayağız, kəskin profili və ciddi qara gözləri var idi. Kifayət qədər gözəl idi. O, heç nə ilə Qordonun əvvəlki, enli və külək qarşamış sifətini andırmırdı.

Qordon, yoxsa Zar Am? – ağ paltarda: kip qolsuz köynək, dar şalvarda idi. Ayağında səndəl vardı. Vel Kven onun çiyrinə ağ ipək plaş atdı. Qoca alim də belə geyinmişdi.

Qordon zəifliyini üstələyərək pəncərəyə yaxınlaşdı. O ən müasir meqapolisin nağılvari konstruksiyalarını görəcəyini gözləyirdi. Lakin pəncərədən sərt landşaft açılırdı. Onların olduqları səkkizguşəli otaq sərt uçurumun kənarındakı hündür qüllənin başında idi. Ətrafda nəhəng qarlı zirvələr ucalırdı, onların arasında isə dibsiz dərələr görünürdü və bir dənə də bina yox idi. Bu mənzərə ona XX əsrin Himalay dağlarını xatırlatdı.

Qordon səndirlədi və Vel Kven onu tələsik aşağı mərtəbədəki yataq otağına apardı.

Qordon səhərişi gün oyandı. Vel Kven onun nəbzini və təzyiqini yoxladı, səhər yeməyi – quru peçenyeyə oxşar nəsə, meyvə və şokolad içkisi gətirdi. Bir-iki qurtumdan sonra aclıq hissi çəkildi.

Sonra dil dərsləri başladı. Bununla bir həftə məşğul oldular. Qordon hər şeyi göydə götürürdü. Vel Kven əla müəllim imiş, nümayiş etdirən cihazlar əla idi, bundan başqa, dilin əsasında ingilis dili dururdu. 200.000 il ərzində lügət xeyli genişlənsə də, dilin strukturu dəyişilməmişdi. Nəhayət, Qordon birinci sualını verə bildi:

– Biz Yerdəyik?

– Bəli, – qoca dedi. – Bu, Yer in ən möhtəşəm dağlarıdır.

Deməli, həqiqətən də, Himalay dağlarıdır. Onlar Qordon müharibə vaxtı bu yerlərdə uçduğu vaxtlarda olduğu kimi yenə də kimsəsiz və möhtəşəm idilər.

– Yəni Yerdə daha nə şəhərlər, nə də insanlar qalmayıb?
– Niyə ki? Sadəcə olaraq Zar Arn öz təcrübələri üçün kim-səzsiz yer seçib, buradan o ən müxtəlif dövrlərin adamları ilə bədən mübadiləsi edib.

– Sonra onlar geri qayıdırdılar?
– Əlbəttə. Vaxtı çatanda mən əks-mübadiləni həyata keçir-mişəm.

Vel Kven fikri naməni keçmişdəki istənilən adama göndər-məyə qabil olan telepatik gücləndiricini Qordona göstərdi, mübadilə aparatının iş prinsipini izah etdi.

– Şüur beyində elektron strukturdur. Aparat onu foton struk-turuna çevirir. Foton şüuru istənilən ölçüdə, o cümlədən dör-düncüdə – zamandan göndərmək mümkündür, yəni zaman...

– Bu üsulu Zar Arnın özü kəşf edib? – Qordon maraqlandı.

– Biz birlikdə kəşf etmişik. Nəzəriyyə mənim idi. Zar Arn ən qabiliyyətli şagirdimdir, o, cihazları düzəldib sınaqdan keçir-məyə kömək etdi. Nəticə gözləniləndən də yaxşı oldu. Rəfləri görürsünüz? Bunlar Zar Arnın keçmişdən gətirdikləri fikir yazı-larıdır. Biz gizli işləyirik. Arn Abbas bundan xəbər tutsa, oğlu-na risk etməyi qadağan edər.

– Arn Abbas? – Qordon soruşdu. – O, kimdir?

– Orta-Qalaktik İmperiyanın hökmdarı, paytaxtı Troon Kanopusun yaxınlığındadır. Onun iki övladı var. Böyük oğlu Cal Arn və Zar.

– Demək istəyirsiniz ki, – Qordon özünü itirdi, – bədənində olduğum adam ən, ən...böyük...

– Bəli, – Vel Kven bildirdi. – Amma Zar siyasətlə maraqlan-mır. O, alimdir. Biz keçmişə tədqiq edirik. Buna görədir ki, o, Troonda deyil, burada yaşayır.

– Bəs Orta-Qalaktik İmperiya nə deməkdir? O, bütün Qalak-tikanı əhatə edir?

– Yox, Con Qordon. Ulduz krallıqları çoxdur və onlar hərdən öz aralarında düşmənçilik edirlər. İmperiya onların ən böyüyüdür.

Qordon təəssüfünü gizlədə bilmədi.

– Mən ümid edirdim ki, gələcək dünya demokratik olacaq, müharibələr aradan götürüləcək.

– Ulduz krallıqları, əslində, demokratikdir, onları xalq idarə edir, – Vel Kven izah etdi. – Biz, sadəcə, öz rəhbərlərimizə dəbdəbəli adlar veririk.

– Başa düşdüm, – Qordon dedi. – Bizim İngiltərədə olduğu kimi, orada da kraliça var.

– Müharibələrə gəldikdə isə, – Vel Kven sözünə davam etdi, – onlara Yerdə son qoyulmuşdu. Biz bunu tarixdən bilirik. Sülh və tərəqqi ilk ulduzlararası uçuşları həyata keçirtməyə imkan verdi. Amma indiki ulduz kralları bir-birindən ayırır, bir vaxtlar Yer xalqları olan kimi. Biz onları birləşdirməyə çalışırıq...

Vel Kven divara yaxınlaşıb düyməyə toxundu. Havada Qalaktikanın həcmli xəritəsi – parlayan qığılcımların diskvari topası göründü. Qığılcımların hər biri bir ulduz idi və onların sayı adımı heyrətə gətirirdi. Təsvir rənglə fərqləndirilmiş çoxlu hissədən ibarət idi.

– Hər bir rəngli sahələr ulduz krallıqlarıdır, – Vel Kven izah etdi. – Gördüyünüz kimi, Orta-Qalaktik İmperiyanın yaşıl hissəsinə Qalaktikanın şimal və mərkəzi hissəsi daxildir. Günəş və Yer ən ucqar şimal hissədə, Zahiri Kosmos Markizatlarının sərhəd sistemləri yaxınlığındadır. İmperiyadan cənubdakı al-qırmızı zolaq Herkules baronluğudur; onun böyük baronları Herkules topasının müstəqil ələmlərini idarə edirlər. Şimal-qərbdə Fəməlhut krallığıdır, bir qədər cənubda – Lira, Qu, Qütb və digər bürclərin və ulduzların krallıqları yerləşir ki, bunların da çoxu İmperiya ilə müttəfiqdir. Cənub-şərqdəki qara bulud zülmətinə qərq olmuş ulduzlar və planetlər isə Zülmət Dünyalar Liqasıdır. O, İmperiyanın ən güclü və paxıl düşmənidir. Arn Abbas çoxdan çalışır ki, ulduz krallıqlarını birləşdirib düşmənçilik və müharibələrə son qoysun. Lakin Liqanın diktatoru Şorr Kan bu siyasətə qarşı çıxır və separatist əhvali-ruhiyyələri qızışdırır.

MÜƏMMALI TƏCAVÜZKAR

Qordon bir neçə gün ötən 2000 əsrin tarixini öyrəndi. Fikir-yazar kasetlər onun gözləri önündə ulduzlarn fəthi haqqında epik nəğməni canlandırırdı. Böyük hünərlər, kosmik dumanlıqlardakı dəhşətli qəzalar, yad, qeyri-insani şüurla dəhşətli çarpışmalar... İnsanın böyüməkdə olan səltənətini idarə etmək üçün Yer həddən artıq balaca və uzaq idi. Ulduz sistemlərində indiki krallıqlara başlanğıc vermiş hökumətlər formalaşmağa başladı.

– Siz, yəqin ki, Yerin indi necə olduğunu görmək istəyirsiniz, – bir dəfə Vel Kven dedi. – Bu lövhənin üstünə çıxın.

O, döşəməyə bərkidilmiş iki böyük kvars diskdən birinin üstünə çıxdı. Qordon onun yanında dayandı.

– Bu, telestereodur, o, istənilən məsafədə praktik olaraq dərhal təsir göstərir, – Vel Kven dedi və barmağını düymənin üstünə qoydu. – Nyuar – Yerin ən böyük şəhəri. Doğrudur, o, ulduz paytaxtlarının çoxundan geri qalır...

Və birdən Qordon tamamilə başqa yerdə oldu. O, laboratoriyada olduğunu bilirdi, lakin eyni zamanda çox hündür başqa bir qüllənin başında dayanmışdı, aşağıda isə böyük, gözəl şəhər görünürdü. Ətrafda mərtəbələrle ləklənmiş nəhəng piramidalar ağarırdı. Ləklərdə bağlar çiçəklənirdi. Yaşillıq altında adda-budda qırmızı talvarlar nəzərə çarpırdı, ağaclar altında adamlar gəzişirdi. Uzaqda, üfün qurtaracağında kosmoport görünürdü, orada cərgə ilə ulduz uçaqları düzülmüşdü. Onların arasında üstündə İmperiyanın emblemi – kometa şəkli olan bir neçə qorxunc hərbi gəmi seçilirdi.

Birdən bu görüntü itdi. Vel Kven telestereonu söndürüb pəncərəyə tərəf atıldı. Qordon onun dalınca getdi və sürətlə qülləyə tərəf ənən dübbədüz parlaq aparat gördü.

– Gəmi! – qoca alim səsləndi. – Başa düşmürəm. Bu, kəşfiyyat kreyseridir, amma üstündə emblemi yoxdur. Burada nəşə bir əngəl var!

Par-par yanan gəmi artıq onların yüzmetrliyində yerə enmişdi. Lyuk açıldı. Boz mundirli və şlemli iyirmiyə qədər adam əllərində uzunlüləli tapança qülləyə tərəf qaçırdı.

– Bu, İmperiyanın formasıdır, amma onlar burada olmamalıdır...– Vel Kvenin qırıxmış üzündə təəccüb və həyəcan oxunurdu. – Nyuara xəbər vermək lazımdır!

Aşağıdan bərk şaqqıltı eşidildi.

– Onlar qapını qırırlar! Tez! Con Qordon, götürün...

Qordon Vel Kvenin nə demək istədiyini eləcə də bilmədi, çünki bu anda hücum edənlər içəri təcildilər. Onların üzləri qansız, qeyri-təbii ağ idi.

– Liqanın əsgərləri! – qoca qışqırdı və telestereoya tərəf atıldı. Hücum edənlərin başcısı tapançasını qaldırdı. Balaca bir güllə Vel Kvenin kürəyinə sancılıb partladı. O, baltalanmış kimi yerə sərilədi. Qordon bağıra-bağıra irəli cumdu.

– Atmayın, bu, Zar Arndır! – zabit qışqırdı. – Diri tutun!

Qordon kimsə sifətinə yumruq vurdu, amma onu dərhal tutub qollarını burdular. Rəqibləri həddindən artıq çox idi.

– Şahzadə Zar! – bəyazsifət zabit ona müraciət etdi. – Həmkarınızla belə alındığına təəssüf edirəm. O, kömək çağırmaq istəyirdi, amma bizim gəlişimizi kimsə bilməməlidir.

– Bu, nə deməkdir? – Qordon qeyzlə soruşdu. – Siz kimsiniz?

– Biz Buluddanıq, – zabit cavab verdi. – Həyəcanlanmayın, şahzadə, təhlükədən uzaqsınız. Biz sizi Şorr Kanın yanına aparmağa gəlmişik.

Şorr Kan – Zülmət Dünyalar Liqasının diktatoru! Onlar şahzadə Zar Arni oğurlamaq istəyirlər! Əsl şahzadə bədən və ruh mübadiləsini planlaşdıranda bunu öncədən görə bilməzdi.

– Mən sizinlə getməyəcəyəm! – Qordon qışqırdı. – Mən Yerdə qalacağam!

– Güc tətbiq etmək lazım gələcək, – zabit dedi. – Götürün onu!

TELESTEREO VASİTƏSİLƏ QƏBUL

Daha bir ağbəniz əsgər qaçaraq içəri girdi.

– Həyəcan! Bura üç kosmik kreyser yaxınlaşır!

– İmperiya patrulu! – Liqa zabiti ciyildədi. – Tez olun!

Qordon qarışıqlıqdan istifadə edərək rəqiblərin əlindən çıxdı, nəşə ağır bir metal şeyi qaparaq müdafiə olunmağa başladı. Onun bir üstünlüyü var idi: o, onlara diri və salamat lazım olduğundan istədiyi kimi müdafiə oluna bilərdi. Onun dəhşətli zərbələrindən iki nəfər yerə sərildi, qalanları isə onu yenidən tutdular və silahını əlindən aldılar.

– İndi isə gəmiyə! – Liqanın təngnəfəs olmuş ağbəniz zabiti qışqırdı. Dörd əsgər Qordonu pilləkənlərlə aşağı sürüyüb şaxtali havaya çıxartdı. Gəmiyə lap az qalmışdı ki, onun yanlarından görünən qorxunc silahlar lülələrini göyə qaldırıb atəş açdı.

Ağbəniz zabiti qışqırdı. Con Qordon birbaşa onların üstünə şığıyan üç siqarabənzər hərbi gəmi gördü. Dəhşətli partlayış eşidildi. Qordon və onu oğurlamaq istəyənlər yerə sərildilər. Partlayışdan qulaqları batsa da, o, yerə enən gəmilərin gurtusunu eşitdi. Ayağa duranda isə artıq hər şey bitmişdi.

Liqanın gəmisini bir qalaq ərmiş metala dönmüşdü. Ətrafa əsgər meyitləri səpələnmişdi. Kreyserlərin lyukları açıldı; oradan Qordona tərəf boz mundirli və şlemli adamlar qaçırdı.

– Şahzadə Zar, siz yaralanmışsınız? – onların başçısı, hündürboy, qarasaç, mis kimi qırmızımtıl üzvlü kişi səsləndi. Onun qara gözlərində şəhən həyəcan parlayırdı. – Mən Sirius sektorundakı patrulun komandiri Hell Berreləm. Biz Yerə tərəf yönələn naməlum gəmi gördük, onun dalınca düşdük və budur... – O, önlərə baxdı. – Göylərə and olsun, bu, Buludun adamlarıdır! Şorr Kan öz casuslarını biz tərəfə göndərməyə cəsarət edib! Bu, müharibəyə səbəb ola bilər!

Con Qordon tələsik fikirləşirdi. Həyəcanlanmış zabiti də onu hökmdarın oğlu hesab etmişdi. O isə həqiqəti deyə bilməzdi, axı Zar Arna söz vermişdi!

– Yox, mən yaralanmamışam, – Qordon dedi. – Amma onlar Vel Kvenə atəş açdılar. Qorxuram ki, o ölüb.

Onlar qülləyə tələsdilər. Qordon qocaya tərəf əyildi. Elə kənardan baxmaq bəs edirdi. Atom gülləsinin partlayışı Vel Kvenin bədənində böyük bir yara açmışdı. Alimin ölümü o demək idi ki, bu qəribə gələcək həyatda Qordon yalnız özünə güvənəməlidir.

Yeganə bir çıxış yolu vardı. O, qüllədə, onu əvvəlki həyatına qaytara biləcək aparatın yanında qalmalıdır. Xoşbəxtlikdən, Vel Kven ona kifayət qədər izahat vermişdi və Qordon əsl Zar Arnlə müstəqil telepatik əlaqəyə girə bilərdi.

– Mən hücum haqqında dərhal məlumat verməliyəm, şahzadə Zar, – Hell Berrel dedi. Qordonun etirazedicisi hərəkətinin müqabilində əlavə etdi: – Belə mühüm hadisə haqqında məlumat verməsəm, mən vəzifə borcumu pozmuş olaram.

O, telestereoya yaxınlaşaraq onu birləşdirdi. Bir an sonra ikinci kvars lövhə üzərində naməlum bir zabitin həcmli təsviri göründü.

– Donanmanın Troonda qərargahı.

– Sirius sektoru patrulundan kapitan Hell Berrel həddindən artıq mühüm məsələ haqqında əlahəzrət Arn Abbasa məruzə etmək istəyir.

– Məgər komandor Korbuloya məruzə etmək olmazmı? – zabit təəccübləndi.

– Məsələ həddindən artıq mühüm və təcilidir, – Hell Berrel bildirdi və qəbulda israr edərək, – bütün məsuliyyəti öz üzərimə götürürəm, – dedi.

Gözləməyə başladılar. Nəhayət, telestereoda başqa bir adam göründü. O, yaşlı, hündürboy, enlikürək, canlı bir adam idi, qalın qaşları altında polad kimi möhkəm baxışları görünürdü. Qara gödəkcəsinin və şalvannın üstündən çox zəngin bəzədilmiş plaş geymişdi, başı açıq idi.

– Nə vaxtdan adi kapitanlar... – o, hirsələ sözbə başladı və bu anda Con Qordonu gördü. – Zar, sənsən? Nə olub?

Qordon başa düşdü ki, bu sərtbaxışlı adam Zar Arnlənin atası Arn Abbasdır. Onun öz atası.

– Elə bir şey olmayıb... – o, sözbə başladı, amma Berrel onun sözünü kəsdi:

– Bağışlayın, şahzadə, məsələ çox ciddidir! – O, üzünü Arn Abbasa çevirdi: – Liqanın kreyseri şahzadəni oğurlamaq istəyirdi. Mənim patrulum təsadüfən yaxınlıqda idi və biz radarla onları aşkarladıq və məhv etdik.

– Liqanın hərbi gəmisi kosmik sərhədləri pozub? – imperator qeyzlə dedi. – Mənim oğlumu qaçırtmaq istəyirdi?!

– Onlar bizi qəflətən yaxalamaq istəyirdilər, – Qordon tələsik dedi. – Bir daha buna cəsarət etməzlər. Odur ki mənim üçün daha təhlükə yoxdur.

– Təhlükə yoxdur? Sən nə danışırsan? – Arn Abbasın sifəti qaraldı. – Şorr Kanın bunu nə üçün etdiyini və bu alınsaydı, nə baş verə biləcəyini sən məndən də yaxşı bilirən! Sənə Yerdə qalmaq olmaz, Zar! Bəsdir əldən-ayaqdan uzaq yerdə öz tədqiqatlarınla məşğul oldun. Bu da bunların nəticəsi! Sən dərhal Troona qayıtmalısan!

Qordonun ürəyi düşdü. Troona, Qalaktikanın o biri tərəfinə! Amma laboratoriyayı tərk etsə, öz dövrünə qayıtmaq şansını birdəfəlik itirəcək!

– Mən Troona qayıda bilmərəm, – o, təlaşla dedi. – Təcrübəmi bitirmək üçün mənə bir neçə gün vaxt lazımdır!

– Nə deyirlər onu elə, Zar! – Arn Abbas qəzəblə qışqırdı və üzünü Hell Berrelə tutub əmr etdi: – Kapitan, şahzadəni kreyserə götürün. Etiraz etsə, həbs edib gətirin!

SEHRLİ ALƏM

Günəş çoxdan arxada görünməz olmuşdu. Qabaqda isə Qalaktikanın müxtəlif ulduz topaları bərq vuran mərkəzi görünürdü. Con Qordon Hell Berrel və iki şturmanla birlikdə “Karis”in geniş idarəetmə otağında dayanmışdı. Gəmidə hər bir əşyani əhatələyən dumanlı mavi energetik sahə olduğundan o, uçuşun təzyiqini hiss etmirdi. Amma hər dəfə qabağa, orada açılan möhtəşəm mənzərəyə baxanda, sanki, içində hər şey alt-üst olurdu.

– Şorr Kanın kreyser göndərməsi ağılsızlıqdır, – Hell Berrel dedi. – Bunun ona nə xeyri?

– Məncə, – Qordon dedi, – o, məndən girov kimi istifadə etmək istəyirdi. Xoşbəxtlikdən, siz onları məhv etdiniz, kapitan. İndi isə mən dincəlmək istərdim.

Berrel onu idarəetmə otağından kreyserin ensiz dəhlizi ilə aparırdı. Qarşılaşdıqları zabitlər hərbi təzim edirdilər. Onlar dərirlərinin rənginə görə fərqlənirdilər – bu, onların mənşəcə müxtəlif ulduz sistemlərindən olmaları ilə bağlı idi. Missifət kapitanın özü, bunu Qordon artıq bilirdi, Antaresdən idi.

Hell Berrel balaca, səliqəli kayutun qapısını açıb dedi:

– Mənim şəxsi otağımdır, şahzadə. Buyurun, dincəlin.

Tək qalanda Con Qordon bir yüngüllük hiss etdi. Son saatların gərginliyi çox böyük idi. Onun başa düşdüyünə görə, yeganə davranış qaydası Troonda şahzadə rolunu mümkün qədər yaxşı ifa etmək və çalışıb tezliklə qüllə-laboratoriyaya qayıtmaq idi. Orada isə o, Zar Amla əks-mübadilə üsulunu tapar.

“Bircə Vel Kven sağ olsaydı!” – Qordon fikirləşdi və birdən möhkəm danıxdı. Sonra isə kefsiz və yorğun yuxuya getdi.

Oyananda Qordon Nyu-Yorkdakı mənzilinin tavanını deyil, parıldayan metal gördü, zəif, boğuşuq uğultu eşitdi.

Qapı açıldı, mundirdə olan bir nəfər içəri girdi, hörmətlə salamladı. O, nahar – sintetik ət, meyvələr və artıq tanış olan qəhvə içkisi – gətirmişdi. Sonra Hell Berrel baş çəkdi.

– Cədvəl üzrə gedirik, alihəzrətləri. Kanopusa üç gündən sonra çatacağıq.

Qordon yalnız başının hərəkəti ilə cavab verdi. O, öz rolunu oynamalıydı. Gəmidə elə gəzməliydi ki, sanki, hər şey ona tanışdır, marağını gizlətməli, Zar Amin başı çıxan minlərcə şeyə eyhamları dinləməliydi və bircə kəlmə ilə də bilmədiyini büruzə verməməliydi! Troonda bu oyunu davam etdirmək mümkün olacaqmı?

Üçüncü gün idarəetmə otağına girəndə Con Qordonun gözləri hətta işıq filtrlərindən keçən parlıtdan qamaşdı.

– Kanopus, axır ki! – antaresli dedi. – Bir neçə saatdan sonra enəcəyik!

Kanopusun gözəlliyi heyran edirdi. Bir bunu görmək üçün həyatını təhlükə altında qoymağa dəyər! Ağ işıqsız ulduz

göyün yarısını tutur, bütün məkanı parlaq, qeyri-adi işığa qərç edirdi. Qordon zorla təmkinini saxlayırdı. O, keçmişin adamı idi və onun beyni belə sarsıntılara öyrənməmişdi.

Kreyser Yer boyda planetin ətrafındakı orbitə çıxanda gəmi generatorlarının uğultusu zəiflədi. Bu, Troon idi. Yaşıl materiklər və gümüşü dənizlər dünyası, Qalaktikanın yarısını tutan İmperyanın beyni və ürəyi.

– Troon şəhərində yerə enəcəyik, – Hell Berrel dedi. – Komandor Korbulo sizi dərhal Arn Abbasın yanına çatdırmağı əmr edib.

– Atamı görməyə şad olaram, – Qordon daxili gərginliklə dedi. Atasını! Yalnız telestereoda gördüyü adamı, nəhayətsiz ulduz dövlətinin hökmdarını... və Zar Arnın xəbərdarlığı bir daha onun yaddaşında baş qaldırdı. Həqiqəti heç kimə deməməli. Heç kimə! Bütün sınaqlardan keçib Yerə qayıtmaq.

Troonun gümüşü dənizləri və yaşıl materikləri “Karis”ə qarşı şütüyürdü. Gəmi öncədən tormozlamanın qayğısına qalmadan planetə tərəf düşürdü. Aşağı baxanda Qordon heyran oldu. Okeanın kənarında büllur kimi parıldayan və rəngdən-rəngə düşən dağ silsiləsi ucalırdı. Bir dəqiqə sonra başa düşdü ki, bu, elə büllur imiş. Bu dağ silsiləsi planetin tərkindən ərimiş silikatların sıxışdırılıb çıxarılması nəticəsində yaranmışdı.

Bu büllur zirvələr arasındakı yaylada, dənizdən xeyli yuxarıda misli görünməmiş şəhər vardı. Onun qübbələri, sanki, rəngarəng şüşələrdən düzəldilmiş parlaq qovucular idi. Kanopusun işığı damlara və qüllələrə düşür və qəribə parıltıyla əks olunurdu. Gəmi şəhərin şimalındakı kosmoporta endi. Orada yüzlərcə ulduz uçaqları – qıncılar, kreyserlər, kəşfiyyatçılar mürgüləyirdi. Qordon Hell Berrellə bərabər “Karis”dən ağ və qeyri-real günəş işığına çıxdı. Onlar gəmilərin, hərəkətsiz dayanmış özüyəriyən kranların yanından keçdilər. Nəhayət, aşağı, yerin altına aparıcı parıltılı pilləkənin başlanğıcına çatdılar. Orada, yerin altında tunellər şəbəkəsi var idi və onların birində onları silindrik vaqon gözləyirdi. Qordon və Hell Berrel pnevmatik kreslolara oturan kimi vaqon çox böyük sürətlə irəli şığırdı və beş dəqiqədən sonra dayandı. Onlar bayaqkı kimi bir

yeraltı vestibülə çıxdılar. Burada forma geymiş keşikçilər əllərində tufəngəoxşar atom silahları keşik çəkirdilər. Onlar Qordonu salamladılar.

O, “Karis”in kapitanının ardınca açıq qapıya yanaşdı, buradan yanşəffaf gəc divarlı dəhliz başlayırdı. Ora qədəm basan kimi döşəmə ahəstə hərəkətə başladı və Qordon heyrətdən doğan qışqırığını zorla saxladı. Uzun və qəribə tərzdə burulan pilləkənlərlə irəli və yuxarı gedən Qordon artıq Arn Abbasın qəsrinin aşağı mərtəbələrində olduğunu başa düşdü.

Bura hökmü minlərcə işıq ili məsafəyə işləyən İmperianın sinir mərkəzi idi! Yeriyan xalça onları hündür qapıların yanına çatdırdı və burada daha bir dəstə keşikçi çəkilib onlara yol verdi. Antaresli girişin yanında qaldı. Qordon içəri keçdi.

Bura dəbdəbəsiz bəzədilmiş balaca otaq idi. Divarlar boyunca telestereo aparatlan qoyulmuşdu, qapı ilə üz bəzək üstündə çoxsaylı ekranlar olan alçaq stol var idi. Stolun arxasındakı metal kreslodakı bir nəfər oturmuşdu, yanında isə daha iki adam var idi. Hər üçü Qordona baxırdı. Onun ürəyi həyəcanla vurdu.

Kreslodakı iri, hökmlü görünən nəhəng adam tutqun qızılı paltarda idi. İri, iradəli üz, soyuq gözləri və qalın, qara, gicgahlarda ağaran saçını onu şirə oxşadırdı. Qordon İmperianın hökmdarı, Zarın atası Arn Abbası tanıdı. Yox, ÖZ atasını! O, həmişə belə düşünməlidir.

Ayaq üstə duranlardan kiçiyi hündürlüyü və qaməti ilə 30 il əvvəlki Arn Abbası andırırdı, amma üzü daha mehriban idi. Cal Arndır, böyük qardaşı, Qordon anladı. Üçüncü adam isə enlikürək, irisifət idi, çoxlu qızılı tikmələri olan mundir geymişdi. Bu, çox güman, İmperiya donanmasının admiralı Çen Korbulo idi.

Həyəcandan boğazı qurumuş Qordon oturanın qarşısında dayandı.

– Ata... – o, çətinliklə sözə başladı və dərhal da onun sözü nü kəsdilər.

Arn Abbasın baxışlarından ildırım çaxdı və o, qeyzlə qışqırdı:

– Mənə ata demə! Sən mənim oğlum deyilsən!

MASKARAD

– Mənim oğlum mənə burada lazım olanda aylarla İmperiyanın ucqarlarında veyllənməz! Bu lənətə gəlmiş elmi işin ucba-tından sən öz borcunu tamamilə unutmusan!

Qordon bir qədər sərbəst köks ötürdü.

– Mənim borcum, ata?

– İmperiya qarşısında borcun! – Arn Abbasın səsi gurladı. – Bütün Qalaktikada necə oyun başlandığını və bunun bizim dünyalar üçün nə demək olduğunu yaxşı bilirən! – O yumru-ğunu dizinə çırpdı. – Tərki-dünyalığının nə ilə nəticələndiyini görürsən? Şorr Kan, az qala, səni oğurlamışdı! Bunun nə oldu-ğunu başa düşürsən?

– Bəli, – Qordon başını aşağı əydi. – Şorr Kanda bu alınsay-dı, o, məndən girov kimi istifadə edə bilərdi.

Arn Abbas ona məhvedici baxışla baxdı.

– Sən orada nə sarsaqalayırsan? Sən məndən də yaxşı bilir-sən ki, Şorr Kan Dağıdıcının sirrini öyrənmək istəyirdi!..

Dağıdıcı? O, nədir? Zar Arnın həyatının ən mühüm faktlan-nı bilmədən bu sarsaq maskaradı necə davam etdirmək olar? Şahzadəyə söz vermiş olmasaydı, Qordon çoxdan hər şeyi açıb demişdi. Amma o, sərbəst dayanmağa məcbur oldu.

– Əlbəttə, Dağıdıcı. Elə mən də onu deyirəm.

– Heç oxşamır, – Arn Abbas onun sözünü kəsdi. – Göylərə and olsun, məhz mənə kömək lazım olanda məlum olur ki, cəmi bir oğlum var, ikincisi isə hətta Dağıdıcını da unudub! – Hökmdar qabağa meyilləndi. – Zar, oyan! Bu lənətə gəlmiş Şorr Kanın niyyətindən xəbərin var? O, Herkules baronluğuna, Qütb və Qu krallıqlarına, hətta Fəməlhut krallığına adam göndərmiş-di. Müttəfiqlərimizi bizdən ayırmaq üçün əlindən gələni edir. O daha çox yeni gəmilər düzəldir!

Admiral Korbulo tutqun halda deyilənləri başı ilə təsdiqlədi.

– Buludun daxilində geniş hazırlıq işləri görülür. Bizim radarların şüaları Şorr Kanın alimlərinin iş yerləri ətrafında quraş-dırıldıqları ekranları keçə bilməsə də, biz bunu bilirik.

– O, Qalaktikanı bir-biri ilə düşmənçilik edən bir yığın kral-

lığa çevirmək və onları bir-bir udmaq istəyir, – Arn Abbas sözü-nə davam etdi. – Şorr Kanın qabağını kəsən bircə şeydir – dağ-ıdıcı. Şorr Kan onun bizdə olduğunu bilir, lakin onun nə olduğunu dəqiq bilmir. Sırr yalnız mənə, Cala və sənə məlumdur. Bu iblis məhz buna görə səni ələ keçirtmək istəyirdi!

Nəhayət, məsələyə aydınlıq gəldi. Dağdııcı nəsə bir silahdır və onun sirrini yalnız imperator ailəsinin üzvləri bilirlər. Amma Qordon bu silah haqqında heç nə bilmirdi!

– Heç vaxt belə düşünməmişdim, – o, bir qədər inamsız dedi. – Doğrudur, vəziyyətin böhranlı olduğundan şübhələnidim.

– Böhran ən yaxın həftələrdə başlaya bilər, – Arn Abbas təsdiqlədi. – Şorr Kanın neçə müttəfiq krallığı bizdən uzaqlaşdırma bildiyi məlum deyil. Hər şey onun dağdııcıdan nə qədər qorx-masından asılıdır. Buna görə də sənə Yerdə gizlənməyi qadağan edirəm, Zar! Sən burada qalacaqsan və İmperyanın ikinci şah-zadəsi kimi borcunu yerinə yetirəcəksən. Mənə heç bir etiraz gərək deyil, – Qordonun danışmaq istədiyini görən imperator qeyzlə dedi. – İndi isə gedin! Biz Korbuluyla məsləhətləşməliyik.

Qordon əlacsız qarıya tərəf döndü. O, möhkəm dolaşdığını başa düşürdü. Cal Arn onunla birlikdə çıxdı.

– Qəm yemə, Zar. Sənin elmi işə nə qədər aludə olduğunu və Vel Kvenin ölümünün sənin üçün necə zərbə olduğunu mən bilirəm. Amma atamız haqlıdır: sənin yerin indi buradadır.

– Mən öz borcumu yerinə yetirməyə hazırım, – Qordon ehtiyatla dedi. – Amma mən nə ilə kömək edə bilərəm?

– Atamız Liannanı deyirdi, – Cal Arn dilləndi. – Sən, həqiqətən də, öz borcundan qaçırsan, Zar. – Və sanki, etiraza yol verməmək üçün əlavə etdi: – Hə, başa düşürəm, Mern. Amma İmperiya üçün Fəməlhut krallığı daha vacibdir. Qərara gəlmək lazımdır, Zar.

Lianna? Mern? Bu adlar Qordona heç nə demirdi.

– Sən düşünürsən ki, Lianna...– o sözə başladı.

Cal başını yellədi:

– Lazımdır, Zar. Atamız bunu axşam, Aylar bayramında elan etmək istəyir, – o, əlini Qordonun kürəyinə vurdu. – Möhkəm dur! Bayramda görüşərik.

Cal dönüb getdi. Qordon çaşqın-çaşqın onun ardınca baxdı. Bu hələ nə qədər davam edəcək? Haradansa Hell Berrel peyda oldu. Antareslinin kefi yaxşı idi.

– Şahzadə Zar, uğuruma görə mən sizə borcluyam! Fikirləşirdim ki, planlaşdırılmış marşrutdan kənara çıxdığıma görə Korbulodan töhmət alacağam, – Berrel gülümsündü. – Bunun yerinə Arn Abbas məni admiralın köməkçisi təyin etdi.

Qordon fikirli-fikirli xilaskarını təbrik etdi. O çıxdı. Şahzadənin otaqlarının harada yerləşdiyi barədə Qordonun təsəvvürü də yox idi, amma qəbul otağında çox ləngimək olmazdı. O, inamla o biri qapıdan yeriyən xalçalı dəhlizə çıxdı. Xalça onu hündür büllur pəncərələrdən düşən ağ gün işığından gur işıqlanmış dəyirmi zala gətirib çıxartdı. Gümüşü rəngli divarlar qara relyeflərlə bəzədilmişdi. Qara ulduzlar, yanmış ulduzların qalıqları, cansız dünyalar...

Con Qordon zalı keçib divarları burulan dumanlıqlardan parpar yanan başqa böyük otağa düşdü. Amma nəhəng sarayda nə qədər məqsədsiz dolaşmaq, təəccüb və bəlkə də, şübhə oymaq olar?

Qara paltarlı yaşlı bozsifət adam ona aşkar şaşqınlıqla baxırdı. Qordon yaxınlaşanda xidmətçi ona təzim etdi.

– Mənim bir işim var, – Qordon tələsik dedi. – Gecək mənim otaqlarıma! – Boz adam yenə də baş əydi, amma yerindən tərpənmədi. – Keç irəli! – Qordon səbirsizliklə əlavə etdi.

Olsun ki, xidmətçiyə bu qəribə gəldi, amma onun hərəkətsiz üzündə heç bir hiss əks olunmadı. O tələsmədən Dumanlıqlar zalından çıxdı, Qordon isə onun dalınca getdi. Yeriyən xalça onları dəbdəbəli, mirvaritək sayrışan dəhlizlərlə səssizcə eskalator kimi yuxarı aparırdı. Qarşılıqlarına iki dəfə adam çıxdı: bütün daş-qaş içində olan iki qız və gənc zabıt, bir də iki qaş-qabaqlı məmur... Qordon, nəhayət ki, ağappaq divarlı böyük otağa gəlib çatdı.

– Bəli, ali-həzrətləri? – boz qulluqçu ona tərəf dönüb müraciət etdi.

– Mən fikrimi dəyişdim, – Qordon saymazıyana dedi. – Daha mənə lazım deyilsən, gedə bilərsən.

Qulluqçu təzim edib otaqdan çıxdı. Qordon ağır nəfəs alırdı, əlləri əsirdi. Şahzadə rolu çox çətin alınırıdı. O, alınının tərini sildi. Ondan başqa da kimsə belə vəziyyətə düşmüşdü mü? Yavaş-yavaş bütün otaqları gəzdi. Otaqlar nisbətən sadə bəzənmişdi: sadə ipək pərdələr, ciddi metal mebel, fikir yazıları yığılmış rəflər, onların oxunması üçün aparat... Otaqlardan biri laboratoriya kimi təchiz olunmuşdu.

Qordon yaşıl və işıqlı terrası çıxdı. Bu balaca asma bağ nəhəng sarayın qərb divarında hündürükdə yerləşirdi. Kanopusun parlaq diski üfucə tərəf enirdi. Onun parlaq işığında Büllur dağların yamaqları görünməmiş parlaqlıqda bayraqları andırırdı.

Amma Troonun möcüzəli qüllələri onlardan da parlaq bərq vururdu. Terraslarından birində Qordonun dayandığı saray tikililərin hamısından uca idi. O, çiçəklənən bağlar əhatəsində böyük paytaxt üzərində ucalırdı.

Qürub parlıtısında, bərq vuran zirvələr və dalğalanan gümüşü dəniz üzərində rəngarəng cırcıramalar kimi təyyarələr süzürdü. Şimaldakı kosmoportdan bir neçə möhtəşəm hərbi gəmi qalxıb ənginliklərdə gözdən itdi.

Nəhəng günəş batdı. Yasəmən kölgələr məxməri gecəyə sıxlaşırdı. Şaşqınlıq və sıxıntı içində olan Qordon küçələrdə işıqların yanmasına baxırdı. Sarayın aşağı terraslarında da işıqlar yandı.

İki qızılı ay saysız-hesabsız ulduzların saynışaraq naməlum bürclər yaratdığı və şəhərin titrək işıqları ilə rəqabət apardığı göyə qalxırdı.

– Alihəzrətləri, artıq gecdir!

Qordon arxaya baxdı. Ona dərisi mavi rəngə çalan enlikürək bir nəfər təzim edirdi. “Yəqin ki, Zar Arın şəxsi qulluqçularından biridir, – Qordon fikirləşdi. – Bu adamla ehtiyatlı olmaq lazımdır!”

– Aylar bayramı bir saatdan sonra başlayır, – qulluqçu sözü-nə davam etdi. – Alihəzrətləri, siz hazırlaşmalısınız.

Qordon Cal Arın bayram haqqında dediklərini xatırladı. Yəqin ki, kral banketidir. Bir yığın qonaq yığılaacaq və hamısı da,

yəqin ki, Zar Arni tanıyır və ən balaca səhvi belə görəcəklər. Amma getmək lazımdır.

– Yaxşı, geyinək, – Qordon dedi.

Qulluqçu ona qara ipək kostyum verdi, çiyinə uzun qara plaş atdı. Sonra yaxasına parlayan yaşıl daşlardan kometa taxdı – Qordon bunun yüksək əsilli olmasını göstərdiyini başa düşdü və yenə də yüksək güzgüdə özünün tanış olmayan bədənini, qaraşın, sərt cizgili sifətini görüb baş verənlərin qeyri-reallığı ilə bağlı qəribə hiss keçirdi.

– Mənə bir qədər içmək lazımdır, – o, kəskin dedi. – Nəse tünd bir şey.

Qulluqçu təəccüblə ona baxdı.

– Sakva, şahzadə?

Qordon başı ilə təsdiqlədi. Qulluqçu tündrəngli maye dolu badə gətirdi və o, damarlarına xoş bir hərərət verdi. İkinci badədən sonra o, qayğısız bir inam hiss etdi. “Mən macərə istəyirdim, – otaqdan çıxanda o fikirləşdi. – Hə, bu da macərə!”

Sarayın otaqları həlim işıq, sakit musiqi, gülüşlə dolu idi. Yeri-yən xalçalar dəhlizlərlə bayram libaslı kişiləri və qadınları aparırdı. Qordon – hamı ehtiramla ona baş əyirdi – inamla axına qoşuldu.

Xalça onu parlayan qızıl divarlı geniş vestibülə gətirib çıxartdı. Bəzənmiş əyanlar çəkilib ona yol verdilər. Qordon hündür keçidə tərəf addımladı. Ağır qızıl qapılar taybatay açıq idi. İpək paltarda olan kamerger baş əydi və ucadan bəyan etdi:

– Alihəzrətləri şahzadə Zar Arni!

AYLAR BAYRAMI

Qordon yerində donub-qaldı. O, nəhəng dəyirmi zəlin divarı yanındakı hündür yerdə dayanmışdı. Uzun, işıqsaçan stollar yeməklərlə dolu idi, onların arxasında çox gözəl geyimli yüzlərcə adam oturmuşdu.

Doğrudur, onların hamısı adam deyildi. Bütün Qalaktikada olduğu kimi, burada da humanoid tipi üstünlük təşkil edirdi,

lakin başqa ulduz xalqlarının da nümayəndələri – yaşıl pulcuqlu qurbağayabənzər adamlar, ya qanadlı, dimdikli və bayquş gözlü, ya da qara, çoxsaylı əlləri və ayaqları olan hörümçəyəbənzər canlılar da iştirak edirdilər.

Con Qordon yuxarı baxdı və ona biranlıq elə gəldi ki, məclis keçirilən zalın tavanı göylərə açılıb. Gecə səmasının fonunda, minlərcə sayrısan ulduzlar arasında göyə iki qızılı və bir gümüşü ay qalxırdı. Təsvir o qədər kamill idi ki, bunun planetarının tavanı olduğu dərhal anlaşılmırdı.

Zaldakılar nəzərlərini Con Qordona dikmişdilər. Bu hündür yerdə də stol qoyulmuşdu, onun arxasında iyirmiyə qədər ən hörmətli qonaq oturmuşdu. Onlar arasında Cal Arın hündür cüssəsi seçilirdi.

– Nə olub, Zar? Elə bil, birinci dəfədir ki, Ulduz zalındasan!

– Əsəblərimdir, – Qordon boğuş səslə cavab verdi. – Mən, deyəsən, bir qədər də içməliyəm.

– Əsəblərini möhkəmlədirsən? – Cal Arın güldü. – Hə, Zar, bu, bir o qədər də qorxulu deyil!

Qordon böyük şahzadənin onu yanına gətirdiyi kresloya oturdu. Yanındakı iki yer boş idi, o tərəfdə isə Cal Arın özü, arvadı və balaca oğlu oturmuşdu. Özündən o biri tərəfdə Qordon hərbi formada olan admiral Korbulonu gördü. Üzbəüz isə yaşlı arıq adam – İmperiyanın ali müşaviri Ort Bodmer oturmuşdu.

– Bəniziniz ağarıb və əzgin görünürsünüz, Zar, – admiral dedi. – Amma bu yerdə heç nə etmək mümkün deyil. Şorr Kan hücum etmək fikrinə düşsə, Fəməlhut krallığının köməkliyi vacib olacaq.

“Bunlar nə deyir? – Con Qordon başa düşməyə çalışırdı. – Lianna, Mern, Fəməlhut krallığı... Bütün bunlar nə deməkdir?”

– Sakva, – Qordon istədi.

Tünd içki bu dəfə onun başını gicəlləndirdi. Bərq vuran stollar, bəzəkli qonaqlar, əsrarəngiz süni səma... Demək, Aylar bayramı belə imiş!

Sakit musiqi birdən kəsildi və borular ucadan çağırış səsləndirdi. Hamı ayağa qalxdı. Cal Arın ayağa qalxdığını görəndə Qordon da tələsik yerindən durdu.

– Arn Abbas əlahəzrətləri, Orta-Qalaktik İmperiyanın hökmdarı, kiçik krallıqların süzereni, Zahir Kosmosun ulduz və planetlərinin hakimi!

– Şahzadə Lianna ülyahəzrətləri, Fəməlhut krallığının hökmdarı!

Bu ucadan, aydın deyilmiş sözlər Qordonu Arn Abbasın möhtəşəm fiquru və onun qoluna girmiş qız görünəndə diksinməyə vadar etdi. Deməli, Lianna bu imiş! Qərb krallığı Fəməlhutun şahzadəsi, hökmdarı! Bəs bunun ona nə aidiyyəti?

Üstündə kral kometalan par-par yanan zil qara plaşda möhtəşəm görünən Arn Abbas hirsli, soyuq baxışlarını Qordona dikdi.

– Sən etiketi yaddan çıxarırsan, Zar? Yaxına gəl!

Qordon inamsız irəli addımladı. Qız imperatorun yanında balaca görünsə də, hündür, az qala onun özü boyda idi. Sayrışan bəyaz donu onun incə qamətini nəzərə çarpdırırdı. Məğrurluq, gözəllik, hökmlərlik – Qordon onun aydın boz gözlərində, qızılı saçların əhatəsindəki incə ağ üzündə bunları oxudu. Arn Abbas bir əli ilə Qordonun, digər əli ilə Liannanın əlindən tutdu.

– İmperiyanın və müttəfiq krallıqların nobiləri və kapitanları! Kiçik oğlum Zar Arnlə Fəməlhutlu şahzadə Liannanın evlənəcəklərini sizə bəyan edirəm!

Bu gözəl ulduz şahzadəsi ilə nişanlanma? Deməli, Cal Arnlə Korbulo buna işarə edirdilər!

– Onun əlindən tut! – imperator qeyzləndi. – Yoxsa tamam özünü itirmisən?

Qordon qızın incə, üzüklərlə dolu barmaqlarını ovcunda hiss etdi. Arn Abbas razı halda yerinə keçdi. Lianna Qordona gülümsəyirdi.

– Məni yerimizə ötürün ki, hamı otura bilsin, – qız pıçıldadı. Qordon Ulduz zalında hamının onlara baxdığını anladı. O, qızı kresloya qədər gətirdi və özü də yanında oturdu. Yenidən həzin musiqi səsləndi.

Lianna nazik qaşlarını yüngülcə çatıb ona baxırdı. Qızın gözləri tutqunlaşdı.

– Sizin davranışınız dedi-qoduya səbəb ola bilər. Özünüzü qeyri-təbii aparırsınız.

Qordon güclə özünü ələ aldı. Öz rolunu oynamaq lazımdır. O, toya qədər Yerə qayıdıb Zarla bədənini dəyişməyə hələ macal tapacaq. İndi isə qız onun ehtiraslı nişanlı olmasını gözləyir. Qoy belə olsun! Bunun yalan olması onun günahı deyil.

O, bir badə də sakva içdi və qəfil Liannaya tərəf əyildi.

– Lianna, hamı sizə elə baxır ki, məni hətta heç görmürlər.

Qızın aydın baxışlarında təəccüb oxundu.

– Mən sizi heç vaxt belə görməmişəm, Zar.

– Deməli, bu, başqa Zar Arndır, – Qordon güldü. – Tamam başqa adam!

Bayram davam edirdi. Qordonun içdiyi sakva onun olan-qalan həyəcanlarını da apardı. O, deyəsən, macərə həvəsindəydi? O, elə şey əldə edib ki, bu, onun dövründə heç kimin yuxusuna da girməzdi. Onu qabaqda hətta ölüm gözləsə belə, məgər o, uduşda olmayacaq?

Korbulonun yanında oturmuş qırmızısifət cavan adam (Smat Şamar, Qordon sonradan öyrəndi ki, o, Qütb krallığının hökmdarıdır) badəni taqqılıyla stolun üstünə qoydu.

– Qoy onlar hücum etsin! Nə qədər tez olsa, bir o qədər yaxşıdır! – o, ucadan dedi. – Şorr Kanın dərşini vermək vaxtıdır!

Admiral təbəssümlə ona baxdı.

– Vaxtıdır, əlahəzrətləri. Qütb bizim donanmaya neçə hərbi gəmi verəcək?

– Qorxuram ki, cəmisi bir neçə yüz dənə, – Smat Şamar özünü itirdi. – Amma əla keyfiyyətli!

– Qütbün adamları İmperiyaya öz sədaqətlərini nümayiş etdirəcəklər, buna şübhə yoxdur, – Arn Abbasın səsi gurladı. – Fəməlhut da, Qu da, Lira da, başqa müttəfiqlərimiz də.

– Herkules baronları əngəl çıxartmasalar, – Smat Şamar dedi, – Buludclan qorxumuz yoxdur!

Məclisdəkilərin baxışları stolun uzaq küncündə oturmuş iki nəfərə dikildi. Soyuq baxışlı qoca və hündürboylu otuzuyaşlı atlet. Onların plaşlarında Herkules topasının emblemi parıldayırdı.

– Baronlar konfederasiyası öz öhdəliklərinə sadıqdır, – qoca quru hay verdi. – Amma bu məsələ ilə bağlı biz heç bir rəsmi öhdəlik götürməmişik.

Arn Abbasın sifəti narazılıqdan qaraldı, amma Ort Bodmer, ali müşavir, qoca barona müraciət edərək barışdırıcı tərzdə dedi:

– Burada hamı böyük baronların məğrur müstəqilliyinə hörmət edir, Zu Rizel. Amma biz əminik ki, siz heç vaxt qəddar tiranla razılaşmaya getməyəcəksiniz.

Bir qədər sonra Arn Abbas stolun arxasından durdu. Qonaqlar dəstə-dəstə Ulduz zalından axışmağa başladılar. Əyanlar Qordonun və Liannanın qarşısından çəkilib yol verirdilər. Qız hamıya gülümsəyir, çoxları ilə danışır, özünü əla idarə edirdi. Qordon isə təbrik və salamlara yalnız başının yüngül hərəkəti ilə cavab verirdi. Mümkün səhvlər onu narahat etmirdi, o, daxilində tam sayğısızlıq və qeyri-adi isti duyurdu.

Bu sakva, həqiqətən də, möcüzəli içki imiş! Heyif ki, ondan, heç olmasa, bircə balaca özü ilə öz vaxtına aparmaq mümkün deyil.

O, birdən başa düşdü ki, Lianna ilə nəhəng bir zalın astanasında dayanıblar. Süni səmada yavaş-yavaş sürünən yanar planetlər ecazkar yaşıl işıq saçdı. Burada görünməz orkestrin sehri musiqisi altında yüzədək cütlük rəqsdə fırlanırdı.

Qordonu rəqs edənlərin inanılmaz incə hərəkətləri heyran etdi. Onlar, sanki, göydə uçurdular. Onun sonradan ağlına gəldi ki, zal çəkini azaldan antiqravitatorlarla təchiz olunub. Və aydın idi ki, o özü bu səmavi rəqsin bircə hərəkətini də təkrarlaya bilməz.

– Mənim bildiyimə görə, siz bir o qədər də yaxşı rəqqas deyilsiniz, – Lianna dedi. – Yaxşısı budur bağa gedək.

– Gedək, – Qordon güldü. – İnanın ki, mən sizin düşündüyünüzdən də pis rəqs edirəm!

Lianna qayğılı-qayğılı ona baxdı.

– Siz bayramda həddindən artıq içmişiniz. Mən əvvəllər sizin sakva içdiyinizi görməmişdim.

Qordon çiyini çəkdi.

– Mən ömrümdə birinci dəfədir ki, sakva içmişəm.

Onlar bağa çıxdılar və Qordon heyrət nidasını saxlaya bilmədi. Kollar və ağaclar çoxlu işıqsaçan – al-qırmızı, zümrüdü

yaşıl, firuzəyi-mavi – çiçəklər içində idi. Bu çiçəklərin vətəninin uzaq Ahern ulduzunun radioaktiv planetləri olduğunu Qordon sonralar öyrəndi.

– Necə gözəldir! – Qordon məftunluqla pıçıldadı.

– Mən bu bağı çox sevirəm, – Lianna dedi. – Amma bizim Fəməlhut krallığında məskunlaşdırılmamış planetlər var ki, bundan da gözəldir! Tərk olunmuş, sanki, canlı işıqdan yaradılmış əsrarəngiz aləmlər! Onları tezliklə görəcəksiniz...

Qız ona aşağıdan yuxarı baxırdı və o, ilk dəfə idi ki, onun gözəl üzündə həyəcanın etinasızlığı üstələdiyini gördü.

Qordon onun dodaqlarına tərəf əyildi. Liannanın beli incə və isti, dodaqları başgicəlləndirici dərəcədə istəklidi. “Lənətə gəlmiş yalançı! – Qordon özlüyündə fikirləşdi. – Mən şahzadənin rolunu oynadığıma görə onu öpmürəm, bunu istədiyimə görə öpürəm!”

Lianna aralandı. Onun gözlərində heyrət oxunurdu.

– Siz bunu nə üçün etdiniz, Zar?

– Bunda təəccüblü nə var ki? – hələ də dodaqlarında onun dodaqlarının əsrarəngiz dadını duyan Qordon etiraz etdi.

– Amma əvvəllər belə etmirdiniz! – Lianna səsləndi. – Hər ikimiz bilir ki, bizim evlənməmiş sifət siyasidir və biz razılaşmışdıq ki, yalnız dost olacağıq.

Bu sözlər Qordona soyuq duş kimi təsir etdi. Yəni nə Zarın, nə də Liannanın bu izdivacı istəmədiklərini başa düşmək olmazdı? Onların hər ikisi böyük qalaktik diplomatiya oyununda oyuncaq idi.

– Siz elə gözəlsiniz ki, Lianna... Mən özümlə bacara bil-mirəm.

Qızın üzünü sərtləşdi, səsinə boğuc qəzəb eşidildi:

– Bəs Mern?

Mern. Qordon bu adı eşitmişdi, amma ad ona heç nə demirdi. Onda ən adi faktlar haqqında məlumat çatışmırdı.

– Deyəsən, mən həddindən çox sakva içmişəm, – o, çaşqın-çaşqın dedi və bağıya tərəf yönələn şəhər dəstəni görəndə özündə bir yüngüllük hiss etdi. Aydın oldu ki, kənar adamların gəlişi hərdən xeyirli olurmuş. Amma həmin axşam o daha bir neçə

dəfə Liannanın boz gözlərinin təəccüb və diqqətlə ona baxdığını sezdi.

Qonaqlar dağılından və onlar ayrılıandan sonra öz otaqlarına qayıdan Qordon alınının tərini sildi. Necə bir gün! O, adi insanın keçirə biləcəyi bütün hissləri keçirmişdi.

MƏCLİSDƏN SONRA

Bu axşam ərzində Con Qordon ikinci dəfə idi ki, onu əsl Zar Am hesab edən qızı qucaqlayırdı. Lakin qarasaç gənc gözəl məğrur şahzadə Liannadan kəskin fərqlənirdi.

Onun dodaqlarına hərarətli dodaqlar yapışdı. Yumşaq, ətirli saçlar üzünə toxunurdu. Anı bir hiss Qordonu incə bədəni möhkəm qucmağa vadar etdi.

Sonra Qordon onu bir qədər özündən kənarlaşdırdı. Ona incə və gözəl bir üz baxırdı.

– Troona qayıtdığını heç deməmişdin, – o irad tutdu. – Mən yalnız bayramda səni gördüm.

– Vaxtım olmayıb, – Qordon inamsız dedi. – Mən...

Qız əllərini onun çiyindən çəkmədən mehribanlıqla gülümsündü.

– Hər şey qaydasındadır, Zar. Mən məclisdən birbaşa bura gəlib səni gözləmişəm... Hər halda, bir neçə gecə birlikdə ola biləcəyik.

Qordon özünü itirdi. Buna qədər də onun vəziyyəti ağır idi. İndi isə... Bu qız kimdir? Cal Armin və Liannanın dedikləri ad yadına düşdü.

– Mem...

O, qarasaçlı başını Qordonun çiyindən qaldırdı.

– Hə, Zar?

Hə, adı bilmək də bir şeydir. Qordon oturdu. Mem dərhal onun dizləri üstündə oturdu.

– Bura bax, Mem, – o həyəcanla dedi. – Sənə burada qalmaq olmaz. Sənin mənim otağıma gəldiyini birdən görən oldu? Memnin mavi gözlərində təəccüb göründü.

– Nə olsun? Axı mən sənin arvadınam.

“Arvadım?” Gün ərzində artıq neçənci dəfə idi ki, Qordunun fikirlərində qatma-qarışlıq yarandı. Şahzadə haqqında heç nə bilmədən onun rolunu necə oynamaq olar? Axı niyə heç kim Qordona bu şeyləri deməyib?..

Mern başını onun sinəsinə sıxıb yazıq-yazıq dedi:

– Qeyri-rəsmi olsa da, nə fərqi? Bunu ki hamı bilir.

Budur ha! Biranlığa Con Qordon qeyzləndi. Zar Am bu uşaqla gizli əlaqədə olub və eyni zamanda Liannayla diplomatik nikaha hazırlaşırı!..

Digər tərəfdən... Qordonun hirsı yatdı. Lianna ilə nikah siyasi addımdır. Zar bunu başa düşürdü, Lianna da. O axı Mern barədə bilirdi və buna etiraz etmirdi. Xoşbəxtliyini sevdiyində axtarmağını şahzadəyə irad tutmaq olarmı?

Qordon birdən başa düşdü ki, Mern onu sevən ər hesab edir və bu gecəni burada keçirməyə hazırlaşır!

O, Merni dizləri üstündən qaldırdı və özü də ayağa qalxdı.

– Mern, sən getməlisən. Başa düş, bu, səni daha sevmədiyim üçün deyil.

Mernin mavi gözləri yaşla doldu.

– Bu, Liannaya görədir! Onunla necə gəzdiyini mən gördüm!

Onun üzündəki ağrı onu daha çox uşağa bənzədirdi. Ona əzab vermək dözülməz idi.

Qordon onun üzünü əlləri arasına aldı.

– İnan, Zar Am səni əvvəlki kimi sevir. Onun hissləri qəti dəyişməyib.

Mern qulaq asır, onun tam ciddi dediyini başa düşürdü.

– Liannaya görə görüşə bilməyəcəyik, amma onu sevdiyimə görə deyil, – Qordon sözünə davam etdi. – Troonda Şorr Kanın casusları çoxdur. Sənin haqqında bilsələr, bu, şahzadə ilə nikahı poza və İmperiyanın Fəməlhutla ittifaqına mane ola bilər.

Mern başı ilə başa düşdüyünü bildirdi.

– Başa düşürəm, Zar. Yəni biz tamamilə görüşə bilmərik?

– Yaxın həftələrdə yalnız camaat arasında, – Qordon qətiyyətli dedi. – Sonra mən qısa müddətə Troonu tək edəcəyəm və söz verirəm: mən qayıdanda hər şey əvvəlki kimi olacaq.

Qordon buna inanırdı. O, Yerə dönəcək və Troona əsl Zar Arn qayıdacaq...

Onun sözləri Memni sakitləşdirdi, lakin kefini açmadı. O, qara plaşını çiyinə atdı, barmaqları üstünə qalxdı və ona tərəf meyilləndi.

– Gecən xeyrə qalsın, Zar.

Qordon onun öpüşünə ehtirassız, lakin nəvaziş və kədərlə cavab verdi. Zar Arnın bu uşağa oxşayan balaca qadını nə üçün sevdiyini başa düşürdü.

Memni gözləri təəccübdən böyüdü.

– Sən nəsə başqa cür olmusan, – pıçıltı ilə dedi. – Bilmirəm... Və qapıdan çıxdı.

ULDUZ ŞAHZADƏSİ

Tezdən yuxudan duranda Qordon yatağının yanında vəqeyli mavi nökrə gördü.

– Şahzadə Lianna sizi səhər yeməyinə dəvət edir.

O, düymələri bəxtəbəxt sıxmaq ilə istənilən istilikdə və düz boğazına qədər qalxan sabunlu, duzlu və ya ətirli su ala biləcəyini aydınlaşdırdığı şüşə divarlı otaqda çimdi.

Nökrə ağ ipək kostyumu və plaşı verdi. Qordon geyindi və Liannanın otaqlarına tərəf yollandı.

O, divarları incə boyalı otaqlardan keçərək gül-çiçək içində olan geniş terrasa düşdü. Terrasdan şəhərin mənzərəsi açılırdı. Burada onu mavi pijamasında oğlana bənzəyən Lianna qarşıladı.

– Tapşırdım səhər yeməyini bura gətirsinlər, – o dedi. – Siz lap vaxtında gəlmisiniz. Səhər musiqisini dinləyəcəyik.

Lianna xörək və içkiləri ona ötürəndə Qordon təəccüblə onun baxışlarında utancaqlıq sezdi. İndi o, dünənki məğrur şahzadəyə qəti bənzəmirdi. Bəs səhər musiqisi nədir? Yəqin ki, onun bilməli olduğu şeylərdən biridir.

– Başlanır, – Lianna dedi. – Eşidirsiniz?

Şəhərdən xeyli yuxarıda səhər musiqisi ilə işıqlandırılmış Büllur dağların zirvələri görünürdü. Bu məğrur, əlçatmaz zirvə-

lərdən ürəkək, təsəvvürəgəlməz təmiz səslər gəlirdi. Musiqi burulğanı isə güclənirdi! Cənnət zıncırovlarının səsinə andıran, burula-burula gələn incə səsləşmə fonunda cingiltili notların mələkvari akkordları eşidilirdi.

Qordon başa düşdü ki, səs Kanopus şüaları ilə qızdırılan büllur qayaların genişlənməsi nəticəsində yaranır. Ağ günəş get-gedə daha hündürə qalxırdı, o isə musiqinin cingiltili forteyə keçməsinə, sonra isə titrək akkorda donub-qalmasına heyranlıqla qulaq asırdı...

O, dərindən nəfəs aldı.

– Bundan gözəl heç nə eşitməmişəm.

– Siz axı bunu dəfələrlə eşitmişiniz! – Lianna təəccübləndi.

Onlar terrasın qırağına yaxınlaşdılar. – Yaxşı, siz nə üçün dünən Məni geri qaytardınız?

Qordon diksindi.

– Bunu haradan bilirsiniz?

– Bu sarayda sirr yoxdur, – Lianna astadan güldü. – Bu saat hamının bizim bir yerdə səhər yeməyi yeməyimizdən danışdığına şübhəm yoxdur. Dalaşmamısınız ki? – və yüngülcə qızaraq əlavə etdi: – Əlbəttə, bunun mənə dəxli yoxdur...

– Lianna, belə deməyin! – Qordon qızgın etiraz etdi.

– Mən sizi tam başa düşə bilmirəm, Zar, – o, fikirli-fikirli dedi. Biranlıq susdu, sonra sözlünə davam etdi: – Yarımçıq sözdən xoşum gəlmir. Zar, mən həmişə sözün düzünü deyirəm. Deyin, dünən məni öpəndə səmimi idiniz?

Qordonun ürəyi əsdi.

– Bəli, Lianna!

– Nə qədər qəribə də olsa, mənə də belə gəlir və bununla belə, inana bilmirəm...

Lianna əllərini onun çiyinə qoydu. Birdən dünya dağılası olsa da belə, Qordon özünü saxlaya bilmədi və o, yenə də qızın ürəkək bədənini, incə dodaqlarının təmasını duydu.

– Zar, siz nəyə başqasınız! – Lianna istər-istəməz Mənin sözlərini təkrarlayaraq pıçıldadı. – Mən sizin məni sevdiyinizə inanmağa hazırım...

– Sevirəm, Lianna! – Qordon dindi. – Sizi görənlə ilk andan!

Onun gözləri parıldadı.

– Və siz Mermdən ayrılacaqsınız?

Qordon, sanki, ayıldı. İlahi, o nə edir? Axı əsl Zar Arn Mer-ni bütün qəlbi ilə sevir...

BULUDLU CASUSU

Kamerger terrasın qapısında göründü.

– Şahzadə, atanız sizin və şahzadə Liannanın, qülləyə gəl-məyinizi xahiş edir.

– İndi gəlirik, – Qordon dedi. Lianna deyəsən, ondan baş-qa sözlər gözləyirdi, amma o, onun gözlədiyi sözləri deyə bil-mədi. Axı Zar Arn qayıdanda onları inkar edəcək.

Onlar dinməzcə kamergerin ardınca qəsrin ən uca qülləsi-nə getdilər. Otağın şəffaf divarları arxasında Troonun, Büllur dağların, okeanın möhtəşəm mənzərəsi açılırdı. Arn Abbas – hər addımından hökmranlıq yağan bu nəhəng adam irəli-geri var-gəl edirdi. Ali müşavir Ort Bodmer və Cal Arn da burada idilər.

– Zar, məsələ sənə və Liannaya aiddir, – imperator Qordo-nu bu sözlərlə qarşıladı. – Liqa ilə münasibətlərdəki böhran gərginləşir. Şorr Kan bütün ulduz uçaqlarını Buluda geri çağırıb. Qorxuram ki, Herkulesin baronları tərəddüd etmiş olsunlar. Dünən Zu Rizalla söhbət etdim, o dedi ki, baronlar İmperiya ilə ittifaqa tam bel bağlaya bilmirlər. Onlar Şorr Kanda nəsə yeni, güclü bir silahın peyda olması haqqındakı şayiələrdən təşvişə düşüblər. – Arn Abbasın iri üzü tutuldu. – Güman etmirəm ki, Zu Rizal baronların hamısının rəyini ifadə etmiş olsun. Onlar şübhələnə bilirlər, lakin Buludun qələbəsini istəmərlər. Onları bizimlə tam ittifaqa cəlb etmək lazımdır. Bunun üçün mən səni göndərmək istəyirəm, Zar.

– Məni? – Qordon diksindi. – Axı mən belə tapşırığın öhdə-sindən gələ bilmərəm!

– Şahzadə, bəs onda kim bacarar? – Ort Bodmer soruşdu. – İmperatorun doğma oğlu ən yaxşı səfirdir.

– Mübahisə etməyə! – Arn Abbas onların sözünü kəsdi.
– Xoşun gəlsə də, gəlməsə də, bir həftədən sonra yola düşürsən.

Qordon özünü itirdi. Herkules topasının möhtəşəm hökmdarlarının yanına səfir qismində uçmaq? Və birdən öz şansını gördü. Axı yolüstü Yerdə dayanıb Zar Arnla bədənini dəyişə bilər!..

– Beləliklə, – Arn Abbas sözünə davam etdi, – sizin toyunuzun vaxtı dəyişdirilir. O, uçuşa qədər olmalıdır.

Qordon hiss etdi ki, uçuruma düşür. O, vaxtın kifayət qədər olduğunu güman edirdi, amma...

– Tələsməyə ehtiyac varmı? – etiraz etməyə cəhd göstərdi.

– Əlbəttə, – Arn Abbas dedi. – Fəməlhut şahzadəsinin əri kimi sənin sözün baronların yanında daha keçərlidir.

Lianna cəld Qordona baxdı.

– Bəlkə, şahzadənin etirazı var?

– Etirazı? – Arn Abbas təhdidlə dedi. – Lənət şeytana, nə etiraz ola bilər?

Qordon müqavimət göstərməyin mənasız olduğunu başa düşdü. Əlbəttə, çıxış yolu tapılacaq, amma buna vaxt lazımdır. O dedi:

– Əgər Lianna etiraz etmirsə, mən də razıyam.

– Lap yaxşı, – Arn Abbas sözə yekun vurdu. – Vaxt azdır, amma gəmilər gəlib çatır. Bodmerlə mən dəvətin mətnini tərtib edərək. Qalanları gedə bilər.

Cal Arnın onlarla birlikdə çıxmasına Qordon sevindi – o, indi Liannayla təklikdə qalmaq istəmirdi.

Sonrakı bir neçə gün ona tamamilə qeyri-real göründü. Hazırlıq işlərinin uğultusu sarayı və paytaxtı başına götürmüşdü. Ulduz uçaqları hər gün Qalaktikanın get-gedə daha uzaq civarlarından yeni-yeni qonaqlar gətirirdi.

Liannayla o yalnız dəbdəbəli axşam məclislərində görüşürdü, Merni isə uzaqdan-uzağa görürdü. Vaxt gedir, amma o, bu fantastik vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilmirdi.

Təyin olunmuş günün ərəfəsindəki axşam Ulduz zalında böyük qəbul idi. Qordon və Lianna hündür yerdə Arn Abbasla Cal Arnın arasında dayanmışdılar; böyük şahzadə öz gözəl arvadı

Zora ilə gəlmişdi. Əyanlar – Korbulo, Ort Bodmer və başqaları – arxada dayanmışdılar.

Con Qordon özünü qərribə yuxudakı kimi hiss edirdi. Bərbəzəklilə kütlə, kamergerlərin elan etdikləri cingiltili adlar, dəbdəbəli titullar, telequrğular – indi bütün Qalaktika ekranlara baxırdı... Yox, o, indi oyanacaq və özünü doğma XX əsrdə görəcək...

– Qu Günəşi kralı! – kamergerlərin təntənəli elanları səslənirdi. – Lira kralı!

Dumanlı, tutqun üzler və səslər axını Qordonun gözləri önündən keçirdi. Bəzilərinə xatırlayırdı: Herkules topasından Zu Rizal, Qütb ulduzundan gənc Smat Şamar...

– Kassiopeyanın kral-regenti! Zahirli Kosmosun sərhədlərinin qrafları!

Titullar get-gedə daha sadə olurdu. Sonuncular sırasında yaxınlaşan qarayanız kapitan təzim edib Qordona fikir yazısı kasetini uzatdı.

– Eskadrilyamın kiçik bir xahişidir, – o pıçıldadı. – Ümidvarıq ki, alihəzrətləri onu dinləyər...

– Yaxşı, – Qordon dedi.

Admiral Korbulo zabitin nişanlarına diqqətlə baxırdı və birdən irəli çıxdı.

– Hazırda sizin eskadrilyadan heç kim Veqadan yaxında olmamalıdır, – o kəskin dedi. – Adınız və dəstəniniz nömrəsi!

Kapitanın bənizi ağardı, o, geri çəkilib, əlini gödəkcəsinin cibinə saldı.

– Bu, casusdur, qatildir! – Korbulo qışqırdı. – Yandırın onu!

Kapitan qısa atom tapançası çıxartdı. Qordon cəld Liannanın qabağını kəsdi, amma Korbulonun verdiyi əmrlə Ulduz zalının tavanındakı atəş nöqtələrindən atom güllələri atıldı və casusun bədəninə sancılaraq partladı. Zabit pis hala düşmüş, qaralmış meyitə dönüb yerə sərildi.

Kütlə qorxu içində geri çəkildi, haray-qışqırınq eşidildi. Hayküy üzərində Arn Abbasın göy gurultusunu andıran səsi ucaldı:

– Qorxmağa əsas yoxdur! Korbulonun və bizim keşikçilərin sayıqlığı sayəsində casus zərərsizləşdirilib! Meyiti aparın, – imperator sərəncam verdi. – Zar və Cal mənimlə. Korbulo, əmr

edin kaseti şua ilə yoxlasınlar, birdən bomba olar. Lianna, qonaqları sakitləşdirin.

Qordon imperatorun ardınca meyitin aparıldığı o biri otağa keçdi. Cal Arn meyitə tərəf əyildi, onun yanmış mundirinin yaxasını açdı. Pis günə düşmüş bədən qarayağız deyildi, qəribə solğun rəngdə idi.

– Buludludur! Şorr Kanın paltarını dəyişmiş casusudur! – Arn Abbas səsləndi. – Liqanın casusudur, belə də düşünürdüm!

– O, bura nəyə gəlib? – Cal Arn təəccüblə dedi. – Qəsdə oxşamır – o, silahı ifşa olunandan sonra çıxartdı.

– Şüalandırmanın nəticəsini gözləyək, – hökmdar dedi. – Bu da Korbulo.

– Bu, adi kasetdir, – admiral bildirdi.

– Qəribədir, – Arn Abbas deyindi. – Nə olar, gəlin dinləyək. Kaseti oxumaq üçün aparata qoydular. Qordon birbaşa şüurunə nüfuz edən fikir cərəyanlarının zərbəsini duydu. Aydın, cingilti səs, sanki, birbişə onun beynində səslənirdi.

“Şorr Kan – şahzadə Zar Arna. Bədbəxtlikdən, sizin Buluda uçub gəlməyinizin öncədən razılaşdırılmış planına İmperiya patrulu mane oldu. Mən də sizin kimi buna təəssüf edirəm. Biz artıq yeni plan hazırlayırıq. Razılaşmamızın şərtləri qüvvədə qalır. Siz dağıdıcının sirrini xəbər verən kimi biz İmperiyaya hücum edəcəyik və siz Qalaktikanın mənə bərabər hökmdarı elan ediləcəksiniz. Fəal hərəkətlər etməyin və agentlərimin yol tapıb sizi təhlükəsiz mənim yanına gətirməsini gözləyin”.

SARAY DUSTAQXANASINDA

İlk anlar bu sözlər Qordona mənasız göründü. Lakin onların mənasını dərk edəndən sonra onu dəhşət bürüdü. O, Arn Abbasın hədəqədən çıxmış gözlərini gördü.

– Göylərə and olsun, mənim oğlum xaindir! – hökmdar qışqırdı. – Mənim oğlum Buludla gizli razılaşmaya girir!

– Bu, saxtadır, – Qordon zorla dedi. – Mən heç vaxt Şorr Kanla görüşməmişəm, onunla heç nə müzakirə etməmişəm!

Görünür, o, məktubun ələ keçəcəyinə və qarışıqlıq yaradacağına ümid bəsləyirdi. Başqa səbəb yoxdur.

– Ata, bu, tamamilə mümkündür, – Cal Arn dedi və onun gözəl üzündə dərin çaşqınlıq oxundu. – Ola bilməz ki, Zar xain olsun.

– Bu, izah deyil! – Arn Abbas qeyzləndi. – Şorr Kan o qədər axmaq deyil ki, ona heç nə verməyəcək plan qursun. Bir də ki casus tamamilə təsadüfən, Korbulo onun nişanlarına diqqət yetirəndən sonra ifşa edildi! – İmperatorun üzü tutuldu. – Zar, əgər sənin Buludla əlaqən varsa, kimin oğlu olmağın da səni xilas etməyəcək!

– And içirəm ki, mən günahkar deyiləm! – Qordon yalvardı. – Mən heç kimlə danışıqlara girməmişəm! Bütün müqəddəslər naminə, mən nə üçün İmperiyaya xəyanət etməliyəm?

– Sən mənim kiçik oğlumsan, – Arn Abbas qaşqabaqlı halda dedi. – Sən Cala həsəd apara bilərdin, belə şeylər olub. Təhqiqat qurtarmayınca yadək sən saray dustaqxanasında olacaqsan.

– Yox, belə olmaz, – Cal Arn etiraz etdi. Admiral Korbulo onu dəstəklədi:

– Heç olmasa, ədəb naminə şahzadə Zarı onun öz otaqlarında dustaq edin.

Qeyzdən Arn Abbasın gözləri parıldıdı:

– Hər ikiniz dəli olmusunuz! Məgər başa düşmürsünüz ki, Zar xəyanətkardır, o, hədsiz təhlükəlidir? O, Dağdıcının yalnız mənə və Cala məlum olan sirrini bilir! Şorr Kan bu sirri əldə edən kimi Bulud burada olacaq!

– Bəs sabah toy mərasimidir, qonaqlar... – Cal xatırlatdı.

– Xəbər yayın ki, Zar xəstələnib, – hökmdar onun sözünü kəsdi. – Korbulo, şahzadəni dustaqxanaya aparın. Ona başınızla cavab verirsiniz.

Qordonun başı gicəlləndi. Düzünü desinmi? Ki heç bir sirri bilmir, ki o, XX əsrdən olan Con Qordondur? Belə vəziyyətdə Zar Arn ondan, çətin ki, incisin... Amma belə inanılmaz məsələyə heç kim inanmaz. Öz mübadilə üsulunu Zar Arn gizli saxlayırdı. Onlar elə biləcək ki, o, özünü qurtarmaq üçün yalan deyir.

Qordon süstləşdi, etiraza cəhd etmədən admiral Korbulo-nun ardınca otaqdan çıxdı. Onları aşağı mərtəbəyə aparən xal-ça üzərində Korbulo birdən dilləndi:

– Zar, mən sizin xain olmağınız barəsindəki fikri tamamilə rədd edirəm. Mən sizi kameraya salmalı olacağam, amma əmin ola bilərsiniz ki, sizin azad olmağınız üçün əlimdən gələni edəcəyəm.

Qoca zabit tərəfindən gözlənilməz dəstək Qordonu bir qədər ruhlandırıldı.

– Korbulo, and içirəm ki, bu, nəşə dəhşətli bir anlaşılmazlıqdır! Yəni atam mənim, həqiqətən də, xain olduğuma inanır?

– Arn Abbasın xasiyyətini hər ikimiz yaxşı bilirik, – admiral bir qədər susduqdan sonra dedi. – Hirsi yatandan sonra mən onu dinləməyə vadar edəcəyəm.

Onlar zirzəmiyə enib ağır zirehli qapıya yaxınlaşdılar. Korbulo üzüyündən çıxan nazik işıq şüasını ensiz deşiyə yönəltdi. Qapı yana sürüşərək kvadrat kameranı açdı.

– Bu, saray dustaqxanasıdır, Zar. Heç zaman güman etməzdim ki, səni bura gətirməli olacağam. Amma ruhdan düşmə, əlimizdən gələni edəcəyik.

Qordon minnətdarlıqla onun əlini sıxdı. Qapı ağır-ağır örtüldü.

Divarda iki kran vardı – su və qida mayesi üçün. Divarlar, döşəmə və tavan metaldan idi.

Qordon oturdu. Canlanmaqda olan ümidi öldü. Yaxşı, deyək ki, Korbulo və Cal Arn ona inanırlar, bəs günahsız olduğunu necə sübut etsin? Və ən əsası, bəlkə, o, həqiqətən də, günahkardır? Bəlkə, əsl Zar Am Şorr Kanla əlaqəyə giribmiş?

Qordon başını buladı. Yox, bu ola bilməz. Zar Am elm fədaısidir, sui-qəsdçi deyil. O, siyasətlə məşğul olsaydı, keçmiş öyrənməyə vaxtı qalmazdı. Bəs onda nə üçün Şorr Kan bu kaseti göndərmişdi?

O, acı-acı Lianna haqqında düşündü. Qız, əlbəttə ki, artıq hər şeyi bilir. Yəni o da Zarı xəyanətkar hesab edir?

Sonra Qordon süstləşdi və onu dərin yuxu apardı. O, çox, bəlkə də, bir sutka yatdı. Açılan qapının səsinə oyandı. Yerindən sıçrayıb şübhəli-şübhəli içəri girənləri süzdü.

Bunlardan biri Korbulo idi. İkincisi isə qamətli, qara kostyumda...

– Lianna! – Qordon səsləndi. – Siz burada nə edirsiniz?

Solğun bənizli, lakin gözləri parlayan Lianna yaxınlaşdı.

– Zar, atanızın sizi nədə ittiham etdiyini mənə dedilər. Amn Abbas, yəqin ki, dəli olub.

Qordon həsrətlə qızın üzünə baxırdı.

– Deməli, siz məni, Lianna, xain hesab etmirsiniz?

– Mən bilirəm ki, siz xain deyilsiniz! Mən bunu Amn Abbasa dedim, lakin o qulaq asmaq belə istəmədi, çox hirslidir...

Korbulo irəli çıxdı, onun sərt üzü ciddi idi.

– Söhbətləşməyə vaxtımız yoxdur, şahzadə. Düz iyirmi dəqiqədən sonra siz şahzadə Zarla buradan çıxmalısınız.

– Mənimlə? – Qordon təəccüblə soruşdu. – Siz nəyisə dolaşmaq salmamısınız ki?

Korbulo başını buladı.

– Yox, Zar. Sizə Troondan qaçmağa kömək etmək istəyirəm.

– Korbulo, etimadınızı yüksək qiymətləndirirəm... – Qordonun, sanki, boğazı qurudu. – Məgər mən qaçmalıyam?..

– Zar, bu, vacibdir! Güman edirdim ki, imperatoru fikrindən daşındıra biləcəyəm. Bədbəxtlikdən, sizin otağınızda Şorr Kanın başqa məktubları tapılıb.

Qordon özünü itirdi.

– Onlar saxtadır! Onları mənə məhv etmək üçün ora qoyublar!

– Əlbəttə, amma sizin atanızı onlar inandırır, – Korbulo bildirdi. – Hazırkı vəziyyətdə o, sizi dərhal edam edə bilər! Sonra təəssüflənməli olsa da, bunun nə faydası? Mən sizin günahsız olduğunuzu təsdiqləyincəyədək sizə Troonda olmaq olmaz.

– Biz hər şeyi ölçüb-biçmişik, Zar, – Lianna tez əlavə etdi. – Korbulonun sadıq heyətli yüngül kreyseri var, kosmodromda gözləyir. Gəmi bizi mənim krallığıma aparacaq, biz orada təhlükədən uzaq olacağıq. Korbulo ilə qardaşınız sizin günahsız olduğunuzu sübut edəcəklər.

Qordona elə gəldi ki, səhv eşidib.

– Biz dediniz? Lianna, siz mənimlə birlikdə qaçmaq istəyirsiniz? Nə üçün?

Qızın incə, hərarətli qolları onun boynuna dolandı, dodaqları dodaqlarına yapışdı.

– Bax bunun üçün, Zar.

Qordonun başı silkələndi.

– Demək istəyirsiniz ki, məni sevirsiniz, Lianna?

– Bəli. Həmin axşamdan, Aylar bayramından, siz məni öpəndən, – qız pıçıldadı. – Ona qədər sizdən yalnız xoşum gəlirdi. İndi isə siz nəşə başqa cür olmusunuz...

Ölümün bir addımlığında, imperator sarayının yeraltı dustaqxanasında, öz dünyasından və öz dövründən ayrı düşmüş Qordon dəli bir sevinc duydu. Dəhşətli təhlükə hissi ikinci plana keçdi. Özgə qiyafəsində olsa da, ulduz şahzadəsinin sevgisini o özü qazanmışdı. Qız özü bunu bilməsə də, o, Zar Arı deyil, onu, Con Qordonu sevirdi!

BOŞLUĞA QAÇIŞ

Qordon, az qala, sirri ağzından qaçıracaqdı. Liannaya yalnız zahirən Zar Arı olduğunu, daxilən isə uzaq keçmişli Con Qordon olduğunu demək istəyirdi. Amma verdiyi sözü poza bilməzdi. Bir də ki axırda onu qoyub öz vaxtına qayıdacaqsas, sözlər nəyə lazımdır? Sevdiiyi yeganə qızdan özünü kainatın yarısı və 2000 əsr ilə ayırmaq üçün əlindən gələnlən hər şeyi etmək...

– Lianna, sizə uçmaq olmaz. Bu çox təhlükəlidir.

Qız parlayan gözləri ilə cəld ona baxdı.

– Ulduz krallarının qızı təhlükədən qorxacaq? Başa düşün, Zar, siz mənimlə birgə Fəməlhutda olsanız, atanız güc tətbiq etməyə cəsərət etməz. İmperiyaya müttəfiqlər lazımdır, o, mənim xalqımla münasibətləri kormamaz...

Lakin bu yerə gəlib çatar-çatmaz birdən Qordon fikirləşdi. Axı Troondan çıxandan sonra o, Korbulonun adamlarını çalışıb yola gətirər. Onlar da onu Yerə, laboratoriyaya apararlar... Əsl Zar Arı isə birtəhər öz günahsızlığını sübut edər.

Korbulo yenidən yaxınlaşdı. Onun sərt üzündə həyəcan oxunurdu.

– Daha ləngimək olmaz! Keşikçilərin dəyişməsi bizim yeganə şansımızdır!

Lianna Qordonun əlindən tutub qapıya tərəf dartdı. Dəhlizdə kimsə yox idi. Qalın tavanlar haradasa yuxarılarda yerləşən nəhəng binadan aşağı bir səs də buraxmırdı. Qaçanlar, nəhayət, yeraltı yolun qollarından birinin vestibülünə çatdılar. Tuneldə vaqon gözləyirdi, onun yanında donanma formasında olan bir adam dayanmışdı.

– Tren Eldred, sizi Fəməlhuta çatdıracaq kreysin komandiri, – Korbulo dedi. – Mənə sadıq adamdır.

Eldred əslən Siriusdan idi, bunu onun solğun-yaşıl dərisindən bilmək olardı. O əsl təcrübəli kosmik döyüşçünü andırırdı, amma Qordona və Liannaya təzim edəndə sərt üzündə təbəssüm göründü.

– Şahzadə Zar, şahzadə, bu, bizim üçün böyük fəxrdir. Admiral tapşırığın bütün incəliklərini izah edib. Mənim adamlarıma arxayın ola bilərsiniz, sizi lazımı yerə aparıb çatdıracağıq.

– Bəlkə, heç lazım deyil... – Qordon tərəddüd etdi. – Bizim qaçmağımızı düzgün başa düşməzlər...

– Bu, yeganə çıxış yoludur! – Korbul, onun sözünü kəsdi. – Sizin günahsız olmağınıza sübutlar tapmaq və onları Am Abbasa təqdim etmək üçün mənə vaxt lazımdır. Əks təqdirdə o, sizi xain kimi edam etdirər.

Qordon daha etiraz etmirdi. Lakin əsas səbəbi bircə onun özü bilirdi: kosmosa qaçış ona Yerə qayıtmağa imkan verirdi.

Lianna mülayimcəsinə admiralı dedi:

– Bizə görə siz çox şeyi qurban verirsiniz. Mən bunu heç vaxt unutmayaçağam.

Qordon və Korbulo əl verib xudahafızlaşdılar. Tren Eldred dəstəyə toxundu və vaqon tunelin qaranlığına şığıdı. Eldred saatına baxdı.

– Hər şey saniyəsinə qədər hesablanıb, şahzadə. Mənim “Markab”ım bizi ayrıca dokda gözləyir. Rəsmən biz patrul rey-sinə yollanırıq.

Vaqonun sürəti azaldı və o, balaca bir perronun yanında dayandı; burada onları atom tüfəngləri ilə silahlanmış iki zabıt

qarşılıdı. Tren Eldred qaçqınları hərəkət edən xalçaya tərəf apardı.

– Özünüzü plaşla örtün, – o xəbərdar etdi. – Siz yalnız “Markab”da təhlükəsizlikdə olacaqsınız.

Onlar kosmolimanın qurtaracağında səthə çıxdılar. Gecə idi, iki qızılı ayın isti işığında nəhəng gəmilər, kranlar, maşınlar parlayırdı. Eldred işarə ilə yol yoldaşlarını dayandırdı – qabaqdan nəsə adamlar keçdi. Qordon Liannanın barmaqlarının onun əlini sıxdığını duydu.

Sonra Eldred getməyə işarə verdi.

– Tələsmək lazımdır! Gecikirik!

“Markab”ın qara, balıgabənzər kütləsi göylərə ucalır, illüminatorlarından işıq süzülür, aşağı hissəsindən generatorların boğuş səsi gəlirdi. Onlar ensiz trapla açıq lyuka tərəf qalxdılar. Və birdən sükutu siqnal sirenasının uğultusu pozdu.

Kosmolimanın səsucaldıcısından boğuş, həyəcanlı səs eşidildi:

– Bütün uçuş heyətinə həyəcan! Arn Abbas öldürülüb!

Qordon Liannanın əlini bərk-bərk sıxaraq lyukun astanasında donub-qaldı. Səs davam edirdi:

– Dərhal şahzadə Zarı tapıb həbs etməli! Dərhal!

Sirenalar qulaqbatırıcı uğuldayırdı, səsucaldandakı səs dəhşətli elanı dönüb-dönüb təkrarlayırdı. Həyəcan zəngləri çalınır, adamlar qaçışır, qışqırışırdılar.

Haradasa cənubda, şəhərin qüllələri üzərində bir-birinin ardınca göyə hərbi təyyarələr qalxırdı.

Tern Eldred Qordonu və Liannanı qollarından tutub dartırdı.

– Tələsin, şahzadə! Sizi yalnız təcili start xilas edə bilər!

– Qaçım ki, hamı məhz mənim Arn Abbası öldürdüyümü güman etsin? – Qordon səsləndi. – Yox! Biz saraya qayıdırıq!

– Qayıdaq, – bənizi ağarmış Lianna onu dəstəklədi. – Arn Abbasın ölümü İmperiyayı lərzəyə salacaq.

Qordon trapa tərəf dartındı. Tern Eldredin yaşıl sifəti dəyişdi, o, cibindən şüşə çubuq çıxartdı. Onun ucunda metal sonluqlu aypara vardı.

– Zar, bu, iflicəşdiricidir! Özünüzü gözləyin! – Lianna qışqırdı.

Ayparanın ucları Qordonun çənəsinə toxundu. Beynində, sanki, ildırım çaxdı. O, şüurunun itirə-itirə yıxıldığını hiss etdi. Qaranlıq çökdü.

Zülmət əsr qədər uzun oldu, sonra haradasa işıq titrədi. Qordon altında bərk hamar səth hiss etdi. Qulaqlarında ahəngdar, batırıcı uğultu vardı.

Qordon zorla gözlərini açdı. O, balaca bir kayutda çarpayıda uzanmışdı. Digər çarpayıda Lianna uzanmışdı, onun gözləri yumulu idi. Dəyirmi illüminatorada ulduzlar par-par yanırdı. Qordon uğultunun güclü atom turbinlərindən gəldiyini başa düşdü. “Markab” tam sürətlə qalaktik boşluğu yarıb keçirdi.

Lianna tərpəndi. Qordon özünü qalxmağa məcbur edib, ona yaxınlaşdı. Onun əllərini və üzünü ovuşdurdu, nəhayət, qız gözlərini açdı. Lianna dərhal özünə gəldi.

– Sizin atanız öldürülüb! – o xatırladı. – Və Troonda elə bilir-lər ki, onu siz öldürmüsünüz!

– Qayıtmaq lazımdır, – Qordon dedi. – Biz Tern Eldredi yola gətirərik ki, geri qayıtsın.

O, güclə kayutun qapısına gedib çıxdı, onu dartışdırdı. Qapı açılmadı. Liannanın səsi Qordonu arxaya baxmağa vadar etdi. Qız illüminatorun yanında dayanmışdı. Onun sifəti dəyişmişdi.

– Bura gəlin, Zar.

Zar yaxınlaşdı. Kayut kreyserin qabaq hissəsində idi və bortun ayrılığı birbaşa qabağı görməyə imkan verirdi.

– Onlar Fəməlhuta uçmurlar! – Lianna səsləndi. – Tern Eldred bizi aldadıb!

Qordon bərq vuran ulduzlarla dolu göyə baxır, heç nə başa düşmürdü.

– Orion Dumanlığından qərbə baxın, – Lianna pıçıldadı.

Qabaqda çox uzaqda qara ləkə görünürdü. Tutqun, müdhiş, sanki, məkanın yarısını udmuş bir ləkə.

– Bizi Buluda aparırlar! Zar, bu, Şorr Kanın əməlləridir!

Bulud! Müharibə və Qalaktika xalqların əsarət altına almaq barədə pis-pis fikirlərin yarandığı sirlə zülmət diyarı, Qaranlıq Dünyalar Liqası.

QALAKTİK QƏSD

Qordonun, sanki, gözləri açıldı. O, Zar Arna çevrilən andan baş verənlərin hamısı Buluddakı hökmdarın əmri ilə həyata keçirilmiş. Şorr Kan onu qalaktik dövlətlər arasındakı münafişəyə cəlb etmək istəyir və buna müəyyən qədər müvəffəq olmuşdur. Qaranlıq Dünyalar hökmdarının çoxsaylı agentləri var. Onlardan biri də, şəksiz, Tern Eldreddir.

– Göylərə and olsun, mən başa düşdüm! Tern Eldred satqındır!

– Axı bu, onların nəyinə lazımdır, Zar? Sizi öz atanızın ölmündə günahlandırmaq nəyə gərəkdir?

– Məni birdəfəlik gözdən salmaq və Troona qayıtmağıma imkan verməmək üçün! – Qordon dişlərini xırçıldıtdı.

Liannanın rəngi ağardı, amma baxışı yenə də qətiyyətli idi. Qordon ona görə qorxdı. Qız ona görə dəhşətli təhlükə qarşısındadır. Ona bu qədər kömək etmək istəyən qız...

– Lianna, axı mən demişdim ki, sizə uçmaq olmaz! Sizə bir şey olsa...

Qapı təkənla açıldı. Astanada Tern Eldred dayanmışdı. Onun yaşılımtıl dodaqlarında istehzal təbəssüm gəzirdi. Qeyzlənmiş Qordon alçağa tərəf atıldı. Tern Eldredin əlində şüşə çubuq peyda oldu.

– İflicləşdiricim buradadır, – o, soyuqqanlıqla dedi. – Onun necə təsir etdiyini unutmusunuz?

– Satqın! – Qordon qışqırdı. – Siz öz mundirinizi biabır etmişiniz!

Tern Eldred kefini pozmadan dedi:

– Bəli, mən artıq çoxdandır Şorr Kanın agentiyəm. Sizi Tallarnaya çatdırandı ondan layiqli mükafat alacağımı gözləyirəm.

– Tallarnaya? Liqanın paytaxtına? – Lianna soruşdu. – Deməli, biz, həqiqətən də, Buluda uçuruq?

– Və dörd gündən sonra orada olacağıq. Xoşbəxtlikdən, İmperiya patrullarının cədvəlini bildiyimdən mən elə marşrut seçə bilərəm ki, xoşagəlməz görüşlərimiz olmasın.

– Deməli, Arn Abbas Liqanın casusları tərəfindən öldürülmü!

– Qordon qışqırdı. – Siz bunun baş verəcəyini bilirdiniz! Siz buna görə tələsirdiniz!

Xain soyuqqanlıqla təsdiqlədi:

– Əlbəttə. Hər şey saniyəsinə qədər hesablanmışdı. Sizin atanızı öldürüb qaçmağınıza və bizim də sizə kömək etdiyimizə indi heç kimdə şübhə qalmaz.

Qordonun hirsı artdı.

– Göylərə and olsun, biz hələ Buludda deyilik! Admiral Korbulo iki üstəgəl ikinin neçə olduğunu tez dərk edərək dalımızca adam göndərəcək!

Tern Eldred bir neçə an dinməz ona baxdı, sonra güldü.

– Üzr istəyirəm, şahzadə Zar, amma mən ömrümdə belə gülməli şey eşitməmişəm! Bunların hamısını Korbulonun düşünüb hazırladığını siz hələ də başa düşməmişiniz?

– Siz dəli olmusunuz! Korbulo İmperiyanın ən sadıq əsgəridir...

– Əlbəttə, – Tern Eldred razılaşdı, – amma yalnız əsgəri, donanmanın admiralı... O isə şöhrətpərəstdir və xeyli vaxtdır ki, daha yüksəklərə qalxmaq istəyir. Son bir neçə ildir o və daha iyirmiyə yaxın yüksəkrütbəli zabit Şorr Kana işləyir. – Onun gözləri parıldadı. – İmperiya məğlub olandan sonra hər birimiz ayrıca krallıq alacağıq. Ən yağlısı isə Korbulonun payına düşəcək...

Qordon dəhşət içində bunun həqiqət olduğunu anladı. Korbulo gizli xəyanətkardır! İnanılmaz olsa da, bu, çox şeyi izah edirdi.

Görünür, Tern Eldred Qordonun fikrindən keçənləri üzündən oxudu.

– Mənim nə üçün güldüyümü indi başa düşdünüz? Axı Korbulonun özü Arn Abbası öldürüb və dərhal da and içib ki, bunu sizin etdiyinizi öz gözləri ilə görüb.

Lianna dəhşətə gəldi.

– Niyə? Zarı bu işə niyə qarışdırmısınız?

– Bu, İmperiyayı parçalamağın ən sadə yoludur, – siriuslu kinayə ilə gülümsədi. – Başqa səbəbləri, zənn edirəm ki, Şorr Kanın özü izah edər.

Con Qordon dözmədi və xəbərdarlıq qışqırığına məhəl

qoymadan irəli atıldı. O, iflicləşdiricidən məharətlə yayındı və yumruğu rəqibin sifətinə endirdi.

Tem Eldred yıxıldı və onlar yerdə diyirlənməyə başladılar. Lakin Qordon silahı onun əlindən ala bilmədi. Dondurucu zərbə onu əsım-əsım əsdirdi – və zülmət çökdü...

O, yenə də çarpayıda ayıldı. Bütün bədəni ağrıyırdı. Lianna yanında oturub narahat boz gözləri ilə ona baxırdı.

O, ayağa qalxmaq istədi.

– Lazım deyil, Zar. Əsəblərinizin elektrik zərbəsindən özünə gəlincəyədək sizə dincəlmək lazımdır.

O, illüminatora baxdı. Orada əvvəlki kimi ulduzlar bərq vururdu, Buludun ləkəsi isə, demək olar ki, böyüməmişdi.

Lianna onun baxışlarını tutdu.

– Biz çox sürətlə uçuruq, amma hələ bir neçə gün lazımdır. Ola bilsin ki, patrula rast gəldik.

– Lianna, buna ümid bəsləməyin, – Qordon inildədi. – “Markab” İmperiyanın kreyseridir, heç bir patrul onu saxlamayacaq. Və Korbulo, çox güman, onları elə düzüb ki, gəmi nəzərə çarpmadan keçib gedə bilsin.

– Mən çox fikirləşmişəm, – Lianna dedi. – Korbulo düşməndir! İnanılmazdır...

– Şöhrətpərəstlik insanı hər yola çəkir, Korbulo isə şöhrətpərəstdir, – Qordon dilləndi və birdən başqa şey haqqında fikirləşdi. İlahi, Liqa hücum edəndə İmperiya müdafiəsiz olacaq, axı donanmaya satqın başçılıq edir!

“Markab” irəli şığıyırdı. Gəmidəki vaxtla axşam ulduzlu səmanın görünüşü dəyişdi. Orion dumanlığı bütün gözəlliyi ilə indi şərqdə bərq vururdu. Qabaqda isə, Qalaktikanın hədd günəşlərindən o tərəfdə bir qədər böyümüş Bulud qaralırdı.

Qordon bütün günü özünə yer tapa bilmirdi, onu Liannanın fikri götürmüşdü. Bütün kayutu diqqətlə gözdən keçirtirdi – qaçmaq mümkün deyildi. O, içəri girən hər kəsi yumruqları ilə qarşılayardı, amma əsirlər bəradə, sanki, unutmışdular. Yalnız Liannaya özü ilə uçuşa icazə verdiyinə görə özünü qınamaq qalırdı...

Qızın özü isə bu uzun günün sonunda ona müraciət edəndə bir o qədər qorxmuş görünmürdü.

– Zar, əsas budur ki, biz hələ ki bir yerdəyik. Çox olsun ki, bizim qalan xoşbəxtliyimiz bu bir neçə saatdan ibarətdir...

Qordon xəyalən onu artıq qucaqlayır, barmaqlarını parlaq saçlarında gəzdirdirdi. O, özünü ələ aldı.

– Yaxşısı budur, çalışın yatın, Lianna. Gecəniz xeyrə qalsın. Qız təəccüblə ona baxdı.

– Nə olub, Zar?

Liannanı ağuşuna almaqdan çox həyatda heç nəyi arzu etməmişdi. Amma... Öz bədənini, öz adını, öz həyatını ona etibar etmiş Zar Arna xəyanət etmək? Bu, Liannanın özünə qarşı da xəyanət olardı. Çünki əgər o, Yerdəki laboratoriyaya qayıda bilsə – o isə buna ümid etməlidir, – oradan əsl Zar Arn qayıdacaq. O isə Merni sevirdi.

“Nə qoyub nə axtarırsan? – daxili səsi bic-bic Qordona dedi. – Siz heç vaxt Buluddan can qurtara bilməyəcəksiniz. İndi, hələ ki mümkündür, xoşbəxtliyindən tam istifadə et!”

– Məhəbbətdən danışmayaq, – Qordon dedi.

– Axı Zar, – qız təəccübünü gizləyə bilmədi. – Hələ dünən siz məni sevdiyinizi deyirdiniz!

Qordon tələm-tələsik lazımı sözləri tapmağa çalışırdı.

– Zar Arn Merni sevirdi. Siz bunu bilməlisiniz, Lianna.

Təəccüb qızın üzündən ağrını sildi. Qordon qəzəb, acı iradlar, göz yaşları gözləyirdi. Bunların hamısına o, hazır idi. Bircə onun gözlərində donmuş ağrını gözləmirdi.

“Verdiyim söz öz yerində! – nəhayət, Qordon qərara gəldi. – Güman ki, Zar Arn məni bağışlayar”.

O, qıza yaxınlaşıb əlindən tutdu.

– Lianna, mən sizə düzünü deyəcəyəm. Zar Arn sizi sevmir, amma mən sevirəm! – və tələsik sözünə davam etdi: – Mən Zar Arn deyiləm, tamam başqa adamam. Bilirəm ki, bu, tamamilə inanılmaz səslənir, amma...

Qız hirsələndi.

– Gəlin yalanı qurtaraq, Zar.

O, hər şeyin puç olduğunu qızın üzünün ifadəsindən başa düşdü. Onun inanacağını necə güman etmək olardı? Məgər özü buna inanardı? Yox. Bu nəhayətsiz kainatda bircə nəfər də

buna inanmaz. Zar Arnın fantastik təcrübələrindən bir Vel Kven xəbərdar idi. Amma o da ölüb.

– And içirəm, Lianna! – Qordon inildədi. – Mənə inanmırsınızsa...

Qız ona sakit və soyuqqanlıqla baxırdı.

– Sizin şəxsiyyətin ikiləşməsi ilə bağlı bu ağılasığmaz məsələni uydurmağınıza ehtiyac yox idi. Narahat olmayın, əgər Şorr Kanın çaynaqlarından qurtara bilsək, mən sizin müttəfiqiniz olaraq qalacağam. Mən hər şeyi başa düşdüm. Mənim krallığımın dəstəyinin İmperiyaya necə lazım olduğunu mən sizdən pis başa düşmürəm. Siz öz borcunuzu yerinə yetirdiniz. Lakin bu artıq bir kimsəyə gərək deyil.

– Mən sizə yalan deməmişəm, Lianna, – Qordon astadan dedi.

İllüminatorun arxasında Buludun müdhiş şışı ulduzlu göyü udaraq böyüyüdü...

ZÜLMƏTƏ YOL

O biri gün səhər Bulud – yırtıcı qısqaclarını ulduzlara uzadan burulan zülmət topası – göyün yarısını tuturdu. İndi “Markab”ı korpusunda Zülmət Dünyalar Liqasının emblemi – qara dairə olan dörd hərbi kosmouçağı müşayiət edirdi.

– Şorr Kan müşayiət dəstəsi göndərib, – Lianna pıçıldadı. – O düşünür ki, dağıdıcının sirri artıq əlindədir. Deyirlər, Liqanın alimləri işgəncə verməyin ustasıdır...

Beş gəmi düzümü saxlayaraq Buluda girdi. Ətrafda qaranlıq qaynamağa başladı. Dumanlığı təşkil edən kosmik toz Qordonun güman etdiyi qədər qatı deyildi. Yalnız ölçülərinin böyüklüyü səbəbindən Bulud kənardarı qarqara görünürdü. Daxildən isə o, tək-tək solğun günəşlərlə işıqlandırılan tutqun, ucsuz-bucaqsız dumanlıq idi. Həmin günəşlər dumanlıqda sehrbaz şamları kimi sayrırdı. Eskadrilya buradakı planet sistemlərinin birinin yaxınlığından keçdi və Qordon əbədi ala-toranlığa qərç olmuş tutqun aləmləri gördü. Gəmilər radarların görünməz

şüalarına istinadən Buludun dərinliklərinə gedirdi. Tormozlama səhəri gün başlandı.

– Yəqin ki, çatırıq, – Qordon dedi.

Lianna başı ilə illüminatoru göstərdi. Qabaqda xeyli uzaqda duman içində tutqun qırmızı ulduz parlayırdı.

– Bu, Liqanın paytaxtı Tallamanın ulduzudur.

Vaxt ləng gedirdi. Eskadrilyanın üstünə meteorit axınları tökülürdü, gəmilər hey istiqaməti dəyişərək onlardan yayınırdı. Dəqiqədə bir həyəcan signalı səslənirdi. Əyri-üyrü qırıntılar zülmətdə qəfətən peyda olur və dərhal atom atəşinin partlayışlarında yoxa çıxırdı. Və yenidən bir vaxtlar nebuli adlandırılan qazın müdhiş yaşılmıtlı parıltısı kosmosun bu təhlükəli hissəsini işıqlandırırdı. Lakin “Markab” hər dəfə daha seyrək bölgəyə çıxanda qabaqdakı qırmızı günəş daha yaxında işıq saçırdı.

– Tallama nahaqdan paytaxt olmayıb, – Lianna dedi. – Yadlar bu maneələrdən keçə bilməz.

Tutqun günəş qəzəbli, diqqətlə baxan göz kimi qaranlığın lap ortasında parıldaırdı. Onun yeganə planeti Tallama da xoş təsir bağışlamırdı. Onun çox hissəsini qərribə ağımsov cəngəlliklər göbələk kimi örtmüşdü. Qara okean günəşin qan rəngli işığına əks etdirən qara dalğalar törədirdi. Gəmilər atmosfərə girərək nəhəng şəhərə yaxınlaşırdı. Böyük, kazarmanı andıran qara binalar hücumu hazır alaylar kimi düzgün sıralarla düzülmüşdü.

Lianna yavaşca qışqırdı. Şəhərin kənarındakı saysız-hesabsız dokları göstərdi. Qordon minlərcə döyüş gəmisini gördü. Onların yanında adamlar qarışqa kimi qaynaşırdılar.

– Bu, onların yalnız bir bazasıdır, – Lianna dedi. – Liqa bizim güman etdiyimizdən çox güclüdür.

– Qardaşım İmperiyanın bütün gücünü toplayar, – Qordon onu bürüyən dondurucu həyəcan hissini boğmağa çalışaraq dedi. – Bir də onun sərəncamında dağıdıcı var. Bircə xəyanətdən xəbərdar olaydı!

“Markab” nəhəng kubşəkili binanın yanında yerə enirdi. Müşayiət gəmiləri havadan asılı qaldı. Kreysər hündür divar içərisində olan geniş meydanın ortasında yerə endi. Hər tərəf

dən ona doğru bulud əsgərləri – qara geyimli solğun bənizli adamlar yüyürdülər. Bir neçə dəqiqədən sonra kayuta Tern Eldred və tanımadıqları bir zabit girdi.

– Şorr Kan sizi görmək istəyir. Xəbərdar edirəm: müqavimət göstərmək faydasızdır.

ZÜLMƏT QALASI

Onlar gəmidən çıxdılar. Soyuq idi. Qırmızı günəş qüruba yaxınlaşırdı, ala-toran çatılışırdı. Atmosferin özünə, sanki, xəyanət və düşmənçilik hopmuşdu.

– Bu, Derk Undisdir, – bu arada Tern Eldred deyirdi. – Liqanın ali rütbəli zabitlərindən biri.

Buludlu hələ cavan idi, onun solğun gözəl üzündə fanatizm damğası vardı. O, təzim etdi.

– Rəhbər sizi gözləyir.

Onun gözlərində təntənə qığılcımı parladı. Qordon başa düşdü ki, buludlular sevinməlidirlər. Amn Abbas öldürülüb, kral ailəsinin üzvü ələ keçirilib...

– Bura, – onlar binaya daxil olanda Derk Undis dedi və Qordona müraciətlə qürurla əlavə etdi: – Təəccüblənirsiniz? Bəli, biz gərəksiz bərbəzəkdən qaçıırıq.

Nəhəng binanın tutqun zallarında Sparta sadəliyi hökmran idi. Nə Troondakı imperator sarayındakı dəbdəbədən əsər-ələmət, nə də bircə nəfər mülki adam yox. Hiss olunurdu ki, bura hərbi dövlətin mərkəzidir.

Onlar ağır qarıya yaxınlaşdılar. Atom tufəngli keşikçilər yol verdilər.

Otaq başqa otaqlara baxanda daha narahat idi. Onun bütün avadanlığı bir stoldan və bərk stullardan ibarət idi. Stolun arxasında oturmuş adam ayağa qalxdı. O, hündürboy və enlikürək idi, yaşı qırxa yaxın olardı. Qara saçları qısa vurulmuşdu, enerjili arıq üzü, nüfuzedic qara gözləri vardı.

– Şorr Kan, Zülmət Dünyaların rəhbəri! – Derk Undis həvələlə dedi. – Əsirlər çətdirilib, hökmdar!

Şorr Kanın nəzərləri diqqətlə Qordonu süzdü, qaçaraq Liananın üzərində gəzdi və o, siriusluya müraciət etdi.

– Əla işləmisiniz, Tern! Siz və Korbulo liqanın böyük işinə etibarınızı sübut etdiniz. Liqa sizin qarşınızda borclu qalmayacaq... İndi isə şübhədən uzaq olmaq üçün İmperiyaya qayıdın və donanmaya qoşulun.

– Sizin müdrikliyiniz böyükdür, hökmdar! – Tern Eldred dabanlarını şaqqıldatdı. – İstənilən yeni əmrinizi yerinə yetirməyə hazırım!

– Siz də azadsınız, Derk, – Şorr Kan başı ilə işarə etdi. – Mən özüm dindirərəm bizim... qonaqları.

Derk Undis özünü itirdi.

– Sizi onlarla təklikdə buraxım, hökmdar? Doğrudur, onlar silahsızdır, amma...

– Siz hesab edirsiniz ki, mən hansısa aciz bir imperator balasından qorxmalıyam? Məgər milyonlarla adam bizim böyük işimiz naminə canından keçməyə hazır deyil? Məgər bizim nəhəng planlarımızın uğuru onların fədakarlığından və hədsiz sədaqətindən asılı olanda onlardan hər hansı birisi təhlükədən qorxub qaçar? Biz qələbə çalacağıq! Qalaktikada öz layiqli yerimizi tutacağıq, bizim bu zülmət dünyalarda əbədi qalmağımızı istəyən acgöz İmperiyadan qanuni yerimizi qopardacağıq! Ümumi iş uğrunda mübarizə aparanda rəhbər necə tək özünü düşünə bilər?

Derk Undis hədsiz ehtiram və heyranlıqla baş əydi, Tern Eldred də təzim etdi. Hər ikisi otaqdan çıxdı.

Qapı örtülən kimi Şorr Kanın üzünün sərt ifadəsi yumşaldı. Liqanın rəhbəri stula oturdu və gülümsəyərək əsirlərə baxdı.

– Hə, nitqim necə idi, Zar Arn? – o maraqlandı. – Yaxşı danışdım, elədir? Nə etməli, belə cəfəngiyat adamların xoşuna gəlir.

Onun əhvalındakı bu qəfil dəyişiklik çox kəskin idi.

– Deməli, dediklərinizə özünü inandırmırsınız? – Qordon soruşdu.

– Məgər mən dəliyə oxşayıram? – Şorr Kan güldü. – Belə sözlər yalnız başdanxarab fanatiklər üçündür. Amma fanatiklər

əsas hərəkətverici qüvvədir, odur ki...– O, qonaqpərvərliklə stulları göstərdi. – Əyləşin. İçki təklif edərdim, amma burada belə şeylər saxlamıram. Allah eləməsin ki, Şorr Kanın ciddi həyatı, liqa xalqlarının rifahı naminə yorulmadan çalışması haqqındakı əfsanələr dağılsın...

O, diqqətlə Qordona baxırdı.

– Mən sizin haqqınızda çox şey bilirəm, Zar Am. Siz fəaliyyət adamından çox, alımsınız, amma çox ağıllısınız. Elə nişanlıınız şahzadə Lianna da axmaq deyil. Ağıllı adamlarla söhbət etmək daha xoşdur. Vicdan, borc, tarixi missiyamız barədə boş-boş danışmağa ehtiyac olmur...

İndi, ilk heyranlıq anları keçəndən sonra Qordon qəribə yarımçıqlıq duydu. Güc və hiyləgərlikdə üstünlük rəqibdə idi. Bunun dərkə yalnız nifrətini gücləndirirdi.

– Siz sakit, işgüzar söhbət gözləyirsiniz? Məni oğurladandan və ata qatili damğasını vurandan sonra?

Şorr Kan çiyini çəkdi.

– Əlbəttə, bu, sizə xoş deyil. Amma siz mənə lazımsınız! Təsədüf mane olmasaydı, siz çoxdan burada olmalı idiniz. – O, təəssüflə başını buladı. – Bütün maneələr aradan qaldırılmışdı, Korbulo Yer ətrafındakı patrulların tam siyahısını vermişdi... və birdən bələdanmış kimi bu Antares ekspedisiyası peyda olur! Mən də başqa yollar aramalı oldum, şahzadə Zar.

– Deməli, admiral Korbulo, həqiqətən də, sizə işləyir?

Şorr Kan gülümsündü.

– Mərc gəlirəm ki, bu, sizin üçün ağır zərbədir. Belədir? O, hakimiyyət həvəsindədir, yatıb yuxuda da özünün ulduz krallığını görür. Və bu istəklərini bir qədər kobud, namuslu əsgər, Qalaktikanın sevimlisi maskası altında gizlətməyə məcburdur. Amma Korbulodan başqa İmperiyanın çox az məmuru və zabitlərinin bizi dəstəklədiyini bilmək sizin üçün xoş olar. Cəmisə iyirmi nəfər. Doğrudur, əsl iş başlananda İmperiyayı bütün şanslarından məhrum etmək üçün bu, tamamilə kifayət edir.

Qordon qabağa meyilləndi.

– Bəs bu nə vaxt olacaq?

BULUDUN HÖKMDARI

Şorr Kan stulun arxalığına söykəndi.

– Bu isə, əziz şahzadə, müəyyən dərəcədə sizin əməkdaşlığa razılığınızdan asılıdır.

– Yəni İmperiya xəyanət etməyindən? – Lianna özünü saxlaya bilmədi. Bu sözlər Liqanın başçısına qəti təsir etmədi.

– Bunu belə də adlandıra bilərik. Məfhumlar barədə mübahisə etməyək. – Onun mütəhərrik sifəti ciddiləşdi. – Mən açıq oyun oynayıram, Zar. Hazırda bizim donanma İmperiya donanmasından daha güclüdür və daha yaxşı silahlanıb. Biz yeni növ silah hazırlamışıq və o, sizi darmadağın edəcək.

– Bu, açıq oyun deyil, kələkdir, – Qordon dedi. – O, nə yeni silahdır elə?

– Tələsməyin, şahzadə. Təfərrüatlarına varmayacağam, bir onu deyim ki, bu silah düşmən gəmilərini içəridən məhv edir. – Diktator istehza ilə gülümsədi. – Elə admiral Korbulo kimi... Bir sözlə, biz İmperiyayı çoxdan məhv edərdik, bircə maneə olmasaydı. Bu, Dağıdıcıdır. Korbulo ona yaxın düşsə bilmir. Onun dəhşətli gücü haqqındakı əfsanələr, bəlkə də, şişirdilib, lakin əsassız deyil. 2000 il əvvəl sizin ulu babanız Brenn Bir Dağıdıcının köməkliliyi ilə Magellan buludlarından olan qəsbkarları darmadağın etmişdi. Bu silahı mənə verin, Zar Arn!

Qordon belə danışığa əvvəlcədən hazır idi.

– Əvəzində ulduz krallığı vəd edirsiniz?

– Yox, – Şorr Kan səsinin ahəngini dəyişmədən dedi. – Mən bütün Qalaktika üzərində hakimiyyəti sizə bağışlayıram!

– Siz açıq oynayacağınızı demişdiniz. Qalaktikanı fəth edəndən sonra onu mənə verəcəyinizə mən necə inana bilərəm?

Şorr Kan soyuqqanlıqla izah etdi:

– Əlbəttə, əsl hakimiyyətdən söhbət getmir. Siz ali rütbəni alacaqsınız, bu isə başqa şeydir. Bizim qələbədən sonra Qalaktikanın yarısı qəsbkar kimi mənə nifrət edəcək. İtaətsizlik, qiyamlar başlayacaq... Bu, nəyə lazımdır? Arn Abbasın birbaşa varisi Zar Arnı qabağa verib özüm isə sizin baş müşaviriniz olsam, daha yaxşı olar. – O gülümsündü. – Görürsünüz, məsə-

lə necə cərəyan edə bilər? Qanuni imperator, xalq sevinir, heç bir etiraz. Liannayla siz cah-cəlal və xalqın məhəbbəti ilə, mən isə taxt-tac arxasındakı güclü insan rolu ilə kifayətlənirik.

– Bəs birdən qanuni imperator vəziyyəti dəyişmək istədi?

– Qordon maraqlandı.

Şorr Kan güldü:

– Bu olmayacaq, Zar! Hərbi qüvvələrin əsasını mənim buludlularım təşkil edəcək. – O, ayağa qalxdı. – Nə deyirsiniz? Hazırda siz çox ağır cinayətdə ittiham olunursunuz. Lakin onu aradan qaldırmaq bir o qədər də çətin deyil və siz tarixdə ən möhtəşəm hökmdar olacaqsınız. Razısınız?

Qordon çiyini çəkdi.

– Qorxuram ki, siz boş yerə vaxt itirirsiniz. Məsələ burasındadır ki, mən heç vaxt, heç bir şəraitdə Dağıdıcının sirrini verməyəcəyəm.

O, Şorr Kanın hirsələnəcəyini gözləyirdi, lakin onun gözlərində yüngül təəssüf oxundu.

– Mən güman edirdim ki, siz vətənpərvərlik, borca sədaqət və bu kimi faydasız boş şeylərə məhəl qoymamaq üçün kifayət qədər ağıllısınız. Əslində, bütün bu gözəl keyfiyyətlər nədir? Sadəcə, ideyalardır və onlar, nədənsə, insanlara ali görünür və bunların uğrunda onlar ölümə gedirlər. Mən realistəm. Boş ideya naminə mən heç vaxt ölümə getməyəm. İndi bu barədə danışmıyıq. Siz yorğunsunuz, əsəbləriniz gərgindir, hazırda qərar qəbul etmək iqtidarında deyilsiniz. Dincəlin. Əgər şüurunuzun səsinə qulaq versəniz, mənim haqlı olduğumu görərsiniz. – O bir qədər susdu. – Əgər imtina etsəniz, çox xoşagəlməz alternativlə üzləşəcəksiniz... Mən sizə hədə-qorxu gəlmirəm, Zar! Sizin hansısa ali məqsəd naminə mənimlə birgə olmağınızı tələb etmirəm. Sadəcə, sizin öz xeyrinizi görəəcəyinizə ümid bəsləyirəm. – Liqanın başçısı düyməni basdı. Qapı açıldı, Derk Undis görüldü. – Şahzadəyə və onun nişanlısına ən yaxşı otaqları ayırın. Keşikçilər etibarlı, amma gözə çarpmayan olmalıdırlar. Cüzi hörmətsizlik belə ciddi cəzalandırılacaq.

Derk Undis dinməzəcə təzim etdi. Qordon Liannanın əlindən tutdu və onlar otaqdan çıxdılar.

GECƏNİN GƏLİŞİ

Gün batandan sonra nəhəng qala dustaqqananı andırırdı. Tək-tək işıqlandırıcılar dəhlizlərin qaranlığını qovmaqda gücsüz idi. Əsirlər üçün ayrılmış otaqlar bərbəzəkli deyildi. Çılpaq divarlar, kobud mebel, bağlı düzbucaq pəncərələr...

Derk Undis məcburi təzim etdi.

– Xəbərdar edirəm: çıxışlar qorunur. Burada lazım olan hər şey var.

Zabit getdi. Qamətli, zərif Lianna pəncərənin qabağında dayanmışdı. Qordonun nəfəsi tutuldu.

– Mən, Lianna, sizi Dağıdıcı bahasına da olsa xilas edə bilsəydim, bunu edərdim, – o, astadan dedi.

Qız döndü.

– Yox! Nə qədər ki Şorr Kan tərəddüd edir, xəyanətin açılmasına şans var. Təəssüf ki, biz hətta buradan qaçıb gəmi ələ keçirə bilsək belə, Buluddan çıxış yolunu tapa bilməyəcəyik.

Bulud! Burada o, səma idi – qaranlıq, ulduzsuz, sıxıcı. Tal-larna oyaq idi. Həndəsi düz magistrallarla ağır yük maşınları şütüyürdü. Uzaq doklardan göy gurultusunu andıran səslər eşidilirdi.

Qordon qonaq otağındakı divana uzandı – yata biləcəyinə gümanı yox idi. Lakin təbiət öz işini gördü. Onu ölgün, boz səhər oyatdı. Lianna divanın qırağında oturmuşdu. Qız azca allandı.

– Güman etdim ki, siz artıq yatmırsınız, Zar. Səhər yeməyi hazırdır. Bu qıda mayesi o qədər də pis deyil. Dadına baxın.

Bütün uzun gün ərzində, solğun günəşin alçaq səmada yorucu ləngliklə süründüyü müddətdə onlar Şorr Kanın yanına çağırılacaqlarını gözləyirdilər. Lap axşama yaxın Derk Undis dörd silahlı əsgərin müşayiəti ilə gəldi.

– Rəhbər sizi görmək istəyir, şahzadə Zar. – Lianna Qordonla birgə irəliləmək istədikdə isə o əlavə etdi: – Tək. Təəssüf edirəm, amma əmr belədir.

Etiraz etmək faydasız idi. Qız geri çəkildi. Qordon yaxınlaşıb onu öpdü.

– Narahat olmayın, Lianna.

Derk Undisin ardınca qalanın tutqun dəhlizləri ilə gedəndə daxilən o, özünü çox pis hiss edirdi. O bilirdi ki, bir daha Lian-nanı görməyəcək. “Bəlkə, belə daha yaxşıdır, – o düşündü. – Əbədi itirilmiş məhəbbəti yaddaşında gəzdirməkdənsə, ölərək onu unutmaq!”

Onların gəldikləri otaq dünənki kabinetə oxşamırdı. Bura laboratoriya idi. Metal stol üzərində iri bir konus asılmışdı, o, kabellərlə nəsə mürəkkəb bir aparata qoşulmuşdu. Aparatın içində iki arıq buludlu əsəbi qurdalanırdı.

Şorr Kan keşikçiləri buraxıb Qordona yaxınlaşdı.

– Dincəldiniz? Lap yaxşı. Nə qərara gəldiniz?

– Mən artıq dedim. Mən Dağdıncının sirrini verə bilmərəm.

– Hə, başa düşürəm, – bir qədər susduqdan sonra Şorr Kan dedi. – Ənənələr, adətlər, stereotiplər... Şüur bəzən bunlara qarşı gücsüzdür. – O, gözlərini qıydı. – İndi qulaq asın, Zar. Dünən mən sizin etiraz edəcəyiniz təqdirdə ortaya çıxacaq xoşagəlməz alternativ olduğunu dedim. Təfərrüatlarına getmədim, çünki könüllü razılaşaçağınıza ümid edirdim. Amma indi siz məni məcbur edirsiniz... Belə ki, siz istəsəniz də, istəməsəniz də mən lazımı informasiyanı alacağam.

– İşgəncəmi? – Qordon fırxırdı. Şorr Kan üz-gözlünü turşutdu.

– Belə kobud niyə, Zar? Mən işgəncə əleyhinəyəm. Bu qədimi üsul həm estetik deyil, həm də xeyli etibarsızdır. – O, oradakı buludlulardan böyüyünü göstərdi. – Land Aller bizim aparıcı alimimizdir. Bir neçə il əvvəl o, gördüyünüz bu fikirsayan icad etmişdir. Cihaz beyindəki informasiyanı oxuyur: neyronları yoxlayır, sinaptik birləşmələrin sxemini qurur və bunu tədqiqat obyektinin malik olduğu biliyin fiziki mənzərəsinə çevirir. Onun köməyi ilə artıq sübh tezdənə Dağdıncının sirri mənim olacaq.

– Yenə də yalan, – Qordon dedi. Şorr Kan başını buladı.

– Xeyir. Əmin olun ki, fikirsayar sizin beyin qırıqlarından bütün informasiyanı sorub çıxardacaq. Amma bircə məqam var – zondlaşdırıcı şüalar bir neçə saat ərzində beyindəki bütün sinaptik bağları parçalayır. Seansın sonuna insan tam dəli olur.

Qordonu soyuq tər basdı. İnanılmaz olsa da, gələcəyin elmi üçün tamamilə mümkündür! Fikirləri oxuyan və bu zaman beyni dağrıdan alət!..

– Mən onu tətbiq etmək istəməzdim, – Şorr Kan sözünə davam etdi. – Siz mənə gələcək imperator kimi lazımsınız. Amma mənim seçimim yoxdur.

Con Qordon əsəbi güldü.

– Sizə yenə də təsadüf mane olub. Mən Dağrıdıcının sirrini sizə verə bilməyəcəyəm, çünki bilmirəm.

Şorr Kan səbirsizliklə əlini yellədi.

– Hə, Zar! Siz axı İmperatorun oğlusunuz. Hamıya məlumdur ki, siz bu sirrə vaqıfsınız.

Qordon dilləndi:

– Bəli. Amma imperatorun oğlu deyiləm. Başqa adamam.

Şorr Kan çiyinini çəkdi.

– Özünüz bilərsiniz. Əfsuslar. Başlayın!

Qordon diktatora tərəf dartındı, amma buludlulardan biri iflicləşdiricini əlində hazır tutmuşdu. O, döşəməyə sərildi. Onu stolun üstünə necə qaldırdıqlarını hiss etdi, Şorr Kanın soyuq baxışlarını dumanlı şəkildə gördü.

– Sonuncu dəfə sizə müraciət edirəm, Zar! İşarə edin və bu bələdan qurtarın!

Qordon yalnız qeyzli nəzərlərlə baxa bildi. İflicləşdirici yenə də onun peysərinə toxundu. Buludlular onun başı üzərində asılmış metal konusla əlləşirdilər. Sonra onu gecə uddu.

NƏFS

O, yavaş-yavaş özünə gəlirdi. Beyninin içində, sanki, cəhənnəmin bütün dəmirçixanaları işləyirdi. Ürəyi bulanırdı.

Soyuq şüşə dodaqlarına toxundu. Kimsə hökmlə dedi:

– İçin!

O, üfunətli mayeni zorla uddu. Vəziyyəti bir qədər yüngülləşdi, başağrısı azaldı. Nəhayət, gözlərini açdı. O, yenə də stolun üstündə uzanmışdı, amma konus görünmürdü.

Buludlu alimlərdən biri onun üzərinə əyilmişdi. Çiyindənən yapışmış əl ona bərk kresloya düşməyə kömək etdi. Şorr Kanın üzünü görmə dairəsində peyda oldu.

– Özünüzü necə hiss edirsiniz... Con Qordon?

O diksindi.

– Siz... bilirsiniz?..

– Bəs, sizcə, biz seansı nə üçün yarımçıq saxladıq? – Şorr Kan üzünü turşutdu. – Göylərə and olsun, bu, inanılmazdır! Amma fikirsayar yalan danışa bilmir. Mən isə ümid bəsləyirdim! Bu qədər zəhmət çəkəsən, hamısı da boşuna gedə! Kimin ağılına gələrdi ki, Zar Amın bədənində vəhşi dövrlərdən olan adam yaşayır?

Deməli, Şorr Kan bilir! Con Qordon fikrini cəmləməyə çalışdı. Birinci dəfə idi ki, kimsə onun həqiqətdə kim olduğunu bilmişdi. Bunun nəticəsi nə olacaq?

Şorr Kan irəli-geri var-gəl edirdi.

– İmperatorun oğlunun bədənində! Nə qədər zəhmət! İnanılmazdır!

– Məgər cihaz bunun necə baş verdiyini göstərməyib? – Qordon ehtiyatla soruşdu.

Liqanın başçısı dedi:

– Hə, hamısını bilirik. Ay səni, Zar Am! O, keçmiş tədqiq edir! Özü də öz İmperiyası təhlükə qarşısında olan bir vaxtda! Bəs siz, lənət şeytana, niyə susurdunuz? Hə, siz cəhd edirsiniz. Amma mən inanmadım. Axı belə şeyə kim inanardı ki?! – O, laboratoriyada vurnuxur, dodaqlarını gəmirirdi. – Con, siz mənim bütün planlarımı alt-üst etdiniz. Axı mən əmin idim ki, Dağıdıcının sirri artıq bax buradadır! – Diktator sıxılmış yumruğunu yuxarı qaldırdı. – İnanılmazdır!..

Con Qordonun gücü qayıdır və beyni gərgin işləyirdi. Vəziyyət dəyişmişdi, şans yaranmışdı. Hə! Qordona elə gəldi ki, çıxış yolunu görür. O, səsinə narazılıqla dedi:

– Təkcə siz həqiqəti öyrənə bilmisiniz. Qalanların hamısını aldada bilmişəm. Am Abbası da, Cal Arını da, şahzadə Liannanı da... İndi isə hər şey batdı.

Şorr Kan gözlərini qıydı.

– Görünür, şahzadə olmaqdan xoşunuz gəlib?

– Kimin xoşuna gəlməzdi ki? Orada, öz dövrümdə mən heç kim idim. Tərxis olunmuş əsgər... Gəlib Qalaktikanın ən böyük dövlətinin kral ailəsinin üzvü olmuşam! Belə çevrilmədən kim narazı qalar?

– Bəs axı siz yenidən Zarla bədən mübadiləsi etməyə hazırlaşdınız, – Şorr Kan xatırlatdı. – Müvəqqəti yüksəlişi siz unutmalı olmalıydınız.

– Nə? – Qordon ikrahla fınxırdı. – Mən heç dəliyə oxşayıram? Liqanın rəhbəri diqqətlə onu süzdü.

– Deməli, siz onu aldatmaq istəyirdiniz?

– Nədir, mənə mənəviyyat dərsi vermək istəyirsiniz? – Qordon coşdu. – Siz özünüz də eynən belə edərdiniz! Bax mən buradayam, Kainatın ən birinci adamlarından birinin cildində, indiyədək gördüyüm qızlardan ən gözəli ilə evlənməyə hazırlaşırım. Dığər tərəfdən isə sarsaq bir vəd. Mənim yerimə olsaydınız, siz nə edərdiniz?

Şorr Kan güldü.

– Con Qordon, siz mənim xoşuma gəlirsiniz! Göylərə and olsun, o ibtidai dövrlərdə də layiqli insanlar doğulmuş! – O, əlini Qordonun çiyinə vurdu. – Başınızı dik tutun, Qordon, qəm yeməyin! Bəli, mən sirri bilirəm, amma onu başqa bir kimsə bilməyəcək. Land Aller və onun assistentindən, inanın ki, sirr çıxmaz. Siz hələ şahzadə olacaqsınız!

– Demək istəyirsiniz ki, məni satmayacaqsınız?

– Elədir ki var, – Şorr Kan dilləndi. – Zənnimcə, biz bir-birimiz üçün faydalı olarıq.

Qordon diqqətli qara gözlər arxasındakı kəskin intellektin gərgin işlədiyini hiss etdi. Kainatın ən hiyləgər qəsdçisini aldatmaq çox çətin, bəlkə də, heç mümkün deyil. Amma uduzacağı təqdirdə Liannanın və Qalaktikanın taleyi tükədən asılı olacaq.

Şorr Kan ona qalxmağa kömək etdi və onlar laboratoriyadan çıxdılar. Derk Undis Qordona xortlamış meyitə baxan kimi baxdı. Rəhbər lütfkarlıqla gülümsədi.

– Hər şey qaydasındadır, Derk. Şahzadə Zar mənim yeni əməkdaşımdır.

Şorr Kanın şəxsi otaqları da kabineti kimi sadə idi. Bərk stullar, yalın döşəmə, qonşu otaqda səfər çarpayısı.

– Buludun hökmdarının acınacaqlı yuvası, hə? – Şorr Kan istehza ilə gözlərini qıydı. – Lakin təbəələlərə lazımı təsirini göstərir, – o, Qordona stulda yer göstərdi. – Hər necə olsa da, inanılmazdır! Uzaq keçmişdən gələnlə söhbət etmək! Hələ heç kimin balaca Yeri tərk etmədiyi sizin əsr necə idi?

Qordon çiyini çəkdi.

– Əslində, bir elə fərq yoxdur. Həmin müharibələr və münafiqşələrdir. İnsanlar az dəyişir.

Liqanın rəhbəri deyilənləri başı ilə təsdiqlədi.

– Kütlə kütləliyində qalır. Yerdə əlbəyaxa döyüşünə girən bir neçə milyon adam və ya müasir Qalaktikada bir-birinin üstünə gedən minlərcə ulduz dünyası... Eyni şeydir. Siz mənim xoşuma gəlirsiniz, Con Qordon. Sizin əsl şahzadə olmadığınızı kim-sə bilmir. Deməli, bu bir o qədər də vacib deyil. Qalaktika üçün siz Zar Arısınız. Əslində, siz daha yaxşı partnyorsunuz, sizdə İmperiyaya qarşı anadangəlmə loyallıq yoxdur. Deməli, Buludun qələbəsindən sonra siz imperator olacaqsınız.

Qordon daxilində təntənə baş qaldırdığını duydu. Elə düşündüyü kimi, diktator onu şöhrətpərəst avantürist hesab edirdi. O, bir qədər özünü itirmiş kimi göstərdi.

– İmperator? Mən, Con Qordon?..

– Bütün Qalaktikanın hökmdarı! – Şorr Kan səsini qaldırdı.

– Necə gözəl perspektivlər! Sizin ürəyiniz istəyən hər şeyiniz olacaq! Var-dövlət, hakimiyyət, zənginlik, hamının ehtiramı! Yanınızda isə arvadınız – gözəl şahzadə Lianna!..

Və birdən özünün hiyləgər planı Qordona axmaqlıq kimi göründü. Nə üçün özünü aldatmalıdır? Axı Şorr Kanın dedikləri tamamilə realdır! O, formal da olsa, bütün Qalaktikanın, milyonlarla ulduz və planetin ali hökmdarı olacaq! Ən əsası isə – Lianna həmişə onunla olacaq.

Tələb olunan yeganə şey isə Buludun tərəfinə keçməkdir. Niyə də yox? Məgər o, İmperiyaya sədaqət andı içib?..

Diktator nitqini davam etdirirdi, amma Qordon eşitmirdi. Xain daxili səs onun qulaqlarına nəsə pıçıldayır, deyir, qışqırırdı...

QALAKTİKANIN SİRRİ

Yalan içində yaşamaq! Əbədi özgə rolunu oynamaq, öz xəyanətini yadda saxlamaq və bu zaman sevgilinin gözlərinə baxmaq... Yox! Elə şeylər var ki, insan onları basıb keçməməlidir. Namus və ləyaqət boş söz deyil. Şorr Kan üçün, bəlkə də, boş sözlərdir, amma o, Şorr Kan deyil.

– Siz, məncə, özünüzdü itirmisiniz, – diktator dedi. – Nahaq yerə. Hər halda, Dağıdıcısız da ötüşərik. Korbulo onun tətbiqinə mane ola bilər. Arn Abbasi o neytrallaşdırıb. Onun əlində Cal Arn nədir ki?

– Bu, sizin öz işinizdir, – Qordon qətiyyətlə dedi. – Mən öz işlərim barədə düşünürəm. Siz məni imperator etmək istəyirsiniz. Amma sizin Liqa məni Dağıdıcısız qəbul etməyəcək.

Şorr Kan qaşqabağını tökdü.

– Başa düşmədim.

– Buludlular məni Zar Arn hesab edirlər, – Qordon izah etdi. – Onlar soruşa bilərlər: “Əgər o, bizimlədirsə, nə üçün sirri bölüşür?”

– Lənət şeytana! – diktator söydü. – Bu lənətə gəlmiş Dağıdıcı hər addımda mane olur!

– Yeri gəlmişkən, o nədir elə? – Qordon soruşdu. – Mən özümü bilən kimi göstərməyə məcburam, amma onun haqqında heç bir təsəvvürüm yoxdur.

– Heç kimin yoxdur, – Şorr Kan bir qədər susduqdan sonra dilləndi. – Belə bir əfsanə var. 2000 il bundan əvvəl Magellan buludlarından gəlmələr Qalaktikaya hücum etdilər. Onlar bir neçə planet sistemini ələ keçirdilər. Amma böyük imperator Brenn Bir – o, eyni zamanda böyük alim idi – onlara nəsə dəhşətli bir silahdan zərbə endirdi. Deyilənlərə görə, o yalnız magellanlıları deyil, həm də onların ələ keçirdikləri planet sistemlərini də məhv etmişdi. Bu, nədir ki, bütün Qalaktika təhlükə qarşısında imiş! Brenn Birin tətbiq etdiyi silahı Dağıdıcı adlandırdılar, amma onun haqqında, təəssüf ki, heç kim doğru-dürüst heç nə bilmir. Hazırda bunu bilən yeganə adam Cal Arndır ki, ona da bizim əlimiz çatmır.

– Daha bir nəfər də var, – Qordon dedi. – Əsl Zar Arn.

– O axı uzaq keçmişdə, sizin öz bədəninizdə... – Diktator birdən dayandı. – Deyəsən, siz nəşə tapmışınız. Deyin!

Qordon daxilən özünü tam ələ aldı, çalışdı ki, sözləri inandırıcı səslənsin. Onun Buluddan qaçmaq üçün dumanlı, az qala, qeyri-real planı Şorr Kanın bu sözləri necə qəbul etməsindən asılı idi.

– Zar bizə lazım olan məlumatın hamısını verəcək, – o, inamla dedi. – Yerdəki laboratoriyada mənim zamanı dəf edərək onunla əlaqə yarada biləcəyim cihazlar var. Fərz edək ki, mən ona deyirəm: “Şorr Kanın adamları məni əsir tutublar. Mənim azadlığımın və sizin qayıtmağınızın qiyməti Dağıdıcı haqqında məlumatdır”. Necə bilirsiniz, o, nə edər? Axı onun dünyası buradır, Troonda onu sevdiyi qadın gözləyir... Qayıtmaq üçün o, hər şeyi qurban verər.

Araya sükut çökdü. Şorr Kan fikirli-fikirli ona baxdı, sonra səsləndi:

– Göylərə and olsun, bu alına bilər! Bəs sonra?

– Mən, sadəcə, əlaqəni kəsərəm. Qoy mənim dövrümdə və bədənimdə özü üçün yaşasın. Necə bilirsiniz, yaxşı hədiyyədir?

– Yenə deyirəm, Con, siz əsl insansınız! – Şorr Kan güldü və yenə də otaqda var-gəl etməyə başladı. – Bəs sizi Yerə necə aparacaq? O tərəflərdə imperiyanın patrulları qaynaşır. Korbulo bütün bölgəni təmizləyə bilməz, bu, şübhə doğura bilər... Hə, neyləyək, kabus göndərmək lazım gələcək. – Qordonun baxışlarında anlaşılmazlıq sezən diktator izah etdi: – Bu, güclü atom silahı ilə təchiz olunmuş yüngül kreyserdir. Ekranlaşdırıcı sahə elektromaqnit şüalarını yayındıraraq onu görünməz edir. Doğrudur, buna çox böyük enerji tələb olunur, cəmi 20-30 saat görünməz qalmaq mümkündür. Amma elə bu da bəs edər. Qərar alındı. Gəmini Derk Undis idarə edəcək. Sizin, əslində, kim olduğunuzu onun bilməsi vacib deyil. Onun tapşırığı sizi Yerə aparıb geri qaytarmaqdır. Beş gün ora, beş gün geri, bir gün də orada...

Qordon zabitin üzündəki ikrahı, gözlərindəki təntənəni xatırladı. Aydınadır ki, Derk Undis ona nifrət edir. Bu qədər müddəti bu fanatikle bir yerdə olmaq...

– Deməli, mən nəzarət altında uçaçağam? Siz mənə etibar etmirsiniz?

– Niyə də etibar etməliyəm? – Şorr Kan cavab verdi. – Mən heç kimə etibar etmirəm. Bizim maraqlarımızın, görünür, üst-üstə düşməsi başqa məsələ... Etibarlı olması üçün sizinlə Derk Undis və daha bir necə sadıq adam gedəcək.

Qordon özünü soyuq cavab verməyə məcbur etdi.

– Düzünü dediyinizə görə təşəkkür. Mən də sizin sözlünüzə tam etibar etmirəm, buna görə də Liannasız uçmayacağam. Mən onu sevirəm və sizin əylənməyiniz üçün burada qoymaq istəmirəm.

– Fəməlhut şahzadəsi? Sizin nişanlınız? – Şorr Kanın gözlərində kinayəli təbəssüm parladi. – Sizin zəif yeriniz bu imiş, Con! Arxayın olun, bütün qadınlar mənim üçün eynidir. Bir gözəl üzə görə bütün işi zərbə altında qoymaq... Xeyr. Amma əgər siz qısqanırınsınızsa, qoy gedib sizinlə birgə gəzsin. Bəs siz ona necə izah edəcəksiniz?

– Deyərəm ki, biz mühüm elmi məlumatlar götürməyə gedirik və bizi onların müqabilində buraxmağa razısınız.

– Lap əla, – Şorr Kan dedi. – Elə bu saat əmr edərəm gəmini hazırlasınlar. Sənə uğurlar, Con Qordon və uğurlu qayıdış. – Onun gözləri parladi. – Mən onda bəyan edərəm ki, Dağıdıcının sirri bizim əlimizdədir, Zar Arn müttəfiqimizdir, Korbuloya signal verib bütün Liqanı hücumla göndərərəm!

Qordon ayağa qalxdı.

– Mən bir qədər dincəlməliyəm. Elə bil ki, məni ət maşından keçiriblər.

Şorr Kan güldü.

– Fikirsayarın iki saat ərzində sizin başınıza açacağı oyunla müqayisədə bu, heç nədir. Taleyin dönüşünə bax! Aciz sərsəmə deyil, Qalaktikanın hökmdarına çevrilmək! – diktatorun üzü birdən polad kimi sərtləşdi. – Amma unutmayın – mən əmr edəcəyəm.

Qordon onun sınaqçı baxışlarına duruş gətirdi.

– Mən bunu unutsam, heç nə udmuram. Siz yıxılısanız, mən məhvə məhkumam. Odur ki mənə etibar edə bilərsiniz.

– Hə, biz, həqiqətən də, yola gedəcəyik, – diktator gülüm-sədi və düyməni basdı. Astanada Derk Undis göründü. – Şah-zadəni yola salın və dərhal da əmr dalınca qayıdın.

Lianna Qordonu elə qarşıladı ki, sanki, bir daha görəcəyinə inanmırdı. Qız onun əlindən yapışdı. Gözləri par-par yanırdı.

– Zar, özünüzü pis hiss edirsiniz? Mən elə qorxurdum ki...

Qız onu sevirdi. Qordon bunu görürdü. Görünür, onun da hissləri üzündən oxundu, çünki Lianna qızarıb bir qədər geri çəkildi.

– Eybi yox, – Qordon narahat kresloya oturaraq dedi. – Doğrudur, bir qədər Buludun elminin dadına baxdım, bu, bir o qədər də xoşagələn deyildi.

– Onlar sizə işgəncə veriblər! Dağıdıcının sirrini açmağa vadar ediblər!

O, başını buladı.

– Yox. Mən Şorr Kanı inandırdım ki, o sirri əldə etmək üçün Yerdəki laboratoriyama getməliyəm. Biz günü sabah yola düşürük.

– Siz onu aldatmaq istəyirsiniz? Sizin nəsə planınız var?

– Belə olsa, nə vardı ki, – Qordon köks ötürdü. – Biz Bulud-dan gedəcəyik, vəssalam. Sonrasını bilmək olmaz. Mən bir yol tapıb gəmidən qaçmalı və Korbulonun xəyanətindən qardaşımı xəbərdar etməliyəm. Ağılıma gələn yeganə şey patrulun onu ələ keçirə bilməsi üçün kreyseri sıradan çıxartmaqdır. Amma Derk Undis bizimlə uçar, onu aldatmaq çətin olacaq.

Liannanın gözlərində inam və rəşadət oxunurdu.

– Siz bir şey fikirləşib tapacaqsınız, Zar. Bilirəm ki, fikirləşib tapacaqsınız!

Səhərisi gün kabus kreyser Tallama kosmoportundan göyə qalxdı və Buludun sərhədinə yön aldı.

GƏMİDƏ QIYAM

Derk Undis onları “Dendra”nın orta göyertəsinə ötürdü.

– Sizin kayutlardır. Bütün uçuş ərzində burada qalacaqsınız.

– Xeyr! – Qordon qətiyyətlə dedi. – Şahzadə xəstədir, daim qapalı yerdə oturmaq ona zərərdir. Gəzinti hüququ olmadan biz əməkdaşlıqdan imtina edirik.

Buludlu tərəddüd içindəydi. Görünür, o, rəhbəri belə boş bir şeydən ötrü narahat etmək istəmirdi.

– Yaxşı, gündə iki dəfə dəhlizdə gəzməyə icazə verirəm.

Qapının kilidi şaqçıldadı. Lianna soruşdu:

– Siz nəyə fikirləşmişiniz, Zar? Düzünü desək, içəridə oturmaq mənə, qətiyyənlə, mane olmur.

– Mən hər hansı bir patrulun diqqətini cəlb etmək istəyirəm, – Qordon izahat verdi. – Bunun üçün isə, heç olmasa, minimum azadlıq lazımdır.

Sonrakı saatlarda onların söhbətini yalnız generatorların ahəngdar uğultusu müşayiət edirdi. “Dendra” mikrometeoritlərin sıx qatlarından keçir, kosmik burulğanlarda yırğalanırdı. Buluddan çıxışa yönələn kabus kreysər tez-tez istiqamətini dəyişirdi. Bir sutkadan sonra onlar açıq məkana çıxdılar. Qabaq tərəfdə naməlum bürclər parıldayırdı, onlar içərisində Orion dumanlığı bərq vururdu.

– Onlar Zahir Kosmos Markizatlarının yanından ötüb sonra Günəşə tərəf dönmək istəyirlər, – Lianna ehtimalını dedi.

– İmperiyaya arxa qapıdan, – Qordon hirsələ dedi. – Boş rayonlarla gedəndə məgər biz çox patrulla rastlaşacağıq?

Qız başı ilə təsdiqlədi.

– Üç-dörd, bundan çox olmaz və Derk Undis asanlıqla onlardan “qaranlığa” çəkilə bilər.

Qordonun baxışları Kanopusun olduğu istiqamətə yönəldi. Lianna tutuldu:

– Siz Mern haqqında düşünürsünüz?

– Yox. Qardaşımı öldürməyə imkan axtaran satqın Korbulo haqqında. Amma biz buna imkan verməyəcəyik.

Üç gün sonra o, buna bir o qədər də əmin deyildi. “Dendra”

Orion dumanlığının yanından ötüb-keçirdi. Oradan isə Günəşə – Yerə lap az qalırdı.

İki dəfə gəmidə həyəcan siqnalları çalındı: radarlar İmperiya patrullarını görmüşdü. Və hər iki dəfə illüminatorlardan o tərəfdə səma qəflətən zülmətə bürünmüşdü.

Bu ilk dəfə baş verəndə Qordon qoxdu. Lianna izah etdi:

– Ekran qoşulub. Biz “qaranlıqda” gedirik.

Qordon başa düşdü. Generatorların bərkədən uğultusu ekranlaşdırıcı sahənin işə salınması demək idi. O, kreysərə düşən bütün işıq və radar şüalarını yayındırırdı və buna görə də görünməz qalırdı. Aşağı göyərtədəki generatorlar bir saata yaxın dəlicəsinə uğuldadı. Gəmi ətalətlə irəliləyirdi – görünür, ekran, az qala, enerjinin hamısını işlədirdi. Bu, “Dendra” Orion Dumanlığının qərb qurtaracağına yaxınlaşanda bir də təkrarlandı. Onun möhtəşəm parıltısı göyün yarısını tuturdu. Qaranlıqlaşmadan əvvəl Qordon dumanlığın içində çoxlu yanar ulduzlar gördü. Məhz onların şüalanması toz-qaz mühitini işıq saçdırdı.

Üçüncü dəfə həyəcan siqnalı səslənəndə əsirlər silahlı keşikçinin nəzarəti altında dəhlizdə gəzişirdilər. Buludlu qışqırdı:

– Qaranlıqlaşmadır! Kayuta qayıdın!

Qordon Liannaya tərəf əyildi.

– Biz qaçıya yaxınlaşanda elə edin ki, sanki, huşunuzu itirirsiniz.

Qız barmaqları ilə onun əlini yüngülcə sıxdı. Buludlu arxada gəlirdi, əli atom tapançasının üstündə idi. Kayutun yanında Lianna ürəyini tutub səndirlədi.

– Özümü pis hiss edirəm, Zar!

– Mən bilirdim ki, bu, belə də olacaq! – Qordon qızı tutub keşikçiyə hirsələndi: – Kömək edin!

Zabit əmr almışdı ki, qaranlıqlaşma olarsa, əsirləri dərhal kayuta salmaq lazımdır. Əmrə dəqiq əməl etmək onu çətinə saldı. O, Liannaya tərəf əyildi. Qordon dərhal qızı yerə salıb əlini buludlunun qoburuna atdı. Keşikçi nə baş verdiyini anlamamış silah Qordonun əlinə keçdi. O, dərhal tapançanın dəstəyi ilə keşikçini gicgahından, şləmdən bir qədər aşağıdan vurdu. Zabit yerə ölü sərilirdi.

– Lianna! – Qordon pıçıldadı. – Tez!

Onlar keşikçini içəri dardılar. Qordon onun paltarını çıxartmağa başladı.

– Haradasa yaxınlıqda İmperiya gəmisi var. Qaranlıqlaşmanı korlayacağam! Risk edək?

Onun boz gözləri alışdı.

– Hə, Zar! Bütün Qalaktikanın gələcəyindən söhbət gedir!

– Burada qalın, – o, ölmüş zabitin paltarını və şlemini geyə-geyə tapşırırdı. Atom tapançasını qoburuna qoyub ehtiyatla dəhlizə çıxdı.

“Dendra” özü yaratdığı zülmətdə ehtiyatla irəliləyirdi. Dəhliz boş idi. Heyət üzvləri döyüş cədvəlinə müvafiq olaraq öz yerlərini tutmuşdular.

Qordon tələsik ensiz pilləkənlə aşağı düşdü. Aşağı dəhlizdə qaranlıq idi, bütün qapılar taybatay açılmışdı. Cihazların önündə buludlular – iki zabit və dörd əsgər – oturmuşdu. Zabitlərdən biri arxaya baxdı və onun üzünü gördü.

– Bu, Zar Arndir! – o qışırırdı və əlini atom tufənginə atdı. Qordon tətii basdı. O, elektron lampalarını nişan almışdı, amma adət etmədiyindən atəş zamanı tapança yuxarı dartındı və güllə tavanı yandırdı. Qordon yerə atıldı. Zabitin atəşindən qapının çərçivəsi alışdı.

Qordon bir də tətii basdı. Bu dəfə atom gülləsi lampalar arasında partladı. Onlardan bənövşəyi elektrik alovu çıxdı. Otaq dərhal odlu cəhənnəmə döndü. Qordon dəhlizə çəkildi. İllüminatorlann arxasındakı zülmət birdən aydın ulduzlu səmayla əvəzləndi.

– Ekran sıradan çıxdı! – dinamikdəki səs bağırırdı. – Döyüşə hazırlaşın!

KOSMOSDA DÖYÜŞ

Dəhlizin sonunda Liqa əsgərləri görüldü. Qordon nişan aldı. İşıq parıltıları ala qararıqlığı vardı, bir neçə adam yıxıldı. Lakin tapança susdu, enerji yükü tükənmişdi. Əsgərlər Qordona tərəf cumdular.

Qəflətən illüminator arxasındakı səma, sanki, oda tutuşdu. “Dendra”nın korpusu, sanki, ağırlı titrəməyə tutuldu. Örtüyü çartıldıyır, bayıra süzülən hava fişiltı salırdı. Sonra avtomatik ucaldılan arakəsmələrin çıqqıltısı eşidildi.

Qordonla ona hücum edənlərin arasında keçilməz divar peyda oldu.

– Hərə öz yerinə! Skafandrları geyin! – dinamiklərdən Derk Undisin əmri eşidildi. – Bizi düşmən kreyseri atəşə tutub!

Zənglər çalınır, sirenalar uğuldayırdı. Atom toplarının atəşi qısa təkənlər yaradırdı. Qordon uzaqda, zülmət içində parıldayan və itən işıq nöqtələri görürdü.

Kosmosda duel! Mühafizə sahəsindən məhrum olmuş “Dendra” patrul kreysərinin qarşısında görünmüş və o da dərhal atəş açmışdı. Lakin “Dendra” da borclu qalmırdı.

Qordon Liannanı xatırlayıb trapla orta göyertəyə qalxdı. Rəngi ağarmış, lakin özünü itirməmiş qız onun qabağına qaçdı.

– Skafandrları tapmışam! Tez, Zar!

Onlar kayuta qayıdıb metal örtüklü və iri, şəffaf şlemli skafandrları geyindilər. Oksigenin verilməsi avtomatik qoşulurdu. Radiofonda Liannanın səsi eşidildi:

– Deyəsən, patrul bizi darmadağın etmək istəyir!

Qordon illüminatordan aralanmırdı. “Dendra” aramsız manevrlər edərək zərbə altından qaçır və eyni zamanda cavab atəşi açırdı. Məsafə o qədər böyük idi ki, güclü atom mərmilərinin partlayışı balaca nöqtəni andırırdı.

Səma yenə gözqamaşdıncı atəşə büründü – mərmiləp yaxınlıqda partlamışdı. “Dendra” səssiz enerji axınında titrədi. Qordon və Lianna yerə səridilər. Gediş turbinlərinin uğultusu hissediləcək dərəcədə azaldı. Yenə də avtomatik arakəsmələr şaqqıldadı.

– Maşın şöbəsinə zəcdələnmə var! – kimsə radiofonda qışqırdı. – Cəmi iki generator işləyir!

– Möhkəm durun! – Derk Undisin qətiyyətli səsi eşidildi.

– İndicə o gəmiyə göstərerik. Bəzi ehtiyatımız var...

Qordon Şorr Kanın yeni, əleyhinə müdafiə vasitəsi olmayan məxfi silah haqqında dediklərini xatırladı. Yəqin ki, buludlu onu işlətmək fikrindədir. Deməli, onun özünün qayğıları artacaq...

– İndi biz onların yadına düşmərik, Lianna! Xilasedici qayığ^ı ələ keçirmək lazımdır!

– Mən hazırım, Zar!

– Onda getdik, – o əmr etdi.

Onlar boş dəhlizlərlə keyli qaçdılar. “Dendra” möhkəm yırğalanırdı. Top bölməsini ötüb-keçdilər. Skafandr geymiş topçuların başı vuruşmaya qarışdığından onları görmədilər. Bu da dəhlizin sonu, qayıqlardan birinə aparən şlüz. Axır ki! Qordon dəstəkdən yapışdı.

– Lianna, lyuku necə açacaq?

O da dəstəkləri dartışdırdı – faydası olmadı.

– Kilid bağlanıb! Yəqin, qayıq zədələnib.

– Eybi yox, başqasını taparıq, – o, inamla dedi.

“Dendra” yırğalanır, şponqautlar və arakəsmələr cırıldayırdı. Gəminin çöl tərəfində bir-birinin ardınca məmilər partlayırdı. Birdən radiofonda Derk Undisin təntənəli səsi eşidildi:

– Bizim silah onları yaxalayıb! Bütün toplardan atəş! Hazırdır!

Şlüzün yanındakı illüminatordan Qordon uzaqda partlayış gördü. Bu artıq nöqtə deyil, alışıb, dərhal da sönən parlaq ulduz idi. Hamısına rəhmət!..

Yan dəhlizdən qaçaraq iki zabıt çıxdı.

– Onlar buradadırlar! – birinci əlini atom tapançasına ataraq qışqırdı. Qordon ona tərəf atıldı. Gəmi yenə də əsdi və onlar silahı bir-birinin əlindən almağa çalışaraq yerə sərildilər.

Sonra Qordon yeni səslər eşitdi və öz üzərində çoxlu əl duydu. Onu kobudcasına ayağa qaldırdılar. O, Liannanı onlarca buludlunun əhatəsində gördü. Onlara şləmin üzlüyü arxasında sifəti qeyzdən əyilmiş Derk Undis başçılıq edirdi.

– Xain! – o dedi. – Mən Şorr Kana demişdim ki, imperator küçüyünə etibar etmək olmaz!

– Hər ikisini güllələmək lazımdır! – kimsə tələb etdi. – Onlara görə biz, az qala, o dünyaya yollanmışdıq!

– Yox, – Derk Undis onun sözünü kəsdi. – Qoy onların cəzasını biz Buluda qayıdandan sonra rəhbərin özü versin.

– Biz qayıdandan sonra? – başqa zabıt hay verdi. – Ekran işləmir, son iki generator zor-güc işləyir, xilasetmə qayıqları

sıradan çıxıb. Patrul, yəqin ki, toqquşma barədə xəbər verib. Bura İmperiyanın ərazisidir! Bir sutka keçməz ki, buralarda gəmilər qaynaşmağa başlayar.

Derk Undis qurd kimi dişlərini qıcadı.

– Bilirəm. Amma hara gedəcəyimizi də bilirəm. – O, barmağı ilə illüminatordan onun arxasında, Orion Dumanlığının odlu pərdəsi içində parıldayan yaxındakı mis rəngli ulduzu göstərdi. – Biz orada gizlənər və kömək çağırırıq.

– Bəs xəritələrdə sistemin toz qasırgasının mərkəzində olduğu göstərilir! İki turbinlə ora gedə bilmərik.

– Qasırganın özü bizi ora aparacaq, – Derk Undis cavab verdi. – Xilasedici gəmi üçün isə o, maneə deyil. Generatorların verə biləcəyi ən yüksək sürətlə ora gedək, yalnız Tallarna ilə əlaqə saxlamaq üçün enerji saxlayaq. Bu ikisini isə sarıyın və nəzarət altında saxlayın. Yerinə yetirin, Linn Kayl!

ORION DUMANLIĞI

Əsirləri itələyib salamat qalmış kayutların birinə saldılar. Fırılanan kresloya oturdub möhkəm plastik kəmərlərlə bağladılar. Zabit silahlı keşikçini onların yanında qoyub özü getdi.

Qordon kreslodə Liannaya tərəf döndü.

– Mən istəyirdim işləri düzəldim, – yavaşcadan dedi, – amma hər şeyi korladım.

Qız təbəssümlə:

– Bu, lazım idi. Hər halda, Şorr Kanın planlarını pozduq, – dedi.

Amma Qordon başa düşürdü ki, hər şey bitib. O, bir şeyə nail olub: buludlulara özünün düşmən olduğunu göstərib. Troonu xəyanət barədə xəbərdar etmək indi alınmayacaq. Onu Lianna ilə birlikdə yenə də Buluda, diktatorun pəncəsinə çatdıracaqlar...

“Bu olmayacaq! – Qordon özünə söz verdi. – Əvvəlcə mən onları bizi öldürməyə vadar edəcəyəm!”

Generatorlar son enerji ehtiyatını işlədərək bir neçə saat uğuldadı. Sonra susdular, sərbəst uçuş başladı. Tezliklə “Dendra” dumanlığın işıqsaçan ala-toranına daxil oldu.

Vaxtaşırı ulduz uçağının dərinliklərindən müdhiş cırıltılar eşidilirdi.

Daha iki saatdan sonra silkələnmə başlandı: gəmi güclü toz axınına düşdü. Yırğalanma güclənirdi, sanki, gəmi bu saat parça-tikə olacaqdı. Bərk şaqqıltı eşidildi, sonra uca fişilti səsi gəldi.

– Otseklərdən hava çıxır, – Lianna pıçıldadı. – Skafandrsız biz artıq ölmüşdük...

Əcəl, onsuz da, yaxınlıqda dolaşırdı: gücsüz gəmini planet-məqsədə doğru aparən güclü toz burulğanları atır-tuturdu. O, bulanıq sarı rəngdə tüstülənən şarabənzər illüminatorada göründü. Derk Undisin sonuncu əmri dinamikdən eşidildi:

– Amortizatorlara oturun! Sərt eniş!

Əsirlərə nəzarət edən keşikçi boş kresloya oturub kəmərinə bağladı. Gəminin üzlüyündəki dəşiklərdən dolan havanın fişiltisi eşidildi. Qordon sürətlə yaxınlaşan sarı cəngəllikləri gördü. Mühərriklər eniş sürətini azaltmaq məqsədilə uğuldadı. Sonra möhkəm zərbə oldu və qaranlıq çökdü.

...Onu Liannanın həyəcanlı pıçıltısı özünə gətirdi:

– Zar, yaralanmamısınız ki?

– Yox, – Qordon ətrafı gözdən keçirə-keçirə zorla cavab verdi. – Deyəsən, enmişik...

“Dendra” artıq gəmi deyil, bir qalaq əzik-üzük metal idi, onun uçuşu həmişəlik başa çatmışdı. Divardakı yarıqdan içəri mis rəngli ilıq işıq süzülürdü. Bayırda kəhrəbə rəngli yarpaqları birbaşa hamar gövdədən çıxan hündür ağaclar görünürdü. Qızılı toz günəşin metal rəngli işığında üzür, qəribə pərdəqanad quşlar cəngəllik üzərində süzürdülər.

Linn Kayl kayuta boylandı, amma artıq şlemsiz və qara zabit mundirində idi.

– Bunları skafandlarını çıxardın, – onu müşayiət edən əsgərlərə əmr etdi, – sonra yenidən bağlayın, nazları ilə oynamayın!

Ağır geyimsiz Qordon özünü daha yaxşı hiss etdi. Havadan kəskin, naməlum iylər gəlsə də, rahat nəfəs alınırıdı. Kayutla üzbəüz rabitə qovşağı yerləşirdi. Bir müddətdən sonra oradan ötürücünün vızılı, onun ardınca isə Derk Undisin səsi eşidildi:

– Tallama, cavab verin! Danışan “Dendra”dır! Cavab verin!..

– Birdən verilişi bizimkilər eşitdi? – Lianna pıçıltı ilə soruşdu.

– Çətin ki. Yəqin, onlar hansısa gizli dalğada işləyirlər.

Qordon bədəninin yüngül təkanlarıyla kreslonu bir qədər çevirdi və indi divardakı deşikdən öz mənzil-qərargahlarını çağıran Derk Undisi və operatoru göürdü. Bir neçə uğursuz cəhdən sonra onlar cərəyanı söndürüb getdilər. İki saatdan sonra qayıtdılar. Rəbitəçi diqqətlə paneldə vernyerləri düzəltdi, sonra bir neçə rubilniki qoşdu.

– Dalğanı qaçırtmayın, – Derk Undis onu xəbərdar etdi. – Bu lənətə gəlmiş İmperiya siçovulları bircə söz belə tutsalar, yerimizi müəyyənləşdirəcəklər.

Yenə də çağırışlar başladı. Bu dəfə Tallama cavab verdi.

– Danışan “Dendra”dır! – buludlu sevincək hay verdi. – Telestereonu qoşa bilmirəm, enerji azdır. Tanınma kodunu verirəm...

O, uzun rəqəmlər sırasını diktə etdi, sonra sığınacaq tapdıqları planetin məkanda koordinatlarını xəbər verdi, döyüş haqqında qısaca məruzə etdi.

Qəbuledicidə Şorr Kanın səsi guruldadı:

– Xidmətə görə təşəkkür edirəm, Derk. Şahzadənin bu qədər axmaq olduğunu güman etməzdim. Möhkəm durun. Liqa öz qəhrəmanlarını dar ayaqda qoymaz. Daha bir kabus göndərirəm. Gözləyin, o, tezliklə gəlib çatar. Daha efirə çıxmayın. Düşmənin sizin yerinizi öyrənməsinə yol vermək olmaz.

– Eşidirəm, rəhbər! – Derk Undis səsini ucaltdı. – Mən belə başa düşdüm ki, Zar Arı Yerə aparmaq lazım deyil?

– Qətil – Şorr Kan güldü. – Qarşınızda duran əsas məsələ onların qaçmasına yol verməməkdir. Siz onların dirisini, ya ölüsünü Buluda gətirməlisiniz. Dirisi olsa, daha yaxşı, onları lap yaxşıca qarşılayaram...

Bu sözləri eşidəndə Qordonu soyuq tər basdı. Lianna cəld ona tərəf baxdı, amma heç nə demədi. Buludlular isə sevinirdilər. Bəs necə, tezliklə kömək gələcək! Bir qədər sonra Qordon Derk Undisin gəminin ətrafında keşikçilərin qoyulması barədə sərəncam verdiyini eşitdi.

REZİN ADAMLAR

Gümüşü günəş üfün arxasına endi və sarı kolluqlara qaranlıq çökdü. Meşənin rütubətli nəfəsi daha aşkar hiss olunmağa başladı. Gecə aylı gecələrdəki kimi işıqlı idi: burada səma Orion dumanlığı idi və onun soyuq parıltısı tutqun cəngəllikləri və dağılmış gəminin qalıqlarını işıqlandırırdı.

Gün batandan az sonra uzaqdan uzun-uzadı qışqırıq eşidildi. Bu, uca, heyvan nəritisiydi, amma onda qəribə düşünölmüş, az qala, insan harayı duyulurdu.

Lianna üşünüşüb büzüşdü.

– Bu itirilmiş aləmlər haqqında dəhşətli şeylər danışrlar, Zar. Hər kapitan cəsərət edib toz burulğanına girməz...

– Bilsələr, bura çoxları gələr, – Qordon fikri dağınıq dedi. Onun fikri başqa yerdəydi. Gəmi yerə enəndə onun sağ qolu bağlanmış metal qoltuqaltı çatlamışdı. Çatın qırağı dik, bir qədər diş-diş idi. Hazırda o, möhkəm plastik kəməri bu iti yerə sürtürdü. Plastik, çətin ki, kəsilsin, amma heç olmasa, başı qarışır. O, əzələləri yoruluncayadək gizləncə bununla məşğul oldu. Sonra ağır yuxuya getdi.

Səhəreyaxın onları cəngəlliklərdən gələn başqa müdhiş, anlaşılmaz qışqırıq oyatdı. Bir gün və bir gecə və daha bir gün keçdi. Buludun adamları gəlib çıxmədilər. Üçüncü gecə isə dəhşət gəldi. Qaranlıq düşəndən dərhal sonra postlardan biri tərəfdən qışqırıq, daha sonra atom silahının atəşi eşidildi.

– Nə olub? – Derk Undis səsləndi.

– Nəsə insanabənzər məxluqlardır, amma mən atəş açan kimi əridilər, – başqa bir səs hay verdi. – Bir anda yoxa çıxdılar!

– Yenə! – üçüncü bir səs qorxu içində bağırıldı. – Onlar hücum keçirlər!

Atom tufənglərinin atəşi qaranlığı yardı. Derk Undis əmrlər verirdi. Lianna kreslonu illüminatora tərəf çevirdi.

– Zar, baxın!

Kolluqdan gəmiyə tərəf onlarca insanabənzər varlıq qaçırıldı. Onlar nəhəng rezin adamlara bənzəyirdilər. Onların gözlərində cəhənnəm odu yanırdı.

Derk Undis və başqaları atom tufənglərindən nişan alıb atdılar. Gözqamaşdırıcı partlayışlar yenə də dumanlığın soyuq işığı kölgədə qoydu. Güllə dəyəndə rezin adamlar, sadəcə, əriyirdilər. Onların bədənləri qatı seliyə dönüb yavaş-yavaş kolluğa çəkilirdi.

– Biz mühasirədəyik! – Linn Kayl dəlicəsinə qışqırdı. – Onlar həddindən artıq çoxdur! Silahlar faydasızdır!

– Küy-kələyi saxlayın! – Derk Undis qışqırdı. – Linn, generatorların yanına! Kabeli onlara birləşdirin. Bu heyvanları şüalanma ilə qovmağa cəhd edək. Tez olun!

Rezin dəstə buludluları gəmiyə tərəf sıxışdırırdı. Liannanın gözlərində dəhşət oxundu – hücum edənlər iki əsgəri qapıb kolluğa sürüdülər.

– Zar, bu, nədir? Onlar nə insandır, nə də heyvan...

Görüm dairəsində Linn Kayl və daha iki nəfər göründü. Onlar mühərrikdən çıxarılmış yekə şüalandırıcını sürüyüb gətirildilər. Onların ardınca ağır kabel uzanırdı.

– Yol verin! – Linn Kayl aparatı qoşdu. Oradan gözqamaşdırıcı energetik şüa göründü. Yer meşənin qaranlığına çəkilən seliklə örtüldü. Kolluqdan qeyzli qışqırıqlar eşidildi.

– Bunlar haradan çıxdılar? – Linn Kayl qışqırdı.

– Fikirləşməyə vaxt yoxdur! – Derk Undis onun sözünü kəsdi. – İkinci şüalandırıcını gətirin! Onları bütün perimetr boyunca düzün!

Yanm saat sonra yeni hücum başlandı. Bu dəfə rezin qoşunu dörd şüalandırıcının birgə gücü qarşıladı. Hücum edənlər geri çəkildəndən və generatorlar söndürüləndən sonra Qordon uzaqda yeni bir səs eşitdi. Ahəngdar, barabanların boğuc səsi kimi döyünən bu səs qərbdən, soyuq işıqla işıqlanmış cəngəllikdən gəlirdi. Birdən baraban səsi içərisində zəif, əzab dolu insan səsləri eşidildi. Onları təntənəli boğaz səsləri batırırdı. Sonra sükut çökdü.

“Qışqıran əsirlər idi! – Qordon dəhşət içində fikirləşdi. – Allah bilir, başlarına nələr gəlib!” Liannanı xilas etmək naminə o, biranlıq hətta Buluda könüllü qayıtmağa belə hazır idi. Lakin zəiflik dəqiqəsi keçdi. Onlar buradan qurtaracaqlar, lakin Şorr Kanın əlinə keçmək üçün yox!

Qordon yenidən kəməri çatın diş-diş qırağına sürtməyə başladı. Sonra yorulub yuxuya getdi və bir də günəş çıxandan sonra oyandı.

Mis rəngli günəşin işığında cəngəlliklər aldadıcı təhlükəsiz görünürdü. Bütün uzun gün ərzində Qordon keşikçinin ona tərəf baxmadığı hər bir andan istifadə edərək inadla onu saxlayan bağlardan can qurtarmağa çalışdı. Lianna pıçıldadı:

– Azad olmağa ümid edirsiniz?

– Bəli, – o dedi. – Biz kömək çağıracağıq. Yolunu bilirəm.

Axşam oldu. Derk Undis qırıq-qırıq əmrilər verirdi:

– Hər şüalandırıcıya iki nəfər. Vəhşiləri qovmağa hazırlaşın.

Generatorlar bütün gecəni işləyəcək.

Meşədən yenidən dəli qışqırıqlar eşidildi və dərhal da rezin sürüsü axını göründü. Onu yığcam şüalanma zərbəsi qarşıladi.

– Onlar geri çəkilirlər! – Derk Undis səsləndi.

– Onlar ölmürlər! – kimsə etiraz etdi. – Onlar əriyir və axıb kolluğa çəkilirlər!

Qordon başa düşdü ki, vaxtdır. Generatorlar qoşulub, buludluların hamısının başı müdafiəyə qarışıb. Kəmər artıq yarıyadək kəsilmişdi. O, tam qüvvəsi ilə güc verdi. Plastik qırıldı. O, tələm-tələsik qalan kəmərləri açdı, Liannanı da azad etdi. Sonra kayutdan rabitə qovşağına cumdu.

– Siz keşikdə durun, – o xahiş etdi. – Radioötürücünü qovşağa cəhd göstərdim.

– Siz Troonla əlaqə yarada biləcəksiniz?

– Yox, dalğanı dəyişəcəyəm. İstənilən siqnal bu planetə diqqəti cəlb edəcək.

Otağın əlaqədarlığında Qordon əlini sürmə-sürmə operatorun keçən dəfə birləşdirdiyi rubilniki tapdı. Lakin ötürücü lal-dinməz qaldı. Vakuum lampalardan nə səs, nə də qığılcım çıxmadı. Xilas olmaq cəhdi yenə də tam nəticəsiz qaldı.

DƏHŞƏTLƏR DƏRƏSİ

Bayırda qızğın döyüş gedirdi. Qordon özünü sakitləşməyə vadar edib əli ilə rubilnikləri yoxladı. Onlardan biri birləşdirilməmişdi! Uğultu eşidildi, lampaların közəmə telləri qızardı.

– Şüalandıncılar zəifləyir! – Derk Undis qışqırdı. – Bu məxluqlar yenə də hücum edirlər! Linn, baxın görün generatorlara nə olub. Cəld!

Qordon tələm-tələsik dəstəkləri fırladırdı, aparat onun təcrübəsiz əli altında gah canlanır, gah söndürdü. Döyüş səsi yaxınlaşdı. Liannanın xəbərdaredici səsi onu geri qanırılmağa vadar etdi. Bənizi ağarmış, saçı dağılmış Linn Kayl qapıda dayanmışdı.

– Lənət şeytana! Mən belə də bilirdim...

Qordon onun üstünə atıldı və onlar yerə yığıldılar. Sonra o, Liannanın dəhşət dolu səsinə eşitdi və dəhlizə doluşan dəhşətli fiqurları gördü.

Rezin qəsbkarlar! Dəhşətli aləmin məxluqları zəifləmiş müdafiə səddini keçib gəmiyə girmişdilər.

Güclü pəncələr qızı göyə qaldırdı. İfadəsiz üzlər, panldayan gözlər lap yaxında idi. Qordon dəlicəsinə qışqırdı, Linn Kaylı kənara tullayıb ayağa qalxmaq istədi. Lakin yumşaq kütlə onu artıq altına almışdı, kalmarın qısqacları kimi çevik əllər onun bədənindən yapışdı. Linn Kayl tətiyi çəkməyə macal tapdı və hücum edənlərdən biri dərhal sürünən seliyə çevrildi. Amma qalanları dərhal buludlunun üstünə atıldılar.

Dəhlizdə atəş səsləri gurladı. Derk Undisin səsi eşidildi:

– Gəmini təmizləyin! Biz şüalandıncıları qaydaya salana qədər qapıları saxlayın! Cəld olun!

Qordon cidd-cəhdlə müqavimət göstərirdi, lakin güclü əllər onu döşəmədən qaldırdı. Rezin qoşun dağılmış gəmidən geri çəkilir və özü ilə üç adam aparırdı. Qordon dəhşət içində başa düşdü ki, məhz o, buludluları müdafiədən məhrum edərək, Liannanı bu dəhşətli vəziyyətə salıb.

– Derk, bizi tutublar! – Linn Kayl bağırırdı. Atəşlər açılır, dəhşətli bağırırlar eşidilirdi. Hücum edənlər əsirləri uca kolluqlardan asanlıqla keçirib aparırdılar. Qordon keçilməz cəngəlliklərdən

meymun cəldliyi ilə keçən müdhiş varlıqları zorla seçirdi. Dumanlığın soyuq işığında hərdən Liannanın və zabitin ağ üzləri görünürdü. Bir neçə dəqiqədən sonra bu məxluqların qaçıışı daha da sürətləndi. Meşə seyrəkləşdi, ağacların arxasında qayalı yamac göründü. Rezin qoşunun yolu dərin daşlı dərədən keçirdi. Qayalar zəif işıq saçırdı. Bu, göyün işığının əksi deyildi.

“Radioaktivlikdir, – Qordon anladı. – Bu cəhənnəm məxluqlarını da yaradan budur”.

Qayalar qışqırığa qərç oldu. Dərə rezin məxluqlarla dolu idi. Onlar özününküləri uca boğuş bağırıqlarla qarşıladılar.

Sonra Qordon meyit tək ağarmış Liannanın yanında dayanmışını anladı. Onların hər ikisini möhkəm-möhkəm tutmuşdular.

– Bizə neyləyəcəklər, Zar?..

O, cavab vermədi. İnsanabənzər qorxunc məxluqlar Linn Kaylı dövrəyə aldılar. Güclü əllər onun paltarlarını cırıb çıxarırdı. Təqdirədcə uğultu göylərə ucaldı. Rezin məxluqlar çöməlib əllərini baraban çalırmiş kimi ritmik yerə döyəcləyirdilər.

Linn Kayl var gücü ilə qurtarmağa çalışırdı, lakin onu götürüb apardılar. Radioaktiv qayaların əhatəsində olan dərənin dərinliyində eni iyirmi metrə yaxın olan dəyirmi göl var idi. Onun səthində parıltı görünürdü. Amma bu, su deyildi.

Göyün və qayaların qarışıq işığında canlı çapalayan seliyin nəhəng kütləsi qalxıb-enirdi!

– O, nədir? – Lianna qışqırırdı.

Az qala, huşunu itirən Qordon gördü ki, bu qatı kütlənin kənarından uzun qurdabənzər çıxıntılar uzanır və onların ucunda balaca rezin adamlar çapalayır. Onlardan biri onun gözü-nün qabağında ayrıldı və kənara addımladı.

“İlahi! – Qordon fikirləşdi. – Onlar bu şeydən əmələ gəlirlər!”

Xınlıtlı bağırıqlar və baraban səsinə Linn Kaylın dəhşətli qışqırığı batırdı. Rezin adamlar onu birbaşa tərpənən protoplazmanın içinə atdılar. Buludlu yenidən dəhşətlə bağırırdı. Qordonun gözləri qaraldı. Qatı maye bir anda Linn Kaylın bədənini uddu.

– Ora baxmayın, Lianna! – Qordon qışqırırdı. Açıq əllər hər tərəfdən ona uzanır, paltarını dartıb cırırdı. O, var gücü ilə dar-

tındı, amma faydası olmadı. Artıq heç nə görməyən o, birdən Liannanın yavaşı, boğuş qışqırtısını eşitdi.

Atom tufənglərinin gurultulu partlayışı qalan səsləri üstələdi. Güllələrin gözqamaşdırıcı partlayışı alaqqaranlığı yardı. Rezin məxluqlar yıxılır, əriyir, sürünən seliyə dönüb öz göllərinə üz qoyurdular.

– Derk Undis! – silahlı buludlular arasında “Dendra”nın komandirinin ensiz üzünü görən Qordon ürəkdən səsləndi.

– Zar Arni və qızı götürün, cəld olun! – o əmr etdi. – Tez, gəmiyə!

Qordon Derk Undisə heyran olmaya bilməzdi. O, onların hər ikisini Buluda çatdırmaq əmrini almışdı. O ya əmri yerinə yetirəcək, ya da öləcək.

Ətrafda hər şey bir-birinə qarışmışdı. Atəşlər gurlayır, atom güllələri partlayırdı. Qordon onu tutan əllərdən qurtulub Liannaya tərəf atıldı. Bu cəsəətli hücumdan özlərini itirmiş rezin adamlar vurnuxur, bar-bar bağırırdılar. Buludlular, axır ki, əsirləri azad edib dərədən çıxmağa tələsdilər.

– Onlar bizi addımbaaddım izləyirlər! – Qordonun lap yanında kimsə qışqırdı. Onların arxa tərəfində meşədə xınlıtlı bağırtilar eşidildi. Görünür, rezin çapqınçlar özlərinə gəlib qanuni ovlarını əldən verməmək üçün onların dalınca düşmüşdülər. Onlar sürətdə üstünlüklərindən istifadə edərək cinahlardan yaxınlaşır, qışqır-bağırta yerlərini bürüzə verirdilər. Dağılmış ulduz uçağına qayıdanlar yolu yarı edəndə eyni dəhşətli bağırtilar qabaq tərəfdən də eşidildi və hər tərəfdən rezin adamlar irəli cumdular.

– Hücum! – Derk Undis tapançasını qaldırıb qışqırdı. – Yaşasın rəhbər!

Bu cəhdin uğura şansı qəti yox idi – Qordon bunu yaxşı başa düşürdü. On-on iki atom tufəngiyə saysız-hesabsız qoşunu yarib keçmək mümkün deyildi.

Hücum nəticə vermədi. Rezin adamlar irəliləyirdilər. Qordon meşədən tapdığı əyri-üyrü dəyənəklə vuruşur, Liannanı qoruyurdu. O, Liannanın dəhşətli gölə sağ aparılmasına yol verməmək üçün sonuncu zərbə üçün kifayət qədər gücü qalacağına ümid edirdi.

Birdən döyüş meydanına kölgə düşdü. Alovlanan göydən nəşə iri, qara bir şey enirdi.

– Gəmi! – buludlulardan kimsə qışqırdı. – Liqanın gəmisil!

Üstündə Buludun gerbi olan kabus-kreyser ağacları qıra-qıra ağır-ağır meşəyə endi. Lyuklar açıldı, oradan əllərində atom tüfəngləri olan əsgərlər tökülüşüb döyüşə girdilər.

Rezin adamların sırası gerilədi. Qordon artıq gərəksiz olmuş dəyəneyi yerə atıb geri qanrıldı. Huşunu itirmiş Lianna yerə sərilmişdi. O, qıza tərəf əyildi.

– Salam, Hell Vonn! – Derk Undis köməyə gələnlərin enlikü-rək, saçı qısa vurulmuş başçısını salamladı. – Siz lap vaxtında özünüzü yetirmisiniz.

– Deyəsən, – o, döyüş meydanından sürüşüb gedən qatı protoplazmaya iyrənə-iyrənə baxaraq dedi. – Bu nə iblislərdir sizə hücum edib?

– Bu, radioaktiv planetin törəmələridir, – Derk Undis izah etdi. – Görünür, nə vaxtsa burada koloniya olub. İnsanlar mutasiyaya uğrayıblar. İndi onlar protoplazma gölündən doğulur və öləndən sonra ora qayıdırlar ki, yenidən doğulsunlar. – O bir qədər susdu. – Bunu sonra müzakirə edərik. Ən əsası buradan rədd olmaqdır. Məncə, İmperiyanın eskadriyaları hazırda dumanlığın bütün qərbini ələk-vələk edir.

– Elədir, – Hell Vonn təsdiqlədi. – Dumanlığın içindən keçib şərqə gedəcəyik, sonra onun kənanıyla cənuba yönələcəyik.

Bu zaman Qordon artıq Liannanı ayıltmışdı. Qız təəccüblə yeni adamlara baxırdı.

Derk Undis gəmini göstərib əmr etdi:

– Haydı gəmiyə, cənab əsirlər!

Holl Vonn, sanki, nəyəsə qulaq verirdi. O, əlini qaldırdı.

– Diqqət!

Qordon yuxarı baxdı. Göydən dörd iri gəmi enirdi. Özü də kabus yox, atom topları batareyaları görünən ağır kreyserlər. Hər birinin üstündə kometa – İmperiyanın emblemi alışıb-yanırdı.

– Gəmiyə! – Derk Undis qışqırdı. – Bəlkə, aradan çıxıb bildik!

– Gecdir, – Hell Vonn başını buladı. – Onlar bizi nişana götürüblər.

Derk Undis bir an hərəkətsiz durdu, sonra əsirlərə tərəf döndü. Onun gözlərində intiqam odu parladı, əlini qoburuna uzatdı.

– Böyük rəhbər əmr edib ki, bu adamlar nə olur-olsun Tro-ona qayıtmamalıdır, – o, tapançasını çıxara-çıxara yavaş-yavaş dedi. – Göylərə and olsun, əmr yerinə yetiriləcək.

O, atom tapançasını qaldırdı.

BİR ƏSİRLİKDƏN DİGƏRİNƏ

Qordon hökmün yerinə yetirilməsini gözləmədi. O, topdan çıxan mərmə kimi Derk Undisin üstünə atıldı. Onu vurub arxası üstə yerə sərdi.

Holl Vonn artıq əmrlər verə-verə gəmiyə tərəf qaçırdı. Derk Undis tərpənmirdi. Cəmi bir neçə dəqiqə duruş gətirmək lazımdır! Qordon Liannanın əlindən yapışdı və onlar kolluğa cumdular.

Arxa tərəfdə mühərriklər guruladı: Holl Vonnun kabusu göyə milləndi. Bəli, buludlular qorxaq deyildilər. İmperiya hüdu- larında onun qüvvələrinə hücumun cəzasının dərhal məhv edil- mə olduğunu bilən Holl Vonn döyüşə cumdu.

Atom topları gurladı və enməkdə olan İmperiya gəmilərini atəşə tutdular. Gözqamaşdırıcı partılıtlar göyün zəif parıltısını batırdı.

Lakin qüvvələr qeyri-bərabər idi. Dörd kreyserin batareyaları birdən cavab verdi. Kabus biranlıqda odlu atom çiçəklərində görünməz oldu, daha bir an sonra isə közərməş bolid kimi yerə düşməyə başladı.

– Zar, özünü gözlə! – Lianna Qordonu kənara dartdı. Güllə onun üzünün yanından keçib kolluqda partladı.

Derk Undis yenidən nişan aldı. Lianna ona tərəf atıldı. Buludlu onu itələdi, lakin Qordon onun üstünə atıldı. Derk Undisin tapançası yerə düşdü, o, Qordonun qarnına təpik vurdu, sonra yumruqlamağa başladı.

Qordon zərbələri, demək olar, hiss etmirdi. Onlar yerə yıxıl- dılar, Derk Undis ağaca söykənib ikiəlli Qordonun boğazından

yapışdı. Gözləri qaralan Qordon birtəhər rəqibin sərt saçlarından yapışdı və onun peysərini ağaca vurdu. Bir də, bir də...

– Bəsdir, Zar! – Lianna səsləndi. Onun boğazındakı əllər zəiflədi, ciyərləri havayla doldu. O hələ də buludlunun saçlarından yapışmışdı. Derk Undis ölmüşdü.

Qordon səndirləyərək ayağa qalxdı.

– Lianna, siz mənim həyatımı xilas etdiniz...

– Burada kimsə var! – lap yaxında cavan bir səs eşidildi. Kolluqdan boz İmperiya formasında əsgərlər görüldü. Səs onlara başçılıq edən qəmətli kapitana məxsus idi.

– Bu iki nəfər buludluya oxşamır, amma... – kapitan yaxına gəlib Qordonun əzilmiş üzünə diqqətlə baxdı. – Göylərə and olsun, şahzadə Zar Arn! Deməli, siz Buludla əlbirsiniz!

Əsgərlərin sırası hərəkətə gəldi. Qordon onların üzündə nifrət oxudu.

– Mən kapitan Dar Karreləm, – zabit sərt dedi. – Siz həbs olunursunuz, şahzadə. Siz xəyanətdə və imperatorun öldürülməsində günahkarsınız.

– Mən Arn Abbası öldürməmişəm! – Qordon səsləndi. – Buludlularla da əlbir olmamışam! Onlar məni əsir saxlayırdılar. – O, hərəkətsiz bədəni göstərdi. – Bu adam bizi öldürmək istəyirdi ki, qaça bilməyək. Hə, sizi bu planetə nə gətirib? Tənzimlənməmiş siqnal, elə deyil?

– Haradan bilirsiniz? – Dar Karrel təəccübləndi.

– Onu Zar göndərmişdi! – Lianna söhbətə qarışdı. – Məhz sizin diqqətinizi cəlb etmək üçün.

– Amma hamıya məlumdur ki, siz öz atanızı öldürmüşünüz! – heyrətdən özünə gələn zabit dedi. – Admiral Korbulo bunu öz gözləri ilə görüb. Sonra da Troondan qaçmışınız...

– Qaçırılmışdım, – Qordon təkidlə etiraz etdi. – Mən birçə şey xahiş edirəm: qardaşımla danışmağa icazə verin.

Dar Karrel məəttəl qalmışdı.

– Bu, mənim imkanlarım xaricindədir, mən eskadrilyanın adı bir kapitanıyam. Siz ağır cinayətlərdə təqsirləndirilirsiniz. Mən eskadrilyanın rəhbərliyindən təlimat istəməliyəm. Gəmiyə buyurun.

HÖKM

On dəqiqədən sonra kreysər başqa üç gəminin müşayiəti ilə dumanlıqda qərbə yönəlib Dəhşətlər planetindən uzaqlaşmağa başladı. Qordon əsəb içində kayutda var-gəl edirdi.

– Bircə imkan verəydimlər qardaşımı xəbərdar edəydim! Troona qədər gözləsək, gecikə bilərik.

– Hətta Troonda da, – Lianna dedi, – Cal Arni inandırmaq o qədər də asan olmayacaq, Zar. Doğrudur, mən sizin başınıza gələnləri təsdiqləyə biləcəyəm. Mən axı, – onun səsində qürur duyuldu, – hələ ki Fəməlhut şahzadəsiyəm!

Vaxt çox ləng gedirdi. Eskadrilya Orion Dumanlığından çıxıb yenə də əvvəlki kimi qərbə uçurdu. Lianna yatırdı – son günlərin gərginliyi özünü göstərirdi. Amma Qordon oyaq idi. O, Cal Arni inandırmalıdır. Vaxt çox azdır – Şorr Kan gözləməyəcək.

Nəhayət, tormozlama başladı. Zəif işıldayan ləkəyə çevrilmiş Orion Dumanlığı arxada gözdən itmişdi. Qabaqda, lap yaxında Ülkər ulduzları parlayırdı. Onların arasında səmanın məxmərində balaca qığılıcı zolağı görünürdü.

Gəmilər! Orta-Qalaktik imperiyanın sərhədlərin qorunmasını həyata keçirən ən böyük hissələrindən biri – Ülkər yaxınlığındakı ərazini nəzarətdə saxlayan eskadrası.

Lianna artıq oyanmışdı. Yanlarından ötüb-keçən nəhəng linkor və kreysərlərə, qamətli görünən kabuslara, qırıclara, kəşfiyyatçılara onlar birlikdə baxırdılar. Sonra kreysər nəhəng xətti gəminin yanında dayandı, onlar bir-birinə dirəndilər. Qoşucu mexanizmlərin xırçılısı eşidildi.

Kayutun qapısı açıldı, Dar Karrel içəri girdi.

– Şahzadə Zar! Mən sizi “Etne” flaqman linkoruna çatdırmaq əmri almışam.

– Əvvəlcə Troonla danışmağa icazə verin, – Qordon xahiş etdi. – Verəcəyim məlumat, olsun ki, İmperiyayı xilas etsin.

Dar Karrel başını buladı.

– Sizi dərhal “Etne”yə çatdırmaq əmr olunub. Güman edirəm ki, “Etne” dərhal paytaxta yönələcək. Orada nə istəsəniz deyərsiniz.

Qordon təəssüfünü heç gizlətmədi də. Lianna onun əlindən tutdu. Onlar keşikçilərin müşayiəti ilə şlüzə tərəf yönəldilər. Gəmiləri qısa silindrik keçid birləşdirirdi. Linkorda onları başqa bir müşayiət dəstəsi – leytenant və əsgərlər gözləyirdilər. Onların gözlərində Qordon artıq tanış hiss gördü. Onlar da onu xain və ata qatili hesab edirdilər.

– Mən sizin komandirlə danışmalıyam, – o, zabitə müraciət etdi.

– O, buradadır, – o, soyuq cavab verdi.

Dəhlizdə ayaq səsləri eşidildi. Qordon içəri daxil olanlara tərəf çevrildi və admiral geyimində yaşlı, enli üzünü ona yaxşı tanış olan enlikürək adamı gördü.

– Korbulo!

Admiralın baxışlarında hiss görünmürdü.

– Bəli, bu, mənəm, xain.

– Siz mənə xain deyirsiniz? – Qordon qeyzləndi. – Siz, tarixdə ən böyük xain?!

Çen Korbulo onunla birlikdə gəlmiş hündürboy arkturlu zabitə tərəf döndü.

– Kapitan Marlann, bu qatili və onun köməkçisi qadını Troona aparmağa ehtiyac yoxdur. Onun Arn Abbası öldürdüyünü mən özüm görmüşəm və mən, Donanmanın komandanı, kosmik qanunlara görə, onları müqəssir bilirəm və əmr edirəm ki, onları dərhal edam edəsiniz!

QIYAM

Korbulonun soyuq təbəssümündə təntənə görünürdü. Hər şey aydın idi. Dar Karreldən məlumat alan kimi xain başa düşmüşdü ki, Qordonu Troona buraxmaq olmaz. Bura gəlməkdə də məqsədi əsirlər bir şey deməmiş onlardan can qurtarmaqdır.

Qordon çarəsiz-çarəsiz onu dövrəyə almış zabitlərə baxdı, lakin onların gözündə yalnız nifrət və ikrah gördü.

– İnanın, mən xain deyiləm! Atamı Korbulo öldürüb, elə o da Şorr Kanla əlaqəyə girib!

Hamısı əbəs idi və birdən tanış üz gördü. Bu, Himalay dağlarında onu Şorr Kanın adamlarının əlindən qoparmış və admiralın köməkçisi təyin olunmuş antaresli kapitan Hel Berrel idi.

– Berrel! – Qordon ona üz tutdu. – Axı siz bilirsiniz ki, Şorr Kan əvvəllər də məni oğurlamaq istəmişdi!

Missifət antaresli tutuldu.

– Həqiqətən də, mən belə düşünürdüm. Amma bunların oyun olduğunu mən bilmirdim.

– Oyun? Nə üçün Korbulonun sizin başınıza ip salıb oynatmasına imkan verirsiniz?

– Şahzadə Zar düz deyir! – Lianna çısqırdı. – Korbulu satqındır!

Admiral əmredici tərzdə əlini yellədi.

– Bəsdir sərsəmlədilər! Kapitan Marlann, əmr edin bunları şlüzdən çölə tullasındar. Bu ən insafılı qətl növüdür.

Keşikçilər yaxınlaşdılar. Korbulonun gözündə məmnunluq qığılcımı göründü.

– O, sizi axmaq yerinə qoyur! – Qordon partladı. – Bilirsiniz nə üçün o, bizi Troona aparmır, burada qətlə yetirmək istəyir? Bizdən qorxur! Biz çox şey bilirik!

Bu sözlər öz təsirini göstərdi. Berrel sualedici nəzərlərlə Korbuloya baxdı.

– Üzr istəyirəm, admiral, bəlkə, onları, həqiqətən də, paytaxta aparmaq lazımdır?

– Hər necə olsa da, Zar Arn imperator ailəsinin üzvüdür, – linkorun komandiri Val Marlann onu dəstəklədi. – Şahzadə Lianna isə müstəqil dövlətin hökmdandır.

– Bizi öldürsəniz, Fəməlhut İmperiyadan ayrılacaq, – Lianna dedi. – Heç olmasa, bu barədə düşünün!

Korbulonun enli sifəti qəzəbdən qaraldı və əsəbilik onu səhv buraxmağa vadar etdi.

– Bu qatilləri Troona aparmağa ehtiyac yoxdur! – dedi. – Əmri icra edin!

Amma Qordon cəld dilləndi:

– Görürsünüz? O qorxur! Yəqin ki, bu barədə qardaşıma məlumat da verməyib!

Get-gedə şübhələri artan Berrel Yerdən olan gənc leytenantı üz tutdu:

– Verlin, siz rəhbərliklə zabitsiniz. Zar Arnın burada olduğunu imperator bilir mi?

– Kapitan Berrel, həddinizi aşırırsınız! – Korbulo açıldı. – Göylərə and olsun, sizi sırası edərəm!

Leytenant Verlin təvəkküflə qeyzlənmiş admiralı baxdı və kəkələyərək dedi:

– İmperatorun heç nədən xəbəri yoxdur... Admiral əmr etdi ki, paytaxta xəbər verməyək...

– Yəni bu da sizə heç nə demir? – Qordon səsinə qaldırdı. – Bizim tutduğumuzu Korbulo nə üçün gizli saxlamalıdır? O bilir ki, Cal Arn əmr edəcək bizi Troona aparasınız, məhz bu da ona sərf etmir! Başa düşün, mən əfv olunmağımı xahiş etmirəm. Mən günahkaramsa, qətlə layiqəm. Amma bunu qoyun məhkəmə müəyyənləşdirsin. Korbulo bu imkandan məni məhrum etmək istəyirsə, bu da onun özünün İmperiyaya xəyanət etməsinə görədir!

Hamının üzünün ifadəsi dəyişdi: Qordonun sözləri, nəhayət ki, onlarda dərin şübhə oyatdı. Berrel əvvəl yoldaşlarına, sonra Korbuloya baxdı.

– Admiral, biz nizam-intizama hörmətlə yanaşıyıq. Amma məhkəmə tələbi bizə ədalətli görünür. Zar Arnı Troona aparmaq lazımdır.

– Düzdür! – səslər ucaldı. İmperiyanın taleyi barədə narahatlıq xidməti nizam-intizamı üstələdi. Korbulonun üzünü qıpqırmızı qızardı.

– Berrel, siz həbs olunursunuz! Göylərə and olsun, siz də bu qatillərlə birlikdə cəzalandırılacaqsınız! Əsgərlər, onun qollarını bağlayın!

Val Marlann irəli yeridi.

– Dayanın, əsgərlər! Admiral, siz Donanmanın başçısıdır, “Etne”də işə əmri mən verirəm! Mən Berrellə razıyam.

– Siz daha “Etne”nin kapitanı deyilsiniz, Marlann! – Korbulo bağırırdı. – Mən sizi kapitanlıqdan çıxardıram və idarəetməni öz üzərimə götürürəm.

– Yox! – Val Marlann məğrurluqda qəddini düzəltdi. – Admiral, mən səhv olsam, bütün məsuliyyəti öz üzərimə götürürəm. Amma and içirəm ki, bu işdə nəşə dəhşətli bir şey var! Biz Troona gedəcəyik və bunun nə olduğunu biləcəyik.

Qordon zabitlərin təqdirəedici səslərini eşitdi. Bunu Korbulo da eşitdi. Əlacsızlıq qeyzi onun üzündə aşkar oxundu, o söydü:

– Yaxşı, qoy Troon olsun! Amma siz peşman olacaqsınız! Açıq kosmosda qiyam! Bir dayanın!

Korbulo çıxdı. Berrel və qalan zabitlər yavaş-yavaş özlərinə gəlirdilər. Sonra Val Marlann tutulmuş halda Qordona tərəf döndü.

– Şahzadə Zar, siz istədiyinizə çatdınız. Amma siz düz deməmisinizsə, bizim hamımız məhv olacağıq.

– Bu, həqiqət olmalıdır, – Berrel bildirdi. – Mən əvvəl də başa düşə bilmirdim ki, öz atasını öldürmək şahzadənin nəyinə gərəkdir...

Birdən gəminin səsucaldıcıları canlandı:

– Ümumi həyəcan! Danışan admiral Korbulodur! “Etne”də qiyam baş verib! Başçıları kapitan Val Marlann, mənim köməkçim Berrel, şahzadə Zar Arn və şahzadə Liannadır! İmperiyaya sadıq qalan hər kəsə əmr edirəm: silahlanın və qiyamçıları tutun.

DÖYÜŞ

Berrelin gözlərində qəzəb parladı.

– O, gəmini bizə qarşı qaldırır! Vel, pulta gedin və heyəti toplayın. Onlar sizi eşidərlər.

Zabitlər gəminin içinə doğru uzanan dəhlizə üz tutdular.

– Burada qalın! – Qordon Liannaya dedi. – Görünür, dalaş olacaq!

Gəminin daxili keçidləriylə başqaları ilə birlikdə irəliləyəndə o, haradasa yuxarıda artan uğultu eşitdi. Nəhəng gəmidə hamı bir-birinə dəymişdi: zənglər çalınır, səsucaldıcılar bar-bar bağırır, çoxsaylı ayaq səsləri eşidilirdi.

Admiralın əmrini icra etməyə cuman adamlar öz kapitanlarına sadıq qalanlarla toqquşdular. Demək olar ki, heç kim çatdırıb silahlana bilməmişdi. Yumruqlar və ələ keçən hər bir şey kara gəlirdi. Kubrikdə də, topxanalarda da, dəhlizdə də əlbəyaxa gedirdi. Qordon Val Marlannla və Yerdən olan rabitəçi Verlinlə birlikdə orta göyərtədə dalaşmanın ən qızğın yerinə düşmüşdü. Onlar səsucaldıcıların pultu olan yerə getməyə cəhd edirdilər. Berrel bir qədər geri qalmışdı. Val Marlann mikrofonlara qışqırdı:

– Diqqət! Diqqət! Danışan kapitan Marlandır! Qiyam barədə məlumat yalan idi! Dalaşı dayandırın!

Verlin Qordonun əlindən yapışdı. Hay-küy içində onlar zəif bir uğultu eşidilər.

– Bu, stereoötürücüdür! Korbulo eskadranın digər gəmilərinə müraciət edir!

– Onu dayandıрмаq lazımdır! – Qordon qışqırdı. Onlar trapla yuxarı göyərtəyə tərəf atıldılar. Val Marlannın dəqiq əmrləri, görünür, nəticəsiz qalmamışdı. Heyət üzvləri onun səsini tanıyırdılar və onlar adəti üzrə tabe oldular. Verlin və Qordon geniş rabitə otağına girdilər. Amma aparatura çox olduğundan bura dərindən idilər. Generatorlar işləyirdi. İdarəetmə paneli yanında iki texnik özlərini itirmiş vəziyyətdə dayanmışdı, Çen Korbulo isə tapança əlində ötürücü lövhəsində dayanmışdı.

– ...bütün gəmilərə qiyamı yatırtmaq üçün dərhal “Etne”yə desant qrupları göndərməyi əmr edirəm. Həbs...

Admiral içəri girənləri görəndə kimi tərəddüd etmədən tətbiqi basdı. Güllə Qordona atılmışdı, lakin Verlin irəli atılıb sinəsini güllənin qabağına verdi. Qordon onun yıxılan bədəninə ilişib səndirlədi, Korbulonun ikinci gülləsi onun başının üstündən keçdi.

Qordon Korbulonun ayaqlarından yapışib yerə çırpdı. Onun köməyinə cuman texniklər hücum edən üzünü görüb geri çəkildilər.

– İlahi, bu ki şahzadə Zardır! – onlardan biri səsləndi. İmperator ailəsinə instinktiv ehtiram onların hər ikisini yerlərində qalmağa vadar etdi. Qordon Verlinin qoburundan tapançanı qapdı. Korbulo sıçrayıb ayağa qalxdı və yenidən silahını qaldırdı.

– Heç vaxt Troona gedə bilməyəcəksiniz! – o gurladı. – And... Qordon döşəmədən atəş açdı. Ya bəxtə atılmış güllə Korbulonun boynuna dəydi və partlayaraq onu geriye tulladı.

Bu anda Val Marlann və Berrel başqa zabitlərin müşayiəti ilə qaçaraq içəri girdilər. Marlann Korbulonun yanmış cəsədi üzərinə əyildi.

– Ölüb!

Berrel təngnəfəs Qordona tərəf döndü:

– Şahzadə Zar, sizin dedikləriniz düz olmasa, ümid ancaq Allaha qalır!

– Dediklərim düzdür. Korbulo Şorr Kana xidmət edən bir dəstə satqından biri idi, – həyəcanını boğan Qordon dedi. – Mən bunu sübut edəcəyəm.

Telestereonun qəbul lövhəciyində hündürboy qarayağız zabitin təsviri göründü.

– Danışan vitse-admiral Ron Qirondur. “Etne”də nə baş verir? Admiral Korbulonun əmrinə əsasən biz sizə tərəf gəlirik.

– Daha lazım deyil, – Val Marlann cavab verdi. – Biz indicə Troona yola düşürük.

– Bu, nə deməkdir? Mən admiralla danışmaq istəyirəm.

– Korbulo öldürülüb, – Berrel onun sözünü kəsdi. – O, satqın imiş.

– Bəs belə? – Ron Qiron qışqırdı. – Desantı qəbul etmək üçün dayanın, yoxsa atəş açacağıq!

– Və Şorr Kanın əməllərini açmağın yeganə imkanını əldən verəcəksiniz, – Val Marlann dedi. – Biz həyatımızla şahzadə Zara zamin durmuşuq. Onu Troona çatdırmaq lazımdır.

Con Qordon irəli yeridi və qeyzlənmiş vitse-admirala müraciət etdi:

– Admiral Qiron, bizə inanın. İmkan verin İmperiyanı xilas edək!

Qiron tərəddüd etdi.

– Dəhşət! Korbulo xəyanətdə günahlandırılıb və öldürülüb, Zar Am qayıdıb... Nəsə mənim ağıma yerləşmir. Troonda ayırd edərik. Amma “Etne”ni mənim dörd gənim müşayiət edəcək. Lakin Troondan başqa bir yerə yönəlsəniz, sizi məhv edəcəklər.

– Bizim istədiyimiz də budur! – Qordon səsləndi. – Amma nəzərə alın: Liqa istənilən anda hücumla keçə bilər.

– Mən imperatorla danışıb hər şeyi ona çatdıracağam, – Qiron dedi.

Təsvir itdi. Sonra hamı eskadradan dörd gəminin aralanıb “Etne”yə yaxınlaşdığını illüminatordan gördü.

– Eskort verilib, – Val Marlann gülümsündü. – Troona gedirik. Gedim sərəncam verim.

O çıxandan sonra Qordon üsulluca soruşdu:

– Mən özümü əsir hesab etməliyəmmi?

– Lənət şeytana, əlbəttə ki, yox, – Berrel cavab verdi. – Əgər dedikləriniz düzdürsə, bu, mənasızdır! Düz deyilsə, onsuz da, hamımızı edam edəcəklər.

YENİDƏN TROONDA

Nəhəng, parlaq Kanopus bütün gözəlliyi ilə ulduzlar arasında bərq vururdu. Beş gəmi tədricən azalan sürətlə ona yaxınlaşırdı.

Con Qordon yenidən kapitan körpüsündə dayanıb par-par yanan günəşə – İmperiyanın ürəyinə baxırdı. Onun ilk dəfə bax beləcə Berrellə yanaşı dayandığı vaxtdan nələ baş verib!

– İki saatdan sonra enəcəyik, – antaresli sükutu pozdu və tutqun halda əlavə etdi: – Bizi bütöv bir komissiya qarşılayacaq. Qardaşınız artıq hər şeyi bilir.

– Mən əminəm ki, onu inandıra biləcəyəm, – Qordon dedi. Lakin qəlbinin dərinliyində baş qaldıran narahatlıq ona əzab verirdi. Hər şey tək bircə nəfərdən – Qordonun onu nə qədər düzgün qiymətləndirməsindən asılı idi.

Yox, hər şey alınmalıdır. O, Con Qordon Cal Arni inandırmalıdır. Xəyanət açıldıqdan sonra isə İmperiya Buludun hücumunu dəf etməyə hazır olacaq, Qordon öz borcunu yerinə yetirib Yerə qayıdacaq və Zar Arni bədəninə dəyişəcək.

Və həmişəlik Liannanı itirəcək...

Qordon Lianna haqqında düşünən məqamda o, körpüdə

göründü, onun yanında dayandı və onun incə barmaqları onun əlini sıxdı.

– Qardaşınız sizə inanacaq, Zar, bilirəm ki, inanacaq!

Gəmilər Troona enirdi. Paytaxtda gecə idi. Doğmuş ayların işığı Büllur dağların yamacında və dənizin gümüşü səthində oynayırdı. Şəhər qüllələri məğrur-məğrur göylərə ucalırdı.

Eskadrilya kosmoportun doklarında yerə endi. “Etne”dən düşənləri bir dəstə silahlı əsgər qarşıladı. Ort Bodmer Qordona yaxınlaşdı; ali müşavirin üzündə dərin həyəcan oxunurdu.

– Nə qədər kəcdərli qayıdış, ali həzrətləri, – yavaşcadan o dedi. – Allah eləsin ki, günahsız olduğunuzu sübuta yetirə bilərsiniz! Əlahəzrət sizi gözləyir. Amma sizi xəbərdar etməliyəm: cüzi müqavimət cəhdi olsa, əsgərlər atəş açacaqlar.

Yeraltı qatarın vaqonu onları aparırdı, baş verənlər yenidən Qordona yuxu kimi gəlirdi. Nə qədər hadisələr baş verib! Liananın hərarətli əli onu real aləmə qayıtardı.

Saraya çatandan sonra onlar boş dəhlizlərlə Qordonun ilk dəfə Arn Abbası gördüyü otağa qalxdılar. İmperator kreslosunda indi Cal Arn otumuşdu, onun gözəl üzündən dəhşətli yorğunluq oxunurdu.

– Keşikçilər bayırda qalsın. Siz də, Bodmer, – o əmr etdi.

– Əsirlər silahsızdır, amma...– müşavir tərəddüd etdi.

– Əmrə əməl edin! Narahat olmayın, özümü müdafiə etməyə bir şey taparam.

Ali müşavir, hər iki kapitan və keşikçilər qapıdan çıxdılar. Qordon irəli yeriyib, qəzəbini boğaraq soruşdu:

– Buna da ədalət deyirsən? Sözüünü deməyə imkan vermədən adamı ölümə məhkum edirsən?

– Sənin atamızı necə öldürdüyünü Korbulo özü görmüşdü!

– Cal Arn yerindən qalxdı. – İndi sən onu da öldürdün!

– Bu, belə deyil, – Lianna sakitcə dedi. – İmperator, Zarı dinləyin.

– Mən sizi qınamıram, Lianna, – Cal Arn bir qədər susub dedi. – Siz onu sevirsiniz və təbii ki, ona inanırsınız. Amma mənim bu qədər çox istədiyim və indi aydın olur ki, daim hakimiyyətə can atan o...

– Sus! – Qordon qışqırdı. – Mənə danışmağa imkan verəcəksən, ya yox?

– Sənin nə deyəcəyini mən, onsuz da, bilirəm. Qiron məlumat verdi ki, sən Korbulonu xəyanətdə günahlandırmısan. Yaxşı, bəs hansı dəlillər, sübutlar sənin qaçışını, mərhum admiralın dediklərini, Şorr Kanın namələrini üstələyə bilər?

Qordon danışmağa başladı. O, hər şeyi olduğu kimi danışdı, yalnız bircə şeyi – əsl Zar Arnın keçmişdə olduğunu demədi. O görürdü ki, Cal ona inanmır. Bəli, söz azdır, sübut lazımdır.

– Sui-qəsdə iştirak edən tək Korbulo deyildi, – o dedi. – Şorr Kanın dediyinə görə, sui-qəsdçilər iyirmi nəfərdir, amma heç birinin adını demədi. Amma onlardan birini mən tanıyıram. Bu, bizi Buluda aparmış gəminin kapitanı Tern Eldreddir. Güman edirəm ki, o, mənim sözlərimi təsdiqləyər.

Cal Arn stolun üstündəki düyməyə toxundu.

– Donanmanın qərargahıdır? Sizde Tern Eldred adlı kapitan varmı? Aydınlaşdırın və əgər Troondadırsa, dərhal yanıma göndərin.

Qordon gözləyirdi. Əgər siriuslu son hadisələrdən xəbər tutub aradan çıxıbsa...

Dinamiklərdən gələn aydın səs cavab verdi:

– Onun kreyseri yenicə növbətçilikdən qayıdıb. İndi yanınıza gələr.

ŞAHİD

Yarım saatdan sonra qapı açıldı. Tern Eldred içəri girdi. Onun yaşılmıtl üzündə yüngülcə təəccüb oxunurdu və birdən o, Qordonu və Liannanı gördü.

– Zar Arn! – O, görünür, silahının girişdə alındığını unudaraq əlini belinə uzatdı.

– Təəccüblənirsiniz? – Qordon gülümsündü. – Elə bilirdiniz ki, mən hələ də Buluddayam?

Tern Eldred özünü ələ aldı. O, saxta anlaşılmazlıqda Qordona baxdı.

– Zar bildirir ki, siz onları zorla Tallamaya aparmısınız, – Cal Arn dilləndi. – O, sizi sui-qəsdə və İmperiyaya xəyanətdə ittiham edir.

– Bu, ağ yalandır! – xəyanətkar hiddətlə qışqırdı. – Mən şahzadəni və şahzadə xanımı Aylar bayramından görməmişəm!

Cal Arn sınaqçı nəzərlərlə Qordona baxdı.

– Sən demişdin ki, o, sənin dediklərini təsdiqləyəcək. Hələ ki tərsinə alınır.

– Bəs mən? – Lianna sözə qarışdı. – Məgər Fəməlhut şahzadəsinin şahidliyi heç nədir?

İmperator qaşqabağını tökdü.

– Siz onu sevirsiniz, Lianna və obyektiv ola bilməzsiniz.

Hələdici an çatdı. Qordon siriusluya yaxınlaşdı.

– Tern Eldred, siz uduzmusunuz. Günahınızı gizlətməyə heç bir şansınız yoxdur. “Markab” bizi Buluda aparanda bütün komanda gəmidə idi. Əlbəttə, bütün komanda heyəti sizə işləyir və əvvəlcə hər şeyi inkar edəcək. Arnma son nəticədə öz canını qurtarmaq üçün, heç olmasa, bir nəfər hər şeyi deyəcək!

Satqının gözlərində şübhə göründü, lakin o, qeyzlə başını buladı:

– Siz cəfəngiyat danışırsınız, şahzadə Zar! Onları nə qədər istəyirsiniz dindirir. Heç kim olmayan şeyi etiraf edə bilməz.

Qordon təzyiqli davam etdirdi:

– Tern Eldred, siz risk edirsiniz! Əla bilirsiniz ki, heç olmasa, bir nəfər danışacaq. Onda siz məhv olacaqsınız. Sizin bircə xilas yolunuz var. Sui-qəsd iştirakçılarının siyahısını bizə verin və sizi buraxacaqlar, hara istəsəniz gedə bilərsiniz!

– Xəyanətkarı buraxmaq? – Cal Arn sözə qarışdı. – Heç vaxt!

Qordon sərt ona tərəf döndü.

– Cal, əlbəttə, o, ölümə layıqdır. Arnma sənin üçün nə daha vacibdir: xaini qətlə yetirmək, yoxsa İmperiyanı xilas etmək?

Cal Arn qaşqabağını tökdü, amma bir qədər susduqdan sonra dedi:

– Yaxşı, əgər o, sui-qəsdçilərin adlarını desə, söz verirəm ki, onu azad edəcəyəm.

– Tern Eldred, bu, son şansdır! Ya indi, ya da heç vaxt!

Qordon siriuslunun gözlərində tərəddüd görürdü. Onun planı özünü doğrultdu. Siriuslu dilləndi:

– İmperator söz verdi, unutmayın!

– Deməli, bütün deyilənlər doğrudur? – Cal Arn qeyzə gəldi. – Amma mən söz vermişəm ki, sizi azad edəcəyəm və sözümün üstündə duracağam!

Tern Eldred ağappaq ağardı, amma gülümsəməyə cəhd etdi.

– Şorr Kana görə ölmə getsəm, mənə lənətə gəlim! Bəli, İmperator, şahzadə Zar düz deyir. Admiral Korbulo İmperiyaya xəyanət etmiş əyanlar qrupunun başında dururdu. O, Arn Abbasi öldürdü və cinayəti şahzadə Zar və Liannanın üstünə atmaq üçün mənə onları aparmaq əmri verdi. Şahzadənin dediklərinin hamısı tam həqiqətdir...

Qordonun başı gicəlləndi, gözləri qaraldı, sonra o, Liannanın hərəkətli əllərini hiss etdi, onun səsini eşitdi... Berrel və Val Marlann onun yanında dayanıb kürəyinə vururdular.

– Zar, mən bilirdim ki, siz günahsız olduğunuzu sübut edə biləcəksiniz, – Lianna deyirdi. – Mən bilirdim, Zar!

Bənizi meyit rəngi almış Cal Arn Qordona yaxınlaşdı. Onun səsi xırıldayırdı:

– Məni bağışlaya biləcəksənmi, Zar? İlahi! Mən özüm özümü bağışlamayacağam...

– Sakit ol, Cal. Hər şeyin belə məharətlə qurulmasında məgər sənin günahın var?..

Tern Eldred stola tərəf əyilib nəsə yazırdı. Sonra dinməzcə vərəqi Cal Arna uzatdı.

– Dedikləriniz yoxlanılana kimi siz həbsdə olacaqsınız, – o dedi və keşikçiləri çağırdı. – Sonra sizi azad edəcəklər. Lakin sizin xəyanətinizin sədası ən uzaq ulduzlarda belə sizi müşayiət edəcək.

Siriuslunu apardılar. Cal Arn cəld siyahıya baxdı.

– İlahi, bu nədir?

Qordon siyahını aldı. Siyahıda birinci yazılmışdı: “Ort Bodmer, İmperiyanın ali müşaviri”.

– Bodmer? Ola bilməz! – Cal Arn qışqırdı. – Bu, böhtandır! Mən ona tam etibar edirəm!

– Hə, – Qordon da səsini qaldırdı. – Bir yada sal: Korbulo da belə etimadda idi.

Cal Arn qaşqabaqlı stola yaxınlaşdı.

– Müşavir Bodmeri yanıma çağırın.

Dərhal cavab eşidildi:

– Müşavir Bodmer bir neçə dəqiqə əvvəl qəbul otağını tərək edib. O, sarayda yoxdur. Hara getdiyini kimsə bilmir.

– O, Tern Eldredin aparıldığını görüb! – Qordonun ağına gəldi. – Cal, o, hər şeyi başa düşüb və aradan çıxıb!

QƏBUL

– Onun axtarışına ümumi əmr verin, – Cal Arn keşikçi dəstəsinin başçısına dedi, – və bu adamları həbs edin. – O, siyahını verib yorğun-yorğun Qordona tərəf döndü. – Cənub krallıqlarının səfirləri təcili qəbul olunmalarını tələb etmişlər. Qorxuram ki, onlar İmperiya ilə ittifaqdan çıxmaq istəyirlər... Kapitan Berrel sizi ötürər, şahzadə Lianna. Sizə dincəlmək lazımdır.

Qordon indi fikir verdi ki, Lianna yorğunluqdan güclə ayaq üstə dayanıb. Qız gülümsəməyə çalışdı.

– Hə, etiraz etməzdim.

– Siz və sizin adamlarınız, – imperator iki kapitana müraciət etdi, – əlbəttə ki, qiyamda iştirak ittihamından azadsınız. Mən ömürlük sizə borcluyam.

Lianna və cəsur zabitlər otaqdan çıxandan sonra Qordon kresloya yığıldı. Qulluqçu ona bir badə sakva gətirdi. Odlu məhlul dumanlanmış şüurunu aydınlaşdırdı, bədəninə güc verdi.

– Bağışla ki, səni ləngidirəm, – Cal Arn dedi. – Amma səfirlər ailəmizdə yenidən birlik və razılıq olduğunu görməlidirlər. Lənətə gəlmiş Şorr Kan!..

Qapı açıldı. Kamerger təzim edərək bəyan etdi:

– Qütb, Qu, Persey, Kassiopeya krallıqlarının səfirləri! Herkules baronluqlarının səfiri!

Qəbul münasibətilə parad geyimində olan səfirlər bir-birinin ardınca içəri girdilər və Qordonu görüb yerlərində donub-qaldılar.

– Şahzadə Zar! – ümumi təəccübü Herkules topasının yumruşifət təmsilçisi ifadə etdi. – Biz elə bilirdik...

– Qardaşım tamamilə bəraət qazanıb, – Cal onun sözünü kəsdi. – Əsl cinayətkarlar həbs olunublar. Bir saatdan sonra bunu hamı biləcək. – Onun nəzərləri içəri girənlərin üzündə soyuq-soyuq gəzdi. – Gəlişinizin məqsədi nədir?

Qütbün sanballı, yaşlı səfiri Tu Şal irəli yeridi. Onun qırıqmış üzündə çaşqınlıq görünürdü.

– Əlahəzrətləri! Şorr Kan indicə bizim hökumətlərə Zülmət Dünyalar Liqası ilə dostluq müqaviləsi bağlamağı təklif edib. Əgər biz İmperiya ilə ittifaqda qalsaq, bizi tam darmadağın gözləyir. Təklifin məğzi belədir.

Cal Arnın gözləri parladı.

– Deməli belə, o artıq ultimatum verir?! Bəs Dağdııcı haqqında o, nə düşünür?

– Şorr Kan deyir ki, siz onu tətbiq etməyə cəsarət etməzsəniz, çünki bu çox təhlükəlidir. Siz bu informasiyanı təkzib etməsəniz, qorxuram bizim hökumətlər öhdəliklərini yerinə yetirə bilməsin.

Cal Arnın gözlərində od parlayırdı. Onun təntənəli sözlərində Qordona nəsə qeyri-adi, dəhşətli bir şeyin sədası eşidildi.

– Tu Şal, Dağdııcının gücü dəhşətlidir. Onu işə salmağın təhlükəli olduğunu gizlətməyəcəyəm. Amma çox-çox illər əvvəl bu edilmişdi. Zərurət yaranarsa, yenə də ediləcək! Zarla mən müstəbidin bizim azad dünyaları ələ keçirməsinə yol verməkdənsə, Dağdııcını işə salmağa üstünlük verəcəyik!

– Amma hökmdar... – Tu Şal, sanki, daha çox özünü itirdi. – Bizim hökumətlər əmin olmaq istərdi ki... Dağdııcının mövcud olmasına heç də hamı inanmır...

Cal Arnın üzü qaraldı.

– Mən ümid edirdim ki, o heç vaxt işə salınmayacaq. Amma bəlkə də, sizin dediyinizi etmək daha yaxşıdır. – Onun gözləri yenidən parladı. – Alqoldan əlli parsek qərbdə məskunlaşma-

miş sönmüş ulduzlar ərazisi var. İki sutkadan sonra biz Dağıdıcının gücünü orada yoxlayırıq.

– Hökmdar! – Tu Şalın rəngi açıldı. – Belə nümayişdən sonra bizim hökumətlər dərhal Şorr Kanın təklifini rədd edər!..

Nümayəndə heyəti gedəndən sonra Cal Arn acı-acı dedi:

– Yalnız bu yolla onları saxlamaq mümkün idi, Zar! Rədd cavabı versəydik, müttəfiqsiz qala bilərdik.

– Sən, həqiqətən də, Dağıdıcını qoşmaq istəyirsən?

– Allah da bilir ki, mən bunu etmək istəməzdim. – Cal ipək dəsmalı ilə üzünü sildi və Qordon təəccüblə onun gözlərində qorxu gördü. – Amma başqa çıxış yolu yoxdur. Gedək baxaq görək, o, işə hazırdır.

Qalaktikanın ən ümdə sirrinə vaqif olmaq! Qordon tərəddüd içində dayanmışdı. O, burada özgədir, onun ixtiyarı yoxdur... Digər tərəfdən isə bu sirdən ona nə? Bir neçə gündən sonra o qayıdacaq. Yerə, oradan da XX əsrə...

Və yenidən Lianna haqqında fikir onun ürəyini ağrıtdı.

– Gedək, Zar, – Cal dedi. – Bilirəm, yorulmusan, amma vaxtımız azdır.

ÖLÜM DALĞASI

Qəbul otağında Cal Arn mühafizəçilərdən imtina etdi. Hərəkət edən xalçalar onları get-gedə daha dərinə aparırdı; Qordon, nəhayət, yeraltı dustaqxananın səviyyəsindən aşağıda olduqlarını başa düşdü.

Sonra onlar burulan pilləkənlə kontinentin bazalt əsasında qazılmış zala endilər. Buradan divarlara bərkidilmiş lövhələrin buraxdığı döyünən solğun-ağ işıqla işıqlandırılan uzun dəhliz başlayırdı. Qordon heyrətini zorla boğdu. O elə bilirdi ki, başdan-ayağa silahlanmış keşikçilər, zirehli qapılar, ağır kilidlər görəcək... Qəti. Cal Arn dəhlizin sonundakı qarıya əl uzadanda aydın oldu ki, o heç bağlı da deyil.

– Budur, – imperatorun səsi titrədi.

Sal qayada yaradılmış dəyirmi kamera da həmin döyünən

işıqla işıqlandırılmışdı. Heyrət içində olan Qordon onun mərkəzində Cal Arnin gizlədə bilmədiyi ehtiram qorxusu ilə baxdığı şeyi gördü.

Dağıdıcı! Elə dəhşətli bir silah ki, onun gücü iki min il ərzində cəmi bircə dəfə tətbiq olunmuşdu!

Bu, 10–12 fut hündürlükdə solğun-boz metaldan on iki eyni cür konus idi. Onların uc hissəsində çoxlu büllur diyircəklər var idi, aşağısından rəngarəng məftillər uzanırdı.

Onların içində nə olduğunu Qordon başa düşə bilmədi. Onlardan və montaj bərkidicilərindən başqa, otaqda yalnız üzərində parlayan göstəricilər və altı tənzimləyici olan böyük bir kub var idi.

– O olduqca çox enerji işlədir, – Cal Arn fikirli-fikirli dedi. – Sənin “Etne”n necədir? Onun generatorlarının gücü bəs edərmi?

– Yəqin ki, – Qordon şaşqınlıqla dedi. – Hər halda, bunu sən yaxşı bilərsən.

– Mən? – Cal Arn təəccübləndi. – Bizdən alim sənsən! Sən daha çox bilirsən!

– Qorxuram ki, sən yanılırsan. Bilirsən, mən çox şeyi unutmşam.

– Dağıdıcı haqqında unutmusan? Zarafat edirsən? Onun haqqında silinməz bilik bizi ilk dəfə bura, Dalğanı tənzimləməyə gətirəndə yaddaşımıza həkk olunub!

Dalğa? Qordon yenə də zəruri biliklərin kəskin dərəcədə çatışmazlığını hiss etdi.

– Cal, axı Şorr Kan məni fikirskopla zondlamışdı. Görünür, buna görə bəzi şeyləri unutmşam.

Bu izah Cal Arni tam qane etdi.

– Aydınır, fikir şoku! Amma sən xatırlayacaqsan. Bunlar konusların gəminin burnunda bərkidilməsi üçün sıxaqlardır. Məftillər idarəetmə pultundakı eyni rəngli sıxaqlara, transformatorun kabeli isə birbaşa generatora qoşulur. Tənzimləmə dəqiq olmalıdır. Tənzimləyicilər...

Qordon tədricən anlamağa başladı. Konuslar, yəqin ki, hansısa enerjini məkanın verilmiş nöqtəsinə yönəldir. Bəs onların tuşlandığı əşyaya nə olur? O, bu barədə soruşmağa ürək etmədi.

– ...buna görə də reaksiyadan uzaq olmaq üçün hədəf on parsekdən yaxında olmamalıdır. İndi yadına düşür, Zar?

– Hə, – Qordon başını yellədi. – Hər halda, sevinirəm ki, onunla sən işləyəcəksən.

Cal Amin üzündə yorğun ümitsizlik göründü.

– Allah da bilir ki, bunu etmək istəmirəm! O, uzun əsrlər boyu işlədilməyib. Brenn Birin xəbərdarlığı hələ də qüvvədədir.

O, divarda həkk olunmuş qədim yazını göstərdi: “Mənim sələflərim, vərəsələrim və Dağdıncının qoruyucuları! Mən, Brenn Bir sizə əsrlərdən müraciət edirəm. Mənim vəsiyyətimi eşidin. Sizin malik olduğunuz qüvvə hüdudsuzdur; onu öz xeyrinizə və ya hakimiyyətə naminə tətbiq etməyin. Yalnız Qalaktikanın taleyi həll olunan məqamda ona əl atmaq olar. Amma son zərurətdə də bilin ki, bu qüvvəni bir dəfə azad edəndə ikinci dəfə buxovlamaq olduqca çətindir. Yalnız kainat miqyasında ölüm-dirim məsələsi ona müraciətə bəraət qazandıra bilər”.

– Zar, atamın bizi bura, Dalğanı tənzimləməyə gətirməsi yadındadır? Biz onda lap uşaq idik! Onda kimin ağına gələrdi ki, bu qara gün gəlib çatacaq?..

Qordon həyəcan içində susurdu. Mərhum imperatorun sözləri beynində səslənirdi. Cal geri döndü və onlar çıxışa yönəldilər. Qəribədir! Heç bir keşikçi yoxdur...

Onlar uzun dəhlizlə burulan pilləkənin aşağısına, birinci daş zalın yumşaq sarı işığına qayıtdılar.

– Biz onu sabah səhər “Etne”də quraşdırırıq, – Cal Arn dedi. – Axşam isə ulduz krallıqlarının səfirlərinə işdə nümayiş etdirərik...

Pilləkənin arxasından əlində atom tapançası olan adam çıxdı.

– Ort Bodmer! – Qordon səsləndi. – Gör bir harada gizlənmisiniz!

Müşavirin sifəti büzüşüb eybəcər hala düşdü.

– Bəli! Başa düşəndə ki Tern Eldred bizi ələ verib, yerin altına düşdüm. Bilirdim ki, Dağdıncının kamerasına düşəcəksiniz. Mən ölsəm də, tək ölməyəcəyəm. Sizi də özümlə aparacağam!

Tapança onun irəli uzanmış əlində əsirdi.

– Nə istəyirsiniz? – Cal Arn sakitcə soruşdu.

Bodmer yaxına gəldi, onun gözləri dəlicəsinə parlayırdı.

– Sizin sözlünüz qanundur, imperator. Vəd edin ki, məni əfv edəcəksiniz, onda sağ qalacaqsınız!

– Cal, razılaş! – Qordon qışqırdı.

– Mən bir xaini artıq bağışlamışam. Yetər!..

Elə həmin andaca Bodmerin tapançasından atəş açıldı. Güllə Calın çiyinə dəydi. Qordon Bodmerin üstünə atıldı. Tapançanı almaq üçün müşavirin əlindən yapışdı, amma bu arıq bədəndə, sanki, dəli bir güc peyda olmuşdu. Onlar tarazlıqlarını itirərək dəhlizin solğun ağ işığına dığırlandılar.

Və birdən Ort Bodmer bağırdı. Bu, cəhənnəm əzabları ağrısı idi. Qordon rəqibinin bədəninin birdən sütləşdiyini hiss etdi.

– Dalğa! – Bodmer xırıldadı və ağ işıqda titrəyib öldü. Onun sifəti, sanki, yanmışdı. Döşəmədə eybəcər hala düşmüş meyit qalmışdı.

TROONUN ÜZƏRİNİ ALMIŞ BƏLA

Deməli belə! Dəhlizdə və Dağıdıcının kamerasında döyünən parıltı işıq deyilmiş. Bu, haqqında Cal Arnın danışdığı Dalğa idi. Seçilmişlərə tənzimlənmiş və bu müqəddəs yerə girməyə cəsarət etmiş özgələri öldürən dəhşətli, dağıdıcı qüvvə!

Qordon tələsik pilləkənə yaxınlaşdı və yerə sərilmiş Cal Arna tərəf əyildi. Onun çiyində dəhşətli yara görünürdü, amma nəfəs alırdı.

– Bura gəlin! – Qordon üzünü yuxarı tutub çağırırdı...

Bir saat sonra o da hamı ilə birgə imperatorun aparıldığı kral yataq otağının qabağında gözləyirdi. Lianna da burada idi. O, Cal Arnın arvadını ovutmağa çalışırdı.

Həkim otaqdan çıxdı.

– Sağalacaq! Amma tam sağalması bir neçə həftə çəkəcək...

– sonra həyəcanla əlavə etdi: – İmperator şahzadə Zarı görmək istəyir.

Qordon tərəddüdlə yataq otağının astanasından içəri adlandı. Hər iki qadın onun ardınca getdi. O, imperatora tərəf əyildi.

– Stereoötürücü...– Car Arn pıçıldadı. – Mən xalqa müraciət etməliyəm...

Dərhal ötürücü gətirildi. Onu elə quraşdırdılar ki, Qordon, Lianna və Zora da görüntüdə olsun. Cal Arn zorla başını qaldırdı.

– Eşidin! Atama əl qaldırılmış muzdlu qatillər məni də öldürmək istəyirdilər. Lakin qəsd baş tutmadı. Qəsdçilərin başçıları Çen Korbulo və Ort Bodmer cəzalarına çatdılar. Qardaşım Zar Arn tamamilə günahsızdır. Mən onu regent təyin edirəm, mən sağalana kimi ölkəni o idarə edəcək.

– Yox! – Qordonun sinəsindən qopdu. Aparatı artıq aparırdılar. Cal Arn dedi:

– Buludun kölgəsinin bütün Qalaktikanın üstünü aldığı bu təhlükəli anda İmperiya başsız qala bilməz...

– Siz kral nəslindəsiniz, Zar, – Zora onun sözünü dəstəklədi. – Xalq yalnız sizi eşidəcək.

Qordonun başı gicəlləndi. Nə etsin? SIRRINI AÇIB DESİNMI? Onda İmperiya başsız qalar, hərc-mərclik başlayar, müttəfiqlər aralanar və Şorr Kan...

– Mən bacardığımı edəcəyəm, – Qordon dedi. – Amma birdən səhvə yol versəm...

– Səhvə yol verməzsən, – Cal Arn pıçıldadı. – Mən sənə inanıram, Zar.

Tamamilə halsızlanmış Calın başı yastığa düşdü. Elə dərhal da həkimlər yaxınlaşıb hamını çölə çıxartdılar.

Qordon qapıda Lianna ilə toqquşdu.

– Mən İmperiyanı necə idarə edə bilərəm?

– Niyə də yox? Məgər siz də Arn Abbasın oğlu deyilsiniz?

O, etiraz etmək istədi, amma susdu. Lianna əli ilə ətraflarına toplaşmış saray adamlarına işarə edib dedi:

– Şahzadə yorulub! Onu rahat buraxın!

Qordon yorğunluqdan ayaqlarının sözünə baxmadığını hiss etdi. Lianna onu ötürdü, onlar xudahafızlaşdılar. O uzandı və dərhal da yuxuya getdi.

Səhər gözlərini açanda Qordon otağında Hell Berreli gördü.

– Şahzadə Lianna xahiş etdi ki, sizin köməkçiniz olum, şahzadə.

– Əla ideyadır! – Qordon sevindi. – Siz ki bilirsiniz: mən heç vaxt siyasətlə məşğul olmamışam. Sizin məsləhətləriniz mənə çox lazım ola bilər.

Hündürboy antaresli başını buladı:

– Sizin əhvalınızı kormaq istəmirəm, amma deyəsən, qərar qəbul etmək məqamı gəlib çatır. Cənub krallıqlarının səfirləri yenə də qəbul olunmalarını xahiş edirlər. Vitse-admiral Qiron iki dəfə əlaqə yaradıb. O, dərhal sizinlə danışmaq istəyir.

– O, yaxşı zabitdir?

– Ən yaxşılarından biridir.

İmperatorun kabinetində Calın bir gün əvvəl danışdığı həmin diplomatlar qrupu Qordonu gözləyirdilər.

– Şahzadə Zar! Bizim hökumətlərin hamısı qardaşınıza edilmiş cinayətkar qəsdlə bağlı dərin təəssübünü bildirir. Lakin ümid edirik ki, bu kədərli hadisə Dağıdıcının işdə nümayiş etdirilməsinə mane olmayacaq?

Qordonu soyuq tər basdı. Hadisələrin gərdisində o, verilmiş vədi, az qala, unutmuşdu. Bəs bu möhtəşəm aparat necə işləyir? Cal Arn bəzi şeyləri danışsa da, Qordonun hələ də Dağıdıcının imkanları və ondan necə istifadə olunması haqqında dəqiq təsəvvürü yox idi.

– Qardaşım ağır yaralanıb, – o dedi. – Mənim işim çoxdur. Ola bilsin, bu nümayiş bir qədər təxirə salmalı olduq.

Tu Şal tutuldu.

– Yox, şahzadə! Vaxtı uzatmaq Dağıdıcının hədsiz dərəcədə güclü olması və bu səbəbdən heç kimin onu işə salmağa ürək etməyəcəyi fikrində olanların mövqeyini gücləndirə bilər. Bu, yəqin ki, tərəddüd edən partiyaların qərarına təsir edər və krallıqların bir qisminin İmperiyadan ayrılmasına gətirib çıxarda bilər.

Qordon çətinə düşdüyünü anladı. Bir tərəfdən o, İmperiyayı zəiflədə bilməzdi. Amma Dağıdıcını da hələ ki işlədə bilmirdi! O, səsini qətiyyət verməyə çalışdı.

– Nümayiş imkan olan kimi aparılacaq. Mən hələ ki yalnız bunu deyə bilərəm.

Səfirlər həyəcanla baxışdılar. Qordonun sözləri onları aşkar qane etmədi. Herkulesin yumrusifət səfiri soyuq təzim etdi.

– Mən baronlara danışıqlar barədə məlumat verərəm.

Qalanları dinməz təzim edib otaqdan çıxdılar. Lakin Qordon düşünüb vəziyyəti dəyərləndirməyə imkan tapmadı.

– Vitse-admiral Qiron stereodadır! – Hell Berrel məruzə etdi.
– Calaşdırmaq?

Bir saniyədən sonra kvars lövhə üzərində admiralın canlı həcmli təsviri göründü. Onun həyəcanlı olduğu aşkar görünürdü.

– Şahzadə Zar! Hər şeydən əvvəl hazırda donanmanın komandanının kim olduğunu bilmək istərdim. Mən öz vəzifəmi icra etməliyəm, yoxsa yeni komandan gözləməliyəm?

– Siz, admiral, – Qordon cəld cavab verdi.

Qordonun sözləri, görünür, Qironu o qədər də sevindirmədi.

– Təşəkkür edirəm, şahzadə. Belədirsə, mənə siyasi məlumatlar lazımdır ki, onların əsasında planlarımı qura bilim.

– Nə demək istəyirsiniz?

– Uzaqgörən lokatorlar Liqa donanmasının böyük yerdəyişmələrini qeyd alıb. Dörd böyük birləşmə Buluddakı bazalarından çıxıb bilavasitə bizim şimal sərhədlərimizə yaxınlaşıb. Zənnimcə, Şorr Kan, azı, iki istiqamətdən qəfil hücum hazırlaşır. Mən bundan çıxış edərək Donanmaya dərhal əmrilər verməliyəm. – Qironla yanaşı, Qalaktikanın artıq Qordona tanış olan rəngarəng xəritəsi göründü. Admiral sözünə davam etdi: – Bizim əsas qüvvələrimiz Rigellə Orion Dumanlığı arasındakı xətt üzrə yerləşdirilmiş üç diviziyadan ibarətdir. Fəməlhut kontingenti birincinin tərkibinə daxil edilib. İlk müdafiə planı Qütb krallığı və Herkules baronluğunun donanmalarının rəqibə onların ərazisinə girməyə müqavimət göstərəcəyinə əsaslanır. Lira, Qu və Kassiopeyanın donanmaları ilk çağırışdan bizə qoşulmalıdır. Amma müttəfiqlər öz öhdəliklərini yerinə yetirməyə hazırdırlarmı? İki saat əvvəl mən onları Buludun daxilindəki şübhəli yerdəyişmələrdən xəbərdar etmişəm. Hələ ki cavab yoxdur.

Qordon uzaq cənubda admiral Qironun qarşısında duran problemin əhəmiyyətini hələ ki dumanlı şəkildə qavrayırdı, amma böhranlı anın yaxınlaşdığı aydın idi.

– Mənə bir sutka vaxt verin, – o xahiş etdi. – Bu müddətə mən müttəfiqlərdən cavab almağa çalışaram.

– Bizim vəziyyətimiz xeyli təhlükəlidir, – admiral etiraz etdi.
– Təklif edirəm: əsas qüvvələri bir qədər qərbə çəkək ki, lazım olsa, Qütb və Herkules tərəfdən hücumun qarşısını ala bilək.

– Yaxşı, – Qordon dedi. – Yeni bir şey olan kimi dərhal sizi məlumatlandıraram.

Admiral təzim etdi və onun təsviri havada əriyib yoxa çıxdı. Hell Berrel qayğılı-qayğılı Qordona baxdı.

– Şahzadə Zar! Siz müttəfiqlərə Dağıdıcını göstərməyincə onlara bel bağlamaq olmaz.

– Bilirəm, – Qordon dedi. O, nəhayət, qərara gəldi. – Mən qardaşımla danışmalıyam.

O, Cal Amin yataq otağında görünəndə həkimlər narahat oldular.

– O yatır. İmperatora dincəlmək lazımdır...

– Mən onunla danışmalıyam, – Qordon israr etdi. – Çox vacib məsələdir. Söhbət Qalaktikanın taleyindən gedir.

Həkimlər, axır ki, güzəştə getdilər.

– Amma cəmişi bir neçə dəqiqə, artıq olmaz.

– Cal, sən cavab verməlisən! – Qordon yalvardı. – Dağıdıcı ilə necə işləmək lazım olduğu yadında deyil, bunu sən bilirsən!

– Qəribədir, Şorr Kan...buna necə nail olub... – Cal Amin səsi zorla eşidilirdi. – Elə bildirdim bunu...unutmaq...mümkün deyil... Amma yadına düşəcək...lazım olanda... – pıçılı get-gedə zəifləyirdi. – Konuslar...gəminin burnunda...əlli fut...çevrə üzrə... quraşdırılır... Məftillər transformatora...eyni rəngli sıxaqlara... Kabel generatora... İstiqaməti radarla...düz mərkəzə...müəyyənləşdir... Konuslan tarazla...cihazlarla...hər cütünü... Altısı da... bərabərləşəndə...qoş...

– Cal! Mən daha çox şey bilməliyəm!

Amma Cal Arn narkotik yuxuya gedib susmuşdu. Qordon eşitdiklərini özlüyündə təkrarladı. İnformasiya çox azdır. Vəhşiyyə tapança verib tətiyi necə basmaq lazım olduğunu izah etsən, o nə edər? Yəqin ki, tapançanın lüləsini özünə tərəf də çevirə bilər!

“Vaxtı uzatmaq lazımdır, – o düşündü. – Səfirləri hər şeyin qaydasında olduğuna inandırmaq və gələn dəfə Caldan daha çox şey öyrənmək lazımdır”.

O, Hell Berrelin müşayiəti ilə Dağıdıcının kamerasına endi. Antaresli pilləkənin yanında qaldı, Qordon isə sönük-ağ parıltı ilə işıqlandırılmış dəhlizlə getdi. Qayıdanda energetik konusun montajı üçün bərkidiciləri gətirdi; onlar yuxarı qalxanda Hell Berrel hətta bu adı qurğulara da dəhşət içində baxırdı.

Onlar yeraltı yolla kosmoporta gəlib çıxdılar. “Etne”nin yanında onları Val Marlann və daha bir neçə zabıt qarşıladı. Qordon bərkidiciləri onlara verdi.

– Bunları gəminin burnunda, diametri tam əlli fut olan çevrə üzrə yerləşdirin və baş generatordan kabel çəkin.

– Deməli, şahzadə, siz Dağıdıcını “Etne”də quraşdırmaq istəyirsiniz? – Val Marlann həvəslə dedi. Qordon başı ilə bunu təsdiqlədi. Onlar tanış stereorubkaya qalxdılar və Qütb səfirliyi ilə əlaqə yaratdılar.

– Tu Şal, gördüyünüz kimi, biz Dağıdıcını nümayiş etdirməyə hazırlaşırıq, – Qordon mümkün qədər inamla deməyə çalışdı. – Bu yaxınlarda onu edəcəyik.

– Şahzadə, bunu dərhal etmək lazımdır! Qalaktikanın bütün paytaxtlarında Buludun hazırlığından danışırlar!

Axşam dənizdən gələn qara buludlar Troonun üstünü aldı. İmperator sarayı üzərində göy guruldayırdı. Yorğunluqdan zorla ayaqlarını sürüyərək yataq otağına çatan Qordon pəncərədən ildırımların bənövşəyi parıltılarını və Büllur dağların yamaçında onların müdhiş əksini gördü.

Onu həyəcanlı Lianna qarşıladı.

– Sarayda hamı deyir ki, Liqa hücumu hazırdır, deyir ki, bu, müharibədir.

– Şorr Kan indi cəsarət etməz. Bir qədər duruş gətirə bilsək... – O, az qala, “Mən Zar Arnlə bədənimi dəyişincəyə və o, bu ağır məsuliyyəti öz üzərinə götürüncəyə qədər” demişdi.

– ... Cal Arn sağalıb ayağa qalxana qədər? – Lianna onun sözünü tamamlayıb gülümsündü. – Zar, sizin üçün nə qədər çətin olduğunu bilirəm. Amma axı siz də Arn Abbasın oğlusunuz!

O, Liannanı qucmaq, yanağını onun isti yanağına sıxmaq istədi. Görünür, onun istəyi gözlərində əks olundu, çünki qızın bəbəkləri azca böyüdü.

– Zar! – birdən cingiltili səs eşidildi. Qaçaraq otağa girən qarasaç qızı Qordon dərhal tanıdı.

– Mern!

Qız Liannaya baxdı, onun üzündə təəccüb oxundu.

– Şahzadə?

– Bizim bir-birimizi aldatmağımıza ehtiyac yoxdur, – Lianna sakitcə dedi. – Bilirəm ki, Zar Am sizi sevir, Mern. Sizin ona haqqınız daha çoxdur. Mən gedərəm.

Qordon onu əyləmək istədi, amma artıq o, otaqdan çıxmışdı. Mern ona altdan-yuxarı mülayim nəzərlərlə baxırdı.

– Zar, sən demişdin ki, qayıdanda tamam başqa cür olacaqsan. Hər şey yenə də əvvəlki kimi olacaq.

– Bir azca da döz, – o yalvardı. – And içirəm ki, hər şey əvvəlki kimi olacaq!

– Mən heç nə başa düşə bilmirəm, – Mern şaşqınlıq içində pıçıldadı. – Çox qəribəsən. Hər halda, qayıtmağına çox şadam!

O gedəndən sonra Qordon yatağına uzandı və hər şey beynində fırlanmağa başladı: Lianna, Mern, Cal Am, Dağıdıcı... İki saatdan sonra oyandı. Troonun üzərində yenə də tufan tüğyan edirdi. Gözqamaşdırıcı ildırımlar şəhər üzərində rəqs edir, göy durmadan guruldayırdı.

Hell Berrel Qordonun çiyinlərindən yapışib silkələyir, gözləri həyəcanla parlayırdı.

– İblis zənciri qırıb, şahzadə! Buludun donanmaları sərhədi keçib! Rigeldən o tərəfdə kreyser vuruşları gedir, gəmilər onlarla həlak olur. Qiron məlumat verdi ki, Liqanın iki donanması Herkulesə tərəf yönəlib!

ULDUZ KRALLARI QƏRARA GƏLİRLƏR

Müharibə! İmperiya ilə Buludun ölüm-dirim mübarizəsi! Müdafiənin tam məsuliyyəti isə onun, Con Qordonun üzərinə düşür!

O, yerindən sıçradı.

– Liqanın donanması Herkulesə tərəf gedir? Baronlar nə deyir?

– Şorr Kan onlarla stereo ilə danışıb, elə krallıqların hamısı ilə də, – Hell Berrel cavab verdi. – O, indi də onlarla danışır! Siz müttəfiqləri saxlamalısınız, şahzadə!

Qordon tələm-tələsik geyindi və onlar imperatorun kabinetinə tələsdilər. Saray və bütün Troon oyanırdı. Adamlar qışqırır, işıqlar yanır, buludlu səmädən qalxan gəmilərin uğultusu eşidilirdi.

Kabinet hərəkət içində idi. Bütün stereoqurğular işləyirdi, gördüyü mənzərə biranlığa Qordonu dəhşətə gətirdi. İki aparat atəşlərdən titrəyən kreysərlərin körpüsünün görüntüsünü verirdi.

Qordonun nəzərləri Şorr Kanın həcmli təsviri üzərinə keçdi. Diktator başı açıq, soyuq baxışlarında sarsılmaz inam nitq söyləyirdi:

– Bir daha təkrar edirəm. Herkules baronları və ulduz krallıqlarının hökmdarları, bizim müqəddəs müharibəmiz qəti sizə qarşı yönəldilməyib. Biz əsrlər boyu dostluq və sülh şəraitində əməkdaşlıq kimi gözəl sözlər arxasında Qalaktikada özü üçün üstünlük qazanan acgöz İmperiyaya qarşı çıxırıq. İndi biz, Zülmət Dünyalar Liqası bu hegemonluq cəhdlərinə qarşı üsyan edirik. Və qələbə də bizim olacaq! Biz bütün ulduz xalqlarına azadlıq gətiririk və əvəzində bircə şey istəyirik: Liqanın donanmalarını maneəsiz öz ərazinizdən buraxın. Onda siz qələbəmizdən sonra yaranacaq Qalaktik federasiyanın bərabərhüquqlu üzvləri olarsınız. İmperiya məğlubiyyətə məhkumdur! Biz ondan qat-qat güclüyük və hətta Dağıdıcı onu xilas etməyəcək. Am Abbas həlak olub, Cal Am ağır yaralanıb, Zar Am isə bu silahdan istifadə edə bilməyəcək! – Şorr Kanın səsi kosmik vuruşmanın səs-küyünü üstələyərək cingildədi. – O, əslində, Zar Am da deyil və mən bunu sübut edə bilərəm! Belə olmasaydı, məgər biz riskə gedərdikmi? Krallar və baronlar, öz təbəələrinizi düşünün!

– O dəli olub! – Hell Berrel dedi.

Şorr Kanın təsviri itdi. Bir zabıt otağın o başından həyəcanla qışqırdı:

– Şahzadə Zar, təcili! Admiral Qiron xətdədir!

Qordon o biri aparata tələsdi. O, linkorun körpüsünü göstərdi. Ron Qiron və bir neçə zabit diqqətlə radarların ekranlarına baxırdılar. Admiral Qordona tərəf döndü.

– Şahzadə, ulduz krallıqları ilə vəziyyət necədir? Liqanın iri birləşmələri qərbə, Qütbə və Herkulesə tərəf gedir. Müttəfiqlər nə edəcəklər? Biz bunu bilməliyik!

– Mən indicə onların səfirləri ilə danışıram, – Qordon çaşqın cavab verdi. – Sizin işlər necədir, admiral?

O, əlini yellədi.

– Hazırda hələ ki kreyser mühafizəsi vuruşur. Düşmənin bir neçə kabusu bizim gəmiləri Rigel yaxınlığında dəqiq atəşə tutur, bu hələ o qədər də qorxulu deyil. Amma Liqa Herkules tərəfdən zərbə endirmək istəsə və baronlar onun donanmasına ərazilərindən yol versələr, mən Kanopusu cinah hücumundan müdafiə etmək üçün xeyli qərbə çəkilməli olacağam! Buludun gəmiləri bizim gözlədiyimizdən ikiqat artıq imiş. Əgər birdən müttəfiqlər bizdən uzaqlaşsalar...

Qordon Hell Berrelə tərəf döndü.

– Səfirləri çağırın, təcili! Onları birbaşa bura gətirin!

Antaresli çölə cümdü və dərhal da qayıtdı.

– Onlar artıq buradadırlar, şahzadə.

Bir andan sonra həyəcanlı səfirlər içəri daxil oldular. Qordon rəsmiyyətsiz birbaşa mətləbə keçdi.

– Şorr Kanın iki donanmasının Qütb və Herkulesə tərəf yönəldiyini bilirsiniz? Bilmək istəyirəm: müttəfiqlər öz öhdəliklərinə əməl edəcəklərmi?

Qütbün ölü rəngi almiş səfiri cavab verdi:

– İmperiya öz öhdəliklərini yerinə yetirsə, bizim krallıqlar da yerinə yetirəcək. Biz müqavilə bağlayanda İmperiya vəd vermişdi ki, zərurət yarandıqda Dağıdıcıdan istifadə edəcək.

– Məgər mən belə olacağını demədim? – Qordon əsəbləşdi.

– Dediniz, amma əməl etmədiniz! Niyə? Bəlkə, Şorr Kan düz deyir və siz həqiqi şahzadə deyilsiniz?

– Lənət şeytana, siz onun Zar Arn olduğunu görmürsünüz!?

– Hell Berrel cinlənilib qışqırdı.

– Bilmirik, – Herkulesin səfiri Qordonun üzünə diqqətlə baxıb dedi. – Elm bundan betərinə də qadirdir.

– Sakit! – beynində hələ ki dumanlı şəkildə bir fikir oyanan Qordon əmr etdi. – Əgər mən indi sübut etsəm ki, həqiqətən də, Zar Amam və Dağıdıcını tətbiq edə bilərəm və biləcəyəm, krallıqlar İmperiyanı dəstəkləyəcəkmi?

– Qütb dəstəkləyəcək! – Tu Şal dərhal cavab verdi. – Bunu sübut edin və mən dərhal öz paytaxtımı məlumatlandırım.

Qalanları da ona qoşuldular, bircə Herkulesin səfiri əlavə etdi:

– Biz, müstəqil baronluqlar vuruşacağıq. Yalnız bu, tam ümitsiz olmazsa.

– Ardımca gəlin! – Qordon əmr etdi.

Hamı otaqdan çıxdı və bir neçə dəqiqədən sonra burulan pilləkənlə endikdən sonra onlar döyünən, sönük-ağ işıqla dolu dəhlizin başladığı daş zalda dayanmışdılar.

– Bu tunelin hara getdiyini və kimin ora girə biləcəyini, yəqin ki, bilirsiniz! Baxın! – Qordon Dalğanın sönük işığına daxil olub Dağıdıcının kamerasına getdi, diyircəkli platformalar üzərindəki energetik konuslardan birini dartıb heyrət içində olan səfirlərin yanına gətirdi. – Siz yenə də məni yalançı şahzadə hesab edirsiniz?

– Göylərə and olsun ki, yox! – Tu Şal səsləndi. – Yalnız əsl Zar Arn ora girib sağ qala bilərdi. Bu, bütün Qalaktikaya məlumdur!

Qalanları da təqdirədsiz səs-küy saldılar. Qordon onları inandıracağını və Qirona köməyin təmin olduğunu gördü. Lakin indi bu, az idi. O, konusu göstərdi.

– Bu, Dağıdıcının bir hissəsidir. Mən indi qalan hissələrini gətirərəm və biz aparatı yığıb Şorr Kannı məhv edərək!

– Belə isə, biz öhdəliklərimizi yerinə yetirərək! Qütb Buludla vuruşacağıq!

– Lira da!

– Baronluqlar da! – həyəcanlı səslər ucaldı.

Həyəcanlanmış səfirlər gedəndən sonra Qordon antaresliyə tərəf döndü:

– Texnikləri və bir dəstə əsgər çağırın, qoy aparatı “Etne”də quraşdırsınlar.

Bir saatdan sonra onlar kosmoportda, möhtəşəm linkorun yanında idilər. Yaxınlıqda daha iki gəmi ucalırdı. Başqaları çoxdan böyük vuruşma yerinə yollanmışdı.

İldırım çaxır, göy guruldayır, yağış töküdü. Texniklər boz konuları gəminin burnuna bərkidirdilər. Onların ucları qabağa yönəlmişdi, məftilləri gəminin korpusundan keçirilərək şturman kayutuna çəkilmişdi. Transformatorun kubunu orada quraşdırdılar. Yoğun kabellər linkorun güclü generatorlarına birləşdirilmişdi.

– Start on dəqiqədən sonradır! – üzü parıldayan Val Marlann məruzə etdi. Qordon həyəcədən və yorğunluqdan titrəyirdi.

– Sonuncu dəfə yoxlayım. Hələ vaxtımız var.

O, yağışın altına çıxıb yuxarı, gəminin nəhəng burnuna tərəf baxdı. Orada bərkidilmiş konular çox balaca görünürdü. Belə balaca bir aparatda ağılasıqmaz böyük bir qüvvənin olmasına inanmaq çətin idi. Amma...

– İki dəqiqə! – Hell Berrel trapdan qışqırdı. Zəng çalındı. Qordon arxaya baxdı. Ona tərəf kimsə qaçırırdı. Hündür, incə...

– Lianna!

Qız onun qucağına atıldı. Qordona baxan solğun üz göz yaşları və yağış damcıları içində idi.

– Mən özümü yetirməliydim, Zar! Əgər qayıtmasanız, istəyirəm ki, biləsiniz! Mən sizi sevirəm!

ULDUZLAR ARASINDA DÖYÜŞ

Hell Berrel onu trapla üzüyuxarı dartırdı. Qordon onun əlindən çıxmağa çalışırdı. Onun incə qamətini, solğun bənizini, mehriban gözlərini son dəfə görmək... son dəfə!

Lyuk şaqqıltı ilə bağlandı. Start sirenası uğuldadı. Atom turbinləri güc yığaraq ahəngdar uğuldamağa başladı.

– Start! – dinamiklər səsləndi və “Etne” havanı yararaq buludlu səmaya milləndi. Onun ardınca, sanki, maddiləşmiş

ıldırım kimi müşayiət gəmiləri göyə qalxdı. Atmosfer arxada qaldı, ətrafda ulduz dolu məkan göründü.

– Xətdə Qirondur! – Hell Berrel bildirdi. – Rigel yaxınlığında böyük vuruşma gedir. Liqanın donanmaları cəbhəni yarmağa çalışır!

Şturman kayutunun mərkəzində, Dağıdıcının pultu yanında admiralın stereotəsviri göründü. Onun arxa tərəfindəki illüminatorada alov tüğyan edirdi. Atom məmiləri partlayır, məhvə məhkum gəmilər yanırdı. Donanma başçısının sərt üzündə bərq və kölgələr oynayırdı.

– Biz Liqanın iki şərq eskadrası ilə vuruşuruq. İtkilərimiz çox böyükdür, – o, yorğun-yorğun dedi. – Düşmən nəse görünməmiş bir silah işlədir...

Şorr Kanın gizli silahı! Qordon tələsik soruşdu:

– O, necə təsir edir?

– Məlum deyil, – Qiron cavab verdi. – Gəmilər bir-bir sıradan çıxır və siqnallara cavab vermir. Herkulesdən xəbər verirlər ki, baronların birləşmiş donanması düşmənin iki iri birləşməsinə tərəf yönəlib. Liranın, Qütbün və digər müttəfiq krallıqların eskadraları tam sürətlə şimal-şərqdən bizə yaxınlaşır. Amma Şorr Kanın yeni silahı olduqca səmərəlidir! Mən qərbə geri çəkilirəm, amma Liqanın kabusları elə hey müdafiə xəttindən adlayıb keçir. Xəbərdar etməliyəm ki, bu itkilərlə biz çox duruş gətirə bilməyəcəyik!

– Mən Dağıdıcı ilə gəlirəm, amma biz hələ xeyli yol gəlməliyik və bir də... – Qordonun yadına düşdü: hədəf mümkün qədər yığcam olmalıdır. – Onu tətbiq etmək üçün Liqanın bütün donanmasını bir yerə yığmaq lazımdır. Edə bilərsiniz?

– Cənub-qərbə çəkilmək olar, – Qiron bir qədər susduqdan sonra dilləndi. – Guya ki, baronlara köməyə gedirik. Bu, düşmənin hücum edən hər iki qrupunu bir yerə cəmləməyə imkan verir. Siz gələne kimi döyüş meydanı Denebdən qərbdə olacaq. O vaxta Donanmadan nə qalacağını bir Allah bilir!..

Qiron xətdən ayrıldı, amma başqa stereoqurğular uzaq Rigel yaxınlığında bütün cəbhə boyu gedən döyüşü göstərirdi. Atom partlayışında məhv olan gəmilərdən başqa radarlar həm

də sakitcə döyüşdən çıxan çoxlu həyat nişanəsiz İmperiya gəmilərini də göstərirdi.

– Onlar Qironun qollarını qırırlar, – Val Marlann dilləndi. – Geri çəkilmə qaçmağa çevrilməyə yaxşıdır...

Qordon üzünü illüminatora çevirdi. “Etne” və müşayiət dəstəsi balaca ulduzlar qrupundan ötüb cənuba tələsirdi. Mühərriklərin ahəngdar gurultusu içrə irəli şütüyən linkor hər dəqiqə hazırda İmperiyanın bütün qüvvələrinin cəmləşdiyi və uzaqdan zəif parıltını andıran Denebə yaxınlaşırdı. Qordon daxilində qorxunun baş qaldırdığını hiss etdi. Bu nəhənglər vuruşunda ona yer yoxdur! Bütün Qalaktikanı məhv edə biləcək qılıncı qaldırmağa o, necə cəsərət edib?..

– İlahi! Görün Herkules yaxınlığında nə baş verir! – Hell Berrel səsinə qaldırdı.

Gəmilərdən birinin verdiyi stereopanoram ağılasıgmaz bir mənzərə idi. Nəhəng şarabənzər topanın ətrafı göy işıq nöqtələri ilə dolu idi. Onlar parıldayırdı və dərhal da sönürdü, onların hər biri atom toplarının atəşi idi. Nə baş verdiyini Qordon tam başa düşə bilmirdi, çünki şəxsi təcrübəsi bu qığılcımlar rəqsinin əsl mənasını ona çatdırırdı bilmirdi. Gəmilərin bir-birini radarlar vasitəsilə tapdığı və topların elektron qurğuların ani əmrinə əsasən atəş açdığı bu ağılasıgmaz məsafələrdə gedən vuruşma ona qeyri-insani və inanılmaz görünürdü. Döyüşün ümumi sxemi tədricən aydınlaşmağa başladı. Döyünən işıqlar tədricən nəhəng ulduzlar yığnağına doğru geri çəkilibirdi – cəbhə xətti ondan şimalda və şimal-qərbdə idi.

– Onlar Qironun planı üzrə geri çəkilirlər, – Hell Berrel dedi. – Amma donanmanın cəmi yarısı qalıb!

Val Marlann stereodan-stereoya keçirdi.

– Buludlular Qironu istədikləri kimi əzişdirirlər. İtkilərimiz çox böyükdür.

Onun göstərdiyi təsvir Rigeldən qərbə geri çəkilən sönüb-yanan qığılcımlar komasını nümayiş etdirirdi. Lakin Qordon bunları başqaları kimi qavraya bilmirdi və istəmirdi də. Əsəbləri son həddə idi, ona isə soyuqanlı olmaq gərəkdir.

– Hələ nə qədər uçmalıyıq? – o, Val Marlannndan soruşdu.

– Azı on iki saat.

– Lənətə gəlmiş Şorr Kan! – Hell Berrel söydü. – Lənətə gəlmiş fanatiklər! Bu günə onlar neçə il hazırlaşıblar!

Qordon Dağıdıcının pultuna yaxınlaşdı və mininci dəfə özlüyündə Cal Amdan aldığı təlimatı təkrarladı. Bəs bu lənətə gəlmiş maşın necə işləyir? “Ölüm şüası” kimi? Yoxsa materiyanın dağıdıcısı kimi? Onda bəs Qalaktika üçün təhlükə haradandır?

Saatlar dəhşətli gərginlik içində keçirdi. Üç gəmi sürətlə döyüş yerinə yaxınlaşırdı. Amma imperator donanmasının vəziyyəti bundan da sürətlə pisləşirdi. Baronların xeyli seyrəlmiş qüvvələri ilə birləşmək üçün geri çəkilən Qiron Ayı bürcü rayonunda, nəhayət, müttəfiq krallıqların eskadraları ilə birləşdi. O, burada ordusunu nizamlayıb gəlib yetirmiş düşmənlə iki saat çarpışdı.

Sonra Qordon Qironun əmrini eşitdi. Bütün danışıqlar kimi şifrələnmiş bu əmr də şifracı qurğu vasitəsilə bərpa olunduğundan stereoda aydın səsləndi.

– Lira diviziyası, kapitan Sandrell! Dumanlıqdan çıxın! Düşmən sizinlə Qu diviziyası arasından keçməyə cəhd edir.

– Liqanın kabusları bizim kolonun baş tərəfində cəmləşir, – Sandrell hay verdi. – Amma biz...

Verilış dayandı. Qordon, heç nə anlamadan, admiralın diviziya komandirini çağırmaqda davam etməsinə qulaq asırdı.

– Yenə də eyni şeydir! – Hell Berrel əsəbiliklə qışqırdı. – Gəmi kabusların yaxınlaşdığını bildirir və həmişəlik susur!

– Buludun yeni silahı, – Val Marlann dişlərini xırçıldıtdı. – Bircə onun nə olduğunu bilsəydik!

– Dayan, – Qordon dedi. “O, düşmən gəmisini daxildən məhv edir”, – onun yadına Şorr Kanın dediyi sözlər düşdü. – Bəlkə də, səhv edirəm, amma deyəsən, onlar gəmiyə onun öz stereoşüası vasitəsilə nəşə yeridirlər! Məhv olanın hər biri stereo vasitəsilə nəşə verirdi!

– Göylərə and olsun, bu, olan şeydir! – Val Marlann səsləndi. – Əgər onlar stereodan daşıyıcı kimi istifadə edirlərsə...

O, tələsik Qironla əlaqəyə girdi və yaranmış şübhədən onu xəbərdar etdi. Admiral razılaşdı – izah həqiqətə oxşayırdı.

– Yoxlayarıq, – Qiron dedi. – Əmr edərəm, hamı impuls paketlərinə keçsin.

Val Marlann öz stereoqəbuledicilərinin yanında əllərində boğucular – elektromaqnit sahələrini ekranlaşdıran portativ generatorlar olan adamlar qoydu. Donanmanın gəmiləri əmrə əməl edərək indi məlumatları birsaniyəlik hissələrlə ötürürdü.

– Deyəsən, köməyi oldu, – admiral məlumat verdi. – İtkilərimiz xeyli azaldı. Amma dörd saata bura çatmasanız, bizdən heç nə qalmayacaq.

“Etne”nin turbinləri, onsuz da, tam gücüylə işləyirdi. Balaca eskadrilya sürətlə şimala, Denebin ağ mayakına tərəf şütüyürdü, şərqdən isə həmin yerə yanan, məhv olan gəmilərin yaratdığı odlu dalğanı andıran nəhəng döyüş meydanı yaxınlaşırdı. Cənubdan İmperiya qüvvələri ilə birləşməyə baronların cəsur donanmasının qalıqları tələsirdi.

Qalaktikanın armageddonu! Buludun hər iki birləşməsi şərqdə birləşdi və son, həlledici hücumla başladı.

– Bir yarımca saat da! – Val Marlann dilləndi. Döyüş yerinə lap az qalırdı. Birdən baş radarın yanındakı müşahidəçi səsləndi:

– Kabuslar sol tərəfdə!

Dərhal atəş mübadiləsi baş verdi. Qordon radarın ekranında hədəfi görəndə illüminatorun arxasındakı məkan gözqamaşdırıcı partlayışla işıqlandı. Ani hesablayıcılar vasitəsilə idarə olunan “Etne”nin topları dərhal atəş açdı. Ətrafdakı kosmos, az qala, linkoru məhv edəcək ağır mərmilərin partlayışından, sanki, oda tutuşdu. Xeyli sonra uzaqda iki zəif işıq nöqtəsi yanıb-söndü.

– Bizimkilərdən biri məhv oldu! – Hell Berrel dedi. – Amma biz də düşmənin iki kabusunu vura bildik. Qalanları qaranlıqlaşdı və bir daha aşkarlaşmağa cəsarət etməzlər.

Stereoqəbuledicidən Qironun səsi gəldi – impulsu verilmiş yazılıb normal hala salınmışdı.

– Şahzadə Zar, Liqa cinahdan keçmək istəyir! Tələsin!

– Bir azca da! – Qordon cavabında dedi. Elə həmin andaca təsvir dəyişdi. Admiralın yerində stereoda qara mundirli ağbəniz adamlar görünürdü. Onların əlində qorxunc görünən millər

var idi. Onların birindən mavi ildırım çaxdı. Atəş Qordonun başı üzərindən keçib metal divara dəydi.

Stereotəsvirlərin soxulması! Stereoşüadan istifadə edən və öldürməyə qabil olan fantomlar!

Bu, cəmisi bir neçə saniyə çəkdi. İmpuls relesi şaqqıldadı və buludlular silahları ilə bir yerdə havada əriyib yoxa çıxdılar.

– Bir gör nə fikirləşiblər! – Hell Berrel səsləndi. – Gəmilərimizin yarısını itirməyimiz təəccüblü deyil!

– Boğucuları qoşun! – Val Marlann əmr etdi. – Hücüm təkrarlana bilər!

“Etne” döyüş bölgəsinə daxil olurdu. Turbinlər tam gücüylə işləyirdi, hava elektrik gərginliyi ilə dolmuşdu. Qordon başında tüklərin tərpəndiyini hiss edirdi. Hələdici an yaxınlaşırdı. Qiron İmperiyanın və krallıqların donanmalarını sol cinahda, Denebin ağ şarına dirənən xətt üzrə düzmüşdü. Buludun ağır dəstələri hücum keçir, onun sağ cinahını yarmağa çalışırdılar. Məkan ulduzlar arasında rəqs edən odla dolu idi. “Etne”nin topları hücum üçün qaranlıqlaşmadan çıxan düşmən kabuslarını hey atəşə tuturdu.

– Qiron, biz artıq buradayıq! – Qordon səsləndi. – Cərgələri nizamlayın və tam güclə uzaqlaşın!

– Onda Liqa bizim müdafiəni kağızı cıran kimi yarar, – admiral etiraz etdi.

– Narahat olmayın, – Qordon dedi. – Tez olun!

Qironun stereotəsviri yenə də silahlı fantomlarla əvəzləndi. Mavi ildırımlar parladı və sahə boğucuları tərəfindən söndürüldü. Qordon radarın ekranından gözünü çəkmirdi. Qironun qoşunu sürət yığaraq qərbə geri çəkilişirdi.

– Liqanın Donanması! – Val Marlann dilləndi.

Və Qordon bunu – ekranda saysız-hesabsız qığılcımları, minlərcə hərbi gəmini gördü. Onlara qədər məsafə 12 parsekdən artıq deyildi. Onlar Qironu təqib edirdilər və Qordon başa düşürdü ki, onları daha yaxına buraxmaq olmaz, fəaliyyətə başlamaq lazımdır. İmperiyanın Donanması indi arxada idi, “Etne” onunla yaxınlaşmaqda olan düşmən qoşunu arasında idi.

– Düz onların cəbhəsinin mərkəzinə tuşlanın, – Qordon boğuculara səsli əmr etdi və rubilniki qoşdu.

DAĞIDICI

Ölçən cihazların əqrəbləri canlandı. Generatorun uğultusu gücləndi – Dağidıcı onlardan güc alırdı. Linkorun burnundakı konuslarda hazırda hansı enerji cəmlənir? Cal Arn nə demişdi? Cal Arn necə demişdi?

“Konusları ölçənlər üzrə... tarazlaşdır... hər cütünü... Altısı da...tarazlaşanda...qoş...”

Amma onlar tarazlaşmaq istəmirdi! Qordon əvvəlcə bir tənzimləyicini qurdladı, sonra digərini. Əqrəblər qırmızı xəttə tərəf sürünürdülər, amma fərqli sürətlə.

Qordonun üzündən tər axırdı. O, yoldaşlarının baxışlarını üzündə hiss edirdi.

– Səkkiz parsek qalıb, – Val Marlann yavaşca xəbərdarlıq etdi.

Üç əqrəb qırmızı üzərində dayandı. Sonra dördüncüsü. Qordon tənzimləyiciləri burub dəqiqləşdirirdi. Beşinci. “Etne” turbinlərin uğultusundan əsim-əsim əsirdi. Ozon iyi gəlirdi. Altıncı əqrəb könülsüz qırmızı bölməyə çatıb dayandı.

Qordon rubilniki birləşdirirdi.

“Etne”nin burnundakı konuslardan altı solğun, şəffaf şüa çıxıb məkana getdi. Qaranlığa atılmış oxlar kimi.

– Heç nə olmadı! – Hell Berrel inildədi. – Heç... nə! Yəqin ki, bu...

O, sözünü qurtara bilmədi. Ekrandan, sanki, maneə keçdi. Yaxınlaşan düşmən ordusunu bildirən qığılıcım buludu əsdi. Və elə bu anda onun mərkəzində böyüyən zülmət parçası peyda oldu. O böyüyür, döyünür, dartınırdı. İçində, sadəcə, işıq olmayan deyil, sıx, fəal, hər şeyi udan qeyri-adi, hazırda yaşayanların heç birinin görmədiyi qaranlıq. O böyüyərək düşmən donanmasının yarısını uddu.

– İlahi! – Val Marlann ağappaq ağararaq qışqırdı. – O, məkanı dağdır!

Qordonun dumanlanmış şüuru, nəhayət ki, inanılmaz həqiqətə dərk etdi. O, bunun necə baş verdiyini dərk etmirdi, amma nəticə göz qabağında idi. Dağidıcı materiyanı deyil, məkanı məhv edirdi!

Bizim kainatın məkan-zamanı – dördölçülü kontinum olub ölçüyəgəlməz sonsuzluqdadır. Və dəhşətli şüaların enerjisi tədricən onun daha çox hissəsini dağıdır və kosmosdan basıb çıxardırdı!

Bu, bir anda onun beynindən keçdi. Dəhşətə gəlmiş Qordon cəld rubilniki söndürdü. Sonrakı anda kainat, sanki, dəli oldu.

Sanki, nəhəng əllər “Etne”ni sağa-sola atırdı. Denebin nəhəng odlu kütləsi cəld boşluğa tullanırdı. Ulduzlar dəli kometalar kimi göylərdə şığıyırdı. Sanki, bütün kainat onun əsaslarına əl uzatmış insancığazlara qarşı üsyan etmişdi...

Qordon çox-çox dəqiqələr sonra özünə gəldi. Linkor efirin dəhşətli burulğanlarında hələ yırğalansa da, ulduzlu səma sakitləşmişdi. Val Marlann arakəsmədən yapışıb mikrofona nəsə deyirdi. O, qana bulaşmış üzünü Qordona çevirdi.

– Xoşbəxtlikdən, şahzadə, turbinlər dözdü. Bizi, az qala, Denebin üstünə tullamışdı. Bu nədir ki, ulduzların çoxunun mövqeyi dəyişilib!

– Təkan, – Qordon nəfəsi tutula-tutula dedi. – Bu, təkan idi. Məkan Dağıdıcının açdığı boşluğa yönəlmişdi.

– Yalnız biz salamat qalmamışıq, – radarın yanındakı Hell Berrelın səsi eşidildi. Antaresli diqqətlə ekrana baxırdı. – Düşmən qoşununun yalnız yarısı məhv edilib.

Qordon sarsıldı.

– Axı mən bir daha bacarmaram, cəsarət etmərəm! Onu bir daha qoşmaq olmaz!

– Heç lazım da deyil, – Hell Berrel onu sakitləşdirdi. – Qalan gəmilər Buluda tərəf qaçır.

“Onların qaçışında eyib bir şey yoxdur, – Qordon düşündü. – Qeyzlənmiş göylərin üstünə gəldiyini gözünlə görmək – adi adam üçün bu çox ağırdır”. Dağıdıcıda necə bir qüvvənin gizləndiyini əvvəlcədən bilsəydi, heç vaxt cəsarət edib onu işlətməzdi. Heç vaxt, heç bir şəraitdə. Brenn Bir nahaq yerə xəbərdarlıq etməmişdi ki...

– Allah eləsin ki, bu, bir daha təkrarlanmasın!

DİKTATORUN SONU

Stereodan çağırışlar eşidilirdi. Qiron nə baş verdiyini bilmək istəyirdi.

– Düşmən qorxu içində geri çəkilir, – Hell Berrel xəbər verdi. – Bizim borcumuz onu tamamilə məğlub edib Şorr Kanı yıxmaqdır. Bu imkanı əldən vermək olmaz.

Qiron razılaşdı və Qalaktikanın ənginliklərində çoxsaatlıq qaç-qov başlandı. “Etne” və Qironun gəmiləri darmadağın edilmiş ordunun qalıqlarını addımbaaddım təqib edirdi, lakin onlar Buludun görünməzliyi arxasında gizlənə bildirilir. Dumanlığın sərhədində İmperiya donanması dayandı: indi nə etmək haqqında qərar qəbul etmək lazım idi.

– Onların ardınca içəri girmək təhlükəlidir, – Qiron bildirdi. – Orada naviqasiya çətindir və tələyə düşə bilərik.

– Onlara ultimatum verək, – Qordon təklif etdi. – Qeyd-şərtsiz təslim olmağı tələb edək.

– Şorr Kan buna getməz, – Hell Berrel etiraz etdi.

Bununla belə, bir qədər mübahisədən sonra telestereonun şüası Tallarnaya yönəldildi. Danışıqları aparmaq məsələsini Qordon öz üzərinə götürdü.

– Biz Zülmət Dünyaların hökumətinə müraciət edirik! Bulud mühasirəyə alınıb və Dağıdıcının hədəfindədir. Sizi dərhal təslim olmaq xilas edə bilər. Əks təqdirdə bu bölgə Qalaktikanın xəritəsindən birdəfəlik silinəcək!..

Qordon yalan dediyini bilirdi, amma ümid edirdi ki, düşmən bunu başa düşməyəcək. Xeyli müddət cavab gəlmədi. Yalnız iki saat sonra, o da təkrar müraciətdən sonra stereoaqabuledicidə bir neçə qorxmuş buludlu göründü. Veriliş Tallarnadakı iqa-mətgahdan aparılırdı.

– Biz sizin şərtlərə razıyıq, şahzadə Zar. Bizim gəmilər tərk-silah olunacaq. Bir neçə saatdan sonra siz bura daxil ola bilərsiniz.

– Şorr Kanın hiyləgərliyi hamıya məlumdur! – Val Marlann dilləndi. – Onun bu müddəti müdafiənin təşkilinə sərf etməyəcəyinə necə təminat verə bilərsiniz?

Buludlu başını buladı.

– Şorr Kanın hakimiyyəti devrilmişdir. O, təslim olmaqdan imtina etdi və biz hakimiyyəti öz əlimizə almalı olduq. Baxın!

Təsvir dəyişdi. Qordon ilk dəfə diktatoru gördüyü və onun, çox güman, qalaktik çevrilişə rəhbərlik etdiyi tutqun otağını tanıdı. Silahlı buludluların əhatəsində olan Şorr Kan narahat kreslodə yarıuzanlı vəziyyətdə idi. Onun üzü mərmər kimi ağarmışdı, böyründə dərin yara görünürdü.

Qordonu görəndə onun dumanlı baxışları biranlıq aydınlaşdı, dodaqlarında ağırlı təbəssüm göründü.

– Siz uddunuz, – o, yavaşca dedi. – Güman etməzdim ki, siz buna cəsarət edəsiniz... Düzgün qiymətləndirmədim. Amma heç nəyə heyifsilənmirəm. İnsanın bir ömrü var və mən özümünkündən sona qədər istifadə etmişəm. Daxildən siz də mənim kimi-siniz, buna görə də sizdən xoşum gəlir... – Onun qarasaç başı sinəsinə endi, səsi güclə eşidiləcək pıçıltıya döndü. – Bəlkə, mən sizin dünyanın qalıgıyam, Con? Bəlkə, doğulmağa gecikmişəm?

Diktatorun bədəni süstləşdi – o ölmüşdü. Qordonu qəribə, anlaşılmaz kədər çulğadı. Onun Şorr Kanı sevməyə heç bir əsası yox idi, amma, amma...

– O, nə dedi, şahzadə Zar? – Hell Berrel təəccüblə maraqlandı. – Mən nəyə anlamadım...

Onun sualı sevinc sədaları içində eşidilməz oldu. Qələbə haqqında sevindirici xəbər bütün Donanmaya yayıldı. İki saatdan sonra Qiron öz gəmilərini Buluda yönəltdi, onlara Tallamanın mayakları istiqamət verirdi. Öndə daxil olanlar xəbər verdilər ki, düşmənin gəmiləri doklarda dayanıb tərksilah olur.

– Mən sizə müşayiət dəstəsi ayırmışam, şahzadə, – Qiron stereo ilə növbəti rabitə seansı zamanı dedi. – Sizin Troona qayıtmağa necə tələsdiyinizi təsəvvür edirəm.

– Müşayiət lazım deyil, – Qordon bir qədər susduqdan sonra dilləndi. – Val, biz dərhal yola düşürük.

YERƏ DOĞRU

Kanopusa yön götürən “Etne” bütün Qalaktikadan keçərək gedən səfərə başladı. Amma yarım saatdan sonra Qordon yeni əmr verdi.

– Günəşə tərəf dönün, Val. Bizim məqsədimiz Yerdir.

– Şahzadə, bizi axı paytaxt gözləyir! – Hell Berrel heyrləndi. – Bütün İmperiya sevinc və səbirsizliklə gözləyir!

– Yox, əvvəlcə Yerə, – Qordon başını buladı. – Təxirəsalınmaz bir iş var.

Onlar tabe olmalı oldular. Linkor şimala, Günəşin uzaq sarı parıltısına yön götürdülər. Qordon saatlarla qərribə, yorğun süstlük içində illüminatorun qabağında otururdu. Axır ki! Axır ki, o, Yerə, öz dünyasına, öz dövrünə qayıdırdı.

Və bilavasitə öz bədəninə.

O, Qalaktikanın parlaq ulduzlarna baxırdı. Qərbdə, lap uzaqlarda Kanopusun parlaq mayakı işıq saçırdı və Qordona elə gəlirdi ki, Troonu, şadlıq edən camaatı görür...

O, Liannanı yada saldı və küt çarəsizlik dönüb-dönüb onun qəlbində baş qaldırdı.

O mürgüləyir, oyanır və yenidən həyəcan dolu yuxuya gedirdi. Vaxt tam mənasını itirmişdi. Günlər keçdi və nəhayət, illüminatorada Günəşin tanış sarı diski göründü.

“Etne” yaşıl Yerə yaxınlaşır, onun günəş şüaları ilə işıqlandırılmış şərq yanmkürəsinə enirdi.

– Əvvəlki yerə enin, – Qordon xahiş etdi. – Yadıңызdadır, Hell.

Himalay zirvələrinin qarları içindəki qüllə elə onun qoyub getdiyi kimi idi. Bu necə də çoxdan olmuşdu! “Etne” üsulluca balaca talaya endi.

– Mən laboratoriyaya baş çəkməliyəm. Mənimlə Hell Berrel gedəcək. – Qordon heyrlənmiş yoldaşlarının üzlərinə baxdı və az qala, nəfəsi tutuldu. – Gəlin bir-birimizin əlini sıxaq. Siz ən yaxşı dostlarsınız, bundan yaxşısı olmur.

– Şahzadə, siz, sanki, vidalaşırsınız, – Val Marlann təşvişlə dedi. – Siz axı orada nə etmək fikrindəsiniz?

– Narahat olmayın, – Qordon birtəhər gülümsündü. – Mən bir neçə saatdan sonra qayıdacağam.

Onlar bir-birinin əlini sıxdı. Sonra Qordon və Hell Berrel şaxtəli havaya çıxdılar.

Laboratoriyada, Zar Arn və onun müəllimi tərəfindən quraşdırılmış cihazlar arasında Qordon Vel Kvenin öyrətdiklərinin hamısını yada salmağa çalışdı. Bunlar necə də çoxdan olmuşdu! Gücləndiricini və ötürücünü diqqətlə yoxladı. Hell Berrel artan narahatlıqla ona göz qoyurdu.

– Hell, mənə sizin köməyiniz lazım olacaq. Amma söz verin: nə etdiyinizin mənasını başa düşməsəniz də, dediklərimin hamısına əməl edəcəksiniz.

– Mən sizin istənilən əmri yerinə yetirərəm, mənim şahzadəm! – antaresli ürəkdən dedi. – Amma bunun nə ilə bitəcəyini, hər halda, bilmək istərdim.

– Bir neçə saatdan sonra siz Troona uçaçaqsınız və sizin də şahzadə sizinlə bir yerdə uçaçaq. İndi isə gözləyin.

Qordon telepatik gücləndiricinin şlemini başına qoydu. Onun Zar Arnın fərdi tezliyinə tənzimlənməsini yoxladı, düyməni burub cihazı qoşdu. Aparat tərəfindən gücləndirilmiş fikri zamanın dibsiz dərinliklərinə göndərmək üçün fikrini cəmlədi.

“Zar Arn! Məni eşidirsinizmi?”

Cavab gəlmədi. O dönə-dönə fikri çağırışlar göndərirdi – nəticəsi yox idi. Bir saat sonra Qordon cəhdi bir də təkrarladı. Faydası olmadı. Hell Berrel səbirlə gözləyirdi. Vaxt gedirdi, daha bir cəhd: “Məni eşidirsinizmi, Zar Arn?”

Və birdən onun beynində zəif cavab fikri peyda oldu.

“Con Qordon! İlahi, mən artıq ümidimi üzmüşdüm! Bəs nə üçün Vel Kven deyil, siz danışırsınız?”

“O həlak olub, – Qordon cəld cavab verdi. – Liqanın əsgərləri tərəfindən öldürülüb. Qalaktik müharibə olub. Mənim Yerə qayıtmaq imkanım olmayıb. İndi mən buradayam və mübadiləyə hazırım. Mənim şəxsiyyətimin sirrini bircə nəfər bilmişdi, lakin o artıq ölübdür”.

“Qordon! – Zar Arnın fikri həyəcanlı və qırıq-qırıq idi. – Deməli, siz vədinizə sadıqsınız! Müharibə, Vel Kven həlak olub!

Siz orada, gələcəkdə qala bilərdiniz, amma bunu etmədiniz! Mənim də problemlərim olub! Mən sizin keçmişinizi bilmirdim və müvəqqəti olaraq xəstəxanaya düşmüşdüm...”

“Gəlin işdən danışaq, Zar, – Qordon onun sözünü kəsdi. – Vaxtımız, onsuz da, azdır. Güman edirəm ki, mübadilə aparatını hazırlaya biləcəyəm, Vel Kven mənə izah etmişdi”.

Edilməli olan bütün əməliyyatları o, fikrən təkrarladı. Zar Am diqqətlə dinləyir, hərdən düzəliş verirdi.

“Bəs ötürücünü kim qoşacaq?”

“Dostum Hell Berrel. O, sirri bilmir, amma xahiş etdiklərimin hamısını edəcək”.

Qordon şlemi çıxartdı və həyəcanlanmış antaresliyə tərəf döndü.

– İndi mənə kömək lazımdır. – O, ötürücünü göstərdi. – Mən işarə verəndə bax bunu qoşun.

Hell Berrel başı ilə anladığını bildirdi.

– Edərəm. Onda nə baş verəcək?

– Sizə deyə bilmərəm, Hell. Amma bunun mənə zərəri olmayacaq. Göylərə and olsun!

O, yoldaşının əlini möhkəm sıxdı və yenidən şlemi başına qoydu.

“Hazırsınız, Zar?”

“Hazıram, – şahzadə cavab verdi. – Hər şeyə görə sağ olun. Əlvida!”

Qordon əlini qaldırdı. Hellin rubilniki necə qoşduğunu eşitdi. Ötürücü uğuldadı və Qordon qarqaranlıq uçuruma yığıldığını hiss etdi.

QAYITMA

O, yavaş-yavaş özünə gəlirdi. Başı ağrıyırdı, bədəni özgələşmişdi. Tərpəndi, gözlərini açdı.

Tanış mitildə, özünün Nyu-Yorkdakı balaca mənzilində, dar, ala qararıq otağında uzanmışdı. Titrək əli ilə işığı yandırdı, qalxıb güzgüyə baxdı.

Con Qordonun günəşdən qaralmış üzünü gördü. Öz üzünü! Və öz güclü, enlikürək bədənini.

Deməli, bütün bunlar yuxu imiş? Yox!

Sözünə baxmayan ayaqları ilə inamsız addımlayaraq Qordon pəncərəyə yaxınlaşdı. Nyu-Yorkun binaları və işıqları ona miskin və yöndəmsiz göründü – fikrində hələ də Troonun dəbdəbəsi hakim idi.

O, ulduzlu səmaya baxdı və gözləri yaşardı. Orion dumanlığı nəhəng bürcün kəməmindən asılmış zəif ulduzcuq idi. Denebin ağ nöqtəsi üfuc üzərində sayrırdı.

Kanopus isə, ümumiyyətlə, yox idi, o, haradasa üfuc arxasında gizlənirdi. Lakin məkan və zaman uçurumunun o üzündə Qordon Troonun ecazkar qəsrlərini görürdü.

– Lianna! – o pıçıldadı. Üzüaşağı göz yaşları axırdı. Keçilməz uçurum onu sevdiyindən həmişəlik ayırmışdı. Yox, onu unuda bilməyəcək. Lakin burada başqa həyat, başqa yaşayışdır...

Səhər tezdən Qordon öz sığorta kompaniyasına getdi. Lap yaxınlarda o, bu qapılardan qeyri-adi sərgüzəştlər həsrəti ilə çıxmışdı. Lap yaxınlarda? O vaxtdan bütöv bir ömür keçib!

Şef onu gülər üzlə qarşılıdı.

– Qordon, özünüzü necə hiss edirsiniz? Siz xəstəxanadan çıxanda doktor Uillis sizin tez sağalacağınıza ümid etdiyini söyləmişdi. Amma hər halda, özünüzü ona göstərin.

Xəstəxananın baş həkimi doktor Uillis ayağa qalxıb Qordonu gülər üzlə qarşılıdı.

– Sizin amneziya necədir. Qordon?

– Qaydasında. Hər şey yadıma düşüb.

– Lap əla! – həkim sevindi. – Düzünü desəm, qorxurdum ki, qonşu palatadakı qızdakı kimi olsun. Rut Allen, yadınızdadır? O, şokdan ağlını itirib və indi permanent komadadır.

Nə baş verdiyini anlamaq o qədər də çətin deyildi. Bu dünyaya bələd olmamaq Zar Arni, aydındır ki, psixiatrik xəstəxanaya gətirib çıxartmışdı və doktor Uillis onu yaddaşı müvəqqəti itirməkdən müalicə edirmiş.

– Doktor, mən tamamilə sağlamam, – Qordon təkrar etdi.

– Tezliklə işə başlamaq istərdim.

Sonrakı günlərdə yalnız iş onu həyatdan tam əlini üzmək-dən saxlayırdı. Başqalarının içki və ya narkotikdə tapdığını o, işdə tapırdı. Özünü unutmıq imkanını... Amma elə gecələr olurdu ki, o yuxuya gedə bilmir və pəncərədən onun üçün əbədi olaraq möhtəşəm günəş olacaq ulduzlann saynışmasına baxır və Liannanın üzünü görürdü...

Qayıdandan haradasa iki həftə sonra şef dedi:

– Qordon, mən qorxurdum ki, xəstəlik sizin işdə irəliləyişinə mane olsun. Amma siz yaxşı işləyirsiniz. Güman edirəm ki, tezliklə şöbə müdirinin köməkçisi olacaqsınız.

Qordonu, az qala, dəli gülmək tutmuşdu. Köməkçi? O, İmperianın şahzadəsi, Troonun dəbdəbəli zallarında ulduz kral-ları ilə birgə məclislərdə olmuş şahzadə? O, Deneb yaxınlığındakı möhtəşəm vuruşmada müttəfiqlərin ordusuna başçılıq edən adam? O, Liqanı darmadağın edən və Qalaktikanın özünü sarsıdan adam?..

Amma Qordon gülmədi.

– Etimadınızı doğrultmağa çalışsaram, ser, – dedi.

Axşam o, yenidən öz otağında taybatay açılmış pəncərənin qabağında oturub ürək ağrısıyla ulduzlara baxırdı. Qapı döyüldü.

– Gəlin.

Qapıda heç vaxt görmədiyi gözəl, solğun bənizli, qarasaq qız dayanmışdı.

– Salam. Mənim adım Rut Allendir, – qız bir qədər inamsız dedi.

– Rut Allen? – Qordon soruşdu və dumanlı şəkildə xatırladı. “Hə! Doktor Uillis onun haqqında demişdi. Şok, ağlın itirilməsi, permanent koma...”

İndi isə qız aydın nəzərlərlə ona baxırdı və birdən onun üzünü, sanki, şəffaflaşdı və Qordon onun cizgilərinin arxasında tamam başqa üz, başqa gözlər gördü... Bu, ağılsızlıq, dəlilik idi. O, yerindən sıçradı.

– Lianna!

Qız inamsız irəli addımladı, qollarını onun boynuna doladı, yanağını onun yanağına sıxdı.

– Con Qordon! Siz məni hətta bu qiyafədə də tanıdınız? Mən bilirdim ki, tanıyacaqsınız.

Onun dolmuş gözləri Conun üzünə baxırdı. Tamamilə başqa gözlər, amma yenə də Liannanın gözləri...

– Zar Arn Troona qayıdandan sonra hər şeyi mənə danışdı. Başa düşəndə ki sizi sevirəm və həmişə də sevəcəyəm, məni bura, sizin dövrünüzə göndərdi. Yadına düşdü ki, burada ağılı həmişəlik itirilmiş bir qız var və məni onun bədəninə göndərdi...

Qordon hey-rət içində idi.

– İlahi, Lianna, axı bu mümkün deyil! Sizin bədəniniz...

Lianna onun çox sevdiyi təbəssümlə cavab verdi:

– Fəməlhut şahzadəsinin bədənini permanent komadadır. Bu barədə danışmayaq.

– Mən belə qurbanı qəbul edə bilmərəm... Siz geri qayıtmalısınız... İbtidai Yer sizə vəhşi kimi görünəcək...

Qızın gözlərində hökmranlıq parladı.

– Mən burada qalacağam, Con Qordon və bu mövzunu müzakirə etməyi sizə qadağan edirəm!

Qordon üzünü onun mülayim, yumşaq saçlarına sıxdı.

– Lianna! Lianna...

...Ala-toran tədricən gecəyə çevrilirdi. Onlar pəncərə önündə yanaşı oturmuşdular. Qız Zar Arnın Troona qayıtmasından danışdı.

– O ağlayırdı, Con Qordon! O, sizin İmperiya uğrunda necə vuruşduğunuzu eşidəndə nitqi qurumuşdu! – Qız ulduz dolu göyə baxdı. – Onların hamısı oradadır – Zar və onun Merni də, Cal və Zora da, qalanları da. Çox uzaqdadırlar, eləmi? Biz isə buradayıq. Bura bizim balaca dünyamızdır. Bizim evimizdir. Burada rahatlıq və sakitlik var, müharibə yoxdur, Dağıdıcı yoxdur. Bura Qalaktikada ən yaxşı yerdir...

Qordon daha etiraz etmirdi. O, sərgüzəştlər axtarırdı, amma bundan da böyük və dəyərli bir şey tapdı. Bəli, çox şey görmüşdü, amma heç yerdə özünü bu qədər yaxşı hiss etməmişdi. O, Liannanın yanında oturmuşdu və onlar birlikdə ulduzların Nyu-Yorkun dinc işıqları üzərindəki möhtəşəmliyinə baxırdılar.

ENDRÜ NORTON (ABŞ)

(1912–2005)

KOSMOSDA SARQAS

1. “Günəş şahzadəsi”

Ticarət donanmasının təptəzə formasında çox arıq bir gənc keyimiş ayaqlarını uzatmağa çalışırdı. O, bir qədər əsəbiliklə düşünürdü: “Bu vaqonları layihələşdirərkən, görəsən, onları kim üçün nəzərdə tutmuşdular. Onlar, yəqin, düşünürdülər ki, onların qitələrarası yeraltı qatarlarından yalnız cırtları adamlar istifadə edəcəklər”. O artıq neçənci dəfə idi ki, təyyarədə özünə yer ala bilmədiyinə heyifsilənirdi. Lakin hər dəfə özünün boş pul kisəsinə əl vuran kimi kim və nəçi – gəmisiz və tanışsız, Kosmodromda naşı olan Deyn Torson olduğunu xatırlayırdı.

Pul kisəsində Məktəbin məzunlarına verilən yolpulu və kosmosa götürə bilməyəcəyi əşyalarının satışından əldə etdiyi az miqdarda pul var idi. Onun tək-cə əşyalarnı içinə qoyduğu balaca çamadanı və üzərində onun üçün anlaşılmaz nişanlar olan metal lövhəciyi qalmışdı. Bu lövhəcik onun gələcəyə, Deynin düşündüyü kimi işıqlı gələcəyə, buraxılış vəsiqəsi idi.

Amma unutm ki, indiyə qədər də sənin bəxtin gətirirdi. Axı federal yetimxanadan olan hər oğlan Məktəbə buraxılış vəsiqəsi və on ildən sonra kosmik gəmidə işləməyə hazır olan superkarqo köməkçisi olmaq imkanını əldə edə bilmir. Bu an Məktəbin son həftələri, ağır imtahanlar yadına düşdü və səksəndi. Mexikanın əsasları, astrologiyaya giriş, sonra isə ixtisas üzrə imtahanlar: yükün daşınma üçün işlənilib hazırlanması, yükləmənin texnikası, ticarət əməliyyatları, qalaktik bazarlar, başqa dünyaların psixologiyası və s. O, bütün bunların hamısını

beyninə zorla yerləşdirirdi və bəzən ona elə gəlirdi ki, başında heç bir zaman bir yerdə birləşdirə bilməyəcəyi ayrı-ayrı parçalardan savayı heç nə yoxdur. Oxumağın çətin olması bəs deyilməmiş kimi, məzunların bölgüsü sistemindəki yeni dəyişikliklər də adamı yorurdu.

Deyn qaşqabaqlı şəkildə gözlərini önündəki oturacağın arxasına zillədi. Kursantların əksəriyyəti Ticarət donanmasının işçilərinin ailələrindən çıxmışdı və ailələri nəsillər boyu bu işlə məşğul olurdu. Deyəsən, Ticarət donanmasının işçiləri qapalı təbəqəyə çevrilirlər. Oğullar atalarının və qardaşlarının ardınca kosmodonanmaya gedirlər, buna görə də tanış olmayan adama Məktəbə buraxılış vəsiqəsi əldə etmək get-gecdə çətinləşir. Onun bəxti gətirib...

Məsələn, Sendzi götürək. Onun ailəsində hamı – iki böyük qardaşı, əmisi, əmisi oğlu – “İntersolar”da işləyir, Sendz isə hər yerdə və hamının yanında tez-tez bu barədə danışdı. Məzunun “İntersolar” kimi böyük şirkətin gəmisinə təyinat alması kifayətdir ki, o, ömrünün sonuna kimi təmin olunsun. Şirkətlər planet sistemləri arasındakı reysləri daim öz əllərində saxlayır. Onların kosmotəyyarəçiləri öz yerlərindən daim arxayındırlar, onlara öz şirkətlərinin səhmlərini almaq imkanı verilir və kosmosu tərək etmək vaxtı gəldikdə isə pensiya ilə təmin olunur və ya az da olsa özlərini göstəriblərsə, onlara inzibati vəzifə verilir. Sendz kimilərin payına Ticarət donanmasının “İntersolar”, “Kombayn”, “Deneb Qalaktik”, “Folvort İqnesti” kimi ən yağlı tikələri düşür.

Vaqonun sonunda televiziya reklamında “Folvort İqnesti”nin xarici malları tərifləyirdi. Deyn gözlərini nə qədər qıyıb ekrana baxsa da, heç bir şey nə görə, nə də eşidə bilmirdi. Hər şeyi Psixoloq həll edəcək. Deyn yenə də pul kisəsini yoxladı, buraxılış vəsiqəsi yerində idi.

Reklam bitdi, qırmızı yazı ilə əvəz olundu. Deyn ikisaatlıq yolun başa çatdığını bildiren yüngül təkanın olmasını gözlədi və ayağa qalxdı. O, səbirsizliklə bayıra çıxdı və yük vaqonundakı yük qalağından öz çamadanını çıxartdı.

Sənişinlərin əksəriyyəti Ticarət donanmasından idi, bəzi adamlarda isə iri şirkətlərin emblemləri görünürdü. Sənişinlərin

böyük hissəsi biçkomerlər, yaxud da çətin xasiyyətləri və ya hər hansı digər bir səbəbdən iri şirkətlərə uyğunlaşa bilməyib tez-tez bir köhnə gəmidən digərinə keçən və Ticarət İyerarxiyasının ən aşağı pilləsində duran azad tacirlər idi.

Deyn çamadanını çiyinə aşırıb liftlə qalxdı və qızmar cənub günəşinin altına çıxdı. Qazılmış və yanmış uçuş meydanını əhatələyən beton zolağın üstündə ayaq saxlayıb start qurğularının cərgəsini gözdən keçirdi. Marsa və asteroid qurşaqlarına reyslər edən planetlərarası küt uclu ticarət gəmiləri, eləcə də Saturnun və Yupiterin peyklərinə uçuşlar üçün nəzərdə tutulan gəmilər onu o qədər də maraqlandırmırdı. Ona lazım olan ulduz uçaqları idi. Onlar bir qədər uzaqdaydı. Onların hamar yanları qoruyucu yağlamadan parıldayırdı və bəlkə də, özgə dünyaların tozu hələ də onların dayaq stabilizatorlarının üzərindəydi...

– Ey, bu ki Vikinqdir! Nədir, Deyn, özünə yaxşı gəmi axtarırsan?

Deyn dişini dişinə sıxdı, lakin üzünü çevirəndə sifəti yenə də sakit və ifadəsiz idi.

Artur Sendz özünü elə aparırdı ki, guya, qoca kosmik qurdur. Sendzin özünü belə aparması, Deynin fikrincə, onun parıldayan çəkmələri və yepyeni forması ilə uyğun gəlmirdi, əksinə, çox gülünc görünürdü. Ancaq yenə də Sendzin ədəbazlığı həmişəki kimi onu qıcıqlandırdı. Hələ üstəlik, həmişəki züytutanları – Riki Uoren və Henlaf Bauta Arturun yanında idilər.

– Vikinq, deyəsən, indicə gəlmisən? Deyəsən, taleyini hələ sınınamısan? Elə biz də. Gəl gedək bir yerdə şəllənək.

Deyn tərəddüd edirdi. Artur Sendzlə birgə Psixoloqun qarşısında durmaq fikri onu o qədər də açmırdı. Onun son dərəcə özündənrazi olması Deynin əsəblərinə toxunurdu. Sendz ən yaxşı tikəni əldə edəcəyinə əmin idi, məktəb təcrübəsi isə göstərir ki, Sendz həmişə istədiyi hər şeyə nail olur. Deyn isə öz gələcəyinə şübhə ilə yanaşmağa çoxdan alışmışdı və ona görə də bəxtini sınağa şahidlərsiz getmək istəyirdi. Ancaq o, çox yaxşı bilirdi ki, Arturdan yaxa qurtarmaq qeyri-mümkündür, ona görə də çamadanını dinnəzəcə mühafizə kamerasına verməyə yollandı.

O düşünürdü ki, əlbəttə, onlar təyyarə ilə gəliblər. Artur və onun əlaltıları istədiklərini etməyə adət eləmişdilər. Çox maraqlıdır, görəsən, onlar nə üçün indiyə qədər Psixoloqun yanında olmayıblar? Onlar bir saat burada nə ediblər? Qərara gəliblər ki, son boş vaxtlarını gəzintiyə sərf etsinlər? Yoxsa... Deyn yüngül həyəcan keçirdi. Yoxsa onlar da narahat idilər, yoxsa onlar da maşının cavabından qorxurdular?

Deyn onlara qoşulan kimi bu fikri dərhal başından çıxartmalı oldu, Artur yenə də öz sevimli mövzusu barədə danışırdı.

– Maşın, bildiyiniz kimi, tərəfkeş deyil! Məktəbdə bizim beynimizə yeritdiklərinin hamısı nağıldır. Hamısı boş söhbətdir – insan, guya, onun xarakterinə və bacarığına uyğun vəzifəyə təyin olunur, yəni gəmidə ancaq ideal hazırlıqlı heyət işləməlidir. Bunların hamısı cəfəngiyatdır! “İntersolar” istədiyi şəxsi işə götürə bilər və heç bir Psixoloq istəmədiyini ona ilişdirə bilməz. Bu söhbətlərin hamısı gəminin qabağıyla arxasının harada olduğunu bilməyən uşaq-muşaqlar və ya özünə yaxşı iş tapmağa fərasəti çatmayanlar üçündür; məsələn, məni heç vaxt dünyanın o başına, hər hansı bir geridəqalmış ticarət gəmisinə göndərə bilməzlər...

Riki və Henlaf onun hər bir sözünə diqqətlə qulaq asırdılar. Lakin Deyn belə söhbətləri dinləmək istəmirdi. Son günlərdə Məktəbdə Artur və onun kimiləri xidməti pillədə sürətlə irəliləyəcəklərinə əmin olduqlarından lovğa-lovğa gəzəndə Deyn Psixoloqun ədalətliliyinə inandığından dözürdü.

O, həmişə rəsmi məlumatlara, yəni maşının rele və impulslarının xarici təsirlərə məruz qalmadığına, təyinat üçün maşına müraciət edənlərin taleyinin tam obyektiv şəkildə həll olunduğuna inanmağa üstünlük verirdi. O, buraxılış vəsiqəsini maşına salanda onun Ticarət donanmasında qohum-əqrəbasının olmasının, özünün yetim, pul kisəsinin isə boş olmasının elektron Psixoloq üçün fərqi olmayacağına və onun taleyinə təsir etməyəcəyinə, həmçinin qərarın yalnız onun biliklərindən, məktəb xasiyyətnaməsindən, onun xasiyyətindən və bacarıqlarından asılı olacağına inanmaq istəyirdi.

Lakin ürəyində artıq şübhə baş qaldırmağa başlamışdı, inamsızlıq hissi artır, təyinat zalına yaxınlaşdıqca isə get-gedə

addımları yavaşlırdı. Bununla belə, o, Artura və onun əlaltlarına heç vaxt imkan verməzdi ki, onun narahatlığını duysunlar.

Qüruru onu irəli itələdi və dörd nəfərin içərisindən birinci olaraq o, vəsiqəsini maşına saldı. Dalınca cəld əlini uzatsa da, vəsiqə artıq maşının içində idi. Deyn özünü ələ alıb yerini Artura verdi.

Elektron Psixoloq, sadəcə, qutu, metal kub idi – hər halda, maşın məzunlara hazırda o cür görünürdü. “Bu sandığın içində baş verənləri, – Deyn düşündü, – maşının limana gələn və superkarqo köməkçisi üçün ərizə verən gəmilərin içərisindən uyğun gələni seçənə qədər vəsiqələrimizin üzərindəki nişanları və işarələri necə qiymətləndirdiyini, müqayisə etdiyini, uzlaşdırdığını öz gözlərimizlə görə bilsəydik, çox yaxşı olardı”.

Keçmişdə kiçik heyətin ulduz uçağında istirahətsiz və əyləncəsiz uzunsürən uçuşları çox vaxt faciə ilə nəticələnirdi. Məktəbdə Ticarət donanmasının tarixi üzrə oxunan mühazirələrdə belə hadisələr barədə danışılırdı. Sonra isə Psixoloq yarındı və daha çox gəlir gətirmək, eləcə də daha yaxşı iş şəraitində çalışmaq üçün lazımi adamları hazırlıq səviyyəsinə və heyətin sayına müvafiq olaraq tərəfkeşlik etmədən lazımi gəmilərə obyektiv surətdə müəyyənləşdirməyə başladı. Məktəbdə heç kəs kursantlara Psixoloqun necə işlədiyini, vəsiqələrin üzərindəki işarələri necə oxuduğunu deməyib, lakin məlumdur ki, maşının qərarı vəsiqənin üzərində qeyd edilir, bu qərar qətidir və heç bir zaman dəyişdirilmir.

“Bizə belə öyrədiblər, – Deyn düşündü, – mən buna həmişə inanmışam, məgər bu, yalan ola bilər?”

Maşının içindən gələn cingilti səsi onu düşüncələrindən ayırdı. Vəsiqələrdən biri qayıtmışdı, onun üzərində yeni yazı vardı. Artur onu cəld qapdı və təntənə ilə qışqırdı:

– “Sürətli ulduz uçağı!” “İntersolar!..” Əzizim, mən billirdim ki, sən Artur əmini pis vəziyyətdə qoymayacaqsan! – o, lovğalovğa maşının yastı qapağını tumarladı. – Uşaqlar, bu maşının mənim üçün çalışacağını mən axı sizə demişdim!

Riki başı ilə cəld onun sözlərini təsdiqlədi. Sehrbaz Sendz yenə də möcüzə göstərdi.

Növbəti iki cingilti səsi, demək olar, eyni vaxtda eşidildi və iki vəsiqə bir-birinin üzərinə düşdü. Riki və Henlaf cəld onları qapdılar. Rikinin sir-sifəti dəyişdi.

– “Mars – Yer inkorporeyed... Sərgüzəştlər axtaran...” – o, hündürdən oxudu.

Deyn onun vəsiqəni kəmərinin cibinə salanda barmaqlarının necə titrədiyini gördü. Rikinın nə uzaq ulduzları, nə böyük qəhrəmanlıqları olmayacaq, onun bəxtinə Günəşətrafı uçuşlar sistemində çoxlu rəqabət və çox az şöhrət və sərvət olan bikara yer düşüb.

Əvəzində isə Henlafın sevinci yerə-göyə sığmırdı.

– “Deneb əsgəri”! “Kombayn”! – o, yazıq Rikini dinləmədən elə hey qışqırırdı.

Artur dişlərini ağardaraq əlini ona uzatdı.

– Rəqib, vur gəlsin! – dedi. O da Rikiyə fikir vermirdi, sanki, onun köhnə dostu artıq yox idi.

– Rəqib, tut gəlsin! – Henlaf cavab verdi. Onun həmişəki yaltaqlığı yoxa çıxmışdı.

Onun bəxti yaman gətirmişdi. “Kombayn” güclü şirkət idi, hətta son iki ildə “İntersolar”a belə meydan oxuyurdu. O, “İntersolar”ın burnunun altından poçt daşımalarına olan dövlət müqaviləsini qamarlamış və planet sistemlərindən birində reyslərin istismarına olan konsessiyanı ələ keçirə bilmişdi. Çox güman ki, Artur və onun keçmiş züytutanı bundan sonra bir daha dost kimi görüşməyəcəklər. Hazırda isə onları ümumi uğurlarından savayı heç nə maraqlandırmırdı.

Deyn isə hələ də gözləyirdi. Bəlkə, vəsiqə orada ilişib qalıb? Bəlkə, müdiriyyətdən kimisə tapıb kömək istəmək lazımdır? Axı vəsiqəni birinci o salıb, vəsiqə isə heç cür geri qayıtmır. Hətta Artur da buna fikir verdi...

– Hə... deyəsən, Vikinq üçün heç cür gəmi tapılmır! Görünür, sənın nadir istedadına uyğun təknə tapmaq elə də asan deyil...

“Bəlkə, bu, doğrudan da, belədir? Bəlkə, hazırda limanda mənim ixtisasıma ehtiyacı olan gəmi yoxdur? Yoxsa belə gəmi tapılana qədər mən burada ilişib qalmalıyam?” – Deyn düşündü.

Artur, sanki, onun fikrini oxudu. İstehza ilə dişlərini ağartmağa başladı.

– Uşaqlar, mən sizə nə demişdim? – Artur dedi. – Vikinçin arxasında duranı yoxdur. Bəlkə, çamadanının dalınca gedəsən? Psixoloq sənə lazımı gəmi tapana qədər bir neçə gün burada küncün birində oturub gözləyəsən.

Henlaf bir yerdə dura bilmirdi. İndi o, özünü tamamilə müstəqil hiss edirdi, daha Artur onun üzərində ağalığ edə bilməzd.

– Acından ölüürəm, – Henlaf dedi, – gedək ağzımıza bir şey ataq... sonra isə öz gəmilərimizi axtarıq.

Artur başını buladı:

– Bir az da gözləyək. İstəyirəm görüm, ona gəmi tapılacaq, yoxsa bu cür gəmi limanda yoxdur?..

Deyn dözürdü. Dözməkdən başqa bir şey edə bilməzd. Özünü elə aparırdı ki, guya, heç bir şey baş vermir, Artur və onun dəstəsi isə heç vecinə də deyil. Amma görəsən, doğrudan da, nə baş verir? Maşın işləyir, yoxsa vəsiqə onun içərisində itib? O, axmaq zarafatlar edən Artur olmasaydı, çoxdan kömək axtardı.

Riki artıq qapının ağzındaydı, o, sanki, hiss edirdi ki, bu dəstədə artıq ona yer yoxdur, təyinatının bu cür uğursuz olması onu həmişəlik köləyə çevirdi. Henlaf da yönünü çevirdi ki, getsin, birdən dördüncü dəfə cingilti səsi gəldi. Deynlə Artur eyni zamanda maşına tərəf qaçdılar. Lakin Deyn Arturdan cəld tərpəndi və vəsiqəni ondan qabaq qapdı.

Deyn vəsiqənin üzərində parıldayan işarələrin – iri şirkətlərin simvolunun olmadığını dərhal gördü. Deməli... deməli, Riki kimi o da ömrünü Günəş sistemində çürütməlidir.

Yox, burada Qalaktikanın işarəsi olan ulduz var... bax, bu da ulduz uçağının adıdır... düzdür, şirkət olmasa da, heç olmasa, ulduz uçağıdır... “Günəş şahzadəsi”. İndiyə qədər Deyn özünü heç vaxt kütbeyin hesab etməmişdi, amma indi nə baş verdiyini o saat başa düşmədi.

Əgər şirkətin adı yoxdursa, təkcə gəminin adı verilibsə, deməli, bu, azad tacirdir. İri şirkətlərin yeni, çox təhlükəli və az gəlir verdiklərindən girişmədikləri ulduz cığırlarında eşələnən kosmos səfillərindən biridir. Azad tacirlər də Ticarət donanma-

sının dəstəsindəndir və nabeləd adamlar hətta bunu romantik hesab edirlər. Lakin Deynin biranlıq ürəyi qopdu. Şöhrətpərəst adam üçün bu, demək olar, çıxılmaz bir vəziyyətdir. Hətta Məktəbdə müəllimlər də bu fənn barədə danışırkən çalışırdılar ki, yalnız ən vacib məlumatları çatdırsınlar. Azad tacirlər ölümlə tez-tez üzləşir, qorxulu xəstəliklərdən, yad düşmən tayfalarla savaşa həlak olurdular. Azad tacirlər çox vaxt nəinki gəlirlərini və gəmini, eləcə də öz həyatlarını belə risk altına salırdılar. Buna görə də bu peşə Kosmodonma iyerarxiyasında ən aşağı pillədə dururdu. İstənilən məzun azad tacir təyinatını Rikinin təyinatına dəyişməyə sevinə-sevinə razılıq verərdi.

Deyn sarsılmışdı, buna görə də tamamilə unutmuşdu ki, ehtiyatlı olmaq lazımdır. Artur onun çiyininin üzərindən əlini uzadıb vəsiqəni qapdı.

– Azad tacir! – Sendz bütün limana var gücü ilə bağırdı.

Riki qapının ağzında ayaq saxlayıb geriye boylandı. Henlaf astadan hırıldadı, Artur isə qəhqəhəylə gülməyə başladı.

– Deməli, sən beləymişsən, Vikinq? Sən kosmik vikinq, Ulduz yollarının Kolumbu, uzaq diyarların səfli olacaqsan. Bəs, yaxşı, heç olmasa, blasterdən istifadə etməyi bacarırsanmı? Bəlkə, gedib özgə tayfalarla ünsiyyət yaratmaq qaydalarını əzbərləyəsən? Bildiyin kimi, azad tacirlər yer tayfaları ilə çox az görüşürlər, – o, üzünü Henlaf və Rikiyə tutdu. – Uşaqlar, gedək, Vikinqə yaxşı bir qonaqlıq verək, axı bu yazıq ömrünün sonuna kimi konsentratlarla qidalanmalı olacaq.

O, Deynin əlindən tutdu. Arturdan yaxa qurtarmaq mənasızdır, amma özünü ələ alıb mənliyini itiməməlidir. Deyn hirsini boğub onun ardınca getdi.

Arturun axmaq zarafatlarına hirsənib öz vəziyyətində nəşə yaxşı bir şey axtarmağa başladı. Düzdür, vəsiqəsinin üzərində öz qismətini birinci dəfə oxuyanda dilxor olsa da, indi kefi təzədən qalxmışdır. Nə olsun ki, azad tacir Kosmodromda hörmətli adam sayılmır, nə olsun ki, onlardan çox azı iri şirkətlərin işçilərinin lovğalıqla gəzdikləri böyük limanlarda gəzə bilir. Lakin heç kəs kosmosun civarlarında çoxlu sərvət olduğunu inkar edə bilməz və azad tacirlər isə özlərini itirənlərdən deyillər.

Ticarət donanmasında silklər üzrə xüsusi təbəqələşmə yox idi, kosmotəyyarəçilər rütbələrinə görə deyil, iş yerlərinə görə fərqlənirdilər. Limanın iri yeməxanası Kosmodrom formasında olan istənilən müştəri üçün açıq idi. Burada iri şirkətlərin özlərinin zalı vardı. Bu şirkətlərin işçiləri yeməyin pulunu talonla ödəyirdilər. Tranzit sənişinlər və hələ heç bir gəmiyə təyinat almamış təzə işçilər isə, adətən, çıxışın yaxınlığındakı masalarda otururdular.

Boş masa arxasında birinci Deyn oturdu və dərhal avtokassa düyməsini basdı. Azad tacir olmasına baxmayaraq, bu ziyafəti o verir və hətta olan-qalan pulunun yarısını ziyafətə verməli olsa belə, bu, Arturun aldığı balaca bir tikəni yeməkdən daha yaxşıdır.

Onlar diskin üstündə sifarişi yazdıqdan sonra ətrafa boylanmağa başladılar. Yaxınlıqdakı masanın arxasından yaxalığında rabitəçi mühəndis olduğunu göstərən bir nəfər qalxdı və çıxışa tərəf getdi, onun digər iki süfrə yoldaşı isə yeməklərini davam etdirirdi. Sifəti şərq tipli olmasına baxmayaraq, döş qəfəsinin çox geniş olması onun ikinci və ya üçüncü nəsildən Mars kolonisti olduğunu göstərirdi.

Masa arxasında oturanların ikisi də köməkçi rütbəsindəydi. Birinin yaxalığında şturman, digərinin isə yaxalığında mexanik nişanı parıldayırdı. Mexanik Deynin diqqətini cəlb etdi.

Superkarqo köməkçisi düşündü ki, hələ ömründə heç vaxt bu qədər gözəl sifət görməyib. Onun sıx qara saçları qısa kəsilsə də, onların dalğalı olduğu bilinirdi. Qalın qaşları ona xüsusi yaraşlıq verir, kişi üçün çox qırmızı olan dodaqlarında isə xəfif təbəssüm vardı. O, tipik televiziya qəhrəmanına – kosmik kəşfiyyatçıya oxşayırdı və elə ilk baxışdan Deynin xoşuna gəlmədi.

Bu yaraşlıqlı mexanikin süfrə yoldaşı zənci isə kobud quruluşlu ydu, sanki, qranitdən yonulmuşdu. O, canfəşanlıqla nəsə deyirdi, mexanik isə həvəssiz şəkildə qısa cavablar verirdi.

Tezliklə Artur yenidən zəhərini tökməyə başladı və Deynin fikrincə, çox hündürdən dedi:

– “Günəş şahzadəsi”! Azad tacir! Hə, Vikinq, sözün həqiqi mənasında, həyatın dadını görəcəksən. Amma heç olmasa,

təsəlli verən bir şey var – səninlə əvvəlki kimi görüşə bilərik... özün bildiyin kimi, səndən rəqib...

Deyn sifətində gülüşəbənzər bir ifadə qoyub dedi:

– Sendz, sən necə də xeyirxahsan! Daha heç nədən şikayət edə bilmərəm, mənə “İntersolar”ın işçisi iltifat göstərir.

Riki onun sözünü kəsdi:

– Axı azad ticarət çox təhlükəlidir!

Artur üz-gözünü turşutdu. Təhlükə həmişə maraqlı, füsunkar görünür. O, cəld etiraz eləməyə başladı:

– Bəsdir, boş-boş danışdın, Riki! Yoxsa sənə, doğrudan, elə gəlir ki, bütün bu azad tacirlərin hamısı yeni dünyalara reyslər edir? Onların çoxu bütün ömrü boyu iri şirkətlərin girişmədikləri kasıb planetlərə müntəzəm reyslər edir. Görəsən, bizim Deyn günbəz altındakı iki şəhərcik arasında ora-bura uçmalı olacaq... yazıq, heç skafandrdan da çıxma bilməyəcək...

“Deyəsən, sən bunu çox istəyirsən? – Deyn özlüyündə dedi.

– Məgər başıma gələnlər sənə kifayət eləmir?” O, bir neçə saniyə düşündü ki, görəsən, nə üçün Sendz onu sancmaqdan bu qədər həzz alır.

Riki cəld razılaşdı:

– Hə, düz deyirsən...

Lakin Deyn onun necə baxdığını gördü, Rikin baxışlarında qəm-qüssə hiss olunurdu.

Artur qədəhi lovğa-lovğa qaldırıb dedi:

– Ticarət limanının şərafinə! Uğur həmişə “Günəş şahzadəsi”nin yol yoldaşı olsun! Vikinq, bir bilsən, uğur sənə necə lazım olacaq!

Deyn yenə də özünü alçalmış hiss etdi:

– Nə bilim, nə bilim, Sendzl Olub ki, azad tacirlər böyük işlər görüblər. Hələ risk...

– Düz qeyd elədin, risk! Tale hər adamın üzünə gülmür.

Əgər azad tacirlərdən biri nəyəsə nail ola bilsə, onlardan yüzü heç limanda dayanacaq pulunu da verə bilmir. Hə, qardaş, heyif ki, sən özünə bu dünyada arxalı dostlar tapa bilmədin.

Bu yerdə Deynin səbri daşdı, qərara gəldi ki, Arturu yerində oturmağın vaxtı çatıb. Stulun arxalığına söykənib gözlərini Artura zillədi və sakit səsle dilləndi:

– Psixoloq məni təyin etdiyi yerə yollanacağam. Azad tacirlərin dəhşətli taleləri ilə bağlı söhbətlərin hamısı isə, sadəcə, cəfəngiyatdır. Sendz, bir il kosmosda dolaşacaq, ondan sonra danışarıq...

Artur qəhqəhə çəkdi:

– Oldu! Mən bir il “İntersolar”da, sən isə öz köhnə metal qutunda. Vikinq, mərc gəlirəm ki, biz növbəti dəfə görüşəndə sənın cibində bir qara qəpik də olmayacaq və mən sənın yemək pulunu verməli olacağam.

Sonra isə saatına baxıb əlavə etdi:

– İndi isə mən öz “Sürət uçağıma” baxmaq istəyirəm. Kim mənimlə gedir?

Aydın məsələdir ki, Henlafla Riki cəld ayağa qalxdılar. Hər halda, onlar üçü də bir yerdə getdilər. Deyn isə masa arxasında qalıb yeməyini davam etdirdi. O əmin idi ki, bu cür dadlı yeməyi bir də uzun zamandan sonra yeyə biləcək. O ümid edirdi ki, Sendzin onu bezdirməyinə baxmayaraq, özünü ləyaqətli aparıb.

Lakin çox keçməmiş təkliyini pozdular. Kimsə Rikinın stulunu çəkib onun qarşısında oturdu:

– Ey, qardaş, “Günəş şahzadəsi”nə gedirsən?

Deyn cəld başını qaldırdı. Yoxsa yenə də Artur gic-gic zaraflar edir? Lakin onun qarşısında qonşu masadakı şturman köməkçisi – zənci oturmuşdu. Onun səmimi sifətini gördükdə Deyn bir az sakitləşdi, masanın üzərindən vəsiqəni uzadıb dedi:

– Bir az olar ki, təyin olunmuşam.

– Deyn Torson. Mənim isə adım Rip Şenon...tam şəkildə Ripli Şenondur.

Sonra isə televiziya qəhrəmanını əli ilə çağırdı:

– Bu isə Əli Kamildir. Biz ikimiz də “Şahzadə”dənlik. Deməli, sən superkarqo köməkçisisən.

Deyn Əli Kamillə salamlaşdı. Ümid edirdi ki, salamlaşan zaman özünə inamsızlığı sifətində və səsində hiss edilmədi. Ona elə gəldi ki, Kamil onu açıq-aydın süzür və deyəsən, Deyn onun heç də xoşuna gəlmədi.

– Biz indi gəmiyə getməyə hazırlaşırıq, – Rip onu düşüncələrindən ayırdı. – Bizimlə gedirsən?

Rip son dərəcə sadələşməyə göründüyündən Deyn dərhal razılaşdı. Onlar yeməxanadan çıxıb kara oturdular və uçuş zolağından keçib uzaqda görünən ulduz uçaqlarının start qurğularına tərəf sürdülər. Rip dayanmadan danışdı, bu yekəpər adam get-gedə Deynin lap xoşuna gəlirdi. Şennonun yaşı çox idi və deyəsən, yaxın zamanlarda müstəqil işə başlamağa hazırlaşır. O, Deynə “Şahzadə” və onun heyəti haqqında bəzi şeylər danışdı, buna görə də Deyn ona səmimi-qəlbədən minnətdar idi.

Şirkətlərin nəhəng superkosmouçaqları ilə müqayisədə “Şahzadə”, sözün həqiqi mənasında, əsl liliput idi. Onun heyəti cəmi on iki nəfərdən ibarət idi və hər kəs eyni zamanda bir neçə vəzifəni yerinə yetirirdi, gəmidə ciddi vəzifə bölgüsü yox idi.

– Biz bu gün yüklə Naksosa yollanırıq, – sonra isə Rip çiyini nə çəkib əlavə etdi. – Oradan isə... Allah bilir hara?

– Hər halda, Yerə deyil, – Kamil quru cavab verdi. – Ona görə də, Torson, uzun müddətə evlə sağollaşın. Bu tərəflərə bir də hələ çox gec gəlib çıxacağıq. Əlimizə xüsusi yük küşüdüyündən biz indi buradayıq, bu isə on ildə bir olur.

Deynə elə gəldi ki, bu yaraşığı onu qorxutmağa çalışır.

Kar birinci nəhəng start qülləsini keçdi. Bu da ki öz şəxsi doklarında iri şirkətlərin gəmiləri – iti burunları göyə baxır, ətraflarında adamlar qaynaşır, gəmilərə yük vurulurdu. Deyn bu nəhənglərdən gözlərini ayıra bilmirdi, lakin kar sola dönüb start qurğularının digər cərgəsinə tərəf gedəndə başını çevirmədi. Burada az gəmi vardı, cəmi altı dənəydi və onlar ölçücə daha kiçik idi, göründüyü kimi, uçuşa hazır olan azad tacirlərdir. Kar onlardan ən köhnəsinin trapının yanında dayananda Deyn heç təəccüblənmədi də.

Lakin Rip gəmini təqdim edəndə onun səsində həqiqi sevgi və qürur vardı:

– Bax bu da, qardaş, “Günəş şahzadəsi”, ulduz yollarının ən yaxşı taciridir. Bizim “Şahzadə” əsl xanımdır!

2. Dünyaların hərracı

Deyn superkarqonun xidməti kayutuna daxil oldu. Burada hər bir səriştəli tacirə lazım olan mikroplyonkalı kasetlərin, proyektorların və digər aparaturanın əhatəsində masa arxasında bir nəfər oturmuşdu, Deyn superkarqonu tamamilə başqa cür təsəvvür edirdi. Məktəbdə ticarət işi barədə mühazirə oxuyan müəllimlər səliqəli, özlərinə baxan idilər və zahiri görünüşcə imkanlı yer məmurlarından fərqlənmirdilər. Onlarda kosmosdan heç bir əlamət yox idi.

Superkarqo C.Van Rayka gəldikdə isə onun Kosmodonan-madan olduğunu yalnız əynindəki forma göstərmirdi. Bu, yekəpər, cüssəli bir kişiydi. Onun ağarmış seyrək saçları və enli qırmızı sifəti vardı, iri bədəniylə bütün kreslonu tutmuşdu. Həm o, həm də onun masanın üstündə sərələnməmiş zırpı zolaqlı pişiyi Deynə laqeydliklə baxırdılar.

Farağat vəziyyətində durub təzim etdi:

– Ser, superkarqo köməkçisi Torson əmrinizə müntəzirdir! – Məktəbdə öyrətdikləri kimi özünü təqdim edib buraxılış vəsiqəsini masanın üstünə qoydu.

Lakin onun yeni rəisi heç tərpənmədi də.

– Torson... – qalın gur səsi ucaldı. – Birinci reysdir?

– Bəli, ser.

Pişik gözlərini qıyıb əsnədi, Van Rayk isə Deynə elə baxırdı ki, sanki, onu qiymətləndirir.

– Kapitanın yanına gedin, o, sizi qeydiyyatla alacaq, – nəhayət ki, dilləndi.

Bununla da təqdimat qurtardı. Deyn bir qədər kaxxmış halda idarəetmə şöbəsinə yollandı. Dar dəhlizdə hansısa zabıt onu haqladı və Deyn ona yol vermək üçün divara sıxılmalı oldu. O, Rip və Kamillə bir masa arxasında nahar edən həmin rabitəçi mühəndis idi.

– Təzə işçisən? – ayaqüstü tez-tələsik soruşdu.

– Bəli, ser. Mən...

– Kapitanın kayutu yuxarıdadır, – deyib gözdən itdi.

Deyn tələsmədən onun ardınca getdi. “Şahzadə”ni, həqiqətən də, ulduzlar arası trasın nəhəngi adlandırmaq olmazdı – burada iri şirkətlərin gəmilərində olan komfort və ən yeni qurğular yox idi. Lakin hətta gəmiyə təzə ayaq basan istənilən şəxs belə “Şahzadə”də ideal səliqə-sahmanın olduğunu görə bilərdi. Düzdür, gəmi çöl tərəfdən əzilmiş, yaman gündə görünməyə başlayırdı, içəridə hər şey qaydasında idi, o saat görünürdü ki, gəmiyə yaxşı baxılır. Deyn növbəti göyertəyə qalxdı və yarıaçıq qapını döydü. İçəridən hövsələsiz səslə ona daxil olmağı əmr etdilər və o, içəri girdi.

O, biranlıq özünü itirdi – ona elə gəldi ki, kosmologiya muzeyinə düşüb. Dar kayutun divarlarından iri şəkillər asılmışdı. Bu şəkillərdə nələr yox idi! Gördüyü və yalnız adlarını eşitdiyi kosmik heyvanların şəkilləri, sanki, ən dəhşətli kabuslardan çıxmış bədheybətlərin şəkillərinə qarışmışdı. Alçaq tavadan asılmış kiçik qəfəsdə isə tutuquşu ilə qurbağanın ağlasığmaz qatışığı olan mavi rəngdə məxluq oturmuşdu. Bu məxluqun altı ayağı vardı ki, bunların da ikisi qısqaclı idi. Deyn içəri girdikdə məxluq başını qəfəsin barmaqlıqları arasına soxub sakitcə tüpürdü.

Deyn heyrətdən quruyub qalmışdı ki, xırıltılı bir səs onu huşa gətirdi:

– Hə, nə lazımdır?

Deyn cəld gözlərini mavi bədheybətdən ayırdı və nəhayət, qəfəsin altında oturmuş adamı gördü. Yanağındakı çapıq kapitan Celikonun sərt sifətini eybəcər hala salmışdı. Bu cür çapıqlar blasterlə yandıqda qalır. Kapitan furajkasının altından onun ağarmış saçları görünürdü, gözləri isə qəfəsdəki məxluqun gözləri kimi soyuq və amiranə idi.

Deyn özünü toparladı.

– Ser, superkarqo köməkçisi Torson göyertəyə gəlmişdir! – deyib vəsiqəsini uzatdı.

Kapitan səbirsizliklə vəsiqəni onun əlindən qayıb soruşdu:

– İlk reysdir?

Deyn yenə də “hə” deməli oldu, hərçənd çox istəyirdi ki, “onuncu dəfədir” desin.

Bu an mavi məxluq ətürpədicisi səsə qışqırdı, kapitan kreslonun arxalığına söykənib əlini qəfəsin dibinə çırpdı. Heyvan səsini kəsib tüpürməyə başladı. Kapitan vəsiqəni bortjurnalın rekorderinə salıb düyməni basdı. Rəsmi qeydiyyat baş tutdu. Deyn özünü nisbətən sərbəst hiss etdi. O artıq “Şahzadə”nin üzvi idi və indi onu dəqiq qovmayacaqlar.

– Start on səkkiz sıfır-sıfırdadır, – kapitan dedi. – Gedin, rahatlanın.

– Baş üstə, ser, – Deyn dedi.

Azad əmrini aldığı düşünüb təzim etdi və sevənə-sevinə kapitan Celikonun cəmi bircə dənə canlı eksponatı olan heyvanxanasından çıxdı.

O, yük şöbəsinə düşə-düşə fikirləşirdi ki, bu mavi məxluq haradan, hansı qəribə dünyadan gətirilib və görəsən, nəyə görə kapitanın bu qədər xoşuna gəlir ki, onu hətta hər yerə özü ilə daşıyır. Deynin fikrincə, bu heyvanda seviləcək əsla heç bir şey yoxdur.

“Şahzadə”nin Naksosa aparmalı olduğu yük artıq göyertədə idi. Deyn anbarın yanından keçəndə yük lyukunun möhürlənmiş olduğunu gördü. Deməli, Deynin artıq bu limanda xidməti vəzifəsi qalmamışdı. O, Ripin göstərdiyi kiçik kayuta yollandı və özünün az sayda əşyalarını şkafa yerləşdirdi.

Yeni mənzili ona çox möhtəşəm görünürdü, onun heç vaxt bu cür otağı olmamışdı. Məktəbdə onun təkə asma çarpayısı və şkafı vardı. Ona görə də starta hazırlıq signalı veriləndə Deyn həyatından olduqca razı idi və heç bir Artur Sendzler onun kefini poza bilməzdi.

Deyn heyətin digər üzvləri ilə artıq kosmosda tanış oldu. İdarəetmə otağında kapitandan savayı otuz yaşlarında anıq şotlandiyalı Stin Vilkok da növbədə olurdu. O, “Şahzadə”nin şturmanıydı, Ticarət donanmasına daxil olmamışdan öncə isə Kəşfiyyat xidmətində şturman köməkçisi işləyirdi. Bundan başqa, idarəetmə şöbəsinə rabitəçi-mühəndis marslı Tan Ya və Vilkoksun köməkçisi Rip daxil idi.

Mühəndislik şöbəsi də dörd nəfərdən ibarət idi. Burada rəhbər İohann Ştoç idi. Deyəsən, bu qaradınmız cavan oğlanı öz

mühərriklərindən savayı heç nə maraqlandırmırdı. Ripin dediklərindən Deyn belə bir nəticəyə gəldi ki, Ştoç, bir növ, dahi mexanik idi və o, özünə qocalan “Şahzadə” ilə müqayisədə daha yaxşı iş yeri tapa bilərdi, lakin qalıb onun sənətinə oxunan meydanı qəbul etməyə üstünlük verib. Ştoçun köməkçisi yaraşığı, ədalətli Kamil idi. Lakin lovgalıqına və süni laqeydliyinə baxmayaraq, Kamil Ştoç kimi müdirin rəhbərliyi altında öz vəzifəsinin öhdəsindən çox yaxşı gəlirdi – “Şahzadə”də avara yox idi. Mühəndislik şöbəsində ştatda olan digər iki nəfər isə nəhəng – karlıq olmaqla ulduz cütlüyünə bənzəyirdi.

Onlar əla təsir bağışlayırdılar. Nəhəng ayıya oxşayan, yöndəmsiz, lakin işində yaxşı sazlanmış mexanizm kimi dəqiq və etibarlı Karl Kostı idi. Alçaqboylu Casper Viks isə onun ətrafında elə fırlanırdı ki, sanki, milçək öküzün ətrafında fırlanır. Onun sifəti arıq və Venera ala-toranlıqlarından o dərəcə ağarmışdı ki, hətta kosmik şüalar belə onun dərisinə təbii qəhvəyi rəngi verə bilmirdi.

Deynin həmkarları yük göyertəsində yerləşmişdilər, burada isə hər cür adam vardı. Birincisi, elə Van Raykın özü də burada yaşayırdı. O, öz şöbəsinin işində son dərəcə dəqiq rəhbər olduğundan bəzən Deynə elə gəlirdi ki, o, adam deyil, hesablama maşınıdır. Deyn həmişə bu insana daim heyranlıqla baxırdı, çünki dünyada azad ticarətin elə bir incəliyi yox idi ki, Van Rayk onu mükəmməlliklə bilməsin, eşitdiyi istənilən yeni məlumat isə onun qeyri-adi yaddaşına ömürlük yazılırdı. Lakin onun zəif tərəfləri də vardı – o, qürurla deyirdi ki, gəmilərin hələ sulan və yalnız bir planetin sularını fəth elədiyi qədim bir nəslə aiddir və bu nəslin bütün nümayəndələri yelkənli günlərdən ta ulduz uçaqları dövrünə qədər ticarətlə məşğuldur.

Şöbənin ştatında yüklərlə birbaşa əlaqəsi olmayan daha iki nəfər vardı: həkim Kreyq Tau və kok-stüard Frenk Mura. Deyn həkimlə bəzən iş zamanı görüşürdü, lakin Muranın kambuzda işi çox olduğundan heyət onu hərdənbir görürdü.

Superkarqonun yeni köməkçisinin işi başından aşırı. Yük şöbəsinin işi qayutunda ona ayrılmış bir künçdə bükülüb saatlarla sənədləri öyrənməklə məşğul idi. Aradabir Van Rayk onu

qeyri-rəsmi, lakin ağır imtahanlardan keçirirdi və hər dəfə Deyn dəhşət içində aşkar edirdi ki, bəzi şeyləri unudub. O, bir neçə gündən sonra isə kapitan Celikonun nə üçün Psixoloqun qərarı ilə razılaşıb onu, ümumiyyətlə, gəmiyə buraxdığına təəccüb-lənirdi.

Lakin Van Rayk təkcə məlumatları və rəqəmləri yenidən işlə-yən maşın deyildi. O həmçinin çoxlu maraqlı əfsanə bilirdi və əla nağılbaz idi, O, kayut-kompaniyada növbəti hekayəni danış-mağa başlayanda hamı ona heyranlıqla qulaq asırdı; məsələn, “Yeni ümid” kimi qorxunc əfsanəni təfsilatı ilə yalnız ondan eşit-mək olardı. Qaçqınlarla dolu olan bu gəmi üsyan vaxtı Marsdan uçmuşdu və kosmosda yalnız yüz ildən sonra görünmüşdü. “Yeni ümid” daim boşluğa düşür, onun ön işıqları qıpqırmızı rəngdə, qəza lyuku isə kip bağlı idi... Heç kəs “Yeni ümid”in göyertəsinə qalxmağa, onu limana aparmağa çalışmırdı, çünki onu təkcə özləri də fəlakətə uğramış gəmilər görürdü və “Yeni ümidi görmək” ifadəsi “bədbəxtlik” sözünün sinonimi olmuşdu.

“Pıçıldayanlar” haqqında da çoxlu əfsanə vardı. Onların çağırən səslərini kosmosda uzun müddət dolaşan kosmonavtlar eşidirlər... Van Rayk həmçinin ulduz yollarının bütün qəhrə-manlarını da tanıyırdı. O, Senford Cons – ulduzlararası uçuşlar etməyə cəsərət edən ilk insan haqqında da rəvayətlər danışır-dı. Onun yoxa çıxmış gəmisi Yerdən uçandan üç yüz il sonra qəflətən Siriusun yaxınlığında peyda oldu. Quruyub mumiyaya çevrilmiş pilot isə hələ də qırovla örtülü idarəetmə panelinin arxasında oturmuşdu. İndi isə Senford Cons “Kometə”nin göyər-təsinə vəzifə başında həlak olan bütün kosmonavtları qəbul edir... Doğrudan da, Deyn öz müdirindən kosmik uçuşların tari-xi barədə xeyli yeni şey öyrəndi!

Naksosa uçuş həmişəki kimi keçdi. Bu ucqar planetin özü də Yerə olduqca çox bənzədiyi üçün o qədər də maraq doğurma-dı. Deyn, hələ üstəlik, məzuniyyət də ala bilmədi. Van Rayk yükün boşaldılmasına rəhbərlik etməyi ona tapşırırmışdı, məhz bu zaman məlum oldu ki, Deyn yük sənədlərini öyrənməyə boş yerə bu qədər vaxt sərf etməyib. O, indi anbarda istənilən yükü çox asanlıqla tapırdı.

Van Rayk kapitanla birlikdə şəhərə getmişdi. “Şahzadə”nin növbəti reysi onların fərasətindən, sövdələşmə bacarığından asılı idi. Azad tacirlərin gəmiləri limanlarda yükü boşaltmağa və yeni yük tapmağa lazım olan vaxtdan çox dayanmırlar.

Səhəri gün nahardan sonra Deyn işsiz qaldı. O, bikaçılıqdan vaxt öldürmək üçün Kosti ilə birgə giriş lyukunun yanında orabura gəzişirdi. Uçuş sahəsinin arxasında üç tərəfdən sıx sarı-qırmızı yarpaqlı ağaclarla əhatə olunmuş əyalət şəhərciyi yerləşirdi. Heç kəs şəhərə getməmişdi, çünki gəmiyə istənilən vaxt yeni yük vurmağa başlanıla bilərdi, limanın mal yükləyən fəhlələri isə hansısa yerli bayramı qeyd etdiklərindən bu gün işləmirdilər. Buna görə də Deyn və Kosti raketodromdan keçib yüksək sürətlə “Şahzadə”yə tərəf şütüyən icarəyə götürülmüş karı eyni vaxtda gördülər.

Maşın gəmiyə yaxınlaşanda elə tormozladı ki, toz-duman qalxdı, sürüşüb gəminin birmetrliyində dayandı. Van Rayk maşından çıxmağa hələ macal tapmamışdı ki, kapitan Celiko cığırta yüyürüb lyukun qarşısında dayandı.

– Hamı kayut-kompaniyada toplansın! – Kostiyə tez-tələsik deyib getdi.

Deyn cəld ətrafa göz gəzdirdi. Əmin idi ki, ən azından bir dəstə polis görəcək, çünki tez-tələsik aradan çıxmaq lazım olduqda bu cür şəkildə qayıdırlar. Lakin ətrafda əvvəlki kimi sakitlik idi, onun şefi isə trapla həmişəki kimi ağır-ağır qalxır, hələ üstəlik, hansısa mahnını da zümzümə edirdi. Bu isə Deynə məlum olduğu kimi, o deməkdir ki, Van Raykın fikrincə, hər şey əladır. Superkarqo kapitanın deməyə hazırlaşdığı xəbərləri, sözün həqiqi mənasında, xoş xəbərlər hesab edir.

Deyn bir neçə dəqiqədən sonra özünü birtəhər kayut-kompaniyaya soxdu, yaşca ən kiçik və yeni işçi olduğundan sakitcə qarının yanında durdu. Həkim Taudan tutmuş, adətən, ortalıqda görünməyən Muraya qədər hamı toplanmışdı. Hamı masanın yuxarı başında oturub barmaqlarının ucu ilə səbirsizliklə yanağındakı çapığı tumarlayan kapitana baxırdı.

– Hə, kapitan, bu dəfə əlimizə nə sərvət keçib?

Hamının soruşmaq istədiyi bu sualı verən Stin Vilkoks idi.

– Hərrac! – Celiko səbirsizliklə dedi.

Kimisi fit çaldı, kimisi dərindən nəfəs aldı. Deyn isə gözlərini döyməyə başladı. Söhbətin nədən getdiyini dərhal başa düşmək üçün hələ çox sütül idi. Lakin nə baş verdiyini anlayanda çox həyəcanlandı. Kəşfiyyat xidmətinin hərracı!.. Azad tacirin əlinə bu cür fürsət, bəlkə də, ömründə bircə dəfə düşür, məhz belə hərraclarda sərvət yığılır.

– Kim iştirak edəcək? – mexanik Ştoç soruşdu. O, gözlərini qıyıb Celikoya prokuror kimi baxırdı.

Kapitan çiyini çəkdi.

– Elə həmişəkilər. Lakin satışa “delta” sinfindən olan dörd planet qoyulub...

Deyn cəld beynində hesabladı. İri şirkətlər avtomatik olaraq “alfa” və “beta” sinfindən olan planetləri ələ keçirməyə çalışacaq... “Qamma” sinfi üstündə mübarizə olacaq... Dörd ədəd “delta” sinfi isə... dörd yeni kəşf olunmuş planet... Adətən, bu cür planetlərə qoyulan federal qiymətlər azad tacirin cibinə görə olmur. Beş və ya on il müddətində ticarət hüququna tam monopoliya – bəxtimiz gətirsə, varlana bilərik... Amma görəsən, “Şahzadə” lazımı məbləği yığa biləcəkmi?

– Seyfdə nə qədər pulumuz var? – Tau üzünü Van Rayka tutaraq soruşdu.

– Axırınıcı yükə görə çeki aldıqdan, – o cavab verdi, – və dayanacağı pulunu ödədikdən sonra bizim... Bura bax, Frenk, azuqə ilə vəziyyət nə yerdədir?

Bir müddət balaca stüard dodaqlarını tərpədərək nəşə hesabladı. Sonra isə dedi:

– Əgər reys ən ucqara deyilsə, mənə min lazımdır ki, sanballı ehtiyatımız olsun...

– Yaxşı, Van, – Celiko dedi, – bu mini çıxın. Yerdə nə qədər pulumuz qalır?

Bu suala cavab vermək üçün superkarqonun mühasibat dəftərinə baxmağa ehtiyacı yox idi. O, bütün rəqəmləri özünün qeyri-adi yaddaşında saxlayırdı.

– İyirmi beş min, – o dedi. – Ola bilsin ki, altı yüz də əlavə edə bildim...

Səssizlik yarandı. Axı belə məbləğlə hərraca getməyin heç bir mənası yox idi. Sükutu Vilkoks pozdu.

– Yaxşı, bəs onlar niyə hərracı burada keçirirlər? Axı Naksos inzibati mərkəz deyil.

Deyn fikirləşdi ki, bu, doğrudan da, çox qəribədir. O, əvvəllər heç vaxt eşitməmişdi ki, hərrac, heç olmasa, sektorun paytaxtı belə olmayan planetdə keçirilsin.

– Sadəcə olaraq, – kapitan Celiko izah etməyə başladı, – kəşfiyyatçı “Rimbold” yoxa çıxıb. Kəşfiyyat xidmətinin bütün gəmiləri dərhal işlərini atıb axtarışa başlamaq əmri alıb. “Qrizvold” harasa hərrac aparmağa gedirdi, əmri alan kimi bura yollandı. Sadəcə olaraq, Naksos onun yolunun üstündə idi... Yəni hər şey qanunidir.

Van Rayk qısa yoğun barmaqlarıyla masanı taqqıldadırdı.

– Burada iri şirkətlərin agentləri var, – o, məlumat verdi. – Azad tacirsə bizdən savayı daha iki dənədir. Əgər saat on altıya qədər yenə kimsə gəlməsə, bizim üçümüzdə dörd planet düşəcək. Şirkətlərə “delta” sinfi lazım deyil, onların agentlərinə əmr verilib ki, bu sinfə görə sövdələşməsinlər.

– Bura baxın, ser, – Rip dedi. – Bu iyirmi beş min var ha... Bura bizim maaşımız daxildir?

Van Rayk başını yelləyib “yox” dedi və elə bu an Ripin nəyi nəzərdə tutduğu Deynə çatdı. O, biranlıq qorxdı. Bütöv bir reysin maaşını riskə qoymaq? Axı bu, düz deyil! Digər tərəfdən isə onun, əlbəttə ki, əleyhinə səs verməyə cəsarəti çatmazdı...

– Bəs yaxşı, maaşımızla birlikdə nə qədər alınar? – Tau sakitcə soruşdu.

– Otuz səkkizə yaxın.

– Yenə də azdır, – Vilkoks təəssüflə dedi.

– Bəlkə, bəxtimiz gətirər? – Tan Ya etiraz etdi. – Məncə, cəhd etməyə dəyər. Alınmazsa, yenə də heç nə itirməyəcəyik...

Səsvermə aparıb yekdiilliklə qərara gəldilər ki, “Şahzadə”nin bütün heyəti öz maaşını ümumi kapitalın üstünə qoysun, əldə ediləcək gəlir isə hər kəsin qoyduğu pula görə bölünəcək. Van Rayk ümumi rəy nəticəsində alıcı təyin olundu. Lakin heç kəs hadisələrdən kənarda qalmaq istəmirdi. Kapitan Celiko gəmiyə

gözetçi tutmağa razılaşdı və bütün heyət bəxtini sınağa getdi.

Burada erkəndən qaş qaralırdı. Yanacaq iylənən uçuş sahəsindən uzaqda şəhərdə hava Yer adamının iybilməsinə görə çox kəskin çiçək ətri ilə dolmuşdu. Şəhər ucqar dünyanın digər şəhərlərindən çox da fərqlənmirdi, səs-küylü restoranların parlaq işıqlarından alışıb-yanırdı. Lakin “Şahzadə”nin heyəti düz hərəracın keçiriləcəyi bazar meydanına tərəf gedirdi.

Orada artıq bir neçə nəfər boş yeşiklərdən düzəldilmiş yalançı platformada dayanmışdı. Bunlardan göy-yaşıl formalı iki nəfər Kəşfiyyat xidmətindən, qaba dəridən gödəkcə geyinmiş bir nəfər yerli şəhər əhli və qara gümüşü mundirdə bir nəfər isə Kosmik polis idi. Naksos, sadəcə, az əhalili ucqar şəhər olmasına baxmayaraq, burada rəsmiyyət çox ciddi şəkildə gözlənilirdi.

Platformanın önündə bir yığın adam vardı. Heç də hamı Ticarət donanmasının sarı formasında deyildi, şəhər əhalisindən də nadir hadisəyə baxmağa gələnələr vardı. Əldə tutulan fənlər zəif işıq verdiyindən Deyn rəqiblərin buraxılış vəsiqələrini görmək üçün gözlərini qıydı. “İntersolar”ın agentləri artıq burada idi, azacıq sol tərəfdən isə “Kombayn”ın üçqat halqalı emblemi parlıdayır.

Satışa ilk növbədə “alfa” və “beta” sinfinin planetləri qoyulmuşdu. Bu dünyalar da Kəşfiyyat xidməti tərəfindən bu yaxınlarda aşkar edilmişdi, lakin sivilizasiya bunlarda yüksək səviyyədə idi və ola bilsin ki, onlar öz planet sistemlərində artıq ticarətlə məşğul idilər. İri şirkətlər məhz belə planetlərlə iş görməyə çalışırdı. Daha geridə qalmış sivilizasiyalı “qamma” sinfinin planetləri kosmik ticarət üçün daha çox risklidir, ona görə də şirkətlər belə planetlərə görə elə də qızgın mübarizə aparmır. Ən primitiv səviyyəli şüurlu həyat olan və ya ümumiyyətlə, şüurlu varlıqları olmayan “delta” sinfi planetlərinə gəldikdə isə onlar şirkətləri, qətiyyətlə, maraqlandırmırdı və deməli, “Şahzadə”nin, az da olsa, onlardan birini əldə etməyə şansı var.

– Koufort buradadır... – Deyn Viloksun kapitana dediyi sözləri eşitdi və cavabında kapitanın necə dilxor olub köks ötürdüyünü gördü.

Deyn səs-küylü izdihama göz gəzdirdi. Üzərində heç bir nişan olmayan bu adamlardan biri əfsanəvi Koufort idi. Azad tacirlərin bəyi olan bu adamın hər şeydə bəxti inanılmaz dərəcədə gətirdiyindən onun adı ulduz yollarında dillər dastanı olmuşdu.

Kəşfiyyat xidmətinin zabitlərindən biri platformanın kənarına yaxınlaşdı və izdiham susdu. Hamı içində möhürlənmiş paketlər olan yastı qutuya baxırdı. Hər paketdə yeni kəşf olunmuş planetin koordinatları və təsviri olan mikrofilm yerləşirdi.

“Alfa” sinfi satışa buraxıldı. Cəmi üç ədəd belə planet vardı. “Kombayn”ın agentləri onlardan ikisini “İntersolar”ın əlindən qamarladı. Lakin “İntersolar” “beta” sinfini almaqla əvəzini çıxdı – cəmi iki ədəd “beta” sinfi vardı və onların hər ikisini də “İntersolar” ələ keçirdi. Geridəqalmış dünyalar üzərində ixtisaslaşan “Deneb-Qalaktik” “qamma” sinfinin dörd planetini aldı. Sonda isə “delta” sinfini elan etdilər...

“Şahzadə”nin heyəti birtəhər özlərini birinci cərgəyə soxub digər azad tacirlərin heyətləri ilə birgə platformanın düz altında durdu.

Rip barmağıyla Deynin böyründən vurub pıçıldadı: “Koufort!”

Məşhur azad tacir, qəribə də olsa, çox cavan idi. O, tacirdən çox, cəsur Kosmik polis zabitinə bənzəyirdi. Deyn fikir verdi ki, o, özü ilə blaster daşıyır və blaster onun buduna elə bərk-bərk yapışdırılıb ki, sanki, Koufort ondan heç vaxt ayrılmır. Deylənələrə görə, o çox zəngin olsa da, xarici görünüşünə görə digər azad tacirlərdən heç nə ilə fərqlənmirdi. O, zahiri görünüşə fikir verən digər zənginlər kimi nə qolbaqları, nə üzükləri, nə də qulağında sırğa ilə lovğalanmırdı, onun gödəkcəsi isə kapitan Celikonunku kimi sadə və nimdaş idi.

– “Delta” sinfinin dörd planeti...– Deyn zabitin səsindən özünə gəldi. – Nömrə bir. Federasiyanın minimal qiyməti iyirmi mindir...

“Şahzadə”nin heyəti hamı bir nəfər kimi köks ötürdü. Heç bəxtini sınağa da dəymir. Bu cür yüksək minimal qiymətlə oyuna başlamaqla çıxmaları bir olardı. Deyni Koufortun da qiyməti qaldırmaması təəccübləndirdi. Nömrə bir əlli minə hansısa azad tacirə qismət oldu.

Lakin nömrə ikini elan edəndə Koufort, elə bil, ayıldı və qiyməti birdəfəyə yüz minə qaldırmaqla rəqiblərini arxada qoydu. Hesab edilirdi ki, paketin içindəkiləri əvvəlcədən öyrənmək qeyri-mümkündür, lakin bu an çoxları düşündü ki, deyəsən, kimsə Kouforta yaxşı məsləhət verib.

– Nömrə üç, “delta” sinfi, Federasiyanın minimal qiyməti on beş mindir.

Bax buna girişməyə dəyər! Deyn əmin idi ki, Van Rayk qiyməti qaldıracaq. Van Rayk qiyməti, doğrudan da, qaldırmağa başladı. Lakin Koufort qiyməti birdəfəyə otuz mindən əlli minə qədər qaldırıb onu arxada qoydu. Artıq cəmi bir dənə şans qalmışdı. “Şahzadə”nin heyəti Van Raykın arxasında elə toplaşmışdı ki, sanki, o, ölüm-dirim savaşına hazırlaşır.

– Nömrə dörd, “delta” sinfi, Federasiyanın minimal qiyməti on dörd mindir.

– On altı! – Van Raykın bağirtısından zabitin son sözləri eşidilmədi.

– İyirmi! – bu, Koufort deyildi, qarasifət yad birisi idi.

– İyirmi beş! – Van Rayk hücumu keçdi.

– Otuz... – qarasifət cəld cavab verdi.

– Otuz beş! – Van Rayk elə əminliklə dedi ki, sanki, Koufortun kapitalı onun sərəncamında idi.

Qarasifət cavab verməyə artıq tələsmirdi.

– Otuz altı... – o, ehtiyatla dedi.

– Otuz səkkiz!

Bu, Van Raykın təklif edə biləcəyi son məbləğ idi, lakin cavab gəlmədi. Deyn ötəri fikir verdi ki, Koufort çeki verib özünün iki paketini alır. Zabit qarasifətə baxdı, lakin o, başını buladı. Biz deyən oldu!

“Şahzadə”nin heyəti bir neçə saniyə bəxtlərinin gətirdiyinə inana bilmirdi. Sonra Kamil sevincdən çığırdı, təmkinli Vilkoks isə fərəhlə kapitan Celikonun kürəyinə-kürəyinə vurdu. Van Rayk irəli çıxıb paketi aldı. Onlar izdihamdan birtəhər çıxıb kara oturdular, hamının ağılında ancaq bir şey vardı: “Şahzadə”yə cəld çatıb nə aldıqlarına baxmaq.

3.Torbada pişik

Beləliklə, onlar yenə də gəminin heyətin bir yerdə toplana bildiyi yeganə otağı olan kayut-kompaniyadadırlar. Tan Ya masanın üstündə proyektoru quraşdırdı, kapitan Celiko isə paketi açıb kiçicik mikrolent rolisini çıxartdı. Roliki proyektora taxıb ekran olmadığından şəkli divara saldılar. Heyət səbirsizliklə gözləyirdi, hamı nəfəsini kəsmişdi.

– Limbo planeti, – Kəşfiyyat xidmətinin hansısa yorğun məmurunun səsi kayut-kompaniyanı başına götürdü, – sarı ulduz sisteminin üç planeti içərisində yaşayış üçün yararlı olan yeganə planetdir...

Divarda yastı şəkil – mərkəzdə günəşi olmaqla planet sisteminin sxemi göründü. Günəş sarı rəngdəydi, ola bilsin ki, planetdə iqlim Yerdə olduğu kimidir! Deyn sevindi. Deyəsən, bəxtləri gətirib. Yaxınlıqda oturmuş Rip yerində vurnuxdu.

– Limbo... – bumunun altında donquldandı. – Uf, uşaqlar, ürəyimə damıb ki, bu, uğursuz addır...

Deyn onu başa düşmədi. O, “Limbo”¹ sözündə heç bir mənə görmürdü. Ticarət yollarındakı əksəriyyət planetlərin adı əcaib idi – Kəşfiyyat xidmətinin işçiləri ağıllarına gələn istənilən adı qoyurdular.

– Koordinatları... – səsin yağdırdığı rəqəmləri Vilkoks cəld yazırdı. Limboya gedən yolu o cizmalydı.

– İqlim Yer in orta en dairələrinin iqliminə müvafiqdir. Atmosfer... – yenə də rəqəm yağışı başladı, bu dəfə rəqəmləri Tau yazırdı. Deyn təkcə havanın tənəffüs üçün yararlı olduğunu anladı.

Ekranı şəkil dəyişdi. Onlar indi Limboya yuxarıdan, gəminin illüminatorundan baxırdılar. Bu mənzərəni gərər-görməz kimsə qəzəbdən və dəhşətdən çıxırdı.

Planetin materiklərini bərbad hala salmış bu boz-qəhvəyi xoraları heç nə ilə qarışıq salmaq olmazdı. Bunlar müharibənin, özü də o dərəcə dağıdıcı və dəhşətli müharibənin izləri idi ki, heç bir Yer əhli istəsə belə onu təfsilatı ilə təsvir edə bilməzdi.

¹ *Limbo* – cəhənnəmin astanası (ing.)

– Küllük planet! – Tau astadan pıçıldadı, kapitan isə acıqlı çığırdı:

– Bu ki əsl fırladaçılıqdır!

– Bir dayanın görək! – Van Rayk elə bağırdı ki, ikisinin də səsi batdı. O, zırpı əlini proyektorun düyməsinə uzatdı. – Yaxından baxmaq lazımdır. Bax burada, azacıq şimala tərəf...

Ekrandakı şar sürətlə yaxınlaşdı, kənarları yoxa çıxdı, sanki, gəmi yerə enirdi. Göründüyü kimi, əski müharibə materikləri səhraya çevirmiş, torpaq yanıb şlaka dönmüşdü. Bəlkə də, torpaq hələ də zəhərli və radioaktivdir. Lakin superkarqo yanılmamışdı: nəhəng çarıqlar arasından qəribə çalarlı yaşıl rəngli zolaq uzanırdı. Bu yalnız bitki örtüyü ola bilərdi. Van Rayk rahatlıqla nəfəs aldı:

– Heç olmasa, nəşə qalıb.

– Düz deyirsən, nəşə, – kapitan Celiko köks ötürdü. – Bu nəşə kifayət edir ki, biz onları fırladaçılıqda ittiham edib pulumuzu geri istəməyək.

– Bəlkə, orada Sələflərdən nəşə qalıb? – Rip, sanki, lağa qoyulacağından çəkinib qorxa-qorxa soruşdu.

Kapitan çiyini çəkdi.

– Biz arxeoloqlar deyilik, – o, sərt cavab verdi. – Naksosda arxeoloq olmadığından onların dalınca harasa uçmaq lazımdır. Hazırda isə heç yerə uça bilmərik, çünki yeni yük üçün girov qoymağa pulumuz yoxdur...

O, vəziyyətlərinin nə dərəcədə acınacaqlı olduğunu çox dəqiqliklə başa saldı. Onlar heç kəslə ticarət etmək mümkün olmadığı planetlə ticarət etmək hüququ almışdılar. Onlar bu hüququ yeni yük almaq üçün lazım olan pulla almışdılar. İndi də Naksosdan heç yana gedə bilmirdilər. Bütün azad tacirlər kimi hər şeylərini ortaya qoymuşdular. Riskə getdilər və uduzdular.

Təkcə superkarqo soyuqqanlılığını saxlayırdı. O, hələ də Limbonun şəklinə diqqətlə baxırdı.

– Ruhdan düşmək lazım deyil, – o, sakitcə təklif etdi. – Kəşfiyyat xidməti istismar üçün yararsız olan planet satmır.

– İri şirkətlərə, əlbəttə ki, satmır, – Vilkoks qeyd etdi. – Lakin kim azad tacirin şikayətlərini dinləyər ki?.. Düzdür, əgər bu, Koufort deyilsə...

– Mənsə yenə də sözlərimi təkrarlayıram, – Van Rayk yenə də həmin sakit səsə davam etdi, – biz planetlə yaxından tanış olmalıyıq...

– Necə yəni? – kapitan əsəblərini cilovlayıb dedi. – İstəyirsiniz ki, ora yollanıb özümüzü əngələ salaq? Planet yandırılıb külə dönüb... Artıq ondan əlimizi üzüb unutmalıyıq. Özünüz də əla bilərsiniz ki, Sələflərin savaşıdığı planetlərdə heç vaxt həyat olmur...

– Orası elədir, – Van Rayk razılaşdı. – Belə planetlərin əksəriyyəti eləcə daş-kəsəkdən ibarətdir. Lakin Limbo, sanki, natamam porsiya alıb. Guya, biz özümüz Sələflər barəsində nəşə bilirik? Demək olar ki, heç nə! Onlar biz kosmosa çıxmazdan yüz, hələ bəlkə də, min illər əvvəl yoxa çıxmışdılar. Bu, böyük bir irq idi, onların çoxlu planet sistemləri vardı və müharibədə həlak olub özlərindən sonra ölü planetlər, ölü günəşlər qoymuşdular. Bizim hamımız bütün bunları bilirik. Lakin ola bilsin ki, Limbo zərbə altına müharibənin lap axırında, onların güclərinin tükəndiyi bir vaxtda düşüb. Mən Qades, Cəhənnəm, Sodom və İblis kimi digər yandırılmış planetləri də görmüşəm, onların hamısı eləcə kül toparlarından ibarətdir. Əgər Limbo başqaları ilə müqayisədə zərbə altına nisbətən az düşübsə, ümid var ki, orada nəşə tapa bildik...

“İnandıra bildi, – Deyn masanın ətrafında toplananların sifətlərindəki ifadənin necə dəyişdiyini görüb düşündü. – Bəlkə də, bizim heç birimiz uduzduğumuza inanmaq istəmirik, itirdiyimiz pulları geri qaytara biləcəyimizə inanmaq istəyimizdən onun sözləri ilə razılaşırıq”.

Təkcə kapitan Celiko inadkarlıqla öz dediyinin üstündə dururdu.

– Biz daha riskə gedə bilmərik, – o dedi. – Biz gəmiyə bir, eşdirsiniz, yalnız bir reys üçün yanacaq vura bilərik. Əgər bu reys Limboya olsa və orada heç bir mal olmasa...– o, əlini masaya çırpdı. – Özünüz də çox gözəl başa düşürsünüz ki, bu, bizim üçün nə deməkdir. Bax onda uçuşlarımıza “əlvida” deyə bilərsiniz.

Stin Vilkoks astadan öskürdü və hamı dönüb ona baxdı.

– Bəlkə, Kəşfiyyat xidməti ilə bu məsələni birtəhər həll edə bildiniz?

Kamil acı-acı gülümsündü.

– Harada görünüb ki, Federasiya ələ keçirdiyi pulu geri qaytarsın?

Heç kəsdən səs çıxmadı. Sonra kapitan Celiko masanın arxasından ağır-ağır qalxdı, sanki, onun qıvrıq bədəni taqətdən düşmüşdü.

– Biz sabah səhər onlarla danışarıq, – o dedi. – Van, bəlkə, mənimlə gedəsiniz?

Superkarqo çiyinini çəkdi.

– Yaxşı. Amma mənim fikrimcə, heç bir şey alınmayacaq.

– Allah bələlərini versin, – Kamil söydü. – Hər şeyimizi itirdik...

Deyn yenə də giriş lyukunun ağzında dayanmışdı. Bayırda gecə idi. Naksosun iki ayı olduğundan gecə olduqca işıqlıydı. O bilirdi ki, Kamil ona müraciət etmir və doğrudan da, çox çəkməmiş Rip cavab verdi:

– Mənsə, dostum, heç vaxt ən son ana kimi ümidimi itirmirəm. Van haqlıdır, bu planetdə bəzi şeylər salamat qalıbdır. Sən ki Cəhənnəmin və Sodomun şəkillərini görmüsən. Van dediyi kimi, ancaq kül yığındırlar. İndi isə Limboya nəzər salaq – orada, heç olmasa, yaşıllıq var... Təssəvvür edirsən, bəlkə də, biz orada Sələflərin qalıqlarına rast gələ bilərdik.

– Hm... – Əli fikrə getdi, – və bu tapıntı bizim olacaq?

– Vandan soruşmaq lazımdır, belə şeylərdən onun başı çıxır. Dayan-dayan... – Rip üzünü Deynə tutdu. – Gəlsənə, Torsondan soruşaq. Bura bax, Deyn, əgər biz Sələflərin hər hansı bir cihazını tapsaq, qanuni olaraq onu özümüzə götürə bilərikmi?

Deyn bilmədiyini boynuna alası oldu. Amma bu sualın cavabını bütün qanunlar və qaydalar məcmusu olan superkarqo filmotekasında axtarmaq mümkündür.

– Amma məncə, bu cür məsələ heç vaxt müzakirə olunmayıb. Axı Sələflərdən boş dağıntılardan savayı, heç vaxt heç nə qalmayıb... Onların iri qurğuları yerləşməli olduğu planetlər yandırılıb külə çevrilib...

Kamil lyukun kandarına söykənib gözlərini şəhərin sayrışan işıqlarına zillədi.

– Maraqlıdır, görəsən, onlar nəyə bənzəyirdilər? – o söylədi. – İndiyə qədər qarşılaşdığımız bütün humanoidlər Yer kolonistlərinin nəslı olublar. Qeyri-humanoidlərə gəldikdə isə onlar da bizim kimi Sələflər haqqında çox az bilirlər. Əgər Sələflərin nəslı durursa da, hər halda, hələ ki biz onlara rast gəlməmişik. Həm də... – o susdu. – Nəzərə alsaq ki, kraterlərdə müharibə cəmi on ildir bitib, bəlkə də, onların avadanlıqlarından heç nə tapmamağımız daha yaxşı olub...

Ağır sükut çökdü. Deyn Kamilin nəyi nəzərdə tutduğunu başa düşdü. Yer əhli azğınılıqla, amansızcasına savaşırdı. Kraterlərdə gedən Mars müharibəsi Yerın kosmosdakı koloniyaları ilə apardığı sonsuz mübarizələrin, sadəcə, sonuncu partlayışı idi. Federasiya sülh vəziyyətini güclə saxlayırdı, Ticarət donanmasının işçiləri bu vəziyyəti əbədi saxlamaq və daha da dəhşətli yeni münaqişənin qarşısını almaq üçün əllərindən gələni edirdilər. Belə ki, yeni bir müharibə Kosmodonanmanı darmadağın edə və bəlkə də, ümumiyyətlə, hazırkı dayanıqsız sivilizasiyanın axırına çıxıb bilər.

Əgər bu son döyüşdə Sələflərin silahından istifadə olunsaydı və ya hətta belə bir silah haqqında məlumat pis əllərə düşsəydi, bəlkə, Günəş də, ətrafında yandırılıb külə döndərilmiş planetlər fırlanan ölü ulduza çevrilərdi...

– Düz deyirsən, onlann silahlarını tapsaydıq, sözün həqiqi mənasında müsibət qopardı, – Ripi, sanki, onun ağlından keçənlərə cavab verdi. – Amma Sələflərin məgər tək cə silahları vardı ki! Bəlkə də, elə məhz Limboda...

Kamil dikəldi:

– ...məhz Limboda onlar sənə torsk almazı və lamqrim ipəyi... ya da buna oxşar başqa bir qiymətli şeylərlə ağzına kimi dolu bütöv bir anbar saxlayıblar. Amma düşünmürəm ki, kapitanın ora uçub onu axtarmaqdan ötrü ürəyi getsin. Biz on iki nəfərlik və bizim bir ulduz uçağımız var. Səncə, planeti başdan-ayağa axtarmaq üçün bizə nə qədər vaxt lazım olar? Deyəsən, flitterlərimizin də yanacaqda işlədiyini unutmusan axı? Bəlkə,

sənin Naksos kimi hansısa bir planetdə ilişib qalmaq və gündəlik çörəyini çıxardan fermer olmaq daha çox ürəyinə yatır? Çətin ki, bu, sənin xoşuna gəlsin!

Deyn öz-özlüyündə Kamilin sözləri ilə razılaşdı. Axı əgər “Şahzadə”, həqiqətən də, limanda uzun müddətə ilişib qalsa, onun maaşını belə verməyəcəklər. O isə bu maaşla, heç olmasa, başqa bir gəmiyə işə düzələnə qədər dolana bilərdi. Bütün heyət bu vəziyyətdəydi.

Sonra Deyn ensiz çarpayısında yuxusuz uzanıb düşüncəyə düşdü ki, onun bütün ümidləri necə də tez puç oldu. Kaş ki Limbo kül qalağı olmayaydı... ya da heç olmasa, onların ora uçub baxmağa vəsaitləri kifayət etsəydi... Deyn qəfil yerindən atıldı. Axı hərəcəddə Van Rayka qarşı qiyməti qaldıran tacir hələ də durur! Bəlkə, onu Limbonu yaxşı endirimlə almağa razı sala bildik?

Amma çətin ki... Çətin ki, o hətta yan qiymətə belə kül qalağı olan planeti almaq istəyər. Risk olduqca böyükdür. Kim belə riskli iş görmək istəyər? Yəqin ki, təkcə Koufort kimi xeyli ehtiyat pulu olan adam... Amma Koufort bu planetlə maraqlanmamışdı.

Səhər bütün heyət qaşqabaqlı şəkildə kayut-kompaniyada toplandı. Heç kəs masanın sonuna baxmaq istəmirdi. Masanın sonunda kapitan Celiko oturub Muranın, adətən, təkcə təntənəli hadisələr zamanı hazırladığı xüsusi içkini içirdi. Hazırda heç bir təntənəli hadisə baş verməmişdi, lakin deyəsən, stüard komandanı ruhlandırmaq qərarına gəlmişdi.

Van Rayk içəri girdi. O artıq şəhərə yollanmağa hazır idi – əyninə oturan mundirini boğazına kimi düymələmiş, başına isə kokardalı zabit furajkasını qoymuşdu. Celiko öskürüb fincanını itələdi və ayağa qalxdı. O çox qaşqabaqlı göründüyündən heç kəs onlara uğur arzulamağa ürək etmədi.

Deyn boş anbara endi və bəzi ölçülər götürdü. O fikirləşirdi ki, birdən bəxtləri gətirər və kimsə “Şahzadə”ni kiraləyər, ona görə də əvvəlcədən hazırlıq işləri görmək qərarına gəldi. Anbar iki hissədən ibarət idi. Bu hissələrdən biri çox iri olub gəminin üçdə bir hissəsini tuturdu, digəri isə üst göyertədə yerləşən nisbətən kiçik bir otaq idi. Bu otaq çox qiymətli və qeyri-standart yüklərin saxlanması üçün nəzərdə tutulmuşdu.

Bunlardan başqa, çox kiçik bir otaq da vardı ki, burada stellajlarda və qutularda “kontakt üçün mallar” saxlanılırdı. Kiçik oyuncaqlar, yaylı gəlinciklər, şüşədən bəzək əşyaları, nikelli məftillər kimi bu cür mallar vəhşiləri və sadələvh yerli tayfaları cəlb etmək üçün lazım idi. Deyn əmtəə kataloqu biliklərini artırmaq üçün stellajları bir-bir araşdırmağa girişdi. Van Rayk onu bura artıq iki dəfə gətirməyinə baxmayaraq, Deyn hələ də ilk dəfə olduğu kimi bu malların müxtəlifliyinə və keyfiyyətinə, bu kolleksiyanı toplayan superkarqonun biliyinə və təxəyyülünə heyrətlənirdi. Burada həm tayfa başçıları və şahlar üçün hədiyyələr, həm də elə qeyri-adi şeylər vardı ki, istənilən yad planetin kəndinin kiçiyindən ta böyüyünə kimi bütün əhalisi mütləq bunlara baxmağa axışıb gələrdi. Düzdür, bu cür mallar məhdud sayda idi, amma bu əşyalar çox incəliklə, eləcə də həm insan, həm də qeyri-humanoid psixologiyasına uyğun şəkildə seçildiyindən “Şahzadə”nin istənilən geridəqalmış planetdə alıcıları mütləq tapılırdı.

Lakin Limboda bunların heç birinə ehtiyac olmayacaqdı. Belə küllükdə heç bir şüurlü həyat salamat qala bilməzdi. Əgər orada, heç olmasa, bir nəfər də olsa sağ qalsaydı, kəşfiyyatçılar bu barədə xəbər verərdilər və planetin qiyməti çox qalxardı, çox güman ki, dövlət qulluqçuları onu ətraflı araşdırmayana qədər heç satışa da çıxardılmazdı.

Deyn xoşagəlməz şeylər barədə düşünməmək üçün “kontakt üçün mallar”ı daha da diqqətlə araşdırmağa başladı. Deyn Van Raykın səbirli izahları və praktiki nümunələrindən artıq bilirdi ki, bu və ya digər mal hansı hallarda istifadə olunmalıdır. Van Raykın dediklərindən elə çıxırdı ki, bəzən heyətin hazırladığı şeylərdən də istifadə olunur.

Uzunmüddətli uçuşlar zamanı gəmidə həyat cansıxıcı olur, gəmi avtomatik idarəetməyə qoşulur və komandanın işi o qədər də çox olmur. Sıxıntı və işsizlik kosmik maniyalara gətirib çıxardır, lakin qalaktik yolların zəhmətkeşləri tez bir zamanda anladılar ki, bundan yaxa qurtarmaq üçün başını və əllərini mütləq hansısa bir işlə məşğul etmək lazımdır. Qurtuluş yolu hobbidə, istənilən bir hobbidə idi; məsələn, kapitan Celiko

kseobiologiya ilə maraqlanır, özü də ki onun bu marağını heç də həvəskar marağı adlandıрмаq olmazdı. Onun öz kolleksiyasını göyərtədə saxlamağa imkanı yox idi (kapitanın kayutundakı qəfəsdə yaşayan mavi Hubat istisna olmaqla), lakin o, özgə planetlərdəki həyatı müşahidə edərkən çəkdiyi stenofotolar sayəsində professional naturalistlər arasında az-çox tanınırdı. Gününü cansıxıcı riyazi hesablamalarla əlləşməklə keçirən Stin Vilkoks çalışırdı ki, öz düsturlarını musiqi dilinə çevirsin. Amma ən qəribə hobbisi həkim Taunun idi. Tau geridəqalmış tayfaların təbiblərinin və loğmanlarının qeyri-adi müalicə priyomlarını kolleksiya edir və onların içərisindən faydalı bəzi şeylər axtarırdı.

Deyn Muranın əl işi olan stekloplastik şarı əlinə götürdü. Şarın içində rəngbərəng qanaqları olan qəribə bir həşərat üzürdü, həşərat lap canlı görünürdü. O, yerə qəfil düşən kölgədən diksindi. Bu, gəminin pişiyi Sinbad idi. O, sakitcə yeşiyin üstünə hoppanıb oturdu və diqqətlə superkarqo köməkçisinə baxmağa başladı.

İnsanlar kosmosa özləri ilə Yer heyvanlarından çox vaxt pişiyi götürürdülər. Onlar təcili, çəkisizliyi və bu kimi çətinlikləri olduqca asan keçirdiklərindən onlar haqqında çox qəribə əfsanələr yaranmışdı. Belə əfsanələrdən birində deyilir ki, *Domestica felinus* Yer heyvanı deyil, pişik tayfası Yerə kosmosdan edilmiş, lakin çoxdan unudulmuş hücumdan qalan yeganə şeydir və indi o, ulduz uçaqlarında öz qızıl dövrünə qayıdır.

Sinbad və onun digər gəmilərdəki dostları öz çörəklərini havayı yerə almırdılar. Çox vaxt gəmiyə yüklə bərabər gəmiricilər də keçirdilər. Bu gəmiricilər arasında nəinki yer siçanları və siçovulları, eləcə də yad planetlərdən olan qəribə məxluqlar da rast olurdu. Onlar həftələrlə, bəzən isə aylarla üzə çıxmırdılar, sonra isə gözlənilmədən anbarın hansısa xəlvəti kündlərindən birində ağalılıq etməyə başlayırdılar. Bax elə bu vaxt Sinbad iş başına keçirdi. Onları harada və necə tutduğu bilinmirdi, lakin o, öldürdüklerinin cəmdəyini hər dəfə gətirib Van Rayka göstərirdi; qeyd etmək lazımdır ki, bu cəsədlər çox vaxt bərpad vəziyyətdə olurdu.

Deyn əlini uzatdı. Sinbad tənbel-tənbel onun barmaqlarını

İyləyib gözlərini qırpdı. O, bu yeni insanı artıq tanıyırdı. Sinbad gəməşdi, yeşiyin üstündən sakitcə yerə düşdü və otağın ətrafında dolanaraq yeni ov axtarmağa yollandı. Sinbad taylardan birinin yanında dayanıb onu elə ürəkdən iyləməyə başladı ki, Deyn pişiyin bu tayı yaxşı-yaxşı yoxlaması üçün onu həтта açmaq belə istədi. Lakin bu zaman uzaqdan gələn qonq səsi hər ikisini fikrindən daşındırdı və yeməyə çağırış səsini yaxşı tanıyan Sinbad Deyni arxada qoyub cəld otaqdan çıxdı. Deyn isə ağır-ağır addımlarla onun ardınca yollandı.

Nə kapitan, nə də superkarqo hələ qayıtmamışdılar, kayut-kompaniyada isə vəziyyət hələ də gərgin idi. Hamı giriş lyukla bağlanmış qapının üstündəki siqnal lampası yanib-sönməyə başlayanda diksindi. Trapa yad bir adam ayaq basmışdı. Əgər limanda sizdən savayı daha iki azad tacir varsa, istənilən fraxtı göydəndüşmə pay hesab etmək lazımdır.

Ona görə də Stin Vilkoks bir göz qırpımında dəhlizə qaçdı, Deyn isə ondan cəmi bir saniyə geri qaldı. Celiko və Van Rayk olmayanda “Şahzadə”nin kapitanını Vilkoks, superkarqosunu isə Deyn əvəz edirdi.

Trapın birmetrliyində kar dayanmışdı. Sürücü sükanın arxasında oturmuşdu, hündür, arıq, qapqara qaralmış bir nəfər isə özünü darta-darta trapla giriş lyukuna tərəf qalırdı.

Onun əynində qaba dəridən köhnə gödəkcə, kord şalvar və uzunboğaz çəkmələr, bir sözlə, pionerin yeni kəşf edilmiş planetdə geyindiği adi paltarlar vardı. Amma onun başında pionerlərin geyindiği enli şlyapa əvəzinə, çıxanlan günlüyü və qıscaldığı radiotelefon üçün nəzərdə tutulan qulaqlıqlar olan metaplastik şlem vardı. Belə şlemləri Kəşfiyyat xidmətinin işçiləri taxırlar.

– Kapitan Celiko? – bu yad adamın səsi kobud, amiranəydi, belə səs əmr verməyə və əmrlərinin dərhal yerinə yetirilməsinə adət etmiş adamlarda olur.

Şturman başını buladı.

– Ser, kapitan şəhərdədir.

Yad adam dayanıb barmaqları ilə cibləri olan enli kəmərinə döyəcəlməyə başladı. Aydın görünürdü ki, kapitanın “Şahzadə”nin göyertəsində olmaması onu əsəbiləşdirdi.

– Nə zaman gələcək?

– Bilmirəm, – Vilkoks soyuq cavab verdi. Deyəsən, yad adam onun xoşuna gəlməmişdi.

– Fraxt üçün yeriniz var? – o gözlənilmədən soruşdu.

– Yaxşı olar ki, kapitanla danışasınız, – Vilkoks bu dəfə lap soyuq cavab verdi.

Yad adam barmaqları ilə kəməri daha da bərk döyəcləməyə başladı.

– Çox yaxşı. Mən sizin kapitanınızla danışaram. O, haradadır? Heç olmasa, bunu da olsa deyə bilərsiniz?

“Şahzadə”yə daha bir kar yaxınlaşdı. Karda Van Rayk oturmuşdu. Vilkoks da onu gördü:

– Bir dəqiqəyə bunu öyrənə biləcəksiniz. Bax bu da bizim superkarqo...

– Demək, belə... – yad adam cəld arxaya döndü. O, yüngül və cəld hərəkət edirdi.

Deynin bu adama olan marağı get-gedə artırdı. Bu adam onun üçün müəmmal görünürdü. O, pioner kimi geyinmiş olsa da, yaxşı məşq keçmiş döyüşçü kimi hərəkət edirdi. Deynin gözləri önündə belə bir mənzərə canlandı: məktəb, idman meydançası, qızmar yay günü... manekenə dalbadal vurulan yumruqlar... Bu ki forsbleyderdir! Özü də təcrübəli forsbleyderdir! Axı bu, mümkün deyil... bu ki qanun pozuntusudur, adi adamlara forsbleyderi öyrənməyə icazə verilmir...

Van Rayk yad adamın karını ötüb-keçdi, kardan çıxıb həmişəki kimi ağır-ağır addımlarla trapla qalxmağa başladı.

– Kimi axtarırsınız? – o, yad adamdan soruşdu.

– Fraxt üçün yeriniz var? – yad adam yenə də sualını təkrarladı.

Van Rayk qalın qaşlarını çatdı.

– Yaxşı fraxt üçün həmişə yer tapılar, – o, sakitcə cavab verib üzünü Deynə tutdu. – Torson, “Yaşıl quş”a yollanıb kapitan Celikodan xahiş edin ki, gəmiyə dönsün.

Deyn trapla qaçıb Van Raykın gəldiyi kara oturdu. Kan iş salıb geriye boylandı. Yad adam Van Raykın ardınca “Şahzadə”yə girdi.

“Yaşıl quş”u nə kafe, nə də restoran adlandırmaq olmazdı. Kapitan Celiko qapının yaxınlığındakı masanın arxasında oturmuşdu; hərəcda Limbonu almaq istəyən həmin qarasiyyət adamla söhbət edirdi. Deyəsən, söhbət sona çatırdı. Deyn zala girəndə qarasiyyət başını qəti şəkildə bulayıb ayağa durdu. Kapitan onu saxlamağa heç cəhd belə etmədi. O, öz pivə parçını yavaşca sağa itələdi. Bunu elə ehtiyatla və fikirli şəkildə etdi ki, elə bil, çox məsuliyyətli bir iş görmüş oldu.

– Ser... – Deyn kapitanın diqqətini çəkmək üçün əlini masanın üstünə qoydu.

Kapitan Celiko ona hirsli-hirsli baxdı.

– Nədir?

– Ser, “Şahzadə”yə bir nəfər gəlib. O, fraxtla maraqlanır. Mister Van Rayk məni sizin dalınızca göndərib...

– Fraxtl

Pivə parçı diyirlənib yerə düşdü. Kapitan Celiko masanın üstünə yerli qəpik atıb çıxışa tərəf götürüldü. Deyn də onun ardınca getdi.

Celiko sükanın arxasına keçib elə bir sürətlə sürdü ki, aləmi toz-duman götürdü. Lakin küçənin axırında sürəti azaltdı, kar “Şahzadə”yə çatanda isə kənardan baxan heç bir kəsin ağlına belə gəlməzdi ki, sürücü tələsir.

İki saatdan sonra xəbərləri eşitmək üçün heyət yenə də kayut-kompaniyada toplandı. Kapitan danışırdı, yad adam isə masanın yuxarı başında onun yanında oturmuşdu.

– Bu, Sələflər üzrə federal mütəxəssislərdən biri, arxeoloq doktor Salzar Riçdir. Uşaqlar, sən demə, Limbo tam yanmayıb. Doktorun dediyinə görə, kəşfiyyatçılar şimal yarımkürəsində çox geniş əraziləri tutan bir sıra dağıntılar tapıblar. O, bütün ekspedisiyanı ora aparmaq üçün “Şahzadə”ni kirələyir...

– Bunun isə bizim hüquqlarımıza heç bir təsiri olmayacaq.

– Van Rayk gülümsəyərək dedi. – Buna görə də bizim də işləməyə imkanımız olacaq.

– Start nə vaxtdır? – İohann Ştoç maraqlandı.

Celiko üzünü arxeoloqa tutdu.

– Doktor Riç, siz nə zaman hazır olacaqsınız?

– Siz mənim adamlarımı və avadanlıqlarımı yerləşdirən kimi. Avadanlıqları isə bura dərhal çatdırıla bilərəm.

Van Rayk ayağa qalxdı.

– Torson, – o, Deyni çağırdı. – Gədək, yükləməyə hazırlaşaq... Doktor, öz avadanlıqlarınızı gətirə bilərsiniz!

4. Limboya enmə

Deyn son bir neçə saat ərzində yükün yerləşdirilməsi barədə Məktəbdə təhsil aldığı müddətdə öyrəndiklərindən daha çox öyrəndi. Bundan əlavə, məlum oldu ki, gəmidə təkəcə Riç üçün deyil, onun üç köməkçisinə də yer tapmaq lazımdır.

Avadanlıqlar böyük yük anbarına daşındı. Doktorun dediyinə görə, yükün içərisində incə və tez sınıyan alətlər olduğundan o heç bir zaman imkan verməz ki, limanın mızdılu fəhlələri onları necə gəldi tullasınlar. Ona görə də bütün bu işlərin hamısını Riçin öz köməkçiləri görməli oldular.

Lakin iş yükün anbarda yerləşdirilməsinə gəlib çatanda Van Rayk doktora qəti surətdə bildirdi ki, bu işlə komanda məşğul olacaq və komandanın kənardan heç bir köməyə ehtiyacı yoxdur. Bütün yük uçuş anında çəkinin paylanması mexanikasına uyğun şəkildə yerləşdirilənə qədər Deyn və Kostı tər tökür, deyindir, amma daşıyırdılar, Van Rayk isə qıraqdan göstəriş verir, aradabir isə o da yükün bir ucundan tuturdu. Sonra isə lyukun ağız Limboya çatana kimi bağlandı.

Onlar anbardan çıxanda Muranı kiçik yük bölməsində tapdılar. O, burada Riçin köməkçiləri üçün asma yataqlar düzəltdirdi. Düzdür, yataqlar narahat idi, amma Riçə müqaviləni bağlamamışdan qabaq xəbərdarlıq edilmişdi ki, “Şahzadə”də səmişinlər üçün xüsusi kayutlar yoxdur. Ancaq təzə gələnlərin heç biri gileylənmirdi də.

Başçıları kimi bu adamlar da Deyn üçün tamamilə yeni bir insan tipləri idilər. Onların hamısı sağlam və dözümlü görünürdü. Deynin təsəvvürünə görə, digər dünyalarda yoxa çıxmış sivilizasiyanın izlərini axtaranların hamısı məhz belə

görünməliydi. Əslində, onlardan biri heç insan da deyildi, yaşıl dərisi və keçəl kəlləsi onun rigelianlı olduğunu göstərirdi. Onun çox qəribə, qeyri-adi çevik bədəni olsa da, geyimi ilə o birilər-dən fərqlənmirdi. Deyn elə hey çalışırdı ki, ona tərəf baxmasın, amma yenə də hərlənib-fırlanıb gözləri ona sataşdı.

Kimsə onun əlindən vurdu. O, dönüb Muranı gördü.

– Doktor Riç sizin kayuta yerləşib, – stüard dedi. – Siz anbara köçməli olacaqsınız... Gəlin gedək!

Deyn otağından bu cür saymazyanə şəkildə çıxarılmasından bir az inciyib Muranın ardınca özünün kok-stüardın mülkündə yerləşən yeni mənzilinə yollandı. Bu mülk kambuzdan, soyuducu kameralardan, eləcə də tək-cə Muranın deyil, həmçinin gəminin daxili atmosferinə cavabdeh olan həkim Taunun qulluq etdiyi hidropon oranjeriyadan ibarət idi.

– Doktor Riç öz adamlarının yanında olmaq istəyib, – Mura gedə-gedə dedi. – O, müqavilə bağlananda bunu xüsusi şəkildə qeyd edib...

Deyn balaca stüarda çəp-çəp baxdı. Ona elə gəldi ki, Mura sonuncu sözüdə atmaca atır.

Bu Mura olduqca maraqlı adamdır. O, yapon idi, Deynin isə hələ məktəb vaxtlarından yadıncaydı ki, çox-çox illər bundan əvvəl Yapon adaları necə dəhşətli bir fəlakətlə üzleşmişdi. Dəhşətli vulkan püskürməsi iki günə və bir gecəyə bütöv bir xalqı məhv etdi, Yaponiya, sadəcə, yer üzündən silindi.

– Buyurun, – Mura dedi. Onlar dəhlizin sonuna çatdılar və Mura əli ilə Deyni içəri dəvət etdi.

Stüard öz otağını heç nə ilə bəzəmədiyindən onun ideal təmiz kayutu bir az darıxdırıcı görünürdü. Amma qatlanan masanın üstündə stekloplastdan olan şar dururdu. Bu şarın mərkəzində havadan asılı halda yer kəpənəyi dururdu. Kəpənək, elə bil ki, hansısa bir sehrlə qüvvə tərəfindən tutulub saxlanılırdı. Onun, sanki, qiymətli daşlarla bəzədilmiş qanadları açılmış vəziyyətdə idi və o olduqca canlı görünürdü.

Mura Deynin necə maraqla baxdığını görüb əyildi və barmağının ucu ilə şarın yuxarisına astadan vurdu. Əlvan qanadlar titrədi, cansız gözəl dirildi və azacıq yerindən tərpəndi.

Deyn dərindən nəfəs aldı. O, belə şarlardan birini anbarda artıq görmüşdü və bilirdi ki, Mura yüzlərcə dünyanın həşəratlarını toplayır və şarlara salır. Bu cür şarlardan biri də Van Raykın kayutunu bəzəyirdi. Bu şarda sualtı həyatdan bir səhnə təsvir olunmuşdu – milçək-balıq sürüsü dalğalanan yosun cəngəlliyində gizlənib, ikiayaqlı və ikiəlli, hələ üstəlik, qanadşəkilli üzgəcləri və uzun qorxunc neştəri olan qəribə bir heyvan isə gizlincə ona yaxınlaşırdı. Rabitəçi-mühəndisin isə bəxtinə içərisində elflər şəhəri olan şar düşmüşdü. Bu şəhərdə gümüşü qalalar arasında möcüzəli varlıqlar uçuşurdu.

– Xoşuna gəlir? – Mura çiyinlərini çəkdi. – Hamı kimi mən də vaxt öldürməyə çalışıram.

O, şarı götürüb parçaya бүkdü və içərisi pambıqla döşənilmiş qutuya qoydu. Sonra növbəti otağın qapısını açıb Deynə onun yeni mənzilini göstərdi.

Bu, əlavə anbar idi. Mura onun içindən ehtiyatları çıxarıb ora asma yataq və balaca sandıq yerləşdirmişdi. Burada öz kayutunda olduğu kimi rahat olmasa da, Məktəb vaxtı Marsdan Aya uçuşlar edərkən yerləşməli olduğu hinə oxşayan otaqlarla müqayisədə heç pis də deyildi.

Deyn çox yorğun olduğundan dərhal yuxuya getdi və startı eşitmədi. O oyananda isə gəmi artıq kosmosda idi. O, kayut-kompaniyaya düşdü. Ora girər-girməz xəbərdarlıq signalı çalındı. Deyn masadan ikiəlli yapışdı. Hiperməkandan keçən bütün adamlar kimi Deyn də zorla udqunur, başgicəllənmə ilə mübarizə aparırdı. Yuxarıda, idarəetmə otağında Vilkokos, kapitan və Rip də eyni şeyləri hiss etməliyidilər, amma onlar keçid başa çatana kimi öz postlarını qoya bilməzdilər.

Deyn öz-özünə elə hey fikirləşirdi ki, heç vaxt şturman olmaq istəməz. Dünyanın bütün var-dövlətini versələr belə, razılaşmaz.

Düzdür, əsas işi gəminin hesablama maşınları görür, amma hesablamada balaca bir səhvə yol verilsə, gəmi, allah bilir, hara gedib düşə bilər, ya da ki hiperfəzadan lazımı planetin yanına deyil, onun içinə düşə bilər. Deyn hiperkeçidin nəzəriyyəsini yaxşı bilirdi, istiqaməti təyin edə bilirdi, amma sözün düzü,

heç inanmırdı ki, gəmini hiperfəzaya salıb təzədən geri çıxartmağa onun cəsəreti çata.

Rip içəri girəndə o, hələ də fikirli-fikirli qaşqabaqlı şəkildə divara baxırdı.

– Hə, cavan oğlan... – şturman köməkçisi dərindən nəfəs alıb stula sərələndi. – Yenə də keçə bildik, yenə də parça-tikə olmadıq!

Deyn təəccübləndi. O, şturman olmadığından onun şübhələnməyə ixtiyarı vardı. Amma bəs niyə Rip elə görünürdü ki, elə bil, onun çiyinlərindən ağır bir yük götürüblər? Bəlkə, nəşə baş vermişdi?

– Nə baş vermişdi? – o soruşdu.

Rip əlini yellədi.

– Heç nə olmayıb. Sadəcə, hər keçiddən sonra, elə bil, yüngülləşirəm, – o güldü. – Cavan oğlan, yoxsa sən düşünürsən ki, biz orada qorxmuruq? Biz o keçiddən səndən də betər qorxuruq. Sənin nə vecinə, enənə kimi özün üçün qayğısız uçursan da...

Deyn o dəqiqə özündən çıxdı.

– Necə yəni, heç bir qayğısız? Bəs yükə nəzarət etmək, ərzaq, su?.. Əgər havada zəhərlənmə baş versə, sənin keçidinin nə faydası olar ki?

Rip başını yellədi.

– Düzdür, düzdür, bizim heç birimiz havayı yerdən pul almırıq. Amma sənə deməliyəm ki.. – o, birdən susub geriyə boylandı. Onun bu hərəkəti Deyni təəccübləndirdi. – Bura bax, Deyn, indiyə qədər ömründə bir dəfə də olsa arxeoloq görmüsən?

Deyn başını buladı.

– Haradan? Bu ki mənim birinci reysimdir. Məktəbdə isə, demək olar ki, tarix keçmirdik... Təkcə Ticarət donanmasının tarixini öyrənirdik.

Rip masanın üstündən Deynə tərəf əyilib pıçıldı ilə dedi:

– Bilirsən, Sələflər məni həmişə maraqlandırırıblar. Mən Haversonun “Səyahətlər”ini və Keyqelin “Kəşfiyyat xidməti”ni dərindən öyrənmişəm. Bunların ikisi də bu mövzuda olan ən

sanballı əsərlərdir. Bu gün səhər yeməyini mən doktor Riçlə yeyirdim və and içə bilərəm ki, o, ömründə heç vaxt Əkiz qalalar haqqında heç bir şey eşitməyib!

Deyn də Əkiz qalalar haqqında heç nə eşitməmişdi, ona görə də Ripin nə üçün bu qədər narahat olduğunu anlamadı. Rip onun üzündəki çaşqınlıq ifadəsini görüb cəld başa salmağa başladı:

– Bilirsən, Əkiz qalalar Sələflərin Kəşfiyyat xidməti tərəfindən indiyə qədər tapılan ən mühüm izləridir. Onlar Korvoda silisium səhrasının ortasında yerləşir və səmaya işarə edən iki yüz fut hündürlüyündə olan iki nəhəng barmağa bənzəyir. Mütəxəssislər müəyyən ediblər ki, bu barmaqlar tökmə olub çox möhkəm bir materialdan düzəldilib. Bu materialı nə daş, nə də metal adlandırmaq olmaz... Riç məharətlə sözü dəyişsə də, mən əminəm ki, o, bu barədə heç vaxt eşitməyib.

– Yaxşı, əgər bu belə tanınmış şeydirsə... – Deyn deməyə başlamışdı ki, birdən doktor Riçin nəyə görə cavabdan boyun qaçırdığını başa düşdü.

– Bəli-bəli, nəyə görə bizim doktorun öz ixtisası üzrə ən mühüm tapıntı haqqında təsəvvürü belə yoxdur? Bu yerdə bəzi suallar yaranır, yoxsa səhv deyirəm? Görəsən, kapitan müqavimlə bağlamazdan əvvəl Riç barədə məlumat toplayıb?

Deyn bu suala cavab verə bildi.

– Onun sənədləri qaydasındadır, – o dedi. – Biz onu Kosmik polisə aparmışdıq. Onlar ekspedisiyaya icazə verdilər, yoxsa bizi, sadəcə, Naksosdan buraxmazdılar...

Rip boynuna aldı ki, Deyn haqlıdır – onları buraxmazdılar. Federasiyanın planetlərində raketodromların iş qaydaları çox sərt idi və yoxlamadan keçən şəxslərin şəxsiyyət vəsiqələrinin əsl olduğuna və həqiqətən də, uçuşa icazələrinin olmasına ən azından doqquzyüzfaizlik əminlik verir. Kosmik polis brakonyerlər və cinayətkarlar üçün xüsusilə cəlbedici olan periferik planetlərdə isə nəzarəti daha da gücləndirmişdi.

– Amma buna baxmayaraq, o, Əkizlər qalası haqqında heç bir şey bilmir, – şturman köməkçisi inadla təkrarladı.

Deynin fikrincə, bu sözlər çox inandırıcı səslənirdi. Axı bir şəxslə eyni bir ulduz uçağında işləyəndə istər-istəməz onu yaxşı

tanımağa başlayırsan. Əgər Rip doktor Riçin özünü qələmə verdiyi adam olmadığına israr edirsə, deməli, o, buna əmindir və Deyn ona tamamilə inanırdı.

– Yaxşı, bəs Sələflərin izləri barədə qanunda nə deyilir? – Şenon fasilədən sonra soruşdu.

– Çox az. Tacirlər indiyə qədər mühüm bir şey tapmadıqları üçün tapdıqlarına görə heç bir haqq tələb etməyiblər...

– Deməli, əgər biz dəyərli bir şey tapsaq, əsaslanmağa heç bir presedentimiz olmayacaq?

– Başa düşürsən, – Deyn dedi, – presedentin olmamasını ikiüclü çubuğa oxşatmaq olar. Kəşfiyyatçılar Limbonu satışı qoyublar, düzdürmü? Deməli, hesab etmək olar ki, Federasiya bu planetə olan hüquqlarını itirib... Burada, başa düşdüyün kimi, hüquqi cəhətdən belə bir dolaşılıq yaranır...

– Əla bir dolaşılıq, – Van Rayk onların başlarının üstündə uğuldadı. – Dünyanın bütün qanunpərəstlərinin, demək olar ki, yarısının arzuladığı həmin o dolaşılıq. Bu cür dolaşılıq məhkəmə işləri illərlə, hər iki tərəfi təngə gətirənə və ya hər iki tərəf qəbrə yollanana qədər sürə bilir. Bax elə ona görə də biz uçuşa seyfimizdəki federal açıq səhifə ilə çıxmışıq.

Deyn gülümsədi. O başa düşməliydi ki, onun ticarətdə qoca qurd olan şefi, əlbəttə ki, insan imkanları daxilində mümkün olan hər şeyi nəzərə alıb. İstənilən tapıntıya açıq səhifə! Limboda tapdıqları hər bir şey yalnız və yalnız onların olacaq!

Lakin Rip yenə də bu işə şübhə ilə yanaşırdı.

– Bəs, yaxşı, açıq səhifə hansı müddətə verilib? – o soruşdu.

– Həmişəki kimi bir il və bir günə. Çox güman ki, bizim sərnişinlərdən fərqli olaraq, kəşfiyyatçılar orada bir şey tapılacağına elə də əmin deyillər.

– Ser, bəs siz özünüz nə düşünürsünüz? – Deyn soruşdu. – Biz orada bir şey tapa biləcəyik?

– Yeni planetdən söhbət gedəndə heç vaxt qabağa qaçmıram, – Van Rayk sakitcə cavab verdi. – Bizim işimizdə çoxlu tələ var və əgər adam evinə sağ-salamat qayıdırsa, ulduz uçağı qaydasındadırsa, cibində isə az-çox qazancı varsa, deməli, kosmos allahları üzünə xoş baxırlar. Bundan artıq nə arzulamaq olar ki!

Uçuş zamanı Riçin əməkdaşları ayrıca qalır, yalnız öz ərzaqları ilə qidalanırlar, özlərinin darısqal otaqlarından, demək olar, çıxırlar, hələ üstəlik, heç kəsi də içəri buraxmırdılar. Muranın dediyinə görə onlar ya eləcə yatır, ya da rigelianlərinin öyrətdiyi hansısa çətin bir qumar oyunu oynayırdılar.

Doktor Riç “Şahzadə”nin komandası ilə bir yerdə yemək yeyirdi və kayut-kompaniyada orada az adam olanda görünürdü, özü də ki bu az sayda adamlar həmişə mühəndislik şöbəsinin işçiləri olurdular. Bilmək olmurdu ki, bu, təsadüfən belə alınır, yoxsa doktor qəsdən özünə süfrə yoldaşını mühəndisləri seçirdi. O, özünün gələcək iş meydanını öyrənmək bəhanəsi ilə Limbo haqqında mikrofilmin onun sərəncamına verilməsini xahiş etdi. Mikrofilmdən istifadə etməyə ona icazə verildilər, amma o, proyektordan istifadə edəndə necə alınırıdysa, hər dəfə superkarqo onun yanında olurdu, Deyn isə əmin idi ki, superkarqo nə qədər dalğın və fikirli görünsə də, onun gözlərindən heç nə yayınmırdı.

“Şahzadə” hesablamalara uyğun olaraq Limbonun yaxınlığında adı məkanda çıxdı. Limbonun orbiti Marsın orbiti ilə eyni ölçüdə idi, bu sistemdən olan digər iki planet isə yerli günəşdən, istilik və işıq zonasından o qədər uzaqdaydı ki, heç bir həyat olmayan, təkə buzdan ibarət olan dünyalara çevrilmişdi. “Şahzadə” gəminin sürəti eniş sürətinə qədər azaltmalı olduğu atmosferdən keçən enmə orbitinə çıxanda rəbitəçi mühəndis bütün müşahidə ekranlarını işə saldı. Növbə çəkməyənlər yeni dünyanı dumanlı şəkildə gördülər.

Əvvəlcə təkə planetin üzündəki boz-qəhvəyi eybəcər şırımlar görünürdü, lakin gəmi atmosferin yeni-yeni qatlarını yararaq bucaq altında enirdi və get-gedə ekranda külə dönmüş planetin tam ölü olmadığını sübut edən yaşıl bitki zolaqları, kiçik dənizlər və ya bəlkə də, iri göllər görünürdü.

Gündüz gecə ilə əvəz olundu, sonra yenidən gün çıxdı. Əgər Limbo adı bir geridəqalmış planet olsaydı, onlar təlimata müvafiq olaraq enmək üçün hansısa bir səhralığı seçib flitterlərdə gizli kəşfiyyat aparardılar və məhz bundan sonra planetin sakinləri ilə birbaşa kontakta girərdilər. Amma Limboda, görün-

düyü kimi, şüurlu həyat yox idi, ona görə də enmək üçün istənilən münasib yeri seçmək olar.

Gəmini hiperməkandan Vilkoks keçirmişdi, planetə enməni isə kapitan Celikonun özü həyata keçirməli idi və o, indi manevr edirdi. O, gəmini yanmış səhranın elə bir yerində endirmək istəyirdi ki, yaxınlıqda yaşıl sahələr olsun.

Gəmini lokatorun işıqları altında boş raketodroma endirməkdən fərqli olaraq, bu çox çətin eniş idi. Amma “Şahzadə” birinci dəfə deyildi ki, çətin enişlər edirdi və gəmi xırçılıtlı ilə torpağa oturana kimi Celiko od şırnaqlarını idarə edə-edə onu ehtiyatla endirirdi. Xırçılıtlı gözlənilmədiyindən zəif çıxdı.

– Torpağın üstündəyik! – reproduktorda kapitanın xırçılıtlı səsi eşidildi.

Ardınca Ştoç dərhal həy verdi:

– Mühərriklər normadadır!

– Gəlmə cədvəli standartdır! – kapitan elan etdi. Onun səsi həmişəki kimi çıxdı.

Deyn kəmərinə açıb buyruq dalınca Van Raykın yanına yollandı. Amma superkarqonun xidməti kayutunun qapısı ağzında artıq doktor Riç dayanmışdı.

– Avadanlıqları nə zaman boşalda bilərik? – o, səbirsizliklə soruşdu.

Van Rayk qoruma kəmərlərini hələ indi açırdı. O, təəccüblə arxeoloqa baxdı.

– Siz yükləri boşaltmağa hazırlaşırsınız?

– Əlbəttə. Siz lyukları açar-açmaz...

Superkarqo furajkasını başına qoydu.

– Doktor, tələsməyin, – o dedi. – Biz yad planetdəyik.

– Axı burada yerli əhali yoxdur. Kəşfiyyatçılar da burada təhlükəli heç bir şey tapmayıblar...

Səbirsizlik göstərən doktor axırda açıq-aşkar əsəbiləşməyə başladı. Sanki, uçuş zamanı onda işləməyə elə bir həvəs oyanmışdı ki, indi bu həvəsin sönməsindən qorxurdu.

– Əsəbiləşməyin, əsəbiləşməyin, doktor, – superkarqo sakitcə cavab verdi. – Biz kapitanın əmri ilə hərəkət edirik. Həm də ki kəşfiyyatçılar nə deyirlər desinlər, riskə getmək lazım deyil.

O, dirsəyi ilə interkomun çağırış düyməsini basdı.

– İdarəetmə otağı eşidir, – Tanın səsi gəldi.

– Superkarqo – idarəetmə otağına. Bayırda nə görürsünüz?

– Müşahidə hələ başa çatmayıb, – Tan cavab verdi. – Kollektor hələ işləyir.

Doktor Riç qapıya yumruq vurdu.

– Kollektor! – o bağırdı. – Axı bizdə Kəşfiyyat xidmətinin hesabatı var! Niyə bu kollektorla əlləşirsiniz?

– Məhz elə buna görə də bizim hamımız indiyə qədər sağ-salamat qalmışıq, – Van Rayk qeyd etdi. – Bizim işimizdə məntiqli və məntiqsiz risk olur. Bax biz məntiqi riskə üstünlük veririk.

O, kresloya oturdu, Deyn isə divara söykəndi. Aydın idi ki, yüklü boşaltmağa tələsmək lazım olmayacaq. Doktor Riç hirsindən kapitanın mavi Hubatına bənzəyirdi, ondan fərqli olaraq, tək cə tüpürmədü. O, əsəbdən bağıraraq öz adamlarının yanına götürüldü.

– Hə, – deyib Van Rayk barmağı ilə müşahidə ekranının pəncərəsini taqıldatdı. – Elə də xoş mənzərə deyil...

Uzaqdan boz-qəhvəyi rəngdə sıldırım qayalar görünürdü. Bəzilərinin zirvələri qarla örtülmüşdü. Qayaların ətəyi solğun, quru bitkilərlə, əyri-üyrü dar dərələrlə örtülü yırtıq parçaya bənzəyirdi. Hətta gün işığında belə bu yerlər darıxdırıcı görünürdü. Deyn düşündü ki, sanki, pis yuxu görürlər.

– Kollektorun çıxartdığı nəticə: bayırda şərait həyat üçün yararlıdır, – reproduktordan gələn səs elan etdi.

Van Rayk yenə də düyməni basdı:

– Superkarqo – kapitana. Kəşfiyyata hazırlaşmaq?

O, cavabı eşidə bilmədi, çünki doktor Riç yenə də kayuta soxuldu və onu itələyib mikrofona bağdı:

– Kapitan Celiko, danışan Salzar Riçdir! Ser, mən avadanlıqlarımın dərhal boşaldılmasını tələb edirəm! Dərhal!

Sakitlik çökdü. Deyn düşündü ki, kapitanın hirsindən hətta nitqi quruyub. Heç kəs ulduz uçağının kapitanından nəsə tələb edə bilməz, hətta Kosmik polis belə yalnız və yalnız “xahiş” edə bilər.

– Nə üçün, doktor Riç? – kapitanın sakit və təmkinli danışı-
ğı Deyni təəccübləndirdi.

– Nə üçün?! – Riç superkarqonun masasının üstünə yığılıb
mikrofona tükürür və deyiniirdi. – Ona görə ki, əgər avadanlıq-
ları indi boşaltmağa başlasaq, düşərgəni qaranlıq düşənə qədər
ancaq sala bilərik!..

– Qərb tərəfdə xarabalıqlar görünür, – Tan onun sözünü
ağzında qoydu.

Hər üçü də ekrana baxdı. Müşahidəni başa çatdıran rabitə-
çi mühəndis detektoru qərbə tərəf çevirdi və indi onlar qarşıla-
rında yandırılmış düzənliyi görürdülər. Bu düzənlikdə Sələflərin
naməlum silahları düz qayalıqlara qədər dəhşətli çarıqlar yar-
mışdı. Bu çarıqlar şüşəyəbənzər donmuş şlaklarla dolu idi və
onların üzərinə düşən işıq şüaları göz qamaşdırırdı. Üfüqdə isə
insan əli dəyməmiş yaşıllıq zolağına qədər uzanan hansısa tiki-
lilərin xaosu qalaqlanmışdı.

Bu xarabalıqlar al-qırmızı, sarı, yaşıl və mavi rəngdə olmaq-
la darıxdırıcı, yekrəng fonda yeganə rəngli ləkəyə bənzəyirdi.
Onlar iyirmi mil uzaqlıqda idilər və olduqca effektiv görünürdü-
lər. Onların üçü də gözlərini bu xarabalıqlardan ayıra bilmirdi.
Yəqin, axtardığını tapdığı üçün ilk olaraq doktor Riç özünə
gəldi.

– Orada! – səbirsizliklə barmağı ilə ekranı göstərdi. – Mənim
düşərgəm orada olacaq! – birdən mikrofonu tərəf döndü. – Kapi-
tan Celiko! Mən bu xarabalıqların yanında düşərgə salmaq istə-
yirəm! Sizin superkarqo yükü boşaltmağa icazə verər-verməz...

O, yenə də istədiyinə nail oldu, artıq bir neçə dəqiqədən
sonra Van Rayk yük lyukundan plombları çıxardırdı. Doktor əl-
ayaq altında dolaşır, digər arxeoloqlar isə dəhlizdə onun arxa-
sında toplanmışdılar.

– Van Rayk, bundan belə özümüz də öhdəsindən gələrik,
– dedi amma superkarqo onu astaca çiyi ilə itələdi.

– Xeyr, doktor, təşəkkür edirəm. Amma “Şahzadə”dən yük
yalnız mənim şöbəmin nəzarəti altında boşaldılır!

Riç geri çəkilməli oldu və Deyn “Şahzadə”nin alt şöbəindən
kranın köməyi ilə radarla idarə olunan krawleri çıxarıb torpağın

üstünə qoyana kimi hirsindən burnunun altında deyinirdi. Sonra isə Deynin nəzarəti altında yükü boşaltmağa başladılar. Rigeli-anlı kraulərə dırmaşdı və onu əllə idarəetməyə keçirib birinci partiya yükü xarabalıqlara apardı. Oradan isə ikinci partiyanın dalınca gəmi radarının şüaları altında maşın özü qayıtdı.

Riç iki arxeoloqla ikinci reyslə getdi, Deyn isə ekspedisiyanın qaraqabaq, qaradınməz digər üzvü ilə qaldı. Bu adamın açıq-aşkar narazılığına baxmayaraq, Deyn çamadanları və əl çantalarını bir topaya yığmağa başladı ki, onları sonra kraulərə yükləmək asan olsun. Göründüyü kimi, bunlar arxeoloqların şəxsi baqajı idi. Sonra baş verənlərdə günahkar o deyildi. Arxeoloqun özü çamadanını əlindən saldı. Çamadan guppultu ilə yerə dəydi, qıfılı daşa dəyib açıldı.

Arxeoloq bağırır cəld dağılan şeyləri təzədən yerinə soxmağa cumdu. O, çox sürətlə hərəkət etməsinə baxmayaraq, Deyn paltarların içindən düşən qalın kitabı görə bildi.

Tanış kitabdır! Günəş gözlərini qamaşdırdığına görə Deyn yaxşı görmək üçün gözlərini qıydı. Amma gecikdi, arxeoloq çamadanı artıq kəmərlə bağlayırdı. Amma Deyn yenə də əmin idi ki, bu kitabın eynisini artıq bir dəfə idarəetmə otağında Vilkoksun masasının üstündə görüb. “Qəribədir, – o fikirləşdi. – Nə üçün arxeoloq gəmi hesablama maşını üçün proqramları özü ilə gəzdirir?”

5. İlk kəşfiyyat

Limboda axşamlar olduqca qaranlıq idi, burada qaranlıq, sanki, hiss ediləcək dərəcədə maddi idi. Deyn daxili yük lyukunu bərk-bərk bağladı. O, axırıncı reysdən qayıdan boş krauləri “Şahzadə”nin stabilizatorunun yanında açıq yerdə saxladı. Heyət naməlum planetdə lazım olan bütün ehtiyat tədbirlərini görmüşdü – trapı çəkmiş, şlüz lyuklarını bərk-bərk bağlamışdılar. Heyət indi yad dünyadan hamar, keçilməz zirehlə mühafizə olunurdu. Bu zirehi yalnız ən müasir və mükəmməl silah dələ bilərdi. Ticarət donanmasının istənilən gəmisini lazım gələndə alınmaz qalaya çevrilə bilirdi.

Deyn bir göyörtədən digərinə fikirli-fikirli qalxdığından idarəetmə şöbəsinə Ripin yanına nə vaxt çatdığını belə hiss etmədi. Şturman köməkçisi belini büküb stulda oturmuşdu. Onun əlində T-kamera vardı.

– Bu xarabalıqların bütöv bir lent şəklini çəkmişəm, – o, qarının ağzında dayanan Deynə həyəcanlı şəkildə dedi. – Bax o Riç var ha, inan ki, sözün həqiqi mənasında, əsl acgöz siçovuldur. Çox qəribədir, görəsən, necə olub ki, Sinbad onu gözdən qaçırdıb.

– İndi nə edib?

– Başa düşürsən, bu xarabalıqlar var ha, – Rip barmağı ilə divara taqqıldatdı, – Sələflərin axtarışının bütün tarixi boyu ən sanballı tapıntıdır. Bax bu Riç isə onlara elə əl qoyub ki, guya, onun öz şəxsi malıdır. O, kapitana bildirib ki, xarabalıqlara hət-ta yaxınlaşmağı belə bizə qadağan edir... Guya, qeyri-mütəxəssislərin işə qarışması çox vaxt qiymətli tapıntıların məhvini gətirib çıxardır!.. Necədir sənincün – qeyri-mütəxəssislər! – Rip hirsindən dodaqlarını gəmirirdi və Deyn birinci dəfə idi ki, Ripin hirsli üzünü görürdü.

– Eybi yoxdur, – Deyn düzgün olaraq qeyd etdi. – Onlar cəmi dörd nəfərdir, planetin hamısını qamarlaya bilməzlər ki! İndi biz də müntəzəm kəşfiyyata başlayacağıq, düz demirəm məgər? Əla dağıntılar tapmağa kim bizə maneçilik edə bilər ki? Ola bilməz ki, bu şəhərdən başqa burada heç nə qalmasın. Qanuna görə isə özümüzün tapdığımız xarabalıqlarda qurtulanmağa heç kəs bizə maneçilik edə bilməz.

Ripin üzünü güldü.

– Elədir ki var, dostum! – deyib T-kameranı kənara qoydu.

– Hər halda, – Deynin arxasından dəhlizdən Kamilin səsi gəldi, – bizim doktoru avara adlandırmaq olmaz! O, öz xarabalıqlarına elə tələsirdi ki, elə bil, son saniyədə kiminsə onu qabaqlayacağından qorxurdu. Əziz doktorumuz çox qəribə adamdır, yoxsa səhv deyirəm?

Rip dərhal öz şübhələri ilə bölüşdü:

– O, Əkiz qalalar haqqında heç nə bilmir...

– Onun kürəni assistenti isə, – Deyn əlavə etdi, – hesablama maşını üçün proqramları daşıyır.

Deyn deməyə sözü olduğuna çox məmnun idi, hələ üstəlik, bu sözləri Kamilin də eşitməsi lap sevindirdi. Onun xəbərlərindən sonra yaranan sakitlik ona daha ləzzət verdi. Lakin Kamil, həmişəki kimi, onu sancmaq imkanını əldən buraxmadı.

– Bəs yaxşı, bu cür heyrətamiz xəbər sizin qulaqlarınıza necə olub ki, gəlib çatıb? – o maraqlandı.

“Sizin” sözünün zəif də olsa xüsusi vurğu ilə deyilməsi Deynin xoşuna gəlməsə də, qərara gəldi ki, bu sözü qulaqardına vursun.

– O, çamadanını əlindən saldı, kitab yerə düşdü və o, tələşində kitabı yerinə soxmağa çalışdı.

Rip əlini şkafa uzadıb su keçirməyən cildli qalın bir kitabı götürdü.

– Bu cür?

Deyn başını buladı.

– Yox. O kitabın üzündə qırmızı zolaqlar vardı. Vilkoksun otağındakından.

Kamil yavaşca fit çaldı, Ripin isə gözləri bərəldi.

– Bu axı tam külliyyatdır! – o, az qala, qışqırdı. – Bu cür külliyyat yalnız şturmanda ola bilər. Şturman istefa edəndə isə yeni şturmanla müqavilə bağlanana qədər kitab kapitanın seyfində saxlanılır. Federal qanunlara görə, gəmidə bu külliyyatın ancaq bir nüsxəsi ola bilər. Gəmi sıradan çıxanda isə tam külliyyat məhv edilir.

Kamil gülməyə başladı.

– Əziz dostum, bu qədər sadələvh olma. Bəs, sənə, bra-konyerlər və qaçaqmalçılar necə uçurlar? Yoxsa özlərindən uydururlar? Mən azacıq da olsa şübhə etmirəm ki, çoxdan yandırılmış hesab olunan həmin o külliyyatlar qara bazarda altdan-altdan satılır.

Rip başını buladı.

– Yox-yox. Yeni proqramları heç yerdən tapa bilməzdilər. Biz bu cür proqramları hər planetdə qeydiyyatdan keçən zaman alırıq. Sənə, nə üçün Vilkoks hər hansı bir yerə gedib çatanda öz kitabını limanın qeydiyyat şöbəsinə daşıyır? Bu kitabı birbaşa Kəşfiyyat xidmətinin yerli şöbəsinə yollayırlar və orada ona

yeni məlumatlar yazılır. Qanuni kitabın yerinə isə hər hansı başqa birisini soxuşdurmaq qeyri-mümkündür, dərhal üstü açılar!

– Mənim zavallı sadələvh balam, – Kamil sözləri uzada-uzada istehzayla dedi. – Hər dəfə Federasiya özünün idealistik vakuumunda yeni qanun hazırlayanda ortaya bir kələkbaz çıxıb bu qanunu pozmaq üstündə gecə-gündüz baş sındırır. Düzdür, bunun məhz necə edildiyini bilmirəm, amma bu reysdəki payımı ortaya qoyuram ki, bu, mən deyən kimidir. Əgər Torson o adamda qırmızı zolaqlı kitabı gördüyünü deyirsə, deməli, bu iş hazırda Limboda da görülür.

Rip yerindən atıldı.

– Stinə demək lazımdır...

– Nə deyəcəksən? Deyəcəksən ki, Torson yereşənin sandığından proqramlar külliyyatına çox oxşayan kitabın necə düşdüyünü görüb?.. Torson, siz onu qaldırıb vərəqləməmişiniz ki?

Deyn qaldırıb vərəqləmədiyini boynuna almalı oldu. Onun yaxasından yapışmaq üçün Kamilə də elə bu, lazım idi. O, nə ilə sübut edə bilər ki, ekspedisyanın əməkdaşında məhz qadağan olunmuş proqramlar vardı. Stin Vilkoks boşboğazlığı xoşlamır, onun yanına ancaq faktlarla getmək olar. Kitab Deyndə olmadığından göstərməyə heç nəyi yoxdur və deməli, Vilkoks ona, sadəcə, inanmayacaq.

– Ona görə də, əzizim, – Kamil yenə də Ripə tərəf döndü, – cəsur federal agent və gənc kosmik polis olmaq fikrindən vaz keçsək və əlimizdə əsaslı dəlillər olmayana qədər böyükkləri bezdirməsək, daha yaxşı olar.

Rip yerinə oturdu. Rip də, Deyn də Kamilin haqlı olduğunu boyunlarına almalı oldular.

– Yaxşı, – Rip bir az fikirləşib dedi. – Bax özün də deyirsən ki, əsaslı dəlillər tapmayana qədər. Deməli, sən özün də hesab edirsən ki, doktor Riçdə nəsə bir qəribəlik var?

Kamil çiyinini çəkdi.

– Mənim fikrimcə, o əsl fırıldaqçıdır. Amma bu, təkcə mənim şəxsi fikrimdir və hakimiyyət başında duranları inandırma bilməyəne qədər dilimi dinc saxlamaq fikrindəyəm. Hazırda

isə özümüzün işimiz başımızdan aşacaq. Kəşfiyyata kimin kimlə uçaçağını müəyyənləşdirmək üçün bir saatdan sonra püşk atmalıyıq.

“Şahzadə” özü ilə iki kəşfiyyat flitteri daşıyırdı. Bunlar iki, sıxlaşanda isə həтта üçnəfərlik heyət üçün nəzərdə tutulan balaca ucan aparatlar idi. Deyn ekspedisiya avadanlıqlarını boşaldana kimi mühəndislik şöbəsinin işçiləri iki kəşfiyyat qrupunun sabahkı gün düz səhər tezdən işə başlaya bilməsi üçün hər iki maşını hazırladılar.

Limbo gecəsinin zülmət qaranlığında bir dənə də olsa işartı görünmürdü, ona görə də “Şahzadə”nin heyəti tezliklə gəmini xarici aləmlə bağlayan boş müşahidə ekranlarına baxmaqdan bezdi. Şam yeməyindən dərhal sonra püşk atıldı. Hər qrupda üç nəfər olmalı idi. Qrupların hər birinə bir nəfər mühəndislik, bir nəfər idarəetmə şöbəindən və bir nəfər isə Van Raykın müxtəlif sənət sahibləri olan otağından daxil idi.

Seçmə imkanı olsaydı, Deyn onu Riplə bir qrupa salmalarını xahiş edərdi. Amma bəxti gətirmədi, biletini çəkəndə gördü ki, Kamil və Tanla bir qrupa düşüb. Qrupun komandiri rabitəçimühəndis olmalı idi, lakin kapitan Celiko, nədənsə, onu “Şahzadə”də saxlayıb yerinə həkim Taunu təyin etdi.

Bəxti gətirmədiyindən Deyn əvvəlki otağına dilxor şəkildə qayıtdı. Onu maraqlı bürüdüyündən otağını tez-tələsik axtarmağa başladı. O, ümid edirdi ki, bəlkə, bu qərribə doktor nəyisə yaddan çıxarıb. Döyüş filmlərində cəsur qəhrəman Deyn məxfi planları mütləq tapardı... amma nəyin planlarını? Heç özü də bilmirdi nəyin və birdən Kamilin haqlı olaraq dediyi sözlər yadına düşdü.

O, Kamil haqqında düşünməyə başladı: başa düşməyə çalışırdı ki, nə üçün mexanik köməkçisindən bu qədər xoşu gəlmir. Bu münasibət müəyyən qədər Kamilin cəlbedici görkəmi və ədəbzlığı ilə bağlı idi. Deynin özü hələ əli ayağına dolaşan, daim nəyisə salıb sındıran yaşda idi. Məktəbdə təlimatçılar mey danda həmişə onu nümunə kimi göstərib başa salırdılar ki, sıra məşqlərini necə etmək olmaz. O, kayutun divarındaki güzgüyə baxdı və öz sifətində cəlbedici heç bir şey görmədi.

Doğrudan da, Allah Kamilə cismən hər şey vermişdi. Deyn isə bunların hamısından məhrum idi.

Hələ üstəlik, superkarqo köməkçisinə elə gəlirdi ki, ağılda da Kamil ondan çox-çox qabaqdadır. Deyn yavaş, amma düzgün hərəkət edən buldoqa oxşayırdı. Kamil isə çayırtkə kimi yüngül və cəld tərənirdi. “Bədbəxtlik də elə ondadır ki, həmişə də düz yoldadır, – Deyn acı-acı gülümsündü. – Əgər, heç olmasa, bir dəfə də olsa səhvə yol vermiş olsaydı, o, mənim daha çox xoşuma gələrdi. Yoxsa ki həmişə və hər şeydə o qədər doğru olur ki, adamın lap zəhləsini tökür. Yaxşı. Psixoloqun qərarına görə, mən daha çox bu gəmiyə və bu heyətə yarıram. Amma bu heç də o demək deyil ki, komandanın hər bir üzvü mənim xoşuma gəlməlidir. Axı maşın da səhv edə bilər. Hər halda, əksər insanlarla yola gedə bilərəm, bunu hələ Məktəbdə olarkən anlamışam”.

Nəhayət, Deyn “gecənin xeyrindən gündüzün şəri yaxşıdır” düşünüb yuxuya getdi. O, səhər tezdən yuxudan duranda isə tək-cə kəşfiyyata hazırlaşmaq barədə düşünürdü və kəşfiyyata gedəcəyi üçün çox sevinirdi.

Kapitan Celiko doktor Riçin istəklərinə o dərəcədə güzəştə getdi ki, hətta kəşfiyyat zamanı xarabalıqları araşdırmaqdan belə vaz keçdi. Amma digər tərəfdən isə hər iki qrupa bərk-bərk tapşırırdı ki, Sələflərin yeni izlərini tapsalar, bunu şəxsən kapitanın özünə çatdırsınlar və əsla radio ilə xəbər verməsinlər, çünki radiodanışıqları Riçin düşərgəsində tuta bilərlər.

Deyn başına qısdadılmalı telefonlu şlem qoydu və üzərinə nazik, lakin möhkəm tros kələfi, fənər və içində çöl alətləri dəsti olan çanta bərkidilmiş enli kəməri belinə taxtı. Onlar “Şahzadə”ni uzun müddətə tərk edəcəklərini düşünmürdülər, lakin flitterlərin oturmaqlarının altına konsentratlar paketli, səyyar dərman qutusu, dolu mehtərələr, eləcə də bir qutu “kontakt üçün mallar” qoydular, amma Deynin fikrincə, çətin ki, bu mallar burada lazım ola bilərdi.

Kamil idarəetmə pultunun arxasına keçdi, Deyn və Tau isə onun arxasında bir oturmaqda birtəhər sığışdılar. Mexanikin köməkçisi pultun düyməsini basdı və sipərin əyri qapağı irəli

gəlib kabinəni ördü. Flitter yüngül bir təkan verib “Şahzadə”nin göyärtəsindən aralandı və kapitan Celiko ilə Van Raykın hesabladığı kursla şimala doğru uçdu.

Gün çoxdan çıxmışdı. Onun şüalanı şüşə şlaktlarda əks olunur, zərif otları canlandırırırdı. Deyn avtomatik kinokameranı işə saldı.

Flitter yaşıl zolağa çatanda və aşağıda seyrək kolluqlar görünməyə başlayanda Kamil müşahidə etməyin rahat olması üçün aşağı endi və sürəti azaltdı. Lakin heç yerdə – nə torpaqda, nə də havada həyat əlamətləri görünmürdü.

Onlar birinci dərənin axırına kimi uçdular, sonra Əli məhsuldar torpaq axtarmaq üçün sağa döndü və yalın qara qayanın diş-diş təpəsindən yuxarıya doğru şığıdı. Onlar ikinci dərəni də başdan-ayağa axtardılar, lakin yenə də seyrək kolluqlardan və kiçik otluqlardan savayı heç nə görmədilər.

Üçüncü dərə daha maraqlı oldu. Onun dibində kiçik çay axırdı, burada bitki örtüyü əvvəlkilərdən fərqli olaraq, həm sıx, həm də daha tünd rəngdə idi və orada daha bir şey vardı. Deyn və Tau eyni zamanda qışqırdılar:

- Aşağı en!
- Bax orada!

Kamil artıq bu yeri ötüb-keçmişdi, amma sürəti tez azaldaraq dövrə vurub geri qayıtdı. Deyn və Tau sifətlərini sipərin şəffaf plastikinə dirəyib maraqla aşağı baxırdılar və gözləri ilə kolluqlar arasındakı həmin qəribə ləkəni axtarırdılar.

Budur hal Deyn başa düşdü ki, yanımayıb. Bu, becərilmiş zəmi – çəpərlənmiş düzgün formalı balaca sahə idi. Əslində, buna heç zəmi də demək olmazdı. Daşlardan və çubuqlardan hörülmüş çəpər cəmi-cümlətəni dörd fut torpaq sahəsini əhatə edirdi.

Bu zəmidəki balaca bitkilər düz cərgələrlə əkilmişdi. Onların sarı rəngli qıyiyabənzər yarpaqları dayanmadan elə titrəyirdi ki, sanki, külək əsirdi, amma yaxınlıqdakı kolda isə bir dənə də olsa yarpaq titrəmirdi.

Kamil bu “zəminin” ətrafında iki dəfə dövrə vurdu, sonra isə mühərriki söndürüb yavaş-yavaş dərə boyunca yandırılmış düzənliyə tərəf enməyə başladı. Onlar bir-birindən xeyli aralıda

yerləşən daha üç dənə belə zəmini ötüb-keçdilər, sonra isə dərənin genişləndiyi və üç-dörd zəminin yanaşı yerləşdiyi yerin üstündən uçub keçdilər. Onların hamısı çəpərlənmişdi və elə görünürdü ki, sanki, onlara yaxşı-yaxşı qulluq edilmişdi, lakin heç bir yerdə nə bir cığır, nə bir tikili, nə də səpini aparən, becərən və məhsulu yığacaq şəxsiz izləri görünmürdü.

– Ola bilsin ki, – sakitliyi Tau pozdu, – biz burada fauna deyil, flora sivilizasiyası ilə üzləşmişik...

– Yəni demək istəyirsən ki, bu kök özü özlünə çəpər çəkib və özü özünü əkib... – Əli sözə başladı.

Amma Deynin cavabı artıq hazır idi. Hara getsə, o, kontakt üzrə mütəxəssis idi, onun beyninə yaxşı-yaxşı yeridiblər ki, qeyri-yer sivilizasiyası ilə üzləşəndə geniş və hərtərəfli düşünmək və hətta ən qəribə fərziyyələri belə nəzərdən keçirmək lazımdır.

– Ola bilsin ki, bu, bir növ, uşaq evidir, – o dedi. – Bəlkə də, yaşlı fərdlər burada öz toxumlarını əkiblər...

Əli hirsli-hirsli donqulandı, amma Deyn ona heç fikir də vermədi.

– Bəlkə, yerə enək? – o soruşdu. – Buna yaxından baxmalıyıq... Amma zəmidən bir qədər aralıda enməliyik, – o, hər ehtimala qarşı əlavə etdi.

– Bura baxın, oyuncaq satan, – Əli dişlərini sıxıb dedi. – Mən sizin üçün nə işini bilməyən uşaq, nə də ağıldankəm deyiləm...

“Əcəb oldu mənə, – Deyn boynuna aldı – Kamilin təcrübəsi var, mən isə birinci dəfədir kəşfiyyatdayam. Başqasının işinə niyə burumunu soxurdum axı...” Əli flitteri spiral boyu çaydan və zəmilərdən xeyli aralıda yerləşən yalın qayalı meydançaya endirənə qədər o, ağzına su alıb susdu.

Tau “Şahzadə” ilə əlaqəyə girdi və tapdıqları zəmilər barədə məlumat verdi. Cavabında dərəni ehtiyatla araşdırmaq və şüurlu həyatın başqa əlamətlərini də axtarmaq əmri gəldi.

Həkim enmə yerinin ətrafındakı sıldırım qayalara göz gəzdirib dedi:

– Ola bilsin ki, mağaralarda...

Lakin onlar yalın qara qayalar boyunca dərəyə piyada gedib çatana qədər, heç olmasa, Sinbad böyüklükdə heyvanın

gizlənə biləcəyi ölçüdə bir dənə də olsa nə çat, nə də dəlik tapmadılar.

– Onlar flitterləri görüb gizlənə bilərdilər, – Əli dedi. – Ola bilsin, onlar hətta indi də bizi izləyirlər.

Deyn qayaların divarlarına, kolluqlara, qurumuş otlara diq-qətlə göz gəzdirməyə başladı.

– Onlar balaca olmalıdırlar, – o, alçaq səslə dedi. – Onların zəmiləri çox balacadır.

– Mənə elə gəlir ki, bunlar bitkidir, – Tau dedi. Amma Deyn heç cür onunla razılaşmaq istəmirdi.

– İndiyə kimi, – o, astadan dedi, – biz səkkiz qeyri-humanoid tayfalarla əlaqəyə girmişik. Slitlər sürünənlər, fiftoklar molyusklardır, arvaslar, bir növ, pişikkimilərə oxşayırlar, yerdə qalanlardan üçü bizdən kimyəvi tərkiblərinə görə fərqlənir, kandyoydlar və mimislər həşəratlardır. Amma şüurlu bitkilər...

– ... Niyə də olmasın ki! – Tau onun yerinə cümləni bitirdi.

Onlar yaxınlıqdakı zəmini yaxşı-yaxşı yoxladılar. Bitki örtüyü iki fut hündürlüyə çatırdı, onların yarpaqları durmadan titrəyirdi. Onlar səliqəylə seyrəldilmişdi və aralarında bir dənə də olsa alağ otu yox idi. Kəşfiyyatçılar nə meyvə, nə də toxum tapmadılar, bitkiyə yaxından baxmaq üçün əyiləndə isə güclü ədviyyat iyi hiss etdilər. Əli iyləməyə başladı.

– Qərənfil?.. Darçın?.. Bəlkə, bura dərman otları zəmisidir?

– Niyə məhz dərman?

Deyn çöməlib oturdu. Qəribədir. Bu kiçik zəmilər xüsusi qayğı ilə becərilmişdi, amma onların arasında heç bir cığır yox idi və aydın deyildi ki, naməlum fermerlər onlara necə yaxınlaşırırlar. Yaxınlaşırlar?.. Ola bilsin ki, məsələ elə bundadır ki... “Bəlkə, onların qanadları var?” – O, bunu ucadan dedi.

– Hə, əlbəttə, – Əli yenə də acı dilini işə saldı. – Yarasalar tayfası. Çölə də ancaq gecələr çıxırlar. Məhz elə buna görə də bizi təmtəraqlı nümayəndə heyəti qarşılıdır...

“Gecə həyatı? Çox güman ki, ola bilər, – Deyn düşündü. – Deməli, biz burada qarovul təyin etməliyik və gecə gözətçi qoymalıyıq. Amma burası da var ki, əgər fermerlər işə tam qaranlıqda çıxırlarsa, onları müşahidə etmək çox çətin olacaq. İndi

biz ancaq bir şey edə bilərik – yaxınlıqda haradasa bir yerdə gizlənə və axşama kimi gözləyə bilərik. Ola bilsin, onlar, doğrudan da, bizdən qorxub gizləndikləri üçün gözə dəymirlər”.

Deyn və Tau hündür qayanın kölgəsində gizləndilər, Kamil isə flitteri qayanın zirvəsinə qaldırdı. Amma vaxt keçir, dərədə isə heç bir dəyişiklik müşahidə olunmurdu. Ətirli bitkilər yenə də titrəyir, onların yabanı qardaşları isə bulaq boyunca hərəkətsiz dayanmışdı.

Limbonun heyvanat aləmi nə müxtəlifliyi, nə də bolluğu ilə seçilirdi. Tau sudan və bitkilərdən götürdüyü nümunələrdən başqa, təkə yer böcəyinə bənzəyən, torpaqla eyni rəngdə olan həşərat tapa bildi. O, həşəratı “Şahzadə”yə aparıb orada onu ətraflı öyrənmək üçün qutuya qoydu. Bir saatdan sonra tutqun rəngdə iri qanadları olan daha bir həşərat suyun üstündən uçub getdi. Heyvanlar, quşlar və sürünənlər isə yenə də gözə dəymirdilər.

– Bu küllükdə, – Tau alçaq səslə dedi, – təkə ən ibtidai heyvanlar sağ qala bilərdilər...

– Bəs zəmi? – Deyn etiraz etdi. Bütün bu müddət ərzində o, baş sındırırdı ki, görəsən, nə ilə müəmmalı limboluları tovlamaq olar. Olduqca çətin məsələdir, hələ üstəlik, Deynin onlar haqqında heç bir təsəvvürü belə yox idi; məsələn, əgər onların görmə qabiliyyəti insaninkindən fərqlidirsə, ibtidai humanoid tayfaların xoşladıkları parlaq rəngli bəzək-düzəklər onlar üçün yaramaz. Əgər onların eşitmə orqanı başqa cürdürsə, kandoydlarla əlaqə yaratmaq üçün məsləhət görülən musiqi qutularından istifadə etməyin heç bir mənası yoxdur... Deyn iyibilmə qabiliyyətindən istifadə etmək qərarına gəldi. Zəmidəki bitkilərdən qoxu gəlirdi. Bu qoxu zəif hissiyyatı olan insan burnu üçün belə çox güclü idi. Planetin yerli sakinləri haqqında əminliklə təkə onu demək olar ki, onlar iy bilirlər. Onları tovlamaq üçün iylərdən, ədviyyat iylərindən istifadə etmək olar... Bu baş tuta bilər. O, Tauya dedi:

– Bu bitkilərin güclü iy var. Bəlkə, sizin aptekdə bu cür iy olan nəşə var? Bizim Qaratoldan gətirdiyimiz ətirli sabunumuz var, amma çətin ki, onun bir faydası olar...

Tau güldü:

– Tələ qurursunuz? Hə, ola bilsin ki, iy onları cəlb edər. Amma yaxşı olar ki, aptekdə deyil, Muranın anbarında axtararsınız. Müxtəlif ədviyyatların hərəsindən bir çimdik götürmək olar...

Deyn qayaya söykəndi. Necə olub ki, bu, onun özünün yadına düşməyib? Ədviyyatlar yeməklərdə istifadə olunur və əlbəttə ki, Murada bu cür qoxulu otlar becərən xalq üçün nəşə tapmaq olar. Deməli, “Şahzadə”yə qayıtmalı olacaqlar...

– Bura baxın, – Tau davam etdi. – Elə hesab edin ki, bu gün əlaqəylə heç bir şey alınmayacaq. Deyəsən, onlar gecə həyatı keçirirlər, deməli, müşahidə məntəqəsini də buna uyğun qurmalıyıq. İndi isə gedək...

Tau qrupun komandiri idi və qərarı o verirdi. Deyn sevindi, o, əlaqəylə tez bir zamanda hazırlaşmaq istəyirdi. Onlar Kamilə əl ələdilər ki, flitteri endirsin, “Şahzadə” ilə əlaqə yaratdılar və geri qayıtmaq əmri aldılar.

Kapitan və superkarqo onları idarəetmə otağında qarşılayıb Taunu dinlədilər və Deynə imkan verdilər ki, ədviyyatlar barədə öz fikrini bildirsin. Deyn özünün qızgın nitqini bitirdikdən sonra kapitan üzünü Van Rayka tutdu:

– Nə deyirsən, Van? Əlaqə qurmaq üçün heç ədviyyatlardan istifadə etməli olmusunuzmu?

Superkarqo çiyinlərini çəkdi.

– Əlaqə üçün hər şey yarayar, tək yerli əhalini cəlb edə bilsin. Tovlamaq üçün həmişəki şeylərlə yanaşı, ədviyyatlardan da istifadə etmək olar.

Celiko mikrofona dedi:

– Frenk, bura qalxın. Sizdə olan bütün ədviyyatlardan nümunə götürün. Güclü və yaxşı qoxusu olan hər şeydən nümunə.

Deyn artıq iki saatdan sonra mümkün qədər obyektiv olmağa çalışaraq öz əl qabiliyyətini göstərirdi. O, iki zəmi arasında ki yolda enli yastı daş tapdı. Daşın üstündə mallardan nümunələr – dərhal gözə çarpan bəzək-düzəklər, balaca oyuncaqlar, metal məmulatlar, ələ götürən kimi çalmağa başlayan musiqi qutulan düzdü. Axırda isə daşın üstünə içində müxtəlif ədvalar

qatışıqı olan üç plastik kasa qoydu. Kasaların ağzı nazik parça ilə örtülmüşdü.

Yaxınlıqdakı kolda isə daşa tuşlanmış teleötürücü gizlədilmişdi. Deyn, Tau və Kamil gecəni qayanın zirvəsində flitterdə ekran arxasında keçirməli idilər.

Deyn bu cür vacib işi ona etibar etdikləri üçün hələ də bir az çaşqınlıq içində idi. Amma o artıq “Şahzadə”nin qanunlarının ədalətliliyini başa düşürdü – sən fikirləşmisən, sən də yerinə yetirməlisən. Uğur və ya uğursuzluq bütünlükdə səndən asılıdır. Ona görə də qayanın zirvəsinə qalxmaq üçün flitterə oturanda Deyn özünü bir az narahat hiss edirdi.

6. Müdhiş dəre

Yenə də Limbonun göz-gözü görməyən gecəsi düşdü. Bu planetin peyki yox idi, soyuq ulduzlar isə gecəni azacıq da olsa işıqlandıra bilmirdi. Hətta ekranda belə gecə çox zülmət görünürdü, halbuki aşağıdakı telekamera güclü işıqqəbuledici optika ilə təchiz olunmuşdu.

Tau gərnəşirdi ki, bilmədən Deyni itələdi. Onlar ikiqat qış gödəkcələri geyinmişdilər. Bağlı flitterdə temperatur, demək olar, otaq temperaturu qədər idi, amma onlar, sanki, yenə də çölün soyuğunu hiss edirdilər. Onlar gecəni üç növbəyə böldülər: bir nəfər növbə çəkəndə yerdə qalan ikisi yata bilirdi. Amma Deyn yatmaq barədə heç düşünmürdü də. O, gözlərini flitteri bürüyən zülmət gecəyə zilləmişdi.

İlk partlayışı – qərb tərəfdən göyü dələn alovlu işartını görəndə vaxtı qeyd etmək onun ağına gəlmədi. O qışqırdı. Ekran qarşısında növbə çəkən Əli tez gözlərini qaldırdı, Tau isə yuxudan oyandı.

– Bir ora baxın! – Deyn qışqırdı. – Düz orada!

Onlar onun əlini görə bilmirdilər, amma buna heç ehtiyac da qalmadı. Qaranlığı yeni, sonra daha yeni bir, sonra isə dalbadal bir neçə işartı dəldi. Sonra isə bunların hamısı yoxa çıxdı və gecə əvvəlkindən də zülmət oldu.

– Blasterlərdən atırlar, – Əli dedi. O artıq ötürücünü qoşub “Şahzadə”yə xəbər verirdi.

Biranlıq Deynin ürəyinə vəlvələ düşdü. Amma o, dərhal anladı ki, “Şahzadə”nin dayandığı yerdən çox uzaqda, qərb tərəfdə atırlar, deməli, hücum onların gəmilərinə edilməyib.

Əli indicə gördüklərini kapitana çatdırdı, deyəsən, uzaqda döyüş gedirdi. Gəmidəkilər işartını görməmişdilər, “Şahzadə”nin yan-yörəsində, eləcə də Riçin düşərgəsi yerləşən xarabalıqlarda da sakitlik idi.

– Biz buradadıq qalaq? – Əli sonda soruşdu.

Cavab dərhal gəldi. Əgər onlara hücum edilməzsə, yerlərində qalmalı idilər. İndi Limbo əhalisinin necə olduqlarını müəyyənləşdirmək daha da vacib idi.

Ekranada isə əvvəlki kimi üzərində mallar düzülmüş daşdan başqa heç nə görünmürdü.

İndi onlar növbəni iki-iki çəkirdilər, biri ekrana, o birisi isə qərbə tərəf baxırdı. Amma qaranlığı daha heç bir işartı pozmadı. Əgər orada, doğrudan da, savaşı olubsa da, göründüyü kimi, artıq qurtarıb.

Ekran arxasında Deyn növbə çəkirdi və onun hesablamalarına görə, artıq dan yerinin ağarmasına az qalmışdı. Birdən daşın yanında nəsə tərpəndi. Bu hərəkət güclə hiss olunduğundan Deyn əvvəlcə elə bildi ki, yanlış görüb. Amma daşdan sağ tərəfdə kolluğun qara fonunda elə qəribə bir şey göründü ki, Deyn hətta əvvəlcə gözlərinə inanmadı. O, mexaniki olaraq qeydə alan kinoaparatu işə saldı.

Özü də düz vaxtında. Qəribə varlıq nəinki qeyri-cismani idi, o, inanılmaz dərəcədə sürətlə hərəkət edərək, onsuz da, ət ürpədən quruluşunu daha da eybəcər hala salırdı. Deyn nəsə gördüyünə əmin idi. Amma öldürsən də nə gördüyünü, ya da bunun nəyə oxşadığını başa sala bilməzdi. Tau və Kamil qabağa əyilmişdilər, onun özü də gözlərini ekrana zilləyib aşağıda baş verənləri izləyirdi. Artıq dan yeri sökülür, qaranlıq tez çəkilirdi, onlar isə səhər mehinin tərpətdiyi kolun yarpaqlarından savayı daha heç nə görmədilər. Daşın yanında peyda olan varlıq mallarla maraqlanmamışdı. Təkcə kinoaparata ümid etmək qalmışdı.

Limbonun günəşi üfüqdən yuxarı qalxmışdı. Gecə ərzində qayaların zirvəsini örtən qırov sürətlə əriyirdi. Dərədə isə yenə də sakitlik idi, gecəki qonaq daha gözə dəymirdi.

İkinci flitter əvəzləyici heyətlə gəlib çıxdı. Rip yaxınlaşıb elə hey əsnəyən yoldaşları ilə danışdı.

– Bir şey edə bildiniz? – o soruşdu.

– Hə, nəyə. Deyəsən, lentə yazı bilməmişik, – Deyn cavab verdi.

O hiss edirdi ki, sevinmək üçün hələ çox tezdir. Bu anlaşılmaz xəyalat zəminin sahibi olmaya da bilər. Ola bilər ki, hansısa bir heyvan buradan təsadüfən keçmişdi.

– Kapitan sizə əmr verib ki, dönməmişdən əvvəl atışma gedən ərazini araşdırasınız, – Rip üzünü Tauya tutub dedi. – Qərarları özünü verməlisiniz, amma çalışın ki, ciddi heç bir şeyə ilişməyəsiz.

Həkim başını yellədi. Əli mühərriki işə saldı və onlar havaya qalxdılar. Aşağıda artıq tanış mənzərə – dar dərələr, bəzi yerlərdə bambalaca zəmilər görünürdü. Flitter vıylıqla aşağıya enirdi, amma bitkilərdən başqa heç bir həyat əlaməti görünmürdü. Onlar qərbə doğru beş mil uçmuşdular ki, birdən qorxunc bir mənzərə ilə üzləşdilər.

Közəran kol hələ də tüstülənirdi, yüksəkvoltlu blasterlərdən açılan atəş torpağa və daşlara odlu damğa vurmuş, sıx yaşıllıqda tünd cığırılar açmışdı, amma hələ ən dəhşətli bu deyildi.

Meyitlər...

Yarğanda üç yanmış meyit vardı. Bu varlıqlar elə bir şəkildə qırılmışdılar ki, sanki, tanımadıqları silahdan qaçan zaman yaxalanmışdılar. Hələ dünənə qədər bunlar canlı varlıqlar idilər, indi isə kösöv parçasına dönmüşdülər.

Əli dərənin üstündən bir az da qabağa uçdu. Bir dənə də olsa canlı gözə dəymirdi. O, yarğanın yaxınlığında enmək üçün flitteri geri döndərdi. Onlar flitterdən düşüb daş-kəsəkli yarğana bir az getmişdilər ki, dördüncü meyitə rast gəldilər.

Bu da yandırılmışdı, amma dərhal ölməmişdi. Ölümçül yaralanmış halda qaçmağa çalışaraq qayalar arasındakı dar yarığa tərəf sürünmüş, orada divarlardan yapışaraq yuxarı dırmanmağa

çalışmışdı, lakin zəifləmiş bədən ölümlə mübarizəni davam etdirə bilməmişdi, onun cansız bədəni çölə sürüşüb çıxmışdı.

Tau qıvrılmış meyitin yanında dizi üstə çökdü. Deyn isə tək-cə bircə dəfə baxdı və dərhal da gözlərini yumdu. Onun ürəyi bulandı. Havadan üfunət iyi gəlirdi və bu, tək-cə yanmış bitki iyi deyildi. Buna baxmayaraq, Deyn əsas şeyi görə bilmışdi.

Bu, insan deyildi. Deyn indiyə qədər buna bənzər heç bir şey nə görmüş, nə də bu barədə eşitmişdi. Bu varlıq qeyri-real idi, onu təsvir etmək mümkün deyildi. Deyn zorla özünü məcbur etdi ki, gözlərini təzədən açıb baxsın.

Bu varlıq ətürpədicisi idi. Onun yandınlarlaq iyirənc hala salınmış bədəni iki şarşəkili törəmədən ibarət idi. Bu törəmələrdən biri digərindən iki dəfə balaca idi. Başa oxşayan heç bir şey, ümumiyyətlə, yox idi. Böyük şardan iki cüt dördbuğumlu nazik, olduqca elastiki çıxıntı uzanırdı. Hər birinin ikinci buğumunda qısqac vardı, qısqaclardan isə tük kimi nazik sap topalanı çıxırdı. Şarlar da öz aralarında anı belə kimi nazik sapla birləşmişdi. Deyn Taunun dərhal başladığı ətraflı müayinədə iştirak etmək üçün nə qədər əlləşdisə də özünü məcbur edə bilmədi. Amma hər halda, o, varlıqda nə göz, nə qulaq, nə də ağız görmədi.

Bədəni təşkil edən şarlar xüsusilə qəribə görünürdü. Onlar bozumtul-ağ rəngdə olmaqla yarımşəffaf idi. Üstdən baxanda şarların içində skeleti əvəz edən qırmızı rəngdə struktur və digər orqanlar görünürdü.

– Ulu Kosmos! – Əli qışqırdı. – Onun ki bütün içalati görünür.

Düzdür, o şışirdirdi, amma onun sözlərində həqiqət də vardı. Limbolular – əgər bu, doğrudan da, limboluydusa – yer adamlarının əvvəllər rastlaşdıqları bütün canlılara nisbətən daha şəffaf idilər. İndi Deyn əmin idi ki, gecə çəkdiqləri lentdə bu cür yarımşəffaf varlıq görəcəklər.

Əli meyitin yanından keçib alovun qoyduğu izə diqqətlə baxa-baxa varlığın gizləndiyi çata yaxınlaşdı. Sonra barmağını qayanın üstündəki yağlı ləkəyə ehmalca toxundurub burnuna yaxınlaşdırdı.

– Elədir ki var, bu, blasterdir.

– Sizcə, Riçin əl işidir?..

Əli gözlərini qıyıb dərəyə göz gəzdirdi. Bu dərə də digərləri kimi dağın ətəyindən başlayırdı və arxeoloqların yerləşdikləri xarabalıqlara qədər uzanmalı idi.

– Axı... niyə? – Deyn cavabı gözləməmiş yenə də soruşdu.

Bəlkə, limbolular Riçə və onun adamlarına hücum ediblər? Deyn buna heç cür inana bilmirdi. Taunun üzərində əlləşdiyi qorxunc hala salınmış meyit olduqca zəif, aciz görünürdü. Ona baxanda heç demək olmazdı ki, bu cür varlıqdan təhlükə gələ bilər.

– Məsələ də elə bundadır, – Əli dedi.

O, ağır addımlarla digər yanmış meyitlərin yerləşdiyi yarğandan keçib çayın sahilinə endi; bu dərədən də kiçik çay axırdı və onun da sahili boyunca kiçik zəmilər uzanırdı.

Birdən Deyn yumşaq torpağın üstündə izlər gördü. Bu, ayaq izləri yox, kiçik “zəmiləri” amansızlıqla darmadağın etmiş iki paralel dərin şırım idi. Deyn yerində donub-qaldı.

– Krauler! – o dedi. – Bəs axı bizim kraulerlər...

– ...Qoyduğumuz yerdədir, – Əli onun sözünü bitirdi. – Biri “Şahzadə”nin altında, o birisi isə anbardadır. Bir halda ki Riç çamadanında öz kraulerini gətirə bilməzdi, deməli, kəşfiyyatçıların dediklərindən fərqli olaraq, Limboda yenə də canlılar var. – O, bulağın qırağında bir az durduqdan sonra palçıqdakı şırımlara yaxından baxmaq üçün çöməlib oturdu. – Qəribə şırımlardır...

Deyn də yaxından baxmaq üçün əyildi. Tırtıllar, təxminən, dörd düym enində aydın izlər qoymuşdular. İşı ilə bağlı olduğu üçün Deyn krauler sürməyi bacarırdı. Lazım gəlsə, o hətta yüngül təmir də apara bilər. Amma tırtılın izlərinə görə bir maşını digərindən seçə bilməzdi. Bu yerdə o, tamamilə Əliyə güvənirdi.

Mexanik köməkçisinin sonrakı hərəkətləri Deynə qəribə gəldi. Kamil dizləri üstündə durub çantasından ruletka çıxartdı və izlər arasındakı məsafəni ölçməyə başladı. Deyn bir müddət dinməzəcə dayanıb baxdı, sonra isə dözə bilmədi.

– Nə görmüsən? – o soruşdu.

Əvvəlcə ona elə gəldi ki, Əli cavab vermək istəmir. Amma o, çöməlib ruletkanın üstündən palçığı sildi və Deynə altından yuxarı baxdı.

– Standart kraulerdə dörd-iki-səkkiz, – o, öyüdverən kimi dedi. – Raket karında üç-yeddi-səkkiz, zirehli karlarda isə beş-yeddi-on iki olmalıdır.

Bu rəqəmlər öz-özlüyündə heç bir şey ifadə etməsə də, Deyn Kamilin nə demək istədiyini anladı. Federasiyanın hüddurları daxilində bütün maşın parkları standartlaşdırılmışdı. Bu, müxtəlif planetlərin emalatxanalarında ehtiyat hissələrin unifikasiya edilməsinə imkan verirdi. Əli Federasiyaya daxil olan əksər planetlərdə istifadə olunan quru mexanizmlərinin üç başlıca tipinin parametrlərini demişdi.

Amma burası da var ki, şüaatlarla təchiz olunmuş zirehli kar hərbi maşın idi və keçilməz meşələrdə və cəngəlliklərdə cığır-lar açmaq üçün şüaatandan istifadə edən ilk kəşfiyyatçıları nəzərə almasaq, ondan, bir qayda olaraq, tək-cə hərbiçilər və polislər istifadə edirdilər.

– Burada isə, deməli, nə bu, nə o, nə də o birisidir? – Deyn anladı.

– Elədir ki var... Buradakı – üç-iki-dördüdü, özü də ki bu maşın ya çox ağırdır, ya da həddindən artıq yüklənilib. Raket karı və krauler yalnız yüklənəndə bu cür iz qoyur.

Əli mühəndis idi və bu iş onun üçün heç nə idi.

– Bəs yaxşı, bu, nə maşındır? – Deyn soruşdu.

Əli çiyinini çəkdi.

– Hər halda, standart deyil. Alçaq, ensiz bir maşındır, əks halda buradan keçə bilməzdi. Çoxlu yük daşıya bilər. Bizdə isə belə maşın yoxdur.

Deyn dərənin ətrafında ucalan sıldırım qayalara göz gəzdirdi.

– O tək-cə çay boyunca gedə bilərdi, – Deyn dedi. – Ya yuxarıya, ya da aşağıya doğru.

Əli ayağa qalxdı.

– Mən aşağıya tərəf gedirəm, – o bildirdi. Sonra isə meyitə başı qarışmış Tauya baxdı. – İşini qurtarmayana qədər onu yerindən tərpədənə bilməzsən, – onun iyrendiyindən əti ürpəndi. – Ümumiyyətlə, mənə elə gəlir ki, burada çox dayanmaq lazım deyil. Kəşfiyyat zamanı hərəkət etmək lazımdır.

Deyn üzünü çevirdi.

– Mən çay boyunca yuxarı qalxacağam, – o, qətiyyətlə dedi. – Xeyir ola, Kamil əmr verir, burada hamı bərabərdir.

O, dala baxmadan yola düşüb izlərin arası ilə yuxarıya doğru qalxmağa başladı.

Deynin müstəqil fəaliyyət göstərmək üçün aləmə meydan oxumağa başı elə qarışmışdı ki, istənilən kəşfiyyatçı üçün bağışlanılmaz olan səhvə yol verdi. O, tamamilə unutmuşdu ki, şlemindəki radiotelefonu qoşmaq lazımdır, amma qrupun digər üzvləri ilə heç bir əlaqə qurmadan tanımadığı yerə gedirdi.

O, indi təkcə izlər barədə düşünürdü. Bu izlər onu çay boyunca üzü yuxarıya – dağın yamacına aparırdı. Dərə get-gedə ensizləşir, qayaların zirvələri isə günəşin qarşısını daha tez-tez tutaraq al-qırmızı kölgələr salırdı.

Qırçın qanadlı iki iri həşərat çayın üstündən ötüb sürətlə soyuq səmaya uçdu.

Bitkilər cır və seyrək idi, zəmilərə isə daha rast gəlinmirdi. Dərənin dibi get-gedə çuxur kimi əyildiyindən Deyn ehtiyatla yeriyirdi. O heç cür istəmirdi ki, hansısa bir tərəni keçdikdən sonra blasterin sahibi ilə üz-üzə gəlsin.

O, əmin idi ki, doktor Riçin bu işlərdə əli var. Bəs yaxşı, o, krauleri haradan tapıb? Bəlkə, doktor Limboda əvvəllər də olub? Ya da ki, ola bilsin, o, burada kəşfiyyatçıların ehtiyat anbarını tapıb talan edib? Axı bəs Əli deyirdi ki, maşın standart tiyə aid deyil.

İz qəfildən yoxa çıxdı və Deyn yerindəcə donub-qaldı, o heç cür gözlərinə inana bilmirdi. İz qayaya qədər uzanıb onun dibində yoxa çıxırdı, sanki, maşın daşın içindən keçib getmişdi.

Deyn cəld xatırladı ki, hətta ən inanılmaz faktın belə hansısa bir məntiqli izahı olmalıdır, həm də vacib deyil ki, mütləq televizorda göstərildiyi kimi “qüvvə sədləri” və ya başqa fantastik hoqqalarla izah olunsun. İzlər qayaya girir; bu ya nəşə bir fırlıdaq, ya da ki yeni bir kəşfdir və bunlardan məhz hansı olduğunu indi müəyyənləşdirmək lazımdır.

Deyn dabanları ilə qumu və çınqıllıqları xırçıldada-xırçıldada daş səddə yaxınlaşıb onun biraddımlığında dayandı. O, hələ

də nə baş verdiyini başa düşməyə macal tapmamışdı ki, nəşə qəribə bir titrəyiş hiss etdi. Bura çox sakitlik idi, dərəni qapayan bu daş dalanda azacıq da olsa külək əsmir, bir dənə də olsa yarpaq tərpnəmirdi. Buna baxmayaraq, havada nəşə qəribə bir həyəcan, güclə hiss olunan vibrasiya duyulurdu.

O, qeyri-iradi olaraq ovcunu daş divara qoydu və dərhal bunu hiss etdi. Onun ovcunun içindən əzələlərinə və sümüklərinə pulsasiya edən təkanlar yayılırdı. Bu təkanlar, sanki, planetin içindən gəlirdi. O, barmaqları ilə qayanın kələ-kötür səthini yaxşı-yaxşı axtarmağa başladı, amma nə bir dənə də olsa çat, nə qarıya oxşayan bir şey, nə də əsəblərini oynadan bu zəhlətökən təp-təp-təp mənəbəyini tapa bilmədi. Pulsasiya xoşagəlməz idi, sanki, özündə təhlükə saxlayırdı. Birdən Deyn bu zəif ritmin onu hipnoz edəcəyindən qorxub tez əlini çəkdi. O, indi tamamilə əmin idi ki, Limbo heç də onların düşündüyü kimi cansız, ölü dünya deyil.

Bu an onun yadına düşdü ki, qrupun digər üzvləri ilə əlaqə yaratmayıb və tez-tələsik radiotelefonu qoşdu. Elə o saat qulaqlıqlarda Taunun səsi cingildədi:

– Əlini çağırıram... Torsonu çağırıram... Cavab verin... Cavab verin!..

Həkimin səsində elə təlaş vardı ki, Deyn dərhal geri götürüldü və qaça-qaça dedi:

– Mən Torsonam, dərənin axırındayam! Bildirirəm ki...

Amma həkim səbirsizliklə onun sözünü kəsdi:

– Flitterə qayıdın! Əli, Torson, flitterə qayıdın!

– Torson qayıdır, – Deyn qışqırdı və var gücü ilə dərə boyunca üzəaşağı qaçmağa başladı. O, daşların və çınqılların üzərində sürüşə-sürüşə geri qaçan müddətdə Tau Əlini çağırmaqda davam edirdi, mexanik köməkçisi isə heç cür cavab vermirdi.

Təngnəfəs halda Deyn, axır ki, Kamillə ayrıldıqları yerə gəlib çatdı. Həkim onu görəndə kimi əli ilə yelləyib onu flitterə çağırırdı. “Əli hani?”, “Kamil hani?” – ikisi də eyni vaxtda qışqıraraq bir-birinə zilləndilər.

– O dedi ki, bu tırtılların izləri ilə çay boyunca aşağı düşəcəyəm... Mən isə yuxarı qalxdım...

– Deməli, bu, o idi... – Tau qaşqabağını töküb dala döndü və dərəyə göz gəzdirdi. Burada, suyun yanında bitkilər daha sıx bitmişdi, kolluq o dərəcədə qalın idi ki, çay, sanki, onun içindən tunelə oxşayan bir şey açmışdı.

– Bəs yaxşı, nə baş verib ki? – Deyn soruşdu.

– Kimsə radiotelefonla məni çağırırdı, çağırırdı və o saat da susdu...

– Mən deyildim. Mən radiotelefonumu açmamışdım, – Deyn düşünmədən ağzından qaçırdı. O, nə etdiyini başa düşüb dərhal səsini kəsdi. Hətta hazırlıq sinfinin şagirdi belə bilir ki, kəşfiyyatçının radiotelefonu söndürməyə ixtiyarı yoxdur. Amma o özü elə ilk kəşfiyyatında bu qanunu pozub! Deyn hiss elədi ki, yanaqları alışıb-yanır, amma nə izahat verdi, nə də üzr istədi. O, günahkardır və cəzasını çəkməyə hazırdır.

– Əlinin başına nəse iş gəlib, – Tau dedi. O daha bir kəlmə də demədən flitterin kabinəsinə dırmandı. Deyn səsini çıxarmadan onun dalınca getdi.

Flitter təkan verib havaya qalxdı – Tau Kamil kimi mahir pilot deyildi. Flitter dərənin üstündən çox alçaqdan və ən aşağı sürətlə uçurdu. Deyn və Tau diqqətlə ətrafa baxırdılar, amma blasterlə qoyulmuş yanıq zolaqlardan, sıx yaşıllıqdan, çınqıllıqlardan və qayalardan başqa heç nə görünmürdü.

Kraulerin də izləri görünürdü. Deyn öyrənə bildiklərini qısa şəkildə danışdı. Tau qaşqabaqlıydı.

– Əgər Əlini tapa bilməsək, – o dedi, – “Şahzadə”yə xəbər verməli olacağıq.

Deynə birdən çatdı ki, o bir dənə də səhvə yol verib. Bu səhv radiotelefonla olan xətdən daha ciddidir. Dərə nə qədər də kimsəsiz və təhlükəsiz görünsə belə, o gərək təkid edəydi ki, bir yerdə qalsınlar, müxtəlif tərəflərə dağılışmasınlar.

– Burada nəse çox nalayiq şeylər baş verir, – Tau davam elədi. – Blasterlərdən canilər atəş açıblar...

Deyn çox yaxşı bilirdi ki, digər dünyaların yerli əhalisi ilə əlaqədən söhbət gedirsə, Federasiyanın qanunları necə amansız ola bilər. O, Məktəbdə oxuyarkən Qanun külliyyatından müvafiq paraqrafları əzbərləməli olmuşdu. Yadplanetlilərdən

özünü müdafiə etmək qadağan olunmurdu, lakin tacir blasteri və ya hansısa bir başqa silahı qeyri-humanoidə qarşı yalnız öz həyatını qoruyan zaman tətbiq edə bilərdi. Yalnız özünü müdafiə edən zaman... Hətta hipnoşüaatandan da istifadə etmək məsləhət görülmürdü. Halbuki tacirlər əhalisi vəhşi tayfalar olan tədqiq edilməmiş planetlərə yollananda həmişə özləri ilə hipnoşüaatan götürürlər.

“Şahzadə”nin heyəti Limbonun torpağına silahsız enmişdi və onların heyəti, yaxud da ki onların gəmiləri təhlükə altında olmayana qədər silahsız qalmalıydılar. Bu dərədə isə kimsə, sadəcə, kefi istədiyi üçün canlı varlıqlara blasterdən atəş açmışdı.

– Axı ola bilməz ki, bu şarşəkillilər hücum etmiş olsunlar...

Tau başını yellədi, onun qaralmış sifəti sərtləşdi.

– Onların heç, ümumiyyətlə, silahları yoxdur. Göründüyü kimi, onlara gözlənilmədən hücum edilib, sadəcə, məzələnmək üçün götürüb biçiblər...

Taunun dili topuq vurdu və o daha davam etmədi. Onun təsvir etdikləri Ticarət donanmasının ənənələri ilə tərbiyə olunmuş adam üçün çox iyrənc idi.

Onların altındakı dərə get-gedə eniləşib geniş düzənliyə keçdi. Əli heç yerdə görünmürdü. O, yoxa çıxmışdı, sanki, qayaların daş divarlarından keçib onların içinə girmişdi. Daş divarlar!.. Deyn kraulerin izinin girdiyi divarı xatırladı. Amma axı orada heç bir iz yox idi.

Flitter aşağı enib yerə oturdu.

– “Şahzadə”yə xəbər vermək lazımdır, – Tau dedi. Yerindən durmadan ötürücünün açarına tərəf dartındı.

7. Daha bir gəmi

Tau gəmini çağırmağa başlamışdı ki, dəhşətli və çox tanış bir uğultu eşidildi və onlar tez yerlərindən sıçradılar. Bu, tufan deyildi. Burada, bu yandırılmış səhrada ölü planetin sakitliyini pozacaq heç bir şey baş vermirdi. Daha təcrübəli olan Tau bunun nə olduğunu birinci anladı.

– Ulduz uçağı! – o qışqırdı.

Deyn Kosmodonanmada təzə idi, amma həтта o belə başa düşdü ki, əgər gəmi bu cür dəhşətli uğultu ilə enirsə, deməli, onun işləri fırtındır. O, Taunun çiyindənən yapışdı.

– Ona nə olub?

Həkimin rəngi qaçmışdı. O, alt dodağını gəmirib məəttəl-məəttəl göyə baxırdı. Uğultu və viyılı səmindən heç nə eşidilmədiyindən o, Deynin düz qulağına qışqırdı:

– Çox sürətlə enir!.. Tormozlaya bilmir!..

Elə bu an onlar onu gördülər. Tünd ləkə çox böyük sürətlə səmanı dəlib şimal tərəfdən dağların arxasında yoxa çıxdı.

Uğultu kəsildi. Sakitlik yarandı. Tau yavaşca başını buladı.

– Parça-tikə oldu. Sürəti azalda bilmədi.

– Bu, nə gəmiydi ki? – Deyn sarsılmış halda soruşdu. Tünd ləkə çox sürətlə ötüb-keçdiyindən Deyn onun siluetini seçə bilməmişdi.

– Şükür ki, sənişin layneri üçün o çox balacadır. Hər halda, ümid edirəm ki, layner deyildi...

Deyn çox yaxşı başa düşürdü ki, sənişin laynerinin qəzaya uğraması, sözlün həqiqi mənasında, əsl dəhşət olardı.

– Hansısa yük gəmisidir... – Tau yenidən oturub açarı taqıldatmağa başladı. – Yəqin, atmosferə daxil olanda idarəetməni itirib...

O, “Şahzadə” ilə əlaqə yaradıb baş verənlər barədə məlumat verdi. Cavab dərhal gəldi. Onlara əmr verildi ki, yerlərində qalıb səhra hospitalı avadanlıqları ilə təchiz olunmuş ikinci flitteri gözləsinlər. Sonra isə ikinci flitter Taunu götürüb dağlara yollanmalı və qəza yerini tapıb sağ qalanlara kömək göstərməlidir. Deyn, Mura və Kostı isə Kamilin axtarışı ilə məşğul olmalıdırlar.

İkinci flitter bir neçə dəqiqədən sonra gəlib çıxdı. O, torpağa enər-enməz Murayla Kostı yerə hopyandırlar, Tau isə cəld onların yerinə çıxdı. Flitter dərhal spiral üzrə göyə qalxıb ulduz uçağının düşdüyü diş-diş dağlara tərəf uçdu.

– Siz onun necə düşdüyünü gördünüz? – Deyn soruşdu.

Mura başını buladı.

– Görmədik. Təkcə eşitdik. İdarəetməni itirmişdi.

Kosti təəssüflə üzünü turşutdu.

– Onlar, görünür, möhkəm dəyiblər. Bu cür zərbədən sonra inanmıram ki, sağ qalan ola. Bir dəfə mən Cunoda buna oxşar bir enmə görmüşdüm, işlər yaman fırıq idi, bir nəfər də olsa sağ qalmamışdı. Bu birisi isə, deyəsən, idarəetməni hələ enməyə başlamazdan əvvəl itirmişdi. O heç tormozlamağa cəhd də etməirdi, dəmir parçası kimi düşürdü.

Mura yavaşca fişqırdı.

– Bəlkə, taunlu gəmidir...

Deynin tükləri biz-biz durdu. Taunlu gəmi... Kosmik yolların əsl kabusu. Ölü heyəti ilə dolaşan sərdabə. Onun heyəti naməlum planetdə xəstəliyə yoluxduğundan həyat olan planetlərə infeksiya salmamaq üçün kosmosun ucqar səhralarında ölməyə üstünlük vermişdi. Günəş sisteminin Mühafizə xidməti bu cür uçan ölümü tutub ya təmizlənməsi üçün ulduzların təkinə yollayır, ya da hansısa başqa bir yolla məhv edirdi. Burada, sivilizasiyalı dünyalardan çox uzaq bir yerdə isə belə sərdabə təsadüfən hansısa bir planetin cəzətmə sahəsinə girərək onun səthinə çırpılıb parça-tikə olmayana qədər illərlə, hətta yüz illərlə belə fəzada dolaşa bilərdi.

Amma “Şahzadə”nin adamları nəyin necə olduğunu çox yaxşı bilirdilər və dağılmış gəmiyə fikirləşmədən təpilməzdilər. Ümumiyyətlə isə, qəza yeri buradan min mil aralıda, flitterin fəaliyyət dairəsindən çox uzaqda ola bilərdi. Həm də ki Tau orada olacaq, kim bilməsə də, o çox gözəl bilir ki, taunla zarafat etmək olmaz.

– Bəs Əli? Yoxa çıxıb? – Kosti soruşdu.

Deyn dərədə baş verənləri ətrafı danışdı. O hətta buraxdığı səhvi də gizlətmədi. Nə Mura, nə də Kosti onu danlamağa vaxt sərf etməyib cəld işə başladılar. Mura plan təklif etdi:

– Qoy Kosti flitterə oturub başımızın üstü ilə uçuşsun. Biz isə piyada gedərik. Ola bilsin ki, havadan görə bilmədiyiniz izlər var.

Onlar elə bu cür də etdilər. Flitter lap aşağı sürətlə onların başının üstündə dövrə vurur, Deyn və Mura isə sıx cəngəlliklərdə bıçaqla cığır aç-aça müdhiş dərə ilə irəliləyirdilər. Onlar

kraulerin tırtıllarının yaradılmış qayalı massivdən sürüşüb əkilmiş sahələrin yumşaq torpağına birinci dəfə dəydiyi yeri tapdılar.

Mura burada ayaq saxlayıb düzənliyə göz gəzdirdi. Alabəzək xarabalıqlar buradan görünürdü, amma krauler, şübhəsiz ki, o tərəfdən gəlmişdi, sonra naməlum səbəblərdən dərədən keçib dağlara tərəf getmiş və başdan-ayağa daşdan ibarət olan divardan keçərək yoxa çıxmışdı...

– Riçin düşərgəsindəndir? – Deyn təxmin etdi.

– Bəlkə – hə, bəlkə də – yox, – Mura dəqiq söz demədi. – Deyirdiniz ki, Əlinin fikrincə, bu, qeyri-standart maşın idi?

– Axı... – heyətdən Deynin ağzı açıq qaldı. – Ola bilməz ki, bu, Sələflərin əl işidir...

Mura güldü.

– Deyirlər ki, kosmosda hər şey mümkündür, düzdür? Yox, düşünmürəm ki, qədim hökmdarlar burada öz xələflərini qoyublar. Amma onlar burada başqa şey qoya bilərdilər və həmin o başqa şeyi indi kimsə istifadə edir. O xarabalıqlar haqqında daha çox şey öyrənmək istərdim...

Bir neçə gün əvvəl Rip deyəndə ki, guya, hansısa bir planetdə Sələflərin avadanlıqları qala bilər, heç kəs onun sözlərinə fikir verməmişdi. Amma indi, deyəsən, sözləri həqiqətə çevrilirdi. Bəlkə, kimsə burada, Limboda bu avadanlıqların anbarını tapıb? Onda da Əlinin dedikləri öz yerini alırdı ki, Sələflərin avadanlıqları Yer əhlinin əlində bəşəriyyət üçün təhlükəyə çevrilə bilərdi.

Onlar dərənin ağzını diqqətlə axtarırdılar, flitter isə elə hey onların başının üstündə fırlanırdı. Deyn elə ayaq üstə sahə rasiyonu olan paketi açıb dadsız kauçuk kütləni çeynəməyə başladı. Çox dadsız və heç də əsl yeməyə oxşamayan bu kauçuk kütlə, guya, onun cavan orqanizminə bütün lazımi kaloriləri və vitaminləri verməliydi.

O, tikanlı kolları və budaqları birtəhər yara-yara keçirdi ki, birdən hər tərəfdən tikanlı bitkilərlə əhatə olunmuş bambalaca talaya çıxdı. Yer tökülmiş yarpaqlarla örtülmüşdü.

Deyn donub-qaldı. Çirkli qəhvəyi örtüyün bəzi hissələri dağıdılmışdı. Səpələnmiş yarpaqların altından iyərənc yaşıl selik görünürdü və ondan dəhşətli üfunət iyi gəlirdi.

Deyn dizi üstə çökdü. O, ləpirçi deyildi, amma hətta o belə anladı ki, burada dava baş verib. Palçıq hələ qurumadığından, demək olar ki, dava təzəlikcə olub. Deyn ətrafa göz gəzdirdi. Hə, pusqu üçün əla yerdir. Əgər Kamil buradan çıxıb o tərəfə gedibsə...

Deyn izləri tapdalamamağa çalışaraq talanı keçdi. Elədir ki var. Kolun üstündə bıçaq izləri görünürdü, əksər budaqlar bıçaqla kəsilmişdi. Buradan yürüş bıçağı ilə yaraqlanmış adam keçmişdi.

Buradan keçib... burada isə onu kimsə, yaxud da nəşə gözləyib.

Limbolular? Yoxsa blasterlə limboluları yandıran qəribə kraulerin sahibləri?

Bir şeydə Deyn tam əmin idi ki, Kamilə məhz burada hücum edilib... hücum ediblər, əl-ayağını sarıyblar və sürüyüb aparıblar. Amma hara? O, kolluğu yaxşı-yaxşı axtardı, amma daha heç bir yerdə iz tapmadı. Hər şey elə görünürdü ki, sanki, ovçu qənimətini ələ keçirdikdən sonra onunla bərabər yoxa çıxıb.

Kolluq cırıldadı və Deyn cəld hipnoşüaatanı qarıb dala döndü. Amma bu, Mura idi, yarpaqlar arasından onun qaralmış sifəti göründü. Deyn əlini yellədi və Mura talaya çıxdı. Nəşə izah etməyə ehtiyac olmadı, baxan kimi o özü başa düşdü.

– Onlar onu burada yaxalayblar, – Deyn əminliklə dedi.

– Hə, amma bu “onlar” kim, ya da nədir? – Mura etiraz etdi və dərhal da elə bir sual verdi ki, ona heç cür cavab vermək olmurdu: – Bəs yaxşı, onlar buradan necə gediblər?

– Məsələn, onların krauleri düz qayadan keçib...

Mura ayağı ilə tökülmüş yarpaqları dağıtdı.

– Lyuka da oxşar heç nə yoxdur, – o elə ciddi şəkildə dedi ki, sanki, buna bənzər nəşə tapacağını gözləyirdi. – Bircə şey qalıb... – o, barmağını göyə qaldırdı. Flitterin səsi get-gedə güclənirdi. Kosti dövrə vurub onlara tərəf qayıdırdı.

– Axı o zaman biz görərdik... eşidərdik... – Deyn etiraz etmək istəyirdi ki, elə bu an özü öz sözlərindən şübhələndi. Axı əgər Əli köməyə çağırılmış olsaydı, onlar onu eşitməyə də bilərdilər. Çünki o özü dərənin o biri tərəfində, Tau isə ən azından iki

mil buradan uzaqda idi. Yolboyu isə çoxlu döngə, çıxıntı, sıx kolluq vardı.

– Nəsə bizim flitterdən balaca bir şeydir, – Mura ucadan fikirləşirdi. – Təkcə bir şey aydındır – Kamili aparıblar, geri qaytarmaq üçün aydınlaşdırmalıyıq ki, onlar kimdirlər və haradadırlar.

O, yenə də kolluqların arası ilə keçməyə başladı, Deyn də onun ardınca getdi. Onlar qayalı açıq sahəyə çıxıb flitterə əl elədilər. Kosti maşını endirdi və dərhal soruşdu:

– Tapdınız?

– Onu tutduqları yeri tapmışıq, – Mura cavab verib radio-ötürücünün arxasına keçdi.

Deyn sonuncu dəfə bu müdhiş dərəcəyə baxmaq üçün dala döndü. Amma üfüqə baxan kimi həm dərə, həm də qayalar yaddan çıxdı. Sən demə, onlar kolluqda eşələnənə qədər gün batıb. Göyün üzü buludlarla örtülmüşdü – özü də təkcə buludlarla deyil. Dağların hələ bir az bundan qabaq ağ səmanın fonunda diqqət çəkən yalın qarlarla örtülü zirvələri daha görünmürdü. Səma bozarmışdı və sanki, dağlara üfüqü öz altında gizlətmışdi. Dağlar olan yerdə indi duman qalxmışdı. Duman o qədər sıx idi ki, heç nə görünmürdü, sanki, rəssam alınmamış peyzajın üstündən ağ boya ilə getmişdi. Deyn ömründə hələ belə bir şey görməmişdi. Duman hər şeyi altında gizlədərək inanılmaz dərəcədə böyük sürətlə yaxınlaşırdı. Bir o qalıb ki, bu südün içində itib-batasan!..

– Ora baxın! – o, flitterə tərəf qaçıb Muranın əlindən tutdu. – Hələ bir baxın görün nə baş verir!

Kosti boğuş səslə Venera dilində donquldandı, Mura isə dinməzcə başını qaldırdı. Dərədən şimala bütün yerlər artıq duman altında qalmışdı. Bundan başqa, dərəni əhatə edən qayaların zirvəsindən buğum-buğum boz-sarı buxar qalxırdı. Həm gördükləri mənzərədən, həm də günəş itdiyindən yaranan soyuqları canlarına qəribə bir üşütmə düşdüyündən yerli-lər qeyri-iradi olaraq bir yerə topladılar.

Radionun ciyiltisi onları ayıltı. “Şahzadə”də dumanı görmüşdülər, hər iki flitterə cəld geri qayıtmaq əmri verildi.

Duman isə get-gedə daha da sıxlaşırdı. Dərənin üstündə buxar buğumları birləşib buludlar yaradırdı. Bu buludlarsa enməyə başlayaraq görüntünü çətinləşdirirdi.

Kosti təlaşla dedi:

– İşlər fınqdır, bu şey çox böyük sürətlə gəlir. Düzdür, radarla da getmək olar, amma bunsuz yola gedə bilsəydik, lap yaxşı olardı...

Onlar havaya qalxana qədər duman bütün dərəni örtmüşdü və yanıq dərənin qazılmış səthinə də yayılmağa başlamışdı. Bunda nəsə qorxunc bir şey vardı, torpaq yoxa çıxmışdı, onu fırlanan çirkli dalğalar örtürdü. Artıq aşağıda formasız kələflərin qorxunc hərəkətindən savayı heç nə görünmürdü.

Kosti var gücü ilə sürürdü. Amma heç bir mil də getməmişdilər ki, o, sürəti azaltmalı oldu. Duman hər tərəfi örtmüşdü, o, get-gedə qatılaşan yapışqanlı damcılarla flitterin şüşələrinin üstünə çökürdü.

Düzdür, onların azmaq təhlükəsi yox idi. Flitter peləng üzrə “Şahzadə”yə tərəf uçurdu. Amma indi hər tərəf ancaq duman idi. Onlar heç nə görmürdülər və onları doğma gəmi ilə yalnız radar sisteminin ciyiltisi bağlayırdı.

– Ümid edirəm ki, bizim uşaqlar vaxtında aradan çıxa biliblər, – Kosti dedi.

– Əgər çatdırı bilməyiblərsə, – Mura səsləndi, – yaxşı olar ki, enib gözləsinlər.

Radarın ciyiltisi get-gedə güclənirdi və Kosti sürəti yenə də azaltdı.

– Təki öz gözəlçəmizlə toqquşmayaq, – o, bumunun altında dedi.

Bu dumanda nə məsafə, nə də istiqamət vardı. Ola bilsin, onlar indi on min fut hündürlükdə uçurdular, ola da bilsin ki, qayalı düzənliyin bir neçə yard hündürlüyündə sürünürdülər. Kosti idarəetmə panelinin arxasında bükülmüşdü, onun, adətən, həlim sifəti indi əyilmişdi, gözləri siferblatdan ön şüşəyə, ön şüşədən də siferblata qaçırdı...

Sonra onlar gəmini, daha doğrusu, ağ dumandan baş qaldıran tünd ləkəni gördülər. Kosti flitteri endirməyə başladı və

onu ustalıqla xırçıldayan çınqılın üstünə endirdi. Hər şey qurtarmışdı, amma o, çıxmağa tələsmirdi. O, əvvəlcə əlinin dalıy-la üzünü sildi. Mura qabağa əyilib yekəpərin çiyinə vurdu.

– Halal olsun! – o dedi.

– Başqa cür ola da bilməzdil – Kosti gülümsədi.

Onlar flitterdən çıxdılar və “Şahzadə”yə tərəf getməzdən əvvəl qeyri-iradi olaraq əl-ələ tutdular. Yoldaşının əlindən tutmaq təkcə dumanda azmamaq üçün deyildi, bu həm də onların hamısının o an ehtiyacı olduğu təhlükəsizlik və əminlik hissi yaradırdı. Müdhiş duman onları sıxırdı. Onlar gedən müddətdə yağlı maye onların şləminin üstünə çöküb iri damcılarla sifətlərinə və çiyinlərinə tökülürdü.

Onlar trapla qalxıb lyukun kandarını adladılar və ayaq saxladılar. Şlüz bölməsinin parlaq işıqlarından gələn istilik onların bədəninə yağ kimi yayılırdı. Casper Viks onlara tərəf qaçdı. Onun rəngi qaçmışdı və çox narahat görünürdü.

– Sizsiniz... – o, məyus halda dedi.

Kosti qəhqəhə çəkdi.

– Kimi gözləyirdin ki, balaca? Bu boyda ağzı olan əjdaha əmini? Əlbəttə, bizik və özümüz də çox sevinirik ki, bu, bizik...

– Nəsə baş verib? – Mura onun sözünü kəsdi.

Viks açıq lyuka yaxınlaşıb çölə boylandı.

– İkinci flitter... – o dedi. – Artıq bir saatdır cavab vermir. Dumanı görənlər kimi kapitan onlara əmr verdi ki, geri qayıtsınlar... Kəşfiyyatçıların hesabatında deyilir ki, bu cür dumanlar bir neçə gün sürə bilər... amma onlar, adətən, ilin bu vaxtı olmur.

Kosti fitlədi, Mura isə divara söykənilib şləmi açmağa başladı.

– Bir neçə gün...

Deyn peysərini qaşdı. Belə zibildə bir neçə gün! Belə halda oturub ümid etməkdən başqa heç nə qalmır. Hələ üstəlik, əgər onlar dağlarda məcburi eniş etməli olublarsa... O, indi arıladı ki, nə üçün Viks lyukun yanında ora-bura vurnuxur. Hə, hamar düzənliyin üstündən uçmaq ikinci flitterin heyətinin bəxtinə düşən sınaqla müqayisədə uşaq oyununa oxşayırdı.

Onlar məlumat vermək üçün idarəetmə otağına qalxdılar. Amma kapitanın təkcə bir qulağı onlarda idi. Onun nəzəri gözü

radiostansiyanın pultu arxasında oturan Tan Yada qalmışdı. Tan Ya istənilən an əlaqəyə girməyə hazır vəziyyətdə diqqətlə efi-rə qulaq asırdı. Kapitanı da başa düşmək olardı. Haradasa, Limbonun müəmmalı çöllüklərində indi tək-cə Əli deyil, Rip, Tau və Stin Vilkoks, bir sözlə, “Şahzadə”nin heyətinin üçdə biri yoxa çıxmışdı.

– Yenə! – Tan təəssüflə dedi. O, üz-gözünü turşudub iki əli ilə birdən qulaqlıqları çəkib dala itələdi və elə həmin dəqiqə qulaqlıqlardan gələn səs otağı bürüdü. İlk anda onu pelenqatorun ciyiltisinə oxşatmaq olardı, amma onun tonu get-gedə artaraq zingiltiyə çevrildiyindən otaqdakıların qulağı cingildədi.

Deyn bu zingiltiyə diqqətlə qulaq asırdı ki, birdən nəsə tanış bir şey, hansısa bir pulsasiya, tanış tuk-tuk-tuk... ritmini sezdi. Bu, müdhiş dərəcədəki kələ-kötür divara əlini qoyanda hiss etdi-yi həmin o ritm idi. Deməli, efirdəki bu səs-lə həmin o qayada-ki vibrasiya arasında hansısa bir əlaqə var!

Zingilti gözlənilmədən başladı ki, gözlənilmədən də bitdi. Tan qulaqlıqları yenə də qulağına taxıb həm yoxa çıxmış flitterin ratsiyasından, həm də Əlinin radiotelefonundan cavab gözləməyə başladı.

– Bu, nə idi? – Mura soruşdu.

Kapitan Celiko çiy-nini çəkdi.

– Biz də elə sizin qədər bilirik. Ola bilsin, hansısa bir siq-nal-dır... O, bütün gün ərzində bərabər zaman kəsiklərindən bir tək-rranıb.

– Boynumuza almalıyıq ki, – Van Rayk qapının ağzında ayaq saxlayıb dedi, – Limboda tək deyilik. Ümumiyyətlə, Limboda çoxlu elə şeylər var ki, onları ilk baxışdan görmək olmur.

Bu an Deyn öz fikirləri ilə bölüşmək istədi.

– Arxeoloqlar... – deyirdi ki, kapitan ona hirsli-hirsli baxdı və superkarqo köməkçisi sözünü yarımçıq saxlamalı oldu.

– Bizə hələ heç nə məlum deyil, – kapitan soyuq şəkildə dedi. – Uşaqlar, gedin yeməyinizi yeyin, dincəlin...

Deyn təhqir olunmuş halda Muranın və Kostinin dalınca ağır addımlarla aşağı, kayıt-kompaniyaya yollandı. Yolüstü onlar kapitanın kayutunun yanından keçdilər. Qapının arxasından

Hubatın öz qəfəsində necə dəhşətlə uladığı eşidilirdi. “Elə mənəm özüm də bu dəqiqə belə ulayardım”, – Deyn acı-acı düşündü. Hətta bir az sonra yediyi isti yemək belə onun əhvalını açmadı.

Amma elə həmin yemək Kostinin kefini yaman qaldırdı.

– Siz Ripi tanıyırsınız! – o, hündürdən dedi. – O ki kəlləli oğlandır! Elə cənab Vilkoks da nəyin nə olduğunu çox gözəl bilir. Yəqin, onlar indi haradasa özləri üçün rahatca oturublar, bu zadın çəkilməsini gözləyirlər. Kim bu cür dumanda çölə çıxar?..

“Təki elə olaydı, – Deyn düşündü. – Birdən Limboda buranın iqliminin qəribəliklərinə, bu dumanlara bələd olan və onlardan, məsələn, daldanacaq kimi istifadə etməyi bacaran adamlar olar... bəs bu radiosəs... bəlkə də, bu, pelenqdır və bu dəqiqə bu dumanda onların dəstələri pelenq üzrə xəlvətcə yaxınlanırlar... düz “Şahzadə”yə tərəf gəlirlər!”

8. Dumanın əsirləri

Nahardan sonra heyətin bütün bikar üzvləri çıxış lyukunun ağzında yığışdı. Düzdür, onlar daha çox idarəetmə otağında və gəminin radiostansiyasında olmaq istəyirdilər, amma kapitanın orada olması bunu qeyri-mümkün edirdi. Ona görə də onlara ən yaxşı halda o qalırdı ki, açıq lyukun yanında dayanıb gözlərini boz dumana zilləsinlər və flitter motorunun uğultusunu eşitmək üçün diqqətlə çöldən gələn səslərə qulaq assınlar.

– Onlar ki bacarıqlı uşaqlardı, – Kosti iyirminci dəfəydi ki, təkrarlayırdı. – Onlar heç vaxt bu zibilin içindən keçməklə həyatlarını riskə atmazdılar. Bax Əli başqa məsələdir. Onu bütün bunlar başlamazdan əvvəl tutublar.

– Bəlkə, bunlar brakonyerlərdir? – Viks təxmin etdi.

Pəhləvan fikrə getdi.

– Brakonyerlər? M – hə... Yaxşı, bəs brakonyerlərin Limboda nə işi var? Nəsə burada mənəm gözümə nə xəzlər, nə də qiymətli daşlar dəyməyib. – O, üzünü Deynə tutdu. – Torson,

bəs dərədəki o meyitlər necə? Brakonyerlər onlardan nəyə bir şey qoparda bilirlər?

– Onların silahları yox idi... mənim başa düşdüyümə görə, paltarları da yox idi, – dalğın-dalğın cavab verdi. – Onların zəmilərində isə ədviyyat bitir. Hələ ömrümdə belə ədviyyatlar görməmişdim.

– Birdən narkotik olardı ha? – Viks soruşdu.

– Əgər narkotikdirsə də, hər nədirsə yeni şeydir. Tau da onları tanımır... – Deyn başını qaldırıb qulaq verdi. O, əmin idi ki... – hə, bax yenə də! Sakit! – o, Kostinin qolundan tutub lyuka tərəf apardı. – Qulaq as... Eşidirsən? Bəs indi?

Duman o qədər sıx idi ki, elə bil, gecə düşmüşdü. Hətta “Şahzadə”nin burnundakı siqnal işığı da bu qaranlığı dələ bil-mirdi. Duman səsləri qəribə şəkildə dəyişir, motorların uğultusunu gücləndirirdi və adama elə gəlirdi ki, “Şahzadə”yə eyni zamanda müxtəlif tərəflərdən çoxlu flitter yaxınlaşır.

Deyn tez döndü və rubilniki dartaraq trapın işıqlarını yandırdı. Hətta ən zəif işartı belə dumanda azmış flitterə enməyə kömək edə bilirdi. Viks yoxa çıxdı. O, idarəetmə otağına xəbər verməyə elə tələsirdi ki, dabanlarının səsi bütün koridoru götürmüşdü. Elə bu an “Şahzadə”nin ətrafında duman işıqlandı. Mayakı yandırmışdılar, flitterdən onun işığını görməmək mümkün deyildi.

Qara bir şey gəminin yanından keçdi. O, elə yaxından uçdu ki, Deyn hətta onun trapa dəyəcəyindən qorxub dala atıldı. Motor uğultusu uzaqlaşdıqca zəifləyirdi, sonra isə yenə də get-gedə güclənib uğultuya çevrildi və tünd siluet yenə də duman-dan çıxdı, bu dəfə isə daha alçaqdan uçurdu.

Flitter dəhşətli qıçırtı ilə endi. Deyəsən, duman pilota hündürlüyü düzgün müəyyənələşdirməyə mane olmuşdu. Trapın aşağısında üç fiqur göründü. Dumanın ucbatından fiqurlar anlaşılmaz göründüyündən onlar lyuka qalxana qədər heç kimi tanımaq olmurdu. Birdən Ripin şirin bas səsi gəldi:

– Uf, lənət şeytana! – o, qapının kandarında ayaq saxlayıb gəminin örtüsünə nəvazışlə vurdu. – Bizim gözəlçəni yenidən görmək necə də gözəlmiş!.. İlahi, necə də gözəlmiş!

– Bəs siz necə oldu ki, gəlib çıxıb bildiniz? – Deyn soruşdu.

– Nə etməliydik ki? – şturmanın köməkçisi cavab verdi. – Dağlarda yerə düşmək mümkün deyil. Bu dağlar eləcə zirvələrdən və uçurulardan ibarətdir... hər halda, onlar elə görünür. Biz pelenqə çıxmışdıq ki, elə bu an... Bura baxın, bu nə manea-lərdir, elə? Biz pelenqi iki dəfə itirmişik, heç cür köklənə bilmirdik...

Stin Vilkoks və Tau yavaş-yavaş onun ardınca gedirdilər. Həkim ayaq üstə zorla durduğundan səhra aptekini sürüyə-sürüyə aparırdı. Vilkoks onları salamlayanlara ancaq gülümsədi və qarşısına çıxanları əli ilə kənara itələyib birbaşa idarəetmə otağına yollandı.

– Əliyə nə olub? – o soruşdu.

Deyn ona kolluqdakı tala barədə danışdı.

– Yaxşı, bəs onlar necə?..

– Aydın deyil. Hərgah qeybə çəkilməyiblərsə. Orada flitteri oturtmağa yer yoxdur. Krauler düz qayanın içindən keçib! Yox, Rip, bu planetdə nəyə baş verir...

– Dərə xarabalıqdan çox uzaqdadır? – şturman köməkçisi bunu sərt səsle dedi.

– “Şahzadə”yə nisbətən daha yaxındır. Dumanın əlindən onları görə bilmədik, amma ola bilsin ki, üstlərindən uçmuşuq...

– Bəs Əli ilə heç cür əlaqə yarada bilmədiniz?

– Tan elə hey çalışır. Elə bizim özümüz də bura çatana qədər radiotelefonu söndürməmişdik.

– Yəqin, onlar onun şlemini o saat əlindən alıblar, – Rip dedi.

– Mən onların yerində olsaydım eyni şeyi edərdim. Əks halda o, onların yerini pelenqləyə bilərdi.

– Bura bax, bəs radiotelefonu pelenqləmək mümkündür? Əgər o söndürülməyibsə, əlbəttə ki...

– Bilmirəm. Məncə, məsafə çox böyükdür. Tandan soruşmaq lazımdır... – Rip tez yuxarıya, idarəetmə otağına götürüldü.

Deyn saata baxıb cəld gəmi vaxtını Limbo vaxtına çevirdi. Gecə idi. Gecə və duman. Hətta əgər Tan Əlinin radiotelefonunun səsinə tuta bilsə belə, yenə də bu dəqiqə gəmidən bayıra çıxmaq mümkün deyildi.

Rabitəçi-mühəndis tək deyildi. “Şahzadə”nin bütün zabitləri idarəetmə otağında toplaşmışdı. Tan isə yenə də qulaqlıqları dala itələyib oturmuşdu. Pultdan yenə də zingilti səsi gəlirdi. Yenə də haradasa duman örtüyü altında nəsə nəhəng bir səsbatıncı işə başlamışdı.

Riplə Deyn içəri girəndə Vilokoks deyirdi:

– Bax elə bu cür. Düz bizim iş təmizliyimizdə olan kimi. Mən iki pelenq götürmüşdüm. Amma anladığınız kimi, – o, çiyini çəkdi, – burada atmosfer maneələri var, həm də ki duman da istiqaməti tapmaq çətin idi... Dəqiq deyə bilmərəm, amma mənə elə gəlir ki, mənə haradasa dağlarda yerləşir...

– Bu, sabit boşalmalar deyil ki? – kapitan Celiko soruşdu.

– Güman ki, yox! Mən əminəm ki, bu, ötürmə də deyil... Ola bilsin, kiminsə pelenqidir. Daha çox isə işləyən iri qurğudan gələn maneələrə oxşayır.

– Bəs yaxşı, bu nə qurğu ola bilər? – Van Rayk soruşdu.

Tan qulaqlıqları çıxarıb öz yanında pultun üstünə qoydu.

– Çox böyük, – o dedi. – Bizdə Yerdə olduğu kimi nəsə Mərkəzi Beyinə bənzər bir şey.

Hamı heyərdən donub-qalmışdı. Bu cür xaraba planetdə MB tipli qurğu! Belə şeyə o saat inanmaq olmur. Amma Deyn fikir verdi ki, heç kəs Taunun sözlərinin doğruluğuna şübhə etmir.

– Onun burada nə işi var? – heyətlənmiş Van Rayk soruşdu. – Burada onu necə istifadə etmək olar?

– Yaxşısı budur, gəlin kimin onu işlətməsi haqqında düşünək, – Tan etiraz etdi. – Unutmayın ki, onlar Kamili tutublar. Deməli, yəqin ki, onlar bizim haqqımızda çox şey bilirlər, biz isə onlar barədə heç nə bilmirik.

– Brakonyerlər... – Celiko dedi. Amma onun tonundan başa düşmək olurdu ki, onun özünü də buna inanmır.

– MB tipli qurğusu olan brakonyerlər? Ola bilsin... – Van Rayk səsləndi. Amma onun da səsində şübhə hiss olunurdu. – Amma onsuz da, biz duman çəkilməyəne qədər kəşfiyyata çıxma bilmərik...

Trapı çəkildilər və gəmi yenə də adi iş qaydasına keçdi. Amma Deyn inanmırdı ki, bu gecə kimsə yata bilər. O fikirləşirdi

ki, özü də yuxuya gedə bilməyəcək, amma son iyirmi dörd saatda canına yığılan yorğunluq axırda öz işini gördü və bir yuxu o birisini əvəz etməyə başladı. Yuxuda o, əvvəlcə əyri-üyrü dəərə boyunca, sonra isə MB-nin qalaya bənzəyən çox böyük bəndlərinin arası ilə elə hey Əlinin dalınca qaçırdı.

O, səhər şlüz kamerasına düşəndə saat doqquzu göstərirdi. Lyuk yenə də taybatay açıq idi. Çöldə əvvəlki kimi qaranlıq idi, elə bil, gecəyarısı idi, ola bilsin, az-maz işıqlanmışdı. Sıx duman hələ də gəmini bürümüşdü.

Aşağıda trapda Rip dayanmışdı. O, mexaniki sürətdə sürahidən yapışdı, amma o saatda əlini çəkib ovcunu şalvarına silməyə başladı. Sürahidən iri yağlı damcılarla çökmüş maye axırdı. Deyn sürüşkən pilləkənlərlə enib onun yanında dayandı.

– Heç çəkilənə oxşamır, – o dedi.

– Deyəsən, Tan pelenq tutub! – Şennon ağzından qaçırdı. – Əlinin ratsiyasını! – o, yenə də sürahidən yapışdı və gözünü xarabalıqlara zillədi, sanki, gözləri ilə hər tərəfi bürüyən boz pambığı deşməyə çalışırdı.

– Hansı tərəfdən? – Deyn soruşdu. – Şimaldan?

– Yox! Qərbdən!

Deməli, yenə də qərbdən... xarabalıqlar, Riçin düşərgəsi tərəfdən... Deməli, doğrudan da, Limboda baş verənlərdə Riçin əli var.

– Bu gün səhər tezdən, – Rip davam elədi, – maneələr yoxa çıxdı və on dəqiqəyə eşidilmə yaxşılaşdı. Tan and içmir, amma əmindir ki, açıq radiotelefonun ciyiltisini tutub.

– Amma yenə də xarabalıqlar çox uzaqdadır... – Deyn burunun altında dedi. Amma o, yaxşı bilirdi ki, əgər rabitəçi-mühəndis nəşə deyibsə, deməli, bu, elədir ki var. Tan Ya heç vaxt özündən heç nə uydurmurdu.

– Bəs indi biz nə edəcəyik? – Deyn soruşdu.

Ripin iri əlləri sürahini sıxdı.

– Nə edə bilərik ki? – o, aciz-aciz cavab verdi. – Bəlkə, xarabalıqlara çıxma bildik deyə ya bəxtə gedə bilmərik ki... Bax əgər onlar ötürücünü qoşsaydılar...

– Bəs onlar qoşmurlar ki? Axı bizimlə əlaqə saxlamalıdırlar... Flitteri onların ötürücüsünün pelenqi üzrə sürə bilərdinmi?

– Bilərdim, – Rip dedi. – Kaş ki onlar bizə nəşə bir xəbər verəydilər. Amma onlar efiərə çıxmırlar. Tan bütün gecə onları hər on dəqiqədən bir çağırır. Başqa birisinin deyil, məhz bizim onları çağırduğımızı bilmələri üçün qəsdən ehtiyat tezlikdə çağırırdı. Amma onlar heç cür cavab vermədilər.

Hə, flitteri xarabalıqlara pelenqsiz sürmək mümkün deyil. Amma yenə də orada hansısa ratsiya aşkarlayıblar və özü də ki lap yaxın vaxtlarda. Bəlkə, bu, Əlinin ratsiyasıdır.

– Mən çıxmağa cəhd etmişdim, – Rip dumanı göstərərək dedi. – Yaxşı ki, özümü trosa bağlamaq ağılıma gəldi, yoxsa bir neçə addım getməmiş azardım...

Deyn buna şübhə etmirdi. Ripin səbirsizliyi get-gedə Deynə də ötürülürdü. Axı Əlini qurtarmağa ümid yaranan bir vaxtda əli əl üstünə qoyub oturmaq mümkün deyil! Dəli olmaq olar... O, sürüşkən trapla aşağı düşüb Ripin sürahiyə bağladığı trosu tapdı və ondan bərk-bərk yapışıb boz dumana tərəf irəlilədi.

Duman damcılarla onun gödəkcəsinə çökürdü, ağzında qəribə metal dadı saxlayaraq sifətiylə axırdı. Deyn ehtiyatla addımbaaddım irəliləyirdi.

Birdən qabaqda nəşə tünd bir siluet göründü. Deyn oğrun-oğrun yaxınlaşdı və bunun, sadəcə, krauler olduğunu görəndə pərt-pərt gülümsündü. Bu, Riçin avadanlıqlarını daşıyaraq xarabalıqlara bir neçə reys etmiş həmin o krauler idi.

Xarabalıqlara və geriyə!

Deyn trosu əlində bərk-bərk sıxdı. Yaxşı, əgər...

O, trosdan yapışaraq tələsdiyindən addımbaşı yığıla-yığıla trapa qayıtdı. Əgər onun ümidi doğrulsa, problem həll oluna bilər. Düşərgəni tapıb arxeoloqları qəfildən tuta bilərdilər. Əlbəttə, onlar hazırda, qətiyyənlə, belə bir şey gözləyirlər.

Rip onu trapda gözləyirdi. O, Deynin sifətinə baxan kimi bildi ki, onun nəşə bir ideyası var, amma heç bir sual verməyib onun ardınca getdi.

– Van Rayk, – Deyn gedə-gedə soruşdu, – ya da kapitan haradadır?

– Kapitan yatır, – Rip cavab verdi. – Tau məcbur edib ki, bir az uzansın. Van Rayk isə, yəqin, öz kayutundadır.

Deyn yük göyertəsinə götürüldü. “Kaş ki hər şey mən fikirləşdiyim kimi olaydı! Bu əsl uğur olardı – bu lənətə gəlmiş planetə düşdükdən sonra ilk uğurumuz...”

Superkarqo əllərini başının altına qoyub yatağında uzanmışdı. Deyn tərəddüd içində qapının astanasında ayaq saxladı, amma Van Raykın mavi gözləri açıq idi və o, gözlərini o saat Deynə zillədi. Deyn dərhal sözə başladı:

– Ser, son iki gündə kraulərdən kimsə istifadə edib?

– Bildiyimə görə, yox, – superkarqo cavab verdi. – Nə olub ki?

– Deməli, – Deyn həyəcədən titrəyərək soruşdu, – deməli, ondan burada təkçə doktor Riçin avadanlıqlarını daşımaq üçün istifadə olunub?

Van Rayk oturdu. O nəinki oturdu, əyilib ayaqqabılarını götürdü və ayağına geyindi.

– Deməli, düşünürsən ki, onun avtoköklənməsi saxlanılıb? Ola bilər, oğul, ola bilər!

O artıq gödəkcəsini əyninə keçirirdi. Elə bu an Rip də gəlib çıxdı.

– Düz düşərgəyə qədər bələdçi! – o, sevinə-sevinə qışqırdı.

– Hər halda, ümid edirik, – Van Rayk təmkinlə dedi.

Bu dəfə superkarqonun rəhbərliyi altında yenə də kraulərin yanına qayıtdılar. Alçaq yükdaşıyan əvvəlki kimi “Şahzadə”nin stabilizatorları arasında Deynin onu qoyduğu vəziyyətdə, burnu qərbə tərəf dururdu. Hə, göründüyü kimi, düşərgəyə olan avtokökləmə saxlanılmışdı. Mühərriki iş salanda kraulər yavaşca özünün köhnə izləri ilə getməyə başladı və əgər Deyn vaxtında yetişib motoru söndürməsəydi, o heç bir dumana baxmadan Riçin öz avadanlıqlarını boşaltdığı düşərgəyə qədər sürünəcəkdə. Bu, ideal bələdçi idi. “Şahzadə”nin adamlarına təkçə onun dalınca getmək qalırdı.

Superkarqo heç bir söz demədi. O təkçə üzünü çevirib “Şahzadə”yə tərəf qayıtdı. Deyn onun dalınca gedə-gedə öz-özünə dedi:

– Eh, kaş ki, heç olmasa, bircə dənə də olsa əl şüaatanımız olaydı...

– Elə isə rezonator daha yaxşı olardı, – Rip etiraz etdi.

Deyn qorxu içində ona çəp-çəp baxdı. Şüaatan öldürmür, onunla qorxutmaq, ya da istehkamın divarını dağıtmaq olar. Amma rezonator... Akustik dalğalar görünmür, onlardan qorunmaq olmur, insanı, demək olar, parça-tikə edir. Əgər Rip rezonatordan söz açıbsa, deməli, o hesab edir ki, mütləq dava olacaq. Amma bunların hamısı boş-boş sözlərdir. “Şahzadə” qanuna riayət edən ticarət gəmisidir, onda nə şüaatan, nə də rezonator vardır.

Van Rayk idarəetmə şöbəsinə qalxdı və kapitanın kayutunun qapısını döydü. Qapının arxasından Hubatın dəhşətli iniltisi eşidilirdi. Celiko qapını itələdi. O, yorğun və qaşqabaqlı görünürdü. O, hirsli-hirsli mavi bədheybətin qəfəsinə vurdu və superkarqo ilə salamlaşdı. Amma bu dəfə Hubat nəinki sakitləşmədi, hətta daha da bərkdən inildədi.

Superkarqo Hubata baxıb soruşdu:

– Kapitan, nə qədər vaxtdır ki, o, belə qışqırır?

Celiko öz sevimlisinə hirsli-hirsli baxdı və səsdən uzaqlaşmaq üçün koridora çıxdı.

– Demək olar, bütün gecə, – o, qapını örtüdü, sakitlik yaranı. – Məncə, onun başı xarab olub. Başa düşmürəm ona nə olub.

– Onun eşitmə həssaslığı, deyəsən, ultrasəsdən yüksəkdir?

– Xeyli. Bəs niyə... – kapitan sözünü kəsdi. O, gözlərini qıydı.

– Bu lənətə gəlmiş radiomaneələri nəzərdə tutursunuz? Düşünürsünüz ki, onlar akustika ilə bağlıdır?

– Ola bilsin. O, maneələr dayananda da çığırır?

– Bunu yoxlamaq olar. – Celiko kayuta dönmək istəyirdi ki, Van Rayk dayandırdı.

– Kapitan, hazırda daha vacib işimiz var.

– Yəni nə?

– Biz bilirik ki, Riçin düşərgəsinə necə getmək olar.

Van Rayk kapitana krauler haqqında danışmağa başladı. Celiko divara söykənib diqqətlə qulaq asmağa başladı, sifətinə elə soyuq ifadə vardı ki, sanki, Van Rayk ona gəmiyə qaldırılmış yüklərin siyahısını oxuyurdu. Superkarqo qurtaranda kapitan yalnız sakitcə dedi:

– Nə deyirəm, bəlkə də, alınar...

Heyət yenə də kayut-kompaniyada yığıldı. Pultun arxasında oturan Tandan savayı hamı buradaydı. Kapitan Celikonun əlində gümüşü mil vardı. Mil uzun zəncirlə onun kəmərinə bərkidilmişdi.

– Biz müəyyənləşdirmişik ki, – o, dərhal sözə başladı, – yük kraulerinin idarəetmə mexanizmi Riçin düşərgəsinə köklənib. Beləliklə, kraulerdən bələdçi klmi istifadə etmək olar...

Bu elan böyük gurultu ilə qarşılandı. Hamı eyni sualı verirdi – nə zaman başlayırıq? Celiko mil stola döyəclədi və gurultu kəsildi.

– Püşk, – o dedi.

Mura artıq püşk üçün lazımı hər şeyi hazırlamışdı – çöpləri kəsib parçın içinə qoymuşdu və yaxşı-yaxşı silkələmişdi.

– Tan ratsiya arxasında qalacaq, – kapitan elan etdi. – On nəfər püşk atacaq. Qısa çöp çəkən beş nəfər gedəcək...

Stüard parçı oturanların başı üstü ilə apararaq dövrə vurdu. Hər kəs çöp çəkdi və baxmadan ovcunda sıxıb saxladı. Sonra hamı eyni vaxtda ovcunu açdı.

Qısa! Deyni istilik basdı. Bilmək olmurdu ki, bu, sevincdən idi, yoxsa həyəcandan. Yaxşı, bəs sonra kim? O, masaya göz gəzdirdi. Rip! Ripdə də qısaadır! Kostı də yağlı barmaqları arasında qısa çöp sıxmışdı. Dördüncüsünü Stin Vilkoks, beşincisini, yəni axırıncısını Mura göstərdi.

“Komandır Vilkoks olacaq – bax bu, yaxşı oldu. Qaradınməz şturmana hər şeydə tamamilə güvənmək olar. İşə bir bax! Qısa çöp məhz o adamlara düşüb ki, hansılsız “Şahzadə” çarəsizlikdə yola gedə bilər. Əgər biz hamımız yoxa çıxsaq, “Şahzadə” bizsiz də Limbodan gedə bilər”. Deyn çalışdı ki, pis şeylər haqqında düşünməsin.

Kapitan Celiko ekspedisiyaya düşmədiyini görüb narazı-narazı donquldandı. O ayağa qalxdı, özündən sağdakı divara yaxınlaşıb gümüşü mili hansısa bir dəliyə saldı. Gizli seyfin qapısı cınlıtlı ilə açıldı. Görünür, onu xeyli vaxtdı açmayıblar.

İçəridə dəstəklərin üstündə blasterlər – bütöv bir cərgə əl blasterləri vardı. Onların üzərində qoburlar sallanır və dolu pat-

ron daraqları parıldayırdı. Bu, “Şahzadə”nin arsenalı idi. Onu təkcə kapitan və yalnız vəziyyəti olduqca ağır hesab etdikdə açə bilərdi.

Celiko bir-birinin ardınca blasterləri çıxarıdı Ştoça ötürürdü. O isə hər blasteri diqqətlə gözdən keçirir, elektrik boşaldıcısını şaqıldadır və öz qarşısında stolun üstünə qoyurdu. Beş blaster, beş qobur, patron darağı dəsti ilə beş patrondaş. Sonra kapitan seyfi örtüb gümüşü millə onu bağladı. Federasiyanın qanunlarına əsasən, onun bu millə nə gecə, nə də gündüz ayrımağa ixtiyarı yox idi. O, stola sarı dönüb taleyin seçdiyi beşliyə baxdı. İstənilən azad tacir kimi onların da hər biri blasterdən istifadə etməyi bacarırdı, ona görə nəşə izah etməyə ehtiyac yox idi. Kapitan əli ilə onları qabağa çağırırdı.

– Götürün, uşaqlar, – o dedi. – Bunların hamısı sizindir!

O daha heç nə əlavə etmədi, onsuz da, aydın idi ki, onun fikrincə, qarşıda onları təhlükəli iş gözləyir.

9. Kor-koranə ov

Deyn yenə də səhra paltarını əyninə keçirdi. Şlemni bağlaya-bağlaya özünə söz verdi ki, bir də heç bir vaxt radiotelefonunu söndürməyəcək. Heç kəs onu dərədə buraxdığı səhvə görə danlamadı, axı o özü isə düşünürdü ki, bundan sonra onu həmişə əsl işdən uzaq tutacaqlar. Amma heç kəs onun yürüşə getməsinə etiraz etmədi, yalnız və yalnız qısa çöp çıxartdığından ona fərqlənmək üçün yeni imkan verdilər. Eybi yoxdur, o da əlindən gələni edəcək ki, onların inamını doğrultsun.

Çöldə yenə də əvvəlki kimi nə gecə idi, nə də gündüz. Təkcə duman vardı. Onlar yaxşı-yaxşı yeyib trapla boz toranlığa düşdülər. Saat günorta vaxtı olduğunu göstərirdi.

Rip öndə gedirdi. Deyn budunda blasterin öyrəşmədiyi ağırlığını hiss edərək Vilkoksun ardınca gedirdi. Kostı və Mura isə artıq kraulərdə əlləşirdilər.

Balaca maşının düz platformasında yalnız bir, uzağı ikinəfərlilik yer vardı. Platformanın kənarları, ümumiyyətlə, yox idi, onun sürüşkən səhində tutub durmağa heç nə yox idi, ona

görə də qərara gəldilər ki, hamı özünü trosla kraulərə bağlayıb piyada gedəcək.

Kosti mühərriki işə saldı və krauler tırtılları ilə çınqılları və xırda daşları əzə-əzə irəliləməyə başladı. O, piyada sürəti ilə irəlilədiyindən onun dalınca getmək çətin deyildi.

Deyn dala baxdı. “Şahzadə” artıq görünmürdü. Təkcə zəif bir işartı haradasa yuxarıda parıldayırdı. Bu, adı şəraitdə bir neçə mil uzaqlıqdan görünən proyektor idi. Bax elə bu zaman Deyn, sözün həqiqi mənasında, başa düşdü ki, indi azmaq nə deməkdir. O, tez trostdan yapışib onun yaxşı bağlanıb-bağlanmadığını yoxladı.

Krauleri birinci dəfə bu boşluqda sürən adam ən rahat yolu seçmişdi. Ayaqları altındakı yol kifayət qədər hamar idi, onlar təkcə bircə dəfə donmuş şlak çayına düşdülər. Bura sürüşkən olduğundan xeyli tər tökməli oldular.

Lakin onlar çox tezliklə dumanın daha bir xüsusiyyətini müəyyənləşdirdilər. Səslər! Onlar heç cür müəyyənləşdirə bilmədilər ki, bu nə səslərdir. Onların öz addımlarının və tırtılın xırçılısının dəfələrlə güclənmiş əks-sədası, yoxsa da ki digər təbii səslərdir. Kosti bir neçə dəfə mühərriki qəsdən söndürdü və onlar yerlərində donub diqqətlə qulaq asdılar. Onlara elə gəlirdi ki, mühasirəyə alınışlar, hansısa başqa bir dəstə bu zülmətdə gizlicə onların dalınca düşüb hücum etməyə hazırlaşır. Amma onlar dayanarı kimi səslər də kəsilirdi, ona görə də əvvəl-axır hamının sözsüz razılığına əsasən qərara gəldilər ki, bu səs qarabasmalarına fikir verməsinlər və daha heç bir yerdə dayanmadan yollarına davam etdilər. Onlar ayaqlarının altındakı bir neçə düym torpaqdan və yaxınlıqdakı yoldaşının yerinə anlaşılmaz kölgədən başqa heç nə görmürdülər. Şlemlərdən süzülən maye onların paltarlarına hopurdu. O, pis iyələnirdi və Deynin öz dərisi özünə yapışqanlı, çirkli gəlirdi. O, sifətini silməyə çalışdı, amma sadəcə olaraq, yağlı mayeni daha da bərk yaxdı.

Yerdə qalan hər şey yaxşı idi. Krauler inamla və maneəsiz irəliləyirdi. Kraulerin elektron yaddaşı əngəlsiz işləyirdi. Onlar çölün üçdə ikisini keçmişdilər ki, birdən dumandan yeni səs

eşidildi və bu səs, şübhəsiz ki, onların öz addımlarının əks-sədasi deyildi.

Ayaq səsi! Qaranlıqda kimsə lap yaxınlıqdan qaçırdı.

Deyn düşündü ki, çox qəribə səsdir. Tappıltı çox sürətliydi. Elə bil, qaçanın ikidən çox ayağı vardı. Tappıltının hansı tərəfdən gəldiyini müəyyənləşdirmək üçün Deyn başını ora-bura çevirməyə başladı. Lakin istiqaməti müəyyənləşdirmək mümkün deyildi. Heç başa düşmək də olmurdu ki, onların dalınca gəlirlər, yoxsa əksinə, onlardan qaçırlar. Bu vaxt trosu dartdılar və Rip alçaq səslə soruşdu:

– O, nədir elə?

– Bilmirəm, – Deyn cavab verdi. Tappıltı kəsildi. Bəlkə, bu, şarşəkilli limboluydu?

Qarşıda dumanda iri tünd ləkə göründü və o saat da qışqırmaq səsi gəldi. Deyn diksindi. Ayağı cıncıl və qumda sürüşdü və o, hamar bir şeyin üstünə çıxdı. İndi o, sal daşların üstündə dayanmışdı, tünd ləkə isə məlum oldu ki, qədim tikilinin dağılmış divarıymış. Çöllük qurtarmışdı. Onlar xarabalıqlara çatmışdılar.

– Torson! Deyn!

Qışqıran Rip idi və Deyn cəld köməyə tələsdi. Tros daha dartılmırdı, deməli, krauler dayanmışdı. Deyn ehtiyatla qabağa tərəf getdi və Riplə qarşılaşdı. Rip yerdə uzanan Vilkoksun üstünə əyilmişdi.

Sən demə, Vilkoksun ayağı büdrəyib yanğa girmişdi. Sınıq yox idi, amma iti bir daş onun baldırını deşmişdi, ayağı isə yarıqda ilişmişdi.

Dördü bir yerdə köməkləşib şturmanı qaldırdılar və kraulerin platformasına oturdub qan fısqıran yarasını sarıdılar. Vilkoks daha gedə bilmirdi, ona görə də platformada idarəetmə pultunun arxasında qalmalı oldu.

Yarım saatdan sonra onlar yollarına davam etdilər. Vilkoks əlində blaster hazır vəziyyətdə oturmuşdu, yerdə qalanlar isə kraulerin hər iki tərəfi ilə onun böyrüncə addımlayırdılar. Hər tərəfdən divarlar, əcaib tikililər ucalırdı, amma yerlilərin düşərgəsindən heç əsər-əlamət də yox idi.

Burada, qədim və yad mədəniyyətin dağıntıları arasında Deynə yenə də elə gəldi ki, dumanın içindən kimsə onları izləyir. Kraulerin tırtılları çınqılların üstündə xırçıldamırdı, dəhşətli sakitlik çökmüşdü. Hamar divarlar boyunca su axırdı, bəzi yerlərdə isə bu axınlar böyük gölməçələr yaratmışdı. Bu gölməçədəki maye kiflənmişdi və ondan iyərənc metal iyi gəlirdi.

Onlar tezliklə binaların, göründüyü kimi, daha az zədələndiyi yerə gəlib çatdılar. Divarlar və damlar, sanki, içəridəki bu əbədi qaranlığın keşiyində durmuşdu.

Krauler tırtıllarını yaş sal daşların üstü ilə cırıldada-cırıldada küçə ilə getməkdə davam edirdi. Deyəsən, divarlar hansısa bir yolla dumanın qarşısını alırdı. Deyn artıq yoldaşlarının sifətini də görməyə başlamışdı. O həmçinin gördü ki, onların hamısı da ehtiyatla ətrafa göz gəzdirir və çəp-çəp qara dağıntılara baxır.

Birdən Rip fənəri çıxarıb birləşdirdi. İşıq yaxınlıqdakı divarın altındakı tünd ləkənin üstünə düşdü. Vilkoks krauleri dayanırdı. Rip öz tapıntısına tərəf əyildi və Deyn ona yaxınlaşdı.

Rip dolaşığı izi ayırd etməyə çalışan tazı kimi fisildaya-fisildaya iyləməyə başladı.

– Nə tapmısan? – Deyn soruşdu. – Adi ləkədir də.

Rip fənərlə divar boyunca hər tərəfi işıqlandırdı, o, sanki, nəşə axtarırdı. O, işığı sarı yumağın üstündə dayandırdı. Rip diqqətlə ona göz gəzdirirdi, amma əllə toxunmurdu. Deyn də əyildi.

– Kreks... – Rip dedi.

Deyn dala çəkildi.

– Yox bir!

– İylə, – Rip tövsiyə etdi.

Deyn onun sözünə qulaq asmadı. Kreksdən nə qədər uzaq olsan, bir o qədər yaxşıdır.

Rip ayağa durub kraulerə yaxınlaşdı.

– Kimsə burada kreks saqqızını tüpürüb, – o bildirdi. – Lap təzəlikdə... ola bilsin ki, bu gün səhər.

– Mən sizə deməmişdim brakonyerlərdir! – Kostı dedi.

– Deməli, belə... – Vilkoks blasterin dəstəyini sıxdı. Kreks narkotik idi, o, bütün Qalaktikada qadağan olunmuşdu. Kreks çeynəyən insan qısa müddətə inanılmaz dərəcədə sürətli

reaksiyaya, qeyri-adi düşünmə qabiliyyətinə malik olur. Orası da var ki, sonra isə ağır şəkildə altını çəkməli olur. Amma narkotikin təsiri altında olan insan adi adama nisbətən ikiqat hiyləgər, ikiqat sürətli, ikiqat güclü olur. Bu cür düşmənlə qarşılaşmaq təhlükəlidir.

Onlar bütün ətrafı yaxşı-yaxşı axtardılar, amma tüpürülmüş saqqızdan savayı heç bir iz tapmadılar. Sanki, unudulmuş müharibə şəhəri dağıtdıqdan sonra onlardan qabaq bu yoldan heç kəs keçməyib. Əgər doktor Riç, doğrudan da, qazıntılara başlayıbsa da, onlar hələ onun iş yerini tapmalıydılar.

Vilkoks krauleri aşağı sürətlə işə saldı və qrup yoluna davam elədi. İndi artıq hamı blasterlərini hazır vəziyyətdə saxlayırdı.

– Maraqlıdır... – Deyn damların əyri-üyrü cizgilərinə baxdı. – Sənə elə gəlmir ki, duman get-gedə seyrəlidir? – o, Ripdən soruşdu.

– Hə, həm də çoxdan. Bu isə lap yerinə düşüb... Hələ bir ora bax!

Qarşıda yolu dərin yarıq kəsirdi və əgər duman daha sıx olsaydı, o, əsl tələyə çevrilə bilərdi. O, rahatlıqla həm krauleri, həm də onun yanınca gedənləri uca bilərdi. Amma krauler onu xatırlayırdı. O tələsmədən dönüb çınqıl qalaqlarının üstü ilə getdi. Vilkoks yıxılmamaq üçün blasteri qobura salıb ikiəlli idarəetmə pultundan yapışmalı oldu. Krauler qalağın üstünə dırmaşdı və çınqılların üstü ilə sürüşə-sürüşə əks tərəfdən aşağı enməyə başladı.

Krauler bu zaman elə bir səs-küy yaratmışdı ki, Riçin adamları onu eşitməyə bilməzdilər. Vilkoks krauleri dayandırdı və hərə bir tərəfə qaçıb gizləndi. Onlar bir müddət gözlədilər, amma xeyli vaxt keçməsinə baxmayaraq, heç bir şey baş vermirdi. Vilkoks yola davam etmək əmri verdi.

– Əşi, onlar burada yoxdurlar, – Kosti gizləndiyi yerdən çıxıb dedi.

– Həm də ki, deyəsən, çoxdan, – Rip razılaşdı. – Mən elə də bilirdim ki, o, arxeoloq deyil.

– Bəs Əlinin ratsiyası? – Deyn soruşdu. Axı Tan həmin o zəif pelenqi məhz xarabalıqlar tərəfindən tutub. Amma ola da bilər ki, pelenq yalnız xarabalıqlara tərəf istiqamətlənmişdi.

Krauler yarğanın elə bir yerinə gəlib çatdı ki, burada daş qırıqları körpü kimi bir şey əmələ gətirmişdi. Körpünün möhkəm olması şübhə doğururdu, amma krauler buradan artıq bir neçə dəfə keçdiyindən riskə getməyə dəyərdi.

Şturman mühərriki işə saldı və bərk-bərk pultdan yapışdı. Krauler yırğalana-yırğalana daş qırıqlarının üstü ilə süründü. Birdən kraulerin tırtılı çuxura ilişdi və o, sola tərəf elə əyildi ki, az qala Vilkoks uçuruma yığılmışdı. Amma şükür ki, hər şey yaxşı qurtardı.

Maşın o biri tərəfə çatanda Kostı qabağa keçdi. O, hər iki əli ilə trosdan bərk-bərk yapışıb kiçik addımlarla qalağın düz ortası ilə irəliləməyə başladı, şleminin altından isə tər axıb onun yanaqlarından çökmüş dumanın seliyini silib aparırdı. Yerdə qalanlar isə hər bir addımını ehtiyatla qoyaraq yavaş-yavaş onun ardınca gedirdilər. Uçurumun həm sağ, həm də sol tərəfdən dibi görünmədiyindən buradan keçmək daha da qorxulu görünürdü.

Təhlükəli yeri keçib qurtarandan sonra krauler yenə də sürəti artırdı və özünün əvvəlki kursu ilə getməyə başladı. Duman, düzdür, tam çəkilməsə də, açıq-aşkar seyrəlmişdi, görüntü xeyli yaxşılaşmışdı. İndi onlar ətrafı, heç olmasa, yarım kvartal qədər də olsa görürdülər.

– Onların hava ilə doldurulan çadırları vardı, – Deyn fikrili fikrili dedi. – Hələ üstəlik, səhra elektrostansiyaları da.

– Yox bir! – Rip əsəbi halda dedi. – Yaxşı, bəs onlar hanı?

Kreks saqqızını tapandan bəri onun yaxşı kefi pozulmuşdu.

– Onlar şəhərdə düşərgə qurmayıblar, – Deyn əminliklə dedi.

Burada, xarabalıqların arasında yaxşı deyildi. Burada hər şey yad idi, qorxunc idi, sanki, adamı boğurdu. Deyn heç vaxt özünü elə də hissiyyatlı adam hesab etməmişdi, amma bu xarabalıqlar hətta onu da sıxırdı. Deyəsən, qalanları da özlərini yaxşı hiss etmədilər. Balaca Mura onlar şəhərə girəndən bəri bir söz belə deməmişdi. O, öz trosundan bərk-bərk yapışıb dinməzəcə kraulerin ardınca gedirdi və elə hey ətrafa boylanırdı, sanki, gözləyirdi ki, dumandan formasız, qorxunc bir şey çıxıb

Deyn, sifətindəki ifadəyə görə elə Vilkoksun özünün də kraulerin çadırın qarşısında dayanmayıb onun yanından keçərək yoluna davam edəcəyini heç cür gözləməirdi. Bunu görə Vilkoks maşını saxladı və Deynin qulaqlıqlarında onun pıçılıtsı eşidildi:

– İrəli, amma ehtiyatla...

Onlar bir daldalanacaqdan digərinə qaça-qaça dörd tərəfdən çadıra tərəf irəlilədilər. Çadırdan heç bir səs gəlmirdi. Mura çadıra birinci çatdı və barmaqları ilə cəld giriş klapanını tapdı. Klapanı basdı, giriş açıldı və onlar içəri boylandılar.

Məlum oldu ki, çadır, sadəcə, içiboş qın imiş. Onun heç daxili arakəsmələri belə yox idi, hətta tiloiplikdən olan döşəməsi də sərilməmişdi. Hava ilə doldurulmuş divarlar düz torpağın üstündə dayanmışdı. Çadırdə “Şahzadə”dən gətirilən yüklərin daşındığı nə bir dənə də olsa torba, nə də yeşik vardı.

– Saxta! – Kostı hirsindən boğula-boğula dedi. – Bunu qoyublar ki, biz...

– Biz fikirləşək ki, onların düşərgəsi buradadır, – Vilkoks onun fikrini tamamladı. – Elədir ki var!

– Hə, – Rip donquldandı. – Əgər biz bu şeyə flitterdən baxsaydıq, fikirləşərdik ki, hər şey qaydasındadır... Bəs yaxşı onlar hara yoxa çıxıblar?

Mura təzədən klapanı bağladı.

– Onlar burada deyillər, – o, elə bir şəkildə dedi ki, sanki, nəşə bir şey kəşf edib. – Amma ki, mister Vilkoks, deyəsən, krauler yoluna davam etmək istəyirdi. Ola bilsin, o, düşündüyümüzədən daha çox bilir...

Vilkoks fikirli-fikirli şləmin qayışını boşaldıb ətrafa göz gəzdirdi. Duman çox ləng də olsa get-gedə çəkiliirdi. Çox güman, əgər Əli olmasaydı, o əmr verərdi ki, “Şahzadə”yə qayıtsınlar. Amma indi, xeyli düşündükdən sonra o, yenə də mühərriki işə saldı.

Krauler yoluna davam etdi, qrup isə onun dalınca getdi. Şəhər qurtardı, balaca otlar, quru kollarla örtülü sahələr başladı. Daşlıqlar və iri qaya parçaları görünməyə başladı, artıq dağa çatmağa azca qalmışdı.

Şəhərdə seyrəlmiş duman yenə də sıxlaşmağa başladığından adamlar çalışırdılar ki, kraulerin və bir-birinin yanınca getsinlər.

Deyndə yenə də elə bir hiss yarandı ki, sanki, gözə görünməyən kimsə onları izləyir. Ayaqları altındaki torpaq kələ-kötür olmuşdu. Kosti kraulerin tırtıllarının buradan əvvəllər keçərkən yumşaq torpaqda qoyduğu izlərini göstərdi.

Duman isə get-gedə daha da sıxlaşırdı və onlar artıq kraulerdən və yanındakı yoldaşından savayı heç nə görmürdülər.

– Ehtiyatlı ol! – Rip Deynin qolundan yapışdı, özü də düz vaxtında. Bircə addım qalmışdı ki, Deyn guppultu ilə qəfildən dumandan çıxan daş divara keçsin. Onlar öz addımlarının əsk-sədasını eşidirdilər və bir neçə dəqiqədən sonra başa düşdülər ki, dar dərədədirlər. Onlar əl-ələ tutub cərgə ilə düzöldülər, kənarında duranlar qayalı uçuruma dirəndilər.

Vilkoks yenə də krauleri saxladı. Bütün bunlar onun heç ürəyincə deyildi. Onlar bu dərədə kor-koranə getməklə asanlıqla tələyə düşə bilərdilər. Amma digər tərəfdən isə təqib etdikləri şəxslər, çətin ki, “Şahzadə”nin heyətinin belə bir dumanda səfərə çıxa biləcəyini gözləyirdilər. Şturman nəyin daha yaxşı olduğunu seçməliydə – təqibi dayandırmaq və qəfildən hücum etmək imkanını əldən vermək, yoxsa tələyə düşmək riski ilə yola davam etmək?

Vilkoks çox ehtiyatlı adam, ideal kosmik şturman idi və tez-tələsik qərarlar verməyi xoşlamırdı. Onun yoldaşları çox yaxşı bilirdilər ki, heç birinin sözü ona kar etməyəcək, qərarı özü, təkbəşinə qəbul edəcək. O, mühərriki təzədən işə salanda hamı rahatlıqla nəfəs aldı.

Amma heç bir neçə dəqiqə də keçməmişdi ki, onların təqibi ən gözlənilməz və heyrətamiz şəkildə bitdi. Onların yolunun üstündə qəfildən iri qara qaya peyda oldu, krauler burnu ilə ona dirənib dayandı, onun tırtılları isə hələ də torpağı qazmaqda davam edirdi, sanki, maşını hərəkətsiz daşın içinə soxmağa çalışırdılar.

10. Dağılmış gəmi

– O ki divara soxulur! – Kosti məəttəl-məəttəl dedi.

Vilkoks özünə gəlib mühərriki söndürdü. Krauler onun elektron yaddaşının içərisindən aparmağa çalışdığı qayaya burnu ilə dirənib dayandı.

– Onlar avtokökləməyə saxta koordinatlar yeridiblər, – Rip dedi.

Lakin Deyn bu cür qayaya girən tırtıl izlərini artıq görmüşdü. O, Ripin yanından keçib ovcunu daşın kələ-kötür və nəm səthinə qoydu. Elədir ki var!

O, vibrasiya hiss etdi. O, dərədə olduğu kimi əvvəlcə zəif idi, amma get-gedə güclənməyə başladı. Tezliklə Deyn onu təkə qayada deyil, eləcə də üstündə dayandığı torpaqda da hiss etməyə başladı və elə bu an o birilər də onu hiss etdilər.

– Bu, nədir belə! – Vilkoks bağırdı. O, idarəetmə pultunun üstündən əyilib əlini divara qoydu. – Bu, gərək ki, sahələr... Bu, Tanın dediyi qurğudur, işləyir!

Elədir ki var! Tanın dediyi məhz həmin qurğudur. Tan deyirdi ki, o, Yerdəki ən güclü hesablayıcı maşından belə güclüdür. Onun mövcud olduğunu təkə “Şahzadə”də qeyd olunmuş radiodalğalarla və ultrasəslərlə deyil, qaya massivlərinin vibrasiyası ilə də bilmək olur. Amma nə üçün? Bu hədsiz enerji nə məqsəd güdür? Bəs, yaxşı, krauleri bu daş divardan necə keçirmək olar? Yox, Rip düz demir. Əgər bu adamlar kraulerin avtokökləməsinə saxta koordinatlar yeritmək istəsəydilər, onlar elə edərdilər ki, maşın bizi harasa başqa bir tərəfə, səhraya, boşluğa aparardı...

– Burada nəsə bir sirr olmalıdır... – Vilkoks daş divarı əli ilə yoxlaya-yoxlaya donquldandı.

Amma Deyn inanmırdı ki, şturman gizli qapını açə biləcəə gizli düyməni tapa bilsin. Deyn özü bunu günəş işığı altında etməyə çalışmışdı, amma onda da heç bir şey alınmamışdı.

Kosti kraulerin tırtılına tərəf əyildi.

– Əgər o, buradan bir dəfə keçibsə də, görünür, artıq keçmək

istəmir. Biz bu qapıların necə açıldığını bilmirik. Burada güclü torlit lazımdır.

– Belə də iş olar! – Rip səsləndi. O əyilib divarın dibini əli ilə yoxlamağa başladı. – Necə düşünürsən, bizə nə qədər torlit lazım olacaq?

Lakin Vilkoks başını buladı.

– Hələ tələsmə görək, – o dedi. – Bura bax, Kosti, öz akkumulyatorunu mənimkinə qoş, “Şahzadə” ilə əlaqə yaratmağa çalışaq. Bəlkə, gücü ikiqat artırmaqla onlara siqnal çatdırı bildik.

Kosti tabe oldu.

– Vibrasiya güclənir, – Deyn xəbərdarlıq etdi. O, barmaqlarını divara qoyduğundan vibrasiyanı daha yaxşı hiss edirdi. – Maneələr imkan verməyəcək, ser.

– Bəlkə də, sən haqlısan, – Vilkoks razılaşdı. – Onsuz da, bu maneələr qeyri-sabitdir, ara vermələrini gözləyək.

Deyn əlini divara sürtə-sürtə sağa tərəf yeridi. Bir neçə addım atmışdı ki, ensiz yarğanın girişini tapdı. Dumanla örtülü olduğundan onu görməmişdilər. Kələ-kötür daşdan yapışmışdı ki, vibrasiyanın daha da gücləndiyini hiss etdi. “Bəlkə, bax bu cür, divardan tuta-tuta düz qurğuya kimi gedib çıxı bildik? Bu barədə düşünməyə dəyər... Bəlkə, hamımız troslarımızı kraulerdən açıb bir-birinə bağlasaq... və bu trostan tuta-tuta mümkün qədər daha uzağa getsək?..” O, kraulərə qayıtdı və öz düşüncələri ilə Vilkoks ilə bölüşdü.

– Baxaq görək kapitan nə deyir, – şturman cavab verdi.

Bir yerdə durduqları üçün indi onları üşütmə tutmuşdu. Duman soyuq idi. “Nə qədər gözləmək olar?” – Deyn öz-özünə düşündü, onun artıq səbr çətmirdi. Lakin vibrasiya artıq zəifləməyə başlamışdı və aydın idi ki, tezliklə növbəti dəfə dayanacaq. Vilkoks əlini divara dirəyib elə ilk fürsətdəcə efiyə çıxmağa hazırlaşdı.

Vibrasiya, demək olar, dayanan kimi o, cəld tacirlərin kod dilində mikrofona danışdı. O, hesabat verib qurtarandan sonra üzücü sakitlik çökdü. Məlum deyildi ki, “Şahzadə” göndərilən məlumatı qəbul edib, ya yox. Çünki məsafə hətta gücü ikiqat artırılmış radiotelefon üçün belə çox böyük idi. Lakin nəhayət ki,

radiotelefondan çıxan şaqqıltı səsləri içərisindən onlar kapitanın səsinə eşitdilər. O əmr verdi ki, yarğanda qısa kəşfiyyat apar-sınlar və uzağı bir saatdan sonra gəmiyə qayıtsınlar.

Vilkoksa kraulerdən düşməyə kömək etdilər, ağır maşını əllə geri çevirdilər və avtokökləməni geri marşruta keçirdilər. Sonra isə beş qısa trosdan iki uzununu düzəldilər.

Deyn əmri gözləmədən – hər halda, fikir onun idi – troslardan birinin ucunu belinə bağladı. İkinci trosu isə Ripin etirazlarına baxmayaraq, Kosti sakitcə götürüb belinə bağladı.

– Yenə başladı, – qayanın yanında dayanan Mura xəbər verdi.

Deyn əlini divara dirəyib qabağa getdi. Kosti də onun ardınca getdi. Onlar yarğanın hələ də dumanla örtülü girişinə ayaq basdılar.

Aydın idi ki, buradan heç bir krauler keçməyib. Ensiz yarğan qaya parçaları ilə dolu olduğundan buradan keçmək üçün bir-birinə kömək etməli olurdular. Onlar qabağa getdikcə divarlar daha da güclü şəkildə vibrasiya edirdi.

Onlar nəfəs dərmək üçün dayananda Kosti qayaya yumruq vurdu.

– Elə bil, barabandır, – o dedi. – Elə hey döyəcləyirlər...

O, haqlıydı. Bu anlaşılmaz pulsasiyada baraban səsinə oxşar nəşə vardı.

– Bilirsən, – Kosti davam etdi, – Qorbidə bu cür baraban sədələri altında oynayırlar. Dəhşətli şeydir, qulaq asırsan – asırsan, birdən də hiss edirsən ki, mahnı sənin düz sümüyünə işləyib və özün də başlayırsan hoppanıb-düşməyə... Elə burada da həmin şeydir... Hiss edirsən? Adamın tükləri biz-biz durur. Adama hey elə gəlir ki, orada... – o, dumanı göstərdi, – kimsə oturub, fürsət gözləyir ki, sənin belinə hoppansın...

Bir az dincəlib yollarına davam etdilər. Qaya qalaqları get-gedə böyüdüyündən onlar elə hey üzüyuxarı dırmaşmalı olurdular. Onlar bir xeyli qalxmışdılar ki, birdən qəribə bir şey gördülər.

Deyn növbəti qalağın üstünə çıxıb müvazinətini saxlamaq üçün qayanın tillşəkənidən yapışmaq istəyəndə ayağı sürüşdü,

Kosti onu tutmağa çalışdısa da, gecikdi. O, kəlləmayallaq aşığıya diyirləndi. O, nəyəsə çox pis dəydi, çevrildi və əlinin altında bərk kələ-kötür daş əvəzinə hamar sürüşkən səth gördü. Bu nədir? Binanın divarıdır? Şəhərdən bu qədər uzaqda?

– Salamatsan? – Kosti onu yuxarıdan səslədi. – Özünü gözlə, mən düşürəm.

Deyn kənara çəkildi və Kosti ayağını qabağa verib qalağın üstü ilə aşağı sürüşdü. Onun nallı ayaqqabıları Deynin üstünə yığıldığı şeyə dəyib metal cingiltisinə oxşar səs çıxartdı.

– Budur ha! – Kosti məəttəl-məəttəl dedi. O artıq dizləri üstündə dayanıb qara hamar səthi əlləri ilə yoxladı. – Gəmi!

– Nə-ə?

Deyn qabağa gəldi. İndi o da zirehli örtüyün əyrisini və digər tanış hissələri seçirdi. Hə, onlar gəmi tapmışdılar və bu gəmi dəhşətli qəzaya uğramışdı. O, yarğana qayalann arasına elə keçmişdi ki, sanki, tıxac butulkaya girmişdi. Əgər Deyn və Kosti yollarına davam etmək istəsəydilər, gərək onun üstündən aşaydılar. Deyn mikrofonu ağzına yaxınlaşdırıb kraulərə tapdıqları gəmi barədə xəbər verdi.

– Dünən dağılan həmin o gəmidir? – Vilkoks soruşdu.

Lakin Deyn artıq başa düşmüşdü ki, o deyil.

– Yox, ser. Bu birisi çoxdan dağılıb. O, demək olar ki, çınqılların altında qalıb, korpusu eləcə pas içindədir. Mənə elə gəlir ki, o, xeyli vaxtdır buradadır...

– Gözləyin bizi, indi gəlirik...

– Krauler buradan keçə bilməyəcək, ser. Yol pis vəziyyətdədir.

Bir azdan onların üçü də gəlib çıxdı. Ən çətin yerlərdən Vilkoksu əllərində keçirirdilər. Onu qaya parçasının üstünə oturdular. Kosti lyuku axtaran zaman korpusu yaxşı-yaxşı araşdırdığından onlar gələn kimi xəbər verdi:

– Göründüyü kimi, bu, kəşfiyyat gəmisidir. Amma o çox qəribədir. Onun tipini heç cür müəyyənləşdirə bilmirəm. Bura çoxdan düşüb. Məncə, lyuk haradasa buralarda olmalıdır... – o, ayaqqabısının ucu ilə korpusun üstünü örtən çınqıl topasına vurdu. – Onu qazıb tapa bilərik.

Riplə Deyn kraulərə qayıdıb kürək və ling götürdülər və çinqil qalağını təmizləməyə başladılar.

– Aha! Sizə nə demişdim? – Kosti açıq lyukun yuxarı hissəsi görünəndə sevinə-sevinə dedi.

Lakin onlar dəliyin keçiləcək qədər açılması üçün yenə də xeyli çinqil və daş qazıb atmalı oldular. Kəşfiyyat gəmiləri yüksəksürətli olmurdu, lakin əvəzində onları elə tikirdilər ki, hədsiz dərəcədə davamlı olsun. Onlar laynerlərin korpuslarının partladığı və iri şirkətlərin əla yük və poçt gəmilərinin çatladığı yerlərdə belə davam gətirirdi.

Lakin bu gəmi, deyəsən, lap fantastik dərəcədə davamlı idi. Qayalara dəhşətli zərbə ilə dəyməsinə baxmayaraq, parça-tikə olmayıb, korpus salamat qalıb, sadəcə, örtüyün zirehli lövhələri bir az yerini dəyişib.

Kosti kürəyə dirəndi.

– Bunun hansı tip olduğunu heç cür anlaya bilmirəm, – başını bulayıb elə dedi ki, sanki, onu ən çox narahat edən bu idi.

– Burada qəribə nə var ki? – Rip hövsələdən çıxdı. – Bu ki, sadəcə, paslanmış dəmir yığınıdır...

– Gəminin tipini həmişə müəyyən etmək olar, – Kosti dilxorluqla cavab verdi. – Hətta o, darmadağın olsa belə... Amma burada heç nə anlamaq olmur, bunun hər şeyi başqa cürdür...

Mura gülümsündü.

– Karl, məncə, burada qəribə heç bir şey yoxdur. Sadəcə, heç bir müasir gəmi bu cür şəkildə enməyə tab gətirə bilməzdi.

– Sizcə, bu, qədim gəmidir? – Vilkoks cəld soruşdu. – Belə birisini nə vaxtsa görmüsünüz?

Mura yenə də gülümsündü.

– Hə, amma kosmosda deyil. Kosmosda belə gəmi görmək üçün beş yüz il əvvəl doğulmaq lazım idi. O, asteroid ovçusuna oxşayır, sinif üç. Bundan bir dənəsi də Yerdə “Şərq” kosmolimanında Kosmonavtika muzeyində sərgiyə qoyulub. Amma o, bura necə düşüb... – Mura əllərini yellədi.

Deynin kosmik gəmitikmə tarixindən başı çıxmırdı, lakin Vilkoks, Rip və Kosti Muranın nə demək istədiyini başa düşdülər. Şturman dərhal etiraz etdi:

– Beş yüz il əvvəl heç kəs hiperkeçid haqqında heç nə bilmirdi. İnsanlar Günəş sistemindən qırağa çıxa bilmirdilər, hələ heç kəs ulduzlara uçmurdu...

– Əgər ayrı-ayrı qoçaqları nəzərə almasaq, – Mura ona düzəliş verdi. – Siz özünüz də bilirsiniz ki, digər planet sistemlərində Yerdən gedən insanların min illik tarixi olan koloniyaları var. Onların o planetlərə necə düşdüklərini ancaq əfsanələrdən bilmək olur. Bəziləri kosmosu anabioz vəziyyətində keçirdilər, digərləri yarıyolda qocalıb ölüb özlərindən sonra övlad və nəvə qoyurdular və yalnız onların uzaq nəsilləri yeni dünyalara gedib çatırdılar. Bundan başqa, artıq elə həmin dövrlərdə də hiperkeçid haqqında bilirdilər və hipergəmilərin ilk variantlarını tikməyə çalışırdılar. Düzdür, ixtiraçılardan heç biri onda nəse alınıb-alınmadığı barədə məlumat vermək üçün Yerə qayıtmamışdı. Bu ovçunun Limboya necə düşdüyünü isə mən izah edə bilmərəm. Amma and içə bilərəm ki, o artıq çox uzun müddətdir buradadır.

Kosti lyuka fənərlə işıq saldı.

– Ora düşmək lazımdır, – o dedi. – Baxmaq lazımdır ki...

Ovçu balaca dəniz gəmi idi. Onunla müqayisədə “Şahzadə” sənişin laynerinə oxşayırdı. Kosti tezliklə geri qayıtdı. Məlum oldu ki, o, özünün iri bədənini bərhad hala düşmüş qapı keçəcəyindən keçirə bilməyib. Nəticədə yalnız Deyn və Mura nə vaxtsa anbar və yaşayış üçün nəzərdə tutulan kayutlar olan şöbəyə gedib çıxa bildilər.

Ətrafa göz gəzdirəndə onlar maraqlı bir şey aşkar etdilər. Divarda çox iri bir dəlik görünürdü, örtük dağılmışdı və bu heç də qəza nəticəsində baş verməmişdi. Dəliyin əridilmiş kənarları zirehin şüaatanla kəsildiyini göstərirdi. Uçqun gəminin bu hissəsini ördüyündən dəlik çöl tərəfdən görünmürdü. Alovla bu cür içəri girmənin səbəbini başa düşmək çətin deyildi. Dəlikdən içəri tökülmüş torpaq və çınqıl qalaqlarını nəzərə almasaq, şöbə tamamilə boş idi. Yükdən yalnız konteynerlərin yerdəki izləri qalmışdı.

– Onu qarət edəblər! – Deyn fənərlə öz ətrafını işıqlandıraraq dedi.

Sağ tərəfdə əzilmiş şöbə yerləşirdi. Bu, çox güman ki, idarəetmə şöbəsi idi. Orada da şüaatani işə salmışdılar, amma naməlum soyğunçular, deyəsən, onlar üçün maraqlı olan heç nə tapmamışdılar. Orada hər şey tanınmayacaq dərəcədə sındırılmış, qırıq-qırıq edilmişdi.

Mura dəliyin kənarlarını əli ilə yoxladı.

– Bu, xeyli vaxtdır edilib... çox güman ki, bir neçə il əvvəl. Amma qəzadan çox-çox sonra.

– Onlar nə üçün bura giriblər?

– Marağ xatirinə... Göyərtədə nə olduğuna baxmaq istəyirdilər. Kosmik kəşfiyyatçı uzaq uçuşlar zamanı maraqlı şeylər tapa bilir. Əgər qarət olunubsa, deməli, bunun göyərtəsində, doğrudan da, qiymətli nəsə varmış... Yük çıxarıldıqdan sonra isə korpus əyilə bilirdi, bəlkə də, zəlzələ nəticəsində əyilib və üstü tamamilə örtülüb. Amma əvvəlcə onu qarət ediblər...

– Sənə elə gəlmir ki, bunu kimsə heyətdən birisi edə bilirdi? Sağ qalıb, sonra isə malının dalınca qayıdıb. Nəhayət isə, onlar qəza botunda gəmidən çıxı bilirdilər...

– Yox. Qəza ilə qarət arasında çox böyük vaxt keçib. Kimsə bu gəmini tapıb və tərtəmiz təmizləyib. Həm də ki mən düşünürəm ki, onlar, – Mura idarəetmə pultu tərəfi göstərdi, – sağ qala biliblər.

Yəni, doğrudanmı, Limboda şüaatandan istifadə etməyi bacaran şüurlu varlıqlar ola bilər? Şarşəkilli varlıqlar... Yox, Deyn heç cür təsəvvür edə bilmirdi ki, bu qəribə varlıqlar gəmi qarət edə bilirlər.

Mura getməmişdən əvvəl özünü birtəhər idarəetmə şöbəsinə soxuşdurdu və bir az sonra daldalı geri çıxdı.

– İks-dörd – doxsan beş – otuz iki – altı yüz, – o dedi. – Qeydiyyat nömrəsini, qəribə də olsa, hələ də seçmək olur. Yadda saxlayın: iks-dörd – doxsan beş – otuz iki – altı yüz.

– Hə, deməli, bu, doğrudan da, Yerdən gələn gəmidir!

– Hə, mən elə əvvəldən təxmin etmişdim. Asteroid ovçusu... güman ki, ən birinci variantlı hiper mühərriki olan təcrübə gəmisidir. Ola bilsin, şəxsi gəmidir, iki-üç adam tikib və ulduzlara uçmağa risk edib. Əgər idarəetmə otağındakı dəmir-dümür

qalağını yaxşı-yaxşı axtarsaq, bəlkə də, bizim mexaniklər üçün maraqlı nəşə tapa bildik. Təkcə elə bunun üçün bura girməyə dəyərdi...

– Ey! – bayırda Kostinin səsi aləmi götürmüşdü. – Nədir elə, orada ilişib qalmısınız?

Deyn bütün gördüklərini mikrofona danışdı, sonra isə onlar gəmidən çıxdılar.

– Artıq qarət olunub! – Kosti açıq-aydın məyus olmuşdu. – Deməli, soymağa nəşə varmış...

– Buna baxmayaraq, mən isə yenə də bilmək istərdim ki, bunu kim edib, – Rip dedi. – Hətta bir neçə il əvvəl olsa belə.

Vilkoksun sifətindən görünürdü ki, o da bunu bilmək istərdi. O, birtəhər ayağa qalxdı.

– Deyəsən, “Şahzadə”yə qayıtmaq vaxtıdır, – dedi. – Getdik.

Deyn ətrafa göz gəzdirdi. Şəhərdəki kimi yağanda da duman xeyli seyrəlmişdi. Kaş ki yenə də yay havası gələydi, flitterləri götürüb bütün bu ərazini yaxşı-yaxşı araşdırmaq olardı. Yoxsa ki yenə də əvvəlki kimi heç nə aydın deyil. Əli izsiz-soraqsız itib, Riç daş qayada gizlənib... İndi də qəzadan xeyli sonra qarət olunmuş bu gəmi. Hələ üstəlik, haradasa Limbonun təkində naməlum fəvqəlgurğu işləyir ki, ola bilsin, elə əsas təhlükə də ondan gəlir.

Onlar kraulərə qayıtdılar. Vilkoksu platformada rahatlayana qədər duman tamamilə çəkildi və elə bu an aydın oldu ki, bu yağandan yol keçir, özü də həmin yoldan çox tez-tez istifadə olunur. Bunu tırtılın torpaqda qoyduğu dərin izlərdən, yağanın cızıq-cızıq olmuş və bəzi yerlərdə dağılmış divarlarından bilmək olurdu. Eləcə də aydın idi ki, bu yoldan “Şahzadə” bura gəlməmişdən xeyli qabaq istifadə etməyə başlayıblar, cızıqların və şırımların əksəriyyəti çox köhnə görünürdü.

Kəşfiyyat xidmətinin hesabatında bunların heç birindən – nə xarabalıqlar, nə qurğu, nə dağılmış gəmilər barədə bir kəlmə də olsa deyilməmişdi... Nə üçün? Bəlkə, kəşfiyyatçılar burda başdansıvdu işləyiblər? Düşünüblər ki, planet təkcə küllükdən ibarətdir, yalandan araşdırıblar və maraqsız bir planet kimi hər-raca veriblər...

Qrup geri yola düşdü. Yağış çiləməyə başladı, yaxalıqlardan, çəkmələrin boğazından damcılar süzülürdü. Hamı istə-istəməz addımlarını sürətləndirdi. Deyn düşündü ki, qısa yol tapsaydılar, şəhərə girmədən kəsə yolla getsəydilər, daha yaxşı olardı. Amma şükür ki, heç olmasa, yenə də kraulərə trosla bağlanmağa ehtiyac yoxdur.

Onlar yenə də ətraflarına diqqətlə baxa-baxa xarabalıqlara girdilər. Baxmayaraq ki günəş yox idi, binaların al-əlvan rəngi onların gözlərini qamaşdırırdı. Ola bilsin, bu şəhərin sakinlərinin gözlərinin quruluşu başqa cür idi, bəlkə də, binaların rəngi dəhşətli partlayış zamanı planeti yandıran yüksək temperaturun təsiri altında dəyişilib – nə olur-olsun, bu əlvan rənglər onlara pis təsir edirdi.

– İş təkə rəngdə deyil, – birdən Rip ucadan dedi. – Burada həm də forma təsir göstərir. Bütün bucaqlar, xətlər başqa cürdür... onlara baxanda adamın ürəyi bulanır...

– Yəqin, onları partlayış dalğası əyib, – Deyn dedi. Amma Mura onunla razılaşmadı.

– Yox, Rip haqlıdır. Bu rənglər bizim gözlərimiz üçün deyil. Elə forma da. Hələ bir o qülləyə baxın. Görürsünüz? Təkə üç mərtəbə qalıb, nə vaxtsa o daha hündür idi. Qalan xətləri xəyalən davam etdirin. Nəsə başqa bir şey alınır. Çox bərbad bir şey.

Deyn onun nə demək istədiyini başa düşdü. Xəyalən qülləyə çatışmayan mərtəbələrə əlavə etmək olardı. Onda elə çıxır ki... Deynin başı gicəlləndi. Hə, Sələflər bizdən tamamilə fərqliymişlər. Onlar bizdən Yer insanlarının Qalaktikada indiyə qədər rast gəldiyi digər tayfalara nisbətən daha çox fərqlənirlər.

O, cəld gözlərini qüllədən çəkdi, hansısa hədsiz dərəcədə qırmızı bir binaya baxdıqda isə gözləri necə qamaşdısa, tez üzgözünü tırsutdu və gözlərini kraulərin sakit rənginə və Vilkoksun kvadrat belinə zillədi.

O, hələ indi fikir verdi ki, şturman qabağa tərəf əyilib, iki əli ilə də radiotelefonun qulaqlıqlarını bərk-bərk sıxaraq gərgin şəkildə oturub. O birilər də bunu görüb radiotelefonlarına diqqətlə qulaq asmağa başladılar.

11. Sarqas planeti

Deyn öz qulaqlıqlarında nəsə eşitmək üçün diqqətini cəmlədi. O, zəif şıqqılıtdan başqa heç nə eşitmədi. Lakin Vilkoksun radiotelefonu Kostinin akkumulyatorlarına birləşdirildiyindən o daha çox şey eşitməliydi.

Krauler birdən dayandı, şturman əlinin birini qulaqlıqlardan çəkib hamını əli ilə yanına çağırırdı. Xoşbəxtlikdən, bu an Limbo efirinin hansısa qəribəliyi sayəsində Deynin radiotelefonu verilişin bir parçasını qəbul etdi. “Qalmaql!” – kapitanın səsi bağırdı və səs yenə də kəsildi.

Vilkoks başını qaldırdı və:

– Biz geri qayıtmamalıyıq, – dedi.

– Nəsə olub? – Mura həmişəki kimi sakit səsle soruşdu.

– “Şahzadə” mühasirəyə alınıb...

Hamı bir ağızdan dedi:

– Mühasirəyə alınıb?

– Kim alıb?

– Nə baş verib?

– Onlar gəmidən çıxmağa çalışıblar və atəşə tutulublar, – Vilkoks dedi, – və nədənsə, gəmi yerdən aralana bilmir. Bizə əmr verilib ki, orada nə baş verdiyini özləri aydınlaşdırmayana qədər yaxına getməyə...

Mura dərəyə tərəf boylandı. Dumandan, demək olar, əsər-ələmət qalmamışdı.

– Əgər biz çöllüklə getsək, – o, asta-asta dedi, – duman olmadığından bizi dərhal görürlər. Amma biz geri dönüb dərələrin biri ilə gedə bilərik. Bu yolla gözə çarpmadan “Şahzadə”nin o biri tərəfinə çıxarıq, qayaya dırmaşar, orada nə baş verdiyini görürük.

Vilkoks başı ilə razı olduğunu bildirdi.

– Sonra isə, – o davam etdi, – bizə ratsiyadan istifadə etmək qadağan olunub. Kapitan bizi pelenqləmələrindən qorxur.

Duman çəkilmişdi, amma gecə düşməyə başladığından görüntü yenə də pisləşmişdi. Şturman narazı-narazı ətrafa göz

gəzdirdi. Aydın idi ki, qaranlıqda dərə-təpəli bir yerlə getmək mümkün deyil. Səhərin açılmasını gözləmək lazımdır. Amma bu cür xoşagəlməz binaların arasında gecələmək şturmanın ürəyincə deyildi. Mura dada çatdı.

– Axı çadır var, – onların yadına saldı. – Gecəni orada keçirtmək olar. Onu axı gözdən pərdə asmaq üçün qoyublar, inanmıram ki, o, kiməsə lazım olar.

Hamı yüngüllük hiss edib tez bu fikirlə razılaşdı. Krauleri geri – yalançı arxeoloqların saxta düşərgəsinə tərəf sürdülər. Onlar çadırın çapısını açıb krauleri sürüb içəri saldılar. Girişi təzədən bağlayandan sonra Deyn rahatlıqla nəfəs aldı. Çadır insan əli ilə hazırlanmışdı, hər şey tanış idi, doğma idi; o, birinci dəfə deyildi ki, bu cür çadırlarda gecələyirdi. Bu cür doğmalığ hissi insanda təhlükəsizlik hissi doğururdu. Çadır küləyin qarşısını alırdı və içəri, soyuq olmasına baxmayaraq, heç də pis deyildi.

Elə hey bir küncdən o biri küncə dolaşan Kostı əsəbi şəkildə daş parçasına təpik vurdu.

– Burada, heç olmasa, bir qızdırıcı da olsa qoya bilərdilər də, – o dedi. – Onların düşərgə qızdırıcısı var idi axı...

Rip qımışdı:

– Onlar nə biləydilər ki, sən bura gecələməyə gələcəksən! Kostı ona elə baxdı ki, sanki, ondan küsməyə hazırlaşır, amma sonra özü də gülməyə başladı:

– Düz deyirsən, hər nə olsa da, bu, onların ağılına belə gəlməzdi. Ona görə də şikayət etməməliyik...

Bu arada Mura bir kok kimi özünün birbaşa vəzifəsi ilə məşğul olurdu. Hər şeydən əvvəl o, hamıdan onların səhra rasionunu və su mehtərələrini aldı. Sonra hər kəsə bir ədəd dadsız sinteqida kubiki və bir neçə qurtum su verdi. Deyni Muranın ərzağı belə qənaətlə bölməsi təəccübləndirdi. Yəqin, düşünür ki, “Şahzadə”yə hələ bu yaxın vaxtlarda qayıtmayacaqlar və ərzaq ehtiyatlarını elə bölməyə çalışır ki, mümkün qədər uzun müddətə çatsın.

Onlar şam yeməyini bitirib yalın daşların üstünə uzandılar və isinmək üçün bərk-bərk bir-birinə qısıldılar. Bayırda külək uğuldayırdı.

Deyni pis-pis fikirlər narahat edirdi. “Şahzadə”də nə baş verir? Əgər gəmi, doğrudan da, mühasirəyə alınıbsa, nəyə görə uçub başqa bir yerdə enmir? Bəs onların dalınca flitter göndərmək mümkündürmü... Kim, yaxud da ki nə kapitana belə etməyə mane olur?

Deyəsən, o biriləri də eyni düşüncələr narahat edirdi, amma heç kəs düşüncələri ilə bölüşmək istəmirdi. Hamı susurdu. Onlar əmr alıblar, plan qurublar və indi yalnız yeni yürüşdən qabaq yaxşı-yaxşı dincəlmək lazımdır.

Dan yeri ağrar-ağarmaz birinci Vilkoks ayağa qalxdı və səndirləyə-səndirləyə kraulərə tərəf getdi. Səhərin boz ala-toranlığında o, yaşından çox böyük görünürdü, onun dodaqları bərk-bərk sıxılmışdı. O, birtəhər pultun arxasına dırmanıb onu əllə idarə etməyə keçirdi.

Göründüyü kimi, heç kəs yuxuya gedə bilməyib. Çünki Vilkoksun dalınca hamı birdən ayağa qalxdı və hər kəs bacardığı kimi əl-ayağının uyuşuğunu açmağa başladı. Qısa şəkildə salamlayıb Muranın səhər yeməyi üçün onlara ayırdığı payı cəld yedilər. Üfüqdə uzun müddətdir görmədikləri günəş qalxırdı, onun çəhrayı şəfəqləri dumanı tamam dağıtdı. Şimalda, aydın səma fonunda yalın qayalar görünürdü.

Vilkoks krauleri çölə çıxardı və onu şimala, dağların ətəklərinin əyri-üyrü dərələrə keçdiyi yerə yönəltdi. Bu cür dərə-təpəli yerlə gözə çarpmadan qərbə tərəf getmək olardı. Amma əvəzində yerimək çox çətin idi, şturman üçün isə hamıdan çətin idi. Burada yol yox idi, krauler hoppanıb-düşür, yırgalanırdı və platformadan yığılmamaq üçün Vilkoks heç yarım mil keçməmiş sürəti azaltdığından krauler piyadadan da yavaş getməyə başladı. Axırda qərara gəldilər ki, iki qrupa bölünsünlər. İki nəfər gözətçi kimi qabağa göndərilirdi, iki nəfər isə Vilkoksun yanında qalırdı. Elə sakitlik idi ki, sanki, bütün planetdə onlardan başqa heç bir canlı varlıq yox idi. Torpaqda heç bir iz yox idi, havada bir dənə də olsa səs eşidilmirdi, hətta həşəratlar da yox idi, deyəsən, onlar suya və ya bitkilərə yaxın yerdə olurdular.

Deyn Mura ilə birlikdə gözətçi qrupunda gedirdi ki, birdən stüard dayandı və günəş gözlərini qamaşdırdığından əllərini

gözlərinin qabağına qaldırdı. Qabaqda günəş şüaları altında nəşə bir şey parıldayırdı.

– Metal! – Deyn qışqırdı. “Yəni biz, doğrudan da, o qurğunu tapa bildik?” – onun fikrindən keçdi.

O, qabağa qaçdı, qırıqlara dırmana-dırmana qayanın üstünə çıxdı və həmin parıldayan şeyi tapdı. Yox, bunun Sələflərin qurğusuna heç bir aidiyyəti yox idi. Bu, yenə də gəmi idi, özü də çox qəribə gəmi idi. O, asteroid ovçusundan balaca idi və daha bərhad şəkildə dağılmışdı, darmadağın olmuş və paslanmış metal qalağına dönmüşdü. Baxan kimi bilmək olurdu ki, bu gəmi quruluşca Yer gəmilərindən fərqlənirdi.

Mura ona çatıb yanında dayandı və qırıqların baxmağa başladı.

– Çox köhnədir, – o dedi. – Çox... – o əyilib qalağın içindən çıxan mili götürmək istədi. Metal elə onun əlindəcə dağılıb paslanmış toza döndü. – Qədimidir. Çətin ki, bunda Yer əhli uçub.

– Bəs yaxşı kim – Sələflər? – Deyn həyəcanlanmışdı. Sələflərin gəmisini əla tapıntı olardı. Bu cür tapıntıya görə bura dərhal Kəşfiyyat xidmətinin işçiləri və bütün Qalaktikadan alimlər axışdılar.

– Yox, bu, o dərəcədə də köhnə deyil. Yoxsa ki bundan çoxdandan heç nə qalmazdı. Amma bizdən əvvəl qalaktik fəzaya rigelianlılar, onlardan da qabaq Anqola İkidən olan itmiş sivilizasiya çıxıb. Ola bilsin, bu, onların gəmisidir. Özün görürsən də nə qədlər köhnədir...

– Bəs yaxşı, o, bura necə düşüb? – Deyn soruşdu. – Açıq-aydın görünür ki, o enən zaman qəzaya uğrayıb. Dünənki o ovçu da. Elə dünən gəminin biri də gözümüzün qabağında darmadağın oldu... Bizim “Şahzadə” isə rahat endi. Bir şey anlamaq olmur. Yaxşı, bir qəzanı yenə birtəhər də olsa başa düşmək olar... Amma burada artıq üçünə rast gəlmişik...

– Hə, düşünməyə dəyər, – Mura razılaşdı. – Bunların üstündə yaxşı-yaxşı baş sındırılmalıyıq. Ola bilsin, cavab gözümüzün qabağındadır, sadəcə, bizim ağılımız çatmır ki, onu tapaq.

Onlar kraulerli qrupu gözlədidilər və siqnal verdilər ki, dayan-sınlar. Vilkoks bu yerin koordinatlarını dəqiqliklə təyin etdi.

Onların vaxtı olanda qalıqları daha müfəssəl araşdırmaq üçün bura dəstə yollayacaqlar. Gəminin yaşı və Yer mənşəli olması bu tapıntıyı çox qiymətli edə bilərdi.

– Bunların hamısı mənə sissitlərin ayaqqabı dərisi üçün, – Kosti dedi, – özlərinin qırmızı kərtənkələlərini necə tutduqlarını xatırladır. Onlar parıldayan məftildən bir parça götürüb motora bağlayırlar. Motor fırladıqca məftil də dala-qabağa yellənir. Kərtənkələ onu gördümü, işi bitir. Oturub məəttəl-məəttəl bu gic-gicə məftilə baxır. Sissitə isə təkəcə onu götürüb torbaya qoymaq qalır. Bəlkə, elə burada, Limboda da hansısa bir məftil fırlanıb gəmiləri tovlayır? Bu ki əla olardı...

Vilkoks gözünü ona zillədi.

– Amma sənin sözlərinə həqiqət var, – mikrofonu düzəldə-düzəldə dedi. Görünürdü ki, o, yeni tapıntıları barədə “Şahzadə”yə xəbər verməyi çox istəyir. Amma o təkəcə gözətçilərə dedi: – Gedəndə yolunuzun üstündəki yan dərələrə də baxın. Əlbəttə ki, əgər bu, sizin çox vaxtınızı aparmayacaqsız. Ola bilsin, burada yenə də dağılmış gəmilər var.

Bundan sonra hər gözətçi cütü nəinki krauler üçün yol axtarırdı, eləcə də ətraf yerlərə cəld göz gəzdirdi. Heç bir saat keçməmişdi ki, Kosti ilə Rip daha bir gəmi tapdılar.

Budəfəki gəmi çox müasir idi və onun tipini müəyyənləşdirmək çətin deyildi. Planetin səthinə güclü zərbə ilə dəyməsinə baxmayaraq, hansısa səbəbdən onun korpusu çox da zədələnməmişdi. O, böyrü üstə yığılmışdı, onun örtüyü bəzi yerdə əyilmiş və çat vermişdi. Gözə çarpan başqa heç bir başqa zədəsi yox idi.

– Kəşfiyyatçı! – Krauler hələ çatmamışdı ki, Rip qışqırdı.

Hə, bu, kəşfiyyatçıların gəmisidi. Yanılmaq qeyri-mümkün idi. Onun burnunda əzilmiş emblem – çarpaz kometalar görünürdü. Kosmik polisın çarpaz qılıncı kimi bu emblem də bütün qalaktik yollarda məşhur idi.

Vilkoks kraulərdən düşdü və axsaya-axsaya devrilmiş nəhəngin korpusu boyunca getdi.

– Lyuk açıqdır! – Rip yaxşı görmək üçün dırmaşdığı qaya parçasınınin təpəsindən xəbər verdi.

Hamı başını yuxarı qaldırdı, açıq lyukdan kəndir sallanırdı. Bu, o deməkdir ki, heyətin bir hissəsi sağ qalıb. Bəlkə də, Limbonun bütün sirləri məhz bununla izah oluna bilər. Deyn yadına salmağa çalışdı ki, kəşfiyyatçıların gəmi heyəti neçə nəfərdən ibarət olur... adətən, belə gəmidə mütəxəssislər qrupu uçar... deməli, on-on iki... ola bilsin, on beş nəfər... Amma indi, əlbəttə ki, orada heç kəs qalmayıb...

Rip qayadan düz korpusun üstünə hoppandı və müvazinətini itirməmək üçün əlləri ilə tarazlığını saxlayıb lyuka tərəf qaçdı. Vilkoksdan savayı yerdə qalanları kəndirlə dırmaşdılar.

Əvvəllər dəhliz olmuş dərin quyuya düşmək çox qəribə idi. Fənərlərin işıqları qaranlıqda boş divarları, açıq qapıları, hansısa hamar səthləri işıqlandırır.

– Bu da talanıb! – qulaqlıqlarda Ripin səsi eşidildi. – Mən idarəetmə otağına gedirəm...

Deyn kəşfiyyatçıların gəmilərinin quruluşu haqqında, demək olar, heç nə bilmirdi. Ona görə də o, sadəcə, o birilərin dalınca getdi. Elə ilk qapıdanca içəri boylanıb otağı fənərlə işıqlandırdı. Deyəsən, bura nə vaxtsa skafandrlar və tədqiqat avadanlıqları anbarı olub. İndi anbar boş idi, konteynerlərin qapağı geri çəkilmiş, şkafların qapıları taybatay açıq idi. Bəlkə, heyət gəmini hələ kosmosda olarkən tərk edib? Bəs yaxşı onda kəndir haradandır?

– İlahi, özün kömək ol! – yenə də qulaqlıqlarda Ripin səsi eşidildi. Bu harayda elə bir dəhşət duyulurdu ki, Deyn yerindəcə donub-qaldı.

– Orada nə baş verib? – Vilkoks bayırdan səbirsizliklə soruşdu.

– İndi öyrənərəm, – Kosti cavab verdi. Bir neçə saniyədən sonra o, küçə söyüşləri yağdırmağa başladı. Ripin harayında nə qədər dəhşət vardisa, onun bu söyüşlərində də bir o qədər qəzəb vardı.

– Əşi, orada nə baş verir axı? – Vilkoks artıq hirsələnməyə başlamışdı.

Deyn cəld anbardarı çıxıb gəminin göyərtələrini birləşdirən şaxta boyunca var gücü ilə qaçmağa başladı. Qabaqda artıq Mura qaçırdı, Deyn ona çatdı və onlar birlikdə idarəetmə otağının ağzında dayandılar.

– Mister Vilkoks, – Rip dedi. – Biz onları tapmışıq. – Onun səsi titrəyirdi, sanki, o birdən-birə qocalmışdı.

– Kimi? – şturman soruşdu.

– Heyəti...

Otağın qapısını Karlin iri cüssəsi tutduğundan Deyn heç nə görə bilmirdi. Yenə də Ripin səsi eşidildi və yenə də Deyn onun səsinə zorla tanıdı.

– Mən... mən gedirəm... gedək bu... buradan...

– Hə, – Kostı dedi. – Gedək.

Onların ikisi də dönüb otaqdan çıxdı və kənara çəkilməyə yer olmadığından Deynlə Mura da onların qabağınca getməli oldular. Onlar lyuka çatıb çölə çıxdılar. Rip ikiqat əyilib stabilizatora tərəf getdi və ora da qusdu.

Kostinin də sifəti sapsarı olmuşdu, amma o, özünü birtəhər saxlayırdı. O birilər susurdular, heç kəs onların nə gördüyünü soruşmağa ürək eləməirdi və yalnız Rip titrəyə-titrəyə lyuka qayıdıb kəndirlə onların yanına düşəndən sonra Vilkoksun səbri tükəndi.

– Hə? Onlara nə olub elə? – o soruşdu.

– Öldürülməblər! – Rip bağırdı. Ətrafdakı cansız qara qayalar onun bağırtısını təkrarladı: “...üblər... üblər... üblər...”.

Deyn dala dönüb Muranın təzədən lyuka dırmaşdığını gördü. Özü də ki balaca stüardın şləmin altından sifəti çox sakit görünürdü. Hamı susurdu, hətta Vilkoks da daha heç bir sual vermirdi.

Bir neçə dəqiqədən sonra qulaqlıqlarda Muranın səsi gəldi.

– Burada da soyğunçular işləyiblər...

“Yenə də soyğunçular, – Deyn düşündü. – Hə də, bamba-laca ovçu ilə müqayisədə belə gəmi, əlbəttə ki, yağlı tikədir. Bəs yaxşı, niyə məhz soyğunçular? Bunu əvvəlki qəzalardan sağ qalan adamlar da edə bilərdilər, onlara ərzaq, materiallar, avadanlıqlar lazımdır. Düzdür...”

Rip onun şübhələrinə birdəfəlik son qoydu.

– Onları yandırınlar! – o dedi. – Blasterlə! Yaxından atəş açınlar!

Blasterlə? Dərədəki o limbolular kimi... Burada, Limboda nə baş verir axı! Sivilizasiyalı dünyanın çoxdan unudduğu bu anla-

şılmaz qəddarlıq haradandır axı?.. Mura isə daha bir xəbər çatdırdı.

– Məncə, bu, yoxa çıxmış “Rimbold”dur, – o dedi.

İşə bir bax! Həmin o “Rimbold”, hansının ki yoxa çıxması Naksosdakı hərraca və nəticədə onların Limboya düşməsinə gətirib çıxardı! Amma necə olub ki, o, bura gəlib çıxıb və necə olub ki, burada qəzaya uğrayıb? Axı o, kəşfiyyatçıdır, Kosmodonanmanın ən davamlı gəmisidir! Son yüz il ərzində Kəşfiyyat xidməti cəmi iki gəmi itirib. Amma taledən qaçmaq olmaz, bax elə “Rimbold”u götürək. Ona nə ən müasir antiqəza qurğuları, nə əla, ən etibarlı mühərriklər, nə də təcrübəli heyətin peşəkarlığı kömək edə bilməyib, tapdıqları digər paslanmış metal qalaqları kimi o da burada yıxılıb qalıb...

Deyn kəndirlə aşağı düşdü, Kosti də onun ardınca endi. Günəş buludların içində gizlənmişdi, narın yağış çiləməyə başlamışdı. Mura, axır ki, “Rimbold”un içindən çıxanda o artıq leysana keçmişdi. Ripi və Kostini sarsıdan mənzərə, deyəsən, ona elə də dəhşətli təsir bağışlamamışdı. O, sakit idi, fikrə getmişdi, deyəsən, nəşə onu narahat edirdi.

– Yadınızdadır, bir dəfə Van qədim bir əfsanə danışmışdı? – o gözlənilmədən dedi. – Əfsanə çox qədim dövrlərə aid idi, o vaxtlar gəmilər kosmosda deyil, dənizlərdə üzürdü...Yerdə, onun qərb okeanında elə bir yer vardı ki, orada heç vaxt külək əsmirdi və dəniz yosunları çox sıx bitirdi. Yelkənli gəmilər bu yerdə ilişib qalırdı. Otlar onlara sarnırdı və gəmilər həmişəlik orada qalırdı. Uzun illər ərzində yüzlərcə, minlərcə gəmi üst-üstə yığıldığından üzən ada əmələ gəlmişdi – yüzlərcə, minlərcə çürüyən gəmi...

Deyn gördü ki, Ripin gözləri parıldıadı.

– Hə, yadımdadır, – Rip dedi. – Saq... yox – Sarqas dənizi.

– Elədir ki var, – Mura başını yellədi. – Dediym odur ki, bax bu Limboda da buna bənzər bir şey baş verir... Kosmosda sarqaslar... Hansısa bir yolla onlar gəmiləri tutub qayalara çırpırlar və burda həmişəlik paslanmağa qoyurlar. Əlbəttə, bunun üçün olduqca böyük güc lazımdır, çünki kəşfiyyatçıların gəmisiz sığınacaq insanların hələ nə istiqaməti yönli-başlı təyin edə bilmə-

dikləri, nə də əsl mühərrik düzəldə bilmədikləri qədim dövrlərdəki əldəqayırma qın deyil ki...

– Bəs bizim “Şahzadə” necə? – Vilkoks onunla razılaşmadı.
– Biz çox rahat enmişik.

– Bəs siz heç düşünmürsünüz mü ki, – Mura dedi, – “Şahzadə”yə normal enməyə imkan veriblər?.. Bəzi səbəblərə görə.

Belə fərziyyə, həqiqətən də, çox şeyi izah edə bilərdi, amma bu fikirdən onların tükləri biz-biz durdu. Bu, o deməkdir ki, “Şahzadə”, sadəcə, kiminsə əlində bir oyuncaqdır. Yaxşı, bəs kimin? Riçin?.. Amma bu halda belə çıxır ki, “Şahzadə”nin ixtiyarı daha öz əlində deyil...

– Yaxşı, yolumuza davam etmək... – Vilkoks deyib axsaya-axsaya kraulerə tərəf getdi.

Gözətçilər indi artıq dağılmış gəmilər axtarırdılar. Deynin fikrincə isə, onlardan burada hələ bir xeyli olmalıdır. O, Muranın dediklərini xəyalında canlandıırmağa başlamışdı: kosmosun sarqasları təsadüfən buralara gəlib çıxmış ulduzlararası səyyahları necə aqgözlüklə özlərinin qorxunc qısqacaları ilə tutur. Amma yenə də, nə üçün o biri gəmilər darmadağın olduğu halda, “Şahzadə” bu planetə çox rahatlıqla enə bilib? Bəlkə, ona görə ki, Riçin və onun adamları göyertədə idi? Onda bəs Riç kimdir?..

Onlar yağışdan sonra qalxan axından keçdilər. Vilkoks krauleri saxlayıb dedi:

– Məncə, biz artıq “Şahzadə”nin o biri tərəfindəyik. Hələ bir ətrafa yaxşı-yaxşı göz gəzdirin görək.

Rip və Mura yaxınlıqdakı qayaya dırmaşdılar. Onlar radio-telefonda istifadə etməklə riskə getmək istəmirdilər və Rip tezliklə qayıdıb xəbər verdi ki, “Şahzadə” artıq görünür, amma dəre ilə bir mil də irəli getsələr, ona bir az da yaxınlaşa bilərlər.

Belə də etdilər. Krauler bir çuxurdan o birinə atılıb düşdü. Yavaş-yavaş sürünən müddətdə Mura onlara çatıb ikinci xəbəri verdi.

– Oradan hər şeyi yaxşı görə biləcəyik, – deyib qarşıdakı sıldırım qayaların içindəki ən uca qayanı göstərdi. – “Şahzadə” lyuklarını bağlayıb. Onun ətrafında isə naməlum adamlar var.

Amma onların neçə nəfər olduğunu və nə ilə silahlandıklarını görə bilmədim...

Bu vaxt gözətçi göndərilən Kosti də qayıtdı. O dedi ki, Muranın göstərdiyi həmin qayanın yanında münasib daldalanacaq var, krauleri orada gizlətmək olar.

Daldalanacaq, həqiqətən də, əlverişli idi, burada krauleri hətta havadan da görmək qeyri-mümkün idi. Hündürlükdən dəhşətli dərəcədə qorxduğu üçün qayalara dırmaşmayan Kosti və Vilkoks maşını bu daş torbaya salarkən Mura ilə Deyn müşahidə məntəqəsinə qalxıb Ripə qoşuldular. Buradan bütün düzənlik görünürdü və “Şahzadə” də, elə bil ki, onların ovçunun içindəydi – nazik parıldayan iynə yandırılmış boz-sarı torpağın üstündə dayanmışdı.

Rip daşa söykəni oturmışdu, səhra binoklunu isə gözlərinə tutmuşdu. Hə, “Şahzadə” bərk-bərk bağlıydı. Trapı çəkib bütün lyuklarını bağlamışdı. Adama elə gəlirdi ki, istənilən anda uçub gedə bilər. Deyn binoklunu çıxarıb gəmiyə tərəf tutdu və elə diqqətlə baxmağa başladı ki, bir azdan bu təpəli yer gözünün qabağında axmağa başladı.

12. Mühasirəyə alınmış gəmi

Deyn nə qədər çalışdısa da, təkcə bir qərribə maşın və onun yanındakı iki insan fiqurunu görə bildi. O təəccübləndi ki, əgər bunlar mühasirəyə alanlardırsa, bəs niyə onları “Şahzadə”dən atəşə tutmurlar.

– Onlar heç gizlənmirlər də, – o, hündürdən dedi.

– Narahat olma, gizlənilər, – Rip əminliklə dedi. – “Şahzadə” ilə onların arasında təcik var. Sadəcə, günəş olmadığından o, indi buradan pis görünür. Kaş ki əlimin altında indi bir tufəng olaydı!..

Hə, əgər onların optik nişangahlı tufəngləri olsaydı, məsələnin çox böyük olmasına baxmayaraq, bu iki fiquru aradan götürə bilərdilər. Amma təəssüf ki, onların yalnız yaxın məsafəli döyüş üçün nəzərdə tutulmuş silahları – demək olar, zərərsiz

hipnoşüaatanları və blasterləri vardı ki, bu da güclü silah olsa da, yüz addımdan uzaq məsafədə yararsız idi.

– Elə birdəfəlik minaatan və ya top istəyərdin də, – Deyn donquldandı. O, elə hey binoklla baxırdı. Fikir verdi ki, hər iki flitter yığışdırılıb, yəqin, “Şahzadə”nin içinə salıblar, çünki heç bir yerdə görünmürdülər. Beş dəqiqə ərzində Deyn düşmənin altı balaca qrupunu saya bildi. Onlar hər tərəfdən gəmini mühasirəyə almışdılar. Onların dördündə krauler vardı. Bu maşınlar tacirlərin standart kraulerlərinə oxşayırdı, amma onlardan daha uzun idi, sanki, xüsusilə əyri-üyrü dərələrdə və dar yarıqlarda hərəkət etmək üçün düzəldilib.

– Topdan danışmışkən... – Rip gərgin səslə dedi. – O, nədir elə orada... bax orada, qərbə tərəf?

– Harada? – Deyn cəld binoklu qərbə tərəf tutub soruşdu.

– Bizim Hubatın başına oxşayan o qayanı görürsən?.. Ondan sola tərəf.

Deyn cəld kapitanın sevimlisinə bənzəyən qayanı axtarmağa başladı. “Tapdım. Aha... İndi isə bir az sol tərəfə... Bu da o! Yoğun hazır vəziyyətdə tutulmuş lülə... Onlar ki orada minaatan qurublar və “Şahzadə”ni nişan altında saxlayırlar. Deməli, onlar istənilən anda onu yumurtaşəkilli mərmilərlə gülləbaran edə bilirlər. Düzdür, kip bağlanmış gəmi üçün mərmilərin heç bir qorxusu yoxdur, amma əgər bunlar qaz minaları olsa və əgər “Şahzadə” də cavab atəşi açmaq üçün lyukları açsa... Hə, minaatanla zarafat etmək olmaz...”

– İlahi! – o dedi. – Bu Limbo əsl ilan yuvasıdır ki!

– Düz deyirsən, – Rip dedi, – və biz də bu yuvanı necə lazım narahat etmişik... Axı “Şahzadə” niyə uçmur? Onlar istənilən başqa bir yerə enib sonradan bizi də götürə bilərdilər. Niyə elə bir yerə yapışıb qalıblar?!

– Bəs sizə elə gəlmir ki, – Mura dedi, – “Şahzadə”nin bu cür qəribə davranışı hansısa bir şəkildə bizim tapıntılarımızla bağlıdır? Birdən o, havaya qalxmağa çalışsa, dağılar?

– Mən mühəndis deyiləm, – Deyn dedi, – amma mən “Şahzadə”ni vura biləcəm, sən deyən, elə bir şey görmürəm. Bunun üçün onlara minaatanndan daha güclü bir şey lazım olardı...

– Məgər siz “Rimbold” un korpusunda mərmı izləri görmüşdünüz? – Mura soruşdu. – “Rimbold”, sadəcə, hündürlükdən yerə çırpılıb. Sanki, onu müqavimət göstərə bilmədiyi hansısa bir qüvvə yerə çəkib. Ola bilsin, aşağıdakı o uzanıb gizlənənlər bu qüvvənin sirrini bilirlər. Amma bu, onu göstərir ki, onlar nəinki bu planetin səthində, səmasında da ağalığ edirlər...

– Siz də düşünürsünüz ki, bu, qurğudur?.. – Rip soruşdu.

– Kim bilir, – stüard sakitcə dedi, – çox güman ki. – O, binokidan “Şahzadə”yə və ətrafa baxmaqda davam etdi. – Günəş batandan sonra düzənliyə düşüb oraları yaxşı-yaxşı araşdırmaq istədim. Onlardan biri ilə ətrafı və heç bir maneə olmadan söhbət etmək pis olmazdı...

Mura həmişəki kimi sakit və asta danışdı, lakin Deyn anladı ki, Muranın söhbət eləməyə hazırlaşdığı adamı heç də yaxşı şey gözləmir.

– Hm... – Rip dedi. – Bunu təşkil etmək olar. Hələ üstəlik, “Şahzadə”yə gedib çıxmaq və onların özlərindən nə baş verdiyini öyrənmək olar...

– Bəlkə, elə indi radio ilə onlarla əlaqə yaratmağa çalışaq? – Deyn təklif etdi. – Məsafə çox böyük deyil, yaxşı eşidəcəklər...

– O adamların şlemlərini görürsən? – Rip dedi. – Bütün maaşımı ortaya qoyuram ki, onlar bu dəqiqə bizim dalğamızdadırlar. Bircə kəlmə bəsdır ki, bizi pelenqləsinlər. Bu yerləri isə onlar bizdən daha yaxşı tanıyırlar. Yoxsa onlarla qaranlıqda gizlənəncə oynamaq istəyirsən?

Yox, Deyn bunu, qətiyyə, istəmədi. Amma radiodan istifadə etmək fikrindən də vaz keçmək çox çətin idi. “Axı ən asanı kapitanı çağırmaq və onunla danışmaqdır... Onda bütün gecə çöllükdə sürünüb həyatımızı riskə atmazdıq”. Amma hələ Məktəbdə olarkən onlara dəfələrlə deyirdilər: “Sizin işdə sadə və qısa yollar yoxdur, rifahınız, gəminizin və özünüzdün salamat qalmanız, ilk növbədə və istənilən vəziyyətdə fərasətinizdən, təhlükəli anda dərhal qərar qəbul etmək bacarığınızdan asılıdır”. İndi məhz həmin andır, ortaya onun gəmişi və həyatı qoyulmuşdu.

– Hər halda, indi dəqiq bilirik ki, – Rip dedi, – düşmənimiz təkcə doktor və onun seçmə üçlüyü deyil.

– Hə, – Mura gözlərini binokldan çəkmədən dedi. – Düşmən bizdən xeyli çoxdur. Burada haradasa on beş nəfərdirlər...

– Bu, yəqin ki, hələ hamısı deyil, – Rip dedi. – Axı onlar kimdirlər, bu zəhrimara qalmışlar...

– Orada nəse etməyə hazırlaşırlar, – Mura onun sözünü ağzında qoydu. O, bütün bədəni ilə qabağa əyildi.

Deyn cəld binoklu qaldırdı. Stüard haqlıydı. Mühasirəyə alanlardan biri gizlənmədən cəsərlə “Şahzadə”yə tərəf gedirdi və əlində sülhün qədim rəmzi olan ağ əsgə yelləyirdi.

Əvvəlcə elə görünürdü ki, “Şahzadə” danışıqlara girməyə hazırlaşmır. Lakin sonra yuxarı lyuk açıldı və kapitan Celiko göründü.

Ağ bayraqlı adam tərəddüd içində dayandı. Qaranlıq düşdüyündən yaxşı görmək olmurdu. Lakin əvəzində qulaqlıqlarda səslər çox aydın eşidilirdi. Rip haqlıydı, bu qanqsterlər, həqiqətən də, gəminin dalğasında oturmışdular.

– Nə oldu, kapitan, ağlınız başınıza gəldi?

– Elə buna görə gəlmisiniz? – kapitanın xırıltılı səsinə başqası ilə səhv salmaq olmazdı. – Mən öz qərarımı sizə hələ dünən demişəm.

– Kapitan, siz burada acıdan gəbərəne qədər duracaqsınız. Əgər uçmaq istəsəniz...

– Biz uça bilmirik, sizsə içəri girə bilməyəcəksiniz!

– O, haqlıdır, – Mura dedi. – Onların təchizatları ilə içəri girmək qeyri-mümkündür, onu partlatmağınsa mənası yoxdur.

– Düşünürsünüz ki, onlara məhz gəmi lazımdır? – Deyn soruşdu.

Rip fınxırdı.

– Bu ki aydındır. Onlar imkan vermirlər ki, gəmi qalxsın, onu salamat halda ələ keçirtmək istəyirlər. Mərc gələm ki, Riç bizi, sadəcə, “Şahzadə”ni ələ keçirtmək üçün bura gətirib.

Bu arada danışıqlar davam edirdi.

– Kapitan, ərzağı yaddan çıxartmayın, – qulaqlıqlarda qanqsterin səsi gəldi. – Lazım gəlsə, biz burada lap yarım il də otura bilərik. Siz isə yox. Uşaqlıq etməyin. Biz sizə ədalətli saziş təklif etmişik. Sizin axı cibinizdə bir qara qəpik də yoxdur. Əliniz-

dəkiləri də hərracda xərcləmişiniz. Biz sizə ticarət hüquqlarınızdan daha yaxşı bir şey təklif edirik və inanın ki, istədiyimizi əldə edəcəyik, bizim buna səbrimiz çatacaq...

Bəlkə də, göndərilən elçinin səbri çatardı, amma onun dostlarından hansısa birinin səbri artıq tükənmişdi. Tüfəngdən atəş açıldı və kapitan Celiko yoxa çıxdı. Bilmək olmurdu ki, yıxılıb, yoxsa şlüzun içinə atılıb. Lyuku bağladılar.

Müşahidəçilər qayanın üstündə donub-qalmışdılar. Parlamentar açıq-aydın karıxmışdı, görünür, öz əlaltılarından belə bir şey gözləməirdi. Sonra o, ağ bayrağı tullayıb özünü yaxınlıqdakı daşın arxasına atdı və oradan da sürünə-sürünə əvvəlki yerinə qayıtdı.

– Kiminsə orada hövsələsi çatmayıb, – Mura dedi. – Cəfəşanlıq edib. Onu yaman hala salacaqlar. Onların son ümidlərini puç etdi.

– Sizcə, kapitan yaralanmayıb ki? – Deyn soruşdu.

– Bizim qoca qurdumuz bütün bu hoqqaların hamısını bilir, – Rip laqeyd cavab verdi. – Onu aldatmaq mümkün deyil... İndi isə o, acından ölür, amma gəmini verməz. Belə şeylərlə bizimkiləri qorxutmaq olmaz...

Mura, axır ki, binoklu aşağı endirdi.

– Hə, bu arada biz, – o dedi, – öz işimizi də görməliyik. Əlbəttə, qaralıqda gəmiyə gedib çata bilərik, amma içəri necə girmək olar? Çətin ki, gecə vaxtı xahiş etməklə bizə trapı endirərlər. Əsasən də bu atəşdən sonra.

“Hə, qarovulun yanından gözə dəymədən keçib gəmiyə gedib çatmaq çətin olmayacaq, – Deyn binokldan baxa-baxa düşündü. – Gizlənmək üçün kifayət qədər yer var. Həm də bizim burada olmağımızdan, yəqin ki, qanqsterlərin heç xəbəri də yoxdur. Onlar bütün diqqətlərini “Şahzadə”yə yönəldiblər. Amma Mura haqlıdır, bizə trapı endirməzlər...”

– Düşünmək lazımdır... – Mura dilucu dedi. – Yaxşı-yaxşı düşünmək lazımdır...

– Bura baxın, axı biz burada düz idarəetmə otağı səviyyə-sində dayanmışıq, – birdən Rip dedi. – Bəlkə, hansısa bir siqnal fikirləşib tapaq?.. Xəbərdarlıq edək ki, adam göndəririk?..

Deyn gəmiyə yollanmağa hazır idi. O, gözlərini qıyıb xəyalı xətlə üstündə dayandıqları qayanın zirvəsi ilə gəminin burununu birləşdirdi.

– Tələsmək lazımdır, – Mura qeyd etdi. – Gecə tez düşür...

Rip göyə baxdı. Göyün üzü qara buludlarla örtülmüşdü. Günəş artıq batmışdı, demək olar, qaranlıq çökmüşdü.

– Tapdım, – Rip dedi. – Gəlin gödəkcələrimizlə üstümüzü örtüb fənərlərlə siqnal göndərək. O halda aşağıdan işığı görməyəcəklər, “Şahzadə”kilər isə, bəlkə də, diqqət yetirələr...

Stüard heç bir söz demədən kəmərinə açdı və gödəkcəni soyunmağa başladı. Bunu görəni kimi Deyn də cəld gödəkcəsini çıxartdı. Sonra isə onlar soyuqdan titrəyə-titrəyə gödəkcələrini başlarının üstünə atıb çadır düzəltdilər. Rip isə onların arasında çömələrkə oturdu və fənəri yandırılıb-söndürməklə tacirlərin kod dilində fəlakət siqnalını göndərməyə başladı. Onlar özləri də güman etmirdilər ki, məhz elə bu dəqiqə kimsə idarəetmə otağından düz elə onlara tərəf baxır. Əgər baxan varsa da, qaranlıqdakı bu zəif işartıya fikir verəcəkmidi?..

Birdən “Şahzadə”də fırtına mayakı alışıdı – sarı-mavi işıq sütunu sıx buludları işıqlandırılıb göyün dərinliklərində yoxa çıxdı. Bir neçə saniyədən sonra o sönüb qırmızımtıl rəng aldı. Mura rahatlıqla nəfəs aldı.

– Onlar siqnalı qəbul ediblər, – o dedi.

– Haradan bilirsiniz ki? – Deyn soruşdu. O özü heç bir şey başa düşməmişdi.

– Onlar fırtına mayakını işə saldılar. Görürsünüz, o, yenə də tündləşib. Hə, onlar siqnalı qəbul ediblər, – Mura gödəkcəsini geyinirdi. – İndi isə baş verənlər barədə Vilkoksa xəbər vermək və “Şahzadə” ilə əlaqə yaratmaq üçün bir şey fikirləşmək lazımdır.

Onlar kraulərə tərəf düşdülər. Xəbərləri çatdırmaq elə də çox vaxt aparmadı.

– Axı onlar bizə cavab verə bilmirlər, – Vilkoks etiraz etdi.

– Əgər siqnalımızı qəbul etdiklərini bizə bildirmək üçün başqa yollar olsaydı, onlar heç bir vaxt proyektoru qoşmazdılar...

– Biz ora adam göndəririk. İndi isə onlara çatdırmalıyıq ki, o çıxır, onu gözləyib göyertəyə alsınlar, – Rip cəld dedi.

Açıq-aydın görünürdü kü, bu plan Vilkoksun ürəyincə deyildi. Onlar onu yaxşı-yaxşı, ətraflı müzakirə etdilər, lakin heç bir qərara gələ bilmədilər.

Mura ayağa qalxdı.

– Bir azdan lap qaranlıq olacaq. Dərhal qərar qəbul etmək lazımdır, çünki qayaya işıqkən çıxmaq daha məsləhətlidir. Beləliklə, kim gedir və nə zaman gedir? Heç olmasa, bunu onlara işarə edə bilərik...

– Şennon, – Vilkoks dedi. – Sənin pişik gözlərin, deyəsən, bizə indi lazım olacaq. Baldurda, səhv etmirəmsə, sən heç də Sinbaddan pis görmürdün... Cəhd etməyə razısan? Deyək ki... – o, saatına baxdı, – saat iyirmi bir sıfır-sıfırda çıxarsan... Lap qaranlıq olacaq, quldurlar isə, yəqin ki, postlarında artıq mürgüləməyə başlayarlar...

Cavaba ehtiyac yox idi, Ripin gülümsəyən sifətinə baxmaq kifayət idi. O, qayaya dırmaşa-dırmaşa dili altında elə hey hansısa mahnını zümzümə edirdi.

– Gəmiyə çatanda, – Mura qeyd etdi, – onlara deyin ki, bizə mayakla siqnal versinlər. Sizin sağ-salamat çatdığınızı bilmək istərdik.

– Mütləq, dostum! – “Ribold”da gördükləri dəhşətli səhnədən sonra birinci dəfə idi Ripin kefi yenə də açıldı. – Mənə görə isə narahat olmayın. Baldurda olanlarla müqayisədə bu, sadəcə, şən gəzintidir...

Amma Mura çox ciddi idi.

– Düşməni lazımı qədər qiymətləndirməmək təhlükəlidir, – o dedi. – Rip, axı dünənki uşaq deyilsiniz, özünüz hər şeyi yaxşı bilirsiniz. Bizim vəziyyətdə mənasız yerə riskə getmək olmaz.

– Hər şey qaydasında olacaq, dostum! Mən onların yanından ilan kimi sürünüb keçərəm. Onlar heç nə eşitməyəcəklər.

Qayanın təpəsində Deyn və Mura yenə gödəkcələrini çıxartdılar və Rip mühasirədə olan “Şahzadə”yə məlumat göndərənə qədər yenə də nəmişlikdən və soyuqdan titrəməyə başladılar. Bu dəfə cavab siqnalı gəlmədi, amma onlar əmin idilər ki, birinci siqnaldan sonra gəmidəkilər onların qayasından gözlərini çəkmirlər.

Mura və Deyn öz postlarında qaldılar, Rip isə kraulərə qayıdıb təyin edilmiş vaxtı gözləməyə başladı. O, gözdən itəndən sonra Deyn küləkdən qorunmaq üçün daşlardan divar tikməyə girişdi.

Onlar ancaq bir-birinə sıxılmaqla isinə bilərdilər. Onlar daş divarın arxasında bükülüb səbirlə Ripin gəmiyə sağ-salamat gedib çatdığını bildirən siqnalı gözləməyə başladılar.

– İşıqlar, – Mura donquldandı.

“Şahzadə”nin projektorlarının işıqları əvvəlki kimi gecənin qaranlığını yarırdı. Amma Mura başqa şeydən danışırdı – qaranlıq çöllükdə zəif işıqlar görünürdü. Bu işıqlar “Şahzadə”nin ətrafında halqa kimi düzülmüşdü.

– Rip üçün lap yaxşıdır ki! – Deyn dedi. – Yolu daha asanlıqla tapa biləcək...

– Zənn etmirəm, – Mura etiraz etdi. – Onlar bu dəqiqə sayıq-dırlar. Çox güman ki, postların arasına gözətçi buraxacaqlar.

– Sizcə, onlar bizim burada olmağımızı başa düşüblər və indi də Ripi güdürlər?

– Bəlkə də, elə belədir. Amma hər halda, onlar kapitanın istənilən hərəkətinə hazırdırlar... Bura baxın, Torson, nəse hiss etmirsiniz ki? Bizim altımızda... qayada?

Əlbəttə ki! Deyn yenə də həmin pulsasiya edən ritmi hiss etdi. Xarabalıqların arxasındakı dərəyə nisbətən o, burada daha zəif duyulurdu, amma əvəzində bir dəqiqə də olsa dayanmırdı. Görünür, qurğu tam gücü ilə işləyirdi.

– Bax budur bizim “Şahzadə”ni tutub saxlayan, – Mura dedi.

Onların burada gördükləri tədricən birləşib ümumi bir mənərə yaratdı. Görünür, qanqsterlərin əlində kosmosdan gəmiləri Limboya çəkməyə qadir olan müdhiş bir qurğu vardı. Düzdür, kapitan hələ planetin bu qərribə xüsusiyyətlərini bilmir, qanqsterlər isə “Şahzadə”ni sağ-salamat ələ keçirmək istəyirlər. Ona görə də onlar qurğunu daim gərginlik altında saxlamağa məcburdurlar, əks halda gəmi uçub gedər və onu da o birilər kimi dağıtmalı olarlar...

– Belə halda bizim ancaq bir çıxış yolumuz var, – Deyn asta-ca dedi. – Bu qurğunu tapmaq və ...

– Partlatmaq? Hə... Əgər Rip sağ-salamat gedib çatsa, biz bununla məşğul olarıq.

– “Əgər?..” Düşünürsünüz ki, gedib çatmaya da bilər?

– Torson, siz Kosmodonanmada hələ yenisiniz... İnsan bir-iki il uçuqdan sonra çox sakit və ehtiyatlı olur. O, anlamağa başlayır ki, “uğur” anlayışı müvəffəqiyyətlər və məğlubiyyətlərlə sıx bağlıdır. Biz heç bir zaman əminliklə deyə bilmərik ki, hansı hərəkət planı uğurlu olacaq. Həmişə gözdən yayınan nəşə tapılır, həmişə bizdən asılı olmayan amillər olur. Şennonu götürək... Onun çoxlu üstünlükləri var, məsələn, qaranlıqda çox iti görməsi, böyük təcrübəsi, inadkarlığı və soyuqqanlılığı. Yeri gəlmişkən, onun qaranlıqda olduqca yaxşı görməsini biz bu yaxınlarda, təxminən, buna oxşar bir vəziyyətə düşəndə bildik. Bundan başqa, o, indi ətraf yerləri və düşmən postlarının mövqeyini də yaxşı-yaxşı öyrənib... Ona görə də demək olar ki, onun uğur qazanmağa səksən faiz şansı var. Amma yerdə hələ iyirmi faiz də qalır... Ona görə həm o həm də biz istənilən gözlənilməz hadisələrə hazır olmalıyıq, onun sağ-salamat gedib çatdığını göstərən siqnalı görməyə nə qədər...

Onun bu cür soyuq mühakimələri Deyni kaxırdırmışdı. Onlarda Kamilin skeptisizmindən nəşə vardı, lakin onlar daha da inandırıcı, dəqiq və dəhşətliydi... Kamil... O, indi haradadır?.. Onu bu postların birindəmi saxlayırlar? Yoxsa planetin təkinə, o müəmmalı qurğunun yanına sürüyüb aparıblar?..

– Sizcə, onlar Kamilə nə ediblər? – o, Muradan soruşdu.

– Onlar üçün o, biz və bizim nə edəcəyimiz haqqında informasiya mənbəyidir... Ona görə də onu, əlbəttə ki, başçılarının yanına aparıblar. Mən düşünürəm ki, o, sağdır və nə qədər ki onlara lazımdır, yaşayacaq.

Bu cavabda müdhış eyham vardı və Deyn birdən “Rimbold”un heyətinin taleyini yada saldı.

– Bu kəşfiyyatçılar... – o dedi. – Rip yanılmayıb ki? Onları, doğrudan da, blasterlə yandırdılar?

– Hə, o yanılmayıb, – Mura soyuq cavab verdi və bu zahiri sakitlikdən deyilən sözün mənası daha da dəhşətli oldu.

Sakitlik çökdü. Onlar tərpnəmədən oturmuşdular və yalnız

hərdənbir əlləri və ya ayaqları keyiyəndə oturdular vəziyyəti dəyişirdilər. Düzənlikdə proyektorun işığı əvvəlki kimi qaranlıq səmaya dirənirdi.

Çox soyuq idi, amma buna baxmayaraq, vibrasiyanın pulsasiyalı ritmi, sanki, laylay çaldığından onları yuxu basırdı. Yuxuya getməmək üçün Deyn “Yükləmə qaydaları”ndan bütöv fəsilləri dönə-dönə təkrarlayırdı. O, bu fəsilləri uçuş zamanı əzbərləmişdi. Eh, kaş ki bu dəqiqə Van Raykın rahat şöbəsində, istidə və təhlükəsizlikdə oturub gələn yükün sənədləri ilə tanış olardı və kontragentlə gözlənilən söhbətə hazırlaşaydı...

Aşağıda qaranlıqdan zəif fit səsi gəldi. Rip xəbərdarlıq edirdi ki, çıxır. Deyn binokldan yapışdı, amma əlbəttə ki, qaranlıqda heç bir şey görmədi.

Bundan sonra saatlar günlər kimi uzandı. Deyn gözlərini mayakın işığına elə zilləmişdi ki, axırda gözləri ağrıdı. Heç nə dəyişmirdi və heç bir şey baş vermirdi. Sonra Mura yerində qurcalandı, gödəkənin altında fənər zəif işıqlandı və Deyn soruşdu:

– Nə qədər keçib?

– Dörd saat, – Mura cavab verdi.

Dörd saat... “Şahzadə”yə çatmaq üçün iki, uzağı üç saat kifayətdir... hətta əgər dolayı yolla getsən və gözətçilərin keçməsinə gözləsən belə... Görünür, Muranın dediyi həmin iyirmi faiz işə düşüb. Rip keçə bilməyib.

13. Hücüm və dalan

Artıq dan yeri sökülürdü. Şərq tərəfdə göy üzü işıqlanırdı. “Şahzadə”dən daha heç bir siqnal gəlmədi, artıq buna ümid də etmirdilər.

Deynin artıq fəaliyyətsiz oturmağa səbri çatmırdı. O, gizləndiyi yerdən çıxıb ətrafa göz gəzdirmək üçün yarğan boyunca getməyə başladı. Üstünə çıxdıqları qaya iki dil bənzəyən dərinin arasında yerləşirdi. Bu dərələrin birində Vilkoksla Kostı gizlənmişdilər, o birini isə onlar hələ araşdırmamışdılar.

Bu araşdırılmamış dərədə Deyn çay gördü. O artıq bilirdi ki, Limboda həyat suyun ətrafında cəmlənmişdi, harada su varsa, orada da həyat vardı. Çayın sahilləri boyunca otluqlar və kolluqlar uzanırdı. Burada eləcə də balaca zəmilər də vardı. Deyn on zəmi saydı.

Amma bu dəfə zəmilərdə işləyirdilər. İki limbolu bitki cərgələri arasında yavaş-yavaş hərəkət edərək özlərinin sapşəkili qısqacları ilə köklərin ətrafındakı torpağı yumşaldırdı. Onların hər bir hərəkəti zamanı şarşəkili bədənləri yırgalanırdı.

Onlar birdən donub-qaldılar. Nə başları, nə də gözləri olmadığından Deyn onların bu dəqiqə nə etdiklərini başa düşə bilmirdi. Amma anlamaq olurdu ki, nəyəsə qulaq asırlar, yaxud da baxırlar.

Daha üç limbolu da göründü. Onlar üstündə pişik boyda hansısa bir heyvan sallanan uzun ağac aparırdılar. Ovçular fermerlərə yaxınlaşıb ağacı yerə atdılar. Binokldan onların bir-birinin qısqaclarından necə yapışib dövrə vurduğunu görünürdü.

Kiminsə əli Deynin çiyinə düşdü. O diksinib dala döndü. Onun qarşısında barmağını dodağına qoymuş Mura dayanmışdı.

– Sakit, – stüard pıçiltı ilə dedi, – bura hansısa bir krauler gəlir...

Limbolular yenə də birsaniyəlik donub-qaldılar və birdən qeyri-adi sürətlə hərəsi bir tərəfə qaçdı. Çayın sahili boşaldı.

Sübh səssizliyini tırtıl altında qalan çınqıl və kəsək xırçılıtsı pozdu və dərəyə krauler girdi. Kamil haqlıymış, bu, qeyri-standard maşın idi. O, ensiz və çox uzun idi, onun korpusu isə hərəkət zamanı çox qəribə şəkildə əyilirdi.

İdarəetmə pultunun arxasında insan oturmuşdu. Onun sifətini şləmin günlüyü örtürdü, özü isə Riç və onun adamları kimi geyinmişdi.

Muranın barmaqları Deynin çiyini sıxdı. Amma Deyn özü də kolluqdakı yüngül tərpenişi görmüşdü. Sonra isə kolların arasından üst şarına ağır çaydaşı sıxmış limbolu çıxdı. Onun ardınca ikincisi də göründü. O da çaydaşı aparırdı.

– Payını yaman verəcəklər... – Mura yavaşca pıçıldadı.

Krauler tırtılları ilə çınqılları xırçıldada-xırçıldada və çayın suyunu ləpələndirərək tələsmədən irəliləyirdi. Budur, o, birinci zəmiyə çatdı, onun tırtılları alçaq çəpəri dağıdıb zəmidəki bitkiləri əzməyə başladı.

Kolluqda gizlənmiş limbolular kraulerdən bir addım da geri qalmayaraq səssizcə onun dalınca gedirdilər. Hər biri çaydaşı və ya qaya parçası daşıyırdı, göründüyü kimi, kələk artıq baş tutmalı idi.

Maşın üçüncü zəmini əzməyə başlayanda zəminin qəzəblənmiş sahibləri zərbə endirdilər. Dəqiq tuşlanmış daş axını kraulerin və onun sürücüsünün üstünə töküldü. Çaydaşından biri düz şlemə dəydi, sürücü boğuc səslə ufuldayıb ayağa qalxmaq istədi, amma təzədən pultun üstünə yığıldı. Maşın ləngər vurub bir tırtılı ilə qaya parçasının üstünə çıxdı və böyrü üstə əyildi.

Deyn və Mura qayadan cəld üzuaşağı götürülməyə başladılar. Şübhəsiz, sürücü buna layiq idi, amma o, insan idi və onlar qeyri-humanoidlərə onu öldürməyə imkan verə bilməzdilər. Limbolular yoxa çıxdılar. Amma ki Deynlə Mura bütün ehtiyat tədbirlərini görmüşdülər – onlar ətrafdakı kolluqları hipnoşüaatanla zərərsizləşdirdilər. Sonra Deyn sürücünün yumşalmış bədənindən yapışıb onu kollardan uzağa, qayanın arxasına sürüdü. Burada onlar lazım gəldikdə limboluların yeni həmləsinə davam gətirə bilərdilər. Mura hipnoşüaatanı əlində hazır vəziyyətdə saxlayıb onun ardınca gedirdi.

Amma yeni hücum olmadı. Bəlkə, hipnoşüaatan təsir göstərrib, ola da bilsin ki, onları daha iki insanın görünməsi qorxudub, amma hər halda, limbolular daha gözə dəymirdilər. Dərə indi tamamilə boş görünürdü, təkəcə Mura, Deyn və onların ayaqları altında sərələnməmiş sürücü qalmışdı.

– Dırmaşmağa çalışmaq?.. – Deyn başı ilə qayanı göstərdi.

Mura qımışdı.

– Yoxlayın görək, – o dedi. – Amma mənə elə gəlir ki, yalnız kreks həvəskarı çiyində bu boyda yüklə ora dırmaşa bilər...

Deyn özünə gəldi. Əlbəttə, Mura haqlıydı. Qayaya hətta boş əllərlə belə dırmaşmaq asan iş deyildi, bu boyda ağır cəmdiyi ora dartıb aparmaqsa heç mümkün deyildi.

Bu arada isə kontuziyalı sürücü inildəyib tərpəndi. Mura bir dizi üstə çöküb, ilk növbədə, blasterli qoburu açıb çıxartdı və elə dərhal da öz kəməmindən asdı. Sonra çatlamış şlemin ipini boşaldıb onu sürücünün başından çıxartdı və işgüzar surətdə onun qırılmamış yanaqlarını şapalaqlamağa başladı.

Təsir etdi. Qanqster gözlərini döyüb ayağa qalxmaq istədi. Mura tez yaxasından yapışdı ona oturmağa kömək etdi.

– Getmək vaxtıdır, – stüard dedi. – Kömək et görüm...

Birlikdə onlar qanqsteri ayağa qaldırıb qayanın ətrafına dövrə vurmaqla Vilokks və Kostinin gizləndikləri yerə apardılar.

Qanqster heç nə başa düşmürdü, o təkcə müvazinətini saxlamağa çalışırdı. Buna baxmayaraq, Mura onun əllərindən bərk-bərk yapışmışdı və Deyn anlayırdı ki, stüard istənilən anda sərbəst güləşin fəndlərindən birini tətbiq etməyə hazırdır. “Şahzadə”də isə sərbəst güləş üzrə onun tayı-bərabəri yox idi.

Deyn isə elə hey ətrafa göz gəzdirirdi. O heç istəmirdi ki, dəqiq atılmış çaydaşının hədəfi olsun. Məntiqlə düşünsə, limbolular onları bu əclafların müttəfiqləri hesab etməliydi. Deməli, indi onların limbolularla ticarət əlaqələri yaratmağa heç bir ümidləri qalmamışdı. Amma onlar insanı qeyri-humanoidlərin ixtiyarına verə bilməzdilər axı!..

Qanqster qan tüpürdü və Muraya müraciət edərək dedi:

– Siz yoxsa Omberin adamlarısınız? Mən bilmirdim ki, sizi də bura çağırıblar...

Muranın sifəti qımıldanmadı.

– İş olduqca mühümdür, – o dedi. – Çoxlarını çağırıblar...

– Başımı kim belə dağdıb? Bu lənətə gəlmiş məxluqlar?..

– Hə, limbolular. Onlar sizi daşa basmışdılar.

Qanqster qeyzlə dişlərini qıncırdatdı.

– Onların hamısını çoxdan yandımaq lazım idi!.. Vay o hala ki, bu təpələrdə görünəsən, o saat əlləşirlər ki, sənin başını dağıtınlar... Onlara yenə də blasterin dadını göstərmək lazımdır... Amma onlara çatmaq çox çətindir, çox sürətlə qaçırlar...

– Haqlısınız, – Mura təsdiqlədi. – İndi isə bu tərəfə.

O, əsiri ikinci dərənin döngəsinə tərəf itələdi. Amma o birisinin, deyəsən, ilk dəfə olaraq ürəyinə nəsə damdı.

– Bəs niyə ora? – o gah Deynə, gah da Muraya baxa-baxa soruşdu. – Axı o, qapalı dərədir...

– Bizim orada kraulerimiz var, – Mura başa saldı. – Zənimcə, sizin vəziyyətinizdə piyada getmək olmaz, maşında getsəniz, daha yaxşı olar.

– Bəs?.. Hə, bəlkə də, haqlısınız... Başım elə hey uğuldayır... – o, sərbəst əlini qaldırıb üz-gözünü turşuda-turşuda sağ qulağının üstündəki şişi yoxladı.

Deyn rahat nəfəs aldı. Muranın tayı-bərabəri yox idi. İndi, deyəsən, bu uzundrazı lazımı yerə dava-şavasız çatdırmaq mümkün olacaq.

Mura yenə də əsirin əlindən bərk-bərk yapışmışdı. Onlar iri daş qalağının yanından keçib bir dəqiqədən sonra mağaraya girdilər. Burada isə onları Vilkoksla Kostı qarşıladı. Elə bu vaxt qanqster krauleri gördü və hər şeyi başa düşdü. O, büsbütün gərilib elə qəfildən dayandı ki, Deyn özündən asılı olmadan düz onun üstünə uçdu. Qanqster sərbəst əlini tez kəmərinə atdı, amma qoburu tapa bilmədi.

– Siz kimsiniz? – o, xınlıqlı səslə soruşdu.

– Bura bax, dostum, burada sualları biz veririk! – Kostı dedi və yaxınlaşıb onu başdan-ayağa süzdü. – İndi bu dəqiqə sən deyəcəksən kim olduğunu!

Qanqster kömək görmək ümidi ilə geri çevrildi. Amma Mura əlinin bir hərəkəti ilə onu təzədən üzü Kostiyə Vilkoksa tərəf qoydu.

– Hə, – stüard mülayim səslə dedi. – Biz çox bilmək istərdik ki, siz kimsiniz?

Onlar cəmi dörd nəfər idilər və bəlkə, məhz buna görə də əsir həyasızlaşmışdı.

– Aha! – o, təntənəli şəkildə dedi. – Siz həmin o gəmidənsiniz!..

– Gəmilərin birindən, – Mura ona düzəliş verdi. – Bu planetdə çox, lap çox gəmi var.

Bu sözlər elə təsir etdi ki, sanki, o, əsirin üzündən möhkəm bir yumruq vurdu. Deyn də ruhlanıb əlavə etdi:

– Məsələn, kəşfiyyatçıların gəmiləri var...

Əsir səndələdi. Qana bulanmış sifətinin birdən-birə rəngi qaçdı. O, sanki, bağırmaq üçün dodağını dişlədi.

Vilkoks kraulerin tırtılının üstünə oturdu, öz blasterini çıxarıb dizinin üstünə qoydu və onun lüləsini əsirin düz qarına tuşladı.

– Hə, burada xeyli gəmi var, – o dedi. Əgər onun almacıq sümüklərindəki şişlər olmasaydı, kənardan baxanda fikirləşmək olardı ki, o, kübar bir söhbət aparır. – Sizcə, biz onların hansındanıq?

Amma əsir hələ sınımamışdı.

– Siz həmin o “Günəş şahzadəsi”ndənsiniz... – o donqulandı.

– Niyə belə düşünürsünüz ki? – Mura cəld soruşdu. – O biri gəmilərdə sağ qalan yoxdur, hə?.. Yaxşı olar ki, özünüz bizə hər şeyi danışasınız.

– De gəlsin! – Kostı əzgin əsirin üstünə getdi və başının üstündə dayandı. – Danış görüm, gözəl oğlan, amma bizim vaxtımızı və öz sağlamlığımızı qorul.. Bax ha, əgər sussan, bizim səbrimiz daşa bilər, başa düşdün?..

Aydın idi ki, əsir başa düşdü. Muranın sakit səsindəki təhlükəni başa düşdü. Kostinin iri tüklü əllərindəki təhlükəni gördü...

– Siz kimsiniz və burada nə edirsiniz? – yenə də Vilkoks başladı.

– Mənim adım Lev Snolldur, – qanqster qaşqabaqlı cavab verdi, – və əgər siz “Günəş şahzadəsi”ndənsinizsə, onda mənim burada nə etdiyimi bilirsiniz... Sizde isə heç bir şey alınmayacaq, sizin gəminizi ürəyimiz istəyən qədər saxlayacağıq...

– Nə danışırınsınız? – Vilkoks saıtləri uzada-uzada istehzal şəkildə dedi. – Deməli, siz düzənlikdə dayanan həmin o gəmini ürəyiniz istəyən qədər saxlayacaqsınız? Görəsən, hansı kəndirlə saxlayacaqsınız ki?

Əsir istehzal şəkildə dişlərini ağartdı.

– Bizim kəndirə ehtiyacımız yoxdur, – o dedi. – Bizə planein özü kömək edir... Bizə lazım olanda o, tələyə çevrilir...

Vilkoks üzünü Muraya çevirdi:

– Onun yoxsa beyin sarsıntısı var?

Mura başını yırgaladı.

– Ona oxşar bir şey... – o dedi. – Dəqiq deyə bilmərəm, həkim deyiləm ki. Amma beyni necə lazımdır silkələniб...

Snoll qurulmuş tələyə düşdü.

– Əgər mənim dəli olduğumu düşünürsünüzsə, yanılırsınız... Axı siz bilmirsiniz ki, biz burada nə tapmışıq! Biz Sələflərin maşınıni tapmışıq və o, hələ də işləyir! O, gəmiləri düz kosmosdan çəkib yerə çırpır!.. Nə qədər ki o işləyir, sizin “Şahzadə” heç vaxt havaya qalxa bilməz. O hətta polis drednoudu olsa belə... Biz lap drednoudun da öhdəsindən gələ bilərik, bu, bizim əlimizdə heç nədir!

– Maraqlı məlumatlardır! – Vilkoks dedi. – Deməli, sizdə hansısa bir maşın var və o, gəmiləri düz kosmosdan çəkə bilir? Əladır ki! Bəs yaxşı, bunu kim sizə deyib? “Pıçıldayanlar”?..

Snoll qıpqırmızı oldu.

– Dedim axı, dəli deyiləm!

Kosti əllərini onun çiyinə qoydu və basıb daşın üstünə oturdu.

– Hə, hə, əlbəttə... – onu sakitləşdirə-sakitləşdirə istehza ilə dedi. – Hər şey siz deyən kimidir... Bax belə böyük bir maşındır və onu Sələflər idarə edirlər... O, dartılıb kosmosa girir və bax, belə edir... – Kosti qəfildən qanqsterin gözünün qabağında yumruğunu elə sıxdı ki, elə bil, mılçək tutdu.

Lakin əsir artıq bir az özünə gəlmişdi.

– İstər inanın, istər inanmayın, öz işinizdir, – o dedi. – Bax, görərsiniz, əgər sizin kütbeyin kapitanınız uçmaq istəsə nə baş verəcək. Yönlü bir şey alınmayacaq... Tezliklə elə sizin hamınızı da tutacaqlar...

– Sizcə, bizi tutmaq çox asan işdir? – Vilkoks sol qaşını qaldırıb soruşdu. – Biz artıq xeyli vaxtdır buradayıq, amma bizim burada olmağımızdan onların heç xəbəri də yoxdur.

Snoll karıxmış halda onları süzdü.

– Nə gopa basırsınız?.. – nəhayət ki, onun səsi çıxdı. – Siz ki “Şahzadə”dənsiniz... Sizin əyninizdəki tacirlərin formasıdır...

– Amma siz buna tam əmin deyilsiniz, elə deyilmi? – Mura sakit səsle soruşdu. – Axı ola bilər ki, biz sizin bu tələnlə

qamarladığınız başka bir gəmidənlik. Nəyə görə belə əminsiz ki, heyətlərin biri də olsa sağ qalmayıb? Ola bilsin ki, sağ qalanlar hələ də bu ətraflarda dolaşırlar.

– Əgər lap siz deyəndirsə, əmin olun ki, onların axırlarına az qalıb!.. – Snollun ağzından çıxdı.

– Hə də, siz ki onların işini həll etməyi yaxşı bacarırsınız! Bax bu şeylərin köməyi ilə! – Vilkoks blasteri qaldırdı. – “Rimbold”un heyətinin öhdəsindən gəldiyiniz kimi!..

– Mən orada olmamışam! – Snoll boğuc səsle dedi. Səhərin soyuğuna baxmayaraq, onun sifətindən tər axırdı.

– Amma mənə elə gəlir ki, sizin hamınız cinayətkarsınız, – Vilkoks elə həmin kübar tonla etiraz etdi. – Yeri gəlmişkən, siz əminsizmi ki, sizin başınıza görə mükafat təyin etməyiblər?

Elə bu an əsir tab gətirə bilmədi. O, yerindən götürüldü ki qaçsın, amma Kostinin güclü əlləri onu təzədən yerinə oturtdu.

– Hə, hə, hə!!! – isterik şəkildə qışqırdı. – Hə, təyin ediblər! Hə, nə olsun ki? Nə edə bilərsiniz ki? Silahsız adamı öldürmək istəyirsiniz? Alın! Öldürün!..

Tacirlər zaman və vəziyyət tələb edəndə amansız ola bilirdilər, lakin Deyn əla bilirdi ki, Vilkoks heç bir vaxt silahsız adama xətər yetirməz, hətta əgər bu adamın başına görə mükafat təyin olunmuş olsa və o, cani və qatil kimi Kosmik polis tərəfindən axtarılsa belə. Lakin bu vaxt söhbətə yenə Mura başladı.

– Öldürmək? Nə üçün? – o, sakitcə dedi. – Biz azad tacirlərlik, siz isə bunun nə demək olduğunu çox gözəl bilirsiniz. Blasterdən asan ölüm o biri dünyaya yollanmaq üçün çox asan üsuldur. Amma burada, Federasiyadan kənarında, məskunlaşmamış dünyalarda biz bəzi şeylər öyrənmişik... Siz məni başa düşürsünüz, Lev Snoll?

Stüardın sifətində hədələyici ifadə yox idi, onun üzünə yenə də gülərüz və sakit görünürdü, amma Snoll cəld gözünü ondan çəkdi. O, bərkdən udqundu.

– Siz cürət etməzsiz... – o, inamsız səsle dedi.

Deyəsən, o, nəhayət, başa düşdü ki, qarşısında dayanan insanlar onun əvvəlcə düşündüyündən daha təhlükəlidirlər.

Cinayət aləmində azad tacirlər haqqında ən xoşagəlməz şeyilər gəzirdi. Onları Kosmik polisdən də amansız hesab edirdilər, amma hələ üstəlik, azad tacirlər heç bir nizamnamə və təlimatlarla məhdudlaşdırılmamışdılar. Ona görə də Snoll inandı ki, bu mehriban sifətli balaca adamdan hər şey gözləmək olar.

– Məndən nə istəyirsiniz? – o soruşdu.

– Həqiqəti, – Vilkoks dedi.

– Mən sizə hər şeyi olduğu kimi demişəm... Biz dağlarda Sələflərin qurğusunu tapmışıq... O, gəmilərə, onlar şüanın... yaxud da sahinin təsir dairəsinə girəndə təsir göstərir... mən dəqiq bilmirəm... Bilmirəm o, necə işləyir. Onu müxtəlif ratsiyalardan başı çıxan ən kəlləli oğlanlardan başqa heç kəs görməyib...

– Bəs onda “Şahzadə” niyə rahat enib? – Kosti soruşdu.

– Ona görə ki, bu qurğu söndürülmüşdü. Axı Salzar sizin göyertənizdə idi...

– Salzar kimdir ki? – Mura soruşdu.

– Salzar. Qart Salzar. Bizim burada tapdığımızın nə olduğunu birinci o bildi. Bura kəşfiyyatçılar uçub gələndə isə əmr verdi ki, hamımız gizlənək... O bilirdi ki, əgər bu planet hərraca qoyulsa, bizim hamımızın işi bitəcək. O, tez birtəhər əl gəzdirdiyimiz hansısa əzik-üzük bir gəmiyə oturub özünü Naksosa çatdırdı. Orada isə nə baş verdiyini özünüz də bilərsiniz... O, sizin başınızı bişirib gəminizi bura gətirdi... yaxşı gəmidir, içi də boşdur, qənimətimizi daşımaq üçün bizə elə beləsi lazım idi...

– Qəniməti? Bəs sizin özünüz bura necə düşmüşünüz? Qəza?

– Bura qəza nəticəsində Salzar düşüb. On-on iki il əvvəl. O, canını yaxşı qurtara bilib və öz dəstəsi ilə ətrafı axtarmağa başlayıb... Bu yolla da onlar bu maşını tapıblar və yandırıb-söndürməyi öyrənənə qədər onu araşdırmağa başlayıblar. Bura kəşfiyyatçılar gələndə isə o söndürülmüşdü. Söndürmüşdük ki, o qayıdanda...

– Heyif ki, dağıtmamısınız. Maşın haradadır? – Vilkoks soruşdu.

Snoll başını buladı.

– Bax bunu mən bilmirəm... – Kosti ona tərəf əyiləndə o, cəld bağırdı. – Vallah, bilmirəm! Onun harada olduğunu və necə işlədiyini təkcə Salzar və onun adamları bilir.

– Bəs onlar necə nəfərdirlər? – Kosti soruşdu.

– Salzar və daha üç-dörd nəfər... O, dağlardadır... harada-sa bax oralarda... – o, titrəyən barmaqlarını dağlara tərəf tutdu.

– Məncə, sən daha çox şey bilirsən... – Kosti sözə başlamışdı ki, Deyn onun sözünü kəsdi:

– Bəs Snoll kraulərdə nə edirdi? Yoxsa o, bunu da bilmir?..

Mura şləmin ipini bərkidib gözünü endirdi və dedi:

– Mənə elə gəlir ki, biz səhlənkərlər edirik. Gərək gözətqi qoyardıq, Snollun yoldaşları da dərəyə gəlib çıxı bilərlər...

Snoll dinməzəcə öz çəkmələrinin burnuna baxırdı.

– Mən baxaram, – Deyn deyib qayaya tərəf qaçdı.

İlk baxışdan keçən axşamdan bəri çöllükdə heç bir şey dəyişməmişdi. Əvvəlki kimi “Şahzadə” düzənlikdə bağlı lyukları ilə əlçatmaz qala kimi ucalırdı və əvvəlki kimi onun ətrafında qanqsterlər qaynaşırdı. Amma qayalar tərəfə daha bir qəribə krauler gəlirdi. Sürücünün arxasında isə iki qanqster oturmuşdu, onların arasındakı Ticarət donanmasının sarı formasındakı insanı görəndə isə Deynin ürəyi düşdü.

Deyn onun sifətini hətta binokldan da görə bilmirdi, amma bu, əlbəttə ki, Rip idi. Deyn başa düşdü ki, krauler Snollun tələyə düşdüyü həmin dərənin girişinə tərəf gedir.

Bu həm Ripi azad etmək, həm də düşmənlə sıralarına böyük zərbə vurmaq üçün əla fürsət idi! Deyn qayanın kənarına süründü və qışqırmağa ürək etmədiyi üçün var qüvvəsi ilə əllərini yelləməyə başladı. O, bu yolla aşağıdakı dostlarının diqqətini çəkməyə çalışırdı. Onu dərhal gördülər. Villkoksla Mura başlarını yellədilər, Kosti isə dərhal Snollu mağaranın içinə sürüyüb apardı. Deyn öz postuna qayıdıb get-gedə artan həyəcanla kraulerin dərəyə girməsini gözlədi.

14. İyerixon borusu

Mura qayaya dırmaşib Deynin yanında oturdu.

– Məncə, bizim şarşəkilli müttəfiqlərimizin taktikasını tətbiq etməyin indi əsl vaxtıdır, – o dedi. – Torson, siz yaxşı daş ata bilirsinizmi?

O, öz ətrafına göz gəzdirib yumruq boyda çaydaşı tapdı, nişan alıb var gücü ilə tulladı. Daş qövsvari uçub qayaya dəydi və çilik-çilik oldu. Deyn o dəqiqə bu cür taktikanın faydasını başa düşdü. Blasterin alovu dostla düşməni seçmir və Ripi öldürə, ya da yaralaya bilər. Dəqiq atılmış daş isə nəinki insanı vurub yıxa bilər, həm də hücum edənlərin kim olduğunu ört-basdır edir. Təbii ki, aşağıdakılar pusquda duranların limbolular olduğunu düşünəcəklər.

Kosti qayanın ətəyini dolanıb Muranın oturduğu meydançanın altında gizləndi. Deyn aşağı düşüb dərəni keçdi və cəld çoxlu çaydaşı yığıb yarıqda insan boyu hündürlüyündə gizləndi.

Onlar öz yerlərində gizlənməyə yenicə macal tapmışdılar ki, dərədə krauler göründü. O, tırtılları ilə çınqılları xırçıldada-xırçıldada tindən çıxdı və kolluqdan keçməyə başladı. Amma kolluqdan çıxan kimi sürücü qəfildən maşını saxladı. Görünür, onun telefonu birləşdirilmişdi, çünki birdən Deynin qulaqlıqlarında onun səsi ucadan eşidildi:

– Bir ora bax! Bu ki Snollun maşınıdır! Bu, nədir!..

Ripin keşiyini çəkən qanqsterlərdən biri platformadan hoppanıb düşdü və çevrilmiş maşına tərəf yollandı. Elə bu an Mura signal verdi. İri bir daş qanqsterin təpəsinə dəydi və o, müvazinətini itirib hər iki əli ilə tırtıldan yapışdı. Deyn dərhal ona ikinci daşı tolazladı və birini də sürücüyə tulladı.

Onların hamısı da xorla bağırdı və Rip cəld işə qarışdı. Onun əlləri kürəyinin arxasında bağlanmışdı, amma o, bütün bədəni ilə ikinci keşikçinin üstünə yığıldı və ikisi də platformadan yığıldı. Sürücü mühərriki işə saldı, krauler daş seli altında irəliyə doğru götürüldü. Birinci qanqster yığıla-yığıla özünü maşına

çatdırdı və platformaya çıxdı. İkincisi isə hələ də Riplə gülüşürdü. O, axır ki, Ripin kürəyini yerə vura bildi və dişlərini qıcıb blasteri çıxartdı. Elə o dəqiqə də onun sifəti qanlı xəşilə döndü və o bağırıb arxası üstə yerə sərilirdi. Birinci qanqster bağırıtı səsinə döndü.

– Kraner! Bu zibillər Kraneri öldürdülər!.. Dayanma!.. Cəhənnəm olsun o tacir!.. Nə qədər ki bizim də işimizi bitirməyiblər, tez sür gedək!..

Sürücü maşını var-gücü ilə qovmağa başladı. Krauler sürətlə dəərə boyunca üzüyuxarı dağlara tərəf qalxırdı. Başa düşmək olmurdu ki, nə üçün qanqsterlər blasterlərdən heç istifadə də etmədilər. Görünür, gözlənilməz hücum və özününkülərdən birinin ölümü onları lap kəxdirmişdi və onlar yalnız öz canlarını qurtarmaq haqqında düşünürdülər. Bir dəqiqədən sonra onlar artıq tində yoxa çıxdılar və Kostı dərhal gizləndiyi yerdən çıxıb Ripə tərəf götürüldü, Deyn də onun ardınca qaçdı.

Şennon böyrü üstə uzanmışdı, onun qolları arxaya tərəf burulmuş və bərk-bərk bağlanmışdı. Gözünün birini iri qara qanqır örtüyündən o gözü heç açılmırdı, partlamış dodaqlarından qan axırdı.

– Qardaş, səni yaman hala salıblar ki... – Kostı ipləri kəsə-kəsə donqulandı.

– Onlar... məni güddülər... – Rip qarıyan dodaqlarını zorla tərpədə-tərpədə arılaşılmaz şəkildə dedi. – Mən, demək olar ki, çatmışdım... və birdən onlar məni qamarladılar. Onlar “Şahzadə”ni hansısa şüa ilə tutub saxlayırlar...

Deyn əlini Ripin qolunun altına salıb ona oturmağa kömək etdi. O isə inildədi və əlini böyrünə sıxıb qışqırdı.

– Ora nə olub elə? – Kostı soruşdu və əlini uzatdı ki, Ripin gödəkcəsini açsın. Amma Rip onu kənara itələdi.

– Bu dəqiqə, onsuz da, heç nə etmək olmaz... Mənim qabırğamı sındımbılar... bəlkə də, ikisini... Bu şüa gəmiləri çəkir...

– Biz artıq bilirik, – Deyn dedi. – Biz burada əsir götürmüşük. O, bax, o krauleri sürürdü. O, bizə hər şeyi danışıb. Ola bilsin, o, bizə hələ lazım oldu... Gedə bilirsən?

Mura yaxınlaşdı.

– Hə, artıq getmək vaxtıdır, – o dedi. – Onların radiotelefonları birləşik idi, ona görə də, ola bilsin, onların bütün bandası artıq hücumdan xəbərdardır.

Onlar Ripə kömək edə-edə daldalanacağa qayıtdılar ki, burada da onları Vilkoks gözləyirdi.

– Sən Kamil haqqında bir şey bilmirsən ki? – Kosti soruşdu.

– Əli onlardadır, bu, dəqiqdir, – Rip cavab verdi. – Mənə elə gəlir ki, o, onların əsas qrupu olan yerdədir. Onlar burada çoxdurlar. Onlar istəsələr, “Şahzadə”ni paslanana qədər tutub saxlaya bilərlər.

– Bunu biz artıq Snollan bilirik, – Vilkoks qaşqabaqlı şəkildə dedi. – Düzdür, o and içir ki, bu qurğunun harada olduğunu bilmir. Amma məncə, yalan deyir.

Bu an əl-qolu bağlı Snoll qıvrılmağa və ağzıbağlı olduğundan böyürməyə başladı. Görünür, demək istəyirdi ki, yalan danışmayıb.

– Bu dərənin sonunda onların kazarmasına və anbarlarına giriş var, – Rip dedi. – Yəqin, qurğu da elə haradasa oralardadır.

Deyn çəkməsinin burnu ilə qıvrılan Snollu vurdu.

– Bəs bunu Əliyə dəyişmək olmaz? Ya da bəd ayaqda onu məcbur etmək olmaz ki, onun yerini bizə göstərsin?

– İnanmıram, – Rip cavab verdi. – Onlar insan deyillər, heyvandırılar. Sizin Snoll onların heç vecinə də deyil.

Snoll başı ilə bu fikirlə tamamilə razı olduğunu bildirdi. Snoll öz dostlarının yoldaşlıq hisslərinə azacıq da olsa inanmırdı. Onlar, əgər məsələ öz həyatlarını xilas etməkdən getməzsə, onu xilas etmək üçün heç nə etməyəcəklər.

– Beləliklə, biz beş nəfərik. İkimiz şikəst... – Vilkoks fikirli-fikirli dedi. – Şennon, necə fikirləşirsən, bu yaramazlardan dağlarda ümumilikdə neçə nəfər ola bilər?

– Yəqin ki, azından yüz nəfər, – Rip cavab verdi. – Məncə, bu banda yaxşı təşkil olunub.

Sükut çökdü. Sonra Kosti qətiyyətlə dedi:

– Əgər biz burada oturub gözləsək, sadəcə, mənasız yerə acından gəbərəcəyik. Mən təklif edirəm ki, riskə gedək. Əvvəla, axır bizim də bəxtimiz gətirməlidir, ya yox!..

– Qoy Snoll bizə yolu göstərsin, – Deyn təklif etdi. – Hər halda, heç olmasa, nəşə də olsa öyrənmiş olarıq...

– Bircə “Şahzadə” ilə əlaqəmiz olsaydı! – Vilkoks acıqlı şəkildə öz dizinə yumruq vurdu.

– Günəş yüksəkdedir, – Mura dedi. – Cəhd edə bilərik.

O, atılmış kraulerin yanına getdi və sürücü oturacağına söykənəcəyi olan nikelli metal lövhənin vintlərini burub açdı. Deynin köməyi ilə bu improvizasiya olunmuş güzgünü qayanın zirvəsinə qaldırdı. Orada güzgünü quraşdırdılar və günəş şüasını tutub “Şahzadə”yədək olan mil yarım məsafədən yolladılar.

– Məncə, alınmalıdır, – Mura gülümsündü. – Bu heç də bizim fənlərdən pis deyil və əgər qanqsterlərin peysərində gözləri yoxdursa, onlar heç bir şey görməyəcəklər.

Amma əvvəlcə başqa hazırlıqları axıra çatdırmaq lazım idi. Hamı Snollun kraulerinin ətrafına toplandı. Maşın qaydasında idi. Onu yalnız qaya parçasının üstündən endirib çıxmış tırtılını yerinə salmaq lazım idi. Vilkoks, Rip, Kostı və əsir kraulerin yanında dayanan müddətdə Deynlə Mura qayaya qayıtdılar və “Şahzadə”yə iki dəfə siqnal göndərmək üçün xeyli əlləşdilər.

İndi isə təkcə dayanıb onların siqnallarının qəbul olunduğunu bildirən hər hansı siqnalı gözləmək qalırdı, o vaxta qədər isə onlar heç bir şey edə bilməzdilər.

Deyn artıq ümidini tamamilə itirmişdi ki, siqnal göründü. “Şahzadə”nin girdə illüminatorlarından şüa saçıldı. Qaya ilə “Şahzadə” arasındakı postdan tüstü qalxmağa başladı, gurultu eşidildi. Hə, onların siqnalı qəbul olunmuşdu və indi də kapitan Celiko düşmənin diqqətini yayındırırdı ki, Vilkoksun qrupu Riçin baş qərargahına gözlənilməz və təhlükəli basqın edə bilsin.

Snollun kraulerində hamıya yer tapıldı. Kostı idarəetmə pul-tunun arxasına keçdi, əl-qolu bağlı əsiri isə Deynlə Muranın arasına soxuşdurdular. Tacirlərin kraulerindən fərqli olaraq bu maşının platformasında sürəhi vardı, krauler dərənin qazıq-qazıq edilmiş dibi ilə gedərkən ora-bura əyiləndə və atılıb-düşəndə ondan tutub dayanmaq çox rahat idi.

Deyn yamaqları örtən kolluqlara diqqətlə baxırdı. O, limboluların hücumunu unutmamışdı. Ola bilsin, bu məxluqlar,

həqiqətən də, gecə həyat tərzini keçirirdilər, amma ola da bilsin ki, onlar indiyə qədər də Yer adamlarının istənilən kiçik qruplarına hücum etməyə hazır vəziyyətdə pusquda oturublar.

Dərə get-gedə burularaq daha da pisləşirdi. Krauler indi, demək olar, elə hey çayın içi ilə gedirdi, su arabir platformaya da çıxırdı. Görünür, şəhərin xarabalıqlarının arxasındakı ensiz dərə kimi bu yoldan da çox istifadə edirdilər – qayaların divarlarında cızıqlar görünürdü, axının sahillərindəki torpaq isə tırtıllarla qazıq-qazıq edilmişdi.

Çay qəfildən bir neçə balaca şələləyə keçdi ki, bunlar da kiçik dayaz nöhrə tökülürdü. Nohurun arxasında – kraulerin yolunun üstündə isə dərənin arasını kəsən dimdik divar ucaldı. Kosti krauleri saxladı, Snollun ağzını açdı və tələbkarlıqla soruşdu:

– Hə, ağıllı, yola davam etmək üçün nə etmək lazımdır?

Snoll şişmiş dodaqlarını yalayıb ona meydan oxuyurmuş kimi baxdı. O, əli-qolu bağlı, aciz idi, amma nədənsə, təzədən cəsarətlənmişdi.

– Sizə lazımdır, özünüz də tapın, – o cavab verdi.

Kosti dərin bir nəfəs aldı.

– Vaxt sərf etməyə həvəsim yoxdur, – o dedi. – Amma inan ki, əgər mənə səndən nəşə lazım olsa, mən istədiyimi əldə edəcəyəm...

O, sözünü deyib qurtara bilmədi, onun düz qulağının dibindən viyılıyla daş uçub keçdi, elə o dəqiqədə də başqa bir daş Snollun kürəyinə dəydiyindən o, bərkədən bağırırdı.

– Limbolular! – Deyn qışqırırdı.

O, cəld hipnoşüaatını çıxarıb dərənin divarlarına tutdu, ona elə gəldi ki, daşlar bu tərəfdən atılmışdı.

İri bir çaydaşı guppultu ilə maşının korpusuna dəydi. Vil-koks Ripi qucaqlayıb onunla birlikdə suya yıxıldı və tırtılların arxasında gizlənməyə çalışdı. Mura artıq dizə qədər suyun içində dayanmışdı və heç nə olmamış kimi hipnoşüaatından sakitcə kolluğa şüa yağdırırdı.

Elə bu vaxt Kosti səhvə yol verdi. Tez gizlənmə bilməsi üçün əsir qollarındakı ipləri kəsdi. Amma platformadan hoppanıb qaçmaq əvəzinə Snoll idarəetmə panelinə cumdu və yumru-

ğunu var-gücü ilə düymələrə vurdu. Divardan dəhşətli uğultu çıxdı. Bu uğultudan hamısının qulaqları cingildədi və Deyn özünü zorla saxladı ki, qulaqlarını tutmasın.

Elə bu an inanılmaz bir şey baş verdi – dərənin ağzını tutan sal divar aralandı və qaranlığa açılan keçid göründü. Karıxmış tacirlər özlərinə gələnə qədər Snoll bu keçidə tərəf götürüldü.

Kosti bağırıb onun dalınca cumdu. Deyn platformadan hoppanıb Kostinin dalınca qaçdı. O, qaranlığa cumdu və parlaq günəş işığından qaranlığa girdiyi üçün heç nə görmədi, amma qabaqda Kostinin çəkmələrinin tappılısını və Snollun uzaqlaşan ayaq səslərini eşidə-eşidə qaçmaqda davam edirdi. Qanqster, sən demə, əla qaçırmış.

Düz dəhlizlə on addım qaçmışdı ki, Deyn özünə gəldi. O, Kostini çağırırdı və onun səsi haradasa tunelin axırlarından əks-səda verdi. Kosti dayanmadı. O, Snollu təqib etməkdə davam edirdi.

O, tərəddüd içində geri boylandı. Aralanmağa dəyərimi? Bəlkə, gedib krauleri gətirmək lazımdır?.. Yoxsa yenə də Kostinin dalınca qaçmaq?.. O ancaq günəşlə işıqlandırılmış dərədən tunelə Muranın tələsmədən girdiyini görə bildi ki, birdən keçid yenə də bağlandı, günəş işığı da, xarici aləm də yoxa çıxdı...

– Qapı! – Deyn çıxıb indicə Snollun dalınca qaçdığı enerji ilə bir az əvvəl çıxışın olduğu yerə götürüldü. Muranın güclü əlləri onu saxladı.

– Narahat olmağa dəyməz, – stüard dedi. – Heç bir təhlükə yoxdur. Vilkoksla Şennonə heç nə olmayacaq. Onların hipnoşüaatanları var və onlar qayanı necə açmağı bilirlər... əgər lazım gəlsə... Bəs yaxşı Kosti hani? O, hara yoxa çıxıb?

Muranın sakit səsi Deyni dərhal özünə gətirdi. Balaca yapon özünü elə inamlı aparırdı ki, Deyn qorxduğuna görə həтта utanırdı da.

– O, Snollun dalınca qaçdı...

– Ümid edək ki, ona çata biləcək. Burada, mağarada Snollun əlimizin altında olması pis olmazdı. Bundan başqa, əgər Snoll özününküləri xəbərdar etsə, bizim halımız yaman olacaq.

Deyn hələ indi fikir verdi ki, tuneldə xeyli işıqlıdır. Hamar divarlardan və tavandan tutqun işıq yayılırdı.

Onlar irəliyə doğru getdilər və tezliklə məlum oldu ki, tunel birdən-birə sola tərəf dönür. Deyn qaçanların tappılısını eşitmək ümidi ilə diqqətlə qulaq asmağa başladı. Amma bir müddətdən sonra kiminsə ahəngdar addım səslərini eşitdi. Kosti məyus halda onlara tərəf gəlirdi.

– Snoll hanı? – Deyn soruşdu.

Kosti üz-gözünü büzdü:

– Qaçdı. Bu cür lənətə gəlmiş divarların birindən keçib qaçdı...

– Uzağa? – Mura soruşdu və cavabı gözləmədən irəliyə doğru getdi.

– Orada keçid vardı, – Kosti danışmağa başladı. – O, keçiddən keçib qaçdı və divar düz mən çataçatda bağlandı... Biz artıq ona çata bilmərik. Hərgah kraulərdən o fiti gətirsək...

Onlar dəhlizi dalana çevirmiş sal divarın qarşısında dayanırlar. Deyn divara əl vurdu. Bu, daş deyildi. Divar dağıdılmış şəhərin binalarının tikildiyi materialdan idi.

– Burada?.. – Mura barmağı ilə hamar səthə tıqqıldadı-tıqqıldadı soruşdu. Kosti qaşqabaqlı şəkildə başını yellədi. – Nə bir çat, nə də bir deşik var...

Onlar ayaqlarının altındakı döşəməni ahənglə titrədən küt vibrasiyaya o dərəcədə öyrəşmişdilər ki, demək olar, onu hiss etmirdilər. Bu vibrasiya, ensiz dəhliz, tutqun işıq – Deyn bütün varlığı ilə hiss edirdi ki, tələyə düşüblər.

– Deyəsən, əngələ düşmüşük, – Kosti dilləndi. – Bəlkə, dəreyə qayıdaq? Vilkoksla Şennon hanı?

Deyn hər şeyi danışdı. O da ümid edirdi ki, divarları açan bu İyerixon borusunu birləşdirmək Vilkoksun ağılına gələr. O, demək olar, qeyri-iradi olaraq, sadəcə, çıxışa yaxın olmaq üçün geriyyə yollandı. Bax bu da onların əsas tuneldən döndükləri yer. Bəs tunel hanı? Tunel yox idi. Ondən təkəcə bir metr dərinliyində oyuq qalmışdı.

Gözlərinə inanmayan Deyn barmaqlarının dalı ilə yeni maneəni taqqıldatdı. Yox, bu qarabasma deyildi. Bərk, sal divar idi. Arxadan boğuc səəs gəldi. Deyn dala döndü və gördü ki, onun bir neçə addımlığında daha bir divar ucalırdı və az qalırdı ki, dostlarının olduğı dəhlizi bağlasın.

Deyn qeyri-iradi olaraq özünü qalan dar yarığa atdı. Əgər Kosti qabağa gələn divardan var gücü ilə yapışıb onun hərəkətini bir neçə saniyəlik də olsa saxlamasaydı, Deyn, yəqin ki, çatdıra bilməzdi. Yalnız bir neçə saniyəlik... Şıqqıltı eşidildi və onlar hər tərəfdən bağlanmış oldular.

– Yaman tutdular ha bizi, – Kosti dedi. – İndi tək-cə gəlib əl-qolumuzu bağlayıb aparmaları qaldı.

Mura çiyini çəkdi.

– Hər halda, biz indi əminik ki, Snoll haray qaldırıb, – o dedi.

Stüard çox sakit idi. Kosti divarları tıqqıldadaraq yoxlamağa başladı, sanki, onları hərəkətə gətirən gizli mexanizmi tapmağa ümid edirdi.

– Özünü yorma, – Mura dedi. – Onlar, əlbəttə ki, məsafədən idarə olunur... Gülməli olsa da, onlar, deyəsən, elə zənn edirlər ki, bizi əllərində saxlayırlar.

– Bəs bu, belə deyil? – Deyn ümidlə soruşdu.

– İndi görürük... Beləliklə, çöl qapısı akustik qurğu ilə idarə olunur. Tan hesab edir ki, qurğunun akustik səsleri əsasən ultrasəs zonalarında yerləşir. Bundan çıxış edərək bu tələni açmağa cəhd göstərmək olar...

O, gödəkcəsinin qabağını açdı və tacirlərin, adətən, ən dəyərlı şeylərini saxladıkları içəri döş cibini eşələməyə başladı. Nəhayət, o, fil sümüyündən olan balaca ağ borucuq çıxartdı. Borucuq üç düym uzunluğunda idi.

Kosti tıqqıldatmaqdan əl çəkdi.

– A, – o dedi. – Məşhur sümsü!

– Tamamilə doğrudur. Mən bu borucuqla Karmulada kəpə-nəkləri cəlb edirdim. Burada isə onu başqa məqsədlər üçün tət-biq etməyə çalışıraq.

O, sümsünü dodaqlarına qoyub üflədi. Amma onlar heç bir səs eşitmədilər. Kosti yenə də ümitsizliyə qapıldı.

– Heç nə alınmayacaq, – o dedi.

– Karl, siz çox səbirsizsiniz, – Mura gülümsədi. – Məndə burada on ultrasəs tonu var. Mən hələ birini yoxlamışam. O birilərdən də bir şey çıxmasa, onda uğursuzluqdan danışıraq.

Üzücü səssizlik çökdü. Heç nə baş vermirdi.

– Boş şeydir, – Kosti başını buladı.

Amma Mura ona fikir vermədi. O, arabir tütəyini endirib bir az dincəldirdi, sonra isə yenidən üfləməkdə davam edirdi. Deyn əmin idi ki, bütün on tonun hamısı da artıq çoxdan yoxlanılmışdı, lakin stüard, görünür, ruhdan düşmüşdü.

– Artıq onu ötüb, – Kosti acıqlı dedi.

– Dərədəki keçidi açan siqnal üç tondan ibarət idi, – Mura səbirlə izah etdi. – Ola bilsin, eyni kombinasiya burada da tətbiq olunub.

Kosti yerə elə oturdu ki, sanki, göstərmək istəyirdi ki, bu mənasız işdə iştirak etmək istəmir. Deyn də çöməlib onun yanında oturdu. Amma görünür, Muranın səbri tükənməz idi. Bir saat keçdi, ikincisi başladı... “Maraqlıdır, görəsən, hava bura necə daxil olur, – Deyn düşündü. – Görünür, işıq kimi divarlardan. Rahat nəfəs almaq olur”.

– Bu tütəyin bizə heç bir köməyi olmayacaq, – axır ki, Kosti acıqlı dedi. – Axı gülməlidir hansısa bir tütəklə bu... – o, dəhlizin divarına var gücü ilə yumruq vurdu.

Divar yavaşca aralandı və insan boyu hündürlüyündə dar tünd yarıq açıldı.

15. Labirint

– Alındı! – Deyn Muraya gülüb sevincə qışqırdı, Kosti isə dərhal yarığın qırağından yapışib onu var gücü ilə genəltməyə çalışdı. Divar çətin açılırdı.

– Amma yenə də lazımı çıxış deyil... – tövşüyə-tövşüyə dedi.

– Hə, bu, həmin dəhlizin çıxışı deyil, – Mura razılaşdı. – Amma bu keçidlə tələdən çıxma bilərik və ondan istifadə etməyə dəyər. Bundan başqa, sizin səylərinizə əsasən demək olar ki, bu çıxışdan çoxdandır istifadə etmirlər. Ona görə də bizim üçün o daha münasibdir. Görünür, mən burada nadir hallarda istifadə olunan tonların ahəngini tapmışam.

O, sümsünü yaxşı-yaxşı sildi və döş cibində gizlətdi.

Kosti nə qədər gücənsə də, yarığı ancaq bir az genəldə bildi. Mura yarıqdan rahatlıqla keçdi, amma Deyn, əsasən də Kosti özlərini birtəhər dürtüşdürməli oldular. Hətta biranlıq onlara elə gəldi ki, Kosti, ümumiyyətlə, keçə bilməyəcək. O yalnız üzərində təchizatlar və qobur olan kəmərinə çıxartdıqdan və gödəkcəsini soyunduqdan sonra dərisini cıza-cıza birtəhər dostlarının yanına keçə bildi.

Onlar əvvəlkindən də dar olan yeni bir dəhlizə çıxdılar. Burada da divarlar tutqun işıq saçır, amma döşəmə lap nazik toz qatı ilə örtülmüşdü.

Mura fənərini çıxartdı və qarşı tərəfə işıq saldı. Hər tərəfdə toz vardı və onun isə üzərində heç bir iz yox idi. Görünür, çoxdandır – bəlkə də, Sələflər öz dağ istehkamlarını tərk edəndən bəri – bu dəhlizdən keçən olmayıb.

– Ey! – Kosti qorxmuş halda qışqırdı.

Onlar geri boylandılar. Keçid yoxa çıxmışdı, onlar yenə də hər tərəfdən bağlandılar.

– Bizi yenə də tutdular! – Kosti xırıltılı səslə dedi.

Amma Mura başını buladı.

– Zənn etmirəm. Sadəcə, hansısa avtomat işə düşdü. Biz keçdik və qapı bağlandı... Hə, bu dəhlizdən istifadə etmirlər. Çox güman ki, Riç və onun adamları hətta onun mövcud olduğunu belə bilmirlər. Baxaq görək o, bizi hara aparıb çıxaracaq.

Mura cəsərlə irəliyə doğru getməyə başladı. Dəhliz əsas tunelə paralel gedirdi. Divarlar olduqca hamar idi, lakin Deyn düşündü ki, onlarda çoxlu qapı ola bilər və onların da hər biri ultrasəs siqnalının müəyyən ahənginə köklənib. Amma ki bunu yoxlamağa nə vaxt, nə də istək vardı.

– Külək... – Mura astadan dedi.

Deyn artıq özü də qarşından gələn hava axınına hiss etmişdi. Soyuq havanı. Bitki qoxusu hopmuş havanı.

Onlar irəliyə götürüldülər və tezliklə divarda kvadrat dəlik gördülər. Bu dəlikdən uğultu ilə hava axırdı.

– Ventilyasiya! – Kosti dedi. O, fənərini çıxartdı və başıyla çiyini bu qara dəliyə soxdu. – Buradan keçmək olar, – o, fənərlə qaranlığa işıq salaraq dedi.

– Yaxşı, yadda saxlayarıq, – Mura qeyd etdi. – Amma gəlin əvvəlcə dəhlizin sonuna kimi gedək.

İyirmi dəqiqədən sonra onlar divara rast gəldilər. Bu dəfə Kosti ruhdan düşmədi.

– Hə, Frenk, tütəyini çıxart görək, – o dedi. – Qoy bu simsim qapını açsın...

Amma Mura sümsünü çıxartmağa tələsmirdi. Əlindəki fənəri maneəyə tutub onu yaxşı-yaxşı yoxladı. Onların qarşısındakı Sələflərin əl işi olan hamar səth deyildi, bu, qaba, kələ-kötür daş idi.

– Bu qapı, çətin ki, mənim tütəyimə qulaq asar, – Mura dedi. – Bura yolun sonudur.

– Amma dəhliz harasa aparıb çıxartmalıdır axı, – Deyn etiraz etdi.

– Hə, – Mura razılaşdı. – Çox güman ki, dəhlizin divarlarında bizim görmədiyimiz çoxlu qapı var. Amma biz onları açmaq üçün səslərin kombinasiyasını bilmirik. Məncə, bu kombinasiyaların axtarışına vaxt sərf etməyə dəyməz. Yaxşısı budur ki, ventilyasiyaya qayıdaq. Əgər o, bu qədər sayda yollar sistemini hava ilə təmin edirsə, ola bilsin, bizi başqa bir dəhlizə çıxarda bildi.

Onlar ventilyatora qayıtdılar. Kostinin dediyi kimi, ventilyasiya borusu onun içindən sürünüb keçmək üçün kifayət qədər böyük idi.

Onlar bir-birinin ardınca boruya girdilər və qaranlıqda sürünə-sürünə hava axınına tərəf getdilər. Burada toz heç yox idi.

Qabaqda Mura əlində fənərlə sürünürdü. Altlarındakı döşəmə ahənglə titrəyirdi – qurğu işləməkdə davam edirdi.

Stüard birdən fənəri söndürdü və pıçıldadı:

– Qarşıda işıq görünür...

Deynin də gözləri qaranlığa öyrəşəndən sonra o da bu işığı – solğun bozumtul kvadratı gördü. Ventilyasiya borusu qurtarırdı.

Amma onlar yaxına sürünüb çatanda məlum oldu ki, bu çıxış metal barmaqlıqlarla bağlanıb. Onun oyuqları oradan əl

keçirtmək üçün kifayət qədər böyük idi. Mura sifətini barmaq-lıqlara dirədi və bütün vaxt ərzində ilk dəfə olaraq ondan hey-rətə oxşar bir səs çıxdı. Deyn əli ilə onun çiyinə vurub yadına saldı ki, Kostiyə o da baxmaq istəyirlər.

Mura divara qısıldı və Deyn onun yerinə keçdi. Barmaq-lıqlardan o tərəfdə nəhəng boşluq görünürdü. Adama elə gəlirdi ki, dağın içi eləcə bu boşluqdan ibarət idi. Dağın hətta nə qübbəsi, nə də qarşı divarları görünürdü, onun göz gördükcə bütün dibini isə Deynin indiyə qədər gördüyü ən hey-rətamiz tikili tuturdu.

Deyn əvvəlcə elə gəldi ki, aşağıdakı nəşə təsəvvür edilə bil-məyəcək dərəcədə böyük an şanına oxşar bir şeydir. Amma xanalar ölçülərinə və formalarına görə bir-birindən çox fərqlənir-di. Bəziləri altıbucaqlı, bəziləri isə qeyri-düzgün səkkizbucaqlı idi; bəziləri tamamilə qapalı idi, digərləri isə bir-biri ilə keçidlərlə bir-ləşdirilmişdi. Deyn nə qədər çox baxırdısa, bir o qədər yaxşı başa düşürdü ki, aşağıdakı nəhəng labirintdir. Lakin bu labirint keçilə biləndi! Onu xanaları bir-birindən ayıran bir metr qalınlığında enli divarların üstü ilə keçmək mümkün idi. “Belə də etməli olaca-ğıq, – Deyn düşündü. – Geriyə yol, onsuz da, yoxdur...” O, dala çəkilib Kostiyə barmaq-lıqların yanına keçmək üçün yer verdi.

Kosti baxdı və hey-rətdən fitlədi.

– Bunlar nəyə lazımdır ki? – o soruşdu. – Burada axı heç bir məna yoxdur!

– Hə, bizim anlayışımıza görə heç bir məna yoxdur, – Mura razılaşdı. – Amma bu şey səliqəli, hər şeyi düşünülmüş şəkildə tikilib və deməli, hansısa bir məqsəd güdülmüş. Heç kəs belə bir tikilini boş yerə tikməzdi.

Deyn Kostinin çiyininin üstündən əlini uzadıb barmaq-lıqları silkələdi.

– Bunu sındırmalı olacağıq, – o dedi.

– Bəs sonra? – Kosti soruşdu. – Bizim ki qanadlarımız yox-dur...

– Sonra isə aşağı, daşların üstünə enərik, onlar kifayət qədər enlidir və onların üstü ilə getmək olar...

Kosti bir müddət susdu. Sonra o, metal milləri əli ilə yoxladı.

– Əlləşməli olacağıq, – o mızıldayıb çantasından alətləri çıxartmağa başladı.

Onlar elə əyilmiş vəziyyətdəcə toxunulmaz ehtiyatdan yeməklərini çıxarıb yedilər. Mağaradakı boş işıq nə zəifləmir, nə də güclənirdi, vaxtı ancaq saata baxıb bilmək olurdu. Adama elə gəlirdi ki, gecəyarısıdır, amma saat isə hələ günorta olduğunu göstərirdi.

Kosti öz sinteqida porsiyasını udub yenidən işinin başına keçdi. Saat yarımından sonra o, alətlərini kənara qoydu.

– Hələ bir baxaq görək, – mızıldanıb hər iki əli ilə barmaq-lıqlardan yapışdı və yüngülcə itələməklə onu çölə atdı. Amma Deynin gözlədiyini kimi, Kosti dəlikdən çıxmadı. Əvəzində isə, Deynlə Muraya yol verərək geri süründü. Mura başını dəlikdən keçirdi, sonra isə geri boylandı.

– Mənə görə çox hündürdür, – o dedi. – Təxminən, iki metrdir. Mənə kömək etməli olacaqsınız.

O, qollarını dala uzatdı və Deyn bərk-bərk onun əllərindən yapışdı. Sonra stüard ayaqlarını qabağa verib dəlikdən sürüşüb çıxdı. O sallananda Deyn, az qala, onun dalınca sürüşüb yıxılmışdı. Amma Kosti cəld onun ayaqlarından yapışdı.

– Hər şey qaydasındadır, – Mura deyib divar boyunca sola çəkildi.

Deyn aşağı enmək üçün ayaqlarını dəliyə saldı.

– Yaxşı yol, – Kosti qaranlıqdan dedi.

Onun səsi nəşə çox qərribə idi və Deyn dayandı.

– Necə yəni?

– Yəni yolu mənsiz davam etdirməli olacaqsınız, cavan oğlan, – Kosti qəmgin və sakit halda dedi. – Mənim başım bu divarlarda yerimək üçün yaramır, iki addım atmamış aşağı uçaçağam...

Deyn nəhəng adamın bu zəif yerini tamamilə unutmuşdu. Amma nə etmək olar? Buradan yeganə çıxış yolu divarlarla getməkdir, Kosti isə bunu edə bilmir. Amma onu burada təkə atıb getməyəcəklər ki?

– Bura bax, cavan oğlan, – Kosti davam etdi. – Siz gedin. Əgər çıxışı tapsanız, mən ona birtəhər sürünə-sürünə gəlib çata-

ram. Amma indi, siz axtaran müddətdə mən ancaq mane ola-
cağam. Ona görə də ən yaxşısı budur ki, mən burada qalım...

Bəlkə də, bu, məntiqli idi, amma Deyn bununla razılaşa bil-
məzdi. Amma ki Kosti ona etiraz etməyə imkan da vermədi.
O, Deynin əllərindən yapışıb aşağı endirdi. Bir göz qırpımında
Deynin ayaqları divarın üstündə oldu. Sonra Kosti əllərini burax-
dı. Deyn əlacsız halda Muraya baxdı.

– Kosti qaldı. Deyir ki, buradan keçə bilməyəcək.

Mura başını yellədi.

– Hə, o, indi buradan keçə bilməzdi. Amma biz çıxışı tapa
bilsək, qayıdıb onu da götürəcəyik. Onsuz biz daha sürətlə
gedəcəyik və Kosti bunu başa düşür...

Deyn hələ də özünü satqın kimi hiss edərək həvəssiz şəkil-
də stüardın dalınca getdi. Stüard pişik yüngüllüyü və cəldliyi
ilə hamar səthlə addımlayaraq labirintin mərkəzinə yollanırdı.
Divarlar altı metr hündürlüyündəydi, onların yaratdıqları otaqlar
və dəhlizlər bomboş idi. Düşünmək olardı ki, əsrlərdir bura
insan ayağı dəymir, amma birdən Mura astadan qışqırdı və
fənərin işığını dar keçidin dibinə tutdu.

İşıq bir topa ağ sümüklərin, boş qara göz dəlikləri olan yalın
kəllənin üstünə düşdü. Yox, hər halda, bir canlı da olsa bu labi-
rintdə olub və ömürlük burada qalıb.

Fənərin işığı altında nəşə cır-cındır, nikəllənmiş metaldan
toqqa görünürdü.

– Məhbus... – Mura dedi. – Hə, bu labirintdə insan ölənə
qədər dolaşa bilər və yenə də çıxışı tapa bilməz...

– Düşünürsünüz ki, o, burada həmin o vaxtdan bəri qalıb...
– Deyn Limboda məhz nə zaman fəlakətin baş verdiyi və şəhə-
rin dağıldığı vaxtı söyləməyə çətinlik çəkdiyi üçün inamsız
şəkildə dedi.

– Yox. Axı bu da bizim kimi insan olub. Düzdür, o, çox-
dandır, buradadır, amma labirinti tikənlərdən deyil...

Onlar bir divardan o birisinə keçə-keçə yollarına davam
etdilər. Bəzi divarlar onları mərkəzdən uzaqlaşdırır, digərləri isə
geri gətirirdi, divarlar əyilirdi, qırılırdı, bir-birinə yaxınlaşırdı,
uzaqlaşırdı. Onların ikisi də diqqətlə aşağı baxırdı. Deyn artıq

baş a düşmüşdü ki, qəribə pətəyəbənzer tikilinin yerləşdiyi bu məkan ventilyasiyadan baxanda gördüklərinə nisbətən çox böyükdür. Labirintin sahəsi, güman ki, bir neçə kvadrat mil idi və bütün ərazi boşluğu hasarlayan qəribə tərzdə əyri-üyrü divarlarla örtülmüşdü.

– Axı nəyə bir məqsəd olmalıdır.. – Mura gedə-gedə öz-özünə dedi. – Hansısa məqsəd... Amma hansı? Bütün xətlər necəsə qeyri-düzgündür... şəhərdəki tikililərdəki kimi... Bu, Sələflərin tikilisidir, amma o, nə üçün lazımdır?..

– Həbsxana? – Deyn təklif etdi. Axı sizin özünüz dediniz ki, insan buradan heç cür çıxa bilməz. Bura həm həbsxana, həm də cəza yoludur.

– Yox, – Mura dedi. – Bunun hamısı olduqca böyükdür. İnsanlar bu cür binaları, sadəcə, caniləri cəzalandırmaq üçün tikməzdilər. Haqq-ədaləti yerinə yetirmək üçün daha sadə və qənaətli üsullar var.

– Bəlkə, Sələflər heç insan deyildilər, – Deyn etiraz etdi.

– Ola bilsin. Bizim kimi insan deyildilər... amma “insan” deyərkən biz nə baş a düşürük? Biz bu və ya digər dərəcədə ətraf təbiət üzərində hakimlik edən və öz taleyini idarə edən şüurlu varlıqları insan adlandıırıq. Bu mənada Sələflər, şübhəsiz, insan idilər və heç kəs mənə inandıra bilməz ki, onlar bu zorba tikilini, sadəcə, burada öz canilərini saxlamaq və onları cəzalandırmaq üçün tikiblər.

Nə Deyn, nə də Mura hündürlükdən qorxmurdular, amma yenə də çox sürətlə getməyə ürək etmirdilər. Deyn fikir verdi ki, uzun müddət ayaq altına baxmaq olmur, çünki adamın başı gicəllənməyə, ürəyi bulanmağa başlayırdı və ayaq saxlayıb başlarını qaldırmaqlı və başları üstündəki boz boşluğa baxaraq bir müddət dincəlməli olurdular. Onlar bütün bu müddət ərzində elə hey vibrasiya, dağın haradasa dərinliklərində, bu fantastik qalanın nəhəng zirzəmilərində gizlədilmiş möhtəşəm məşinin nəbzinin döyüntüsünü hiss edirdilər. Görünür, bu labirint də onun bir hissəsi, həm də mühüm hissəsidir. Labirintin, Muranın dediyi kimi, qeyri-düzgün xətləri isə insanın ürəyində təşviş və qorxu yaradırdı.

Onlar ikinci meyiti artıq iki saatdan sonra tapdılar. Bu dəfə qaranlıqda fənərin işığı üstündə Kəşfiyyat xidmətinin emblemi olan gödəkcənin üzərinə düşdü.

– Bilmirəm Sələflər burada nə tikirdilər, – Deyn qaşqabaqlı dedi. – Amma indi dəqiq aydındır ki, bu, şübhəsiz, zındandır.

– Bir baxın, o artıq bir neçə aydır buradadır, – Mura dedi, amma Deyn baxmaq istəmədi. – Ola bilsin, o, “Rimbold”-dır... Ola da bilsin ki, hansısa başqa bir gəmidəndir...

– Burada xeyli gəmi məhv olub, – Deyn dedi, – ona görə də mərc gəlirəm ki, hələ çox meyit tapacağıq.

– Doğru sözə nə deyəsən ki, – Mura ayağa qalxaraq dedi. – Bu yazığa biz artıq kömək edə bilmərik... Gedək.

Deyn elə bunu gözləyirdi. O, tez qabağa götürüldü, amma stüard qəfildən əlini qaldırdı və ucadan əmr etdi:

– Dayan!

Deyn tez dayandı. Stüard çox gərgin şəkildə nəyəsə qulaq verirdi. Elə bu an Deyn də eşitdi. Bu, addım səsləri, maqnit nalcıqların daşlara dəyib çıxartdıqları cingilti səsi idi. Səs elə idi ki, sanki, gedən adam yırğalanır və bürəyə-bürəyə yeriyirdi. Mura dayandı, sonra sağa döndü və cəld geri, onların gəldikləri tərəfə götürüldü.

Birdən addım səsləri kəsildi və Mura izi itirmiş tazı kimi yerində fırlandı. O, divarlardan biriylə bir neçə inamsız addım atdı, geri qayıtdı və fənərlə ayağı altındakı qaranlığa işıq sala-sala başqa bir divarla getməyə başladı.

Sonra o dayandı və maqnit nalcıqların səsi yenidən gələnə qədər gözlədi. Bu addımlar indi daha yavaş idi və onların arasındakı fasilə daha böyük idi, sanki, gedən adam haldan tamam düşmüşdü. “Daha bir bədbəxt labirintdə azıb. Bircə onu tapa bilsəydik...” Deyn məhbusun addım səslərinin gəldiyini zənn etdiyi tərəfə qaçdı.

Amma bu labirintdə səs çox yanlış oriyentir idi. Divarlar səsi əks etdirir və batırırdı, ona görə də ancaq ən ümumi istiqaməti müəyyən etmək olurdu. Murayla Deyn paralel gedirdilər və çalışırdılar ki, aralarında uzağı iki otaq qalsın. İndi onlar yavaş-yavaş gedərək aşağıda hər bir küncü işıqlandırmağa çalışırdılar.

Nəhayət, divarları qeyri-bərabər uzunluqda olan altıküncü otağın dibində Deyn nəsə bir hərəkət gördü. O, ora işıq saldı. Məhbus yırğalana-yırğalana dayanmışdı, o, başını aşağı salmışdı və əli ilə divardan yapışmışdı.

– Buraya gəlin! – Deyn stüardı çağırdı.

Adam bir neçə yanlış addım atıb başqa divara dəydi və inilti ilə üzüqoylu yerə yığıldı. O, dərin quyunun dibində uzanmışdı, Deyn isə hamar divarlara baxıb düşüncüdü ki, ona kömək etmək üçün aşağı neçə düşsün.

Mura qaçaraq gəldi. O, elə cəldliklə tərpnirdi ki, sanki, ömrü boyu yalnız labirentlərin divarlarının üstü ilə qaçmaqla məşğul olub. İndi yerə sərələnmiş adamı iki fənər işıqlandırır və bu işığın altında onlar aydın şəkildə gördülər ki, aşağıdakı adam Ticarət donanmasının sarı gödəkcəsini geyinmişdi. Onlar əmin deyildilər ki, o, fənərin işığını görə bilib, ya yox, amma o, birdən inildədi və arxası üstə çöndü. Görünür, onu vəhşicəsinə yaxşı-yaxşı çırpıblar, onun sifəti şişmiş, qançır və laxtalanmış qanla örtülmüşdü. Deyn, bəlkə də, onu tanımazdı, lakin Mura biranlıq da olsa tərəddüd etmədi.

– Əli!

Ola bilsin, Kamil onların çağırışını eşidib, ola da bilsin ki, bir-təhər var gücünü toplayıb özünü ayılmağa məcbur edib – o, yenə də inildədi və şişmiş göz qapaqlarını qaldırıb onlara tərəf baxmağa çalışdı, sonra isə dodaqlarını zorla tərpedərək anlaşılmayan nəsə dedi.

– Əli! – Mura onu çağırdı. – Biz buradayıq. Məni eşidirsiniz?

Qara sifətini onlara tərəf qaldıraraq Kamil güclə dedi:

– Kimdir?.. Görmürəm...

– Mura və Torson! – stüard sözləri aydın deməyə çalışırdı.

– Siz məni başa düşürsünüz? Mura və Torson!

– Heç nə görmürəm... zəifləmişəm... acam...

– Bəs biz ora necə düşəcəyik? – Deyn Muradan soruşdu.

Kaş ki tros olaydı! Amma onlar kralerdə qalıb...

Mura öz kəməri çıxartdı.

– Bizim iki kəmərimiz var, – o dedi.

– Axı onlar çatmayacaq...

– Hə, çatmayacaq, amma biz hələ bir şey də fikirləşərik...
Stüard kəmərləri toqqa hissələrindən bir-birinə bağladı və dedi:

– Siz məni ora endirməli olacaqsınız. Saxlaya biləcəksiniz?

Deyn əminsizliklə ətrafına göz gəzdirdi. Divarda yapışmağa heç nə yox idi. Əgər stüard çəkiddə ondan ağır olsa, onların ikisi də aşağı yıxılacaq. Amma başqa əlac yox idi.

– Çalışaram...

O, qarnı üstə uzandı, sol əli və çəkmələrinin burnu ilə divarın kənarından yapışdı və kəmərin ucunu sağ əlinə doladı. O vaxta qədər Mura blasteri çıxartdı və gücünü tənzimlədi.

– Mən getdim, – o deyib düşməyə başladı.

O, sallananda Deyn dişlərini sıxdı, çiyininin əzələləri dözülməz dərəcədə sızıldadı, oynaqları xırtıldadı. Sonra alovun istisi onun sifətini qarşadı və o, cəld gözlərini yumub üzünü çevirdi. Burnu və boğazı acı tüstü ilə doldu. İndi o, Muranın nə düşündüyünü anladı – stüard blasterlə divarda pilləkən açdı.

16. Limbonun ürəyi

Qəfildən əlindəki ağırlıq yoxa çıxdı. Deyn rahatlıqla nəfəs aldı və aşağı baxdı. Divarın hamar səthində o, şaquli yarıqlar gördü. Yuxarıda yerləşənlər qara rəngdəydi və artıq soyumuşdu, aşağıdakılar isə hələ də qıpqırmızı idi. Barmaqlarının keyi açıldı və kəmərlər yerə düşdü.

Sonuncu pillələr də soyuyub qaralandan sonra Deyn əlcəklərini əlinə keçirib aşağı düşməyə başladı. Düşmək elə də çətin deyildi. Düzdür, Mura sonuncu pilləni insan boyu hündürlüyündə açmışdı, amma bunun heç bir qorxusu yox idi.

Mura səyyar aptekini açdı və Əlinin əzişdirilmiş sifətini təmizləməyə başladı.

– Zəhmət olmasa, işıq salın! – o, üzünü Deynə çevirib səbirsizliklə dedi. – Fənəri götürün və işıq salın.

Deyn stüard Əliyə ilk yardımını göstərənə qədər işıq saldı. Teziqlə Əli gözlərini açdı, dəhşətli şiş bir az çəkilməmişdi. Onu

yedirdilər və bir qurtum tonizator verdilər. O, hələ gülə bil-mirdi, amma danışmağa başlayanda onun səsinə həmişəki istehzalı notlar hiss olundu:

– Siz haradan çıxdınız, elə? Flitterdə uçub gəlmisiniz?

Mura ayağa qalxdı, yuxarıdakı boz boşluğa baxıb ciddi səs-lə cavab verdi:

– Yox. Amma burada bizə flitter, həqiqətən də, lazım olardı.

– Hə, doğru sözə nə deyəsən ki... – Əli dedi. O, danışmaq-da çətinlik çəkirdi, amma elə tərsliyinə salıb davam etdi: – Mən artıq düşünürdüm ki, axırımdır... O əclaf Riç məni bura atanda dedi ki, ağıllı adam buradan çıxış yolunu tapacaq, axmağa görə isə heyfəsilənməyə dəyməz... Amma məncə, burada heç bir ağıllı kömək etməz, əgər sənın qanadların yoxdursa...

– Bəs bu, nədir? – Deyn soruşdu. – Zindan?

– Həm zindan, həm də daha bir şey... Siz bu planetdə nə baş verdiyini bilirsinizmi? – həyəcədən Əlinin səsi titrəyirdi. – Onlar burada Sələflərin qurğusunu tapıblar, o, hələ də işləyir! Planetin cazibə sahəsinə girən gəmiləri çəkir və onlar yerə cır-pılıb dağılır. Bundan sonra Riçin bandası onları təpədən dırna-ğa kimi talayır...

– Hə, biz bilirik, – Deyn dedi. – Bu qurğu ilə onlar bizim “Şahzadə”ni yerə mıxlayıblar. O, yerdən qalxsə, onların tələsi-nə düşəcək.

– Belə de... – Əli dedi. – Mən də deyirəm axı nəyə görə maşın indi dayanmadan işləyir... Məni bura atmazdan qabaq onların bir söhbətini eşitmişəm; onlar mübahisə aparırdılar ki, maşın belə uzun müddət dayanmadan işləyə bilər, ya yox. Zən-nimcə, o, adətən, hansısa bir proqrama əsasən avtomatik bir-ləşir və dayanır... Amma onların özlərinin də ondan başı çıx-mır... Bunların hamısının siri isə haradasa buralarda, bu lənətə gəlmiş labirintdədir...

– Qurğu burada, labirintdədir? – Mura təzədən soruşdu və ətrafa boylandı, sanki, gözləyirdi ki, labirintin divarları dərhal öz sirlərini ona açacaq.

– Ya bütövlükdə qurğunun özü, ya da ki onun hansısa bir mühüm hissəsi, – Əli təsdiqlədi. – Labirintdən keçib onu tap-

maq olar. Amma ki biz yolu bilmirik... Mən artıq xeyli vaxtdır burada dolaşıram və iki dəfə insan səsləri eşitmişəm, bir dəfə səs lap yaxından, divarın arxasından gəlirdi. Amma mən heç cür doğru yolu tapa bilmədim... – Əli köks ötürdü. – İlahi, siz gəlməsəydiniz, mən artıq son nəfəsimi verəcəkdim.

Deyn kəmərinə bağladı, blasteri çıxartdı və onu ən az gücə sazlayıb divarda çatışmayan pillələri kəsməyə bağladı.

– Eybi yoxdur, – o dedi. – Biz indi onu axtarıq...

– Siz axtaracaqsınız, – Mura ona dedi. – Siz axtarmağa yollanacaqsınız və tapacaqsınız. Çalışın bu zaman heç bir riskə yol verməyin. Əli hələ yuxarı ilə gedə bilməz. Siz Əlinin dediyi o yolu tapacaqsınız, sonra isə geri dönüb bizə yolu göstərəcəksiniz. Biz aşağıyla gedəcəyik...

Bu, ağıllı fikir idi. Deyn başı ilə razılığını bildirdi və közərmiş pillələrin soyumasını gözləmək üçün yerə oturdu. Mura Əliyə o tutulandan bəri baş verənlərin hamısını danışdı. Əli də, öz növbəsində, öz başına gələnləri danışmağa başladı.

– Onlar məni pusquda gözləyirdilər. Onlar iki nəfər idi və qəfildən üstümə atıldılar... – o, açıq-aşkar öz diqqətsizliyindən utanırdı. – Onların çoxlu sayda uçan aparatları var. Nə aparatlar! Ulu Kosmos, Limbo eləcə Sələflərin texnikasının anbarıdır! Riç öz bandası ilə bu maşınlardan istifadə edir, amma özü isə nə onların məqsədini, nə də necə işləmələrini, heç nəyi bilmir! Bu dağlar əsl xəzinədir!.. Nə isə... Özümə gələndə məni əl-qolu bağlı soxulcan-kraulerdə aparırdılar, siz özünüz də artıq onları görmüsünüz... Sonra isə mənim Riçlə və onun bir neçə təcrübəli cəllad ilə bir balaca söhbətim oldu... – Əli təfəsilatı ilə danışmasa da, onun sifətində bu görüşün aydın izləri qalmışdı, – sonra onlar bir neçə atmaca atıb məni bura soxdular və o vaxtdan bəri mən bu dəhlizlərdə elə hey dolaşıram. Ən əsası isə odur ki, Federasiyanın neçə illərdir axtardığı şey Limboda yerləşir. Sələflərin texnikası, təptəzə... Əgər biz haçansa buradan çıxsaq...

– Hə, əvvəlcə buradan çıxmaq lazımdır... – Mura onun sözünü kəsdi. – Hələ üstəlik, hər şeydən öncə qurğunu tapmaq lazımdır...

Deyn yuxarıya, divarın kənarına baxdı.

– Bəs yaxşı, mən sizi necə tapacağam?

– Pelenqlə. Bundan başqa... – Mura fənəri çıxartdı, yerə qoyub reflektorunu yuxarı tuşladı və zəif gücə qoşdu. – Yuxarı çıxanda baxarsınız. Məncə, yaxşı görünməlidir.

Deyn pillələrin kənarından yapışıb divara dırmaşdı və dikəldi. Hə, fənərin ensiz işığı lap “Şahzadə”nin mayakının şüası kimi düz zenitə yüksəlirdi. Deyn Murayla Əliyə əl yelləyib yola düşdü. Divarlar burularaq onu gah sağa, gah da sola aparırdı, lakin o, bütün müddət ərzində labirintin mərkəzinə getməyə çalışırdı. Əlinin fikrincə, qurğunun ürəyi burada yerləşirdi. O, labirintin dəhlizlərini yaxşı-yaxşı yoxlayırdı, amma dalanla qurtarmayan bir dənə də olsa dəhliz tapa bilmirdi. Bəlkə də, bu dalanların bəzilərini ultrasəs fiti ilə açmaq olardı, amma kənar adam üçün onların hamısı eyni cür və keçilməz görünürdü. Sonra Deyn hiss etdi ki, ayaqları altında vibrasiya get-gedə güclənir. Görünür, o, bu ritmik döyüntünün mənbəyinə yaxınlaşırdı. Birdən qarşıda boz toranlıq işıqlandıran qəribə parıltı görünürdü. Bu, proyektor deyildi, parıltı daha çox dəhlizlərin divarlarının işıq saçmasına bənzəyirdi, amma bu daha güclü idi. O, addımlarını yavaşıtıdı və lap ehtiyatla yeriməyə başladı ki, maqnit nalcıqların çıxqılması eşidilməsin.

O, əvvəlcə oval formalı çox geniş bir yeri hasarlayan ikiqat divar gördü. Divarlar bir-birindən bir metr aralıda yerləşirdi. Deyn riskə gedib içəri divara hoppandı, aşağı çökdü və boyunu uzadıb oval zalın içinə baxdı. Gördükləri onu heyrətləndirdi.

Orada parlaq metal örtüklü qülləyəbənzər nəhəng maşınlar vardı. Qarşı tərəfdəki divarın üçdəbirini isə idarəetmə pultu tuturdu. Pult çoxlu sayda siferblat, klaviş, düymə, yanıb-sönən lampalardan və mərkəzdə “Şahzadə”dəki əsas videoekrana oxşayan iri ekrandan ibarət idi. Amma bu ekran qapqara idi və onun üzərində yuxarıdan aşağıya ziqzaqvari şəkildə mavi qiğılımlar sayrışırdı.

Zalda üç nəfər vardı, üçü də ekrana baxırdı. Deyn Salzar Riçi və onlarla birlikdə “Şahzadə”də uçub gələn rigelianlıni tanıdı.

Ekranın qarşısında kresloda oturub əlini klaviaturalı panelə qoymuş üçüncü şəxsi isə Deyn əvvəllər görməmişdi.

“Bu da küllük-planeti kosmosun bu hissəsi üçün təhlükəyə çevirmiş Limbonun mənfur ürəyi!.. Nə qədər ki bu ürək döyünür, “Şahzadə” təhlükə altındadır və biz heç nə edə bilmirik. Yəni biz o qədər acizlik ki?.. – Deynin kürəyindən həyəcan tərli axdı. – Axı Riç maşını idarə etməsinə baxmayaraq, ondan elə də yaxşı başı çıxmır. Təcrübəli əllərdə isə o, zərərsiz ola bilər... Bəlkə, bunun necə edildiyinə baxıb “Şahzadə”ni əsarətdən xilas etmək oldu?”

Deyn qarnı üstə uzanıb pultu yaxın süründü. Ekranı yəni də mavi qiğılımlar saynırdı və qanqsterlərin hər üçü də diqqətlə və narahatlıqla onlara baxırdı. Onlar nə klavişə, nə də düymələrə toxunmurdular, sadəcə, dinməzəcə ekrana baxırdılar.

Deyn divanın üstündə bir neçə dəqiqə uzanmışdı ki, birdən labirintin dərinliklərindən tappıltı səsi gəldi. Kimsə qaçırdı. Deyn başını qaldırdı və daha bir qanqsteri gördü. O qaça-qaça əyri dəhlizdən oval zalın bayır divarına bitişən çoxküncü otağa soxuldu. Qanqster divarın qabağında ayaq saxladı və başını qaldırıb var-güclü ilə elə bağırırdı ki, onun səsi mağaranın dərinliklərindən belə əsk-səda verdi:

– Salzar!

Riç qəfil qışqıncıdan diksindi və panelin yan tərəfindəki hansısa bir düyməni basdı. Divarlar aralanıb yeni gələni içəri buraxdı.

– Nə baş verib? – Riç hirsli şəkildə soruşdu.

Təngnəfəs olan qanqster tövşüyürdü, onun ətli sifəti qıpqırmızı idi.

– Şef, Alqardan xəbər var, – o, axır ki, danışa bildi. – Alqar yaxınlaşır... dalınca isə polis kreyseri düşüb...

– Polis kreyseri? – ekranın qarşısında oturan adam qəfildən üzünü çevirdi. Onun ağzı açıq qalmışdı.

– Onları xəbərdar etməsinizmi ki, maşın işləyir? – Riç soruşdu.

– Əlbəttə, xəbərdar etmişik. Amma o heç cür polis kreysərindən qaça bilmir. O ya oturmaldır, ya da ələ keçəcəkdir...

Riç bir müddət ekrana baxa-baxa dinməzəcə dayandı. Rigelianlı donqulandı:

– Neçə dəfə demişəm ki, burada radiostansiya qurmaq lazımdır!

– Bəs radiomaneələri neyləyəcəkdin?.. – kreslodada oturan adam ağzını açmışdı ki, Riç onun sözünü kəsdi. Kobud amirana səslə xəbər gətirənə müraciət etdi:

– Yuxarı qayıt və Cennisə çatdır ki, o, Alqara bunları desin. Düz iki saatdan sonra... – o, saata baxdı, – düz iki saatdan sonra biz maşını söndürəcəyik. Düz birsaatlıq söndürəcəyik. Bu bir saat ərzində o çatdırıb enməlidir. Eybi yoxdur, əgər enəndə köhnə gəmisini əzilsə belə, özü ki sağ qalacaq, mən buna əminəm. Sonra biz yenə də maşını birləşdirib kreyseri yerə çıxaracağıq. Təkrarla görüm.

– İki saat... Sonra birsaatlıq söndürülür... O çatdırıb enməlidir... Sonra birləşdirilir... – xəbər gətirən tez-tez təkrarladı. – Aydındır!

O dönüb zaldan çıxdı və qaçıb gözədən itdi.

Deyn xəbər gətirənin dalına düşərək labirintin çıxışını tapmaq üçün biranlıq ikiye bölünmək istədi. Lakin hazırda Riçin maşını necə söndürəcəyini öyrənmək daha vacib idi.

– Səncə, Alqar bunu bacaracaq? – kreslodada oturan adam soruşdu.

– Mərc gəlirəm ki, bacaracaq, – rigelianlı cavab verdi. – Alqar əla pilotdur.

– Hm... – kreslodakı adam şübhəylə dedi. – Axı o məhz biz sahəni götürən anda sahəyə girib tormoz mühərriklərini birləşdirməli olacaq... Riskli işdir.

Riç elə hey ekrana baxırdı. Qara ekranda iki yeni işıq görüdü və dərhal nizamsız hərəkət etməyə başladı.

Riçin dodaqları elə tərpənirdi ki, sanki, o, saniyələri sayırdı, gözləri gah saata, gah da ekrana baxırdı. Oval zalda gərginlik get-gedə artırdı. Kreslodada oturan belini bükərək gözlərini əli altındaki klavişə zilləmişdi. Qəfildən rigelianlı səssiz addımlarla idarəetmə pultunun kənarına yaxınlaşdı və altıbarmaqlı mavi əlini hansısa lingə uzatdı.

– Dayan! – kreslodakı adam birdən qışqırdı. – Yenə ritm dəyişir!..

Riç pis-pis söyməyə başladı. Ekranı işıqlar çox sürətlə hərəkət etməyə başladı və Deyn hiss etdi ki, pulsasiyanın ritmi dəyişdi, maşının işi, həqiqətən də, pozulmuşdu. Riç klaviş panelinə cumdu.

– Keçirt! – o qışqırdı. – Cəld ol!

Kreslodakı adam tərdən pənldayan sifətini ona tərəf çevirdi.

– Bacarmıram! – o bağırırdı. – Biz axı bilmirik ki, niyə belə olur!..

– Sahənin radiusunu azalt, – rigelianlı sakit səsle məsləhət gördü. Bu üçlükdən tək cə o, soyuqanlığını saxlayırdı. – Yardım-dadır ki, bir dəfə bunun köməyi olub...

Kreslodakı adam iki klaviş basdı. Hamı gözünü ekrana zillədi. Işıqların sürəti azaldı, indi ekran, demək olar ki, Deynin onu ilk dəfə gördüyü kimiydi.

– Hazırda sahənin ən yuxarı həddi haradan keçir? – Riç soruşdu.

– Atmosfer səviyyəsində.

– Bəs gəmilər haradadır?

Kreslodakı adam siferblatlara baxdı.

– Hələ uzaqdadırlar. Onlar sahənin təsir dairəsinə, azı, bir saatdan sonra... ola bilsin, iki saata yaxınlaşacaqlar. Amma indi bizə vaxt lazımdır ki, maksimal gücü bərpa edə bilək... Heç olmasa, bir şey də olsa təsəlli verir – zəhrimara qalmış çərçiyə bunların aidiyyəti yoxdur, o istəsə də, uça bilməz.

Riç cibindən balaca qutu çıxartdı, oradan ovcuna nəşə töküüb dili ilə yaladı.

– Səndə, heç olmasa, nəyinsə də olsa, – o dedi, – lazımı qaydada alınmasını eşitmək xoşdur.

Onun səsi eləydi ki, Deynin hətta tükləri biz-biz durdu.

– Biz axı bu maşın haqqında, demək olar, heç nə bilmirik... – kreslodakı adam özünə bəraət qazandırmağa çalışdı. – Biz ondan istifadə etməyi bacarmırıq. Elə bir onu götürək ki, bu maşını Sələflər tikiblər...

– Maksimal gücü bərpa edə bilsən, mənə xəbər verərsən.

“O dedi ki, iki saat, – Deyn düşündü. – Bu iki saat ərzində çatdıraram Muranı bura gətirməyə ...bəlkə, Kostini də... Əlini

də... Rigelianlının əlini uzatdığı həmin o ling, yəqin ki, nəse vacib bir şeyi idarə edir... Əgər biz bu zalı və bu insanları ələ keçirə bilsəydik, bu maşın haqqında lazım olan hər şeyi öyrənə bilərdik... və elə edərdik ki, polis kreyseri quldurlardan dərhal sonra enərdi... Yaxşı, bəs mən nə etməliyəm?”

Onun əvəzinə Riç qərar verdi. O, saqqızını çeynəyə-çeynəyə gizli çıxışa tərəf getdi.

– Deməli, deyirsən ki, iki saat? – o, arxaya boylanaraq dedi. – Bizim hamımız üçün yaxşı olardı ki, bu müddəti yarıya qədər azaldasan. Başa düşdün? Bir saatdan sonra qayıdacağam və mən gələnə qədər tam gücü bərpa etməlisən.

Riç rigelianlıya baxdı və zaldan çıxdı.

İndi Deyn onun dalınca getməyə hazır idi. O, Riçin bir az aralanmasını gözləyib onun ardınca getdi. Riç inamla yeriyirdi, o saat görünürdü ki, o, yolu əla tanıyır. Uzaqdan boz toranlıqda Muranın fənərinin işığı görünənə qədər Deyn artıq labirindən çıxış yolunun formulunu bilirdi. İki döngə sağa, biri sola, yenə üçü sağa, bir keçidi buraxmaq. Sonra yenə də iki döngə sağa, biri sola və ilaxır düz çıxışa qədər. Deynin gözlərinin qarşısında Riç bu tsikli dörd dəfə dalbadal təkrarladı. Bundan sonra Deyn dayanıb Riçin önə keçməsinə gözlədi, özü isə mayaka tərəf – Muranın və Əlinin yanına yollandı.

Əli özünü xeyli yaxşı hiss edirdi, o artıq gümrəhliklə dalaqabağa var-gəl edirdi. Deyn divardan düşüb gördüklərini danışmağa başladı.

– Vəziyyət bax belədir, – o danışib qurtardı. – Kreyser quldurun dalınca düşüb. Nə qədər ki atmosferə daxil olmayıblar, onlara heç bir şey olmayacaq. Amma elə ki maşın maksimal gücü topladı... – o, çırtma çaladı.

– İndi isə iş başına biz keçməliyik, – Əli dedi. – Biz nəyin bahasına olur-olsun maşını dayandırmalıyıq. Tamamilə.

– Hə, – Mura “pilləkənə” tərəf gedə-gedə dedi, – amma əvvəlcə Kostini bura gətirmək lazımdır...

– Bəs onu bura necə gətirəcəyik? – Deyn soruşdu. – O axı bu divarlarla yeriyə bilmir...

– Təkcə bircə dənə çıxış yolu olanda insan hər şey edə bilər,

– Mura cavab verdi. – Siz burada qalın. Mən Kostini gətirərəm. Torson, amma əvvəlcə mənə maşın zalına gedən yolu göstərin.

Deyn yenə də divara çıxdı və stüardı Riçi son dəfə gördüyü yerə qədər apardı. Orada Muraya hərəkət formulunu başa saldı. Mura qayğısız şəkildə gülümsədi.

– Çox sadədir, düz demirəm? – o dedi. – İndi isə Kamilin yanına qayıdın və məni gözləyin... və heç bir ağılsız hərəkət etməyin. Bunların hamısı çox maraqlıdır...

Deyn dinməzəcə müvəqqəti düşərgələrinə döndü. Kamil yerdə oturub divara söykənmişdi və fənərə baxırdı. Deynin ayağı yerə dəyəndə maqnit nalcıqları çıqqıldadı və mexanik köməkçisi ona tərəf döndü.

– Xoş gəldin, – o dedi. – Bu qurğu haqqında mənə bir az danış görüm...

O, Deyni xeyli sorğu-suala tutdu və Deyn öz-özlüyündə etiraf etməli oldu ki, o, hələ çox pis azad tacirdir, çünki azad tacir dördgöz olub hər şeyi görməlidir. Amma o, məlum olduğu kimi, demək olar, heç nəyə fikir verməmişdi. Polad örtüyün əlindən maşına yönlü fikir verməmişdi, idarəetmə pultundan isə heç baş çıxartmamışdı, çünki pulta yox, onun yanındakı adamlara baxırdı. Bir sözlə, ən maraqlı şeylər onun gözündən yayınmışdı və Əli sorğu-sualı qurtardıqdan sonra, Deyn bir tərəfdən özünün hələ də hazırlıqsız olduğunu, digər tərəfdən isə əvvəlki kimi mexanik köməkçisindən xoşu gəlmədiyini anladı.

– Bəs yaxşı, o, enerjini haradan alır? – Əli heyrətlə soruşdu. – Bizdə buna oxşar heç nə yoxdur, qəti yoxdur! Güman ki, onlar bizi xeyli, bəlkə də, hətta neçə nəsil qabaqlayıblar. Eybi yoxdur, indi biz onlara çatarıq!..

– Bir şərtlə ki, əgər biz bunların hamısını ələ keçirə bilsək, – Deyn bir qədər rişxəndlə qeyd etdi. – Biz axı hələ qalib gəlməmişik.

– Amma məğlub da olmamışıq! – Əli etiraz etdi.

Onlar açıq-aşkar rollarını dəyişmişdilər. İndi Kamil xəyallarında qəsrlər qurur, Deyn isə onları dağıdır.

– Bu zalı Ştoçla mənə ikicə saatlıq versəydilər! Yox ey, lənət şeytana, bu Limbonu almaqla bəxtimiz yaman gətirib!..

Görünür, Əli tamam yaddan çıxartmışdı ki, hələ də hər şey Riçin əlindədir, “Şahzadə” isə yerə yapışib qalıb və düşmən də onlardan dəfələrlə güclüdür. Kamil gələcəyi nə qədər parlaq təsəvvür edirdisə, indiki vəziyyətləri Deynə bir o qədər qaranlıq görünürdü. Birdən yuxarıdan kimsə onları çağırdı və ikisi də tez başını qaldırdı.

– Mura! – Deyn cəld ayağa qalxdı. Mura sözünün üstündə durmuşdu – Kostı onun çiyindən tutaraq yanında dayanmışdı.

– Sakit! – Mura dedi. – Dıvara qalxın. Bir az cəld olun. Vaxtımız azdır.

Əli birinci qalxdı. O qalxdıqca əzilmiş bədəni ağrıdığından yavaşca inildəyirdi. Deyn fənəri qaldırıb tam gücə qoşdu və Əlinin dalınca qalxdı.

– İndi isə biz belə eləyəcəyik, – Mura dedi. O, yenə də komandir rolunu öz üzərinə götürdü. Mağaraya düşəndən bəri bu vəzifəni o yerinə yetirirdi. – Kostiyə Əli aşağıyla, Riçin getdiyini həmin o yolla gedəcəklər. Torsonla mən isə divarlarla gedəcəyik. Onlar Riçi gözləyirlər. Kostı və Əli qapıdan girəcəklər, bizsə yuxarıdan hücum edəcəyik. Əsas məqsəd lingi ələ keçirib maşını söndürməkdir. Əlimizdən gələn hər şeyi etməliyik ki, onlar maşını yenidən qoşa bilməsinlər. İndi isə irəli!

Onlar yola düşdülər. Kostı stüardın çiyindən yapışaraq yavaş-yavaş gedirdi, onun ayaqları əsirdi. Maşın zalına aparan yola çatanda onlar yenə də kəmərlərini bir-birinə birləşdirib Kostiyə Əlini keçidə endirdilər.

Maşın zalının üstündə görünən parıltı yaxşı oriyentir idi və onlar oval divara çox rahat çatdılar. Burada Mura Kostiyə işarə etdi və o, bir az bundan qabaq xəbər gətirən adam kimi var gücü ilə bağırırdı:

– Salzar!

Deyn gözlərini rigelianlıdan ayırmırdı. Rigelianlı başını qaldırırdı və yumru gözlərini keçidin açılacağı yerə zillədi. Hər şey yaxşı qurtarmalıdır. Sür-sümüyü çıxmış mavi əl klaviş panelinin kənarındakı düyməyə tərəf uzandı. Divarın o tərəfində isə Kostı blasteri əlində hazır vəziyyətdə saxlamışdı, silahsız Əli isə onun arxasında dayanmışdı.

17. Ürək dayandı

Divar aralandı, Kosti özünü açılmış keçidə atdı və elə o saat da Mura divarın üstündən qışqırdı:

– Tərpənməyin! Yoxsa atəş açacağam!

Kreslodakı adam qəfildən üzünü çevirib gözünü Kostiyə zillədi, onun sifəti gips maskaya oxşayırdı. Amma rigelianlı özünü itirmədi. O, əlini ildırım sürəti ilə hansısa başqa bir klavişə uzatdı. Deyn atəş açdı, amma ona deyil, yanındakı pulta dəydi. Kreslodakı adam vəhşicəsinə bağırdı. Onun bağırtısı labirintdə əks-səda verdi. Rigelianlı yerə yığıldı, amma dərhal da ayağa qalxıb Kostinin üstünə atıldı.

Pəhləvan geri çəkilsə də, rigelianlı ondan yapışmağa macal tapdı və onlar yerə yığılıb bir-birini əzişdirməyə başladılar. Kreslodakı adam tərpənmirdi, o ancaq hıçqınır və anlaşılmayan nəsə deyirdi.

Bu arada Əli divardan tuta-tuta zalı keçib pulta yaxınlaşdı. Onun ayaqları əsirdi.

– Hanı o ling? – o, əzilmiş sifətini Deynə tərəf qaldırıb soruşdu.

– Düz sənin qabağındadır... Bax, o, qara... dəstəyində hansısa mexanizm olan... – Deyn qışqırdı.

Kreslodakı adam bu sözləri eşidən kimi yuxarı baxdı və divarda iki azad tacir gördü. Nədənsə, onları görən kimi birdən-birə özünə gəldi, o, əlini qoburuna uzatdı. Dərhal da blasterdən açılan atəş düz onun başının üstündən havanı dəlib keçdi, çox güman ki, yandırıcı şüa onu qarşıdı.

– Əllər! – Mura bağırdı, onun səsi kapitanın səsi kimi guruldayırdı. – Qalx ayağa! Əllər yuxarı! Tərpən görüm!

Qanqster dinməzəcə ayağa qalxdı və əyilib əllərini ekrana dirədi. Amma o, başını çevirib Əlinin nə etdiyini görəndə sifətində cəhşət ifadəsi oxundu.

– Əl vurma! – o qışqırdı.

Əli ona fikir vermədi. Qara dəstəkdən yapışıb onu var gücü ilə özünə tərəf çəkdi. Qanqster yenə də bağırdı və birdən sükut

çökdü. Maşının uğultusu kəsildi, divarları titrədən vibrasiya dayandı.

Rigelianlı Kostinin əlindən çıxdı, sürüşüb yıxıldı. Əli bütün ağırlığını lingin üstünə saldı və ling qırıldı. Ekranın önündə dayanan qanqster bunu görən kimi, sanki, dəli oldu. O, Muranın ona tərəf tuşlanmış blasterini unudub əllərini qabağa uzadaraq xırıltılı şəkildə bağıra-bağıra Əliyə tərəf cumdu.

Deyn bunu gözləmədi, o, bu dəstədə ən təhlükəli hesab etdiyi rigelianlıdan gözlərini çəkmirdi. Amma Mura diqqətli idi və blasterlə bu dəlini Əlinin boğazından yapışmağa macal tapmamış vurdu. Qanqster xırıldayıb üzünü yerə dəydi. Deyn onun qarşalanmış sifətini görməyə macal tapmadığına çox şad idi.

Rigelianlı ayağa qalxdı. O, ilanvari qırpmayan gözlərini əllərində blaster tutan Mura və Deynə zilləmişdi. Sonra o, gözlərini onlardan çəkib Kostiyə məhəl qoymadan çıxan köynəyini kəmərinin altına salmağa başladı.

– Siz bizim hamımızı ölümə məhkum etdiniz, – o, sakit soyuq səslə azad tacirlərin jarqonunda dedi.

Kosti ona yaxınlaşdı.

– Əllərini qaldır görək! Özü də heç bir hoqqa çıxartma ha, – o dedi.

Rigelianlı çiyini çəkdi.

– İndi artıq heç bir hoqqa çıxartmağın mənası yoxdur, – o dedi. – Bizim hamımızın axırıdır. Biz tələdəyik.

Əli kreslonun söykənəcəyindən yapışıb oturdu. Başının üstündəki ekran boş idi, heç bir hərəkət görünmürdü.

– Bəs yaxşı, bu, nə tələdir ki? – Mura soruşdu.

– Siz bu lingi sındırdınız. İndi maşının bütün idarəetmə sistemi məhv edilib, – o, sərbəst halda divara söykəndi. Onun pulcuqlu sifətində heç bir ifadə yox idi. – Biz heç vaxt buradan çıxa bilməyəcəyik. İndi qaranlıq düşəcək.

Elə bu vaxt Deyn ilk dəfə fikir verdi ki, mağaranın divarlarından süzülən boz işıq, elə bil, sönməyə başlayıb. Sönmək üzrə olan ocaqda kömürlər belə solğunlaşır.

– Hələ üstəlik, biz bağlıyıq, – rigelianlı davam etdi. – Siz açarı sındırdınız və indi buradan çıxmaq qeyri-mümkündür.

Kosti qəhqəhə çəkdi.

– Qara tökmə, – o, gurultu ilə dedi. – Böyük bir şey olaçaqmış – qaranlıq düşəcəkmış! Bəs bunu görmüsən? – o, fənəri çıxardıb qoşdu.

Rigelianlı başını heç çevirmədi də.

– Biz bu mağaranın heç də bütün sirlərini bilmirik, – o dedi. – Çətin ki, sizin fənərlər burada bir işə yarayar.

Deyn Muraya dedi:

– Yaxşı olar ki, hələ işıqkən tez tərənək...

Mura başını yellədi və rigelianlıya müraciət etdi:

– Qapını açə bilərsiniz?

O, başını buladı. Kosti iş başına keçdi. O, blasterin köməyi ilə divarda cəld yarıq açmağa başladı. Deynin səbri çatmırdı, ona elə gəlirdi ki, yandırılmış yarıqlar heç vaxt soyumayacaq.

Axır ki, onlar divardan aşıb dəhliz boyunca getməyə başladılar. Kosti rigelianlının əl-qolunu onun elə öz kəməriyləcə bağlayıb darta-darta aparırdı. Onlar yavaş getməli olurdular, çünki Əli həтта dostlarının köməyi ilə belə ayaqlarını zorla sürüyürdü. Bu arada qaranlıq get-gedə daha da qatılaşırdı, boz işıq, demək olar, yoxa çıxmışdı.

Mura öz fənərini birləşdirdi.

– Ancaq bir fənərdən istifadə edəcəyik. Akkumulyatora qənaət etmək lazımdır.

Deyn təəccübləndi, axı fənərlərin akkumulyatorları bir neçə ay aramsız iş üçün hesablanmışdı. Lakin bir neçə dəqiqədən sonra parlaq-sarı işıq şüası zəifləyib açıq-boz rəngdə oldu.

– Siz onu tam gücə qoşmusunuz? – Əli soruşdu.

Qaranlıqda arxada rigelianlının necə bədxahlıqla fınxırdığı eşidildi. Mura cavab verdi:

– Hə, tam gücdədir.

Hamı susurdu. Lakin Deyn hiss edirdi ki, bu zəif işığa artan narahatlıqla baxan təkcə o deyil və fənər həтта ayaqlarının altını belə işıqlandırmadıqda Deyn heç təəccüblənmədi də. Amma Kosti təəccübləndi.

– Orada nə baş verib? – o, bərkdən soruşdu. – Axı qaranlıqdır. Bir gözləyin görüm... – o, öz fənərini birləşdirdi.

İki dəqiqəyə qaranlığı parlaq işıq yarırdı, sonra isə o da sürətlə zəifləməyə başladı, sanki atmosferdə nəşə acgözlüklə akkumulyatorları boşaldırdı.

– Bu mağarada istənilən enerji məhv olur, – rigelianlı dedi. – Bunun niyə belə olduğunu biz bilmirik, amma bu necəsə qurğunun işi ilə bağlıdır. Işıq yoxa çıxır, sonra isə hava da...

Deyn cəld havanı sinəsinə çəkdi. Adi havadır da... soyuq, təmiz... Bəlkə də, rigelianlı hava barəsində bir az şişirdib ki, onları qorxutsun. Bununla belə, hamı addımlarını sürətləndirdi.

Fənerin get-gedə sönən işığı bir müddət imkan verdi ki, onlar Riçin yolu ilə getsinlər. İndi, maşın işləməyəndə ətrafa ağır sakitlik çökmüşdü, yalnız maqnit nalcıqların çıxqılıtısının sədası eşidilirdi. Kostinin də fənəri söndü. Deyn özününkünü yandırdı. Onlar sönmək üzrə olan işığı son qüvvəsinə qədər istifadə etməyə çalışaraq elə hey bir otaqdan o birinə, bir dəhlizdən digərinə gedirdilər. Onların heç biri də çıxışa hələ nə qədər qaldığını bilmirdi.

Deynin də fənəri sönəndə Mura yeni əmr verdi:

– Əl-ələ tutun!

Deyn sağ əli ilə Muranın kəməmindən tutdu, sol əli ilə isə Əlinin biləyindən yapışdı və onlar yollarına davam etdilər. Deyn Muranın öz-özlüyündə anlaşılmaz nəşə dediyini eşidirdi və tezliklə başa düşdü ki, stüard addımlarını sayaraq qaranlıqda labirint üzrə özünün hansısa hərəkət metodunu hazırlayırdı.

Qaranlıq isə, sanki, onları sıxırdı. O, bu planetin qaranlığı üçün səciyyəvi olan sıx, hiss olunan idi, anlaşılmaz nəyləsə hopmuşdu. Onlara elə gəlirdi ki, hansısa bir özlü mayenin içindən keçirdilər və aydın deyildi ki, onlar qabağa gedirlər, yoxsa elə yerlərindəcə ayaq döyürlər.

Deyn elə mexaniki surətdə Muranın dalınca gedirdi. O yalnız ümid edə bilərdi ki, stüard nə etdiyini bilir və əvvəl-axır onları labirintin çıxışına gətirib çıxardacaq. O, elə tövşüyürdü və təngnəfəs olmuşdu ki, sanki, qaçırdı, əslində isə, onlar çox yavaş gedirdilər.

– Hələ neçə mil də getməliyik ki? – Kosti soruşdu.

Rigelianlı yenə fınxırdı.

– Səninçün nə fərqi var ki, çərçi? Qapı açılmayacaq, siz ki maşını sındırmısınız.

Yəni, doğrudan da, rigelianlı buna inanır? Lap əgər inanırsa da, onda niyə belə sakitdir? Yoxsa o, ölümlə həyat arasında heç bir fərqi olmadığını hesab edənlərdəndir?

Mura fınxırdı və bu an Deyn ona dəydi. Elə o saat da arxada gələnlər Deynə dəyib onun arxasında toplandılar.

Qarşıda divar vardı. Bu ancaq bircə şey demək idi – Mura addımlarını səhv hesablamışdı və qaranlıqla harasa başqa bir yerə dönmüşdü. Onlar azmışdılar...

– Biz haradayıq? – Kosti soruşdu.

– Azmışıq, – rigelianlı soyuq qərəzkarlıqla cavab verdi.

Deyn əlini uzadıb divarı yoxladı. Onun ürəyi çırpınmağa başladı. Əlinin altındakı hamar sürüşkən səth deyil, kobud kələkötür daş idi. Yox, Mura yanılmamışdı, o, onları mağaranın daş sərhədlərinə gətirib çıxartmışdı. Mura, sanki, onun bu fikrini təsdiqləyərək dedi:

– Bu qayadır. Labirintin sonudur.

– Bəs çıxış hanı? – Kosti soruşdu.

– Bağlıdır! – rigelianlı dedi. – Həmişəlik bağlanıb. Siz maşını sındırmısınız!.. O isə bütün çıxışları və girişləri idarə edirdi.

– Əgər bu belədirsə, – Əli ilk dəfə idi səsinə çıxardırdı, – onda siz əvvəllər maşını söndürməli olanda nə edirdiniz? Təzədən birləşdirənə kimi qaranlıqda bağlı qapılar arxasında oturub gözləyirdiniz?

Cavab gəlmədi. Sonra Deyn qaranlıqda nəsə bir vurnuxma, xırıltı eşitdi və ardınca isə Kosti bağırdı:

– Biz sual verəndə, əfi, cavab vermək lazımdır!.. Yoxsa axırı yaxşı olmayacaq... Hə? Siz maşını söndürəndə nə edirdiniz?

Yenə də vurnuxma. Sonra isə xırıltılı səslə cavab gəldi:

– O, yenə də birləşənə kimi biz burada gözləyirdik. O, qısa müddətə söndürdü.

– Burada kəşfiyyatçılar işləyəndə o, uzun müddətə söndürülmüşdü, – Deyn cavab verdi.

– O vaxtı biz ona, ümumiyyətlə, yaxın durmamışdıq, – rigelianlı cəld cavab verdi. Həm də nəsə çox cəld cavab verdi.

– Yalan deyirsən, – Əli dedi. – Maşını təzədən birləşdirmək üçün kimsə onun yanında qalmalıydı. Əgər bütün qapılar bağlansaydı, siz bura girə bilməzdiniz.

– Mən mühəndis deyiləm... – rigelianlının səmindəki soyuqluq və həyasız ton yoxa çıxmışdı. O, sadəcə, tutuldu.

– Düzdür, – Kosti dedi, – mühəndis deyilsən, sadəcə, Riçin köməkçisən və əgər buradan çıxış yolu varsa, sən onu bilirsən.

– Bəlkə, sizin tütəyinizi yoxlayaq? – Deyn Muradan soruşdu. Stüardın susması onu narahat edirdi.

– Mən elə bu dəqiqə onu yoxlayıram, – stüard cavab verdi.

– Amma xeyri yoxdur, hə? – Kosti dedi. – Di, əfi... danış görüm!..

Yenə də qaranlıqda vurnuxma başladı.

– Əgər bu qayadırsa, bəlkə, onu blasterlərlə yarmağa çalışsaq? – Əli təklif etdi.

Qayanı yarmaq! Deyn əlini qobura uzatdı. Blasterlər daşı çox yaxşı kəsir, hər halda, divarların materialına nisbətən daha asan yarı... Görünür, bu fikir Kostinin də xoşuna gəlmişdi, çünki vurnuxma kəsilmişdi.

– Ancaq dəqiq yer seçmək lazımdır, – Əli davam etdi. – Qapı burada haradadır?

– Bunu isə indi bizim əfidən öyrənərik, düzdür? – Kosti dedi.

Aydın olmayan hıçqırıq səsləri eşidildi. Görünür, Kosti bu səsləri razılıq əlaməti kimi qəbul etmişdi, çünki bir neçə saniyədən sonra o, əsiri də dalınca sürütləyə-sürütləyə Deynin yanından bir təhər sivişib qabağa keçdi.

– Buradır, hə? – o, ucadan dedi. – Bax ha, burada deyilsə...

Rigelianlını Deynin üstünə itələdilər. Deyn də onu dirsəyi ilə itələyib dikəldi.

– Frenk, bu, sənsən? – Kosti hündürdən dedi. – Di, kənara dur görüm... Elə hamınız dala çəkilin!..

Deyni yenə də itələdilər. O, rigelianlı və Mura ilə birlikdə daldalı getdi.

– Üzünü gözlə, ay axmaq! – Əli onun arxasından qışqırdı. – Ən aşağı gücdən başla! Əvvəlcə bir bax gör iş necə gedəcək!

Kosti qəhqəhə çəkdi.

– Bala, mən bu oyuncaqlarla oynayanda sənin ağzından hələ süd iyi gəlirdi. İndi görərsən Kosti dayı nə bacarır! Di uğurlu startlar bizə!

Tacirlərin doğma planetlərinə sağ-salamat qayıtmalarını bayram etdikləri hədsiz saydakı barlarda dəfələrlə təkrarladığıları bu qərribə sağlıq ancaq deyilmişdi ki, parlaq alov püskürdü. Deyn əli ilə gözlərini qoruyaraq kirpiklərinin arasından baxıb görürdü ki, daş necə əvvəlcə qıpqırmızı qızarır, sonra ağarıb əriyir və damcılar şəklində yerə axıb tökülür. Qaynar havanın isti dalğaları onları geri çəkilməyə məcbur etdi. Təkcə pəhləvan ayaqlarını aralı qoyub yerindən tərpənmirdi, şləminin günlüyü üzünə çəkilmişdi, hər dəfə yeni alov porsiyası blasterin lüləyindən çıxıb dağılan divara sancılında isə açılan atəşin gücündən sağ əli titrəyirdi.

Qızmış qırıntılar və ərimiş daş damcıları hər tərəfə uçurdu, zəhərli buxar gözlərini yandırdığından və boğazlarını qıcıqlandırdığından onlar elə hey öskürürdülər. Kosti isə bu cəhənnəmdə dayanıb heç nə olmayıbmiş kimi onu idarə edirdi və yalnız arabir əlcəkli boş əli ilə şalvarının üstünə düşən od qırıntılarını vurub yerə salırdı.

– Karl! – Əli qışqırdı. – Ehtiyatlı ol!

Deyn üzünü dözülməz istidən qırağa çevirəndə rigelianlının gözlərini Kostiyə necə zillədiyini gördü. Onun yumru ilanvari gözlərindən dəhşət tökülürdü. Rigelianlı hamı ilə birgə daldalı geri çəkildi, amma adama elə gəlirdi ki, o, göz qabağında olan cəhənnəmdən çox hərəkətsiz qara fiqurdan qorxur.

İri daş parçası divardan qopub Kostinin ayağı altına düşdü. Amma daş ona dəyməsin deyə o, sadəcə, kənara çəkildi. Bu an o, közərmis daşı odla dəlməkdə hələ də davam edirdi. Birdən hər şey qurtardı. Blasterin fişiltisi və gurultusu dayandı.

– Mən qurtardım! – Kostinin boğuc səsi eşidildi.

Onlar közərmis keçidə yaxınlaşmağa hələ cürət etmirdilər, amma Kosti artıq blasteri qoburuna salıb onlara yaxınlaşırdı, sonra o dayandı və şləmi dala çəkib hər iki əli ilə tüstülənən gödəkcəsini çırpmağa başladı. Ondən yanmış parça iyi gəlirdi, sifəti tərdən parıldayırdı.

– Bəs orada nə var? – Deyn soruşdu.

Kosti burnunu qırışdırdı.

– Yenə də hansısa bir dəhlizdir, – o dedi. – Kömür kimi qaranlıqdır... Amma hər halda, tələdən çıxmışıq.

Hamı səbirsizlənirdi, amma keçidin közərmış kənarlarının soyuyub qaralmasını gözləməli oldular. Sonra onlar qoruyucu günlükləri üzlərinə endirdilər, Əlinin şlemi olmadığından onun başını rigelianlının gödəkcəsi ilə örtüdülər və çıxmağa hazırlaşdılar. Amma öncə Kosti üzünü əsirə tutdu:

– Əlbəttə, səni özümüzlə apara bilərdik, – o dedi, – amma qorxuram ki, keçiddən keçəndə yanasan, ya da ki, nə bilim, birdən dostlarınla tutuşsaq, əlimizdən yapışarsan... Ona görə də səni tələb olunana qədər burada qoymalı olacağıq...

O, rigelianlının əllərini və ayaqlarını bərk-bərk bağlayıb onu isti daşlardan uzaq bir küncə atdı.

Sonra onlar Əlini dövrəyə alıb cəld dəlikdən keçdilər. Hə, orada yeni dəhliz vardı. Onlar yenə də qaranlığa düşdülər və dərhal da əmin oldular ki, fənərlər labirintdə olduğu kimi burada da işləmir. Amma bu dəhliz, heç olmasa, hamar və düz idi və burada azmaq qeyri-mümkün idi.

Bir-birinin əlindən tuta-tuta Əlinin onlarla ayaqlaşa bilməsi üçün tələsmədən irəliyə doğru getməyə başladılar.

– Cəhənnəm kimi qaranlıqdır! – Kosti donquldandı. – Bu Sələflərin gözləri yox idi, nədir?..

Deyn səndələyən Əlinin çiyindən yapışdı. Görünür, o, bu zaman yaralı yerə dəymişdi, çünki Əli tez çiyini çəkdi, amma səsinə çıxarmadı.

– Dəhliz qurtardı, – Mura elan etdi. – Tünelə çıxmışıq... Çox enli tuneldir.

– Yol nə qədər enlidirsə, onun aparıb çıxardığı yer də bir o qədər mühümdür, – Deyn qeyd etdi.

– Təki buradan uzaq bir yer olsun, – Kosti deyindi. – Bezdim bu iyrenc yarıqlardan keçməkdən... Frenk, di yolu göstər görək!

Onlar sola dönüb tunellə irəlilədilər. İndi onlar yanaşı gedirdilər. Əvvəlki kimi göz-gözü görmürdü, lakin hiss olunurdu ki, tunel çox enlidir.

Birdən qarşidan qışqırıq səsi eşidildi və atəş açıldı. Onlar dayandılar. Yenə də atəş açıldı.

– Uzan! – Mura qışqırdı, amma artıq hamı yerə uzanmışdı.

İndi dayanmadan atəş açılırdı. Deyn Əlini yerə sıxıb uzanmışdı və çalışırdı ki, səslərə əsasən nə baş verdiyini və harada atışma getdiyini müəyyənləşdirsin. – Atışma gedir... – Kosti yaylım atəşləri arasındakı fasilədə dedi.

– Özü də ki düz bizə tərəf yaxınlaşır, – Əli Deynin düz qulağının dibində qışqırdı.

Deyn blasteri çıxartdı, halbuki özü də yaxşı bilmirdi ki, bunu niyə etdi. Qaranlıqda hara gəldi atəş açmayacaqdı ki!

– A-a-a-a!.. – qaranlıqda eşidildi. Bu, hirsli qışqırıq deyildi, ölümcül yaralanmış insanın iniltisi idi. Əli haqlı idi, vuruşma get-gedə onlara yaxınlaşırdı.

– Divarlara tərəf! – Mura əmr verdi və yenə də gecikdi. Onsuz da, artıq hamı divarlara tərəf sürünürdü.

Deyn Əlinin yırtılmış gödəkcəsindən yapışıb onu öz dalınca sürütləməyə başladı. Gödəkcə cırıldayır və onun barmaqları arasından sürüşüb çıxırdı. Onlar divarın dibində sərələniib tərپən-mədən diqqətlə qulaq asmağa başladılar.

Alovlı atəş qaranlığı yardı, divarda qıpqırmızı ləkə alışıdı və dərhal da sönməyə başladı. Blasterdən açılan atəş Deynin gözlərini qamaşdırsa da, o, qarşıda nəsə bir tünd fiqurlar görə bildi.

– İlahi, özün kömək ol! – Əli alçaq səslə dedi. – Əgər onlar blasterdən atmağa başlasalar, bizi yandırarlar ki!..

Kimsə çəkmələrini tappıldada-tappıldada onlara tərəf qaçır-dı və Deyn blasterin dəstəyindən yapışıb eləcə gərildi. Bəlkə də, səs gələn tərəfə, qaçanlara hələ uzaqdaykən atəş açmaq lazım idi, amma o, özünü tətiyə basmağa heç cür məcbur edə bilmirdi – instruktorları onun beyninə qan tökməyə nifrəti olduqca bərk yeritmişdilər.

Bu an ətraf işıqlandı. Əvvəllər bu dəhlizləri işıqlandıran boz toran işıq deyildi, bu, parlaq, sarıya çalan yer işığı idi. Projektorun güclü işığı qaranlığı yardı və onun fonunda Deyn beş qara fiqur gördü. Onlar daha geri çəkilmirdilər, indi onlar yerə uzanıb öz təqibçilərinə cavab atəşi açmağa hazırlaşirdilər.

18. Uğurlu start!

– Federasiya adına, təslim olun! – haradasa yuxarıdan qışqırdılar.

– Polis! – Əli qışqırdı. – Əla! Deməli, kreyser Limboya enə bilib! İndi burada kimin polis, kiminsə qanqster olduğunu bil-səydik, pis olmazdı...

Projektorun işığı yavaş-yavaş hərəkət edirdi, sonra atəş səsi gəldi və projektor söndü. Cavab atəşi açıldı, kimsə qışqırdı.

“Yaxşı olardı ki, labirintə çəkilib, – Deyn düşündü, – orada hər şeyin bitməyini gözləyərdik... Bu gedişlə iki atəş arasında qalmaq olar...” Amma o, özünün bu əla fikrini Əliylə bölüşmə-yi ağlına belə gətirmədi. Əvəzində isə, blasteri qaldırıb tunelin qübbəsinə atəş açdı.

Düzgün hesablamışdı – düz uzanmış adamların başının üstündə (Deyn artıq başa düşmüşdü ki, bunlar qanqsterlərdir) qübbə alışıdı.

Bu, hamı üçün gözlənilməz oldu. Polislər atəş açmağı dayan-dırdılar, qanqsterlər isə heyrət içində gözlərini tavana zillədilər. Deyn onların ağ sifətlərini və heyrətdən açıq qalmış ağızlarını əla görürdü. Birdən onlardan biri yerindən sıçrayıb bir göz qırpı-mında işıqlanmış yerdən tunelin dərinliyinə, labirintə götürüldü.

Kosti onun yolunu kəsdi. Onları sönmək üzrə olan işıqda zorla görmək olurdu. Deyn bir onu görə bildi ki, qaçan çox qəri-bə şəkildə əyilib, az qala, Kostinin əlindən çıxacaqdı, amma Kosti vaxtında onun kəməmindən tuta bildi və onların ikisi də yerə yığıldı.

Deyn yenə də yuxarıya atəş açdı və yeni parlaq alov tuneli işıqlandırdı. Kosti hərəkətsiz şəkildə yerdə uzanmışdı, qanqster isə artıq dizi üstündə durub yeni sıçrayışa hazırlaşdı.

Deyn tamamilə başqa bir səhnəni görəcəyini düşündüyün-dən karıxmışdı. O, hələ özünə gəlməmişdi ki, Əli özünü qanq-sterin ayaqlarına atdı və qanqster büdrəyib təzədən yığıldı. Deyn tez blasteri qaldırıb labirintə qədər tunelin bütün enini oda tutdu.

– Kəsin! – yenə ucadan səs eşidildi. – Atışmanı kəsin, yoxsa şüaatanı işə salıb hamınızı yerlə yeksan edərik!..

Cavabında isə heyvan nəriltisinə bənzər qəzəbli səs gəldi. Alovun yanında insanabənzər müdhiş bir şey hoppanıb-düşürdü.

Yenə də projektorun işıqları yandı. O, əllərini yuxarı qaldıraraq dayanmış üç qansterin üstünə düşdü, hərəkətsiz uzanmış Kostinin üzərində biranlıq dayandı, qaranlıqda onun yanına qaçan Muranı, sonra isə dizləri üstündə dayanıb əllərini sinəsinə sıxaraq dəhşətli şəkildə öskürən Əlini işıqlandırdı.

Bütün bu müddət ərzində Deyn blasterin lüləyini alovun fonunda hoppanıb-düşən müdhiş fiqura tuşlamışdı. O, vəhşi gözləri, tüpürçək axan sallaq çənəni görürdü və inana bilmirdi ki, bu həmin Salzar Riçdir, bu unudulmuş şahlığın hökmdarı, cani və qatildir, indi isə tələyə salınmışdı. O, kreksdən dəlillənmişdi, artıq insana da oxşamırdı.

Projektorun işığı Riçi işıqlandırdı, o fisıldadı, tüpürməyə başladı və birdən yumaq kimi yığılıb ərimiş daşların arasından hoppanıdı. Alov onu qarsalandığından o zingildədi, amma dayanmadı, bir göz qırpımında alovun o biri tərəfində oldu və sürətlə labirintə tərəf götürüldü.

– Torson, Mura! – zəhmli səs gəldi.

Deyn diksindi. O gərək qaçağın dalınca götürüləydi, amma alovun içindən hoppanıb qarqaranlıqda labirintin dəhlizi boyunca Salzarın dalınca düşməyə özünü heç cür məcbur edə bilmirdi. O, dala döndü. Projektorun işığı onun gözlərini qamaşdırdı və o, gözlərini əlləri ilə örtüb uzun müddət əzabla gözlərini qırpdı və nəhayət, qarşısında kosmik polisin qara gümüşü formasını və azad tacirlərin sarı gödəkcələrini görə bildi. O yalnız bundan sonra blasteri qoburuna qoydu.

Bir neçə saatdan sonra o çox qəribə bir otaqda stol arxasında oturmuşdu. Bu, özünü Salzar Riç adlandıran adamın şəxsi apartamenti idi və bu otaq ağzınacan gəmilərdən talanmış mallarla dolu idi, əvvəlki sahibinin fikrincə, bu şeylər otağa təmtəraqlıq və cah-calallıq verirdi.

Deyn ağzına əsl yemək doldururdu – heç bir konsentrat yox idi – və mürgüləyə-mürgüləyə Muranın kapitan Celiko, Van

Rayk və polis kreysinin komandiri qarşısında necə hesabat verdiyini eşidirdi. Deyn yorğunluqla zorla mübarizə aparırdı, o, sadəcə, başını stolun üstünə qoyub yatmaq istəyirdi. Amma o, inadla oturub Yerdən uçandan bəri yemədiyi bu dadlı yeməkləri üyüdüdü.

Qara gümüşü mundirli adamlar girib-çıxırdılar, raport verirdilər və sərəncam alırdılar. Mura isə elə hey danışırdı və arabir sual vermək üçün onun sözünü kəsirdilər. Bütün bunların hamısı döyüş filmlərinin sonuncu seriyasına bənzəyirdi – pis qüvvələr cəzalandırılıb, yaxşı adamlar qələbə çalılıb, polis gəlib çıxıb və indi də hər şey onun etibarlı əllərindədir.

– Biz hələ indiyə qədər heç vaxt belə iyrenc bir yer görməmişdik, – nəhayət, polis kreysinin komandiri dedi.

– Mənə elə gəlir ki, – Van Rayk qeyd etdi, – burada yoxa çıxmış çox gəminin sirri açılacaq.

Komandir köks ötürdü.

– Bütün bu təpələri ələk-vələk etməli olacağıq, – o dedi. – Ola bilsin, bəzi qazıntı işləri də aparmalı olacağıq. Biz yalnız bundan sonra öz borcumuzu yerinə yetirmiş hesab edə bilərik. Amma burası da var ki, çox şey elə bu talanmış malları yoxlayan zaman aydın olacaq... və çox cinayət işləri burada bağlanacaq. Bütün bunlar sizin sayənizdədir, – o ayağa qalxdı və kapitan Celikoya təzim etdi. – Kapitan, mən qısa müddətə sizdən ayrılmalıyam və sizi öz otağında görməyə çox şad olaram... – o, saata baxdı, – deyək ki, üç saatdan sonra. Kiçik bir iclas keçirdərik – bəzi şeyləri müzakirə etməliyik.

O çıxdı. Deyn parçdan bir qurtum içdi və birdən onun üstündə Kəşfiyyat xidmətinin emblemini gördü. Bu çarpaz kometaları görəndə kimi o, “Rimbald”u xatırladı və parçı cəld itələdi. “Hə, burada, yəqin ki, ən gözlənilməz şeylər tapılacaq”, – o, otağa göz gəzdirərək düşündü və bütün bunların içində eşələnib talanmış malların siyahısını tutanın onun özü olmayacağına çox sevindi.

– Bəs labirint? – Van Rayk soruşdu. – Məncə, ora baş çəkməyə dəyər!

Kapitan Celiko bikef-bikef gülümsündü.

– Hə, elə polis də bunu deyir... – o dedi. – İndi labirintə tək-cə federal ekspertləri buraxırlar.

Deyn “labirint” sözünü eşidəndə diksindi.

– Yeri gəlmişkən, Riç ora qaçıb, – o dedi, – ser, onu hələ tutmayıblar?

– Hələ yox, – kapitan laqeyd şəkildə cavab verdi. Qanqsterlərin yoxa çıxmış başçısının taleyi onu maraqlandırmırdı. – Deyirsiniz ki, o, kreks udandır?.. Deyirəm axı, o, dəli kimi hoppanıb-düşürdü...

– Hə, ser, – Mura cavab verdi. – O, axır ki, dəli oldu. Amma mən yenə də ümid edirəm ki, polis onu unutmayıb. Labirintdə dəlinin dalınca düşmək çox təhlükəlidir. Heç istəməzdim ki, bu işlə məşğul olum...

– Əşi, bununla məşğul olmağı bizə heç təklif də etmirlər, – kapitan ayağa durub dedi. – Bəs polis nə üçündür. Bu lənətə gəlmiş planetdən nə qədər tez uçub getsək, bir o qədər yaxşıdır. Biz azad tacirlərik, polis deyilik...

– Hm... – Van Rayk hələ də hansısa bir bədbəxt kapitanın kayutundan bura gətirilmiş kreslodə sərələnib oturmuşdu. – Hə-hə... azad tacirlər... məsələ də elə məhz bundadır. Bizə ki maaş yazılmır.

Deyn onun açıq-mavi gözlərindəki ifadəni başa düşdü. Anladı ki, kapitan Celikodan fərqli olaraq, superkarqo Van Rayk Limbonu tərək etməyə heç də tələsmir. Polis nə haydaydı, o nə hayda.

Kapitan eləcə də onlara göyertəyə qayıtmaq əmri vermədi. Bunun əvəzində isə o, otaqda elə hey obaş-bubaşa dolaşmağa başladı, aradabir dayanıb Riçin kolleksiyasından olan hansısa bir oyuncağı barmaqları arasında fırladırdı. Bir qədər susduqdan sonra Van Rayk Deynə və Muraya baxdı.

– Uşaqlar, doktor Riçin yataq otağına gedin, – o, sakitcə dedi. – Zənnimcə, onun çox yumşaq çarpayısı olmalıdır.

Bir neçə saat bundan qabaq yaralı Kostı və Əlinin “Şahzadə”yə aparılmalarına baxmayaraq, niyə onları da ora göndərmədiklərindən bir şey anlamayan Deyn stüardın dalınca Riçin yataq otağına yollandı. Van Rayk yanılmışdı – onlar çarpayı

əvəzinə, avtoqızdırıcılı adyallarla və pərqu yastıqlarla qalaqlanmış çox möhtəşəm ikinəfərlik taxt gördülər. Deyn şlemini çıxartdı, kəməri açdı, zəhləsini tökmüş çəkmələrini ayağından dartıb çıxartdı və özünü adyal qalağına atdı. O təkcə Mura-nın taxtın o biri tərəfində necə oturduğunu görə bildi və dərhal yuxuya getdi.

... O, yuxuda görürdü ki, “Şahzadə”nin idarəetmə otağındadır və hiperkeçidi hesablamalıdır. Qarşısında isə Salzar Riç oturub, onun sifəti Deyn onu ilk dəfə Naksosda gördüyü kimi acıqlı və kobud idi. O, yəni Deyn gəmini hiperfəzadan keçirtməlidir, amma əgər o, səhv hesablamış olsa, Salzar Riç onu blastərlə yandıracaq... və onda o, labirintə yıxılacaq, yıxılacaq, yıxılacaq... burada, qaranlıqda isə onu artıq nəşə müdhiş və amansız bir şey gözləyirdi...

Deyn gözlərini açıb tavana zillədi. O, soyuqdan dəhşətli şəkildə titrəyirdi. O, yaş titrəyən əlləri ilə toxunmaqla yoxa çıxan bu əşyalar xaosu içində hiss olunun nəşə bərk bir şeydən yapışmağa çalışırdı. O nə ayağa qalxmağa, nə də başını çevirməyə ürək etmirdi, çünki yaxınlıqda nəşə müdhiş və təhlükəli bir şey baş verirdi.

Əsəblərinin gərilməmiş olmasına baxmayaraq, o, özünü məcbur etdi ki, dərin və rahat nəfəs alsın. Sol tərəfdə Mura uzanmalıydı, amma Deyn buna əmin olmaq üçün hətta gözucu belə qırağa baxmağa ürək etmirdi. O, çox yavaş-yavaş başını çevirməyə başladı.

Bu da qapı... Qapının dalından aydın olmayan səslər gəlirdi – kapitan və Van Rayk hələ də oradadırlar... İndi isə qapının yanındakı divar... sərt, cansız, amma özünəməxsus şəkildə gözəl olan hansısa yad bir planetin mənzərəsi, iri stereoşəkil... Deyn cəsərətini toplayıb adyalın altından əlini yavaş-yavaş Muraya tərəf uzatmağa başladı. Mura etibarlı adamdır, oyananda səsini çıxartmayacaq...

O, yavaş-yavaş əlini uzadır və yavaş-yavaş da başını çevirirdi. Şəkiin kənarı... sonra isə parıldayan iplərlə tikilmiş, ağır, çox gözəl portyer... iplər parıldayır, göz qamaşdırırdı... və portyerin fonunda kiminsə enli çiyinləri...

Salzar!

Deyn heç özü də bilmirdi ki, onun bu cür bərk iradəsi var – o qışqırmadı, heç yerindən qımıldanmadı da. Amma burası da vardı ki, qanqster taxta tərəf baxmırdı. O, yavaş-yavaş səssiz addımlarla qapıya tərəf yaxınlaşırdı. Zahirən o, yenə də insan idi, amma onun qara gözlərində şüurdan əsər-əlamət də qalmamışdı. O, əllərində qəribə bir boru tutmuşdu, şübhəsiz ki, silah idi, bu çox qalın lüləklili blasterə oxşar bir şey idi... O, port-yerin yanından keçdi, onun başı şəklin qabağını kəsdi... Daha üç addım və o, qapının ağzında olacaq. Amma bu an Deyn Mura-nın isti əllərinin onun biləyindən necə yapışdığını hiss etdi. Mura yatmamışdı. Mura fəaliyyətə hazır idi.

Deyn də fəaliyyətə hazır idi. Amma necə? O, arxası üstə uzanıb adyala bürünmüşdü. Birdən-birə yataqdan sıçrayıb Salzarın üstünə atılmaq qeyri-mümkün idi. Amma onu qapıya da yaxın buraxmaq olmaz...

Birdən Mura Deynin əlini sıxıb bərkədən itələdi. Bu, siqnal idi və Deynə təkcə ümid etmək qalırdı ki, onu düzgün başa düşüb. O, bütün gərildi və Mura qulaqbatıran bir səsə bağıranda təpəsi üstə yerə dığırlandı.

Dərhal da atəş açıldı və bütün taxt bir dəfəyə alovlandı. Lakin Deyn artıq paravian xalçasının kənarından yapışmışdı və var gücü ilə onu özünə tərəf dartdı. Salzar yıxılmadı, o yalnız səndələdi və beli divara dəydi, amma silahı Deynə tərəf tolazlamağı çatdırdı. Elə bu an qapı taybatay açıldı, Van Rayk güclü əlləri ilə Salzarı vurub yıxdı və onun boğazından yapışdı. Van Raykın enli sinəsinə sıxılmış qanqster titrədi və boşaldı. Yalnız bundan sonra Deyn və Mura yanan taxtın hər iki tərəfindən qalxdılar.

Otaq polislərlə doldu, taxtın alovunu cəld söndürdülər, Salzarın əl-qolunu bağlayıb apardılar, Deyn isə ayaqları titrəyə-titrəyə özünü birtəhər yaxınlıqdakı stula çatdırdı və oturdu, o, iri, yumşaq taxtlara ömürlük nifrət etdi. “Yox ha, – o düşündü, – qoyun bircə özümü “Şahzadə”dəki yatağıma çatdırım... Mənə daha heç nə lazım deyil... Düzü, heç bilmirəm indən belə mən nə vaxtsa yuxuya gedə biləcəyəmmi...”

Van Rayk ələ keçirdiyi silahı stolun üstünə qoydu.

– Bu, nədirsə, yeni bir şeydir, – o qeyd etdi. – Yəqin, Sələflərin hansısa bir oyuncağıdır. Bəlkə də, talan edilmiş hansısa gəmidəndir. Hər halda, bununla federal ekspertlər məşğul olacaqlar... Amma öz aramızdır, Salzarın tutulduğunu bilmək adama xoş gəlir.

– Sizin sayənizdə, ser! – Deyn ürəkdən dedi. Van Rayk qaşlarını qaldırdı.

– Mənim sayəmdə?.. Mən yalnız işi bitirdim və əgər siz səs-küy qaldırmasaydınız, işlər fırtın olardı. Zənnimcə, bu, sənin səsin idi, Frenk, – o, Muraya dedi.

Mura ədəblə əli ilə ağzını örtüb əsnədi. Gödəkcəsinin qabağı açıq, paltarları isə səliqəsiz idi, amma o, həmişəki kimi soyuq və sakit idi.

– Birgə say, ser, – o dedi. – Torson olmasaydı, mən oyanmayacaqdım və həm də ki o, xalçadan da çox gözəl istifadə etdi... Məni təkcə o təəccübləndirir ki, nəyə görə Salzar əvvəlcə bizi yandırmadı?

Deynin əti ürəşdi. Yanan yatağın iyindən onun, onsuz da, ürəyi bulanırdı. Ona təmiz hava, çoxlu təmiz hava lazım idi!.. O, sadəcə, heç düşünmək də istəmirdi ki, vəziyyət necə dəyişə bilərdi.

Qapı açıldı, kapitan Celiko kreyserin komandirinin müşayiəti ilə içəri girdi.

– Heç ağlınıza da gətirməyin, – o deyirdi. – Siz öz Riçinizi tutmusunuz. İndi nə deyirsiniz, biz durub sizin bütün planeti ələk-vələk edib onun zəhrimara qalmış maşını ilə məhv etdiyi bütün gəmiləri tapmağınızı gözləməliyik?

– Əsla yox, kapitan, – kreyserin komandiri cavab verdi. – Sizin burada qalmağınıza heç bir ehtiyac yoxdur...

Bu vaxt söhbətə Van Rayk qanışdı.

– Biz heç tələsmirik də, – o dedi. – Bizim ticarət və digər hüquqlarımız haqqında məsələmiz hələ aydınlaşdırılmayıb. Bu bərədə heç söhbət də açılmayıb. Halbuki bizim lazımı şəkildə tərtib edilmiş sənədimiz var ki, o da bizə bu planetlə on il müddətində ticarət aparmağa imkan verir. Bundan başqa, əli-

mizdə burada tapılan bütün şeylərə qüvvədə olan sənədimiz var və bu sənəd düz on iki Yer ayı müddətində qüvvədədir. Bütün bu deyilənləri nəzərə alaraq biz bilmək istərdik ki, “Şahzadə”nin heyəti burada tapılan qiymətli şeylərin hansı hissəsinə sahib ola bilər?

– Burada tapılan qiymətli şeylər Salzarın cinayətkar əməlləri nəticəsində qəzaya uğramış gəmilərdən götürülüb... – kreyserin komandiri danışmağa başlamışdı ki, Van Rayk yavaşca onun sözünü kəsdi:

– Burada gəmilərin əksəriyyəti Salzarın cinayətkar əməlləri nəticəsində deyil, o, bura gəlməzdən xeyli əvvəl qəzaya uğrayıb. Görünür, maşın hələ Sələflərin vaxtından, yəni bir neçə min illər əvvəl avtomatik surətdə birləşirdi və söndürdü. Bu isə o deməkdir ki, Limbo Salzarın və onun quldur dəstəsinin cinayətkar əməllərinə heç bir aidiyyəti olmayan, tarixən yığılmış misli bərabəri olmayan nəhəng sərvət anbardır. Bizə elə gəlir ki, bizim buna tam hüququmuz var. Bizim adamlarımız burada Salzar bura gəlməmişdən xeyli əvvəl bu planetə düşmüş iki gəmini çox asanlıqla tapıblar. Bir sutkada iki gəmi! Deməli, burada yüzlərcə gəmi var!.. – o, kreyserin komandirinə sakitcə gülümsündü.

Kapitan Celiko “Şahzadə”yə daha tələsmirdi. O, adi ticarət danışıqlarında olduğu kimi superkarqosunun yanında kreslodə oturdu.

Kreyserin komandiri güldü:

– Superkarqo, məni bu mübahisəyə çəkə bilməyəcəksiniz, – o dedi. – Əlbəttə, mən sizin tələblərinizi və etirazlarınızı qarşıgaha çatdırı bilərəm. Eləcə də sizi Poldardakı karantin stansiyasına da göndərə bilərəm. Özü də dərhal. Lazım gəlsə, konvoyun müşayiəti altında göndərə bilərəm. Amma heç zənn etmirəm ki, Federasiya yaxın vaxt ərzində kiməsə Limboda çalışmaq hüququ versin...

– Nə deyirəm ki, əgər Federasiya qanuni şəkildə bağlanmış sazişi ləğv etmək istəsə, onda gərək onun haqqını ödəsin, – Van Rayk dedi. – Bircə onu xatırlatmaq istəyirəm ki, Poldarda daim mətbuatdan və televiziyaadan çoxlu adamlar qaynaşır...

Biz isə polis deyilik, bizim ağzımızı tıxamaq mümkün deyil. Heç bir qanun bizə bu planetdə yaşadığımız macərəlarla bağlı istənilən suala cavab verməyi qadağan etmir... Özü də necə macərələr! – o, xəyala dalmış kimi gözlərini yumdu. – Həqiqətə çevrilmiş əfsanə!.. Kosmosda Sarqas!.. Planet-xəzinə!.. Məhv olmuş gəmilərin sərəvtləri!.. Hə, bura bütün Qalaktikadan avaralar tökülüşəcəklər ki!

– Hə, – kapitan Celiko söhbəti davam etdirdi, – avaranın hər biri də özü ilə ekskavator dartıb gətirəcək. Van, siz haqlısınız, əsl gurultu qopacaq!

– Düzdür! Biz burada əla hotellər tikərik... Bələdçili turist gəzintiləri... Qazıntılar üçün sahələrin satışı... Bu ki əsl xəzinədir!

– Rəsmi icazəsi olmadan heç bir adamın bura ayağı dəyməyəcək! – kreyserin komandiri etiraz etdi.

– Di onda heç sizin yerinizdə olmaq istəməzdim, – Van Rayk dedi. – Siz onda polisin şəxsi heyətinin yansını burada saxlamalı olacaqsınız. Hələ televiziyaadan olan oğlanlar bu əhvalatdan necə yapışacaqlar!.. Yeri gəlmişkən, – Van Rayk gözlərini komandirə zillədi, – elə hesab etməyin ki, bizi karantinə uzun müddətə göndərə biləcəksiniz. Biz elə bu dəqiqə xətti vura bil-məməyiniz üçün hiperrabitə ilə Azad Ticarət Şurasına raport göndərəcəyik.

Komandirin sifətində inciklik ifadəsi göründü.

– Biz heç sizlə cinayətkar kimi rəftar etməyə hazırlaşmırıq da, – o dedi. – Niyə belə qəribə şeylər haqqında düşünürsünüz?

– Heç... Nəyə şübhələndim... Görünür, mənə elə gəlib... Yox, siz narahat olmayın, biz Federasiyanın xeyirxah, namuslu, qanuna tabe olan vətəndaşları kimi karantinə gedəcəyik. Amma əgər biz sizlə əlverişli bir razılığa gələ bilməsək, Federasiyanın xeyirxah, namuslu vətəndaşları kimi bu əhvalatı bütün Qalaktikaya yayacağıq.

Kreyserin komandiri birbaşa əsas mətləbə keçdi:

– Bəs yaxşı, siz “əlverişli razılaşma” deyərkən nəyi nəzərdə tutursunuz?

– Ticarət hüququmuzu itirdiyimizə görə münasib kompensasiya. Bu, birincisidir. İkincisi isə, pul mükafatı.

– Bəs mükafat nə üçün?

Van Rayk bir-bir barmaqlarını qatlamağa başladı.

– Polis kreyserinin xilas edilməsi – siz yalnız bizim adamlarımız qurğunu sıradan çıxartdıqları üçün sağ-salamat yerə enə bildiniz. Bu, bir. Bizim adamlarımız sizin artıq bir neçə sutka idi axtardığınız “Rimbold”u tapıblar. Bu iki. Biz Salzarı səbətənin içində və lentlə bağlanmış şəkildə sizə təhvil vermişik. Mən yenə də əlavələr edə bilərəm...

Kreyserin komandiri qəhqəhə çəkdi.

– Allah eləməsin, azad tacirlə onun hüquqları üstündə mübahisə aparasan! Yaxşı. Mən elə bu gün sizin tələblərinizi qərarığaha yollayaram, siz isə mənə söz verin ki, burada baş verənlər barədə Poldarda bir kəlmə də olsa kəsməyəcəksiniz...

– Bir həftə! – Van Rayk dedi. – Biz düz yeddi Yer sutkası ərzində susacağım, sonra isə televiziyadan olan uşaqlara öz tərcümeyi-halımızı danışacağım. Ona görə də öz müdiriyyətinizə çatdırın ki, bir az tələssinlər. Biz bu gün, daha doğrusu, bu gün axşam uçub birbaşa Poldara yollanacağım. Amma biz Azad Ticarət Şurasına harada və nə qədər vaxta olacağımızı xəbər verəcəyik.

Kreyserin komandiri tamamilə təslim oldu.

– Müdiriyyətlə özünü danışın, – o dedi. – Mən qarışmıram. Söz verirsiniz ki, birbaşa Poldara yollanacaqsınız?

Kapitan Celiko başı ilə razılığını bildirdi.

– Konvoya ehtiyac yoxdur, – o dedi. – Uğurlar, komandir.

Azad tacirlər kreyserin komandiri ilə sağollaşdıq Salzar Riçin keçmiş otağından çıxdılar. Deyn özünü bir az narahat hiss edirdi. Ümumiyyətlə, bütün yeni naməlum dünyalara uçuşların hamısı, adətən, Kosmik polisin karantin stansiyasına yollanmaqla bitirdi. Orada həkimlər və alimlər gəmiləri və heyəti yaxşı-yaxşı müayinə edir və yoxlayırdılar ki, Federasiyanın hüduqları daxilinə hansısa bir təhlükəli xəstəlik gətirməsinlər. Amma bu dəfə, deyəsən, orada daha çox qalması olacaqlar. Lakin bu, nə kapitanı, nə də Van Raykı azacıq da olsa dilxor etmədi. Əksinə, Deyn çoxdan idi ki, onları belə gözəl əhvali-ruhiyyədə görməmişdi.

– Nə fikirləşmişiniz, Van? – üstündə “Şahzadə”yə qayıtdıqları kraulerin tırtıllarının altında qalan çınqılların xırçılısından heç bir şey eşidilmədiyi üçün kapitan bərkədən çışqırdı.

– Mən Salzarın arxivində bir az eşələnmişəm, – Van Rayk cavab verdi. – Kapitan, siz Trekst Kamı xatırlayırsınız mı?

– Trekst Kam... O ki ucqar planetlərlə məşğul olur...

– Məşğul olurdu, – Van Rayk məyus halda düzəliş verdi.

– Demək istəyirsiniz ki, o da burada həlak olub?

– Hə. Yoxsa ki onun gəmi jurnalı Riçin əlinə başqa cür düşə bilməzdi... Yadınızdadırsa, Trekstin Sarqolda işləmək hüququ vardı. O, növbəti yüklə oradan qayıdarkən burada qəzaya uğrayıb...

– Sarqol... – kapitan Celiko təkrarladı. – Əlbəttə, yadımdadır, orada almaz mədənləri var...

– Hə... Trekstin Sarqola olan hüquqları hələ il yarım da etibarlıdır. Zənnimcə, hakimiyət başında olanlar bu hüququn hesabına bizim işimizi yoluna qoymağa razılaşarlar. Biz Limbo-dan imtina edirik, onlar isə Trekstin hüquqlarını və Sarqola olan bütün fraxtları bizə verirlər. Kapitan, nə deyirsiniz?

– Əgər hər şey alınsa, bu, sizin ən yaxşı sazişiniz olacaq, Van... və mən düşünürəm ki, alına bilər. Hakimiyətdə oturanlara da bu səfəlidir. Onlar bizim əlimizdən yaxalarını qurtaraçaqlar, biz Qalaktikanın ən ucqar planetində olacağıq, orada isə sirri kimə açacaqsan...

– Alına bilər... – Van Rayk başını buladı. – Mənim nəyə qadir olduğumu məgər bilmirsiniz, kapitan! Mütələq alınacaq! Sarqol və almazlar bizi gözləyir!

Onun əminliyi Deynin ürəyində ümid doğurdu. O, irəli, yamış düzənliyə tərəf baxırdı, amma onu görmürdü. O, orada, Sarqolda necə olacağını təsəvvür etməyə çalışırdı. Zəngin ucqar planet... Almaz yataqları... Deyəsən, Limbo yenə də onlara uğur gətirmişdi. Haradasa iki aydan sonra onlar bunu dəqiq biləcəklər.

ARTUR KLARK (Böyük Britaniya)

(1917–2008)

ZAMANIN OXU

Çay qurumuşdu. Nəhəng heyvan çayın quru yatağı ilə enib batdaq cansız düzənliklə getməyə başlayanda gölün də suyu, demək olar, tamam çəkilməmişdi. Bataqlığın hər yeri keçilən deyildi, hətta torpağın nisbətən bərk yerlərində də onun ağır pəncələri nəhəng bədəninin ağırlığı altında, azı, bir fut palçığa quylanırdı. Heyvan arabir dayanır, başını quş kimi cəld sola-sağa çevirərək düzənliyi gözdən keçirirdi. Bu məqamlarda onun pəncələri daha dərinə quylanırdı və əlli milyon il sonra insanlar həmin izlərə baxıb bu dayanacaqların müddətini təyin edə bildilər.

Su bu yerlərə qayıtmadı və qızmar günəş palçığı daşa çevirdi. Sonra səhra izləri qoruyucu qum qatı ilə örtüdü. Və yalnız sonralar – milyon illər sonra – bu yerlərə İnsan gəldi.

– Necə bilirsən, – gurultuda səsi eşidilsin deyər Barton qışqırdı, – bəlkə, professor Fauler sındırıcı çəkilə oynamağı xoşladığından paleontoloq olub?

– Eşitmirəm! – Devis əsl yerqazan kimi əlindəki belə söykəndi və ümidlə saatına baxdı. – Gəl deyək ki, naharın vaxtıdır. O axı bu həngəməylə işləyəndə saatını çıxardır.

– Keçməz, – Barton qışqırdı, – o, bizim kələyimizi çoxdan başa düşüb və həmişə də vaxtı on dəqiqə uzadır. Amma cəhd eləmək olar. Hər halda, bu lənətə gəlmiş eşələnməkdən yaxşıdır.

Bir qədər canlanmış paleontoloqlar bellərini yerə qoyub şəflərinə tərəf yönəldilər. Onlar yaxınlaşanda professor perforatoru

söndürdü və yalnız yaxınlıqdakı kompressorun pırtıltısı ilə pozulan sükut yarandı.

– Professor, düşərgəyə qayıtmaq vaxtıdır, – Devis tələsmədən saat olan qolunu arxasına apararaq dedi. – Siz axı bilirsiniz ki, biz gecikəndə aşpaz deyiniz.

Kral Elmlər Akademiyasının üzvü, çoxlu elmi adların daşıyıcısı professor Fauler alınıdakı qəhvəyi palçığı silməyə cəhd etdi. Qazıntıya təsadüfən gələnlərdən çox az adam sevimli sındırıcı çəkicinin üzərinə əyilmiş gündən yanmış, əzələli, qurşağacan çıpaq fəhlənin Paleontoloji cəmiyyətin vitse-prezidenti olduğunu kəsdirə bilirdi.

Gilli düzənliyin daşlaşmış səthinin qumdaşından təmizlənməsinə bir aya yaxın vaxt getdi. Bir neçə yüz kvadratfutluq təmizlənmiş sahə, sanki, keçmişin ani şəkli və özü də paleontoloqlara məlum olanlarından ən yaxşısı idi. Nə vaxtsa yoxa çıxan suyu axtara-axtara bu yerlərə onlarca quş və sürünən köçmüşdü; o vaxtdan bir neçə geoloji dövr keçmişdi, həmin canlılardan heç nə qalmamışdı, amma izləri əbədi həkk olunmuşdu. Elmə məlum olmayan bir canlının izindən başqa bütün izləri tanımaq mümkün olmuşdu. Bu, iyirmi-otuz ton ağırlığında heyvan idi və professor Fauler əllimilyonillik izlə iri heyvan ovçusu kimi həvəslə gedirdi.

Kim bilir, bəlkə, o hətta heyvanın özünə çata biləcəkdə: o vaxtlar düzənlik çox aldadıcı bataqlıq idi və bu naməlum kələzin sümükləri, bəlkə də, haradasa lap yaxında, təbii tələlərin birindədir.

Qazıntıda iş yorucu və çox diqqət tələb edən idi. Yalnız ən üst qat yerqazan maşınlar vasitəsilə götürülə bilirdi, qalan işin hamısı əllə görülməliydi. Professor Faulerin sındırıcı çəkici heç kimə etibar etməməyə kifayət qədər əsası vardı: cüzi səhv faciəvi ola bilirdi.

Ekspedisiyanın köhnə cipi düşərgəyə gedən torpaq yolun çala-çuxurunda əsə-əsə yolu yarı edəndə Devis çoxdandır ona rahatlıq verməyən məsələdən söhbət saldı:

– Mənə elə gəlir ki, bu düzənlikdəki qonşularımız bizi o qədər də xoşlamırlar, amma səbəbindən baş açə bilmirəm. Biz

onların işlərinə burnumuzu soxmuruq, amma heç olmasa, hörmət naminə qonaq çağıra bilərdilər.

– Bəlkə, bu, doğrudan da, hərbi laboratoriyadır, – Barton ucadan ümumi fikri səsləndirdi.

– Güman etmirəm, – professor Fauler yavaşdan etiraz etdi, – bilirsiniz, mən indicə onlardan dəvət almışam. Sabah ora yollanıram.

Bu xəbər yalnız yaxşı tənzimlənmiş “daxili kəşfiyyata” səbəb partlayan mərmii təəssüratı bağışlamadı. Devis öz mülahizələrinin bu təsdiqi üzərində bir qədər düşünəndən sonra yüngülcə öskürüb soruşdu:

– Daha heç kimi dəvət etməyiblər?

İşarə o qədər aşkar idi ki, professor Fauler gülümsündü.

– Yox, dəvət tək cə mənə ünvanlanıb. Qulaq asın, uşaqlar, bilirəm ki, maraq sizi boğur, amma and içirəm, mən sizdən çox bilmirəm. Amma hər halda, indi bu təsərrüfata kimin başçılıq etdiyi məlumdur.

Köməkçilər qulaqlarını şəkildilər.

– Kimdir? – Barton soruşdu. – Məncə, bu, atom enerjisi üzrə komissiya olmalıdır.

– Olsun ki, belədir, – professor cavab verdi, – hər halda, orada hər şeyə Genderson və Barns rəhbərlik edirlər.

Bu dəfə mərmii hədəfə dəydi: hətta Devis çaşıb maşını yoldan çıxardı. Amma yolun keyfiyyəti nəzərə alınsa, bunun elə bir fərqi yox idi.

– Genders və Barns? Yəni it ilində?

– Elədir ki var, – professor gülümsəyərək cavab verdi. – Dəvəti Barns göndərib. O, məni daha tez çağıra bilmədiyinə görə təəssüfləndiyini bildirir və onlara baş çəkməyi xahiş edir.

– Bəs nə ilə məşğul olduqları barədə yazmayıb?

– Bircə kəlmə də.

– Barns və Genderson, – Barton fikirli-fikirli dedi. – Mən onların haqqında heç nə bilmirəm, bir onu bilirəm ki, hər ikisi fizikdir. Fizikanın hansı sahəsi ilə məşğul olurlar?

– Hər ikisi aşağı temperaturlar fizikası sahəsində görkəmli mütəxəssisdirlər, – Devis cavab verdi. – Genderson uzun müddət

Kavendiş laboratoriyasının direktoru olub. Bu yaxınlarda o, “Nature” jurnalında bir yığın məqalə çap etdirmişdi. Əgər yad-
daşım məni aldatmırsa, onların hamısı helium II probleminə
aid idi.

Barton heç fərqi nə varmadı: o, fizikləri xoşlamırdı və yeri
gələndə bunu deməkdən çəkinmirdi.

– Helium II nə olduğu haqqında cüzi təsəvvürüm belə yox-
dur, – o, özündənrazı halda dedi, – bundan başqa, bunu bilmək
həvəsində olduğumu da deyə bilmərəm.

Bu atmaca, özünün dediyi kimi, bir vaxtlar ani zəiflik göstə-
rərək fizika sahəsində elmi dərəcə almış Devisin bostanına idi.
Həmin “an” bir neçə il çəkmişdi. Sonra Devis dolay yollarla
paleontologiyaya gəlmiş, amma fizika onun ilk məhəbbəti ola-
raq qalmışdı.

– Helium II mütləq sıfırdan bir neçə dərəcə yüksək tempe-
raturda mövcud olan maye heliumun bir növüdür. O çox qəri-
bə xüsusiyyətlərə malikdir, amma bu da iki aparıcı fizikin Yer
kürəsinin belə əldən-ayaqdan uzaq küncünə gəlməsinin səbə-
binə aydınlıq gətirmir.

Onlar düşərgəyə çatdılar. Devis, həmişəki kimi, dayanaca-
ğa sürətlə girərək əyləci kəskin basdı. Amma cip qarşıda-
kı yük maşınına bu dəfə həmişəkindən bərk dəydi və Devis təəssüflə
başını buladı.

– Təkərlər tamam keçəlləşib. Görəsən, təzələrini nə vaxt
göndərəcəklər?

– Göndəriblər, bu gün səhər vertolyotla... Endrüs bir də kağız
göndərib, yalvarır: elə et ki, təkərlər, heç olmasa, yarım ay getsin.

– Əla! Elə bu axşam təkərləri dəyişəcəyəm.

Qabaqda gedən professor Fauler dayandı.

– Siz nahaq yerə belə tələsirdiniz, Cim, – o, tutqun halda
dedi, – nahara yenə də duzlu ətdir.

Barton və Devisin şef yerində olmadıqda daha az işlədiklə-
rini düşünmək düz olmazdı. Əksinə, onların işi xeyli artırdı,
çünki professor olmadıqda yerli fəhlələr ikiqat artıq əziyyət
verirdilər. Amma bununla belə, onlar necə edirdilərsə, söhbə-
tə xeyli artıq vaxt tapırdılar.

Professor Faulerin ekspedisiyasına gələn kimi gənc paleontoloqlar qazıntı yerindən, təxminən, beş mil aralıdakı qeyri-adi tikili ilə maraqlandılar. Bu, aşkar nəsə tədqiqat laboratoriyasıydı. Devis hündür qüllələrin atom güc qurğuları olduğunu asanlıqla başa düşdü. Təkcə bunun özü tədqiqatların məqsədi haqqında heç nə deməsə də, onların ciddiliyinə dəlalət edirdi. Yer üzündə bir neçə min belə qurğu var idi və onların hamısı ən vacib layihələrə xidmət edirdi.

İki böyük alimin bu xəlvəti guşəyə gəlməsinə onlarca səbəb düşünüb tapmaq olardı: nüvə fizikası sahəsində tədqiqat nə qədər təhlükəli olsa, onu bir o qədər əldən-ayaqdan uzaq yerdə aparmağa çalışırlar. Bəzi tədqiqatları isə orbital laboratoriyalar yaranana kimi təxirə salıblar. Amma qərribə budur ki, nə üçün bu iş – mahiyyətinin nədən ibarət olmasından asılı olmayaraq – məhz ən iri paleontoloji qazıntının yaxınlığında aparılmalıdır? Bəlkə, bu, adicə bir təsadüfdür, axı fiziklər indiyədək öz qonşuları və yerlilərinə heç bir maraq göstərməmişdilər.

Devis diqqətlə nəhəng izlərdən birini təmizləyir, Barton isə artıq təmizlənmiş izə duru qatran töküdü. Onlar işləyə-ışləyə qeyri-iradi qulaq verirdilər ki, görsünlər yaxınlaşmaqda olan cipin səsi nə vaxt gələcək. Professor Fauler söz vermişdi ki, qayıdan baş onlan da götürəcək; maşınların hamısı iş dalınca getmişdi və onlar qızmar günəş altında iki mil sürünmək həvəsində deyildilər. Bundan başqa, onlar səbirsizliklə yeniliklər gözləyirdilər.

– Necə bilirsən, – birdən Barton soruşdu, – orada neçə nəfər işləyir?

Devis qəddini düzəltdi:

– Binanın ölçülərindən çıxış etsək – haradasa on nəfər.

– Onda bu, çox güman, dövlət layihəsi deyil, onların öz əməlləridir.

– Ola bilər, necə olsa da, onlara ciddi maliyyə dəstəyi lazımdır. Hər halda, Genderson və Barns kimi alimlərin maliyyə dəstəyi ala bilməsi çətin deyil.

– Bəxt var da bu fiziklərdə! – Barton dedi. – Hər hansı bir hərbi idarəni yeni silah icad edəcəklərinə inandıran kimi bir-iki milyon qoparırlar.

Bu sözləri o, acı-acı dedi; alimlərin əksəriyyəti kimi onun da bu məsələyə münasibəti konkret idi. Barton öz baxışlarını vaxtilə daha qətiyyətlə müdafiə etməli olmuşdu: o, kvaker idi və müharibənin son ilini hərbi xidmətin qəti əleyhdarı kimi onun baxışlarını qəti bölüşməyən hərbi tribunalla diskussiyada keçirtmişdi.

Mühərrikin səsi onların söhbətini kəsdi və onlar professorun qabağına yüyürdülər.

– Hə, nə oldu? – hər ikisi birdən qışqırdı.

Professor Fauler fikirli-fikirli onlara baxdı; onun üzünün ifadəsindən heç nə başa düşmək olmurdu.

– Gün uğurlu olub? – o, nəhayət, soruşdu.

– İnsafınız olsun, şef! – Devis səsini ucaltdı. – Deyin görək nə öyrənə bilmisiniz.

Professor maşından düşüb əli ilə pencəyini təmizlədi.

– Məni bağışlayın, həmkarlar, – o bir qədər tutulmuş dedi, – amma heç nə deyə bilməyəcəyəm, tamamilə heç nə.

Etiraz səsləri eşidildi, amma professor fikrindən dönmədi.

– Günüm çox maraqlı oldu, amma söz vermişəm ki, susacağam. Onların nəylə məşğul olduğunu əməlli-başlı başa düşdüyümü deyə bilməyəcəyəm; bir onu bilirəm ki, bu, elmdə bütöv bir inqilabdır, əhəmiyyətinə görə atom enerjisinin ixtirasından geri qalmayan bir hadisədir. Hər halda, sabah professor Genderson bura gələcək, görək özünüz ondan nəse qoparda biləcəksinizmi.

Kefləri korlanmış paleontoloqlar bir neçə saniyə heç dinə bilmədilər. Birinci özünə Barton gəldi.

– Yaxşı, bizim işimizə birdən-birə belə maraq haradandır?

Fauler biranlıq fikrə getdi.

– Bəli, mənim ora getməyim nəzakət xətrinə deyildi, – o etiraf etdi. – Məndən kömək istəyiblər. İndi isə bircə sual da versəniz, düşərgəyə piyada getməli olacaqsınız.

Doktor Genderson qazıntıya günortadan sonra gəldi. O, dolu, yaşlı kişi idi, bir qədər qeyri-adi geyinmişdi: görünən pal-tarı yalnız ağappaq laboratoriya xalati idi. Əlbəttə, isti mühitdə belə geyimin özünün şəksiz üstünlükləri vardı.

Paleontoloqlar Gendersonla əvvəlcə mülayim-soyuq danışırdılar: onlar küskün idilər və öz hisslərini gizlətmirdilər. Lakin Genderson onları elə aşkar maraqla sorğu-suala tutdu ki, tezliklə onların donu açıldı və Fauler onlara qazıntını qonağa göstərməyi həvalə edib özü fəhlələrin yanına yollandı.

Çoxdan ötüb-keçənlərin mənzərəsi fizikdə dərin təəssürat yaratdı. Alimlər düz bir saat onu xəndəyin dibi ilə gəzdirib burada iz qoymuş canlılardan danışdılar, gələcək tapıntılar haqqında fərziyyələr söylədilər. Xəndəkdən bir tərəfə qanov uzanıb gedirdi: əcaib canlının izi ilə maraqlanaraq professor Fauler bütün digər işləri dayandırmışdı. Sonra qanov qırılırdı: professor vaxta qənaət etmək üçün izlərin istiqamətində ayrı-ayrı quyular qazdırırdı. Sonuncu quyu gözlənilmədən boş çıxdı. Ətrafı dövrələmə qazanda aydın oldu ki, nəhəng kələz birdən istiqamətini dəyişib.

– Ən maraqlısı da buradan başlayır, – Barton aldığı təəssürlərdən bir qədər çaşqın görünən fizikə deyirdi. – Kələzin dayandığı və görünür, ətrafı gözdən keçirdiyi yer yadınızdadır? Deyəsən, o, nəyə görə və yeni istiqamətdə qaçmağa başlayıb; bunu addımları arasındakı məsafədən də görmək olar.

– Bax bu heyvanların qaça bildikləri heç ağılıma da gəlməzdi!

– Çətin ki, bu kənardan gözəl görünəydi, amma addımın uzunluğu on beş fut olanda yaxşı sürət yığmaq olar. Biz bacardığımız qədər onun izi ilə getməyə çalışacağıq. Kim bilir, bəlkə, onun nəyi izlədiyini aydınlaşdırma bildik. Mənə elə gəlir ki, professor Fauler üstü öldürülmüş canlının sür-sümükləri ilə dolu tapdanmış döyüş meydanını tapmaq həsrətindədir. Onda hamının ağzı açıla qalar.

– Uolt Disney ruhunda bir səhnə, – Genderson gülümsədi. Amma Devis daha az nikbin idi.

– O, heç nəyin dalına düşməmişdi, sadəcə, arvadı evə çağırılmış. Bizim işimiz olduqca səmərəsizdir: hərdən adama elə gəlir ki, indicə nəyə bir yenilik tapacaqsan və birdən hər şey küt gedir. Ya lay dağılmış olur, ya zəlzələ hər şeyi alt-üst edib, ya da, ən pisi də budur, hansısa sarsaq özü də bilmədən ən qiymətli tapıntını alt-üst edib.

– Yalnız halınızı başa düşüb təəssüflənə bilərəm, – Genderson dedi, – fizikin vəziyyəti bir qədər yüngüldür. O bilir ki, cavab mövcuddursa, tez, ya gec onu tapacaq.

O, bir qədər mənalı-mənalı susdu, sonra hər sözünü ölçüb-biçərək dedi:

– Keçmiş qeyri-dəqiq metodların köməkliyi ilə xırda-xırda, addım-addım bərpa eləməkdənsə, öz gözlərinizlə görsəydiniz, daha asan olardı, elə deyilmi? İki ay ərzində bu izlə siz cəmiyi yüz yard irəliləyə bilmisiniz, nəticəsinin nə olacağını da bilmirsiniz.

Araya sükut çökdü.

– Doktor Genderson, təbii ki, bizi sizin tədqiqatlarınız çox maraqlandırır, – Barton fikirli-fikirli dedi, – professor Fauler susduğuna görə isə biz ən qərribə fərziyyələr irəli sürmüşük. Siz demək istəyirsiniz ki,...

– Hər sözün başına ip salmayın, – fizik tez-tələsik onun sözünü kəsdi, – mən, sadəcə, ehtimal edirdim. Bizim tədqiqatlarımıza gəldikdə isə onların başa çatmasına hələ çox var. Vaxtı gələndə hər şeyi biləcəksiniz. Biz heç kimdən gizlənmirik, amma tamamilə öyrənilməmiş sahəyə girdiyimizə görə tam yəqinlik əldə edəne qədər susmağımız məsləhətdir. Mərc gələ-rəm ki, bura geoloqlar gəlsə, professor Fauler onları külünglə buradan qovar!

– Və mərci uduzarsınız, – Devis gülümsədi. – Professor onları da boyunduruqlayıb işlədər! Mən sizi tamamilə başa düşürəm. Ümid edək ki, bir o qədər də çox gözləməli olmayaca-ğımız.

Həmin gecə paleontoloqların çadırında işıq həmişəkindən xeyli gec söndü. Barton şübhələrini gizlətməsə də, Devis artıq Gendersonun bir neçə sözü əsasında qərribə bir nəzəriyyə yaratmışdı.

– Axı bu, hər şeyi izah edir. Özü də, birinci növbədə, nə üçün məhz bu yeri seçdiklərini... Əks təqdirdə onların seçimi mənasız olardı. Biz burada son yüz milyon il ərzində torpağın səviyyəsini bir neçə santimetrə qədər dəqiqliklə öyrənmişik və

İstənilən hadisənin vaxtını doxsan doqquz faizdən də artıq dəqiqliklə müəyyənləşdirə bilərik. Yer üzündə geoloji tarixi bu qədər dəqiqliklə və təfərrüatlı öyrənilmiş başqa belə bir yer yoxdur; belə eksperiment üçün ən yaxşı yer bizim qazıntıdır.

– Yəni sən, doğrudan da, hesab edirsən ki, lap sırf nəzəri də olsa, keçmiş görməyə qabil olan maşın yaratmaq mümkündür?

– Şəxsən mən özüm onun iş prinsipini belə təsvir edə bilmərəm. Amma deyə bilmərəm ki, xüsusilə də Barns və Genderson kimi alimlər üçün bu, mümkünsüz bir şeydir.

– Hm. Daha inandırıcı dəlillər olsa, yaxşı olardı. Bura bax, sən bu mülahizələrinə yoxlamaq olmazmı? “Nature”dəki məqalələr necə?

– Artıq kollecin kitabxanasına sorğu göndərmişəm. Həftənin axırında alacağım. Alimin işlərində həmişə müəyyən ardıcılıq var; bəlkə də, məqalələr nəyəyə aydınlıq gətirdi.

Amma məqalələr çaşqınlığı bir qədər də artırdı. Devis düz demişdi: onların, demək olar, hamısı helium II-nin qeyri-adi xüsusiyyətlərinə həsr olunmuşdu.

– Bu, həqiqətən də, fantastik maddədir, – Devis deyirdi. – Adi temperaturda bütün mayelər özlərini belə aparsaydı, dünya alt-üst olardı. Bundan başlayaq ki, onun, ümumiyyətlə, yapışqanlığı yoxdur. Ser Corc Darvin bir dəfə demişdi ki, okean helium II-dən ibarət olsaydı, onda gəmilərə nə yelkən, nə də mühərrik lazım olmazdı. Gəmini bu sahildən itələmək, o biri sahilə isə onun qabağına yumşaq bir şey qoymaq bəs edərdi. Amma birçə əmması var: yolun lap əvvəlində helium gəminin bortu yuxarı qalxardı və gəmi, sadəcə, batardı...

– Çox maraqlıdır, – Barton dilləndi, – sən dəyərlə nəzəriyyənin buna nə dəxli?

– Hələ ki heç bir dəxli yoxdur, – Devis bildirdi, – amma dalına qulaq as: sonrası daha aydın olacaq. İki helium II axını bir boru ilə eyni zamanda əks istiqamətlərdə axa bilər: sanki, axının biri digərinin içindən keçir.

– Bu artıq mən qanan şey deyil; bu, ona bənzəyir ki, daşı eyni zamanda həm qabağa, həm də dala atasan. Mərc gələm

ki, bu həngamənin izahında nisbilik nəzəriyyəindən istifadə olunub.

Devis məqaləni diqqətlə oxudu.

– İzahı çox qəlizdir və hər şeyi başa düşdüyümü deyə bil-məyəcəyəm. O, maye heliumun müəyyən şəraitlərdə mənfi entropiyaya malik olması ehtimalına əsaslanır.

– Bu, mənə heç nə demir, mən heç müsbət entropiyanın nə olduğunu bilmirəm.

– Entropiya Kainatda istiliyin paylaşdırılma dərəcəsidir. Lap əvvəllər, enerji ulduzlarda cəmlənən vaxtlarda entropiya minimal idi. Bütün dünyada eyni temperatur müəyyənləşəndə entropiya maksimuma çatacaq. Kainat ölü olacaq. Dünyada enerji çox olacaq, amma ondan istifadə etmək mümkün olmayacaq.

– Niyə ki?

– Nədən okeandakı sakit sular su-elektrik stansiyasının turbinlərini hərəkətə gətirə bilmir, amma balaca dağ gölü bunun öhdəsindən gələ bilir? Səviyyə fərqi lazımdır.

– İndi anladım. İndi yadıma düşür ki, kimsə entropiyanı “zamanın oxu” adlandırmışdı.

– Düzdür, bunu Eddinqton demişdi. Məsələ bundadır ki, istənilən saati, hətta kəfirli saati da geri getməyə məcbur etmək olar. Entropiya isə birtərəfli hərəkət küçəsidir; vaxt keçdikcə entropiya yalnız arta bilər. “Zamanın oxu” ifadəsi də buradandır.

– Belə isə onda mənfi entropiya... Lənət şeytana!

Dostlar bir qədər susub bir-birinə baxdılar. Sonra Barton boğuş səsle soruşdu:

– Bəs Genderson bu barədə nə yazır?

– Sonuncu məqaləsində belə deyir: “Mənfi entropiyanın ixtira edilməsi tamamilə inqilabi təsəvvürlər yaradır və dünyanın adəti mənzərəsini kökündən dəyişir. Bu məsələ növbəti məqalədə geniş nəzərdən keçiriləcək”.

– Bəs sonra?

– Nə sonra? Elə məsələ də bundadır ki, növbəti məqalə yoxdur. Bunun iki izahı ola bilər. Birincisi, jurnalın redaktoru

məqaləni çap etmək istəməyib. Bu ehtimaldan dərhal imtina etmək olar. İkincisi, yeni təsəvvürlər həddindən artıq inqilabi olduğundan Gendersonun özü növbəti məqaləni yazmayıb.

– Mənfi entropiya – mənfi vaxt, – Barton ucadan fikirləşirdi, – çox inanılmaz səslənir. Bəlkə, doğrudan da, nəzəri baxımdan keçmişə nəzər salmaq olar...

– Tapdım! – Devis səsləndi. – Bütün ehtimallarımızı sabah professoru deyək və baxaq görək nə deyəcək. İndi isə, hələ ki başım lap şişməyib, mən yıxılıb yatmaq fikrindəyəm.

Gecəni o, pis yatdı. Yuxuda gördü ki, bomboş bir yolla gedir, yolun nə qabaqda, nə də arxada sonu görünmür. kilometr kilometr dalınca gedir və birdən yol nişanı görünür. Yol nişanı sınıq idi və onun oxunu yel vurub oynadırdı. Yazıları oxumağa çalışır. Oxun bir tərəfində “Gələcəyə”, digər tərəfində isə “Keçmişə” yazılmışdı.

Onlar professor Fauleri qəflətən yaxalaya bilmədilər. Bu da qərribə deyildi, çünki o, fakültədə dekandan sonra ən yaxşı poker oynayan idi. Devis öz fərziyyəsini söylədiyi müddətdə professor soyuqqanlıqla onları gözdən keçirirdi.

– Sabah mən yenə də ora gedəcəyəm, sizin gəldiyiniz nəticələri Gendersona deyərəm. Bəlkə də, onun sizə yazdığı gəldi, bəlkə də, mənim özüm nəşə öyrənə bildim. İndi isə iş başına.

Amma bu müəmma Devislə Bartonun bütün fikrini elə çulğamışdı ki, onların işə bütün maraqları ölmüşdü. Öz işlərini vicdanla görsələr də, onlara elə gəlirdi ki, boş-boşuna işləyirlər. Onların fikirləşdikləri kimi olsaydı, sevinərdilər. Gör ha, keçmişə boylanmaq, Yerin tarixini əks istiqamətdə fırlamaq, keçmişin ən böyük sirlərini açmaq, həyatın yaranmasını görmək və am-yöbdən insana qədər təkamülün bütün gedişini izləmək!

Yox, bu, həddindən artıq gözəl olduğundan inanılası deyill! Bu nəticəyə gələndən sonra onlar malanı və beli götürür, amma yarım saat keçməmiş yenə də beyinlərində daha bir “bəlkə” baş qaldırırdı və hər şey təkrarlınırdı.

Professor Fauler ikinci səfərindən sarsılmış və fikirli qayıtdı. Ondən bircə söz qoparda bildilər: o dedi ki, Genderson onların

irəli sürdüyü fərziyyəni dinləyib və onların deduksiya qabiliyyətini tərifləyib.

Vəssalam. Devis üçün bu da kifayət etdi, Barton isə yenə də şübhə içində idi. Bir neçə həftə keçdi, Devis özünün haqlı olduğuna onu inandıra bildi. Professor Fauler vaxtının get-gedə daha çox hissəsini Genderson və Barnsla keçirirdi, elə olurdu ki, paleontoloqlar onu günlərlə görmürdülər. Elə təəssürat yaranırdı ki, o, qazıntılara bütün marağını itirib və bütün işləri Bartona həvalə edib. İndi o, sındırıcı çəkilə istədiyi qədər qurdalana bilirdi.

Onlar hər gün kələzin izi ilə iki-üç yard irəliləyirdilər. İzlərdən görünürdü ki, heyvan nəhəng sıçrayışlarla irəliləyirdi və tezliklə qurbanını yaxalayacaqdı. Bir neçə gündən sonra onlar əlli milyon il bundan əvvəl bu yerlərdə baş vermiş faciənin, sanki, bir möcüzə nəticəsində qorunub-saxlanmış izlərini tapacaqlar. Amma bunun heç bir mənası yox idi: professorun eyhamlarından belə çıxırdı ki, həlledici eksperiment bu günlərdə baş tutmalıdır. Professor onlara bildirdi ki, bir-iki günə hər şey qaydasında olsa, onların həyəcanına son qoyulacaq. Onlar profesordan bundan artıq bir kəlmə də qoparda bilmədilər.

Genderson bir-iki dəfə onlara baş çəkmişdi. Şəksiz, əsəb gərginliyi onda öz təsirini qoymuşdu. Aydın görünürdü ki, o, öz işi barədə danışmaqdan ötrü ölür, amma yalnız iradəsinin gücü hesabına özünü susmağa vadar edir. Dostlar belə iradəyə heyran olmaq, yoxsa təəssüflənmək lazım olduğunu kəsdirə bilmirdilər. Devisdə belə təəssürat oyanmışdı ki, sirin saxlanması Barns israrlıdır; onun haqqında deyirdilər ki, o, bircə işini də iki-üç dəfə yoxlamadan çap etdirməyib. Bu kimi ehtiyatlılıq onları nə qədər cinləndirsə də, onu başa düşmək olardı.

Həmin səhər Genderson professor Fauleri aparmağa gəlmişdi, amma bədbəxtlikdən, onun maşını lap qazıntının yanında sındı. Əslində, bu, Devis və Barton üçün bədbəxtlik idi, çünki professor Gendersonu öz maşınında aparmaq qərarına gəlmişdi; belə olduqda isə onun köməkçiləri nahar fasiləsində düşərgəyə qədər və geri piyada getməli idilər. Onlar, əgər işarə edildiyi kimi, həqiqətən də, gözləmələrinə son qoyulacaqdısa, hətta bununla da barışmağa hazır idilər.

Fauler və Genderson cıpdə oturmuşdular, paleontoloqlar isə maşının yanında durmuşdular. Xudahafizləşmə bir qədər uzun və üzüntülü görünürdü, sanki, hamı hamının fikrini oxuyurdu. Nəhayət, Barton özünəməxsus bicsizliklə dedi:

– Yaxşı, dok, bir halda ki bu gün həlledici gündür, icazənizlə, sizə uğurlar arzulayım. Sizdən brontozavrın şəklini alacağıma ümid edirəm.

Genderson bu kimi atmacalara o qədər adət etmişdi ki, daha onlara məhəl qoymurdu. O, bir o qədər şən olmasa da, gülümsünüb dedi:

– Heç nə söz vermirəm. Biz hələ möhkəm ilişə bilərik.

Devis bir qədər bikef halda çəkməsinin burnu ilə təkərlərin necə doldurulduğunu yoxladı. O, təkərlərin təzə, əvvəllər görmədiyi qəribə əyri-üyrü naxışlı olduğuna diqqət yetirdi.

– Hər halda, hər şeyi bizə danışacağınızı gözləyirik. Yoxsa qaranlıq gecələrin birində sizin laboratoriyaya soxulub nə ilə məşğul olduğunuzu öyrənəcəyik.

– Bizim qat-qarışıqlıqdan baş açə bilsəniz, dahisiniz. Hər şey, həqiqətən də, yaxşı alınsa, axşam bir balaca şadyanalıq düzəldərik.

– Şef, nə vaxt qayıdacaqsınız?

– Dörd radələrində. Sizi şam yeməyinə də piyada getməyə vadar etmək istəmirəm.

– Yaxşı. Uğurlar.

Avtomobil arxasınca fikirli-fikirli baxan iki cavan adamı yol kənarında qoyub toz dumanı içində gözdən itdi.

– Vaxtın tez getməyini istəyiriksə, – handan-hana Barton dilləndi, – işə başlamaq lazımdır. Getdik.

Barton xəndəkdən yüz yarıdan da artıq aralı uzanıb gedən yarğanın lap axırında sındırıcı çəkilə işləyirdi. Devis yenicə aşkarlanmış izlərin son təmizlənməsi ilə məşğul idi. Kələzin izləri xeyli dərin və bir-birindən çox aralı idi. Yarğan boyunca baxanda nəhəng sürünənin birdən istiqamətini dəyişdiyini və qaçmağa başladığını, sonra isə nəhəng kenquru kimi tullana-tullana sıçramağa başladığını görmək olardı. Barton xəyalında

bu mənzərəni canlandırmağa çalışdı: ekspress sürətiylə yaxınlaşan neçə tonluq canlı.

Günün sonuna onlar yarğan qazmaqda rekord vurdular. Torpaq yumşağa çıxmışdı və Barton elə sürətlə irəliləyirdi ki, Devisi xeyli qabaqlamışdı. İşə başları qarışdığından onlar hər şeyi unutmuşdular; yalnız aclıq hissi onları gerçəkliyə qaytardı. Artıq gec olduğunu birinci Devis anladı və dostunun yanına yönəldi.

– Saat beşin yarısıdır, – gurultu kəsildə o dedi, – şef işə gecikir. Bizi götürmək əvəzinə birbaşa şam etməyə gedibsə, onu bağışlamayacağam.

– Bir yarım saat da gözləyək, – Barton dedi, – deyəsən, onun nə üçün ləngidiyini bilirəm. Onların elektrik qoruyucuları yanıb və heç cür təmir edə bilmirlər.

Amma Devis sakitləşmək bilmirdi.

– Lənət şeytana, yəni yenə də düşərgəyə piyada getməli olacağıq? Təpəyə qalxıb baxım görüm professor gəlir, ya yox.

O, Bartonu yumşaq qumdaşında yarğan açmaqda qoyub qədim çayın yatağının sahilindəki balaca təpəyə qalxdı. Bütün vadi buradan çox aydın görünürdü, Genderson-Barns laboratoriyasının əkiz qüllələri isə yeknəsəq mənzərə fonunda lap aşkar seçilirdi. Kiçik bir tozanaq belə yox idi ki, maşının hərəkət etdiyini bilmək olsun: professor Fauler hələ ki geri qayıtmırdı.

Devis hirsli fınxırdı. Belə ağır gündən sonra iki mil piyada yol getmək, hələ üstəlik, şam yeməyinə də gecikmək... O gözləməyin mənasız olduğunu düşünüb aşağı düşmək istəyirdi ki, birdən nəsə onun diqqətini cəlb etdi və o, bir daha vadiyə göz gəzdirdi.

Hər iki qüllənin – laboratoriyanın yeganə görünən hissəsinin üstündə qaynar ilğım üzürdü. O, başa düşürdü ki, qüllələr isti olmalıdır, amma daha bu qədər də yox! Diqqətlə baxanda təəccüblə ilğımın dördəbir mil diametrli yarımkürə formasında olduğunu gördü.

Birdən ilğım partladı. Nə gözqamaşdırıcı bərq, nə alov görünmədi, sadəcə, göydə dalğalanma oldu və əridi. İlğım yoxa çıxdı və onunla birlikdə atom elektrik stansiyasının iki uca qülləsi də yox oldu.

Ayaqları pambıqdanmış kimi qatlanan Devis yerə çökdü və ağzı açılı partlayış dalğasını gözlədi. Bəla gözlədiyindən ürəyi qısıldı.

Partlayışın səsi müdhiş olmadı: uzun-uzadı fısıltı eşidildi və tezcə də sakit havada itdi. Sındırıcı çəkicin gurultusunun kəsildiyi Devisin dumanlanmış şüuruna indi çatdı – bir halda ki partlayışın səsinə Barton da eşidib, görünür, o daha ucadan səslənibmiş.

Tam sükut çökdü. Günəşdən yanmış vadidə cüzi bir hərəkət belə gözə dəymirdi. Devis bir qədər özünə gələndən sonra ayaqları bir-birinə dolaşa-dolaşa üzüaşağı qaçdı.

Barton əlləri ilə üzünü tutub yarğanın içində oturmuşdu. Devis yaxınlaşanda o, başını qaldırdı. Onun gözlərinin ifadəsi Devisi qorxutdu.

– Deməli, sən də eşitdin, – Devis dedi. – Məncə, laboratoriya göyə uçdu. Qalx, tələsmək lazımdır.

– Nəyi eşitdim? – Barton key-key soruşdu. Devis təəccüblə dostuna baxdı. Sonra anladı ki, Barton heç nə eşidə bilməzdi, çünki sındırıcı çəkicin gurultusu bütün kənar səsləri batırmalıydı. Yaxınlaşan bəla hissi hər saniyə artırdı; o, özünü qaçılmaz tale qarşısında gücsüz olan qədim yunan faciəsinin qəhrəmanı kimi hiss edirdi.

Barton ayağa qalxdı. Onun üzü səyriyirdi. Devis onun isterika həddində olduğunu anladı. Amma o, danışmağa başlayanda səsi olduqca sakit idi.

– Necə də axmaq olmuşuq! – o dedi. – Gendersona keçmiş görən maşın düzəltdiyini deyirdik. Bizi necə lağa qoyduğunu təsəvvür edirəm.

Devis qeyri-iradi yarğanın qırağına yaxınlaşdı və son əlli milyon il ərzində ilk dəfə üstünə günəş şüaları düşmüş qayaya baxdı. Bir o qədər də təəccüblənmədən daşın üstündə səhər tezdən diqqətini cəlb etmiş təkərin qaribə əyri-üyrü naxışının izini gördü. İz dərin deyildi, sanki, bu izi çox böyük sürətlə şığıyan cip salmışdı.

Görünür, məhz belə olmuşdu, çünki bir yerdə bədheybət heyvanın izləri təkərlərin izlərinin üstünə düşmüşdü. İz çox dərin idi, sanki, nəhəng kələz var gücü ilə qaçmağa çalışan ovun üstünə həlledici tullanişa hazırlaşdı.

ALFRED VAN VOQT (ABŞ)

(1912–2000)

ƏCAİB CANLI

Nəhəng ulduz uçağı şəhərlərin birinin üstündə dördə bir mil hündürlükdə asılıb durdu.

Aşağıda hər şeydə kosmik dağıntı izləri vardı. Energetik qondolosferdə yavaş-yavaş enən İneş binaların vaxtın təsirinədən dağılmağa başladığını gördü.

– Heç bir müharibə nişanəsi yoxdur. Heç bir... – cansız mexaniki səs hey təkrarlayırdı.

İneş dalğanı dəyişdi.

Səthə çatanda o, qondolasının sahəsini söndürdü və divarlarla əhatələnmiş ot basmış sahədə olduğunu gördü. Axarlı cizgili binaların qarşısında hündür otların arasında bir neçə skelet var idi. Bu, iki əli, iki ayağı olan hündür varlıqların skeleti idi; onların başları nazik onurğa sütununun ucunda yerləşirdi. Bütün sümüklər aşkar yetkin canlılara məxsus idi və ilk nəzərdən yaxşı qalmışdı, amma İneş əyilib onlardan birinə toxunan kimi bütün əzalar toza döndü. Düzlənəndə o, Yoalın yaxınlıqda yerə endiyini gördü. İneş tarixçinin öz energetik sferasından çıxmasını gözləyib soruşdu:

– Necə bilirsiniz, bizim diriltmə metodumuzdan istifadə etməyin mənası varmı?

Yoal narahat görünürdü.

– Mən ulduz uçağında bura enənlərin hamısından soruşmuşam, – o dilləndi. – Burada nəsə başqa cürdür. Bu planetdə canlılar qalmayıb, hətta həşərat da yoxdur. İstənilən məskunlaşdırmanı başlamazdan əvvəl biz burada nə baş verdiyini aydınlaşdırmalıyıq.

İneş susdu. Həzin külək əsib yaxınlıqdakı ağacların zirvəsindəki yarpaqları xışıldatdı. İneş ağaclara baxdı. Yoal başını yel-lədi.

– Bəli, bitkilər zərər çəkməyib, amma onlar, bir qayda ola-raq, fəal həyat formalarından fərqli reaksiya verir.

Onların fikir mübadiləsini kəsdilər. Yoalın qəbuledicisindən səs gəldi:

– Təxminən, şəhərin mərkəzində muzey aşkarlanıb. Onun damında qırmızı mayak var.

– Mən də sizinlə gedirəm, – İneş dedi. – Orada, ola bilsin ki, heyvanların və şüurlu varlıqların skeletləri təkamülün müxtəlif mərhələlərində saxlanılmış olsun. Hə, siz mənə cavab vermədiniz axı, bu varlıqları dirildəcəksiniz, yoxsa yox?

– Mən məsələni şuranın müzakirəsinə çıxardacağam, – Yoal yavaş-yavaş dedi, – amma mənə elə gəlir ki, cavabın necə olaca-ğı məlumdur. Biz bu fəlakətin sirrini bilməliyik. – O, qısqac-larının biri ilə müəmmalı yarımdairə cızıb, sanki, özü üçün əlavə etdi: – Əlbəttə, ehtiyatlı olmaq, təkamülün erkən mərhələ-lərindən başlamaq lazımdır. Uşaq skeletlərinin olmaması göstə-rir ki, bu varlıqlar, görünür, fərdi ölümsüzlüyə çatıbmişlər.

Şura eksponatlara baxmağa yığıldı. İneş bilirdi ki, bu, quru rəsmiyyətdir.

Qərar qəbul olunub – dirildəcəklər. Hər şeydən bir yana, onlarda maraq oyanmışdı. Kainat nəhayətsizdir. Kosmosda uçuşlar uzunmüddətli və darıxdırıcıdır, buna görə də naməlum planetlərə düşəndə onlar öz gözləri ilə görüb öyrənə biləcəkləri yeni həyat formaları ilə görüşləri həyəcanla gözləyirdilər.

Muzey bütün muzeylər kimiydi. Hündür, tağlı tavanlar, geniş zallar. Plastikdən qəribə heyvanların fiqurları, çoxlu əşya – qısa müddətdə hamısını nəzərdən keçirib dərk etmək üçün onlar həddindən artıq çox idi. Naməlum irqin təkamülü ardıcıl maddi abidələr qrupları ilə təmsil olunmuşdu. İneş hamı ilə birgə zalları gəzdi. Onlar, nəhayət, skeletlər və mumiyalara çatanda o, rahat nəfəs aldı. O, güc ekranı arxasında dayandı və mütəxəssis bioloqların mumiyaları daş sarkofaqdan necə çıxart-malarına baxdı. Mumiyanın bədəni parça zolaqları ilə bir neçə

qat sarınmışdı, lakin bioloqlar çürümüş parçanı açmadılar. Onlar belə hallarda həmişə olduğu kimi, parçanı aralayıb maqqaşla kəllə qutusunun bir parçasını götürdülər. Diriltmək üçün skeletin bütün hissələri yarayırdı, amma ən yaxşı nəticə, ən kamil rekonstruksiya kəllənin bəzi hissələrindən alınırdı. Baş bioloq Xamar nə üçün məhz bu mumiyanı seçdiklərini izah etdi:

– Onların bədənin saxlanması üçün istifadə etdikləri kimyəvi maddələr kimyanın hələ ki ibtidai vəziyyətdə olmasını göstərir. Sarkofağın üstündəki oymalar isə maşın tanımayan primitiv sivilizasiyadan xəbər verir. Bu mərhələdə əsəb sisteminin potensial imkanları, çətin ki, yaxşı inkişaf etmiş olsun. Bizim dil mütəxəssislərimiz muzeyin bütün bölmələrində qoyulmuş danışan maşınlardakı yazıları təhlil ediblər, dillərin sayı xeyli çox olsa da, – burada həmin bu canlının sağ olduğu dövrün danışq dilinin də yazısı var – onlar bütün anlayışları çətinlik çəkmədən aydınlaşdırıa bildilər. İndi universal tərcüməçi elə nizamlanıb ki, bizim istənilən sualımızı dirildilən varlığın dilinə çevirsin. Eyni sözü, əlbəttə, əks tərcümə haqqında da demək olar. Yaxşı, bağışlayın, görürəm ki, birinci bədən artıq hazırdır.

İneş qalan şura üzvləri ilə birgə bioloqların işləməsini diqqətlə izləyirdi: onlar sıxaqlarla dirildicinin qapağını bərkitdilər və plastik bərpa prosesi başlandı. O, daxilən tam gərginləşdiyini hiss etdi. İndi nə baş verəcəyini bilirdi. Dəqiq bilirdi. Bir neçə dəqiqə keçəcək, bu planetin qədim sakini dirildicidən çıxıb onlarla üzbəüz dayanacaq. Elmi diriltmə metodu olduqca sadə və tam nəticəlidir. Həyat sonsuz kiçik kəmiyyətlər zülmətindən, hər şeyin başlandığı və bitdiyi həddən, həyat və qeyri-həyatın həddində vibrasiya edən materiyanın asanlıqla köhnə vəziyyətdən yenisinə, üzvidən qeyri-üzviyə və əksinə, elektronların diri və ya ölü olmadıqlarını, atomların canlı və ya cansız olmadıqlarını bilmədikləri ala-toran sahədən başlanğıc alır. Amma atomlar molekularda birləşən mərhələdə həyatın yaranması üçün, əgər bu həyata yaranmaq qismətdirsə, bir addım, son dərəcə kiçik bir addım bəs edir. Bir addım və ondan sonra zülmət və ya həyat. Daş və ya canlı hüceyrə. Qızıl zərrəsi və ya ot yarpağı. Dəniz qumu və ya nəhayətsiz balıqlar səltənətini

başdan-başa dolduran qumların özü qədər saysız-hesabsız balaca canlılar. Onlar arasında fərq materiyanın formalaşdığı alatoran sahədə yaranır. Hər bir canlı hüceyrə özünəməxsus formanı orada kəsb edir. Dəniz xərçənginin pəncəsini qoparsan, onun yerində eynən onun kimi yenisi çıxacaq. Soxulcanlar uzanır və iki sistemə bölünür, özü də özü kimi acgöz və bu bölünmədən qəti zədələnməmiş iki canlıya. Hər bir hüceyrə bütöv varlığa çevrilə bilir. Hər bir hüceyrə bu bütövü – tam təsvirini sonadək vermək hədsiz güc tələb edən ən incə və mürəkkəb təfərrüatlarına qədər, “xatırlayır”.

Qəribə budur ki, yaddaşı üzvi hesab etmək olmaz! Adıca mum və səsi yadda saxlayır. Maqnit lent yüz illər əvvəl ölmüş səsləri canlandırır. Yaddaş – molekullarının quruluşunu dəyişərək materiya üzərində qalmış filoloji izlərdir və əgər onlar oyadılırsa, molekullar həmin obrazları eynən həmin ritmdə təkrar istehsal edəcək. Kvadrilyonlarla oyadılmış obraz-formalar mumiyanın kəllə sümüyündən dirildənə yönəldi. Yaddaş, həmişəki kimi, öz işini gördü. Dirilənin kirpikləri titrədi və o, gözlərini açdı.

– Deməli, bu, doğrudur, – o dedi və maşın onun sözlərini dərhal gznyalıların dilinə çevirdi. – Deməli, ölüm – yalnız başqa bir dünyaya keçiddir. Bəs mənəim əshabələrim hanı?

Amma son sözləri o, çaşqın və yalvarıcı səslə dedi. Dirildilmiş oturdu, sonra o, dirilən kimi qapağı avtomatik açılmış aparatdan çıxdı. Gznyalıları görəndə əsdi, lakin bu, bir an çəkdi. Dirildilmiş məğrur idi, onun özünəməxsus daxili qüruru var idi və indi bu, lazım oldu. O, könülsüz diz çökdü, baş əydi, amma bu zaman onda şübhələr baş qaldırdı.

– Siz Misir allahlarısınız? – o soruşdu və ayağa qalxdı. – Bu nə eybəcərlərdir! Mən naməlum iblislərə sitayiş etmirəm.

– Onu öldürün! – kapitan Qorsid dindi.

İkiayaqlı canlı dartındı və bir anda şüaatanın alovunda əridi. İkinci dirildilən dəhşətdən əsə-əsə yerindən qalxdı.

– İlahi, mən bir də bu lənətə gəlmiş içkidən içməyəm! İşə bax, o qədər içmişəm ki, gözümə qırmızı fillər görünür...

– Dirilmiş, hansı “içki”dən danışsan? – Yoal soruşdu.

– Ağ, qırmızı, yaşıl zəhər, dəli inəyin südü, məxləs, o yeməxanada verilən zəhrimar...

Kapitan Qorsid sual dolu nəzərlərlə Yoala baxdı.

– Davam etdirməyə ehtiyac varmı?

Yoal bir qədər susub cavab verdi:

– Səbir edin, bu, maraqlıdır.

Sonra yenə də üzünü dirildilmişə çevirdi:

– Sənə desək ki, başqa ulduzdan gəlmişik, nə deyərdin?

İnsan diqqətlə ona baxdı. O, aşkar maraq içində idi, amma qorxu üstün gəlirdi.

– Bura baxın, – o dedi, – mən iş üçün gedirdim. Deyək ki, bir-iki qədəh artıq içmişəm, amma günah məndə deyil, satılan zirzibildədir. And olsun, mən o biri maşını görmədim və əgər bu, sükan arxasında içənləri cəzalandırmaq üçün yeni üsuldursa, mən təslim. And içirəm ki, ölənəcən bir də bircə damla da içməyəm, bircə məni buraxın.

– O, maşın sürür, lakin onun haqqında tamamilə düşünmür, – Yoal dedi. – Biz muzeydə elə bir “maşın” görmədik. Bunlar maşını muzeyə qoymayıblar.

İneş gördü ki, hamı kiminsə daha bir sual verməsini gözləyir. Hiss etdi ki, özü dillənməsə, sükut uzana bilər. İneş dedi:

– Deyin “maşın”ı təsvir eləsin. O, necə işəyir?

– Bax bu, başqa məsələ! – dirildilmiş sevindi. – Nə istədiyinizi soruşun, mən də bütün suallarınıza cavab verim. Hər şeyi iki görüncəyə qədər belə içsəm, yenə də maşını sürə bilərəm. O necə işləyir? Çox sadə. Starteri qoşursan, ayağınla qaz verirsən...

– Qaz, – texnik-leytenant Viid işə qarışdı. – Daxiliyanma mühərriki. Aydındır.

Kapitan Qorsid şüaatanlı keşikçiyə işarə verdi.

Üçüncü dirildilən durub oturdu və bir qədər diqqətlə onları süzdü.

– Ulduzlardan gəlmisiniz? – nəhayət, o soruşdu. – Müəyyən sisteminiz var, yoxsa bura təsadüfən gəlib çıxmısınız?

Burada toplaşmış gəzənli müşavirlər oturduqları kreslolarda narahatlıqla qurcuxdular. İneşin nəzərləri Yoalın nəzərləri ilə toqquşdu. Tarixçi heyrət içində idi; bu, meteoroloqu narahat

etdi. O düşündü: “İkiayaqlı yeni şəraitə hədsiz sürətlə uyğunlaşma xüsusiyyətinə və çox kəskin gerçəklik hissinə malikdir. Heç bir gznyalı reaksiyasının sürətinə görə ona çata bilməz”.

– Fikir sürəti heç də həmişə üstünlüyün göstəricisi deyil, – baş bioloq Xamar dilləndi. – Ləng, amma hərtərəfli təfəkkür qabiliyyətinə malik varlıqlar düşünənlər arasında fəxri yer tuturlar.

“Məsələ düşünmənin sürətində deyil, – İneş istər-istəməz düşündü, – fikrin düzlüyü və dəqiqliyindədir”. O, özünü dirildilmişin yerinə qoydu. Bax o da ətrafındakıların uzaq ulduzlardan gəlmiş canlılar olduğunu belə tez başa düşə bilərdimi? Çətin ki. Dirildilmiş ayağa qalxan kimi bütün bu fikirlər dərhal onun beynindən çıxdı. İneş və digər müşavirlər ona diqqətlə göz qoyurdular. İnsan pəncərəyə yaxınlaşıb çölə boylandı. Ora qısa bir nəzər salandan sonra onlara tərəf döndü.

– Hər yer belədir?

Yenə də onun hər şeyi nə qədər tez başa düşməsi gznyalıları heyrləndirdi. Nəhayət, Yoal cavab vermək qərarına gəldi:

– Bəli. Viranəlik. Ölüm. Xarabalıqlar. Siz burada nə baş verdiyini bilirsiniz?

İnsan yaxınlaşdı və arxasında gznyalıların oturduğu güc ekranının önündə dayandı.

– Mən muzeyi nəzərdən keçirə bilərəm? Hansı dövrdə olduğumu müəyyənləşdirməliyəm. Mən diri olanda bizim bəzi dağıtma vasitələrimiz var idi. Onlardan hansından istifadə olunması ötən vaxtdan asılıdır.

Müşavirlər kapitan Qorsidə baxdılar. O, əvvəl tutuldu, sonra şüaatanlı keşikçiyə dedi:

– Onu gözdən qoyma!

Sonra insanın gözlərinin içinə baxdı.

– Sizin niyyətiniz bizə aydındır. Siz imkandan istifadə edib öz təhlükəsizliyinizi təmin etmək fikrindəsiniz. Sizi xəbərdar edirəm: bir dənə də artıq hərəkətə yol verməyin, onda hər şey sizin üçün yaxşı olar.

İnsanın bu yalana inanıb-inanmaması məlum deyildi. O nə bircə baxışı, nə də bir hərəkəti ilə şüaatanın bir qədər əvvəl onun iki sələfini yandırdığı yerdə döşəmənin əriməsini gördüyünü

hiss etdirmədi. O, maraqla ən yaxın qapıya yaxınlaşdı, ona göz qoyan ikinci keşikçiyə diqqətlə baxdı və irəli addımladı. Onun ardınca keşikçi gedir, onun arxasında güc ekranı hərəkət edir və nəhayət, müşavirlər irəliləyirdilər. İneş qapıdan üçüncü keçdi. Bu zalda heyvan modelləri qoyulmuşdu. Növbəti zal, İneşin özlüyündə qeyd etdiyi kimi, “sivil” dövrü təmsil edirdi. Burada eyni bir dövrün çoxlu aparatı qoyulmuşdu. Onların hamısı xeyli yüksək inkişaf səviyyəsindən xəbər verirdi. Gznyalılar birinci dəfə buradan keçəndə İneş “Atom enerjisi” deyə düşündü... Bunu başqaları da başa düşdülər. Kapitan Qorsid İneşin arxa tərəfindən insana müraciət etdi:

– Heç nəyə əl vurma. Bircə səhv addım atan kimi keşikçi səni yandıracaq.

Dirildilmiş sakitcə zalın ortasında dayandı. Daxilindəki narahat maraqlı hissəyə baxmayaraq, İneş onun soyuqqanlılığına valeh idi. O, taleyinin necə olacağını bilməmiş deyildi, amma bununla belə, onların qarşısında nə haqdasə dərin fikrə gedərək dayanmışdı. Nəhayət, o dilləndi:

– Buradan o yana getməyə ehtiyac yoxdur. Bəlkə, siz mən doğulan vaxtdan bu maşının ixtira olunduğu vaxta qədər keçən müddəti müəyyənləşdirə bilərsiniz. Üstündəki yazıdan çıxış etsək, bu aparat partlayan atomları sayır. Onların sayı son həddə çatanda müəyyən enerji ayrılır. Dövrələr elə hesablanıb ki, zəncirvari reaksiyanın qarşısını almaq mümkün olsun. Mənim dövrümdə atom reaksiyasının ləngidilməsi üçün minlərcə müxtəlif kobud qurğu var idi, amma belə bir aparat yaratmaq üçün atom erasının başlanğıcından iki min il vaxt lazım olmuşdu. Siz nisbi hesablamə aparə bilərsinizmi?

Müşavirlər sual dolu nəzərlərlə Viidə baxdılar. Mühəndis çaşqınlıq içində idi. Nəhayət, o dilləndi:

– Doqquz min il əvvəl atom partlayışlarının qarşısının alınmasının çoxlu üsulunu bilirdik. Amma, – yavaşca əlavə etdi, – bunun üçün atomları sayan cihaz haqda heç nə eşitməmişəm.

– Amma onlar bütün bunlara baxmayaraq, məhv oldular, – astronom Şüri yavaşca dedi.

Araya sükut çökdü. Onu kapitan Qorsid pozdu.

– Onu öldürün! – O, yaxınlıqdakı keşikçiyə əmr etdi.

Həmin andaca alov bürümüş keşikçi yerə sərildi. Özü də keşikçi yox, keşikçilər! Hamısı eyni bir zamanda mavi alovla məhv edilmişdi. Alov güc ekranını yaladı, geri çəkildi, daha kəskin irəli atıldı və get-gecdə daha da güclənərək yenə də geri çəkildi. İneş alov pərdəsi arxasında insanın ən uzaq qarıya tərəf çəkildiyini gördü. Atomları sayan aparat mavi ildırımlara bürünərək gərginlikdən işıq saçdı.

– Bütün çıxışları bağlayın! – kapitan Qorsid mikrofona qışqırdı. – Şüaatanlı keşikçilər qoyun! Döyüş raketlərini yaxına gətirin, vəhşini ağır silahlardan vurun!

Kimsə dilləndi:

– Fikir nəzarəti. Nəsə fikri məsafədən idarə etmək sistemidir. Niyə biz buna baş qoşduq!

Onlar geri çəkildilər. Mavi alov tavana qədər qalxır, güc ekranından keçməyə səy edirdi. İneş sonuncu dəfə aparata baxdı. Yəqin ki, o, hələ də atomları saymaqda davam edirdi, çünki onun ətrafında mavi cəhənnəm burulğanları tüğyan edirdi.

Başqa müşavirlərlə birgə İneş də dirildici olan zala qayıtdı. Burada ikinci güc ekranı arxasında gizləndilər. Onlar fərdi qondolalarına girəndən sonra rahat nəfəs aldılar, qondolada bina-dan çıxıb tələsik ulduz uçağına qalxdılar. Nəhəng gəmi yüksəklərə qalxandan sonra ondan atom bombası aralandı. Muzey və bütövlükdə şəhər oda qərq oldu.

– Bu varlıqların nədən məhv olduqlarını biz eləcə də bilmədik, – uzaqda partlayış səsi eşidiləndə Yoal İneşin qulağına pıçıldadı.

Partlayışdan sonra üçüncü gün üfüqdə solğun sarı günəş göründü. Onların bu planetdə olduqları səkkizinci gün idi. İneş o birilərlə bircə başqa şəhərdə yerə endi. O, istənilən diriltmə cəhdlərinə qarşı çıxmağa qərar verdi.

– Bir meteoroloq kimi, – o dedi, – mən bildirirəm ki, bu şəhər yaşayış üçün tam təhlükəsizdir və gəzgililər tərəfindən məskunlaşdırılmaq üçün tam yararlıdır. Bir daha risk etməyə lüzum görmürəm. Bu varlıqlar öz sinir sistemlərinin sirrini açabilblər və biz yol verə bilmərik ki...

Onun sözünü kəsdilər. Bioloq Xamar istehza ilə dedi:

– Onlar bu qədər çox bilirdilərsə, bəs nə üçün başqa ulduz sisteminə köçüb xilas olmayıblar?

– Güman ki, – İneş cavab verdi, – onlar bizim planetli ulduzları müəyyənləşdirmək metodumuzu tapa bilməmişdilər.

O, tutqun baxışla dostlarını süzdü.

– Biz hamımız bilirik ki, bu unikal təsadüfi kəşf olub. Məsələ müdriklikdə deyil, bizim, sadəcə, bəxtimiz gətirib.

Üzlərin ifadəsindən başa düşdü ki, onlar onunla razılaşırmırlar. İneş yaxınlaşmaqda olan fəlakətin qarşısını ala bilmək iqtidarında olmadığını hiss etdi. Bu böyük xalqın ölümü necə qarşıladığını təsəvvür etdi. Görünür, ölüm onları tez haqlamışdı, lakin bununla belə, onlar nə baş verdiyini anlamışdılar. Açıq sahələrdə, gözəl evlərin bağlarında həddən artıq çox skelet var idi. Sanki, kişilər xalqlarının məhvini açıq havada qarşılamaq üçün arvadları ilə birgə çölə çıxmışdılar. İneş müşavirlərə çox-çox illər əvvəl bu varlıqların ölümün gözünə sakitcə baxdıqları sonuncu günü təsvir etməyə çalışdı. Lakin onun canlandırmaq istədiyi obrazlı səhnələr onlara çatmadı. Müşavirlər bir neçə qat güc ekranı arxasındakı kreslolarda hərəkətə gəldilər, kapitan Qorsid isə soruşdu:

– İneş, deyə bilərsinizmi, sizdə belə emosional reaksiyaya nə səbəb olmuşdu?

Sual İneşi susmağa vadar etdi. O, bunun emosiya olduğunu düşünmürdü. O, tədricən onun bütün varlığına hopmuş əhvalın təbiəti barədə düşünməmişdi də. Və yalnız indi bunun fərqi vardı.

– Nə? – o, yavaşdan dedi. – Bilirəm. Bu, üçüncü dirildilmiş idi. O, orada, uzaqdakı qapının yanında dayanıb biz qaçana qədər bizə baxırdı. Maraqla baxırdı. Onun cəsarəti, təmkini, bizi məharətlə aldatması, – bütün bunlar da...

– Onun ölümü ilə nəticələndi, – Xamar dedi.

Hamı güldü.

– Qulaq as, İneş! – kapitanın köməkçisi Meyard mehribancasına müraciət etdi. – Yoxsa demək istəyirsiniz ki, bu varlıqlar bizdən qoçaqdırlar və hətta bütün ehtiyat tədbirlərini

gördükdən sonra belə biz özümüz diriltdiyimiz bir vəhşidən qorxmalıyıq?

İneş susdu. O, özünü axmaq vəziyyətdə hiss edirdi. Özündə emosiyaların ola bilməsini aşkarlaması onu tamamilə pis hala salmışdı. Bundan başqa, inadkar görünmək istəməirdi. Bununla belə, o, son cəhd etdi.

– Demək istəyirəm ki, – o, hirsə deyindi, – bu xalqın başına nə gəldiyini aşkarlamaq cəhdi bir o qədər də vacib deyil.

Kapitan Qorsid bioloqa işarə etdi.

– Diriltməyə başlayın! – O əmr etdi və İneşə müraciətlə dedi:

– Məgər biz hər şeyi tam aydınlaşdırmadan Gzneyaya qayıdıb kütləvi köçə başlamağa qərar verə bilərikmi? Təsəvvün edin ki, biz nəyisə sonadək aydınlaşdırmamışıq. Yox, dostum, bu, mümkün deyil.

Dəlil köhnə dəlil idi. Amma İneş indi onunla, nədənsə, dərhal razılaşdı. O, yenə nəsə əlavə etmək istəyirdi, amma hər şeyi unutdu, çünki dördüncü adam dirildicidə qalxdı.

O oturdu və yoxa çıxdı.

Dəhşət və heyrət dolu tam sükut bərqərar oldu. Kapitan Qorsid boğuş səslə dedi:

– O, buradan gedə bilməzdi. Biz bunu bilirik. O, buralardadır.

İneşin yanındakı gzneyalılar kreslolarından durub energetik qapağın altındakı başlığa boylanırdılar. Keşikçilər şüaatan olan qısqaclarını aşağı salıb dayanmışdılar. İneş gözünün ucuyla müdafiə ekranına xidmət edən texniklərdən birinin yaxınlaşıb Viidin qulağına nəsə pıçıldadığını gördü və o, dərhal onunla getdi. Geri qayıdanda o, xeyli tutulmuşdu.

– Mənə bildirdilər ki, – Viid dedi, – dirildilmiş yoxa çıxanda cihazların milli on vahid qalxmışdı. Bu, nüvədaxili proseslər səviyyəsidir.

– İlk geneyalı naminə! – Şüri pıçıldadı. – Bizim həmişə qorxduğumuz şey baş verib.

– Uçaqdakı bütün lokatorları məhv edin! – kapitan Qorsid mikrofonu qışqırırdı. – Hamısını məhv edin, eşidirsiniz? – sonra hirsə astronomu tərəf döndü. – Şüri, onlar, deyəsən, məni başa

düşmədilər. İşçilərinə tapşır, cəld hərəkət etsinlər! Bütün lokatorlar və dirildicilər dərhal məhv edilməlidir.

– Tez olun, tez! – Şüri də qışqırdı.

Deyilənlər edildikdən sonra hər ikisi dərinədən nəfəs aldı. Üzlərində tutqun təbəssüm göründü. Hamıda ağır bir məmnunluq var idi. Kapitanın köməkçisi Meyard dedi:

– Hər halda, o, bizim Geynanı tapa bilməyəcək. Planetli ulduzların müəyyənləşdirilməsi kimi bir sistem bizim sirmimiz olaraq qalacaq. Biz intiqamdan qorxmaya bilərik... – O duruxdu və yavaş-yavaş sözünü yekunlaşdırdı. – Mən nə deyirəm belə?.. Biz ki heç nə etməmişik. Bu planetin əhalisinin başına gələnlərdə məgər bizim günahımız var?

Amma İneş onun nə üçün belə deməsini başa düşürdü. Belə anlarda onlarda günahkarlıq hissi baş qaldırırdı. Gzneyalılarn məhv etdikləri bütün varlıqların kabusları; ilk dəfə yerə enəndə onları ilhamlandıran rəhmsiz iradə; onlara mane ola biləcək hər şeyi bu yerdə tam məhv etmək; keçdikləri hər bir yerdə onlardan sonra qalan lal dəhşət və nifrətin tükənməz zülməti, sakit planetlərin əhalisini məhvedici radiasiya ilə şüalandıranda yaratdıqları məhşər günü – Meyardın sözləri arxasında bunlar dayanırdı.

– Hər halda, mən onun qaçmasına inana bilmirəm, – kapitan Qorsid dilləndi. – O, buradadır, binadadır, gözləyir ki, mühafizə ekranlarını götürək, o da çıxıb gedə bilsin. Qoy gözləsin. Biz bunu etməyəcəyik.

Yenə də araya sükut çökdü. Onlar energetik mühafizənin tavanına baxır və ümidlə gözləyirdilər. Orada yalnız dəmir dayaqlar üzərindəki dirildici par-par yanırdı. Bu aparatdan başqa orada heç nə – nə bir kənar parıltı, nə bir kölgə var idi. Günəşin sarı şüaları hər yerə nüfuz edir, meydançanı elə gur işığa tuturdu ki, onlardan gizlənmək mümkün deyildi.

– Keşikçi! – kapitan Qorsid əmr etdi. – Dirildicini məhv edin. Güman edirəm ki, onu nəzərdən keçirmək üçün qayıdacaq, odur ki risk etməyə dəyməz.

Aparat ağ alovda itdi. Onunla birlikdə öldürücü enerjinin ikiayaqlı varlığı görünməyə vadar edəcəyinə inanan İneşin son ümidləri də puç oldu. Daha ümid yeri qalmamışdı.

– Axı o, hara yoxa çıxıb bilərdi? – Yoal soruşdu. İneş tarixçi-yə tərəf dönüb bu məsələni onunla müzakirə etmək istəyirdi. Dönəndə gördü ki, əcaib canlı bir qədər aralıda ağacın altında dayanıb, diqqətlə onları nəzərdən keçirir. Görünür, o, elə bu məqamda görünmüşdü, çünki müşavirlərin hamısı eyni zamanda ağızlarını açıb geri çəkildi. Texniklərdən biri olduqca cəld tərpənərək əcaib varlıqla gənəyalılar arasında güc ekranını yaratdı. Varlıq yavaş-yavaş yaxınlaşdı. O, incə görünürdü və başını azca arxaya verərək irəliləyirdi. Gözləri, sanki, içəridən odla işıqlandırılmış kimi parlayırdı. O, ekrana yaxınlaşıb əlini irəli uzatdı və barmaqlarını ona toxundurdu. Rənglər dalğası ona keçdi: rənglər daha parlaq olub dərhal başdan-ayağa onun bütün bədəninə yayıldı. Rəngarəng duman çəkildi. Cizgilər görünməz oldu. Daha bir an sonra o, ekrandan keçdi. O, güldü – səsi olduqca incə idi – və dərhal da ciddiləşdi.

– Oyananda vəziyyət mənim üçün maraqlı göründü, – o dedi. – Fikirləşdim ki, indi mən sizə neyləyim?

Ölü planetin səhər havasında bu sözlər İneş üçün taleyin hökmü kimi səsləndi. Sükutu elə boğuc və qeyri-təbii səs pozdu ki, onun kapitan Qorsidə məxsus olması İneşə dərhal çatmadı.

– Öldürün onu!

Alovun dilləri zəifləyib çəkiləndə heç bir xətər dəyməmiş varlıq yenə də onların qarşısında durmuşdu. O, yavaş-yavaş yaxınlaşdı və ən yaxındakı genəyalının altı addımlığında dayandı. İneş hamıdan arxada idi. İnsan tələsmədən sözbə başladı:

– İki qərar vermək olar: birincisi, məni diriltiyinizə görə minnətdarlığım ilə bağlıdır, digəri isə məsələnin həqiqətən necə olması ilə...

– Sizin kim olduğunuzu və sizə nə lazım olduğunuzu mən bilirəm. Bəli, bilirəm, sizin bədbəxtliyiniz də bundadır. Rəhmdil olmaq çətindir. Amma bir cəhd edək.

– Deyək ki, – o, sözüünə davam etdi, – siz lokatorun sirrini açırınsınız... Bir halda ki sistem mövcuddur, biz bir daha axmaqcasına tələyə düşmərik.

İneş tam diqqət kəsildi. Onun beyni mümkün fəlakətin nəticələrini elə əhatələmək istəyirdi ki, sanırdın ki, onda başqa bir

şeyə yer qalmayıb. Bununla belə, yenə də fikrini tam cəmləyə bilməmişdi.

– Nə baş vermişdi? – o soruşdu.

İnsan tutuldu. O uzaq gün haqqındakı xatirələr onun səsini kallaşdırdı.

– Atom tufanı, – o dedi. – Başqa ulduz dünyasından gəlmişdi; bizim qalaktikanın bu tərəfini tutdu. Atom burulğanının diametri doxsan işıq ilindən, bizim qət edə biləcəyimizdən xeyli çox idi. Xilas olmaq mümkün deyildi. O vaxta kimi bizim ulduz uçaqlarına ehtiyacımız olmamışdı və çatdırıb heç nə düzəldə bilmədik. Bundan başqa, bizə məlum planetli yeganə ulduz Kastor da burulğana düşmüşdü.

O susdu. Sonra sözünün əvvəlinə qayıtdı.

– Beləliklə, lokatorun sirri... Nədedir?

İneşin ətrafındakı müşavirlər rahat nəfəs aldılar. İndi onlar xalqlarının məhv ediləcəyindən qorxmurdular. İneş özlüyündə qürurla qeyd etdi ki, ən təhlükəli məqam arxada qalandan sonra gzneyalılardan heç biri özünü düşünmədi.

– Deməli, siz sirri bilmirsiniz? – Yoal üsulluca dedi. – Siz olduqca yüksək inkişafa çatmışsınız, amma qalaktikanı yalnız biz fəth edə biləcəyik. – O, bic-bic gülümsünüb ətrafındakılara baxdı və əlavə etdi: – Cənablar, həqiqətən də, gzneyalılardan böyük kəşfləri ilə fəxr edə bilərik. Təklif edirəm uçağa qayıdaq. Bu planetdə bizim daha heç bir işimiz yoxdur.

Onlar sferik qondolalarına girincəyədək İneş həyəcanla fikirləşirdi ki, ikiyaxlıqlı varlıq onları saxlaya bilər. Amma geri baxanda o gördü ki, insan arxasını onlara tərəf çevirib küçə boyunca gedir. Ulduz uçağı hündürlük yığanda da bu obraz İneşin gözləri qarşısında idi. Və daha bir şey onun yaddaşına həkk oldu: bir-birinin ardınca şəhərə atılan atom bombaları partlamadı.

– Biz bu planetdən elə-belə imtina etməyəcəyik, – kapitan Qorsid dedi. – Təklif edirəm, bu əcaib varlıqla bir də danışaq.

Onlar – İneş, Yoal, Viid və gəminin kapitanı – bir də şəhərə enmək qərarına gəldilər. Kapitan Qorsidin səsi onların qəbul edicisində səsləndi:

– Mənə elə gəlir...– İneş ətrafında enməkdə olan şəffaf qondolaların səhər dumanı arasında bərq vurduğunu görürdü. – Mənə elə gəlir ki, biz onu həqiqətən olduğu kimi dərk edə bilmirik; məsələn, xatirinizdədimi, o, dirilən kimi yoxa çıxdı. Nə üçün? Çünki qorxdı. Əlbəttə ki! O, vəziyyətə nəzarət etmirdi. O özü özünü hər şeyə qadir hesab etmir.

Bu, inandırıcı səslənirdi. Kapitanın dəlilləri İneşin ürəyincə oldu. Və onun özünün belə asanlıqla təlaşa düşməsi özünə qəribə gəldi. İndi təhlükə ona başqa cəhətdən açılırdı. Bütün planetdə cəmi bircə nəfərdir. Əgər onlar həqiqətən istəsələr, onun burada olmasını nəzərə almadan kolonistlərin köçürülməsinə başlaya bilərlər. Planetlərin çoxunda yerli əhalinin balaca qrupları radiasiyanın öldürücü təsirindən qurtulub ucqar yerlərdə gizlənmişdi. Hər yerdə kolonistlər onları tədricən tutub məhv etmişdilər. Onun bildiyinə görə, iki halda yerli əhali planetlərinin cüzi bir hissəsini öz əllərində saxlamışdı. Hər iki halda onları radiasiya ilə məhv etməmək qərarına gəlmişdilər, çünki radiasiya gzneyalılardan özlərinə də xətər yetirə bilərdi. Orada kolonistlər sağ qalmış avtohtonların mövcudluğu ilə barışmalı olmuşdular. Burada isə cəmi bir sakin idi, o, çox yer tutmayacaqdı.

Onlar əcaib varlığı axtarıb tapanda o, bir evin birinci mərtəbəsini cidd-cəhdlə süpürürdü. O, süpürgəni bir tərəfə qoyub çölə, onların yanına çıxdı. İndi onun ayağında səndəl, əynində isə par-par yanan parçadan sərbəst biçimli köynək var idi. O, tənbel-tənbel onlara baxdı və heç nə demədi.

Danışmaları kapitan Qorsid başladı. Onun mexaniki tərcüməçiyə nə dediyini eşidəndə İneş heyrətə gəldi. Ulduz uçağının kapitanı əvvəldə qərara aldıqları kimi, hər şeyi aşkar dedi. O bildirdi ki, gzneyalılar planetin digər sakinlərini diriltmək fikrində deyillər. Belə altruizm qeyri-təbii olardı, çünki sürətlə artan gzneyalılara daim yeni dünyalar lazımdır. Və əhalinin hər yeni artımı eyni bir problemi irəli sürürdü ki, onu da yalnız bir yolla həll etmək mümkündür. Amma bu halda kolonistlər könüllü olaraq söz verirlər ki, planetin yeganə sağ sakininin hüquqlarına toxunmayacaqlar. Bu yerdə əcaib varlıq kapitan Qorsidin sözünü kəsdi:

– Bu sonsuz ekspansiyanın məqsədi nədir?

Elə gəlirdi ki, o, həqiqətən maraqlanır.

– Hə, deyək ki, siz bizim qalaktikanın bütün planetlərini məskunlaşdırdınız. Bəs sonra?

Kapitan Qorsid təəccüblə Yoala, sonra İneşə və Viidə baxdı. İneş inkaredici tərzdə bədənini yırgaladı. Onun bu canlıya yazığı gəldi. İnsan başa düşmür və görünür, heç vaxt başa düşməyəcək. Köhnə məsələdir. Həyat qabiliyyətli və sönməkdə olan iki xalq fərqli baxışlara malik idi: biri ulduzlara can atır, digəri isə taleyin qaçılmazlığı qarşısında təslim olurdu.

– Niyə də inkubatorlarınız üzərində nəzarət qoymayasınız? – insan soruşdu.

– Və hökumətin süqutuna səbəb olaq? – Yoal kinayə ilə dedi.

O, bunu iltifat göstərmiş kimi dedi və İneş o birilərin də insanın sadələşməsinə gülümsədiklərini gördü. O, aralarındakı intellektual uçurumun necə dərinləşdiyini hiss etdi. Bu varlıq dünyanı idarə edən həyat qüvvəsinin təbiətini başa düşmüdü.

– Yaxşı, – yenə insan dilləndi. – Əgər siz öz çoxalmanızı məhdudlaşdırmaq iqtidarında deyilsinizsə, bunu sizin yerinizə biz edirik.

Araya sükut çökdü.

Gzneyalılar yavaş-yavaş əsəbiləşməyə başlayırdılar. İneş bunu özündə hiss edir və əlamətlərini o birilərdə də görürdü. Onun baxışları bir-bir yoldaşlarının üzündə gəzir, sonra əvvəlki kimi yenə də qapının yanında dayanan ikiayaqlı varlığın üzərinə qayıdırdı. Artıq neçənci dəfəydi ki, İneş rəqiblərinin tamam zəif görünməsi barədə fikirləşirdi.

– Mən indicə, – o düşündü, – onu qısqaclarımın arasına alıb əzə bilərəm!

Nüvədaxili proseslər və qravitasiya sahələri üzərində fikirlə nəzarət sırf mexaniki, makrokosmik hücumu dəf etmək qabiliyyəti ilə uzlaşır mı? İneş düşündü ki, çox güman, uzlaşır. Onların təzahürünü iki saat əvvəl gördükləri gücün, əlbəttə ki, müəyyən bir həddi olmalıdır. Amma onlar bu həddi bilmirlər. Necə olsa da, bunun indi əhəmiyyəti yox idi. Onların daha

güclü və ya zəif olmasının indi əhəmiyyəti yox idi. Ən ağır sözlər deyilmişdi: “Siz özünüz məhdudlaşdırmaq iqtidarında deyilsinizsə, bunu sizin yerinizə biz edərik!” Bu sözlər hələ də İneşin qulaqlarında səslənirdi və onların mənası onun şüurunun dərinliklərinə işlədikcə o, özünü daha az təcrid olunmuş və təklənmiş hesab edirdi. Hətta sonrakı diriltmələrə qarşı çıxanda belə İneş hadisələrə kənardan göz qoyan, baş verənlərdə iştirak etməyib, onları kənardan izləyən maraqlı olmayan kəs kimi hərəkət edirdi. O, nə üçün həmişə güzəştə getdiyini və son nəticədə başqaları ilə razılaşdığını yalnız indi anladı. O, indi keçmiş, ən uzaq günləri xatırlayanda gördü ki, heç vaxt özünü yeni planetlərin ələ keçirilməsi və başqa xalqların məhv edilməsinin əsl iştirakçısı hesab etməyib. O, bu hadisələr baş verəndə, sadəcə, orada olub. Düşünüb, onun üçün əhəmiyyəti olmayan həyat haqqında mülahizələr yürüdüb. Bu anlayış hazırda onun üçün konkretləşmişdi. O daha onu çulğayan güclü ehtiraslar dalğasına müqavimət göstərə bilmirdi, göstərmək istəmirdi. İndi o, saysız-hesabsız gzneyalılar kütləsi kimi düşünür və hiss edirdi. Xalqın bütün gücü və istəkləri onun qanında tüğyan edirdi.

– Bura bax, ikiayaqlı! – o nərildədi. – Öz ölü xalqını diriltmək fikrindəsənsə, bu fikirdən əl çək!

İnsan ona baxdı, amma dīnmədi.

– Əgər sən bizim hamımızı məhv edə bilsəydin, çoxdan bunu etmişdin, – İneş sözünə davam etdi. – Amma məsələ burasındadır ki, sənin buna gücün çatmır. Bizim gəmi elə düzəldilib ki, onda heç bir zəncirvari reaksiya mümkün deyil. Potensial aktiv materiyanın hər bir hissəciyinə kritik kütlənin yaranmasına imkan verməyən antihissəciklər qarşı qoyulmuşdur. Sən bizim mühərriklərdə partlayış edə bilərsən, amma bu partlayışlar da təcrid olunmuş qalacaq, onların enerjisi isə mühərrikin təyinatına uyğun olaraq hərəkətə çevriləcək.

İneş Yoalın ona toxunmasını hiss etdi.

– Ehtiyatlı ol! – tarixçi pıçıldadı. – Sən qızışıb sirlərimizdən birini açə bilərsən.

İneş onun qısqacını kənara itələyib hirslə dedi:

– Uşaq-uşaq danışma. Bizim xalqın bütün sirlərini başa düşmək üçün ona bir dəfə bizə baxmaq kifayətdir. Onun bu vəziyyətdə öz şanslarını və bizim imkanlarımızı götür-qoy etmədiyini düşünmək axmaqlıqdır.

– İneş! – kapitan Qorsid qışqırdı.

Kapitanın səsindəki sərtliyi duyan İneş geri çəkildi və dedi:

– Eşidirəm.

Onun qəzəbi tez alışdığı kimi, tez də söndü.

– Mənə elə gəlir ki, – kapitan Qorsid davam etdi, – sizin nə demək istədiyinizi bilirəm. Mən sizinlə tamamilə razıyam, amma Geyna hökumətinin ali nümayəndəsi kimi ultimatum verməyi lazım bilirəm.

O döndü. Onun buyuzlu bədəni insan tərəfə meyilləndi.

– Sən elə sözlər deməyə cəsarət etdin ki, onları bağışlamaq mümkün deyil. Sən dedin ki, siz Geynanın böyük ruhunun hərəkətini məhdudlaşdırmağa cəhd edəcəksiniz.

– Ruhunun yox, – insan onun sözünü kəsdı və sakitcə güldü.

– Ruhunun yox!

Kapitan Qorsid onun sözlərinə məhəl qoymadı.

– Buna görə də, – o sözünə davam etdi, – bizim seçimiz yoxdur. Biz hesab edirik ki, lazımi materialları toplayıb, müvafiq alətləri düzəltmədən sonra sən dirildicini hazırlaya bilərsən. Bizim hesablamalarımıza görə, bunun üçün sənə, ən azı, iki il vaxt lazım olacaq... əgər hər şeyi bilirsənsə. Bu olduqca mürəkkəb aparatdır və məhvindən min illər əvvəl maşından imtina etmiş xalqın yeganə nümayəndəsi üçün onu düzəltmək çox-çox çətin olacaq. Sən ulduz uçağı düzəltməyə imkan tapmayacaqsan. Və biz də sənə dirildici düzəltməyə vaxt imkanı verməyəcəyik. Ola bilsin ki, sən özündən müəyyən məsafədə partlayışların qarşısını alasan. Onda biz digər materiklərə uçarıq. Əgər orada da bizə mane ola bilsən, deməli, bizə kömək lazım olacaq. Ən böyük sürətlə altı ay uçandan sonra biz gzneyalılının məskunlaşdığı ən yaxın planetə çatacağıq. Onlar nəhəng donanma göndərəcəklər: onun qarşısını almağa sənin gücün çatmaz. Dəqiqədə yüzlərcə, minlərcə bomba ataraq biz bütün şəhərləri məhv edərək, sənin xalqının skeletlərinin heç tozu da

qalmaz. Bizim planımız belədir və belə də olacaq. İndi isə nə bilirsən onu elə, biz sənin ixtiyarındayıq.

İnsan başını tovlayıb:

– Mən hələ ki heç nə etməyəcəyəm, – dedi və vurğuladı, – hələ ki.

Bir qədər susduqdan sonra əlavə etdi:

– Siz məntiqli fikirləşirsiniz. Olduqca. Əlbəttə, mən hər şeyə qadir deyiləm, amma mənə elə gəlir ki, siz balaca bir məqamı yaddan çıxartmısınız. Hansını, deməyəcəyəm. İndi isə xudaha-fiz. Gəminizə qayıdın, hara istəyirsiniz uçun. Mənim işim çoxdur.

İneş tərpənməz dayanıb qəzəbin onda yenidən baş qaldırdığını hiss edirdi. Sonra fisıldadı. Qısqaclarını açıb irəli atıldı. Onlar incə bədənə dəyhadəyde nəsə onu kənara tulladı...

İneş uçaqda özünə gəldi.

Uçağa necə gətirildiyi yadında deyildi, yaralanmamışdı, heç bir ağrısı yox idi. O yalnız kapitan Qorsid, Viid, Yoala görə narahat idi, onlar da onun kimi heyrət içində onun yanında dayanmışdılar. İneş hərəkətsiz uzanıb insanın dediyi barədə fikirləşirdi: “Siz balaca bir məqamı unutmusunuz...”

“Unutmuşuq? Deməli, bilirdik! Bəs o, nədir?” O, hələ də bu barədə fikirləşirdi ki, Yoal dedi:

– Bizim bombaların nəsə edə biləcəyinə ümid bəsləmək axmaqlıqdır!

O, haqlı çıxdı.

Ulduz uçağı Yerdən qırx işıq ili məsafədə olanda İneşi şura otağına çağırdılar. Yoal salam yerinə qəmgin halda dedi:

– Əcaib varlıq gəmidədir.

İneşi, sanki, ildırım vurdu, lakin bununla birlikdə, onun beyninə bir fikir gəldi.

– Görün unutduğumuz nədir! – o təəccüblə və ucadan dedi.

– Unutmuşuq ki, istəsə o, kosmosda, o necə dedi?.. Doxsan işıq ili hüduqlarında hərəkət edə bilir. – İneş anladı. Ulduz uçağından istifadə etməli olan gznəyalılar bu kimi bacarığı, əlbəttə, yada salmaya bilərdilər. Bunda təəccüblü heç nə yox idi. Tədricən gerçəklik onun üçün əhəmiyyətini itirməyə başladı.

İndi, artıq hər şey baş verəndən sonra o, özünü yorğun və qoca, bir də hədsiz dərəcədə tənha hiss etdi. Onu hadisədən xəbərdar etmək üçün cəmisi bir neçə dəqiqə vaxt lazım oldu. İnsanı assistent-fiziklərdən biri anbara gedəndə aşağı dəhlizdə görmüşdü. Qəribədir ki, buna qədər uçağın çoxsaylı heyətindən onu indiyədək heç kim görməmişdi. “Axı biz, onsuz da, öz planetlərimizə enmək və ya yaxınlaşmaq fikrində deyilik, – İneş fikirləşdi. – O, bizdən yalnız videonu işə salsaq, istifadə edə bilər...”

İneş duruxdu. Əlbəttə, məsələ də bundadır! Onlar yönümlənmiş videoşüarı qoşmalıdırlar və əlaqə yaradılan kimi insan lazım olan istiqaməti müəyyənləşdirə biləcək.

Bu vəziyyətdə mümkün olan yeganə qərarı İneş həmvətənlərinin gözlərindən oxudu. Amma bununla belə, ona elə gəlirdi ki, nəse çox mühüm bir şeyi nəzərdən qaçırdıblar. O, zəlin axınında quraşdırılmış böyük videoekrana yaxınlaşdı. Onda görünən mənzərə o qədər parlaq, möhtəşəm və gözəl idi ki, ona öyrənməmiş şüur onun qarşısında ildırım parıltısından titrəyən kimi titrəyirdi. Hətta bu mənzərəni dəfələrlə görən İneş kosmosun ağılasız nəhayətsizliyi önündə heyran qalırdı. Bu, Süd yolunun bir hissəsinin təsviri idi. Dörd yüz milyon ulduz, sanki, nəhəng, hətta otuz min işıq ili məsafədə olan qırmızı cırtanların da işığını görə bilən teleskopda görünürdü. Videoekranın diametri iyirmi beş yard idi – bu ölçüdə teleskop heç yerdə mövcud deyildi və digər qalaktikalarda bu qədər ulduz da yox idi.

Və yalnız hər iki yüz min ulduzdan birinin məskunlaşdırılmaq üçün yararlı planeti var idi. Məhz bu hədsiz böyük əhəmiyyəti olan fakt onları belə həlledici qərar qəbul etməyə məcbur etdi. İneş yorğun nəzərlərlə hamını gözədən keçirdi. Danışmağa başlayanda onun səsi sakit idi.

– Əcaib canlı hər şeyi gözəl hesablayıb. Biz yolumuza davam etsək, o, bizimlə uçub dirildicini ələ keçirəcək və malik olduğu üsulla öz planetinə qayıdacaq. Yönümlənmiş şüadan istifadə etsək, o, şüa boyunca irəli şığıyacaq, dirildicini götürüb geri dönəcək. İstənilən halda bizim gəmilər planetə çatıncaya-

dək o, özünükülərdən xeyli dirildə biləcək və onda bizim onlara gücümüz çatmayacaq.

Onun bütün bədəni əsdi. Onun mülahizələri düzgün idi, amma ona elə gəlirdi ki, fikirlərində nəsə bir boşluq var. İneş yavaş-yavaş sözlünə davam etdi:

– İndi bizim yalnız bir üstünlüyümüz var. Hansı qərarı qəbul etsək də, tərcüməçi maşının köməklisi olmadan o, bunu bilməyəcək. Biz elə plan düşünə bilərik ki, bu, onun üçün sirr olaraq qalsın. O bilir ki, nə biz, nə də o, gəmini partlada bilmərik. Bizim bircə çıxış yolumuz var. Bircə.

Kapitan Qorsid araya çökmüş sükutu pozdu.

– Beləliklə, görürəm ki, siz hər şeyi bilirsiniz. Biz mühərrikləri işə salanq, idarəetmə cihazlarını partladanq və əcaib varlıqla birlikdə həlak olarıq.

Onlar baxışdılar və hər birinin gözündə öz xalqına görə qürur oxundu. İneş qısqaqları bir-bir hamıya toxundurdu. Bir saat sonra, uçaqda hərərət hiss olunacaq qədər qalxanda İneşin ağına bir fikir gəldi və onu mikrofonu yüyürüb astronom Şürini çağırmağa vadar etdi.

– Şüri! – o qışqırdı. – Yadına sal, Şüri, dirildilən oyanan kimi yoxa çıxdı... Yadındadır. Kapitan Qorsid sənə köməkçilərini məcbur edə bilmirdi ki, lokatorları dərhal məhv etsinlər. Ləngimələrinin səbəbini biz onlardan eləcə də soruşmadıq. Soruş! İndi soruş!..

Xeyli sükutdan sonra Şürinin xırıltı-gurultu arxasından zorla eşidilən səsi gəldi:

– Onlar... bölməyə... girə... bilmirdilər... Qapı... bağlı idi.

İneş durduğu yerdəcə döşəməyə çökdü. Budur ha! Onlar yalnız bir məqamı gözdən qaçırmayıblar! İnsan oyandı, hər şeyi başa düşdü, görünməz oldu və dərhal ulduz uçağına qalxdı. O, lokatorun sirrini və dirildicinin sirrini, əgər əvvəlcə onu nəzərdən keçirməmişdisə, öyrəndi. Qalan hər şey isə onları bu addıma, özlərini öldürməyə vadar etmək üçün imiş. İndi, bir neçə andan sonra o, gəmini tərək edəcək və dəqiq biləcək ki, yaxın vaxtlarda bir dənə də yad varlıq onun planetinə yol tapmayacaq və xalqının yenidən canlanacağına, yaşayacağına və bir

daha heç vaxt məhv olmayacağına tam əmin olacaq. Dəhşətə gəlmiş İneş səndələdi, bar-bar bağıraraq qəbuledicidən yapışıb sonuncu başa düşdüyünü mikrofonu qışqırmağa başladı. Cavab yox idi. Hədsiz, artıq idarə olunmayan enerjinin uğultusu bütün səsləri batırırdı. İneş əsə-əsə güc tənzimləyicisinə çatmaq istəyəndə onun zirehli qını artıq istidən əriməyə başlayırdı. Qarşından onu al-qırmızı alov vurdu. O, ciyildəyə-ciyildəyə yenidən radioötürücüyə tərəf atıldı. Bir neçə dəqiqə sonra o, yenə də mikrofonu ciyildəyəndə möhtəşəm ulduz uçağı ağ-mavi günəşin içinə girdi.

MİŞEL DEMÜT (Fransa)
(1939–2006)

İŞİĞİ RAM EDƏNLƏR

İlkin Kompleks bu planetdə ilk və yeganə həyat forması idi. O, minerallar aləminin lap sərhədində, nəhəng vulkanik təlatümlərdə, nəhəng temperaturlarda törəmişdi. Onun şüuru üçün o qədər də uzun görünməyən bütöv bir əbədiyyət ərzində o, özünün həssas qollarını planetin uzaq qabığına tərəf irəlilədir. Bu qollar ağacın budaqları kimi səthə, işığa can atır, get-gedə dünyanın mərkəzindəki varlıqdan uzaqlaşır. Onlar bərk qaya parçalarını dəşir, maqma ocaqlarından və metal qatlarından keçirtilər.

Qollardan hər biri məntiqi düşünməyə qabil olan öz ikinci mərkəzi tərəfindən idarə olunurdu. Bu mərkəzlər daim İlkin Komplekslə əlaqədə olub ona geniş məlumat verir və təhlillərin nəticələrini çatdırırdı.

Qollar tədricən qaya parçalarının arasından yol tapıb irəliləyirdi. Mərkəzlərdən hər biri çatlar və aralıqlardan keçib ən yumşaq yerləri taparaq ən az müqavimətli yol seçir, bəzən səthə apanan düz yoldan yüz il yayınırdı.

İlkin Kompleks üçün enerji problemi mövcud deyildi, çünki bilavasitə ətrafındakı istənilən hissəcik onun üçün hazır qida idi. Bundan başqa, o nə təhlükənin, nə də düşmənçiliyin nə olduğunu bilmirdi, çünki planetin mərkəzi hissəsində ondan başqa bir şey yox idi.

Özünün uzun əsrlər boyu mövcudluğunu o, düşünməyə və ikinci mərkəzlərdən daxil olan məlumatların diqqətlə öyrənilməsinə həsr etmişdi.

O, indi bilirdi ki, yolu ən asan olmuş bəzi qolları xüsusiyyətlərini indi get-gedə daha aydın təsəvvür etdiyi yeni mühitdən

o qədər də uzaq deyil. Amma bu, onu tələsməyə vadar etmirdi: tələskənlik nə olduğunu o bilmirdi, çünki apardıği tədqiqatlar, sadəcə, onun təbii funksiyası idi.

İlkin Kompleks böyüyüdü...

– Hə, onları bir fırlat görüm! – Qarno dedi.

O, xalçanın üstündə oturub çırtma vurdu. Oğlan güldü. Atasının oturuşu onu daxilində çəkisizlik yaradılmış şüşə qabın içərisində fırlanan iki şardan daha çox güldürdü. Yaşlı adam əlini şüşə qaba uzatdı, amma bu dəm qəflətən kommutator çağırışının kvadratı işıqlandı.

– Dayan görüm, Bune. Məncə, bu, kapitandır.

Qarno yerindən qalxıb divara yaxınlaşdı, kvadrata tərəf əyildi və dərhal kvadratın üzərində təsvir göründü.

Arnheym çox gərgin görünürdü. Onun həmişəkindən daha ağ bənizi, sanki, şəffaf idi.

– Qarno, idarəetmə zalına qalxın. Sizə sözüüm var.

Ekran yenidən qaranlıqlaşdı.

Qarno bir saniyə hərəkətsiz dayandı və fikirli-fikirli oğluna baxdı – uşaq əlindəki şəffaf qabı fırladır və onun içindəki şarlar sürətlə diyirlənirdi.

Qarno ümumi otağa keçdi. Qapıda o, Elizabetlə toqquşdu. Onun əlində təzə meyvələr vardı.

– Sənsən, – o, şaftalı və gavalıları stolun üstünə qoydu və ərinə gülümsədi. – Gedirsən? Bilirsən, istixanalar heç vaxt bu qədər məhsul verməyib. Elə səyahətimiz sona çatan məqamda...

O, məzəli halda ciynini çəkdi.

– Biz hətta əsl cənnətdə yerə ensək belə, istixanalar hələ bizə lazım olacaq, – Qarno dedi. O, şaftalı götürdü. – Məni idarəetmə otağına çağırıblar. Tez qayıdacağam. Gözün Bernarın üstündə olsun. Balaca hipnoriyə dadanıb.

O, otaqdan çıxdı və yuxarı gedən ən yaxın trapa tərəf döndü. İndi o, Arnheym haqqında deyil, oğlu barədə düşünürdü. Bernar artıq iki dəfə hipnoriyə girə bilmişdi. Birinci dəfə o, analgetik və zərdabların dozatorunun tənzimlənməsini pozmaqla kifayətlənmişdi. İkinci dəfə isə “beşiyə” girib

avtomatı qoşmuşdu... Qarno reanimasiya briqadasını çağır-
malı olmuşdu.

Yerdə, sadəcə, qapını bağlamaq olardı. Gəmidə isə hər bir künc-bucaq, hər bir ş kaf, mühərriklər istisna olmaqla, hamı üçün əyətər olmalıdır. Bunu təhlükəsizlik qaydaları tələb edir. Maqnit kilidləri açmağı isə uşaqlar çox tez öyrənirlər.

“Bu mühitdə onlar həddindən artıq tez inkişaf edirlər, – Qarno fikirləşdi. – Onların testlərinin nəticələri məni hərdən çox qorxudur...”

Onun fikirləri daha ümumi səciyyə aldı – o, süni yuxu dövrələrinin sakinlərin psixikasına təsiri barədə düşünməyə başladı. Fotouçaqda ulduzlararası ənginliyi keçib-gətmək o qədər də çətin deyil, amma vaxt ən çətin maneə olaraq qalmaqda idi. Süni yuxunu vaxt üzərində qələbə adlandırmaq olarmı?

Bernar hər cəhətdən tamamilə normal idi, bircə onun intellektinin əmsalı Yerdə doğulmuş uşaqların əmsalından xeyli yüksək idi. Amma bu əmsal gəmidə doğulmuş uşaqların hamısında çox yüksək idi. Elizabeti bu narahat etmirdi. O, fotouçaq aləmini təşkil edən texniklərə və aparatlara hədsiz inanırdı.

“Mənim kosmik arvadım”, – Qarno heyranlıq və yüngül təəssüflə deyirdi. O, öz sosiopsixoloq işini sevsə də, qəlbinin dərinliyində bu səyahətin – gəmini yerdən günəşi qabaqda mavi-təhər mayak kimi bərq vuran yeni planet sisteminin hüdudlarına gətirib çıxartmış bu iyirmiillik uçuşun başa çatmasını istəyirdi.

O, idarəetmə zalına, gəminin “şimal qütbünə” apararı geniş dəhlizə daxil oldu. Sağ divar başdan-başa böyük bir ekran idi və onun üzərində ulduz panoramı əks olunurdu. Bu yerdə o, biranlıq ayaq saxladı.

Nəhayətsiz məkanın görünüşü onu həmişə heyratə gətirir, onda ən müxtəlif hisslər – heyranlıq və həyəcan, sevinc və qüssə – oyadırdı. Heyranlıq və sevinc – çünki o, başqa adamlarla birlikdə Günəşdən on səkkiz işıq ilindən də çox aralıda idi. Həyəcan onları yolun axırında nə gözlədiyi ilə bağlı idi. Qüssə isə...

Qüssə isə bu qədər günəşlərin olması ilə bağlıdır, o, hərdən öz-özünə deyirdi, çünki yenə də əvvəlki kimi sosiopsixoloq olaraq qalmaqdaydı.

O, əlini ekranın soyuq şüşəsinin üstünə qoydu, ekranda qara ləkələr və boşluq buludları, qaz dumanlığının yaşıl alovu, insanın hələ ki, heç bir ad qoymadığı bürclər görünürdü.

Sonra o, yoluna davam etdi.

Amheymlə idarəetmə zalında tək deyildi. Elə həmin anda işıq söndürüldülər və nəzarət panellərinin rəngarəng işıqlarında insanların siluetləri fantastik görünürdü.

– Qarno?

– Mənəm, kapitan.

İşıq gücləndi, indi üzləri ayırd etmək mümkündür.

Naviqatorlar Veber və Siretti, foton mühərriklərinin baş mühəndisi Kustov, birliyə görə məsul şəxs kimi dəbdəbəli titulun daşıyıcısı Berrej, Avropanın Birləşmiş Sosialist Dövlətlərinin nümayəndəsi qaşqabaqlı Şneyder və beş nəfər bir qədər daha aşağı vəzifəli şəxs zalda toplaşmışdı. Gəminin psixoloji xidmətinin başçısı Qarno belə məclisdə aşkar artıq idi və bunu Amheymlə demək istəyirdi ki, kapitanın bənizinin necə ağardığını görüb susdu.

– Biz gözəl məqsədimizi nəzərdən keçirirdik, – deyib kapitan acı-acı gülümsündü.

Qarno qeyri-ixtiyari başını qaldırdı. O, Vinçinin mavitəhər işığı harada – uzaq, hədsiz dərəcədə uzaq ulduzlar düzümü arasında – axtarmaq lazım olduğunu çox gözəl bilirdi.

– Biz zahiri planetin orbitini keçmişik və yenə də əvvəlki kimi Sirseyaya uçuruq. Amma...

– Amma?

– Qorxuruq ki, heç vaxt ona çatmayaq.

– Başa düşmədim.

Amheymlə yorğun-yorğun əlini yellədi və foton mühərriklərinin baş mühəndisi Kustov dilləndi. O, həmişəki kimi, ciddi və sakit danışdı, amma onun dedikləri dəhşətli idi.

Araya uzun sükut çökdü.

– Hamımız bildik ki, gəmidə nasazlıqlar ola bilər, – Amheymlə dedi. – Hazırda foton mühərriklərinin söndürülmə sistemi tamamilə sıradan çıxıb. Onun xeyli mürəkkəb olduğunu söy-

İləməyə ehtiyac yoxdur – axı bütün dövrlərdə mövcud olmuş şamların ən böyüyünü söndürmək lazımdır. Yolda apardığımız sınaqların hamısı uğurlu olmuşdu, amma bu dəfə...

O susub yumruqlarını düydü.

– Əgər biz vaxtında foton mühərriklərini söndürə bilməsək, – Qamo astadan dedi, – kursu dəyişə bilməyəcəyik... və Serseyaya enə bilməyəcəyik.

– Biz durmadan sistemi ötüb-keçəcəyik, – Kustov dedi. – Əlbəttə, qabaqda başqa planetlər sistemi də var. Amma Yer tipli başqa bir planet aşkarlamaq şansı çox azdır.

Kosmoqrafiya şöbəsinin müdiri deyilənləri başının hərəkəti ilə təsdiqlədi.

– Vinçi sistemindən o tərəfə uçmaqdan söhbət belə gedə bilməz, – Arnheymlər dedi. – Bizim üçün yeganə əlverişli planet buradadır. Biz ora üç həftəyə, bəlkə də, bundan da tez çata bilərik. Amma... bunun üçün yol tapıb foton mühərriklərini söndürmək lazımdır.

– Dörd mühəndisim və bütün texniklər işıq batareyalarında işləyirlər, – Kustov dedi. – Onlar nasazlıq aşkarlandıqdan oradan çıxmırlar. – O, başını yellədi. – Onların necə böyük təhlükə qarşısında olduqlarını siz başa düşürsünüz. Düzdür, onlar, hələ ki, qəti tədbirlərə əl atmayıblar. Onlara əl atmaq lazım gəlsə... Bu, həqiqətən də, son vasitədir.

Arnheymlər başını qaldırıb Qamoya baxdı.

– Gəmidə iki min adam var...

– ...Bunlardan da üç yüz səksəni uşaqdır, – Qamo onun fikrini tamamladı. – Nə baş verdiyi məlum olsa, bu olduqca ağır psixi zədələrlə nəticələnə bilər. Mən sizi xə...

– Siz deyərsiniz, – Arnheymlər onun sözünü kəsdi. – Bu, sizin işinizdir.

– Yəni həqiqətən hesab edirsiniz ki, bu, vacibdir? Məgər uçuş zamanı yaranan bütün çətinliklər haqqında onlara məlumat verirdiniz?

– Onlar yeni planeti məskunlaşdırmalıdırlar, – kapitan boğuc səslə dedi. – Bununla bağlı bütün riskləri onlar qəbul ediblər. Qamo, onlar milyardlarla kilometr qət ediblər. Onlar

gah oyaq, gah da yatmış vəziyyətdə bu gəmidə iyirmi il yaşayıblar. Onların uşaqları var. Sizin özünüzdən də uşağınız var... Onların özləri qərar qəbul etməlidir. Qəza riskinə getməyimi, səfərin nə vaxtsa başa çatacağına heç bir təminat olmadan onu davam etdirməyimi özləri səs verməklə seçməlidirlər.

– Onların lap əvvəldən heç bir təminatı olmayıb, – Qarno dedi. – Yalnız kosmoqrafların hesablamalarından gələn vədlər, ehtimallar... Mühərriklərin işləməsinə də heç kim təminat verməyib.

O, üzünü yana çevirdi. Elizabeti düşünürdü və birdən lap mətləbə tamamilə daxli olmadan özünə sual verdi: “Bernar bir də hipnoriyə girməyib ki?”

– Əlbəttə, bu, asan məsələ deyil, – Arnheyms dedi. – Bircə siz onları lap yaxşı tanıyırsınız. Siz onların hamısını öyrənmisiniz, onlara testlər vermişiniz. Siz onların reaksiyasını bizə izah edə bilərsiniz.

– Necə olacağını öncədən deyə bilmərəm, – Qarno bir neçə addım aralanıb hansısa kompyuterin işıqlanan ayparası önündə dayandı. – Amma səsvermənin nəticəsinin necə olacağını bilirəm.

Araya yenidən sükut çökdü. Tutqun aparatlar və işıqlanan konsollar uğuldayır və çırtıldaırdı. Hesablayıcı naviqasiya qurğusunun bobinləri səssizcə fırlanırdı. Zondun ekranında cazibə sahələrinin qaçan yaşıl xətləri toqquşurdu.

– Mən də, – Arnheyms handan-hana dilləndi, – onların nəyi seçəcəyini mən də bilirəm.

Bir qədər sonra Qarno gəminin ən aşağı hissəsinə, mühərriklər yerləşən qapalı bölməyə düşdü. Cəhənnəmin bu balaca sürətində Kustovun adamları işləyirdilər. Onlar iyirmi il, on sünü yuxu dövründə işıq tullamaqla gəmini irəli qovan nəhəng maşına qulaq verirdilər.

Bir vaxt gələcək ki, onlar sönməkdən imtina edən işıq lentinin istehsalını dayandırmaq üçün ora girməli olacaqlar. Və onda balaca cəhənnəm nəhəng cəhənnəmə çevrilib bir anda bütün koloniyanı məhv edə bilər.

“Bax mən bunu elan etməliyəm, – o fikirləşdi. – Axşam olmamış. Üç saatdan da az qalıb. Bunu onlara necə izah edim? Qarşıda iki cəhənnəm var və gəmidəkilər bunlardan birini seçməlidirlər...”

O, gəminin ümumi bölməsinə – vizoriyə gedən böyük traplardan birinə yönəldi.

Zal yalnız planetin qabanıq ekrandakı nəhəng təsviri ilə işıqlanırdı. Qamo arxa cərgədə oturdu. O, alaqranlıqda ətrafındakı maraqla baxan gözləri görürdü. Uşaqlar pıçıldaşırdı. Sağ tərəfdə bir qızcığaz yavaşcadan güldü və birdən onu qorxu bürüdü.

Ekranda günəş altında Sirseya, yeddinci planet Vinçinin yeganə peyki parıldaıyordu. Onun materiklərinin konturlarını ağ və boz buludlar əhatələyirdi. Cənubda isə böyük Arnheym okeanı yaşıl və göy yaqutu rənglərə bürünmüşdü. Qamo görünməyən meşələrin kənarındakı işıqlı çimərlikləri təsəvvür etdi.

“Mümkün olan şey deyil, – o fikirləşdi. – Heç kim bundan uçuş uzaqlaşmaq istəməz. Heç kim”.

O, Sirseya tapılıandan sonrakı ikigünlük şadyanalığı xatırladı. Reanimasiya briqadası süni yuxuda olanların hamısını oyardı. Arnheym və Qreşe əla bir festival təşkil etmişdilər.

O, yerindən durub ekrana baxmadan vizaridən çıxdı.

O, balaca mənzillərinə girəndə Elizabet yatırdı. Görəndə ki Elizabet televizoru yanılı qoyub, onu söndürmək istədi. Əlini televizora uzadanda onun ekranında Sirseyanın tən ikiyə – gündüz və gecə hissələrinə bölünmüş diskisi göründü. Qreşenin güclə eşidilən səsi ekvatoradakı materikin səthində meşələrin necə paylandığı barədə danışırdı.

– İlahi! – Qamo səsləndi. – Onun bunu etməyə ixtiyarı yoxdur.

– Pol?

O diksindi. Elizabet təəccüblə və narahatlıqla ona baxırdı. Qamo ona tərəf əyildi.

– Sən yatmamışdın?

– Sən içəri girəndə oyandım, – Elizabet dedi, sonra ekrana baxdı. – Niyə hirsələnirsən? Axı Qreşenin izahatlarından sənəin xoşun gəlirdi.

“İzahatlar, – o düşündü. – Əlbəttə, bu yalnız neçə saat əvvəl maqnitofona yazılmış izahatlardır. Adi fəaliyyət davam edir. Əlbəttə, televiziya şöbəsinin əməkdaşları hələ xəbərdar edilməyiblər”.

– Arnheymlə sənə nə dedi?

O, başını silkələyib Elizabetin yanındakı yerli vaxtı göstərən saata baxdı. “Axşama” cəmi saat yarım qalırdı. Arnheymin lütfkarlıqla ona bəxş etdiyi əlavə vaxt bu qədər idi.

– Elizabet... Mən sənə nəyə deməliyəm.

– Hə?

O, yorğun-yorğun yatağa uzanıb gözlərini yumdu.

Sonra danışmağa başladı.

Sözünü qurtaranda Elizabet soruşdu:

– Sən özünü tənha hiss edirsən? – O, başının hərəkəti ilə bunu təsdiqlədi. – Nahaq yerə... – Qadın əli ilə onun saçını qarışdırdı. – Gəmidə iki min nəfərlik, Pol... Səfərin təhlükəli, müddətinin uzun olmasına, hətta nə vaxtsa yaşamaq üçün yararlı planetin tapılacağına inam olmadan belə yola çıxan iki min adam. Nə üçün sən bizim reaksiyamızdan qorxmalısən? Sən, Arnheymlə və başqa vəzifəli mələyənlər insan kütləsi ilə qarşıdurmada olan nəyə yüksək, daha ağıllı bir zümrə deyilsiniz... Belə təsəvvürlər ilk fotouçaq yaranandan keçmişdə qalmışdır.

– Axı söhbət ölümcül riskdən gedir! Biz istənilən anda yox ola bilərik. Elə bilirsən, iyirmiillik səfərin başa çatmasını gözləyən adamlara bunu xəbər vermək asan məsələdir? Mən anlara sakitcə deyə bilmərəm: “Foton mühərrikləri idarəolunmaz vəziyyətə düşüb və sizin hamınız nəhəng mərmilərin üzərində oturmusunuz”.

– Hətta sən bunu məhz bu şəkildə desən, onlar, deyəsən, sənə güman etdiyin kimi, ağlaşmayacaqlar. Qiyam da qaldırmayacaqlar. Onlar səs verəcəklər və səsvermənin nəticəsi məhz sənə gözlədiyən kimi olacaq, Pol. Çünki onlar əsl insandırlar, çünki onların balaları var və onlar balalarının dönmə-dönmə istixanadan vizoriyə getmək yerinə günün altında oynamasını istəyirlər.

– Bilirəm, məni qorxudan da budur. Bizim hamımız birdə-fəlik seçim etməliyik. İşdir, gəmi partlasa... Bəşəriyyət bir də bu yerlərə gəlib çıxıncayadək neçə illər keçəcək? Koloniyanın daha neçə illər uçuşdan və süni yuxudan qorxub hər şeyi təhlükə qarşısına qoymağa haqqı varmı? Mən hesab edirdim, bizi yola salanda natiqlər də bunu demişdilər – biz “bəşəriyyətin sərvətini” qorumalıyıq.

Elizabet cavab verməyib başını yana əydi.

Qarno qapını açıb ayağını dəhlizə qoydu.

– Bilirsən, – Elizabet handan-hana dilləndi, – bizim hələ xeyli şansımız var. Demək istəyirəm ki, mühərriklər mütləq partlamalı deyil.

Radio otağına girəndə Qarno özünü sakit, az qala, laqeyd hiss edirdi.

Orada cəmi iki texnik vardı və onların üzünün ifadəsindən o başa düşdü ki, Arnheymlər təzəlikdə onlara hər şeyi izah edib.

– Fövqəladə məlumat barədə elan verin, – o, sərəncam verib əyləşdi.

Qolun ucunda yerləşən baltalar və bıçaqlar uzun müddət qalın metal qatında işlədi. Bu mühitdə əldə olunan enerjini qol çox vaxt partlayışlar, möhtəşəm titrəyişlər üçün istifadə edir və bunlar da çox-çox kilometrə uzunluğunda çatlar əmələ gətirirdi. Qol həmin çatlarla səthə doğru daha sürətlə irəliləyir və ara vermədən aparılan təhlillərin nəticələrini mütəmadi İlkin Kompleksə ötürürdü.

Vaxt oldu ki, o, nəhəng Kompleksdən zülmətə salınmış günəşin şüalan kimi hər tərəfə uzanıb gedən qollardan ən uzaqdakı oldu.

Elə alındı ki, onun yolunda daha az bərk süxurlar, daha çox yumşaq laylar və yeraltı sular oldu. Qol metallı zonanı keçdi, sonuncu qaya zolağını arxada qoydu və birdən yeni, yumşaq bir mühit aşkarladı və demək olar, güc sərf etmədən ona girdi. Sonrakı təhlillər göstərdi ki, yeni mühit mürəkkəb quruluşlu və kristallarla qarışıq naməlum mənşəli saysız-hesabsız qırıntılardan ibarətdir. Bunların hamısı müxtəlif turşuların təsirindən tez

dağılan olduqca yumşaq mühiti təşkil edirdi. Onda o başa düşdü ki, tezliklə Kompleksin çoxdan hiss etdiyi Başqa Əhatəyə düşəcək.

Okeanın dibindən neçə kilometr dərinlikdən o, İlkin Kompleksə çoxdan gözlənilən qələbə haqqında xəbər göndərdi.

Qarno Arnheymin otağına girəndə kapitan illüminatorun qabağında oturmuşdu.

– Qurtardın?

– Qurtardım.

– Çətin oldu?

– Gözlədiyimdən asan oldu. Bir də axı onları hələ görməmişəm. Onların buna münasibətini hələ bilmirəm. Bax sabah...

Arnheymin, sanki, ayıldı. O, kresloqarışıq dönüb Qarnoya baxdı.

– Kolonistlərin hansı qərarı qəbul etməsi vacib deyil. Onların bilməsi lazım idi, vəssalam.

– Bilirsiniz, ulduz koloniyalarına namizədlərə nə deyirdilər? – Qarno soruşdu.

– İşığı yəhərləyənlər. Bilirəm, Pol. Deyəsən, doxsanıncı illərdə ekranlarda uğurla getmiş filmdən götürülüb.

– Bəs o filmdə bədbəxt hadisələr, gəmi qəzası var idi?

– Əlbəttə, Pol. Məncə, filmə belə şeylər çox idi.

– Səsvermə zamanı mən sizə lazım olacağam?

– Bəli, əlbəttə. Əsas iş sabah başlayacaq.

– Bəs Kustov? Bilavasitə mühərriklərlə nə vaxt məşğul olacaq?

– Koloniya səs verəndən sonra. Bu, bir neçə saat çəkəcək. Biz vaxtında enmə trayektoriyasına çıxma bilməsək...

Qol kontinental şelfin bir neçə kilometrliyində okeana çıxdı və dərhal bu barədə İlkin Kompleksə məlumat verdi. Cavabında lap nazik qollara bölünüb onları üfüqi istiqamətdə hər tərəfə yönəltmək əmri aldı. O tabe oldu və psixi mərkəzində indiyədək ona məlum olmayan hiss – narahatlıq oyadan yeni fenomen aşkarladı.

İndiyədək o hey yuxarı qalxır, Kompleksin yarandığı vaxtdan onun mühiti olan sıx və zəngin mühitdən enerji alırdı. O, mineral və metalları enerjiyə çevirir, maneələri həzm edirdi. İndi isə aşkarladı ki, yeni mühit resurs cəhətdən olduqca kasaddır. Çöküntü laylarından yuxarıda yalnız su qatı idi, onun yeni qolları suda çox sürətlə irəliləyirdi. Onlardan biri suyun səthinə qalxdı və anladı ki, vəziyyət onun güman etdiyindən də ağırdır. Okeandan yuxarıda ölümcül məkan, boşluq başlayırdı və nə qədər qərribə də olsa, burada, ümumiyyətlə, enerji yox idi. Kompleksə məlumat verməzdən öncə qol çıxıntılarının çoxunu səthə qaldıraraq daha təfərrüatlı təhlil aparmağa başladı. O, çıxıntılarında birini yeni mühitə çıxardaraq aşağıdakıları aşkarladı:

a) yeni mühitdə müxtəlif şüalanmalar var. Onların bəziləri ona tanış idi: onlar onun indi zəngin mühit kimi dərk etdiyində də vardı. Digərləri isə, əksinə, naməlum, anlaşılmaz və olduqca intensiv idi. Amma hamısı həzmə gəlir və enerji mənbəyi ola bilirdi;

b) zəngin mühitdən uzaqlaşdıqca maddənin sıxlığı azalır, amma şüalanmanın sıxlığı artırdı;

c) istilik və şüalanma mənbələrindən biri o birilərindən aşkar seçilirdi. O, qolun qabağındakı məkanın məhdud hissəsini tutur və görünür, astadan və düzünə irəliləyirdi.

Atmosferi, kosmik məkanı və günəşi aşkar etmiş qol bu informasiyanın hamısını və özünün gəldiyi nəticələri İlkin Kompleksə ötürdü.

Kompleks mövcudluğu ərzində ilk dəfə idi, həqiqətən də, çətin problemlə üzləşmişdi. O həm də təhlükə duydu və onun doğurduğu narahatlığın nəsə çətin sezilən əks-sədasını ondan çox-çox uzaqlarda olan qol da hiss etdi.

Kompleks dərhal heç bir qərar qəbul etmədi. O bilirdi ki, bundan sonra onun gələcəyi təhlükə qarşısındadır. O, böyüməkdə davam edirdi. Onun nəhəng acgöz bədəninə doğulan digər qollar da, öz növbəsində, Yeni Mühitə doğru qalxırdı. Günlərin bir günü o, qayalı süxurların, metal filizlərin və kristal laylarının enerjisini tükəndirəcək. Gün olacaq ki, onun öz bədəni heç bir qida olmayan boş səthə qalxacaq.

Kompleks indi dünyanın quruluşunu bilirdi və bu quruluş onu ölümə məhkum edirdi. Bircə... O, qərar qəbul edərək ən uzağa getmiş qoluna əmr göndərdi: irəli!

Bununla yanaşı, o, görünməmiş bir addım atdı: o özü üçün bu qədər gərəkli olan enerjinin bir qismini ayırıb uzaqdakı qola göndərdi – onun qida tapması artıq çox çətinləşmişdi.

Koloniya səs verdi.

Qarno yüzlərcə kinofilmin surəti yığılmış şkaflın yanında oturaraq oğluna baxırdı. Bernar yenə “dəli qovuqla” oynayırdı. Şarlar fırlanır və uşaq qara düymanı sıxanda kəskin səs eşidilirdi – bu, onların toqquşmasının nəticəsi idi.

Elizabet gülümsəyə-gülümsəyə otağa girdi.

– Arnheymsəni çağırırdı, – o dedi. – İndicə.

Qarno çiyini çəkdi.

– Məncə, bacardığımı etmişəm. İndi Kustovun növbəsidir.

– Hər halda, sən rəhbərlik olan bölməyə getməlisən.

– Hə, əlbəttə.

O, diz üstə durub çırtma ilə “dəli qovuğu” aşırırdı və oğlunun saçlarını pırpızlaşdırırdı.

Bernar:

– Yaxşı da! – hirsle qovuğu otağın uzaq küncünə tulladı.

– Bilirsən ki, bundan xoşu gəlmir, – Elizabet dedi. – O axı səliqə sevəndir.

Qarno yavaş-yavaş ayağa qalxıb tələsmədən pencəyini düzəltdi.

– Soruşmaq yadımdan çıxdı... O, dünən hipnotiyə getmişdi?

Elizabet təbəssümlə ona baxdı.

– İndi bunun nə mənası var, Pol? Əslində, mən istərdim ki, o yatmış olsun...o məqamda...

– Heç bir elə məqam olmayacaq, – Qarno dedi. – Səsvermənin nəticələri aydındır və Kustovun adamları mühərriklərlə məşğuldurlar. Bunu ki bilirsən.

Elizabet dinmədi, Qarno isə bir neçə gün əvvəl psixologiya şöbəsindən gətirdiyi dosyaları nəzərdən keçirməyə başladı. Onlar indi ona lazım olacaq.

Elizabet otağın ortasında hərəkətsiz dayanmışdı. Onun ayaqları yanında üzünün ifadəsi qəribə ciddi olan oğlu oturmuşdu. Qarno nə deyəcəyini kəsdirməyib düz bir dəqiqə susdu. Nəhayət, getməzdən əvvəl “dəli qovuğu” yerdən qaldırdı.

– Götür, balaca! Məgər daha ondan xoşun gəlmir?

O, oyuncağı oğlunun yanında xalçanın üstünə qoyub tezəcə otaqdan çıxdı.

Psixologiya seksiyası əsas lazaretin yanında, gəminin “cənub qütbü”nün yaxınlığında yerləşirdi. Ora gedib çıxmaq üçün əvvəlcə bir trapla, sonra ikincisi ilə aşağı düşmək, daha sonra isə hamının “qəbiristanlıq xiyabanı” adlandırdığı qalereyadan keçmək lazım idi. Qarno bu yeri xoşlamır və adətən, buranı tez keçməyə çalışırdı. Amma bu dəfə o dayandı və sol divara tərəf döndü. Hamar divarda qara düymələr sıralanmışdı. Bir neçə saniyədən sonra Qarno özünü məcbur edib əlini qaldırdı və onlardan birini sıxdı. Divarın arxasında işıq yananda ürəyi bərkədən döyündü. Işıq qəribə solğun və sarımtıl idi. Qarno gəmi qəbiristanlığına boylandı.

Əslində, bu yerin adı “böyük zoohipnori” idi. Zal nəhəng idi. Ağaclar olan oranjereya nəzərə alınmasa, bura gəminin ən böyük zalı idi. Tağlı tavan nəhəng ağ türbəninin tavanını andırırdı. Amma burada bir cənə də meyit yox idi. Yalnız hərəkətsiz bədənlər. Yatan heyvanların bədənləri.

Qarnonun nəzərləri yerində quruyub qalmış atdan dondurulmuş inəyə, qar dənələri ilə örtülmüş itlərdən, sanki, nəzarət cihazının yanında indicə miyovuldamış boz pişiyə keçirdi. Həyatverici məhlul şüşə borucuqlarla yavaş-yavaş nəhəng qara camışın boynuna axırdı.

Bu kosmik gəminin heyvanları uçuşun lap əvvəlindən süni yuxuda idilər – bu səbəbdən zaman onlara təsir etmir, bu vəziyyət onları qorxmaqdan qurtarır və onların yerləşdirilməsi problemini yüngülləşdirirdi.

Hipotetik biçənəklər üçün nəzərdə tutulmuş heyvanlar, qeyri-adi ov dalına düşəcək itlər, bəlkə də, suda üzməli olacaq pişiklər, taleyi olsun ki uzaq qədim zamanlarda olduğu kimi yük daşımaq olacaq keçilər...

İşiq yavaş-yavaş sönükləşirdi. Qarno hipnoridən çıxanda işiq tamam söndü.

O, psixologiya seksiyasına yaxınlaşdı. “Əslində, – onun fikrində doluşdı, – hər şey hələ indi başlayır. Onlar riskə üstünlük verdilər, nə hesaba olur-olsun səfəri başa vurmaq istədilər. Demək olar ki, hamısı. Yalnız demək olar ki. İndi mən qalanları ilə, qorxanlarla işləməli olacağam”.

Qapı yana sürüşdü. O, balaca kabinetinə girmək istəyirdi ki, birdən dayaqlar dəlicəsinə titrədi. Qarno müvazinətini itirdi, qapıdan yapışmaq istəyəndə əli azca boş çıxdı və yıxıldı.

Başında dəhşətli ağrı hiss edəndə uzaq bir uğultu eşitdi.

Enerji qolun neçə-neçə kilometrlik yoldan keçərək atmosferə qalxan, okeanın səthini öyrənən, boş materiklərə yön alan və saysız-hesabsız məlumatları İlkin Kompleksə çatdıran yeni çıxıntılarını qidalandırirdi. Və bu məlumatlar tələsmək lazım olduğu fikrini onda daha da möhkəmləndirirdi. Gələcəyini həmişə əbədiyyət kimi qavrayan Kompleks üçün bu, ölüm hökmünə bərabər idi. Təcili yeni enerji mənbəyi, yeni sıx maddələr sahəsi tapmaq lazım idi.

Mikroskopik hüceyrə qolları tez bir zamanda planetin bütün səthinə yayıldı, okeanın cansız dibinə, dərin dərələrin və dağların uca zirvələrinə tor saldı.

Öncül qol yuxarı, atmosferə qalxır, incə tellərini, tərəddüdlə də olsa, get-gedə daha kasad mühitə uzadırdı və nəhayət, elə bir boşluğa çatdı ki, burada yalnız tək-tək molekullara rast gəlirdi.

Daha uzağa, atmosferin son qalıqları itən yerə çatmaq lazım idi. Kompleks əvvəllər planetin səthinin mövcudluğunu duyduğu kimi, indi də haradasa uzaqlarda, qabaqda enerji saçan sıx cisimlərin, zəngin mənbələrin olduğunu hiss edirdi, çünki onun qabağa uzadılmış telləri məhz onların cüzi miqdarda hissəciklərini tuturdu.

İşiqə birlikdə ağrı da qayıtdı. Qarno gördü ki, öz kabinetindəki taxtın üstündə uzanıb və başı möhkəm gicəllənir.

– Sakit uzanın, – o, doktor Martinesin səsini eşitdi. – Sizin xidmətlərinizə hazırda ehtiyacı olan yoxdur.

– Partlayan nə idi?

– Generatorlardan biri. Bu hələ tam fəlakət deyil, amma sizin başınıza gələn çoxlarının başına gəlib... Lazaret ağzınacan dolub.

Qarno əli ilə başını yoxladı, barmaqlarının altında sarğını hiss etdi. Qalxıb oturmaq üçün taxtın qırağından yapışmalı oldu.

– Axı sizə dedim ki, sizin indi xəstələriniz yoxdur, – Martines qaşqabağını töküüb təkrar etdi. – Onların çoxu baş-gözünlü zədələyib lazaretə köçüb. Bu, çox güman, onların əsəblərini sakitləşdirər.

– Arvadıma xəbər vermisiniz?

Martines başı ilə xəbər verdiyini bildirdi.

– Yaxşı qurtarmısınız, mənəcə, öz otağınıza qayıda bilərsiniz.

– Mən Arnheyimi görməliyəm, – Qarno dedi.

Arnhemdən başqa, Veder və Siretti də idarəetmə otağında idilər. Hər üçü skan qurğusunun ekranı üzərinə əyilmişdi və Siretti əl-qol ilə astadan nəsə izah edirdi.

Bir neçə saniyədən sonra Qarno Şneyderi gördü. Siyasi nümayəndə ikili müşahidə ekranı qarşısında oturmuşdu. Ekranı yaxınlaşanda Qarno qara ləkələr basmış və sarımtıl atmosferlə əhatə olunmuş qırmızımtıl şar gördü. Fotouçaq Vinçinin səkkizinci planetindən – sistemin zahiri planetindən iki milyon kilometrədən də az aralıda idi.

– Xoşagəlməz mənzərədir, – Şneyder dedi. – Həm də xoşagəlməz yerdir, cənab Qarno.

– Hər necə olsa da, bir vaxt onunla məşğul olmalı olacağıq, – o cavab verdi. – Elə sistemin qalan planetləri ilə də.

– Bu iş gələcək nəsillərimizin üzərinə düşəcək, – Şneyder dedi. – Əgər sağ qalsaq.

– Bu, nə deməkdir? Koloniya səs verib, seçimini edib. Mühərrikləri dayandıracağıq və səyahət başa çatacaq.

Siyasi nümayəndənin nüfuzedici gözlərində kinayə qılgıcını parladi.

– Belə olacağına əminsiz? Demək istəyirəm ki, yəni heç qorxmursunuz?

Qamo çiyini çəkdi.

– Əlbəttə, mən də qorxuram, – o dedi. – Amma mən də mühərriklərin dayandırılmasına səs vermişəm – nə olur-olsun.

– Mən isə yox, – Şneyder dedi. – Bilirsiniz, bu kimi ekspedisiyalar həddindən çox xərc, vaxt tələb edir və ona çox böyük ümidlər bəslənilir... Mən də ki ölümdən hədsiz qorxduğumdan ona qəti kömək etmək fikrində deyiləm. Bəlkə də, mən bu bitib-tükənməyən gözləməni xoşlamışım, ona məhz onun özü-nə görə vurulmuşam və onun bitməsini istəmirəm. Hər halda, hadisələr, deyəsən, mənim haqlı olduğumu təsdiqləyir.

– Bizim heç bir şansımız yoxdur, Pol, – kapitan dedi. – Kustov əlindən gələni edir, amma qorxur ki, bir saata ikinci generator da partlaya bilər. Bu, o deməkdir ki, bizim havanın təmizlənməsi ilə bağlı problemlərimiz yarana bilər. Gəminin müxtəlif yerlərinə xilasetmə qruplarını yerləşdirmək və koloniyacıların hamısını bir yerə yığmaq lazım gələcək. Bu halda biz bölmələrin bəzilərini söndürüb, havaya və elektrik enerjisinə qənaət edə bilərik. Bununla məşğul olarsınız, Pol?

– Mənim səlahiyyətlərim?

– Lazım olsa, hamısını hipnoriyə göndər. Biz polis də yara-da bilərik, amma sakitlik olmalıdır. Qamoya elə gəldi ki, mədə-sində nəşə bərk və soyuq bir şey var.

– Bəs Kustov nə deyir?

– Soruşmamışam. O lap əvvəldən öz cəhənnəminin dibin-də oturub dəhşətli işini görür.

– İkinci generator partlasa, bizim sağ qalmaq şansımız necə-dir? – Qamo soruşdu, amma dərhal da fikrindən keçdi ki, cavabı özü də bilir və Amheymin baxışlarından bunun təsdiqini oxudu.

O, idarəetmə zalından çıxdı və trapez və dəhlizlərlə öz mənzilinə qayıtdı.

Elizabet yataq otağında çarpayının qırağında oturub ağla-yırdı.

– Bəsdir ağladın, – o dedi. – Uşaq qorxar...

Elizabet başını yellədi və hipnoriyin qapısını göstərdi.

– Bəs sən? – o, arxaya qanrılmadan soruşdu. – Bəlkə, sən də istəyirsən?..

– Mən axı səninlə birgə oyaq olmaq üçün kifayət qədər böyüyəm. Sadəcə, bir qədər ağlamışam... Amma hər şeyin yaxşı qurtaracağına əminəm. Hər şey yaxşı olacaq, eləmi, Pol?

Böyüməkdə olan Kompleks həyəcanın nə olduğunu daddı və bu həyəcan onun böyüməsini sürətləndirdi, kosmik məkana uzanan qollarının sayını artırmağa sövq etdi. Saysız-hesabsız tellər uzaq mavi günəşə tərəf uzanırdı; ona çatmaqlarına hələ çox, lap çox qalırdı. Sıx tel torları doğma planetlərini, Zəngin Mühiti tərk edir, qonşu planetlərə doğru uzanırdı. Daha seyrək və azsaylı digər tellər uzaq ulduzlara doğru yön alırdı.

Məhz belə tellərdən biri nisbətən yaxında olan və boşluqda hərəkət edən yeni enerji mənbəyini aşkarladı. Mənbə o qədər zəngin olmasa da, yaxınlıqda olması ondan istifadəni nəinki arzuolunan, hətta vacib edirdi. Buna görə də Kompleks qola əlavə enerji verib cəld hərəkət edən mənbəyə tərəf irəliləməsini əmr etdi.

– Bilən kimi, – Qamo qaranlıq və sakit yataq otağında deyirdi, – özümə görə qorxdum. Qorxurdum, çünki birinci dəfə doğrudan-doğruya öz vəzifə borcumu yerinə yetirməliydim. Mənim özüm kimi qorxu içində olan adamlara ürək-dirək verməli olacağımı düşünmək mənim üçün dözülməz idi...

– Sən ki qorxaq deyilsən, – Elizabet dedi. – Bu qorxu hissi ni istənilən adam keçirə bilərdi. Belə təhlükələr tez-tez baş vermir və insanlardan fəvqəladə keyfiyyətlər tələb etmək olmaz.

Onlar susdular. Hər ikisi gəminin süni gecəsinə qulaq kəsilmişdi, sanki, bu nəhəng polad şarda foton mühərriklərinin səsi ni, bəlkə də, texniklərin partlayışa yaxınlaşmaq üçün nələrisə sındırılıb-dağıtdıqları zaman alətlərin saldıdığı taqqıltını eşidə biləcəkdilər.

Nəhayət, Qamo yerindən durdu, Elizabet də ayağa qalxdı, çünki onun hara gedəcəyini bilirdi. Onlar hipnoroşinin qapısını açib astanadan zəif buz parlıtıda yatan oğullarına xeyli baxdılar.

O, xrom və şüşədən qıllaf içində idi. Onu ecazkar rənglərə çalan borucuqlar əhatələmişdi.

– O nəse yuxu görür, mən buna əminəm, – Elizabet dedi.

Qamo geri çəkildi.

– İnanmıram ki, mən indi yata biləm.

– Ora getmək istəyirsən?

Onun nəyi nəzərdə tutduğunu hər ikisi bilirdi.

– Sənə nəse bir rol lazımdır, – hipnorinin qapısını bağlaya-bağlaya Elizabet dedi. – Sosiopsixoloq rolunda əzabkeşlik sən-də alınmayacaq və sən mütləq başqa bir rol tapmalısən. Məsələ bundadır, eləmi?

O, yorğun-yorğun gülümsündü.

– Mən Şneyder kimi faydasız olmaqdan qorxuram. – O tələsmədən, dəqiq hərəkətlərlə geyinirdi. – İnsanların ulduzlar üçün nə kimi istedadların lazım olmasını anlamasına yüz illər lazım olacaq.

O, bunu deyib otaqdan çıxdı, mavi qalereyalardan və trapların parıldayan quyularından keçərək yenidən gəminin dibinə, onun “cənub qütbü”nə, foton mühərriklərinin inadla işıq seli tulladığı yerə çatdı.

O, gəldiyini balaca nəzarət televizoru vasitəsilə bildirdi, ensiz tamburdan keçərək divarlarında mühafizə kostyumları asılmış dəyirmi otağa girdi.

– Bizim cəhənnəmə xoş gəlmisiniz, – Kustovun səsi eşidildi. – Bu müqəvvalardan birini əyninizə keçirdin və bizə qoşulun. Hesab edirsiniz ki, bizim kövrək psixikamızı möhkəmləndirmək lazımdır?

– Sizin buna ehtiyacınız yoxdur, Kustov, – Qamo divardan ağ kostyum götürərək dedi. – Sadəcə, parterin birinci sıralarında olmaq istəyirəm.

Qamo xrom və alov dünyasına qədəm qoydu. İnsanlar parpar parıldayan kostyum geymələrinə baxmayaraq, burada tamamilə yersiz görünürdülər. Xrom maşınlarda, alov isə bilavasitə mühərriklərin içi görünən üçbucaq baxış bacalarında parıldayırdı. Qamo batareyaları baş generatorla birləşdirən parıltılı kabellərə baxdı. O, atılan enerjinin uğultusunu ayaqları altın-

da hiss edir, amma işıq axınının dəhşətli alovuna birbaşa baxa bilmirdi.

O, Kustovu boyunun uzunluğundan tanıdı və ona əl elədi. Mühəndisin üzündə şəffaf maska arxasında gərgin təbəssüm gəzdi. Kustov Qarnonun qolundan tutub sola, deyəsən, mühərriklərin içərisinə apararı körpüyə tərəf çəkdi. Onlar pillələrlə qalxıb üçmetrlik kvadrat ekrana yaxınlaşdılar. Şüşənin səthi tünd-boz idi.

– Baxın, – Kustov dedi.

O, sağ aşağı küncdəki düyməni basdı və Qarno biranlıq gözlərini qıydı. Gəminin alovlu kilvater zolağının sağ və sol tərəflərindən qara və tünd-bənövşəyi boş məkan uzanıb gedirdi. Milyardlarla kilometr arxada işıq zolağı saysız-hesabsız ulduzlar arasında zümrüdü duman içində əriyirdi.

– İşıqı yəhərləyənlər, – Kustov dedi. – Bu, bizik.

Onun səsində kinayə və kədər eşidilirdi. Və Qarno birdən başa düşdü ki, vəziyyət, həqiqətən də, olduqca ciddidir. Arnheymin və naviqatorların düşüdüklərindən də ciddidir.

– Siz öhdəsindən gələ bilməyəcəksiniz?

– Bəxtimiz gətirsə. Nəzərə alın ki, ağsaqqalımız Arnheymin kompüterini hətta şanslarımızı da hesablayıb. Amma qorxuram ki, heç nə edə bilməyək, Qarno. – O, qolunu qaldıraraq iyirmi il bundan əvvəl Yerdə qalmış arvadının bağışladığı xronometrə baxdı. – Əgər dahiyənə yol tapmasaq, iki saatdan sonra dəhşətli partlayış baş verəcək.

– Axı Arnheymin yalnız ikinci generator haqqında danışdı. O, mənə təxliyə planı işləyib hazırlamağı tapşırırdı ki...

– Deyəsən, mən onu tam məlumatlandırmamışam, – Kustov sakitcə dedi. – Bilirsiniz, mən güman etmirəm ki, tezliklə hər şeyin bitəcəyini bütün koloniya bilməlidir. Siz Arnheymin baxışlarına bələdsiniz...

– Bəs siz? Mənim baxışlarıma bələdsinizmi?

– Təəssüf ki, qismən, – Kustovun gözlərində dərin yorğunluq göründü. – Amma mən, səhv etsəm belə, heç nəylə risk etmirəm.

– Yəni?

– Məni bağışlayın, Qarno, amma siz bizimlə burada qalmalı olacaqsınız.

Kustov aparat otağına düşdü. Qaro onun dalınca qaçıb çiyindənən yapışdı.

– Lənət şeytana, Kustov, siz dəli olmusunuz? Siz, sadəcə, bunu mənə deməyə də bilərdiniz.

– Sizin gözünüz də var, intuisiyanız da. On dəqiqə burada olub işçilərlə üç kəlmə kəsəndən sonra siz özünüz hər şeyi başa düşəcəkdiniz.

– Bəs Arnheyim? Başqaları?

– Onlar, istəsələr belə, buraya girə bilməzlər. Eh, hər necə olsa da... – O, xronometri göstərdi. – Çox az vaxtımız qalıb.

Başında yüzlərcə söz keçsə də, Qarno susdu. O, eyni zamanda həm cinlənir, həm də Kustova heyran olurdu.

Elizabet... Oğlu... Hətta Kustov onu burada ləngitməsəydi belə, geri qayıdıb onlara yalan deməyə cəsəreti çatmazdı...

Qol enerji axınlarının yuduğu və ən müxtəlif cazibə qüvvələrinin kəsişdiyi səhranı keçdi. İndi o, İlkin Kompleksin göstərdiyi məqsədə yaxınlaşırdı. Onun əmri ilə qol neçə budağa bölündü və mənimsənilmiş enerjini dərhal ona ötürmək üçün öz strukturunu bir qədər dəyişdi.

Enerji mənbəyi indi cəmi bir neçə boyatma anı məsafəsinə dəydi. Qol öz sürətini mənbənin sürəti ilə müqayisə edib alınan heyratamız nəticəni Kompleksə ötürdü. Görünür, mənbə məkanın bu tərəfində ən sürətlə hərəkət edən obyekt idi.

“Tez ol!” – Kompleks əmr etdi.

Budaqlar saysız-hesabsız tellərlə məkanı dəlirdi. Qol mənbəyə çatıb bu barədə məlumat göndərdi və yeni əmr gözləməyə başladı. Əmr dərhal gəldi: “Təhlil, nüfuzetmə”.

Qol bütün budaqlarını bir yerə cəmləyib xalis enerji mənbəyinə yanaşdı.

“Mənimsəmə!” – Kompleks əmr etdi.

– Saat yarımından bir qədər çox, – Kustov dedi. Dörd nəfər idarəetmə paneli yanında qurdalanırdı. Üç nəfər bir qədər ara-

lıda, mühərriklərin sinir sistemi içərisində idi və bir neçə saat əvvəl başlanmış reaksiyanı dayandırmağa çalışırdılar.

– Allah bilir, orada nə baş verir, – Kustov dedi. – Biz isə gələcək ekspedisiyalar üçün heç bir məlumat ötürə bilmirik. Qarmo, bu, konstruksiyanın defektidir. Qəza birdən baş verməyib, onun qabağını almaq olardı. Eyni şey onlarca dəfə baş verə bilər...

O, birdən susdu. Texniklərdən biri əl-qolunu yelləyə-yelləyə onlara tərəf qaçırdı.

Elə həmin anda Qarmo siqnal lampalarının çoxunun söndüyünü gördü. O, bunun partlayış olduğunu düşündü və daxilində gərginlik yarandı. O, heç nə haqqında fikirləşə bilmirdi və biranlığa özünü yuxu ilə ölümün sərhədində duydu. Sonra hər şey adi qaydasına düşdü. Ayaqları altında yenə də əvvəlkiyə kimi nəhəng mühərriklərin döyüntüsü duyulurdu, amma... o, əvvəlki kimi idimi?

Kustov artıq nəzarət lövhəsinin yanında idi. O, növbə ilə bir neçə siqnal lampasının üzərinə əyildi, əlini onu çağıran texnikin çiyinə vurdu və qaçaraq geri qayıtdı.

– Lənət şeytana, ay həkim! Enerji, elə bil, birdən yoxa çıxdı!

Qarmonun qaşları çatıldı.

– Deməli, işçilərin bunun öhdəsindən gəliblər? Mühərriklər...

Onun fikirləri və hissləri tüğyan edərək olub-qalan qorxunu silib apardı. Kustov onu, sanki, göyə qaldırmaq istəyirmiş kimi silkələdi.

– Yox canım! Enerji itib, vəssalam! Bu lənətə gəlmiş mühərriklər dayanır, amma bizim buna qarşıcağımız yoxdur! Qətil

O, psixoloqu cihazlara tərəf dartıb onlarda tez-tez dəyişən rəqəmləri, yaşıl sektora tərəf sürünən milləri göstərdi.

– Baxın! Burada, burada, bir də burada... Hər şey aşağı düşür! Siz bir şey anlayırsınız? Çox müəmmalı məsələdir!

– Niyə? – Qarmo başını buladı. – Yəni siz heç nə etməmişiniz? Hər halda, reaksiya öz-özünə də dayana bilərdi.

– Yox! Adama elə gəlir ki, məkan bizim bütün enerjini sorur. Hamısını birdən. Başa düşürsünüz? Hamısını birdən!!

Onlar qəfil narahatlıqla bir də siferblata baxdılar. Üzlərində tər damcıları parıldayan texniklər susaraq onları dövrəyə almışdılar.

Sonra Qarno tutuldu.

– Qulaq verin! Nəsə qaydasında deyil...

Onlar yalnız bir neçə saniyədən sonra başa düşdülər ki, mühərriklərin uğultusu dayanıb.

Enerjini birdən-birə böyük həcmdə mənimsəməsi, az qala, qolun mürəkkəb strukturunun dağılması ilə nəticələnəcəkdi, amma cəld daxili yenidənqurma aparması onu xilas etdi. O, lazımi qədər enerji mənimsədi və hətta bir qədər də İlkin Kompleksə göndərdi.

İlkin Kompleks məmnunluq hissini tanıdı və birdən ona elə gəldi ki, o, əlbəttə, böyüyüb başqa qidalandırıcı planetlərə çata bilər. Boş məkan başqa qida mühitlərinə çatmaq yolunda, sadəcə, çətin bir sahədir.

Qol təhlillərini davam etdirib aşkarladı ki, Hərəkətdən Mənbə bir-biri ilə sıx bağlı xalis metallardan tərtib olunmuşdur. Amma Hərəkətdən Mənbənin həcmi çox balaca idi və onun öyrənilməsi mənimsənilməsindən daha çox faydalı olardı.

Qol özündən olduqca nazik bir tel ayıraraq gəminin daxilinə yeritdi.

Tel polad divarlar arasında yerləşən borularla gedərək ventilyasiya kanalına keçdi, hidroponik vannalara çatdı və eyni zamanda bitkiləri də təhlil etdi.

Onun ucu içərisində olduqca mürəkkəb molekul tərkibinə malik maye olan borucuğa girib boru boyunca irəlilədi. Bu yolla o, hipnoidə yatan uşağın bədəninə girdi.

Bu vaxta qədər Kompleks öz strukturu ilə müqayisə oluna biləcək strukturla rastlaşmamışdı. O, özünü həmişə İlkin və Yeganə Həyat hesab edirdi.

Öz qolu vasitəsilə o, birinci dəfəydi ki, müxtəlif funksiyalı orqanlar məcmusunu, başqa bir canlıyı aşkarladı.

Bu canlının beyin sistemi ilə ilk təmas onda yeni emosiyalar oyatdı. Bu, heyranlıq, qorxu... yoxsa maraq idi?

– Bütün siqnallar kəsilib, – Kustov dedi. – Işıq batareyaları ölüb. Elə bil ki, bizim foton mühərriklərimiz yerli-dibli olmayıb. İndi biz köməkçi mühərriklər vasitəsilə tormozlamamı hazırlaya bilərik.

– Amma heç bir izahatımız yoxdur, – Arnheym fikirli-fikirli dedi. O, gözünü çəkmədən gümüşü damcı – uzaq Vinçi-7 ayı parıldayan ekrana baxırdı. Yupiter tipli qaz nəhəngi olan planetin özü ekranda görünmürdü.

– Vanberq adlı birisi çox-çox illər əvvəl udma sahələrinin olduğunu söyləmişdi, – Kustov dedi və çiyini çəkdi. – O vaxtlar mən onun sözlərinə məhəl qoymamışdım. İndi isə...

– Cihazlara heç nə olmayıb, – Arnheym dedi. – Onlar, sadəcə, mühərriklərin dayanmasını qeydə alıblar. Belə bir sahə olsaydı, biz mütləq onun nəşə bir izinə rast gəlməliydik, eləmi?

– Mən artıq dedim ki, bunu heç cür izah edə bilmirəm. Vanberqin nəzəriyyəsi istinad etmək mümkün olan yeganə şeydir. Batareyalar ölüb. Bunu necə izah edək? Bunların hamısı məni çaşdırır, Arnheym.

– Özü də bunlar bizi xilas edib. – Kapitan başını yellədi. Sonra onun incə dodaqlarında təbəssüm göründü və o, Qarnoya baxdı. – Hə, axır ki, sizə də iş tapıldı, Pol. – Qarno başını qaldırıb qaşlarını çatdı. Kapitan izahat verdi. – Koloniyacılar arasında dindarlar! Bilirsiniz. Ağllarına nələr gələ bilər?

– Mən onları indidən bağışlayıram, – Qarno yavaşca dedi. – Kustov kimi, sizin kimi, mən də şaşqınlıq içindəyəm. – O, Kustova baxa-baxa əlavə etdi. – Doğrudan da, nə qədər şeyi biz bilmirik.

O, balaca mənzillərinə girəndə daxilində nəşə bir narahatlıq var idi. Elizabet ekrana baxırdı. Arnheym koloniyaya təhlükənin arxada qaldığını və səyahətin tezliklə başa çatacağını bildirirdi.

Arvadı onun üzünə baxanda Qarno onun nə soruşacağını başa düşüb gülümsündü.

– Uzaq göylərin möcüzəsidir, – o dedi. – Daha bir kino adı. “Işığı yəhərləyənlər” kimi. – O, arvadının çənəsini sığalladı. – Sirseyi məskunlaşdıranların nəvələri üçün nağıl.

– Kustovun işidir?..

– Elə məsələ də bundadır ki, yox. Heç kim heç nə başa düşmür. Elə mən də onlar kimi hey fikirləşirəm, halbuki bu, mənim işim deyil. Özün bir fikir ver...

O, baş verənlərin hamısını arvadına danışmağa cəhd etdi, amma özü də başa düşürdü ki, nəşə mühüm bir şey onların gözündən qaçıb və buna görə də onlar fərziyyə irəli sürə bilmirlər.

– Hə, sən indi, doğrudan da, böyük rol oynaya bilərsən, – Elizabet bir qədər rişxəndlə gülümsündü.

– Sən lap Arnheyim kimi danışırsan.

– Ola bilər, amma hər şey məlum olanda çoxları bunu möcüzə hesab edəcək.

– Arnheyim bildirmək istəmir...

– Nə olsun ki? Guya, çənədən boş həşəratların yaşadığı yumurtanın içində olduğumuzu bilmirsən.

– Bəlkə, bir qədər sakitləşəndən sonra onlar hər şeylə daha az maraqlanacaq.

– Qətiyyəyən yox. Qulaq as. Mən əsl qadın kimi bu sehrlə səyahətimizdə nəşə zəif bir cəhət axtarıram. Axı cəməsi bir neçə saat əvvəl mühərriklər dayanmaq istəmirdi. Siz də heç nə edə bilmirdiniz. Bəs indi hər şeyin dəyişməsi sizi niyə narahat edir?

– Çünki bunun heç bir ağılaşığı izahı yoxdur!!

– Yaxşı, xilas olduğumuza görə gəl dalışmayaq, – Elizabet mülayimliklə dedi.

Uşağın yuxu görüntülərində sual yarandı. Onu “nə?” və ya “kim?” kimi formalaşdırmaq olardı. Lakin o, özündə yuxulu şüur üçün çətin anlaşılan çoxlu anlayışlar kompleksini cəmləmişdi.

Nəhayət, inamsız cavab gəldi. “Balaca”, sonra isə “Bernar” kimi nəşə. Sonra isə bəzi təsəvvürlər... Onlarda əsas yeri hisslər, hisslər haqqında xatirələr tuturdu: “Aclıq... yuxu... ağrı... oyun...”

Sonuncu anlayışı İlkin Kompleks başa düşə bilmədi. Əslində, onun qəbul etdiyi bütün anlayışlar əlavə tədqiqat tələb edirdi.

Lakin Kompleks bu tapıntının mühümlüyünü gözəl anlayırdı. O, az-çox onun özünə oxşayan, amma həcm etibarilə xeyli balaca olan hüceyrə konqlomeratı ilə rastlaşmışdı. Amma bu beyinin imkanları, əksinə, geniş və rəngarəng idi. Buna görə də olduqca ehtiyatlı davranmaq lazım idi. Qolun özü yatan uşağın beynində olsa da, onun telləri ətrafda olanları öyrənirdi. İlk Kompleksin əvvəlki ehtimalları tezliklə tamamilə təsdiqləndi: Hərəkətdən Mənbə boş məkanda, həqiqətən də, müəyyən trayektoriya üzrə hərəkət edirdi. Yaxın gələcəkdə o, başqa qidalı planetlərə çatacaq. İçərisində hüceyrəli varlıq olan Hərəkətdən Mənbə, əslində, mövcudluğunu Kompleksin ehtimal etdiyi planetlərdən birinə yönəlirdi. Beləliklə, kompleks, sadəcə, bu səyahətin sona çatmasını gözləməliydi. Qol Hərəkətdən Mənbənin içərisində olduğundan Kompleks bir qədər enerjiyə qənaət edə və Yeni Varlığın cavablarına daha çox diqqət yetirə bilirdi.

Kompleks yenidən sual göndərdi: “Nə?” Amma bu dəfə sualla birlikdə özü üçün anlaşıqlı olan obrazlar da göndərdi: “Qara – bərk – metal – aclıq – qaya... gecə – gündüz – aclıq”. Sualın verilməsi ilə varlığın ona verdiyi cavab arasında keçən vaxt ona xeyli uzun göründü. Amma o başa düşdü ki, onun həmsöhbətinin şüuru bir neçə səviyyəyə malikdir və onlar, görünür, çətinliklə bir-biri ilə əlaqəyə girir. Aydın oldu ki, onlardan biri, ən dərinə yerləşəni daha mühümdür və onda xatirələr və obrazlar xüsusilə çoxdur. Digəri olduqca intensiv xatirə-emosiyalar ötürür və onları tədqiq etməyə başlamazdan öncə kompleks onları zəiflətməli olurdu.

“Nə?” – o bir daha təkrarladı.

Varlıq haqqında onda hələ tam təsəvvür yaranmamışdı. O, hələ ki, nüfuz edə bilmədiyi çoxlu ayrılmalann, qolların olduğunu hiss edirdi. Bundan başqa, elə rənglər və duyğular vardı ki, onlardan baş açə bilmirdi. Amma alınmış bütün məlumatlardan belə çıxırdı ki, Yeni Varlıq çox ləng böyüyür, elə ləng böyüyür ki, kompleks bunu çətinliklə dərk edə bilir. O, Hərəkətdən Mənbədə yaşayır və mənbə onu onun üçün “həyatın sonu” olan boş mühtdən ayırır. Bu son fikir üzərində Kompleks xeyli işləməli oldu. Nəhayət, bunu özü üçün anlaşıqlı olan “enerjinin

sonu” anlayışı ilə qarşılaşdıra bildi. Yeni Varlıq Hərəkatı edən Mənbəni tərksə, o daha nə böyüyə, nə də düşünə bilməz. Onun mənimsəmə və düşünmə funksiyaları dayanar. Əgər sıx qaya süxurlarından və metallardan yaranmış qidalı planetlər tapmasa, Kompleksin özünün də sonu belə olar. Lakin indi ona elə gəlirdi ki, mövcudluğunun sonu çox-çox uzaq, əbədiyyətlə müqayisə oluna biləcək gələcəkdə çatacaq. Buna görə də o, “həyatın-böyümənin sonu” ideyasını üzərində yüz ildə bir-iki dəfə düşündüyü mücərrəd problemlər sırasına aid etdi.

O, Yeni Varlıqla asta söhbətini davam etdirdi. Amma Kompleks indi bilirdi ki, bu Varlıq onun üçün maneə deyil. O, əslində, qayalar kimi həzm edilə bilən qarışıqlardan ibarətdir. O, nə vaxt lazımı gəlsə, bu Varlığı məhv edə və onunla qidalana bilər.

– Məsafə doqquz milyon kilometrdir, – Veber qəddini düzəldərək dedi. – Əslində, demək olar ki, gəlib çatmışıq.

– Bir neçə saatlıq yolumuz qalır. – Amheyms dedi. – Sizi elə buna görə yığmışam.

İdarəetmə zalı, həqiqətən də, dolu idi. Qamo kapitanı xeyli diqqətsiz dinləyirdi. O, istər-istəməz qübbə arxasındakı say-sız-hesabsız ulduzlara baxırdı. O, qeyri-iradi onlar arasında işıq batareyalarının enerjisini udmağa qabil olan “nəyisə” axtarırdı. Sanki, bir əbədiyyət qədər saysız-hesabsız ulduzlar arasında uçan gəmini xilas etmiş “nəyisə”.

Amheyms enmə prosesinin başladığını bildirib susanda o sevindi. İndi hər şey məntiqi və öncədən nəzərdə tutulmuş qaydada gedəcək. Bunun üçün onlar iyirmi il yaşamışlar. Bütün əməliyyat o qədər məşq olunmuşdu ki, indi Qamo onu köhnə... “İşığı yəhərləyənlər” filmi kimi qavrayırdı.

– Sizi maraqlandıra biləcək tapıntı budur.

O, qarşısında duran Kustovu görüb diksindi. Mühərriklərin baş mühəndisi sağ əlində əzik bir vərəq tutmuşdu. O, vərəqi Qamoya uzatdı, lakin psixoloq orada yalnız nəsə rəqəmlər və vaxt haqqında qeydlər gördü.

– Hə, nə olsun?

– İndi izah edərəm. Təxminən, yarım saat əvvəl texniklərimdən biri məni çağırırdı. O, ikincidərəcəli şəbəkədə məftilin qırıldığıni aşkarlamışdı...

– İşıq batareyalarında?

– Yox. Əsas enmə şassisini idarəetmə sistemində. – O, əlini uzadıb Qamodakı vərəqi aldı. – Mən onun dediklərini təhlil edib bir balaca tədqiqat apardım və maraqlı bir şey aşkarladım. Məftil lap üz qatın yanında kəsilmişdi, onun yanında isə qatı həlməşiyə...bənzər nəşə...

– Nümunə götürdünüz?

– Kimyəvi laboratoriyaya zəng edib Ritsi lazımı avadanlıqlarla göndərməyi xahiş etdim. Amma mən həmin yerə qayıdanda orada artıq heç nə yox idi.

– Məftilin qırığı bərpa olunmamışdı?

– Yox. Amma həmin həlməşikdən əsər-ələmət yox idi.

Onlar yavaş-yavaş idarəetmə zalından çıxışa doğru gedirdilər. Arxada Arnheyimi dövrəyə almış texniklər hay-küylə mübahisə edirdilər.

– Nəşə, müəmmalar həddindən çoxdur, – Qarno dedi. – Sizin ağlabatan bir ehtimalınız varmı?

– Ehtimal çoxdur. Amma qorxuram ki, təxəyyülüm məni çox uzaqlara aparmış olsun. Hər necə olsa da, slavyan qanıdır.

Elizabet bir qucaq çiçəklə içəri girdi. Onların qızçıçəyi olduğunu dərhal anşırtmadı.

– İlahi! – o səsləndi. – Sən sirseyə şaxtalarına girməyə icazə almısan ki, bu çiçəkləri qopartmısan?

Elizabet güldü və plastikdən güldan düzəltməyə başladı. Onun barmaqları şəffaf material üzərində sürətlə süzürdü və tezliklə sadə və gözəl güldan yarandı. İşini başa çatdırıb Elizabet qabı bərkidici mayenin içərisinə saldı.

– Mən, sadəcə, botanik Prinjenin arvadı Lüsillə rastlaşdım.

O, gəminin harasında məftili kəsmiş həlməşik barədə düşünə-düşünə başını yellədi.

Elizabet güldanda gülləri düzəldə-düzəldə dedi:

– İndi balaca çıxı bilər.

Qarno yalnız indi hipnorinin qapısının açıq olduğunu gördü. İçəridə işıq gur və mavi idi. Uşağın bənizi daha o qədər də solğun deyildi. Dodaqları allaşmış və yuxulu təbəssümlə açılmışdı, dişləri görünürdü.

Qarno uşağa yaxınlaşıb ona tərəf əyildi, barmaqalarını alına toxunduraraq telini yana çəkdi.

– Hər şey yaxşı olacaq, – o dedi. – İndi hər şey yaxşı olacaq. Qəlbinin dərinliyində o, buna hələ də inanmırdı.

Minlərcə nazik tel Yeni Varlığın bədəninə yayıldı və qol artıq onun orqanlarının hamısının işləmə sxemini bilirdi. O həm də onun bütün psixi imkanlarını başa düşdü və İlkin Kompleksə göndərdiyi məlumatının sonunda obyektin sonrakı tədqiqlər üçün səmərəsizliyini qeyd etdi. Onun təhlillərinə görə, Yeni Varlıq Hərəkətedən Mənbədən tamamilə ayrıdır. Yalnız Mənbənin özü faydalı ola bilər. O, qolu enerji sərf etmədən yeni planetə çatdırar.

İlkin Kompleks hər şeyi sonuncu dəfə ölçüb-biçdi. Doğrudan da, bu ləng, fiziki aspektləri onu xeyli müəmma qarşısında qoyan, demək olar ki, hərəkətsiz varlıq ən yaxşı halda az əhəmiyyətli informasiya mənbəyi ola bilər. Kompleks bütün qabiliyyətlərini Hərəkətedən Mənbənin yönəldiyi qidalı planetə, əsrlərlə mənimsəməyə və məkana yönələn yeni saysız-hesabsız qolların yaradılmasına saxlamağa üstünlük verdi.

“Geri!” – Yeni Varlığa nüfuz etmiş qola əmr gəlirdi.

Qol əmrə çox cəld əməl etdi.

İlkin Kompleksin bir çatışmayan cəhəti vardı – o, hər şeylə dərindən maraqlanan deyildi və bu çatışmayan cəhət onun gəlirdiyi nəticələri təhrif etdi.

Bütün təhlillər ona xüsusi bir vəziyyətin – yuxunun olduğunu başa düşməyə kömək etmədi. O bilə bilməzdi ki, Yeni Varlıq hazırda həmin vəziyyətdən çıxıb dolğun həyat fazasına keçir.

Qol bədəni tərk edirdi və o nə qədər də nazik olsa, bu hərəkəti çoxlu sinir siqnalları törətdi.

Hipnoz qurtardı, anesteziyaların təsiri də başa çatdı, gözlərini açan balaca qısa, lakin yandırıcı ağrı hiss etdi. O, “Oy!”

elədi, çünki vur-tut balaca bir uşaq idi və əllərini onun üzərinə əylən atasına uzatdı. Və elə vur-tut balaca bir uşaq olduğuna görə beynində bu ağrını ona yetirəndən sonra ona qarşı inciklik və nifrət oyandı. Güclü ağrı və güclü nifrət.

Qol hələ heç vaxt belə güclü psixoloji şok almamışdı. Qol dərhal dağıldı, amma şok tellərlə gedib İlkin Kompleksə çatmağa imkan tapdı.

Uşağın incikliyi Kompleksin psixi mərkəzlərinə əsl bomba təsiri bağışladı. O, od püskürüb gecikmiş fikri mühafizəni məhv etdi və həyat əhəmiyyətli bütün qollara yayıldı.

İlkin Kompleks hətta təəccübün nə olduğunu anlamağa imkan tapmadan öldü.

Vinçinin səkkizinci planetinin səthində və uzaq məkanda qollar dağılmağa başladı.

Bernar tamam oyandı. Biranlıq Qarno hərəkətsiz dayandı. O, oğlunun əlindən tutaraq onun nədən qışqırdığını anlamağa çalışırdı.

– Sənə nə olub?

Həyəcanlanmış Elizabet yaxınlaşdı. Qarno çiyinini çəkib uşağın əlini buraxdı.

– Pis yuxu, – o dedi. – Sadəcə, pis yuxudur.

Elə bu anda o, nəhəng gəmini enmə trayektoriyasına keçirmək üçün işə düşmüş atom mühərriklərinin yaratdığı titrəyişi duydu. Elizabet oğlunun əlindən yapışdı və yalançı bir ciddiliklə dedi:

– Hə, sirseyalı, ayağa dur! Bir dəqiqə də itirmək olmaz! Fayda verməyə başlamaq lazımdır!

Qarno gülümsədi, lakin o, tamamilə başqa şey barədə düşüncəyə düşürdü.

YANUŞ ŞABLİTSKİ (Polşa)

(1937)

SƏN HƏMİŞƏ SƏNSƏN

Nə qədər istəməsən də, videofonun ekranı nəhəng maqnit kimi diqqəti özünə çəkir. İndi o, üstünü pərdə almış, donmuş göz kimi ölüdür. Onun belə vəziyyətdə mümkün qədər çox, daha yaxşısı isə həmişəlik, Günəşin primitiv həyat formalarını oymağa qabil olmayan və ya heç olmasa, dəstəkləyə bilməyən buza dönəcəyi vaxta qədər qalmasını sən necə də istərdin!

Üç gün əzab içində düşünüb-daşınıb bunu edəndən yarım saat sonra qapı kəskin şəkildə açılıb laboratoriyaya iki keşikçi girəndə səndə işlərinin fırlaşmağa doğru getməsi fikri oyanırdı. Amma onda işlərin bu qədər pis olacağını ağılına belə gətirməmişdin.

– Nə vaxtdan şəxsi laboratoriyaya icazə almadan gəlməyə başlayıblar?! – sən hirsle qaşqabağını töküüb yazı stolunun arxasından soruşdun.

Lakin təəssüf ki, keşikçilər bunu veclərinə də almadılar.

– Sizdən xahiş edirlər ki, təcili qərargaha gələsiniz, – içəri birinci girən birməfəsə dedi.

Sən birdən özünü elə hiss etdin ki, sanki, səni gips qılafın içinə salıblar.

– Nə üçün? – sən bayaqkindən bir qədər inamsız soruşdun.

– Mən bilmirəm. Yerində deyərlər.

– Kim dəvət edir?

– Mən bilmirəm. Biz sizi yalnız girişə qədər müşayiət etməliyik.

– Müşayiət etməli? – sən təkrar etdin və həm deyim tərzinlə, həm də baxışınla bu sözün yersiz olmasını, onu deyənin isə səlahiyyətlərini dəhşətli dərəcədə aşdığını anlatmağa çalışdın.

– Əmr belədir, – o, soyuqqanlıqla dedi. – Xahiş edirəm, onun yerinə yetirilməsini çətinləşdirməyin. İnanın ki, biz güc tətbiq etməyi xoşlamırıq. Olduqca. Biz dərhal getməliyik!

Sən gözücu divarın dibindəki kağız üçün zibil qabına baxdın və vərəqlərdən bir ovuc yağlıca qara kül qaldığına əmin olandan sonra ağır-ağır yerindən durub stolun arxasından çıxdın və başını məğrur qaldırıb – əlindən gələn yeganə etiraz forması bu idi – qapıya yönəldin.

Komandor Salveni dostcasına gülümsündü, amma əvvəllər etdiyi kimi yerindən qalxmayıb üstü rəngarəng düymələr və cürbəcür söndürüb-yandıranlarla dolu nəhəng stolunun arxasında qaldı. Sən bunu da daha bir xoşagəlməz əlamət saydın və özünü, əgər belə demək mümkündürsə, xeyli narahat hiss etdin. Amma üzdə göstərmədin...

– Belə qəribə... dəvətə görə nəyə borcluyam? – sən üzgözünü turşudub soruşdun.

Amma komandor Salvenini, yeri gəlmişkən, bunu sən lap çoxdandan bilirdin, divara dirəmək o qədər də asan deyildi.

– Professor, ümidvaram ki, sizi bir o qədər də vacib işlərdən ayırmadım? – o, lütfkarlıqla soruşdu. – Oturmaq istəmirsiniz? Bir-birimizə bəzi şeyləri izah etməliyik, buna isə, zənnimcə, xeyli vaxt lazım ola bilər.

– Mənə gəldikdə isə, izah etməli bir şey görmürəm, – sən həvəssiz dilləndin, amma təklifdən istifadə etdin. – Amma sizdən izahat gözlədiyimi gizlətməyəcəyəm.

Komandorun üzündə görüşün əvvəlindəki xoş ifadə qalmaqda idi.

– Əziz professor, etiraf edirəm ki, sizi bir qədər qəribə...tərzdə dəvət etsəm də, inanın ki, bunun ciddi səbəbləri var, – o mülayimcəsinə dedi. – İnanıram ki, onları biləndə, məni bağışlayacaqsınız.

Bu yerdə sən özünə komandorun gözlərində parlayan xoş mehribanlığa aldanmağa imkan verdin. Səndə işlərin yaxşı qurtara biləcəyinə ümid oyandı.

– İşləriniz necə gedir? İrəliləyiş var? – Salveni sərbəst, yüngülvari söhbəti başlamaq həvəsində olan insan kimi soruşdu.

– Əlbəttə! – sən tələsik dilləndin. – Amma komandor, siz bilərsiniz ki, bizim işin sürətini və deməli, nəticələrini adicə vaxtın keçməsi ilə ölçmək mümkün deyil. Özü də, nəzərə alsaq ki, biz, ümumiyyətlə, yeni bir şey, tamamilə orijinal, nəinki insan fikrinin nailiyyətlərindən irəli gələn, hətta təbiətin özündə belə analoqu olmayan bir şey yaradırıq.

– Həəə, – komandor sözü uzadaraq dar mundir içindəki sinəsini qabağa verdi. Onun üzündə qayğı əks olundu. – Bu mövzuya nə qədər ümid bəslədiyimizi, onun uğurla başa çatdırılmasının nə qədər vacib olduğunu siz çox gözəl bilərsiniz. Bundan başqa, – onun səsi yavaşdı, – mən, sadəcə, sizi çox istəyirəm. Bir insan kimi. Və buna görə də bizi maraqlandıran mövzu üzrə başqa bir izah veriləcəyinə ümid edirdim.

Bütün bu eşitdiklərdən sonra toqquşmadan qaça və ya heç olmasa, onu bir qədər təxirə sala biləcəyinə ümid qalmadı. Onların bu son günlərdə başladığın oyunun sirrini, onun arxasında duran niyyətləri açma bilməyəcəklərinə bəslədiklərin ümidlər bir anda puç oldu. Hər şey indicə, elə buradaca, sən getməmişdən həll olmalıydı! Sən qeyri-iradi əsməsini saxlaya bilmədiyən əlini cibinə saldın. Dəsmalını tərləmiş alnında, sulağan gözlərində gəzdirdin və özünün tanınmaz olmuş səsini eşitdin:

– Mən, həqiqətən də... nə dediyinizi heç başa düşmürəm... Komandor başını yellədi.

– Məncə, bəla burasındadır ki, siz lap nahaq yerə bizi kütbeyin hesab edirsiniz. Hər halda, bu, mənim üçün o qədər də gözlənilməz deyil: sizlərdən çoxunuz belə səhvə yol verirsiniz, çünki elmi onun qarşısında düzgün məqsəd qoymaqdan, bəhrəsindən istifadə etməkdən xeyli yüksək tutursunuz. Heç birəcə anlığa düşünmüsünüz mü ki, biz, sizin yolunuzdan bütün məişət problemlərini götürən, sizə işləmək üçün əsl istilik şəraiti yaradan, yaradıcılıq prosesinin düzgün getməsi üçün zəruri hesab etdiyiniz hər şeylə sizi təmin edənlər olmasa, siz nə edərdiniz?

Niyə heç cür başa düşə bilmirsiniz və ya sadəcə, başa düşmək istəmirsiniz ki, sizin və bizim əziyyətlərimizin nəticəsi

eyni bir medalın iki üzünü, federasiyanın təhlükəsizliyinin və deməli, sizin də qüdrətinizin bünövrəsi, əsasıdır? Əlbəttə, sizin, elm nəhənglərinin açdığı cığırla biz tam sərbəst irəliləyə bilərik də, bir şeyi nəzərə alın ki, biz də öz işimizin ustasıyıq! Bir şeyi də nəzərə alın ki, alimlərlə əməkdaşlığımız bu gün başlamayıb. Deməli, sizləri tanımağa kifayət qədər vaxtımız olub: bilirik ki, sizə tam etibar etmək mümkün deyil, ən münasib olmayan vaxtda sizin beyninizdə tamamilə irrasional, sadələşmiş prinsiplər yaranır və siz heç bir səbəb olmadan vicdan əzabı çəkməyə başlayırsınız. Belə anlarda aydın olur ki, siz bizim üçün, bizim böyük işimiz üçün tamamilə faydasız olub birdəfəlik itirilmişsiniz.

Vaxt qazanmaq və fikrini cəmləmək üçün sən diqqətini yarıyaçıq pəncərəyə yönəltdin. Uzaqda dübbədüz keşikçi qüllələrinin günbəzlərində günəş şüaları sayrışan qalaçaları və qravitasiya kilidlərinin şəkəli konstruksiyaları görünürdü. Sən yavaş-yavaş sakitləşirdin. Yaxşı götür-qoy etsən, görərsən ki, onların nə fikirləşməsindən asılı olmayaraq sənə əlində kifayət qədər əsaslar var ki, onların səni gərəksiz zibil kimi bir yanə tullamalarına yol verməyəsən! Sən hələ onların söhbətə nədən başlayacağı barədə fikirləşirdin: sənə, onların fikrincə, çirkli niyyətlərindən əl götürməyin müqabilində cənnətmi vəd edəcəklər, yaxud səni dərhal divara qısnayıb fiziki təhdid qarşısında bu və ya digər dərəcədə hər bir insanın, xüsusilə də ziyalının daxilində olan qədim dövrlərdən qalma qorxunu oymağa çalışacaqlar.

Sən başını tərpətdin. Baxışların yenə də komandor Salveninin diqqətli nəzərləri ilə toqquşdu.

– Hə, mən daim nəzarət altında olmuşam? – sən kifayət qədər sakit soruşdun.

– Bəs necə!

– Bəs nəticə necədir?

Komandor bir neçə saniyə susdu.

– Bilirik ki, burada bizi inandırmağa çalışdıqlarınıza rəğmənlə, iyunun on ikisindən siz xeyli irəliləmişsiniz. Sözlərim cəfəngiyat kimi səslənməsin deyər... – o, cəld hərəkətlə stolunun yeşiyini

açdı, əlini atıb oradan bir neçə vərəq götürdü və stolun üstündən sənə uzatdı.

Sən cəld onları gözdən keçirtdin və özünü olduqca pis hiss etdin. Əlbəttə, bu, sənin bu yaxınlarda heyifsilənmədən yandırdığın vərəqlər ola bilməzdi, amma geniş, bir qədər nahamar xətt, şəksiz, sənə məxsus idi. Vərəqlərdə həmin o çevirmələri, eyni şərhləri gördün. Ən əsası da bu idi ki, onların sonunda gələnən nəticə verilmiş və ciddi uğur əldə etmək üçün hansı istiqamətdə irəliləmək lazım olduğu göstərilmişdi.

Həmin vərəqlərdən sən onları yandıranadək bircə anlığa da ayrılmamışdın. Lənət şeytana, bəs onların surəti komandorun əlinə necə düşüb? Bir qədər tələm-tələsik düşünəndən sonra bu fikrə gəldin ki, bunun bircə izahı ola bilər. Yazı stolu. Sənin indiyədək onlar üçün yaratdıqlarının hamısı məhz həmin balaca, xeyli köhnə stolun arxasında yaradılıb. Deməli, sən nə etdiyini tam nəzarətdə saxlamaq üçün, bəlkə də, lap əvvəldən sənə etibar etmədiklərinə, ola bilsin ki, hətta hamıya və hər şeyə şübhə ilə yanaşdıqlarından stola nəsə ötürücü qurğu quraşdırmışdılar. Bəs necə olub ki, sən lap əvvəldən bu barədə fikirləşməmişən və özünü şəxsi işlərinə kobud müdaxilədən sığortalamamısan! Sən dodağını elə bərk dişlədin ki, ağzında qanın duzlutəhər dadını hiss etdin.

Salveni diqqətlə sənə baxır, sən isə bu zaman qeydlərinin aşkarlanmasının nə ilə nəticələnəcəyi barədə düşünürdün. Sən ikinci dəfə, bu dəfə xeyli sakit, tələsmədən kağızları bir də vərəqlədin. Sonuncu cümləyə çatanda sinəndə yüngüllük hiss etdin. Bir müəllif kimi sənin üçün aydın olan qeydlər başqaları üçün, demək olar, heç nə demirdi. Problemin cövhəri, onun həlli üçün açar əvvəlki kimi yenə də sənin beynində idi. Ona isə imkanlarının, şübhəsiz, hədsiz olmasına baxmayaraq, onlar, çox güman, hələ ki yol tapa bilməmişdilər!

– Sizdən belə münasibəti qəti gözləməirdim, görün mənə neçə ildir tanıyırsınız, – sən heç bir günahın yoxmuş kimi komandorun gözünün içinə baxa-baxa sakitcə dedin. – Bəli, mən materialı məhv etmişəm, amma sizin güman etdiyiniz səbəbdən deyil, tamam başqa səbəbdən!

Salveni üzünün ifadəsini dəyişmədən əlini cibinə saldı, port-siqarını çıxarıb siqaret götürdü. Dərin bir qullab vurdu.

– Hə, bəs bunu nə üçün etmişiniz?

– Çünki bu materialların tamamilə faydasız olduğunu anladım. Əlavə təhlillər aparandan sonra aşkarlanan səhv onların tamamilə yararsız olduğunu göstərdi.

– Hər halda, müqaviləyə görə, siz onları bizə verməliydiniz!

– Yaxşı, hər şeyi tam etiraf edirəm, – sən köks ötürdün. – Bu, adicə məğrurluğun nəticəsidir. Əslində, heç kim səhvini boy-nuna almağı xoşlamır. Mən başqalarından nə yaxşı, nə də pis deyiləm!

– Beləə, – Salveni sözü deyib, tavana tüstü şımağı buraxdı. – Bax indi mənə hər şey aydındır! – O, biranlıq susdu, sən isə onun bu sözlərinin arxasında nə durduğunu anlamağa çalışdın: onlar sənin seçdiyən taktikanın uğurundan, yoxsa tam iflasındanmı xəbər verir. Amma komandor səni intizarda çox saxlamadı, siqaretin ucunda yaranmış külü külqabına çırpıb sözünü tamamladı. – İnanın ki, professor, mənim üçün nə qədər xoş olmasa da, bizim birgə işləməyimizin bundan sonra qeyri-mümkün olmasını görürəm.

– Mən bunu sizin bu mövzudan tamamilə imtina etməyiniz kimi başa düşməliyəmmi? – sən ehtiyatla soruşdun.

– Qətiyyən yox, – Salveni qətiyyətlə dedi.

Səni hirs boğdu. Barmaqlarınla kreslonun hamar qoltuqaltısını elə sıxdın ki, dırmaqların ağardı. O, özünü nə hesab edir?! Səni onları lazımınca qiymətləndirməməkdə günahlandırır, amma özü səni lap məntiqi düşünməyi bacarmayan və yaranmış vəziyyətdən lazımı nəticələr çıxartmağa qabil olmayan hərif hesab edir.

– Cəsarətimə görə üzr istəyirəm, – sən hətta kinayəli təbəssümünü gizlətməyə cəhd etmədən sözə başladın, – amma mənə elə gəlir ki, necə deyim, sizi bir qədər çaşdırıblar. Axı hər ikimiz bilirik ki, hər halda, mən belə düşünürəm, bütün dünyada bu materialı düzgün şərh edə və lazımınca qiymətləndirə biləcək bir adam var. O adam da mənəm!

Araya sükut çökdü. Salveni tələsmədən siqaretini külqabı-

na basıb söndürdü. Sonra açıq-aşkar sənin gözlərinin içinə baxmaqdan çəkinərək dedi:

– Müəyyən mənada siz haqlısınız. Amma təəssüf ki, tamamilə yox...

Sən gözlərini döydün, sanki, yatmadığına əmin olmaq istəyirdin.

– Başa... düşmədim. İzah etməzsizmi?

Bu anda eşitdiklərin səni tam heyrətə gətirdi.

– Axı bu tamamilə mümkün olan şey deyil... – sən özünə gəlib danışanda, nəhayət ki, deyə bildin.

– Niyə ki? Çox gözəl bilirsiniz ki, klonlaşdırma çoxdan təbiq olunur. Nəticələri də gözəldir!

– Daha insanların yox da!

– Elə danışırınsız ki, guya, insanın çoxsaylı heyvan növlərindən biri olduğunu bilmirsiniz.

Sən daha bir neçə dəqiqəlik danışmaq qabiliyyətini itirdin. Amma bu dəfə hirsəndiyinə görə.

– Mən fiziki mümkünlüyü nəzərdə tutmuram, – nəhayət, dilləndin, – məsələnin əxlaqi tərəfini deyirəm.

– Əxlaq çox nisbi anlayışdır, – Salveni dilləndi və bunu elə dedi ki, sanki, ətraf aləm, onda mövcud olan qanunlar haqqında körpə uşaqda düzgün təsəvvür yaratmaq istəyirdi. – Hər şey baxış nöqtəsindən asılıdır. Bizim üçün əsas çıxış nöqtəsi federasiyanın və son nəticədə hamımızın mənafevidir. Bunun naminə bizdə uzun illər ərzində kök salmış duyğulardan imtina etmək, onları qurban vermək lazım gəlir.

Pəncərədən o tərəfdəki aləm bir dəqiqə bundan əvvəlki kimi idi. Amma sənə elə gəldi ki, birdən tamamilə başqa bir aləmə, müdhiş kölgələr dünyasına düşmüşən.

– Bir şeyi soruşmaq olar? – sən xeyli susandan sonra boğuc səsə dedin.

– Buyurun, – komandor mülayimcəsinə gülümsündü.

– Hüceyrəni... nə vaxt götürmüşünüz?

– Təqribən on bir il əvvəl.

Sən dərhal xəyalında həyatının o dövrünü canlandırdın, amma orada Salveninin sözlərini təsdiqləyən heç nə tapmadın.

– Axı mən bunu bilməliydim! – sən dedin.

Komandor canıyananlıqla gülümsədi.

– Səhviniz var. İndi hüceyrə götürmək manikür etmək kimi asan bir şeydir. Biz sizin ayağınız burxulub xəstəxanada yatmağınızdan istifadə etmişik.

Sən əlacsızlıqla gözlərini yumdun. Həqiqətən də, on bir il əvvəl ayağın burxulmuşdu. Bu çox axmaq bir vəziyyətdə baş vermişdi. Sən pilləkəndə pillələri iki-bir, üç-bir atlına-atlına dəlicəsinə qaçırdın, çünki videofonda səni Lena gözləyirdi. Sən yalnız Lena incə, bir qədər titrək səsi ilə aranızda hər şeyin bitdiyini deyəndən sonra yerə çökdün. Onda bunlar səninlə istədiklərini edə bilərdilər. İndi isə başqa məsələ! Amma Salveni sənə cüzi də olsa ümid verdiyini anlayırmı? Çox güman, anlamır.

– On bir il! – sən komandorun səsinin gecikmiş və bir qədər təhrif olunmuş əks-sədasını andıran səslə dedin. – Bu halda təcrübə baş tutubsa... o, haradasa on yaşında olmalıdır?

– Bəli.

– Deməli, siz hələ ki ondan çox şey gözləyə bilməzsiniz! – sən məmnunluğunu gizlətməyə cəhd etmədən, inamla dedin. – Mən o yaşda olanda həyatda hansı yolu seçəcəyim, bugünkü işimlə məşğul olacağım yatsam yuxuma da girməzdii!

Salveni ağzını açmamış onun gözlərinin ifadəsindən sən bu raundu da bimərrə uduzduğunu anladın.

– Təəssüf ki, professor, sizi kədərləndirməli olacağam. Səhv edirsiniz. Hazırda o, prinsip etibarilə tamamilə yetkin alimdir. Doğrudur, bioloji baxımdan o, cəmi on yaşındadır, amma biliyinin həcmi və ondan istifadə bacarığı baxımından – xahiş edirəm əsəbiləşməyəsınız, bu, sadəcə, faktlardır – ən azı, sizin səviyyənizdədir. Sadəcə olaraq, lap əvvəldən onu nə üçün böyütdüyümüzü, hansı işə təyinatlandırdığımızı bildiyimizdən onun nəsə başqa şeylərə vaxt itirməməsinin qayğısına qalmışığı. Bundan başqa, sizdən götürülmüş hüceyrə uşağın deyil, yetkin adamın hüceyrəsi idi... Sizə gəldikdə isə...

Sən nəzərlərini yerə dikdin: sənə elə gəldi ki, birdən-birə tamamilə haldan düşdün. Deməli, nəyi isə düzəltməyin mümkünlüyünə olan ümidlərin puça çıxır.

– Bəs mən necə olacağam? – sən boğazındakı quruluğu güclə dəf edərək boğuc səslə soruşdun.

Komandor Salveni əllərini kreslonun qoltuqaltına qoydu. Onun üzündə yenə də mülayimlik göründü.

– Zənnimcə, siz özünüz də başa düşürsünüz ki, bu vəziyyətdə bizim əməkdaşlığımız qeyri-mümkündür. Heç vacib də deyil.

– Yəni... mən gedə bilərəm?

– Müəyyən mənada.

– Anlamadım.

– Bilirsiniz, biz sizinlə tamamilə ayrılı bilmərik. Siz həddindən artıq çox şey bilirsiniz!

– Lal kimi susmağa söz verirəm!

– Sizin səmimiyyətinizə inanıram, lakin hazırda məsələ bunda deyil. Digər tərəf üçün siz xeyli yağlı tikəsiniz. İnanın ki, onlar da dindirməyi bacarırlar!

– Belə çıxır ki, mən ömrümün qalan hissəsini burada keçirməliyəm?

– Burada sizin üçün bir o qədər də rahat olmaz. Sizi tamamilə təhlükəsiz bir yerə aparacaqlar, orada siz həm də layiq olduğunuz istirahətdən ləzzət alacaqsınız. Bunu vaxtından əvvəl təqaüdə çıxmaq kimi dəyərləndirməyinizi xahiş edirəm.

Gülümsündün. Lakin sənin təbəssümündə kədərdən başqa bir şey yox idi.

– Bizim köməyimizə həmişə arxalana bilərsiniz!

– İcazə versəniz, mən dərhal sizə xahişlə müraciət edərdim, – sən tez-tələsik dedin, çünki komandorun üzünün ifadəsindən başa düşdün ki, o, söhbəti bitmiş hesab edir.

– İmkanım daxilindədirsə...

– İlk sınaq nə vaxt olacaq?

– İstənilən anda ola bilər. Son hazırlıq işləri gedir. Əslində, hər şey, demək olar ki, hazırdır.

– Mən iştirak etmək istərdim.

Salveni, sanki, beyninin içinə nüfuz edib ən gizli niyyətlərini dartıb oradan üzə çıxartmaq istəyirmiş kimi xeyli diqqətlə səni süzdü. Nəhayət, gülümsündü.

– Raziyam. Siz hələlik öz kabinetinizdə qalacaqsınız. Vaxtı gələndə təsviri sizin videofona ötürərik. Sərf edir?

Xatirələr birdən qırılır, çünki videofonun son neçə saat ərzində cansız olan ekranı işıqlanıb rənglərlə dolmağa başladı. Sən kabinetin ortasında yerə mıxlanırsan. Bir neçə saniyədən sonra ekranda Salveninin özündənrazi üzünü görürsən.

– Hər vaxtınız xeyir, professor, – o, mülayimcəsinə deyir. – Bir neçə dəqiqədən sonra sizə verdiyim sözə əməl edə biləcəyimi bildirmək xoşdur. Sizə yaxşı təsvir arzu edirəm!

Ekranda hər tərəfdən, az qala, şaquli boz qayaların əhatəsində olan xeyli dərin dəyə görürsən. Bu yeri sən tanımırısan, heç vaxt görməmişsən, amma çox yaxşı seçildiyini etiraf etməlisən. Dərənin otlar arasında bir neçə cılız akasiya ağacının baş qaldırıldığı mərkəzində bir sürü pavian oynayıb. Deməli, çayıb sənənin beynində doğulmuş dəhşəti birinci onlar hiss edəcəklər! Aralıda, dərənin dibindən, təxminən, altı-yeddi metr hündürlükdə asılan enli daş rəfdə uzunsov civə damllarını andıran gümüşü skafandrlı adamlar hərəkətdəirlər. Bu məsafədən sinktator nə üçün tırtıllı qısa platformada quraşdırıldığı məlum olmayan azca batıq adı güzgünü andırır. Əgər orada adamlar varsa, deməli, ona sahə məhdudlaşdırıcısı da quraşdırılıb. Bircə məsələ qalır: görəsən, onlar tezliklə güzgünün mərkəzindən çıxacaq görünməmiş gücü cilovlayıb dar bir məkanda cəmləşdirə biləcəklərmi? Hesablamaların nəticələri heç də həmişə birmənalı olmurdu.

Ekranın sol yuxarı küncündə rəqəmlər görünür – 20, 19, 18... Vaxt sayımının başladığını anlayırısan. Nə üçün o, bu qədər uzanır, rezin kimi dartılır? Sən nəzərlərini daş rəfdə sürünən fiqurlara dikirsən. Görəsən, onlardan hansı səndən götürülmüş hüceyrənin doğurduğu, hansına sənənin təbiətdən onun bütün sirlərini qopartmaq istəyin keçmişdir? Amma məsafə və skafandrlar adamları yaxşı-yaxşı nəzərdən keçirməyə imkan vermir.

10... 9... 8... Platformada hərəkət dayanır. Sən də yerində donursan. Həyəcanın son həddə çatır, o qədər özünü yığışıdırırsan, videofonun ekranında baş verənlərə o qədər aludə olursan ki, yumruqda düyülmüş barmaqlarının ovcuna batdığı və

al-qırmızı qan damlaları çıxartdığını görmürsən. Yalnız pavianlar amansız yaxınlaşan ölüm haqqında heç nə bilmədən qayğısız oynayırlar.

Ekranda sıfır görünəndə sən qeyri-iradi gözlərini yumursan. Gicgahlarında qanın boğuş zərbələri ilə hesablanan saniyələr ötüb-keçir. Yenidən gözlərini açanda ekranda sənin gözlədiklərin baş vermir. Daş rəfdəki insanlar aşkar əsəbiləşirlər: əllərini yelləyirlər, onların hazırda yaxından çəkilişdə şlem arxasında görünən üzlərində şaşqınlıq oxunur.

Sən başını çevirib nəzərlərini onlar baxan tərəfə yönəldirsən və əvvəlkindən də şən pavian ailəsini görürsən.

Bir neçə saniyə başında tam boşluq duyursan. Sonra qısa fikir burulğanında beyninə yeni bir fikir gəlir. Dərindən köks ötürərək, sanki, rahatlanırsan. Necə olub ki, sən bu barədə dərhal fikirləşməmişən! Axı sənin ikincinə sənin genlərinin tam dəsti, sənin xasiyyətinin xüsusiyyətləri, sənin şüurun keçib. Necə ola bilərdi ki, o, əvvəl-axır sənin daha əvvəl gəldiyin fikirlərə gəlməsin?

NİLS NİLSEN (Danimarka)

(1924)

PLANET SATILIR

– Bir dənə də planet yoxdur! – Tim O’Şo cəhrayı enli üzünü radarskopun okulyarından ayıraraq ucadan dedi. – Bətəlgeyzenin ətrafında, heç olmasa, balaca bir planet də yoxdur!

İrlandiyalının səsi onun əsəbiləşdiyini göstərirdi, halbuki o, Saturnun bu tərəfində ən yaxşı poker oyunçularının biri sayılırdı. Lakin onlar bu xırda işə kifayət qədər çoxlu pul qoymuşdu-lar və həyatlarının dörd ilini sərf etmişdilər...

Qarasaçlı italyalı Macio Forlini antiqgravitasiya qurğusundan aralandı, ala gözləri uşaq gözü təkı parıldadı:

– Doğrudan? Əminsən?

Tim gülümsədi:

– Nənə Anjelonun Nyu-Meksikonun hansısa bir xaraba qalmış yerində komançi skvosu olduğu kimi əminəm.

Bətəlgeyze adı altında məlum olan qırmızı nəhəngə gedən “Oyuncaq” adlı kosmik gəminin heyət üzvlərindən böyüyü kvarteron Anjelo del Norte susdu. Həmişəki kimi. Onun tünd-sarı at sifətində heç nə təhqiri eşitdiyini bürüzə vermədi. O çox gözəl bilirdi ki, dörd il bu uçan termosda dözmək üçün səbirli olmaq lazımdır. Belə köhnə gəmidə tez bir müddətə Bətəlgeyzeyə uçub geriyyə qayıtmaq mümkün deyil. Bir şey ki onun sürəti işıq sürətindən cəmi bir neçə dəfə çox idi.

– Bir də bax! – heyətin dördüncü üzvü alman Eqqe Kerl dedi.

O, fikirli-fikirli yumru qamına baxdı. Kosmik gəmidə gəzinti mümkün deyil: ancaq kart, yatmaq və yemək.

– Nə qədər baxmaq olar! – kosmosun beynəlxalq kəşfiyyat dəstəsinə başçılıq etməyinə baxmayaraq, Tim hamıdan pis

özünü ələ alırdı. – Artıq neçə gündür fırlanıq. Heç olmasa, planetin olmasına bircə işarə olardı. Boş şeydir. Altı yüz işıq ili və hər kəşf olunmuş planetə on milyon dollar... Bircə planeti tapmaq qalır. Harada?

O, yoldaşlarına hirsli-hirsli baxdı. Onların heç nə ifadə etməyən üzləri onu özündən çıxarırdı. Hər şey onu əsəbiləşdirirdi: təngə gətirmiş konservlər, keyimmiş əzələlər, diş ağrısı (plomba qənaət edilmişdi). Əlbəttə, istər yerdə, istərsə də kosmosda kəşfiyyatçı riskə getməlidir. Amma əbədi yox. Dəliqanlı irland qanı çıxış axtarırdı.

Bir dəqiqə idi sükut çökmüşdü. Hamı evə aparən üzücü yol barədə düşündü. Onlar böyük illüminatorlardan Bətəlgezzeni, sol bordtan qara boşluqda alovlanan nəhəng qaz buludunu görürdülər. “Oyuncağ”ın işıqmaqnitli motorları dördüdəbir güclə işləyirdi. Gəmi böyük ellipsi andıran nəhəng günəşin ətrafında dördüncü dövrəni başa vururdu. Raket melodik uğultuyla ucu-bucağı görünməyən boşluğa düşürdü. Sağda isə lap uzaqda əziz Günəşin qaranlıqda güclə işıldayan qığılcımı görünürdü.

“Oyuncağ” iyirmi il əvvəl – 2078-ci ildə cüt nisbilik kəşf olunanndan və nəhayət, işıq sürətindən böyük sürətlə uçuşlar mümkün olandan sonra saysız-hesabsız yaranmış beynəlxalq kartellərdən biri olan Panama Kosmik Ticarət Kompaniyası tərəfindən təchiz edilmişdi.

Yer kapitalı qonşu ulduzlarda öz fəaliyyətini genişləndirmək imkanı əldə etdi, axı Günəş sisteminin bütün planetləri artıq çoxdandır Yerın gəlirlili filiallarına çevrilmişdi. Hər bir yeni planet üçün verilən şahlara layiq mükafatlarla şimiklənmiş dörd macəraçı “Oyuncağ”ı Bətəlgezeyə aparmağı boyunlarına götürmüşdülər. Və beləliklə, onlar yeddi yüz otuz gündən sonra meteorlar, maqnit burulğanları, sərt şüalarla dolu təhlükəli kosmosda məqsədlərinə çatmaq üzrədirlər. Əsəblər gərgindir, yalnız yeni planet sistemi onları sakitləşdirə bilər...

Bətəlgeze isə sonsuz, qoca bakirə bir okeanda atılmış mayak kimi qıpqırmızı bir ulduz çıxdı və onun da alov saçıan bətnində heç bir dənə də planet olmadı. Hətta Anjelonun sakit qəhvəyi gözlərində ümitsizlik hiss olunurdu.

– Bax, bax, mənim artıq gözlərim partlayır! – Tim yumruqlarını sıxırdı, lakin almanın sərt baxışları altında donub-qalmışdı. O, əsəbi halda geriyə qayıtmaq tapşırıqlı perfokartı daxil etmək üçün elektron beyinə yaxınlaşdı. İki yüz günəş ili qədər məsafə qət edilmişdi və əvəzində mükafat olaraq, heç olmasa, bircə planet olsaydı!

Kerl çiyini çəkdi və şişkin üzünü radarskopun okulyarına yaxınlaşdırdı. Anjelo və Macio astadan Kerlə yaxınlaşdılar. Tim nifrətlə fınxırdı: “Axmaqlar, görəsən, hələ də nəyəsə ümid bəsləyirlər?”

Anjelo Kerlin başının üstündən sol borddan qırmızı alov dənizinə baxdı. Milyard illərlə ulduz boşluğa dəhşətli enerji yayır, lakin buna baxmayaraq, onun həyatverici şölələrində heç bir dənə də planet üzür. Niyə? Anjeloda hindu qanı dinirdi və başa düşə bilmirdi ki, bu qırmızı nəhəngin allahına – günəş onun üçün, demək olar, allah kimi idi – sitayiş etmək üçün niyə bir kimsə yoxdur, niyə onun ucsuz-bucaqsız alovlu qanadlarının kölgəsi altında xalqlar doğulurlar, yaşanırlar və ölmürlər.

– Qarşıda planet var. Otuz dərəcə sola, – Kerl aydın tələffüz etdi.

– Nə?

Bir sıçrayışa Tim O`Şo onun yanında oldu.

– Ola bilməz! On mil radiusundakı hər bir səma cismini görərdim.

Kerl tələsmədən dikəldi.

– Özün bax!

Tim okulyara qısıldı və uzun müddət donub-qaldı. Nəhayət, başını qaldırdı və şişmiş göz qapaqlarını sildi.

– Elədir ki var. Atmosfer, dənizlər, buludlar... hər şey! Axı mən onu necə gözdən qaçırmışam?

O, günahkarcasına yoldaşlarına baxdı. Lakin onun hissləri onları maraqlandırmırdı, çünki onlar teleskopa yapışmışdılar. Onlar balaca gümüşü disk, qaranlıq dərinliklərdə bərq vuran şəhi, planetin canlı üzünü görürdülər. Bu, şəksiz, planet idi. Baxmayaraq ki o, qəpikdən böyük deyildi və hələ ona çox var idi. Hətta atmosferi də var idi! Qiymətli tapıntıdır!

– On milyon dollar, – Macio ehtiramla dedi.

Qalanları başlarıyla təsdiqlədilər. Sanki, yorğunluğu və dilxorluğu əllə götürdülər. Dodaqları ov görmüş ovçunun dodaqları kimi sərtləşdi və nazildi. İndi cihazların ölçü vəziyyətini almaq və havanın, suyun, cazibə qüvvəsinin gücünü, kütləsini, mineral tərkibini və s. analizləri etmək üçün planetin yanından keçmək qalırdı. Bunları etdikdən sonra qazanılmış mükafatın dalınca evə qayıtmaq olar. Yerdən isə yeni müstəmləkələri sakitləşdirmək və qiymətli daşları və nadir metalları maneəsiz əldə etmək üçün əsəb qazı və qızılca virusu ilə dolu raket eskadrilyaları yola düşəcək. Və on ildən sonra Panama Kosmik Ticarət Şirkəti öz səhmdarlarına yaxşı qazanc ödəyə biləcək.

“Oyuncaq” kursu dəyişdi və düz planetə doğru yönəldi. Görmə pelenqinə görə ona çatmağa xeyli məsafə qalmışdı. Bircən radar qurğusunun həyəcanlı qırmızı işıqları yanib-sönməyə başladı. Qarşıda maneə var idi. Avtomatik olaraq tormoz mühərriki işə düşdü, kosmonavtlar yerə yığıldılar və söyüş eşidildi. Antiqravitasiya olmasaydı, belə qəfil tormozlamada onlar tamam əzilərdilər.

Meteorudur? Dördlük yaxındakı radanın ekranına gözlərini zilləmişdi. Əvvəlki kimi qarşılarında boşluqda xırda planet görünürdü. O bir az böyümüşdü, lakin yenə də məsafə çox böyük idi və başqa heç bir şey görünmürdü.

– Məni ildırım vursun... – Timin ağzı açılı qaldı.

Artıq o birilər də başa düşdülər ki, radar planetə reaksiya vermişdi, demə, az qala, onunla toqquşmuşdular. Belə olan halda...

– Ona cəmi-cümlətən 200 metr qalıb, – Anjelo pıçıldadı, – və onun ölçüləri xəyali deyil, həqiqidir.

– En kəsiyi on metrdir! – Kerl artıq cihazın yanında dayanmışdı. – Dəqiq desək, 10,2 metr, – o, alman dəqiqliyi ilə əlavə etdi.

– Aman Allah! – Tim ufuldadı. – Bu kristallara baxın... Lənət şeytana, bu ki şəhərlərdir! Bu ağ lentlər yollardır! Bu düzbucaqlar isə, əlbəttə ki, becərilmiş tarlalardır! Və bunların hamısı çox kiçik ölçülərdədir...

O, heyrətdən donub-qalmışdı.

– Əgər şəhərlərin ölçüsü eynilə Yerdəki kimi planetin ölçüsünə uyğun gəlsə... – Kerl tez hesablama apardı. – Onda onun sakinlərinin boyu millimetrin mində ikisindən çox olmalıdır!

O, yoldaşlarına baxdı. Onun soyuq mavi gözlərində yumora bənzər nəşə göründü.

– Başqa sözlə desək, onlar yatalaq, vərəm, vəba basilləri tək bir şeydirlər!

– Sən demək istəyirsən ki, planet yatalaq basilləri ilə məskunlaşsın? – Macionun mavitəhər tüklərlə örtülmüş çənəsi əsirdi.

– Bu heç də belə deyil... – Kerl güldü. – Bəyəm basillər şəhərlər tikir? Tarlalar becərir? Ümumiyyətlə, bu problem nəzəri maraq kəsb edir, ona görə ki...

– Ona görə ki, bu cırdan planetin heç bir qəpik də qiyməti yoxdur.

– Bizim üçün dəyəri yoxdur.

Anjelo “Oyuncağ”ın önündə sakitcə fırlanan cumbulu planetə baxırdı. Mavi zərrə, kainatın məzəli oyuncağı...

– Bilirsən... – Tim soyuqqanlı kvarterona sərt nə isə demək istəyirdi ki, birdən turşumuş sifəti şadlandı. – Əlbəttə, Kosmik Ticarət Şirkəti diametri on metr olan planet üçün bizə heç nə verən deyil. Bəs London Astrofizika Muzeyi haqqında nə deyirsiniz?

– Doğrudur! – Macio sevindi. – Məskunlaşmış əsl planet şüşə altında. Bu ki sensasiyadır! Adam əlindən yer olmayacaq! Belə bir şeyə muzey məmnuniyyətlə on milyon verəcək!

– Tez olun, skafandları geyinin! – Tim artıq əmrlər verirdi. Baxışları sərtləşmişdi. – Geyinin! Onu maqnit kranla götürək. İki nömrəli su sistemi boşdur. Onu orada yerləşdiririk. Atmosferə görə qorxmaq lazım deyil, sistem germetikdir!

O, tez germoşlemeni götürdü.

– Düzdür! – yenidən Kerlin sakit soyuqqanlı gülüşü eşidildi. – Sən heç də axmaq deyilsən, Tim. Eləmi?

– On milyon! – Macio sevinirdi. – Əgər bu basilləri sapsağlam apara bilsək!

Onlar oksigen tapançaların köməyi ilə keçid kamerasından güllə kimi çıxdılar. Səliqəli Kerl qoltuğunda mikroskop tutmuşdu. Ən axırda Anjelo gəlirdi.

“Milyardlar, – anlaşılmaz bir qorxu duyaraq o düşündü. – Bəlkə, bu planetdə milyardlarla insan yaşayır... Analar öz balalarının burnunu silir, kişilər gəmi ilə okeanda üzürlər. Və bəlkə, göydə qəribə siluətlər, qəribə parıltı, kosmik iblislər, ilahinin əli görünür...”

Onlar dördlükdə iri skafandrlarda planetə yaxınlaşdılar. Onu araya aldılar. Kosmonavtların kölgələri dağlara düşürdü, okeanların üstünü örtürdü. Onlar planetə tərəf əl uzadır, onu bir-birinə görsədirdilər, şlemofonla danışdılar.

– Düyməcik! – Macio güldü. – Düyməcik planeti!

Onların acgöz əlləri arasında öz orbitinə tabe olaraq qırmızı günəşin ətrafında fırlanan nəhəng kosmosun kiçik bacısı süzürdü. O, atmosferdən məhrum olmuş cansız asteroid, soyuqdan donmuş daş deyildi. Planet zəif işıqlanan halqa ilə əhatələnmiş əzəmətli tac tək olan atmosferlə kosmosda uçurdu. Parıldayan suları, yaşıllaşan təbiəti ilə şən, güləruz günəş övladı qanuni həyat daşıyıcısı olan planet fırlanırdı.

– Yer in balaca forması, – Kerl pıçıldadı. – Yəqin ki, öz cazibə qüvvəsi ilə bizimkindən fərqlənir. Kosmik miqyas üçün nadir nümunədir.

Anjelo qəhərləndi. O, cırıtdan planetdə günün necə doğulduğunu görürdü. Şəfəqin şölələri altında dağların zirvələri ağarırdı. Qırmızı günəş qüdrətli açıq-boz rəngli okeanlarda əks olurdu. Materikin hər yerində qəribə kristallar parıldayırdı. Çaylar düzənliklər arasında qıvrılır, göllər parıldayırdı. İllər planetin üzünü qırıqlarla bürüdülmüşdü, buna baxmayaraq, o, yenə də gənc və yanaqları allanan biri idi.

– Ona dəyməyə! – mövhumatçı hinduda xof tamahı üstələdi.

– O, onlarındır! Onlar insandırlar. Bəlkə, onların da ruhu bizimki kimidir!

– İnsandırlar? – Tim fıncırdı. – Böyük şey olub! Ruhu olan basilər. Bu, qiyməti qaldırır. Mən maqnit kranın dalınca gedirəm.

Və o, nəhəng ulduzun işığı altında dəmir korpusu qırmızı işığı əks etdirən gəmiyə tərəf qayıtdı. Oksigen tapançasının ağ izi uzandı.

– Şəhərlərdə həyat qaynaşır! – Kerl öz mikroskopunda planetə baxırdı. – Qara nöqtələr... şübhəsiz, qorxublar... Görünür, orada çaxnaşmadır. Onlar bizi öz səmalarında görürlər. – O, öz mikroskopunu gah bu, gah da başqa nöqtəyə yönəldirdi. O, xırda pulcuqlara oxşar gəmiləri görürdü. Obyektivin altından buludlar, meşələr keçir, sanki, şüşə üstündəki bir damla suda həyat qaynayır, nəşə doğulur, yaranır, mübarizə aparır, ölürdü...

Balaca gümüşü planet sakitcə öz orbiti üzrə hərəkət edirdi. Kerl planetin fırlanmasını görürdü. O, dağlardan birinin necə sil-kələnib dağıldığını əsl tədqiqatçı soyuqqanlılığı ilə izlədi. Sonra güldü:

– Bizim kütləmiz planetin fırlanmasına mane olur. Onlarda zəlzələlər başlayıb! Biz planeti tamamilə dayandırsaq, görəsən, nə olacaq? Onda milyonlar məhv olacaq!

Tim maqnit kranın kabelini arxasınca darta-darta uçub gəldi.

– Onu maqnit qütblərindən tutaq!

O, üzgüçü tək planetin ətrafındakı boşluqdan keçdi və aşağı şığıdı, – nəhənglər dünyasının əfsanəvi varlığı kimi.

– Ona baxın! – Macio gülümsədi. – Maraqlıdır, görəsən, indi basillər onu necə görürlər. İndi onlar dəcəl uşaqları qorxutmaq üçün nəşə əldə edirlər: “Yatın, yoxsa Tim sizi özü ilə aparar!”

Kerl güldü.

– Mən onları görürəm! – Onun səsi gərginləşdi. – Necə də vumuxurlar. Yəqin, biz onlara əllərində odlu qılınc olan mələklər kimi görünürük!

– Ha! – Tim gülməkdən kabeli əlindən buraxdı. – Amma yaxşı dedin: mələklər! Həyatımızda birinci və axıncı dəfə bizim mələk Mikayıl rolunda olmaq imkanımız var!

Bu haqda düşünmək onları məst etdi. Kosmik allahlar! Onlar əl-ələ tutdular. Ümumi həyəcan hətta Anjeloya belə sirayət etdi – oksigen tapançalarını işə salıb planetin ətrafında sürətlə coşqun yallı getdilər. Onlar qışqırırdılar, nəşə çəkirdilər, bərkdən güldürdülər... Bu, həqiqətən də, şadyanalıq idi. Onlar özlərini

başları ulduzlara dəyən nəhənglər kimi hiss edirdilər. Onların hoppanmaqlarından planetin atmosferində siklonlar əmələ gəlirdi və bulud örtüyündəki qara çalalar gəmilərin, sahillərin, şəhərlərin üstündən keçərək özündən sonra dəhşətli dağıntılar yaradırdı. Hər sıçrayış Düyməciyin on minlərlə sakininin ölümünə səbəb olurdu...

– Bəsdir! Kifayətdir!

Anjelo dairədən çıxdı. Onun çoxdan eşitdiyi bir söz yadına düşdü. Nənəsi başibəlalı kəndin üstündəki ulduzları göstərərək titrək səslə demişdi: “Hər bir ulduz Allahın mələklərindən biridir, Anjelo”.

Balaca planet milyon illərlə əbədiyyət quyusunun zülmətindən keçərək cəsərlə uçurdu. Qütb şəfəqi qütblər üzərində titrəyirdi, buludlar yerli leysanla sulayırdı... Planet gümüşü qanadlarını açaraq həyat doğurur və bacardıqı qədər onu qoruyurdu.

– Bunu etməyin! – Anjelo şlemofona inildədi. – Bəyəm siz görmürsünüz... O, müqəddəsdir, həyat qapısını işıqlandıran günəş şüasıdır. Əgər biz onu oğurlasaq, bizi sərt cəza gözləyir. Bəlkə, nə vaxtsa biz Düyməciyə necə gəlmişiksə, elə də bizim planetə gələrlər...

Ona cavab olaraq hamısı güldü.

– Hansısa mikrobulara görə həyəcan keçirmək! – Tim qəh-qəhə çəkdi. – Bir ovuc torpağa görə! Buna görə kəmağıl hindu olmaq gərək!

O, əli ilə maqnit kranın dəstəyindən yapışdı.

– Baxın! Görün on milyon dollar necə qazanılır!

O, cırtıdan planetin üstünə şığıdı. Kranın qısqaqları, sanki, əjdahanın açılmış ağızına bənzəyirdi. Möhkəm kabel dartıldı, polad səssizcə zingildədi.

“Oyuncaq” ardınca sönük iz parlayan parlaq güzgü kimi sürətlə Yerə doğru yönəldi. Onlar zamanı ötərək pələng sıçrayışı ilə kosmosun ənginliklərini qət edirdilər. Qaliblər uçurdular. Gəminin yük bölməsində Düyməcik qanadları qırılmış, əsir alınmış göy quştək asılmışdı...

Doğrudur, Kerl və Tim qiymətli ovla ehtiyatla davranırdılar. Antiqgravitasiya generatorlarını qoşdular və cırtıdan planetin, sanki, qəfəsdəki kolibri kimi uçduğu ikinci sistemdə çəkisizlik sahəsi yaratdılar. “Onlar”ın nəfəs alması üçün ora oksigen, karbon qazı, arqon, su buxarı vurdular. Hətta süni günəş də quraşdırdılar. On milyon dollar üçün heyifləri gəlməyən hər şeyi, demək olar ki, etmişdilər.

Və onlar mikroskopda görsənən qırıntıların, basillərin və ya qara nöqtələrin ucdantutma qırılmasının qarşısını ala bildilər. Kran Düyməciyin fırlanmasını kobudcasına dayandırdıqda baş vermiş sellərdə, siklonlarda, qırmızı tüstü basmış kiçik kristallarda və vulkanların miniatür dəhşətli püskürmələri içində sağ qalmış milyonlarla sakinini qoruyub saxlaya bildilər. Ovuc içində kosmik fəlakət...

Geriyə yol o qədər də darıxdırıcı olmadı. Onlar əllərində mikroskop və lupalar ikinci sistemdə çox maraqlı vaxt keçirdilər. Çapalayan canlı dənəcikləri incə maqqaşla götürüb ağ işıqla işıqlanan əyanillik şüşəsinin üstünə qoyurdular.

– Bu birə sirkindən də yaxşıdır! – Tim mehribanlıqla gülərək dedi. – Bax gör necə vurnuxurlar. Ha-ha, saatda millimetr. Nə baş verdiyini başa düşə bilmirlər. Bizim kimi super məxluqların mövcudluğunu təsvir belə edə bilmirlər.

– İrsiyyət sahəsində təcrübələr üçün əla obyektidir, – Kerl işgüzarlıqla qeyd etdi. – Az qala, kor milçəklər kimi sürətlə artırlar. Onlarda zaman ölçüləri bizimkindən tamamilə fərqli olmalıdır. Yəqin ki, bizim bir saatımız onların bir ilinə bərabərdir. Təsəvvür edirsiniz bu, tədqiqatçılar üçün nə deməkdir! Bütöv bir xalqa xərçəng xəstəliyi yeritmək və alışqan qutusunda təcrid edərək bir neçə nəslin müqavimət qabiliyyətini, xəstəliyin yayılmasını, ölüm faizini müşahidə etmək mümkün olar.

– Bəlkə, Düyməciyi astrofizika muzeyinə satmıyaq, – Macio fikirli-fikirli dedi. – Yaxşı olardı ki, onlar üçün xüsusi yer düzəldək və topdan sataq. Hə? Necə fikirdir? Hər milyon dənəsinə min dollar. Deyək ki, onlar sutkada on milyon dənə artırlar. Özü də yeməyi və qulluğu heç bir xərc aparmıyaq.

– İşin Düyməcikdən məhsul yığmaq olsun – günə on min!
– Tim əllərini yanlarına çırpdı. – Gör nə qədər müxtəlif istifadə yolları var! Bir milyonu məktəblərə – əyani vəsait kimi, on milyon hərbi oyunları xoşlayan sərkərdələrə əyləncə yerinə: süni planeti məskunlaşdır və atom müharibəsi olarsa, nələrin baş verəcəyini yoxla.

– Əgər onlara kosmik gəmilərin mikroaparatlarında işləmək öyrədilsə, bu, tranzistorlardan ucuz başa gələr! – Kerl lupasını planetə yaxınlaşdırdı. – Baxın, onlar artıq dağılmış şəhərləri bərpa edirlər. Kristalların formalarının necə dəyişdiyi görünür. Yaman canı bərk tayfadır ha...

O gülümsədi.

– Qulaq asın! – Macionun ağına yeni ideya gəldi. – Onları qadınların sırğalının şüşələrinə min-min yerləşdirmək olar! Bir yerə yığılanda onlar üçün qadınlar söhbətə hazır mövzudur. Broşka, içində də qurdalanan canlılar...

Hə, dörd yoldaş Düyməciyə baxaraq xeyli şənələnmişdi. Misli görünməmiş pulları necə qazanacaqlarının planını qururdular. Artıq “Düyməcik” adlı sindikat da yaratmışdılar.

Bircə Anjelo dinmirdi. O, iki nömrəli sistemdə çəkisiz sabun köpüyü kimi uçan mavi planetə, xaraba qalmış qitələrə, alovdan məhv olmuş şəhərlərin mərkəzlərindən uzanıb gedən yeni küçələrə baxırdı... İkinci sistemin paslanmış divarları arasında milyonlarla canlı məxluqun planet ətrafındakı ulduzsuz fəzaya baxmasını təsəvvür edirdi. Onun yuxusu qaçmışdı, iştahı yox idi, arıqlamışdı, fikirli və əsəbi olmuşdu.

– Onun hindu fantaziyalarından olmaz da! – Tim donquldandı. – Elə hey bu basilələrin qeydinə qalır. Onların düşünə və danışa bildiklərinə inanır. Basilələrin!

– Əlbəttə ki, bu, mümkündür, – Kerl qeyd etdi.

– Necə yəni? – Tim inamsız ona baxdı.

– İş elə burasındadır! – Kerlin gözləri parıldaırdı. – Sensasiya: düşünən basilələr!

O, əlini qaldırdı və nəhəng kölgə şəhərlərin, dağların, ölkələrin üzərinə çökdü.

– Bütün gözəllik elə burasındadır! Anlayırsan?

– Hə! – Tim cırdan planetin üstündən vəhşi quş təki uçan ələ baxdı. – Hə, əlbəttə!

Onların gülüşü həddən artıq güclü təxəyyülün nəticəsi olan qarabasmalardan əziyyət çəkərək çarpayısında fırlanan Anjelonun olduğu bölmədə də eşidilirdi.

– Sizin gəmi sterilləşdirilmədən keçməlidir! – xidmətçi soyuqqanlılıqla dedi. – Qayda belədir: kosmosdan qayıdan bütün gəmilər mümkün yad bakteriyaların və virusların zərərsizləşdirilməsi məqsədilə bir sutka ərzində yüzdəəcəl istidə saxlanılmalıdır.

– Axı siz niyə başa düşmürsünüz? – Tim əsəbiləşdi. – İkinci systerndəki planet məskunlaşmışdı! Onda həyat var!

– Mikroskopik canlıların xüsusi növüdür, – Kerl izah etdi. – Təqribən millimetrin mində ikisi boydadırlar. Elmi təcrübələr üçün olduqca lazımlı nadir tayfadır!

– Planet? – xidmətçi soyuqqanlılıqla dedi. – Sizin gətirdiyiniz bu mineral nümunə, bu asteroid?

– Həqiqi canlı planet! – Macio onu inandırmağa çalışırdı. – Biz özümüz onun Bətəlgeyze ətrafında fırlandığını görmüşük. Qütb şəfəqi, buludları və daha başqa şeyləri vardı!

Panama planetlərarası kosmodromu. Kosmolimanın pəncərələrindən bəşər tarixində ən uzaq reysi bitirmiş, meteorlardan çopurlaşmış “Oyuncağ”ın korpusu görünürdü. Texniklər artıq qanunla təyin olunmuş sterilizəni yerinə yetirmək üçün böyük elektrik istilik qurğusunu lyukun yanına gətirmişdilər.

Tim, Kerl və Macio var gücləriylə çalışırdılar ki, “Düyməcik” sindikatının maraqlarını qorusunlar. Burada haradasan?! Bəyəm kütbeyin bürokrat belə gözəl ideyanı anlaya bilər?!

– Nə istəyirsiniz deyin! – işçi ciddi dedi. – Deyin, bir damcı suda bütöv bir xalq, milyon nəfəri min dollar olan mikroinsanlar haqqında!

Təlimat toplusuna barmağı ilə vurdu.

– Qanun qanundur! Biz risk edə bilmərik! Hm, risk edib bu basılələri bizim planetə buraxammarıq. Bu, məsuliyyətsizlik olar, cənablar, mə-su-li-yət-siz-lik!

Onlar etiraz edirdilər. Əl-qol atır və səs salırdılar. Hətta “təcili yardım”ın “mavi planet” və “oğurlanmış yazıq quş” haqqında çərən-ləyən Anjelonu necə apardığını belə hiss etmədilər.

İstilik cihazı ucadan uğuldadı. Yandırıcı hava dalğaları “Oyuncağ”ın korpusuna daxil oldu və bölmədən-bölməyə axdı. Kosmonavtların üçü də susdu. Faktla barışmamaq mümkün deyildi. Xidmətçi təlimat toplusunu bağlayıb başını yelləyərək onların arxasınca baxdı. Kosmik dəlillik tutmasından başqa bir şey deyil... Bu kosmonavtların hamısı reysdən qayıtdıqdan sonra özünəməxsus böhran keçirir. Nə deyəsən, Panama planetlərarası kosmodromunda nəzarətçi işləmək heç də asan deyil!

Üçlük gəmilərinin yanında ayaq saxladı. Su sistemi olan bölməyə baxaraq istilik qurğusunun həzin uğultusuna qulaq asdılar. Nə eşitmək istəyirdilər? Qışqırıqları, şəhərləri udan alovun nərlitisini, okeanların qaynamasını mı?

– Necə də qanmaz adamlar var! – Macio özündən çıxdı.

– Day demə, – Tim donquldandı. – Biz milyonlar qazana bilərdik, başa düşürsünüz, milyonlar!

– Biz onlar üçün Allaha bərabər idik, – fikrə gedərək dedi.

– Bu da axırı – sterilizə!

İyirmi ildən sonra məmurlardan biri Kosmik Ticarət Kompaniyasının anbarında böyük yumru daş tapdı. O, araşdırmalar apardı və öyrəndi ki, bu daş heç kəsi maraqlandırmır. Kosmonavtlar həmişə Yerə suvenir kimi meteorlar gətirirdilər.

Onda məmur avtokranın sürücüsünə əmr etdi ki, işdən sonra daşı şəhərdən kənara çıxartsın. O, meteorlardan çox gözəl plitkalar alındığını bilirdi. Daşı dinamitlə partlatdı və bağında onun parçalarından əla ansambl qurdurdu. Çiçək ləkləri güllə örtüləndə o, tez-tez arvadiyla öz quraşdırdığına tamaşa etməyə gəlirdi.

– İşə bir bax, – hər dəfə o deyirdi, – üç yüz işıq ili məsafədən, düz Bətəlgeyzedən bura gətirilmiş bəzək daşı cəmi on dollara!

MÜNDƏRİCAT

<i>Fantastika barədə bir-neçə söz</i>	5
EDMOND HAMILTON (ABŞ) <i>Ulduz kralları (tərc. N.Orucova)</i>	13
ENDRÜ NORTON (ABŞ) <i>Kosmosda sarqas (tərc. N.Orucova)</i>	134
ARTUR KLARK (Böyük Britaniya) <i>Zamanın oxu (tərc. O.Heydər)</i>	309
ALFRED VAN VOQT (ABŞ) <i>Əcaib canlı (tərc. O.Heydər)</i>	324
MİŞEL DEMÜT (Fransa) <i>İşıqı ram edənlər (tərc. O.Heydər)</i>	345
YANUŞ ŞABLİTSKİ (Polşa) <i>Sən həmişə sənsən (tərc. N.Orucova)</i>	374
NİLS NİLSEN (Danimarka) <i>Planet satılır (Tərc. H. Kərimli)</i>	385

DÜNYA
ELMI-FANTASTİK
ƏDƏBİYYATI
ANTOLOGİYASI

I CİLD

"Şərq-Qərb" Nəşriyyat Evinin məhsuludur.

**www.eastwest.az
www.fb.com/eastwest.az**

Buraxılışa məsul Sevil İsmayılova

Dizaynerlər Nərgiz Əliyeva

Elşən Qurbanov

Texniki redaktor Gültəkin Cəfərova

Texniki direktor Allahverdi Kərimov

Nəşriyyat direktoru Rasim Müzəffərli

Çapa imzalanmışdır: __. __.2013. Format 60x88 1/16. Ofset çapı.
Fiziki çap vərəqi 25. Sifariş 13324. Tiraj 7000

“Şərq-Qərb” Nəşriyyat Evinin mətbəəsində çap olunmuşdur.
AZ1123, Bakı, Aşıq Ələsgər küçəsi, 17
Tel.: (+99412) 374 83 43, Faks: (+99412) 370 18 49

Nəşriyyat Evinin bütün kitablarının toplusu:
<http://www.eastwest.az/az/books/> ünvanda